

Ы.АЛТЫНСАРИН АТЫНДАҒЫ ҰЛТТЫҚ БІЛІМ АКАДЕМИЯСЫ
ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ ОҚУ-АҒАРТУ МИНИСТРЛІГІ

**КЕШКІ МЕКТЕПТЕР ҚЫЗМЕТІН ТРАНСФОРМАЦИЯЛАУДЫҢ
ТҰЖЫРЫМДАМАЛЫҚ НЕГІЗДЕРІ**

Астана, 2025 ж

Ы. Алтынсарин атындағы Ұлттық білім академиясының Ғылыми-әдістемелік кеңесінің шешімімен ұсынылды (2025 жылғы 5 маусымдағы №2 хаттама).

Кешкі мектептер қызметін трансформациялаудың тұжырымдамалық негіздері. - Астана: Ы. Алтынсарин атындағы ҰАО, 2025. – 240 б.

Концептуалды кешкі мектептер қызметін трансформациялау негіздері кешкі білім беру жүйесін жаңартуға арналған теориялық-әдіснамалық тәсілдерді, кешкі мектептердегі білім беру процесінің сапасын арттыру бойынша әдістемелік ұсыныстарды, сондай-ақ еңбек нарығының талаптарын, кешкі мектеп білім алушыларының мүдделері мен білім беру қажеттіліктерін ескере отырып, оқу бағдарламаларының мазмұнын жетілдірудің ғылыми-әдістемелік аспектілерін қамтиды.

Кешкі мектептер қызметін трансформациялаудың тұжырымдамалық негіздері кешкі мектептердің мұғалімдері мен басшыларына, сондай-ақ облыстық, қалалық (Шымкент, Алматы және Астана) білім басқармаларының, әдістемелік орталықтардың, білім беру ұйымдарының басшылары мен олардың орынбасарларына арналған.

© Ы.Алтынсарин атындағы
Ұлттық білім академиясы. 2025

Кіріспе

Қазақстан Республикасы Президенті Қасым-Жомарт Тоқаевтың 2025 жылғы 30 қаңтардағы Қазақстан халқына Жолдауында білім беру мәселелеріне ерекше назар аударылды. Президент заманауи талаптар мен сын-қатерлерге сәйкес білім беру жүйесін трансформациялау қажеттігін атап өтті.

Президент Қасым-Жомарт Тоқаевтың тапсырмаларына сәйкес кешкі мектептерді трансформациялау кешенді тәсілді және барлық мүдделі тараптардың белсенді қатысуын талап етеді. Осы тұрғыда, кешкі (ауысымды) мектептердің жастар мен ересектер үшін білімнің қолжетімділігін қамтамасыз етудегі дәстүрлі рөлін ескере отырып, оларды трансформациялау ерекше маңызға ие болады. Жалпы жүйенің құрамдас бөлігі ретінде кешкі (ауысымды) жалпы білім беретін мектептер бірегей әлеуметтік-мәдени тарихқа, өзіндік даму логикасына және ерекшеліктерге ие. Сондықтан, Президент Тоқаевтың тапсырмаларына сәйкес кешкі мектептерді трансформациялау олардың ерекшеліктері мен оқыту жағдайлары мен қолжетімділігін жақсарту бойынша міндеттерді шешу әлеуетін ескере отырып, кешенді тәсілді және барлық мүдделі тараптардың белсенді қатысуын талап етеді. Кешкі (ауысымды) жалпы білім беретін мектептің жалпы орта білім берудің басқа кіші жүйелерінен ерекшеленетін әлеуметтік-мәдени тарихы, өзіндік даму логикасы және ерекшеліктері бар.

Кешкі мектеп өзінің барлық кезеңдерінде білім алушылардың жұмыс жағдайына бейімделгендіктен, оқу орнының ең икемді түрі болды. Мектептің ыңғайлы жұмыс режимі жұмысты оқумен және басқа да қызмет түрлерімен ұштастыратын білім алушылар үшін әлеуметтік қорғау жүйесімен (емтихандар кезеңінде жалақысы сақталатын қосымша демалыстар) үйлестірілді.

Кешкі мектептер халықтың әртүрлі топтары, әсіресе түрлі себептермен дәстүрлі күндізгі мектептерде оқи алмайтындар үшін білімнің қолжетімділігін қамтамасыз етуде маңызды рөл атқарады. Бұл жұмыспен қамтылуға, кәсіби спортқа, отбасылық мәселелерге, әлеуметтік оқшаулануға немесе бұрынғы білім алу тәжірибесіндегі сәтсіздіктерге байланысты болуы мүмкін.

Соңғы жылдары кешкі мектептерді жалпы білім беру мекемелерімен біріктіру үрдісі байқалады, бұл білім беру модельдерін әртүрлі білім алушылар топтарының қажеттіліктеріне интеграциялау және бейімдеу үрдісін көрсетеді. Алайда, бұл ретте ата-анасының қамқорлығынан айырылған жасөспірімдер немесе түзеу мекемелеріндегі жастар сияқты әлеуметтік осал топтардың барлығы бұл жүйені толық пайдалана алмайды. Кешкі мектеп, білім беру мекемесінің түрі ретінде, дәстүрлі түрде компенсаторлық және бейімдеуші функцияларды қоса алғанда, ерекше білім беру қажеттіліктері бар білім алушыларға бағытталған, бұл олардың әлеуметтік интеграциясы және кәсіби өзін-өзі анықтауы үшін маңызды.

Әлеуметтік және экономикалық тұрақсыздық жағдайында кешкі мектептер ерекше маңызға ие болады, өйткені жастардың немесе ересектердің белгілі бір топтары білім беру ресурстарына қолжетімділігі шектеледі. Мұндай

білім алушылар үшін кешкі мектеп оңалтудың, әлеуметтік бейімделудің және олардың білім деңгейін арттырудың маңызды институтына айналады.

Әлеуметтік функция тұрғысынан, кешкі мектеп әртүрлі әлеуметтік ортасы мен проблемалары бар адамдарға сапалы білім алуға мүмкіндік бере отырып, әлеуметтік шеттетілуден қорғау рөлін атқарады. Бұл әсіресе оқуға ынтасы төмен немесе түзеу мекемелерінде болу немесе әлеуметтік бейімделудегі проблемалар сияқты қиын өмірлік жағдайларға тап болған жастар үшін маңызды.

Осылайша, кешкі мектептердің өзектілігі олардың өзгермелі әлеуметтік сұраныстарға бейімделетін икемді, ашық білім беру институты болу қабілетінде. Олар білімдегі олқылықтарды толтыра алатын және кәсіби және әлеуметтік өсу үшін мүмкіндіктер беретін білім беру бағдарламаларын ұсынады, бұл әсіресе еңбек нарығының тұрақсыздығы мен әлеуметтік ұтқырлық жағдайында маңызды.

Кешкі мектептер білім беру жүйесінің маңызды бөлігі болып қала береді, себебі олар қандай да бір себептермен стандартты жағдайда оқи алмайтындардың барлығына білімнің қолжетімділігі мен үздіксіздігін қамтамасыз етеді. Бұл білім әлеуметтік өзгерістер мен оңалтуға жол ашып, қоғамның тұтас қабаттарына әсер етеді және оларға өзін-өзі дамытуға және қоғамға интеграциялануға жаңа мүмкіндіктер ұсынады.

Бүгінгі таңда кешкі мектеп білім беру жүйесінде маңызды рөл атқарып, өзгеріп жатқан әлеуметтік-экономикалық жағдайларға бейімделуде. Кешкі мектептердің негізгі функциялары мен міндеттері мыналарды қамтиды:

1. Білім беру функциясы

- Әртүрлі себептермен күндізгі мектепте оқуын аяқтай алмаған ересектер мен жасөспірімдерді жалпы орта біліммен қамтамасыз ету.
- Оқуды жұмыспен немесе отбасылық міндеттермен үйлестіру мүмкіндігі.
- Оқу бағдарламаларының икемділігі, білім алушылардың қажеттіліктеріне бейімделуі.

2. Әлеуметтік функция

- Әлеуметтік осал топтарға (қиын өмірлік жағдайға тап болған жасөспірімдерге, бас бостандығынан айыру орындарындағы ересектерге, мигранттарға және т.б.) білімге қолжетімділікті қамтамасыз ету.
- Білім алушыларды әлеуметтік бейімдеу және қолдау, кәсіп алуға және одан әрі оқуға ынталандыру.
- Білім беру бағдарламалары арқылы қоғамға интеграциялану үшін жағдай жасау.

3. Тәрбиелік функция

- Білім алушыларда жауапкершілікті, еңбек тәртібін және өзін-өзі дамытуға деген ынтаны қалыптастыру.
- Коммуникативтік және әлеуметтік дағдыларды дамыту.
- Әлеуметтік емес мінез-құлықтың алдын алу, әлеуметтенуге көмектесу.

4. Кәсіптік бағдар беру

- Білім алушыларға сұранысқа ие кәсіптік дағдыларды алуға көмектесетін курстар мен қосымша бағдарламалар ұйымдастыру.

- Жұмыспен қамту орталықтарымен және кәсіптік білім беру мекемелерімен ынтымақтастық.

- Колледждерге, техникумдарға және жоғары оқу орындарына түсуге дайындау.

5. Инновациялық функциялар

- Қашықтықтан оқытуды, электронды білім беру ресурстарын енгізу.

- Модульдік және жеке білім беру траекторияларын дамыту.

- Оқытудың заманауи әдістерін (жобалық қызмет, кейс-әдістер, цифрлық технологиялар) қолдану.

Заманауи кешкі мектеп жалпы орта білім алу орны ғана емес, сонымен қатар әлеуметтік қолдаудың, бейімделудің және кәсіптік бағдар берудің маңызды институты болып табылады. Оның қызметі білім алушыларды қоғамға және еңбек нарығына интеграциялауға бағытталған, оларға даму мен өзін-өзі жүзеге асыру үшін жаңа мүмкіндіктер береді. Олардың болашағы білім беру бағдарламаларын жаңғыртуға, заманауи технологияларды енгізуге және жұмыс берушілермен және мемлекеттік құрылымдармен белсенді өзара әрекеттесуге байланысты.

Кешкі мектептер қызметін трансформациялаудың тұжырымдамалық негіздерінің мақсаты:

Әртүрлі санаттағы білім алушылардың қажеттіліктеріне жауап беретін, олардың табысты әлеуметтенуіне, кәсіби тұрғыдан іске асуына және өмір бойы үздіксіз білім алуына ықпал ететін заманауи, икемді және тиімді кешкі білім беру жүйесін құру.

Кешкі мектептер қызметін трансформациялаудың тұжырымдамалық негіздерінің міндеттері:

Білімнің қолжетімділігі мен инклюзивтілігін қамтамасыз ету:

- өмірлік қиын жағдайдағы, денсаулығына байланысты мүмкіндігі шектеулі немесе түзету мекемелерінде жазасын өтеп жатқан білім алушыларды қоса алғанда, барлық санаттағы білім алушылар үшін сапалы білім алуға жағдай жасау.

- әр оқушының ерекшеліктері мен қажеттіліктерін ескере отырып, жекелендірілген білім беру бағдарламалары мен білім беру траекторияларын әзірлеу және енгізу.

Оқу үдерісін жаңғырту:

- қашықтан және электронды оқытуды қоса алғанда, заманауи білім беру технологиялары мен оқыту әдістемелерін енгізу.

- білім алушылардың жеке қажеттіліктері мен мүмкіндіктерін ескеретін икемді білім беру бағдарламалары мен оқыту формаларын әзірлеу.

- еңбек нарығының сұранысына бағытталған практикалық білім беруді қамтамасыз ету.

Әлеуметтік-педагогикалық қолдауды дамыту:

- өмірлік қиын жағдайдағы білім алушыларға әлеуметтік-педагогикалық көмек көрсету.
- білім алушыларды әлеуметтік бейімдеу мен оңалту шараларын жүзеге асыру.
- әр оқушының жеке дамуына ықпал ететін қолайлы білім беру ортасын қалыптастыру.

Әлеуметтік әріптестікті нығайту:

- білімнің практикалық бағыттылығын қамтамасыз ету және кешкі мектеп түлектерін жұмысқа орналастыру үшін әлеуметтік институттармен, кәсіпорындармен және ұйымдармен тығыз байланыс орнату.
- кешкі мектеп білім алушылары мен түлектеріне қолдау көрсететін әлеуметтік әріптестік жүйесін қалыптастыру.

Ресурстық қамтамасыз етуді жетілдіру:

- кешкі мектептердің материалдық-техникалық базасын жақсарту.
- педагогикалық кадрлардың біліктілігін арттыру.
- кешкі мектептердің қаржылық тұрақтылығын қамтамасыз ету.

Инновациялық қызметті дамыту:

- білім беру үдерісін ұйымдастырудағы инновациялық тәсілдерді ынталандыру.
- тәжірибе алмасу мен озық тәжірибелерді таратуға жағдай жасау.
- кешкі білім беру саласында ғылыми-әдістемелік зерттеулер жүргізу.

1 КЕШКІ МЕКТЕПТЕРДІҢ ҚЫЗМЕТІН ТРАНСФОРМАЦИЯЛАУДЫҢ ТҰЖЫРЫМДАМАЛЫҚ НЕГІЗДЕРІ

1. Халықаралық және отандық тәжірибелерді талдау

Кешкі мектептерді трансформациялаудың халықаралық және отандық тәжірибесін талдау – қазіргі қоғамның қажеттіліктеріне сай келетін заманауи, икемді және қолжетімді білім беру жүйесін құру үшін аса маңызды. Осы мақсатта білім беру саласында алдыңғы қатарда тұрған бірнеше шетел мемлекеттерінің тәжірибесіне талдау жүргізілді. Бұл зерттеу кешкі білім беруді ұйымдастырудың негізгі үрдістері мен модельдерін айқындауға мүмкіндік берді.

Германиядағы кешкі мектептер (Abendschule) тәжірибесін талдау бұл білім беру жүйесінің әртүрлі себептермен күндізгі оқу нысанында білім ала алмаған ересектер мен жасөспірімдер үшін білімнің қолжетімділігін қамтамасыз етуде маңызды рөл атқаратынын көрсетеді.

Германиядағы Abendschule жүйесінде оқуға түсу үшін жас шектеулері қарастырылмаған. Кешкі мектептер толық орта білім алмаған ересектер мен күндізгі мектепте түрлі себептермен оқи алмайтын жасөспірімдерге бағытталған.

Оқыту білім алушылардың жеке қажеттіліктеріне икемделіп ұйымдастырылады, білім алуды 7–8-сыныптардан немесе қажетті білім деңгейіне байланысты одан да кеш кезеңдерден бастауға мүмкіндік береді.

Оқу мерзімі 1 жылдан 4 жылға дейін өзгеріп отырады, бұл білім алушылардың жеке қажеттіліктері мен жағдайларына сай оқу процесін жоспарлауға мүмкіндік береді. Мұндай икемділік кешкі мектеп білім алушыларының әртүрлі білім беру мақсаттары мен даярлық деңгейлерін ескереді.

Оқыту пәндері:

- Неміс тілі (әдебиетті тереңдетіп оқу, мәтіндерді талдау, эссе жазу),
- Математика (алгебра, геометрия, статистика секілді күрделі тақырыптармен),
- Шет тілдері (ағылшын немесе екінші шет тілі – француз немесе испан),
- Жаратылыстану ғылымдары (физика, химия, биология),
- Қоғамдық пәндер (экономика, құқық, тарих),
- Информатика (бағдарламалау негіздері, мәліметтермен жұмыс),
- География, дене шынықтыру.

Оқыту формалары:

- Күндізгі оқыту (Präsenzunterricht),
- Аралас оқыту,
- Қашықтан оқыту (Fernunterricht),
- Жартылай білім беру (Teilzeitbildung).

Нормативтік құжаттар:

- Жергілікті федералды жерлердің білім беру заңдары мен ережелері,

- Еркін білім беру туралы заң (Erwachsenenbildungsgesetz),
- Аттестат алудың нормативтері,
- Қаржыландыру және гранттар.

Германия кешкі мектептерді жасөспірімдер мен ересектер үшін икемді, қолжетімді және жеке қажеттіліктерге бейімделген көпдеңгейлі білім беру жүйесіне сәтті трансформациялаған ел ретінде үлгі бола алады.

АҚШ-тағы кешкі мектептердің тәжірибесі кешкі білім беру жүйесінің ересектер мен жасөспірімдерге орта білім алуға икемді мүмкіндік ұсынуға бағытталғанын көрсетеді.

Evening High School деп аталатын кешкі мектептерге 16 жастан бастап қабылданады. Бұл мектептер күндізгі оқу мүмкіндігі жоқ білім алушыларға орта білім алуға жағдай жасайды.

Оқыту 9-сыныптан басталады және бұл жоғары мектеп деңгейіне (High School) сәйкес келеді.

Кешкі мектептегі оқу мерзімі күндізгі мектептегі мерзімге ұқсас, бірақ оқушының жеке оқу қарқынына және штат талаптарына байланысты өзгеруі мүмкін.

Оқу бағдарламасына мыналар кіреді:

- Математика,
- Ағылшын тілі,
- Жаратылыстану және әлеуметтік ғылымдар.

Бағдарлама орта білім туралы аттестат алуға немесе GED (General Educational Development) емтиханын тапсыруға бағытталған.

Оқыту формалары:

- Күндізгі сабақ,
- Аралас оқыту,
- Толық/жартылай оқыту,
- Өзіндік (дербес) оқыту.

Нормативтік база:

- Ересектерге арналған тегін білім беру заңдары,
- Штаттар мен округ деңгейіндегі ережелер,
- GED бағдарламаларына қатысу.

АҚШ кешкі мектептер жүйесі ересектер мен жасөспірімдердің білім алу қажеттіліктеріне бейімделген икемді және қолжетімді орта білім беру мүмкіндігін ұсынады.

Жапониядағы кешкі мектептердің (Yakan Gakkō) тәжірибесі күндізгі мектепке бара алмайтындар үшін білім алуға мүмкіндік беруге бағытталған.

«夜間学校» (Yakan Gakkō) деп аталатын кешкі мектептерге 15–16 жастан бастап білім алушылар қабылданады.

Білім алуды 7-сыныптан бастауға болады, бұл білім алушыларға біліміндегі олқылықтарды толықтыруға мүмкіндік береді.

Оқу мерзімі оқушының жеке қажеттіліктері мен оқу бағдарламасына байланысты 1 жылдан 3 жылға дейін созылады.

Оқу бағдарламасына мыналар кіреді:

- Жапон тілі,
- Математика,
- Жапония және әлем тарихы,
- География,
- Жаратылыстану пәндері,
- Шет тілдері,
- Өнер,
- Дене шынықтыру.

Оқыту формалары:

- Күндізгі оқыту,
- Икемді форматтағы оқыту,
- Өзіндік (қашықтан) оқыту.

Нормативтік база:

- Жапонияның Білім туралы заңы,
- Негізгі білім туралы заң,
- Орта және жоғары мектептер туралы заң,
- Оқу-ағарту, мәдениет, спорт, ғылым және технология министрлігінің регламенттері,
- Кешкі мектептер туралы ережелер,
- Азаматтық құқықтар мен білімге тең қолжетімділік туралы заң.

Жапония кешкі мектептері икемді оқыту формаларын ұсыну арқылы әртүрлі жағдайдағы білім алушылар үшін білім алуға қолайлы жағдай жасайды.

Осылайша, Жапониядағы кешкі мектептер жүйесі күндізгі оқу нысанында білім ала алмайтындар үшін бейімделген, икемді әрі қолжетімді білім алу мүмкіндігін ұсынады.

Финляндиядағы кешкі мектептер тәжірибесі (мысалы, **Kouvola** и **Ilta** **lukio**) кешкі білім беру жүйесінің ересектерге арналған орта білім алуға икемді мүмкіндік ұсынуға бағытталғанын көрсетеді. Финляндияда кешкі мектептерге 15 жастан асқан білім алушылар қабылданады, бұл ересектерге білімін қайта бастауға немесе жалғастыруға мүмкіндік береді.

Оқыту 10–11-сынып деңгейінен басталады және бұл орта білім берудің жоғары сатысына сәйкес келеді.

Оқу мерзімі 2–3 жылды құрайды, бұл білім алушыларға толыққанды орта білім алуға мүмкіндік береді.

Оқу бағдарламасына әдебиет, математика, география, тарих, физика, химия, дене шынықтыру және таңдау бойынша пәндер кіреді. Міндетті түрде базалық математика мен орыс тілін оқу қарастырылған. Сонымен қатар, ағылшын және фин тілдерімен қатар, Финляндияның екінші мемлекеттік тілі - швед тілін оқу міндетті. Бұл елдегі көптілді білім беру ортасын көрсетеді.

Білім алушылар қосымша шет тілдерін: француз, неміс, испан немесе итальян тілдерін таңдауға мүмкіндігі бар, бұл олардың білім алу мүмкіндіктерін кеңейтеді.

Оқыту формалары:

Кешкі мектептер оқуды бетпе-бет және қашықтан оқытуды біріктіретін икемді форматта ұсынады, бұл білім алушыларға жұмыс пен басқа да міндеттемелерін оқумен үйлестіруге мүмкіндік береді.

Осылайша, **Финляндиядағы кешкі мектептер жүйесі** ересектердің жеке қажеттіліктері мен өмірлік жағдайларын ескере отырып, қолжетімді әрі сапалы білім береді.

Қытайдағы кешкі мектептердің (夜校) тәжірибесі бұл елде кешкі білім беру жүйесі жастар мен ересектерге білім алу мүмкіндігін ұсынуда маңызды рөл атқаратынын көрсетеді.

Қытайда кешкі мектептер жастар мен ересектерге арналған білім беру курстарын ұсынады, білім алушыларды 15–16 жастан бастап қабылдайды, алайда одан үлкен жастағы азаматтарды да қабылдайды.

Оқыту 9-сыныптан кейін басталады, сонымен қатар білім алушылар мен ересектер үшін қосымша кешкі курстар (课外辅导班) ұйымдастырылады.

Оқу мерзімі 2–3 жылды құрайды, бұл толыққанды орта білім алуға мүмкіндік береді.

Оқу бағдарламасына мыналар кіреді:

- адамгершілік тәрбиесі,
- қытай тілі,
- саясат, тарих, география,
- химия, физика, математика, биология,
- дене шынықтыру, музыка, өнер, еңбек дағдылары.

Оқыту формасы:

Қытайда кешкі мектептер аралас (күндізгі-сыртқы) форматта оқытуды ұсынады, бұл оқуға жұмысты және басқа міндеттерді қатар алып жүруге мүмкіндік береді.

Нормативтік-құқықтық база:

- ҚР-дың «Білім беру туралы заңы» - білім беру жүйесінің жалпы қағидаттары мен құрылымын, сондай-ақ ересектерге арналған үздіксіз білім беруді белгілейді.

- ҚР Оқу-ағарту министрлігі қаулылары - кешкі мектептердегі оқу процесін ұйымдастыру стандарттары мен талаптарын, оқу жоспарларын, мұғалімдердің біліктілігін және білім сапасын бағалауды анықтайды.

Аталған нормативтік құжаттар Қытайдағы кешкі мектептердің қызмет етуіне құқықтық негіз жасап, елде жоғары білім сапасын сақтауға бағытталған.

Осылайша, **Қытайдағы кешкі мектептер жүйесі** жастар мен ересектердің жеке қажеттіліктері мен өмірлік жағдайларын ескере отырып, сапалы әрі қолжетімді білім береді.

Ұлыбританиядағы кешкі мектептердің тәжірибесін талдау бұл елде кешкі білім беру жүйесі ересектер мен жастарға білім алу, біліктілікті арттыру немесе орта білім алу мүмкіндігін ұсынуға бағытталғанын көрсетеді.

Ұлыбританиядағы кешкі мектептер көбінесе **қосымша білім беру** (Adult Education & Evening Classes) форматында ұсынылады және 16 жастан бастап білім алушыларға арналған.

Кешкі мектептерде оқыту бағдарламалары орта мектептің 9 және 10-сыныптарына сәйкес келеді, сондай-ақ GCSE (жалпы орта білім туралы сертификат) және A-Level (кеңейтілген деңгейдегі сертификат) бағдарламаларын қамтиды.

Оқу мерзімі әдетте 2–3 жылды құрайды, бұл білім алушыларға қажетті біліктіліктерді алуға мүмкіндік береді.

Ұлыбританиядағы кешкі мектептер оқу формасының икемділігін қамтамасыз етіп, **күндізгі (очные) және сырттай (қашықтан, сырттай)** форматтарды ұсынады.

Оқу бағдарламасына GCSE және A-Level біліктілігін алу үшін қажетті пәндер кіреді, мысалы:

- математика,
- ағылшын тілі,
- жаратылыстану ғылымдары.

Нормативтік-құқықтық база:

• 1996 жылғы **Білім беру туралы заң** (Education Act 1996) – білім беру қызметтерін ұйымдастырудың негіздерін айқындайды.

• Ересектерге білім беру бойынша **ұлттық стандарттар** – ересектерге арналған курстардың сапасын реттейді, жоғары деңгейдегі оқыту мен қолдауды қамтамасыз етеді.

• **Ofsted стандарттары** – білім беру мекемелерінде, соның ішінде кешкі курстарда, тексеру арқылы сапаны бақылауды жүзеге асырады.

• GCSE, A-Level және кәсіби біліктілікке бағытталған кешкі курстардың бағдарламалары Ұлттық біліктілік жүйесіне (NQF) және Біліктілік пен кредиттер жүйесіне (QCF) сәйкес келеді.

Осылайша, Ұлыбританиядағы кешкі білім беру жүйесі ересектер мен жастардың қажеттіліктеріне бейімделген, білім алуға және біліктілікті арттыруға арналған әртүрлі мүмкіндіктерді ұсынады.

Сингапурдағы кешкі мектептер тәжірибесін талдау бұл елде кешкі білім беру жүйесі біліктілігін арттырғысы келетін немесе орта білім алғысы келетін жастар мен ересектерге арналған мүмкіндіктерді ұсынуға бағытталғанын көрсетеді.

Сингапурда кешкі мектептер **Evening Secondary Schools** немесе **Part-Time Schools** деп аталады және орта білім алуға мүмкіндік береді.

Кешкі мектептердегі білім алушылардың жасы 13 пен 21 жас аралығында, бұл жүйені жастар мен ересектердің кең тобы үшін қолжетімді етеді.

Оқыту 7-сыныптан басталады, бұл білім алушыларға білімдегі олқылықтарды толықтыруға жағдай жасайды.

Оқу мерзімі әдетте 1 жылдан 3 жылға дейін созылады. Сабақтар аптасына 2–3 рет өткізіледі, әр сабақтың ұзақтығы 2–3 сағатты құрайды.

Оқу бағдарламасына мыналар кіреді:

- математика,
- жаратылыстану ғылымдары,
- ағылшын тілі,

- Сингапур тарихы немесе әлемдік тарих,
- география,
- мәтінді оқу және талдау,
- шет тілдері.

Осылайша, **Сингапурдағы кешкі білім беру жүйесі** жастар мен ересектердің қажеттіліктеріне бейімделген икемді және қолжетімді білім алу мүмкіндігін ұсынады.

Оңтүстік Кореядағы кешкі мектептер тәжірибесі бұл елде кешкі білім беру жүйесі күндізгі мектепке түрлі себептермен бара алмайтын адамдар үшін білім алуға мүмкіндік беруге бағытталғанын көрсетеді.

Оңтүстік Кореяда кешкі мектептер **«대한학교» (Daean Hakgyo)** немесе **«야간학교» (Yagan Hakgyo)** деп аталады, бұл «баламалы мектеп» дегенді білдіреді.

Кешкі мектептерге 15–16 жастан бастап білім алушылар қабылданады, бұл жастар мен ересектерге білімін жалғастыруға немесе қайта бастауға мүмкіндік береді.

Yagan Hakgyo секілді кешкі мектептерде оқыту 7-сыныптан басталады, бұл орта білім берудің төменгі сатысына сәйкес келеді.

Оқу мерзімі әдетте 3 жылды құрайды, бұл 7–9 сыныптарға сай келеді.

Оқу бағдарламасы күндізгі мектептермен бірдей пәндерді қамтиды және орта білімді аяқтау мен аттестат алу мақсатына бағытталған.

Кешкі мектептер оқытудың әртүрлі формаларын ұсынады:

- **Күндізгі кешкі сабақтар** (Full-time evening classes),
- **Икемді оқыту** (Flexible classes),
- **Онлайн немесе аралас оқыту** (Online or Blended learning).

Осылайша, **Оңтүстік Кореядағы кешкі білім беру жүйесі** күндізгі оқуға қатыса алмайтындар үшін бейімделген әртүрлі және икемді білім алу мүмкіндіктерін ұсынады.

Франциядағы кешкі мектептер тәжірибесін талдау бұл елде кешкі білім беру жүйесі біліктілігін арттырғысы келетін немесе орта білім алғысы келетін жастар мен ересектерге білім алу мүмкіндігін ұсынуға бағытталғанын көрсетеді.

Францияда кешкі мектептер көбінесе **«Écoles de la deuxième chance»** (Екінші мүмкіндік мектептері) немесе **«Lycées de l'Éducation nationale pour adultes»** (Ересектерге арналған ұлттық білім беру лицейлері) деп аталады. Бұл атаулар аталған мектептердің білім алуға екінші мүмкіндік беру рөлін айқындайды.

Франциядағы кешкі мектептерде негізінен 16 жастан асқан жастар мен ересектер оқиды, бұл оларға оқуды жұмыс немесе басқа міндеттерімен үйлестіруге мүмкіндік береді.

Оқыту 10-сыныптан басталады, бұл орта білімнің жоғарғы сатысына сәйкес келеді.

Оқу мерзімі оқушының қажеттілігіне қарай 1 жылдан (негізгі білімді аяқтау үшін) 3 жылға дейін созылады, бұл қажетті біліктіліктерді алуға мүмкіндік береді.

Франциядағы кешкі мектептер түрлі оқу формаларын ұсынады:

- дәстүрлі (бетпе-бет) оқу,
- аралас (гибридті) оқыту,
- қарқынды оқыту,
- онлайн оқыту.

Бұл икемділік әртүрлі санаттағы білім алушылар үшін білімнің қолжетімділігін қамтамасыз етеді.

Осылайша, Франциядағы кешкі білім беру жүйесі ересектер мен жастардың қажеттіліктеріне бейімделген, білім алуға және біліктілікті арттыруға арналған әртүрлі мүмкіндіктерді ұсынады.

Кешкі мектептерді трансформациялаудың халықаралық тәжірибесін талдау бірқатар ортақ үрдістер мен әр елге тән ерекшеліктерді анықтауға мүмкіндік береді.

Кешкі білім беру әртүрлі санаттағы халық үшін білім алудың қолжетімділігі мен икемділігін қамтамасыз етуде маңызды рөл атқарады.

Халықаралық тәжірибені талдау негізінде төмендегідей негізгі қорытындылар жасауға болады:

1. Оқытудағы икемділік:

• Әртүрлі елдердегі кешкі мектептер жұмыс істейтін ересектер мен күндізгі сабақтарға қатыса алмайтын жасөспірімдердің қажеттіліктерін ескере отырып, оқытудың икемді түрлерін ұсынуға ұмтылады.

• Бұл оқытудың әртүрлі формаларын қамтиды: дәстүрлі (бетпе-бет), сырттай, аралас және онлайн форматтар, бұл білім алушыларға өзіне қолайлы оқу форматын таңдауға мүмкіндік береді.

2. Әртүрлі жас топтары үшін қолжетімділік:

• Кешкі мектептер жасөспірімдерді, ересектерді және егде жастағы адамдарды қамтитын кең жас ауқымына бағытталған.

• Олар жастың айырмашылығына қарамастан, орта білім алып, біліктілікті арттыруға немесе жаңа дағдыларды меңгеруге мүмкіндік береді.

3. Емтихандар мен дипломдарға дайындық:

• Кешкі мектептер білім алушыларды орта білім туралы аттестат немесе кәсіби біліктілік алу үшін емтихан тапсыруға даярлауда маңызды рөл атқарады.

• Бұл әрі қарай оқу және жұмысқа орналасу мүмкіндігін ашады.

4. Кәсіптік салаға интеграция:

• Кешкі мектептер көбіне еңбек нарығының сұранысына бағытталған кәсіптік даярлық бағдарламаларын ұсынады.

• Бұл жұмыс күші бәсекеге қабілеттілігін арттыруға және экономиканың өзгермелі талаптарына бейімделуге көмектеседі.

5. Мемлекет тарапынан қолдау:

- Мемлекеттік қолдау кешкі білім беруді дамытуда маңызды рөл атқарады - қаржыландыру, нормативтік база және сапаны бақылау қамтамасыз етіледі.

- Заңдар мен қаулылар кешкі мектептердің қызметін реттейді, білім беру қызметтерінің сапасы мен қолжетімділігін қамтамасыз етеді.

Әлем елдеріндегі кешкі білім беру жүйесі білімді аяқтау, біліктілікті арттыру және кәсіби бейімделу үшін кең мүмкіндіктер ұсынады.

Сондықтан кешкі білім – білім алуудағы инклюзивтілікті қамтамасыз етудің, кәсіби дағдыларды дамытудың және әлеуметтік мобильділікті арттырудың маңызды құралы болып табылады.

Дамыған білім беру жүйесі бар елдерде кешкі оқу икемді әрі қолжетімді бола отырып, білім алушылардың, ересектердің және кәсіпқой мамандардың қажеттіліктеріне бейімделе алады.

Халықаралық тәжірибе көрсетіп отырғандай, кешкі оқытуды сәтті трансформациялау үшін мынадай аспектілер маңызды:

- **Онлайн платформалар мен аралас форматтарды пайдалану:** бетпесет және онлайн оқытуды үйлестіре отырып, икемділік пен қолжетімділік қамтамасыз етіледі.

- **Технологияларды интеграциялау:** цифрлық құралдарды пайдалану оқытудың сапасы мен тиімділігін арттырады, оны интерактивті және қызықты етеді.

- **Әртүрлі санаттағы білім алушыларды қолдау:** жұмыс істейтіндерге, көп балалы ата-аналарға, егде жастағыларға арналған арнайы бағдарламалар мен қолдау шараларын әзірлеу.

- **Кәсіптік және үздіксіз оқуға басымдық:** кешкі курстар кәсіби даму құралына айналып, біліктілікті арттыруға және жаңа дағдыларды меңгеруге мүмкіндік береді.

- **Жекелеу және дербестендіру:** білім алушылардың жеке қажеттіліктері мен мүмкіндіктерін ескеру, оқыту қарқыны мен әдістерін бейімдеу.

Бұл тәжірибе Қазақстанда кешкі білім беру жүйесін дамытуға пайдалы болуы мүмкін, оны икемді, қолжетімді және заманауи қоғам қажеттіліктеріне сай етуге жол ашады.

Осылайша, **халықаралық практика көрсетіп отырғандай, кешкі білім беруді трансформациялау – бұл технологиялық интеграцияға, икемділікке, қолдауға және жекелеуге негізделген кешенді тәсілді қажет ететін үдеріс.** Ол әртүрлі санаттағы білім алушылардың қажеттіліктеріне жауап беруге және заманауи қоғам талаптарына сай болуға бағытталған.

Отандық кешкі мектептер тәжірибесін талдау – білім беру жүйесін жаңғырту үшін аса маңызды. Бұл жүйені қазіргі заман талаптарына бейімдеуге және оқыту сапасын арттыруға мүмкіндік береді.

Икемді әрі қолжетімді кешкі білім беру жүйесін қалыптастыру үшін отандық білім жүйесінің ерекшеліктерін ескеру қажет, білімнің қолжетімділігін кеңейтіп, әлеуметтік бірігуге ықпал ету қажет.

Бұл саладағы мемлекеттік саясатты қалыптастыру отандық тәжірибені талдауға негізделіп құрылуы тиіс, сонда ғана кешкі мектептерге тиімді қолдау көрсетіледі.

Қазақстанда көптеген елдердегідей кешкі мектептер жұмыс істейтін ересектерге білім беру мүмкіндігін ұсынуда маңызды рөл атқарды. Алайда, экономиканың және қоғамның дамуымен кешкі білім беруге деген сұраныс өзгеріп, мектептер жаңа жағдайларға бейімделе бастады.

Қазақстандағы кешкі мектептердің даму кезеңдері:

- **Кеңестік кезең:** Кешкі мектептер 1920-жылдары күндізгі мектептерде оқуға мүмкіндігі болмаған ересектерге білім беру үшін құрылды. Бұл кезеңде кешкі мектептер өнеркәсіп пен ауыл шаруашылығына қажет жұмысшы кадрларды даярлауға бағытталған болатын.

- **1990-жылдар:** КСРО ыдырағаннан кейін кешкі мектептерге сұраныс азайды, себебі көптеген адамдар жұмыссыз қалып, күндізгі мектептерде оқу мүмкіндігіне ие болды. Дегенмен, кейбір кешкі мектептер жұмысын жалғастырып, қайта даярлау және біліктілікті арттыру курстарын ұсынды.

- **2000-жылдар:** 2000-жылдардың басында экономиканың өсуі мен халықтың жұмыспен қамтылуы артып, кешкі білімге деген қажеттілік қайта жанданды. Кешкі мектептер шет тілдері, ақпараттық технологиялар секілді кең ауқымды курстар ұсына бастады.

Қазақстанда кешкі мектептер қазіргі таңда да қоғамның өзгермелі сұраныстарына бейімделе отырып дамуын жалғастыруда. Оқу стандарттары, оқу жоспарлары және сағаттық жүктемелер кеңестік және посткеңестік кезеңдерде бірнеше рет өзгертілді.

Түрлі кезеңдерде әртүрлі типтегі кешкі мектептер болған:

- **Сауатсыздықты жою мектептері,**
- **Жұмысшы жастар мектептері,**
- **Жалпы білім беретін кешкі мектептер.**

Олардың әрқайсысының оқу жоспарлары мен жүктемелері әртүрлі болған.

Кеңестік кезең (1920–1991 жж.):

- **Бастауыш сыныптар (сауатсыздықты жою):** Негізгі мақсат – оқу, жазу және арифметиканың негіздерін үйрету. Оқу жүктемесі қарқынды, бірақ қысқа мерзімді болған.

- **Толық емес орта білім (жұмысшы жастар мектептері, 7–8 сыныптар):** Оқу жоспарына негізгі пәндер кірді: қазақ/орыс тілі, әдебиет, тарих, математика, физика, химия, биология, география, еңбек, дене шынықтыру. Күндізгі мектептермен салыстырғанда пәндік жүктеме аз болған, себебі оқуға бөлінген уақыт шектеулі еді.

- **Толық орта білім (10–11 сыныптар):** Оқу жоспары кеңейтіліп, қоғамтану, шет тілі, сызу сияқты пәндер қосылды (профильге байланысты).

Жүктеме күндізгі мектептермен салыстырғанда ықшамдалған болатын.

Қазақстанның тәуелсіздік кезеңі (1991–2025 жж.):

- Кешкі мектептердің оқу жоспарлары **Мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандарттарына (МЖМБС)** сәйкес әзірленеді.

- Негізгі мақсат – білім алушыларға **орта білімді аяқтау мүмкіндігін** беру.

- Оқу жүктемесі оқитын сыныпқа (әдетте 9–11/12 сыныптар) және оқыту формасына (кешкі, сырттай, қашықтан) қарай өзгереді.

- Қазіргі оқу жоспарлары **орта білім туралы аттестат алуға қажетті базалық білім мен құзыреттерді** меңгеруге бағытталған.

- Қазақстандағы кешкі мектептердегі оқу үдерісінің ұйымдастырылуы, соның ішінде нормативтер мен сағаттық жүктемелер, бұрынғы **КСРО заңнамалық актілеріне (1958 жылғы Заң, КПСС ОК мен КСРО Министрлер Кеңесінің қаулылары, кейінгі «Халыққа білім беру туралы негізгі заңдар»)** сүйенген.

Қазақстандағы кешкі мектептер қоғам сұранысына бейімделіп, білім алудың икемді жолдарын ұсынып келе жатқан құрылым. Олардың тарихи дамуын және қазіргі трансформациясын ескере отырып, кешкі білім беру жүйесін жаңғырту Қазақстандағы білім беруді барынша қолжетімді және инклюзивті етуге ықпал ете алады.

Қазақстан Республикасында кешкі (кезекші) мектептердің қызметі күндізгі мектептерде оқуын аяқтамаған адамдарға білім алудың қолжетімділігін қамтамасыз етуге бағытталған бірқатар **нормативтік-құқықтық актілермен реттеледі**. Негізгі құжаттарға мыналар жатады:

1. «Жалпы білім берудің бастауыш, негізгі орта және жалпы орта білім беру ұйымдарының қызметінің үлгілік қағидаларын бекіту туралы»

Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2013 жылғы 17 қыркүйектегі №375 бұйрығы

Бұл бұйрық **кешкі мектептердің қызметін айқындайтын негізгі құжаттардың бірі** болып табылады. Ол келесі мәселелерді реттейді:

- Оқыту формалары: **күндізгі, сырттай, қашықтан оқыту**.
- Оқу процесін ұйымдастыру.
- Оқу жоспарларын әзірлеу және іске асыру талаптары.
- Білім алушыларды аттестаттау ерекшеліктері.

«Білім беру ұйымдарының түрлері номенклатурасын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2013 жылғы 22 ақпандағы №50 бұйрығы. Бұл бұйрық кешкі мектептердің Қазақстандағы білім беру жүйесіндегі орнын нақтылап, оларды дербес білім беру ұйымдары ретінде мойындайды.

«Мектепке дейінгі, орта, техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі, қосымша білім беру ұйымдарының қызметінің үлгілік қағидаларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрінің 2022 жылғы 31 тамыздағы №385 бұйрығы

3-параграф: Кешкі мектептердің қызметінің үлгілік қағидалары.

Бұл – кешкі мектептердің қызметін, оқу үдерісін ұйымдастыру тәртібін, олардың білім беру ұйымы ретіндегі негізгі қызмет бағыттарын **реттейтін нормативтік құжат**.

«Қазақстан Республикасында бастауыш, негізгі орта және жалпы орта білім берудің типтік оқу жоспарларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2012 жылғы 8 қарашадағы №500 бұйрығы.

Осы бұйрыққа 31-қосымшаға сәйкес қазақ тілінде оқытатын (күндізгі оқу нысаны) кешкі мектептерге арналған негізгі орта және жалпы орта білімнің үлгілік оқу жоспары ;

осы бұйрыққа 32-қосымшаға сәйкес орыс тілінде оқытатын (күндізгі оқу нысаны) кешкі мектептерге арналған негізгі орта және жалпы орта білімнің үлгілік оқу жоспары ;

осы бұйрыққа 33-қосымшаға сәйкес қазақ тілінде оқытатын кешкі мектептер (сырттай оқыту) үшін негізгі орта және жалпы орта білім берудің үлгілік оқу жоспары ;

осы бұйрыққа 34-қосымшаға сәйкес орыс тілінде оқытатын кешкі мектептер (сырттай оқыту) үшін негізгі орта және жалпы орта білімнің үлгілік оқу жоспары ;

осы бұйрыққа 35-қосымшаға сәйкес қазақ тілінде оқытатын кешкі мектептер (сырттай оқыту) үшін бастауыш және негізгі орта білім берудің жеке сабақтарының үлгілік оқу жоспары ;

осы бұйрыққа 36-қосымшаға сәйкес орыс тілінде оқытатын (сырттай) кешкі мектептерге бастауыш және негізгі орта білім берудің жеке сабақтарының үлгілік оқу жоспары ;

Бұл жоспарлар кешкі мектептердегі білім мазмұнын анықтайтын нақты құрал болып табылады. Олар Мемлекеттік білім беру стандарты негізінде әзірленген және ересектерге білім берудің ерекше ерекшеліктерін ескереді, мысалы:

- Қысқартылған оқу мерзімі.
- Оқу процесін ұйымдастырудың бейімделген формалары.
- Білімнің практикалық қолданылуына назар аударыңыз.

Кешкі (ауысымдық) мектептердегі оқу процесін салыстыру үшін пән сағаттарының жылдар бойынша бөлінуі туралы мәліметтер кесте түрінде берілген.

Күндізгі бөлім (оқыту қазақ тілінде)

Элемент №	Академиялық пәндер	1998 жыл			2012		
		сыныптар					
		9	10	11	9	10	11
1	Қазақ тілі	1.5	1	1	2	2	2
2	Қазақ әдебиеті	1	1	1.5	2	2	2
3	орыс тілі мен әдебиеті	1	1	1.5	2	2	2
4	Шетел тілі	-	-	-	2	2	2
5	Алгебра (математика)	1.5	1.5	1.5	2	2	2
6	Геометрия	-	-	-	1	1	1
7	Информатика	-	0,5	0,5	1	1	1
8	Физика	1	1	1	1.5	2	2
9	Биология	1	1	0,5	1.5	2	2
10	Химия	1	1	1	1.5	2	2

11	География	1	1	0,5	1.5	2	2
12	Қазақстан тарихы	0,5	0,5	1	1	1	1
13	Дүниежүзілік тарих	0,5	0,5	1	1	1	1
14	Құқық негіздері	-	1	-	1	1	1
Инвариантты жұмыс жүктемесі					21	23	23
Вариативті компонент							
Ғаламдық құзыреттер		-	-	-	0,5	0,5	1
Таңдау		2	3	3	-	-	-

Күндізгі бөлім (оқыту орыс тілінде)

Элемент №	Академиялық пәндер	1998 жыл			2012		
		сыныптар					
		9	10	11	9	10	11
1	орыс тілі	3	3	3	2	2	2
2	орыс әдебиеті	1.5	2	1.5	2	2	2
3	Қазақ тілі мен әдебиеті	2.5	2.5	2.5	3	3	3
4	Шетел тілі	-	-	-	2	2	2
5	Алгебра (математика)	3	3	3	2	2	2
6	Геометрия	-	-	-	1	1	1
7	Информатика	1	1	1	1	1	1
8	Физика	1.5	3	3	1.5	2	2
9	Биология	1.5	2.5	2.5	1.5	2	2
10	Химия	1.5	3	3	1.5	2	2
11	География	1.5	2	-	1.5	2	2
12	Қазақстан тарихы	1	2	2	1	1	1
13	Дүниежүзілік тарих	1	1	1	1	1	1
14	Құқық негіздері	0,5	-	-	1	1	1
Инвариантты жұмыс жүктемесі					22	24	24
Вариативті компонент							
Ғаламдық құзыреттер		-	-	-	0,5	0,5	1
Таңдау		2	2	2	-	-	-

Сырттай (қазақ тілінде оқытатын)

Элемент №	Академиялық пәндер	1998 жыл			2012		
		сыныптар					
		9	10	11	9	10	11
1	Қазақ тілі	-	-	-	2	2	2
2	Қазақ әдебиеті	-	-	-	1.5	1.5	1.5
3	орыс тілі мен әдебиеті	-	-	-	2	1	1
4	Шетел тілі	-	-	-	1	1	1
5	Алгебра (математика)	-	-	-	2	2	2
6	Геометрия	-	-	-	1	1	1
7	Информатика	-	-	-	1	1	1
8	Физика	-	-	-	1	1	1
9	Биология	-	-	-	1	1	1
10	Химия	-	-	-	1	1	1
11	География	-	-	-	1	1	1

12	Қазақстан тарихы	-	-	-	1.5	1.5	1.5
13	Дүниежүзілік тарих	-	-	-	1	1	1
14	Құқық негіздері	-	-	-	1	1	1
Инвариантты жұмыс жүктемесі		-	-	-	18	17	17
Вариативті компонент							
Сынақ		-	-	-	11	11	11
Ғаламдық құзыреттер					-	1	1

Сырттай оқу (оқыту орыс тілінде)

Элемент №	Академиялық пәндер	1998 жыл			2012		
		сыныптар					
		9	10	11	9	10	11
1	орыс тілі	2	2	2	2	2	2
2	орыс әдебиеті	1.5	1	1.5	1.5	1.5	1.5
3	Қазақ тілі мен әдебиеті	2.5	2.5	2.5	2	2	2
4	Шетел тілі	-	-	-	1	1	1
5	Алгебра (математика)	3	3	3	2	2	2
6	Геометрия	-	-	-	1	1	1
7	Информатика	1	1	-	1	1	1
8	Физика	1.5	3/2	2	1	1	1
9	Биология	1.5	-	2	1	1	1
10	Химия	1.5	2	2/3	1	1	1
11	География	1.5	1	-	1	1	1
12	Қазақстан тарихы	1	2	1	1.5	1.5	1.5
13	Дүниежүзілік тарих	1	1	1	1	1	1
14	Құқық негіздері	0,5	-	-	1	1	1
Инвариантты жұмыс жүктемесі					18	18	18
Вариативті компонент							
Сынақ		-	18	18	11	11	11

Қазақстан Республикасындағы кешкі мектептердің қазіргі жағдайы туралы ұсынылған мәтінді талдай отырып, біз келесі қорытынды жасауға болады:

Аймақ	Кешкі мектептер	оның ішінде	
		қала	ауыл
ҚР	56	37	19
Абай облысы	2	1	1
Ақмола облысы	9	6	3
Ақтөбе облысы	2	2	0
Алматы облысы	6	1	5
Атырау облысы	2	1	1

Батыс Қазақстан облысы	2	1	1
Жамбыл облысы	3	2	1
Жетісу облысы	1	0	1
Қарағанды облысы	5	3	2
Қостанай облысы	5	4	1
Қызылорда облысы	1	1	0
Маңғыстау облысы	3	2	1
Павлодар облысы	2	2	0
Солтүстік Қазақстан облысы	1	1	0
Түркістан облысы	4	3	1
Ұлытау облысы	1	1	0
Шығыс Қазақстан облысы	3	2	1
Астана қ.	1	1	0
Алматы қ.	0	0	0
Шымкент қ.	3	3	0

Қазақстандағы кешкі мектептердің таралуы бойынша негізгі тұжырымдар

- **Мектептердің жалпы саны:** 2024-2025 оқу жылында Қазақстанда 56 кешкі мектеп бар.

- **Қалалық және ауылдық мектептердің арақатынасы:** Кешкі мектептердің көпшілігі қалаларда орналасқан. Барлығы 37 мектеп қалаларда, ал 19-ы ғана ауылдық жерлерде. Бұл кешкі білім беруге деген қажеттілік қалалық агломерацияларда көбірек байқалатынын көрсетеді, өйткені онда халық тығыздығы жоғары және аттестат алуға мұқтаж ересек жұмысшылар көп болуы мүмкін.

- **Мектеп саны бойынша көшбасшылар:** Кешкі мектептердің ең көп саны Ақмола (9 мектеп), Алматы (6 мектеп) және Қарағанды (5 мектеп) облыстарында шоғырланған. Бұл аймақтарда халық саны көп немесе кешкі мектептер желісін дамытуды талап ететін ерекше әлеуметтік-экономикалық жағдайлар болуы мүмкін.

- **Мектеп саны ең аз аймақтар:** Кейбір аймақтарда, мысалы Жетісу, Қызылорда, Солтүстік Қазақстан және Ұлытау облыстарында бір ғана кешкі мектеп бар. Алматы және Астана қалаларында олардың саны нөлге тең, бұл жағдай ересектерге арналған басқа білім беру бағдарламаларының немесе ерекше демографиялық жағдайдың болуымен түсіндірілуі мүмкін.

- **Кешкі мектебі бар қалалық орталықтар:** Астана және Шымкент қалаларында, сондай-ақ облыс орталықтарында кешкі мектептер бар, бұл олардың ірі елді мекендердегі білім беру қажеттіліктерін қамтамасыз етудегі рөлін көрсетеді. Алматыда кешкі мектептердің болмауы басқа оқыту

формаларының (мысалы, онлайн-бағдарламалар немесе экстернат) болуымен байланысты болуы мүмкін, бұл деректер бұл кестеде көрсетілмеген.

Түзету мекемелері жанындағы мектептер желісі, 2024-2025 оқу жылы

Аймақ	Кешкі мектептер	Қала	Ауыл
ҚР	20	12	8
Абай облысы	2	1	1
Ақмола облысы	3	2	1
Ақтөбе облысы	1	1	0
Алматы облысы	4	0	4
Атырау облысы	0	0	0
Батыс Қазақстан облысы	0	0	0
Жамбыл облысы	0	0	0
Жетісу облысы	0	0	0
Қарағанды облысы	2	1	1
Қостанай облысы	0	0	0
Қызылорда облысы	0	0	0
Маңғыстау облысы	0	0	0
Павлодар облысы	2	2	0
Солтүстік Қазақстан облысы	1	1	0
Түркістан облысы	1	1	0
Ұлытау облысы	0	0	0
Шығыс Қазақстан облысы	2	1	1
Астана қаласы	0	0	0
Алматы қаласы	0	0	0
Шымкент қаласы	2	2	0

Ұсынылған «Түзету мекемелері жанындағы мектептер желісі, 2024-2025 оқу жылы» кестесі негізінде келесі талдауды жүргізуге болады:

Мектептердің жалпы саны Қазақстанда түзету мекемелері жанындағы 20 мектеп жұмыс істейді. Бұл мемлекеттің сотталғандарға білім алу мүмкіндігін қамтамасыз ететінін көрсетеді.

Орналасқан жері бойынша бөлінісі Бұл мектептердің басым бөлігі (12) ірі түзету мекемелерінің орналасуының жалпы үрдісіне сәйкес қалаларда орналасқан. Ауылдық жерлерде 8 мектеп бар.

Өңірлер бойынша бөлінісі

• **Көшбасшы аймақтар:** Түзету мекемелері жанындағы мектептердің ең көп саны Алматы (4), Ақмола (3), Қарағанды (2), Павлодар (2), Шығыс

Қазақстан (2) облыстарында және Шымкент қаласында (2) орналасқан. Бұл аймақтарда ірі түзету колонияларының болуымен байланысты болуы мүмкін.

- **Мектептері жоқ аймақтар:** Атырау, Батыс Қазақстан, Жамбыл, Жетісу, Қостанай, Қызылорда, Маңғыстау, Ұлытау облыстарында, сондай-ақ Астана және Алматы қалаларында түзету мекемелері жанында мектептер жоқ. Бұл аймақтарда түзету мекемелері мүлдем жоқ, немесе олар мектеп білімін беру қызметтерін ұсынбайды дегенді білдіруі мүмкін.

Берілген мәтінге сәйкес, Қазақстандағы кешкі мектептер мен түзету мекемелері жанындағы мектептер желісіне жасалған талдау мен салыстырмалы қорытындылар төменде берілген.

Қорытындылар

- **Желінің шектеулігі:** Түзету мекемелері жанындағы мектептер желісі айтарлықтай шектеулі, бұл кейбір аймақтарда сотталғандар үшін білім алуға қолжетімділікке кедергі келтіруі мүмкін.

- **Қалаларда шоғырлануы:** Мұндай мектептердің негізінен қалаларда орналасуы олардың ірі түзету мекемелерімен байланысын көрсетеді.

- **Аймақтық біркелкісіздік:** Бұл мектептердің аймақтар бойынша таралуында айтарлықтай біркелкісіздік бар, бұл тең білім беру мүмкіндіктерін қамтамасыз ету үшін мемлекеттік органдар тарапынан назар аударуды талап етеді.

Кешкі мектептер желісін талдау

- **Жалпы саны:** Қазақстанда **56 кешкі мектеп** бар.

- **Географиялық таралуы:** Мектептердің басым бөлігі (**37**) қалаларда орналасқан, бұл урбанизацияланған аймақтарда кешкі білім беруге сұраныстың жоғары екенін көрсетеді.

- **Мектеп саны бойынша көшбасшылар:** Кешкі мектептердің ең көп саны Ақмола (9), Алматы (6) және Қарағанды (5) облыстарында орналасқан.

- **Ерекше жағдайлар:** Алматы және Астана қалаларында кешкі мектептердің саны нөлге тең. Бұл ірі мегаполистерде білім алудың баламалы түрлері (қашықтықтан оқыту курстары, экстернат) бар болуы мүмкін.

Түзету мекемелері жанындағы мектептер желісін талдау

- **Жалпы саны:** Түзету мекемелері жанында барлығы **20 мектеп** жұмыс істейді.

- **Географиялық таралуы:** Олардың көпшілігі (**12**) қалаларда, ал 8-і ауылдық жерлерде орналасқан.

- **Мектеп саны бойынша көшбасшылар:** Мұндай мектептер ең көп Алматы облысында (4) және Ақмола облысында (3) бар. Кейбір аймақтарда (Батыс Қазақстан, Жамбыл, Жетісу және т.б.) олар жоқ.

Салыстырмалы қорытынды

Екі типтегі оқу орындарына жүргізілген салыстырмалы талдау келесіні көрсетеді:

- **Көлемі және қолжетімділігі:** Кешкі мектептер желісі әлдеқайда дамыған (**56 мектеп**) және кең ауқымды аймақтарды қамтиды, бұл ересек тұрғындар үшін мұндай білімнің жоғары сұранысқа ие екенін көрсетеді. **Түзету**

мекемелері жанындағы мектептер желісі айтарлықтай аз (**20 мектеп**), және олардың болуы мекемелердің орналасуына байланысты.

- **Урбанизация:** Екі мектеп түрі де негізінен қалалық аудандарда орналасқан, бұл білімге деген сұраныстың қалаларда шоғырланғанын көрсетеді.

- **Аймақтық теңсіздік:** Кейбір облыстарда, мысалы, Батыс Қазақстан және Қызылорда облыстарында кешкі мектептер де, түзету мекемелері жанындағы мектептер де жоқ, бұл аталған азаматтар санаты үшін бұл аймақтарда білімнің жеткіліксіз қолжетімді екендігін көрсетуі мүмкін.

Екі оқу орнында да оқыту кешкі мектептерге арналған типтік оқу жоспарлары (ТОЖ) бойынша ұйымдастырылған, бірақ әр оқушы санатының ерекшелігіне қарай бейімделген.

Негізгі проблемалар:

Әлеуметтік жағынан аз қамтылған контингент

Кешкі мектептер қиын жағдайдағы жасөспірімдер мен ересектер үшін білім беру алаңына айналуға. Аталған толық емес және әлеуметтік қауіпті отбасылардан басқа, контингент құрамына мыналар кіреді:

- **Отбасын қаржылай қамтамасыз ету үшін жұмыс істеуге мәжбүр болған адамдар,** бұл олардың күндізгі сабақтарға қатысуына мүмкіндік бермейді.

- **Үлгерімі төмен немесе сабақты жүйелі түрде босатқандықтан кәдімгі мектептерден шығарылған жасөспірімдер.**

- **Ерте тұрмысқа шығып немесе ана болып, орта білімін аяқтамаған жас аналар.**

Бұл факторлар білім беру процесі әр оқушының жеке жағдайларына бейімделуі тиіс ерекше, бірақ күрделі оқу ортасын құрайды.

Білім алушылардың оқу және әлеуметтік бейімделу проблемалары

Кешкі мектеп білім алушыларының проблемалары тек үлгерімнің төмендігімен шектелмейді. Олар көбінесе мыналарды қамтиды:

- **Білімдегі олқылықтар:** Білім алушыларда базалық пәндер бойынша елеулі олқылықтар болуы мүмкін, бұл жеке тәсілді және жіберіп алған материалдарды толықтыруды талап етеді.

- **Тәртіп мәселелері:** Бұрынғы мектептердегі жанжалдар, тәртіптің және оқуға деген ынтаның болмауы.

- **Психологиялық мәселелер:** Өзіндік бағасының төмендігі, өткен жағымсыз тәжірибеден туындаған оқшаулану сезімі.

Бұл қиындықтар педагогтардан тек пәндік білімді ғана емес, сонымен қатар психология және педагогика дағдыларын талап етеді.

Әлеуметтік, психологиялық және педагогикалық түзету функцияларын орындау

Мұндай жағдайда кешкі мектептер дәстүрлі білім беру шеңберінен шығып кетеді. Олар әлеуметтік және психологиялық қолдау орталықтарына

айналады. Мұғалімдер тәлімгер, психолог және әлеуметтік қызметкер ролін атқарады. Тиімді жұмыс істеу үшін мектепте:

- Эмоционалдық және мінез-құлық мәселелерімен жұмыс істеу үшін **штаттық психолог** болуы керек.
- Отбасылармен және қорғаншылық органдарымен өзара әрекеттесу үшін **әлеуметтік педагог** болуы қажет.
- Әр оқушының білім деңгейі мен жеке жағдайларын ескере отырып, **жеке білім беру маршруттары** болуы тиіс.

Үдетілген оқыту мәселесі

Үдетілген бағдарлама бойынша оқыту қажеттілігі — ең маңызды мәселелердің бірі. Бұл білім алушылардың әртүрлі жаста болуымен (14-тен 35 жасқа дейін және одан жоғары) ғана емес, сонымен қатар олардың әртүрлі мақсаттарымен де байланысты. Бір сыныпта мынадай білім алушылар болуы мүмкін:

- Жіберілген материалды қуып жетіп, жоғары оқу орнына түсуге ұмтылатын жасөспірімдер.
- Жұмыста жоғарылау немесе жаңа мамандық алу үшін аттестат қажет ересектер.

Мұндай әртүрлілік оқытушылардан икемділікті және материалдың барлығына түсінікті болуын қамтамасыз ету үшін дайындық деңгейі әртүрлі топтармен жұмыс істей білуді талап етеді.

Бірыңғай стандарттар мен бағдарламалардың болмауы

Кешкі мектептер үшін мемлекеттік мамандандырылған оқу бағдарламалары мен стандарттарының болмауы — маңызды мәселе. Әр мектеп оқу жоспарын дербес бейімдеуге мәжбүр болғандықтан, оқытылатын материал мен қорытынды аттестаттау талаптары арасында сәйкессіздік туындайды. Бұл мыналарға әкеледі:

- **Білім сапасының төмендеуі:** Білім алушылар емтихан тапсыру үшін қажетті білімнің толық көлемін алмауы мүмкін.
- **Әділетсіз бағалау:** Бақылау жұмыстары мен емтихандарға қойылатын талаптар оқу сағаты көп кәдімгі мектептердегідей болып қалады. Бұл білім алушыларды тең емес жағдайға қойып, олардың ынтасын төмендетуі мүмкін.
- **Әдістемелік қолдаудың болмауы:** Білім беруді басқару органдары мектептерге тиісті көмек көрсете алмайды, себебі олардың жұмысын бағалайтын бірыңғай бағдар жоқ.

Сынып жетекшілеріне түсетін шамадан тыс жүктеме

Кешкі мектептердің сынып жетекшілеріне өз міндеттерінен тыс ауқымды жүктеме түседі. Олар іс жүзінде әлеуметтік қызметкер, психолог және тәлімгер ролін атқарады. Олардың жұмысы мыналарды қамтиды:

- **Әлеуметтік қолдау:** Тұрмыстық мәселелерді шешуге көмектесу, тамақтану мен көлікті ұйымдастыру.
- **Шығып қалудың алдын алу:** Әр оқушымен оны білім беру процесінде ұстап қалу үшін жеке жұмыс жүргізу.

- **Әлеуметтік қызметтермен өзара әрекеттесу:** Құқық қорғау органдарымен, қамқоршылық қызметтерімен және басқа ведомстволармен жұмыс кезінде білім алушыларға қолдау көрсету.

Бұл шамадан тыс жүктеме мұғалімдердің эмоционалдық тұрғыдан күйзеліске ұшырауына және олардың негізгі қызметі — оқыту сапасының төмендеуіне әкеледі.

Жеткіліксіз мемлекеттік қолдау

Мемлекеттік кешкі білім беру жүйесі мен қажетті қолдаудың болмауы елеулі әлеуметтік салдарға әкеледі. Қиын жағдайдағы балаларда білім алудың қолжетімді және тиімді жүйесі болмаған кезде, бұл білім алмаған балалардың санының артуына алып келеді. Бұл өз кезегінде:

- **Әлеуметтік маргинализацияға:** Аттестаты жоқ адамдар жұмысқа орналасуда және кәсіптік білім алуда қиындықтарға тап болады.

- **Әлеуметтік теңсіздіктің өсуіне:** Сапалы білімге қолжетімділіктің болмауы әл-ауқаты жақсы және әлеуметтік тұрғыда нашар топтар арасындағы алшақтықты күшейтеді.

Қазақстандағы кешкі мектептерді дамытудың негізгі үрдістері

- **Курстар мен бағдарламалар санының артуы:** Бұл кешкі мектептердің тек орта білім туралы аттестат беретін мекеме болудан қалып отырғанын көрсетеді. Олар біліктілікті арттыруға немесе жаңа дағдыларды меңгеруге бағытталған курстарды ұсынатын қосымша білім беру орталықтарына айналуға. Бұл оларға ересек халықтың кең ауқымды қажеттіліктерін қанағаттандыруға мүмкіндік береді.

- **Жаңа технологияларды қолдану:** Онлайн- және қашықтықтан оқытуды қолдану білім беруді икемді әрі қолжетімді етеді. Бұл әсіресе жұмыс істейтін адамдар, жас ата-аналар немесе шалғай аймақтарда тұратын адамдар үшін маңызды. Қашықтықтан оқыту платформалары оқуды басқа міндеттермен үйлестіруге мүмкіндік береді, бұл халықты қамтуды едәуір арттырады.

- **Бизнеспен әріптестік:** Жеке сектормен ынтымақтастық кешкі мектептерге еңбек нарығының талаптарына тікелей жауап беретін өзекті оқу бағдарламаларын әзірлеуге мүмкіндік береді. Бұл түлектерді бәсекеге қабілетті етеді және олардың жұмысқа сәтті орналасуына ықпал етеді.

- **Практикалық дағдыларға баса назар аудару:** Дәстүрлі академиялық білімнен практикаға бағытталған білімге көшу – бұл негізгі үрдіс. Кешкі мектептер тек теорияға назар аудармай, IT, маркетинг немесе кәсіпкерлік салаларындағы сияқты, практикада бірден қолдануға болатын дағдыларды дамытуға баса назар аударады.

Қазақстандағы кешкі мектептердің трансформациясы – бұл білім беруді жаңғыртудың жаһандық процесінің бір бөлігі. Олар ересек халық үшін үздіксіз білім беруді қамтамасыз етуде маңызды рөл атқарады, кәсіби өсу және мансаптық бағытты өзгерту үшін мүмкіндіктер береді. Болашақта кешкі мектептердің табысты болуы олардың бейімделу, жаңа технологияларды енгізу және еңбек нарығы мен қоғамның өзгеріп отыратын сұраныстарына сәйкес келетін бағдарламаларды дамыту қабілетіне байланысты болмақ.

2. Кешкі мектептердің қызметін түрлендірудің тұжырымдамалық негіздері

Орта білім беру ұйымдары қызметінің үлгілік қағидаларына (бастауыш, негізгі орта және жалпы орта) сәйкес (Қазақстан Республикасы Білім министрінің 2022 жылғы 31 тамыздағы № 385 бұйрығына 2-қосымша), Орта білім беру ұйымдары қызметінің үлгілік қағидаларының 3-тарауында білім беру бейіні бойынша мектеп қызметінің үлгілік қағидалары, Мектеп қызметінің үлгілік қағидалары көрсетілген. «Кешкі (ауысымдық) мектеп Қазақстан Республикасының азаматтарына, шетел азаматтарына (Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасы шегінде) жұмыс істейтін және жұмыс істемейтіндерге негізгі орта және жалпы орта білім алу мүмкіндігін береді».

Кешкі (ауысымдық) мектеп мемлекеттік мекеме немесе коммуналдық қазыналық кәсіпорын нысанында құрылады.

Кешкі мектеп бір білім беру ұйымында бір мезгілде келесі нысандарда оқытуды жүзеге асырады: күндізгі, кешкі, сырттай, жеке, экстернат.

Кешкі мектептерді түрлендірудің халықаралық және отандық тәжірибесін талдау қазіргі заманғы қоғамның қажеттіліктеріне жауап беретін заманауи кешкі мектептердің негізгі үлгілерін анықтауға мүмкіндік береді.

Заманауи кешкі мектеп жасына және өмірлік жағдайларына қарамастан әрбір адамға өзінің білім алу құқығын жүзеге асыруға мүмкіндік беретін маңызды әлеуметтік рөл атқаратын білім берудің серпінді және дамып келе жатқан үлгісі болып табылады.

1-ҮЛГІ. *Сырттай оқитын* кешкі (ауысымдық) мектеп

Кешкі мектептің мақсаты *сырттай оқумен* – жеке тұлғаларға қолжетімді және сапалы жалпы орта білім беруді қамтамасыз ету; шалғай елді мекендерде тұратын, ерекше қажеттіліктері бар және әртүрлі себептермен күндізгі бөлімде оқи алмайтын адамдар үшін .

Міндеттері:

- Оқытудың икемділігін қамтамасыз ету үшін қашықтықтан технологияларды және жеке тәсілді қолдана отырып, материалды өз бетінше меңгеруді ынталандыратын оқу процесін ұйымдастыру.

- Білім алушыларды әртүрлі форматтағы (электрондық, баспа) сапалы оқу материалдарымен қамтамасыз ету, білімді өз бетінше тиімді меңгеруіне жағдай жасау.

- Өз бетінше оқу процесін қолдау және туындаған мәселелерді жедел шешу үшін онлайн консультациялар, электрондық пошта және басқа да байланыс құралдары арқылы білім алушылармен мұғалімдердің тиімді өзара әрекетін қамтамасыз ету.

- Оқу бағдарламасын меңгеру деңгейін материалды өз бетінше меңгеру тереңдігін тексеруге баса назар аудара отырып, қашықтықтан да, көзбе-көз (кезеңдік) де жүргізілетін сынақтар, сынақтар және емтихандар арқылы бағалау .

Қабылдаудың ерекшеліктері:

- **Жас шектеулері:** Қашықтықтан оқыту көбінесе егде жастағы Білім алушыларға бағытталған, сондықтан ең төменгі жас талаптары болуы мүмкін (мысалы, 14 жас).

- **Қабылдау мерзімі:** Қабылдау мерзімі күндізгі мектептерден өзгеше болуы мүмкін және жиі икемді. Оқу жылы ішінде қабылдаудың бірнеше кезеңі болуы мүмкін.

- **Қабылдау тестілері:** Кейбір жағдайларда, әсіресе жоғары білім беру деңгейіне (10-11-сыныптар) қабылдау үшін немесе өтініштер көп болған жағдайда, мектеп талапкерлердің білім деңгейін анықтау үшін әңгімелесу немесе қабылдау тестілерінің басқа түрін өткізуі мүмкін.

- **Жеке әңгімелесу:** қажет болған жағдайда қашықтан оқытуға мотивацияны анықтау, оқу процесінің ерекшеліктерімен танысу және жеке қажеттіліктерді анықтау үшін өтініш берушімен және оның ата-анасымен (кәмелетке толмағандар үшін) әңгімелесу жүргізіледі.

- **Басқа оқу орындарынан ауыстыру:** колледждерден, басқа мектептерден (күндізгі немесе кешкі) сырттай оқуға ауыстыру бос орындар болған жағдайда және қажетті құжаттар (оқушының жеке ісі, ағымдағы оқу үлгерімі туралы анықтама) ұсынылған жағдайда мүмкін болады.

Сырттай оқытын кешкі мектептің ерекшеліктері:

- өздеріне ыңғайлы уақытта материалды өз бетінше меңгеруі .

- Әдетте консультативтік немесе бақылау сипатында болатын **бетпе-бет сабақтардың ең аз саны** .

- Оқу материалдарын қамтамасыз ету және өзара әрекеттесу үшін **қашықтықтан оқыту технологиялары мен электронды платформаларды** белсенді пайдалану .

- Әрбір оқушының қарқыны мен қажеттіліктерін ескеретін **оқытудың жеке әдісі** .

- Оқуды жұмыспен, отбасылық міндеттермен және басқа әрекеттермен біріктіруге мүмкіндік беретін **икеңді оқу кестесі** .

- **Негізгі дидактикалық блок** дәстүрлі сабақ емес, тест блогы болып табылады.

- **Білім алушылардың кең ауқымына**, соның ішінде жұмысқа орналасқандарға, оқуда үзілістері барларға, спортшыларға, шығармашылық тұлғаларға, мүмкіндігі шектеулі адамдарға және шалғай елді мекендерде тұратындарға бағытталған.

2-ҮЛГІ. Кешкі (ауысым) аралас білім беретін мектеп

Аралас оқыту нысаны бар кешкі мектептің мақсаты күндізгі және қашықтан оқыту әдістерін үйлестіре отырып, сапалы және қолжетімді жалпы орта білім беруді қамтамасыз ету, дәстүрлі күндізгі нысанда оқи алмайтын білім алушылардың жан-жақты білім беру қажеттіліктерін қанағаттандыру болып табылады.

Міндеттері:

- Бетпе-бет сабақтар мен қашықтықтан оқытуды үйлесімді үйлестіре отырып, икемділік пен дараландыруды қамтамасыз ететін оқу процесін ұйымдастыру.

- Бетпе-бет сабақтарда да, онлайн байланыс арқылы да білім алушылармен мұғалімдердің тиімді өзара әрекетін қамтамасыз ету.

- Көзбе-көз де, қашықтықтан да бақылаудың әртүрлі формаларын пайдалана отырып, білім беру бағдарламасын меңгеру деңгейін бағалау.

- Оқу процесінің икемділігі онда білім алушыларбетпе-бет оқытуды қашықтықтан оқыту компоненттерімен үйлестіре отырып, өз уақыттарын жоспарлай алады.

Қабылдаудың ерекшеліктері туралы :

Қабылдаудың икемді кезеңдері: аралас оқыту белгілі бір көлемдегі тәуелсіз оқуды қамтитындықтан, қабылдау кезеңдері дәстүрлі күндізгі оқуға қарағанда ұзағырақ болуы мүмкін. Оқу жылы ішінде жұмысқа қабылдаудың бірнеше толқыны болуы мүмкін.

• **Өзіндік жұмысқа дайындыққа баса назар аудара отырып сұхбат:** әңгімелесу кезінде (егер ол жүргізілсе) оқушы оқу процесін өз бетінше ұйымдастыруға және қашықтықтан оқыту технологияларын пайдалануға дайындығына ерекше назар аударуға болады.

Цифрлық біліктілікті бағалау: аралас оқыту онлайн платформалар мен ресурстарды кеңінен пайдаланатындықтан, мектептер оқушының негізгі цифрлық дағдыларды меңгеруіне қызығушылық танытуы мүмкін.

Аралас оқыту нысанындағы кешкі мектептің ерекшеліктері :

• Оқушы өз уақытын жоспарлауға мүмкіндік беретін **бетпе-бет және қашықтықтан оқыту элементтерінің икемді үйлесімі .**

• Әрбір оқушының қажеттіліктерін, қарқынын және дайындық деңгейін ескеретін **оқытудың жеке әдісі .**

• Мұғалімдермен тікелей қарым-қатынас жасау, кері байланыс алу және практикалық жаттығуларды өткізу үшін **бетпе-бет сабақтарды жүргізу .**

• **Білім алушылардың кең ауқымын,** соның ішінде жұмыс істейтін адамдарды, ата-аналарды, мүмкіндігі шектеулі адамдарды және икемді оқу форматын қалайтындарды қамту.

• Интернет жоқ кезде оқуға мүмкіндік беретін **кейс негізінде оқыту технологиясын пайдалану .**

• Оқыту үдерісіне жеке және қашықтықтан қолдау көрсететін **мұғалім рөлін тәлімгер мен тәлімгерге айналдыру .**

3-ҮЛГІ. Күндізгі оқу нысаны бар кешкі (ауысымдық) мектеп

Күндізгі оқу нысанындағы кешкі мектептің мақсаты әртүрлі себептермен дәстүрлі мектепке бара алмайтындарға (жұмыс істейтіндер, сол кезде орта білім алмаған адамдар, жас ата-аналар, спортшылар және шығармашылық адамдар) сапалы жалпы орта білім алу мүмкіндігін қамтамасыз ету болып табылады .

Міндеттері:

- Күндізгі уақытта оқуға мүмкіндігі жоқ жеке тұлғаларға (білім алушылар саны мен оқу уақытының ерекшеліктерін ескере отырып) орта жалпы білім алу мүмкіндігін беру.

- Білім алушыларға икемді сабақ кестесін қамтамасыз ететін оқу процесін ұйымдастыру.

- Сыныптағы өзара әрекеттесу және сабақтан тыс іс-шараларға қатысу арқылы білім алушылардың әлеуметтік бейімделуіне және интеграциясына ықпал ету.

Қабылдаудың ерекшеліктері:

Жас талаптары: Кешкі мектептер көбінесе жасөспірімдік және ерте ересек жастағы білім алушыларға бағытталған, сондықтан ең төменгі жас талаптары болуы мүмкін (мысалы, 14-18 жас). Дегенмен, бұл мектептің нақты ережелеріне байланысты өзгеруі мүмкін.

Қабылдау кезеңдері: Қабылдау кезеңдері күндізгі мектептерге қарағанда икемді болуы мүмкін және егер орындар бар болса, көбінесе оқу жылы бойына ұзартылуы мүмкін.

Әңгімелесу: Талапкермен (егер ол кәмелетке толмаған болса, оның ата-анасымен) оның оқуға деген ынтасын анықтау, оқу процесінің ерекшеліктерін түсіну және жеке қажеттіліктерді анықтау үшін жиі әңгімелесу жүргізіледі.

Басқа оқу орындарынан ауыстыру: колледждерден, күндізгі мектептерден немесе басқа кешкі мектептерден ауысуға болады

Күндізгі оқу нысанындағы кешкі мектептің ерекшеліктері:

- Кешкі уақытта оқу жоспарының барлық пәндері бойынша тұрақты түрде бетпе-бет сабақтарды өткізу .

- Оқыту процесінде білім алушылардың мұғалімдермен және сыныптастармен белсенді әрекеттесуі.

- Материалды терең меңгеру және дереу кері байланыс алу мүмкіндігі.

- Білім алушыларды тікелей қарым-қатынас және мектеп өміріне қатысу арқылы әлеуметтендіру.

- Оқуды жұмыспен немесе басқа әрекеттермен біріктіретін білім алушыларға назар аударылады.

4-ҮЛГІ. Жеке формадағы кешкі (ауысымдық) мектеп

Жеке білім беру нысанындағы кешкі мектептің мақсаты- әр оқушының жеке білім беру қажеттіліктерін, оқу қарқынын, дайындық деңгейін және өмірлік жағдайларын ескере отырып, жеке оқу жоспары бойынша сапалы жалпы орта білім алуды қамтамасыз ету болып табылады .

Міндеттер:

- Әрбір оқушының білім беру қажеттіліктері мен мүмкіндіктеріне қарай жеке білім беру жоспарларын жасау және жүзеге асыру.

- Білім алушыларды оқуды еңбекпен және басқа әрекеттермен біріктіруге мүмкіндік беретін икемді оқу кестесін ұсыну.

- Оқу процесінің модульдік құрылымы: оқу материалын меңгеру қарқыны

мен әрбір оқушының дайындық деңгейін ескере отырып, оқуға жеке көзқарасты қамтамасыз ету).

- Білім алушылардың өз бетімен жұмыс істеу дағдыларын, өзін-өзі бақылауды және оқуға жауапкершілікті дамыту.

Қабылдаудың ерекшеліктері:

- Жеке әңгімелесу (міндетті): оқудың жеке нысаны ерекше тәсілді талап ететіндіктен, өтініш берушімен (және оның ата-анасымен, егер ол кәмелетке толмаған болса) әңгімелесу негізгі кезең болып табылады. Әңгімелесудің мақсаты – талапкердің білім беру қажеттіліктерін, мақсаттарын, оқу қарқынын, дайындық деңгейін, мотивациясын және өмірлік жағдайларын түсіну.

- Жеке білім беру қажеттіліктерін анықтау: Әңгімелесу барысында және құжаттарды тапсыру кезінде оқушының жеке білім беру қажеттіліктерін анықтауға ерекше көңіл бөлінеді. Ерекше назар аударуды қажет ететін пәндер, материалды меңгеру қарқыны, оқытудың қолайлы түрлері (бетпе-бет консультациялар, қашықтықтан оқыту ресурстары және т.б.) талқыланады.

- сұхбат нәтижелері мен олардың білім беру қажеттіліктері негізінде жеке білім беру жоспары тағайындалады. Бұл процесс оқушы мен оның ата-анасының қатысуын қамтуы мүмкін.

- Қабылдаудың икемді күндері: Оқудың жеке сипатын ескере отырып, қабылдау күндері икемді болуы мүмкін және оқу жылының қатаң басталу күндеріне байланысты емес.

- Стандартты кесте жоқ: Күндізгі және аралас формалардан айырмашылығы, жеке оқытудың стандартты кестесі жоқ. Жаттығу кестесі жеке құрастырылады.

- Жеке оқу жоспарын өзгерту мүмкіндігі: оқу процесінде жеке оқу жоспарын оқушының үлгерімі мен қажеттіліктерін ескере отырып түзетуге болады.

Жеке оқытумен кешкі мектептің ерекшеліктері:

- Әр оқушыға арналған жеке оқу бағдарламасы.
- Оқушының қажеттіліктеріне бейімделетін икемді оқу кестесі.
- Өз қарқыныңызбен оқуға мүмкіндік беретін жеке оқу қарқыны.
- Оқу материалдарымен өзіндік жұмыстың айтарлықтай үлесі.
- Қашықтықтан оқыту технологияларын белсенді қолдану.
- Әртүрлі білім беру қажеттіліктері мен өмірлік жағдайлары бар білім алушылар назар аудару.

5-ҮЛГІ. Кешкі білім беретін кешкі (ауысымдық) мектеп

Кешкі білім беретін кешкі мектептің мақсаты – жұмысқа немесе басқа да жағдайларға байланысты күндізгі уақытта оқи алмайтын білім алушыларды кешкі уақытта бетпе-бет сабақтар өткізу арқылы қолжетімді және сапалы жалпы орта білім беру.

Міндеттері:

- еңбекке жарамды халық және күндізгі жұмыс істейтін тұлғалар үшін

орта жалпы білімнің қолжетімділігін қамтамасыз ету:

-Білім алушылардың қажеттіліктері мен мүмкіндіктеріне барынша бейімделген оқу процесін ұйымдастыру:

- ересек білім алушыларға оқуға қолайлы жағдай жасау:

- білім алушылардың әлеуметтік-педагогикалық қолдау көрсету.

Кешкі оқыту нысаны бар кешкі мектептің ерекшеліктері:

Кешкі уақытта бетпе-бет сабақтарды өткізу (әдетте 17:00 немесе 18:00-ден кейін).

Оқуды жұмыс, отбасылық міндеттер немесе басқа күндізгі іс-шаралармен біріктіретін білім алушыларға арналған.

Білім алушылардың сабаққа үнемі жеке қатысуы, мұғалімдермен және сыныптастарымен тікелей қарым-қатынасты қамтамасыз ету.

Нақты уақытта кері байланыс алу және оқу процесіне белсенді қатысу мүмкіндігі.

Білім алушылардың білім беру ортасына әлеуметтенуі және интеграциясы.

3. Кешкі мектептерді түрлендіруді жүзеге асыру механизмдері

Қазақстандағы кешкі мектептер қызметінің түрленуі қазіргі білім беру және әлеуметтік талаптарға бейімделу қажеттілігінен туындап отыр. Қазіргі уақытта кешкі мектептерде материалдық-техникалық базаның әлсіздігі, білікті мұғалімдердің жетіспеушілігі және білім алушылармен профилактикалық жұмыстардың жүргізілмеуі сынды бірқатар мәселелер туындап отыр.

Қазақстан Республикасындағы кешкі мектептердің қызметін табысты түрлендіру үшін ұсынылған нормативтік-құқықтық база негізінде өзара байланысты тетіктер кешенін әзірлеу және енгізу қажет. Бұл тетіктер кешкі мектептер қызметінің әртүрлі аспектілерін қамтуы және күтілетін нәтижелерге қол жеткізуді қамтамасыз етуі тиіс.

Трансформацияны жүзеге асыру механизмдері

1. Нормативтік құқықтық базаны жаңарту: Кешкі мектептердің функциялары мен мүмкіндіктерін кеңейту мақсатында олардың қызметін реттейтін заңнамаға өзгерістер енгізу.

2. Кешкі мектептердің жаңа мәртебесін анықтау: Қазақстан Республикасының «Білім туралы» Заңында кешкі мектептердің ерекшеліктері мен кеңейтілген функциялары (мысалы, ересектерге арналған білім беру орталықтары, үздіксіз білім беру орталықтары) ескеріле отырып, олардың жаңа мәртебесі анық белгіленуі тиіс.

3. Мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандартын (МБСБ) жаңарту : кешкі мектептердегі білім беру мазмұнына, оқыту әдістемесіне және оқу процесін ұйымдастыруға қойылатын талаптарды жаңарту.

4. «Мемлекеттік білім беру ұйымдары қызметкерлерінің штат санының үлгілік деңгейлерін бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Білім министрінің міндетін атқарушының 2023 жылғы 21 шілдедегі № 224 бұйрығына өзгерістер енгізу: кешкі мектептердің кадрлық әлеуетін сақтау

мақсатында штат бірліктерін құру жүйесіне өзгерістер енгізу туралы.

5. Кешкі мектептер туралы жаңа Ережені әзірлеу: Жаңа мәртебедегі кешкі мектептердің қызметін реттеу, олардың құқықтарын, міндеттерін, басқару тәртібін және қаржыландыруын анықтау.

6. Басқа да қажетті нормативтік құқықтық актілерді қабылдау (соның ішінде 385-бұйрық): кешкі мектептер қызметінің әртүрлі аспектілерін, оның ішінде білім алушыларды қабылдау тәртібін, оқу процесін ұйымдастыруды, бітірушілерді аттестаттауды, мұғалімдерді аттестаттауды және т.б. реттейтін қажетті нормативтік құқықтық актілерді қабылдау.

7. Білім беру бағдарламаларын жаңғырту Жаңа үлгілік оқу жоспарларын (ҰОЖ) әзірлеу : кешкі мектептер үшін икемді оқу кестесін, оқытудың жеке бағытын таңдау мүмкіндігін, жалпы және кәсіптік білім беруді интеграциялауды көздейтін жаңа ОБЖ әзірлеу.

Оқу жоспарлары: Мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандарты мен Техникалық регламент талаптарына сәйкес оқу бағдарламаларын жаңарту, олардың өзектілігін, тәжірибеге бағытталған сипатын және құзыреттілік тәсілін қамтамасыз ету.

Бұған сырттай оқу курстарын, факультативтік сабақтар мен консультацияларды, сондай-ақ тест нәтижелері бойынша аралық бағалауды пайдалану кіреді.

3. Адам ресурстарын нығайту

Ересек аудиториямен жұмыс істеу ерекшеліктерін және білім берудің жаңа технологияларын енгізуді ескере отырып, кешкі мектеп мұғалімдерінің **үздіксіз біліктілігін арттыру жүйесін дамыту .**

Кешкі мектептерге білікті педагогикалық кадрларды тарту, оның ішінде материалдық және материалдық емес ынталандыру шараларын әзірлеу.

Кешкі мектеп мұғалімдерінің әлеуметтік және кәсіби жағдайын жақсарту шараларын қабылдау.

Кешкі мектептердің педагогикалық кадрларын аттестациялаудың олардың спецификалық сипаттамалары мен кәсіби жетістіктерін ескере отырып, ашық және объективті жүйесін әзірлеу («Өзге де нормативтік құқықтық актілерде» көрсетілген).

Материалдық-техникалық базаны дамыту

Кешкі мектептерді қажетті ресурстармен, оның ішінде заманауи оқу материалдарымен, техникалық құралдармен және ақпараттық технологияларға қолжетімділікпен қамтамасыз ету..

Желілік өзара әрекеттесуді дамыту: Білім беру мүмкіндіктерін кеңейту және тәжірибеге бағытталған оқытуды қамтамасыз ету үшін кешкі мектептер мен басқа білім беру ұйымдары (колледждер, университеттер, халықты жұмыспен қамту орталықтары), кәсіпорындар мен ҰЕҰ арасындағы желілік өзара әрекеттесуді дамытуды ынталандыру қажет.

Сапаны ішкі бақылау жүйесін енгізу: Кешкі мектептер оқу үдерісі мен оқу нәтижелерінің сапасын ішкі бақылаудың тиімді жүйесін әзірлеп, енгізуі керек .

2. Қаржы-экономикалық механизмдер:

- **Қаржыландырудың жаңа моделін әзірлеу:** Кешкі мектептерді қаржыландырудың икемді және барабар моделін әзірлеу қажет, ол білім алушыларұжымының ерекшеліктерін, оқу үдерісін ұйымдастырудың ерекшеліктерін және кадрлық әлеуетті сақтау қажеттілігін ескереді (№ 224 бұйрыққа енгізілген өзгертулерде көзделген).

- **Қолданыстағы ресурстарды пайдалануды оңтайландыру:** Кешкі мектептердің бар ресурстарын пайдалану тиімділігіне талдау жүргізіп, оларды оңтайландыру шараларын әзірлеу қажет.

3. Оқу-әдістемелік механизмдері:

- **Оқытудың икемді формалары мен әдістерін жүзеге асыру:** Ересек аудиторияның ерекшеліктерін (қашықтықтан оқыту, аралас оқыту, модульдік оқыту, жобалық іс-әрекеттер, кейс-стадилер және т.б.) ескеретін оқытудың әртүрлі формалары мен әдістерін жүзеге асыру қажет.

- **Репетиторлық қолдау жүйесін дамыту:** Жеке білім беру траекториясын қолдау және консультативтік көмек көрсету үшін білім алушылардың репетиторлық қолдау жүйесін енгізу қажет.

- **Жалпы және кәсіптік білім беруді интеграциялау:** Жалпы орта білім туралы аттестатты да, кәсіптік біліктілікті де алуды қамтамасыз ететін жалпы және кәсіптік білім беруді біріктіретін бағдарламаларды әзірлеу және іске асыру қажет.

- **Цифрлық білім беру ортасын дамыту:** Кешкі мектептерді заманауи ақпараттық-коммуникациялық технологиялармен қамтамасыз ету және оқытудың әртүрлі формаларын қолдау үшін цифрлық білім беру ортасын дамыту қажет.

- **Оқу-әдістемелік қамтамасыз етуді жаңарту:** Кешкі мектептерді заманауи оқулықтармен, оқу-әдістемелік кешендермен және жаңа БҰЖ және оқу бағдарламаларына сәйкес келетін электрондық білім беру ресурстарымен қамтамасыз ету қажет.

5. Ақпараттық-коммуникациялық механизмдер:

- **Ақпараттық науқанды өткізу:** Кешкі мектептерде оқудың мүмкіндіктері мен артықшылықтары туралы тұрғындар, жұмыс берушілер және басқа да мүдделі тұлғалар арасында кеңінен ақпараттық науқан жүргізу қажет.

- **Тиімді ақпараттық-кеңес беру жүйесін құру:** Әлеуетті білім алушылар оқу бағдарламалары, қабылдау шарттары және кешкі мектепті бітіргеннен кейін жұмысқа орналасу мүмкіндіктері туралы ақпараттандыру және кеңес берудің тиімді жүйесін құру қажет.

- **Веб-сайттар мен онлайн платформаларды дамыту:** Ақпаратқа, білім беру ресурстарына және онлайн қызметтерге қол жеткізуді қамтамасыз ету үшін кешкі мектептердің веб-сайттары мен онлайн платформаларын дамыту қажет.

- **Бұқаралық ақпарат құралдарымен өзара іс-қимыл:** Кешкі мектептердің қызметін көрсету және ересектерге білім беруді танымал ету үшін БАҚ-пен белсенді әрекеттесу қажет.

6. Бақылау және бағалау тетіктері:

- **Нәтижелі көрсеткіштер жүйесін әзірлеу:** Кешкі мектептердің қызметін түрлендіру нәтижелерін бағалау үшін тиімділіктің негізгі көрсеткіштерінің жүйесін (ҚҚК) әзірлеу қажет.

- **Тұрақты мониторинг және талдау:** Трансформациялау іс-шараларының барысы мен қол жеткізілген нәтижелерге тұрақты мониторинг және талдау жүргізілуі керек.

- **Сапаны сыртқы бағалауды жүргізу:** Кешкі мектептердегі білім сапасын тәуелсіз сарапшылардың сырттай бағалауын қамтамасыз ету қажет.

- **Жоспарлар мен бағдарламаларды түзету:** Мониторинг және бағалау нәтижелері бойынша трансформация жоспарлары мен бағдарламаларына уақытылы түзетулер енгізу қажет.

Аталған тетіктерді кешенді түрде және тиімді нормативтік-құқықтық қамтамасыз ету жағдайында іске асыру кешкі мектептердің қызметін табысты қайта құруды, олардың білім беру жүйесіндегі рөлін арттыруды және халықтың үздіксіз білім алуға сұранысын қанағаттандыруды қамтамасыз етеді.

V. Кешкі мектептер қызметін түрлендірудің күтілетін нәтижелері

Кешкі мектептегі білім алушылар контингенті көп деңгейлі дайындықпен ерекшеленеді. Мектепке бастапқы білім деңгейі төмен, негізінен әртүрлі себептермен орта білім алмаған білім алушылар, сондай-ақ қиын өмірлік жағдайдағы отбасылардан шыққан, ата-анасына көмектесу үшін жұмыс істеуге мәжбүр болған жасөспірімдер қабылданады. Әдетте, кешкі мектеп білім алушылары уақытша табыспен өмір сүреді немесе білікті емес жұмыс істейді, бұл олардың табысының төмен деңгейіне әкеледі.

Қазақстанның гүлденген болашағын құру жағдайында кешкі мектептің оқу-тәрбие жұмысының **басты мақсаты** – рухани бай, еркін, дене жағынан сау, шығармашылық ойлау қабілеті бар, берік базалық білімі бар, жаңа өмір жағдайына бейімделе алатын жоғары мәдениетті жеке тұлғаны қалыптастыру.

Қазақстан Республикасындағы кешкі мектептердің қызметін түрлендірудің ұсынылған тетіктерінің кешенін іске асыру келесі негізгі нәтижелерді қамтамасыз етуге бағытталған:

1. Білім алушылардың білім беру нәтижелерінің сапасын арттыру:

- **Оқу үлгерімін арттыру:** бітірушілердің орташа баллдық көрсеткіштерінің оң динамикасын көрсету, үлгермеген білім алушылармен қайталаушылардың санын азайту.

- **Мемлекеттік білім стандартын меңгеру деңгейін арттыру:** әр түрлі бақылау және бағалау нысандары арқылы бітірушілердің білімі мен дағдыларының мемлекеттік білім беру стандарттарының талаптарына сәйкестігін растау.

- **Функционалдық сауаттылықты дамыту:** Білім алушылардың оқу, математикалық және ғылыми сауаттылығын, алған білімдерін практикалық жағдайларда қолдана білу дағдыларын жетілдіру.

- **Негізгі құзыреттіліктерді қалыптастыру:** Білім алушылардың табысты өмірі мен кәсіби қызметіне қажетті коммуникативтік, зерттеушілік, өзін-өзі ұйымдастырушылық және ақпараттық құзыреттіліктерін дамыту.

2. Түлектердің қоғамға табысты әлеуметтенуі және интеграциясы:

- **Әлеуметтік бейімделу деңгейін арттыру:** Девиантты мінез-құлық деңгейін төмендету, бітірушілердің құқықтық мәдениеті мен азаматтық жауапкершілігінің деңгейін арттыру.

- **Жұмыспен қамту мүмкіндіктерінің артуы:** мамандандырылған курстарда оқитындарды қоса алғанда, жұмысқа орналасқан түлектер пайызының артуы.

- **Қоғам өміріне белсенді қатысу:** Түлектердің әлеуметтік маңызы бар жобаларға, волонтерлік қызметке және қоғамдық бастамаларға қатысуын арттыру.

- **Одан әрі білім беру немесе кәсіптік жолды саналы түрде таңдау деңгейін арттыру:** Колледждерде, университеттерде білімін жалғастыратын немесе кәсіби мансабын сәтті бастаған түлектер санын көбейту.

3. Кешкі мектептердің қолжетімділігі мен тартымдылығын арттыру:

- **Білім алушылар санының артуы:** Орта білім алу немесе қосымша кәсіптік білім алу үшін кешкі оқуды таңдаған білім алушылар санының артуы.

- **Халықты білім беру қызметтерімен қамтуды кеңейту:** азаматтардың әртүрлі санаттарына, оның ішінде жұмыс істейтін жастарға және орта білімді аяқтамаған тұлғаларға белгіленген мерзімде білім алу мүмкіндігін беру.

- **Білім алушылармен олардың жұмыс берушілердің білім беру үдерісінің сапасына қанағаттануын арттыру:** негізгі мүдделі тараптардан оң пікірлер мен бағалаулар алу.

4. Үздіксіз білім беру орталықтары ретінде кешкі мектептердің әлеуетін дамыту:

- **Білім беру бағдарламаларының ауқымын кеңейту:** Ересек халыққа арналған кәсіптік даярлау, қайта даярлау және біліктілігін арттыру бағдарламаларын енгізу.

- **Желілік өзара әрекеттесуді жандандыру:** бизнеспен, оқу орындарымен, жұмыспен қамту орталықтарымен және басқа да әлеуметтік серіктестермен байланысты нығайту.

- **Заманауи білім беру ортасын құру:** Мектептерді заманауи құрал-жабдықтармен, ақпараттық технологиялармен және жоғары сапалы оқу-әдістемелік материалдармен қамтамасыз ету.

- **Педагогикалық ұжымның кәсіби құзыреттілігін арттыру:** Ересек аудиториямен жұмыс істеу ерекшеліктерін ескере отырып, мұғалімдердің үздіксіз кәсіби дамуының тиімді жүйесін енгізу.

Жүзеге асырылған трансформация шараларының тиімділігін бағалау

Кешкі мектептердің қызметін түрлендірудің тиімділігін бағалау келесі критерийлер мен көрсеткіштерді кешенді талдау негізінде жүзеге асырылады:

1. Білім алушылардың оқу жетістіктерінің көрсеткіштері:

- Түлектердің аттестаттарының орташа баллы.
- Білім беру бағдарламаларын сәтті аяқтаған түлектердің үлесі (өтпегендер жоқ).
- Сыртқы бағалау рәсімдерінің нәтижелері (кешкі мектептер деңгейінде өткізілгенде).
- Білім алушылардың функционалдық сауаттылығы көрсеткіштерінің динамикасы.
- Негізгі құзыреттіліктерді қалыптастыру диагностикасының нәтижелері.

2. Түлектердің әлеуметтену мен интеграциясының көрсеткіштері:

- Оқуды аяқтағаннан кейін белгіленген мерзімде жұмысқа орналасқан түлектердің пайызы.
- Кәсіптік немесе жоғары оқу орындарында оқуын жалғастырған түлектердің үлесі.
- Түлектердің әлеуметтік белсенділігі туралы деректер (волонтерлік жобаларға, қоғамдық ұйымдарға және т.б. қатысу).
- Кешкі мектеп түлектерінің дайындық деңгейі мен бейімделуіне жұмыс берушілер сауалнамасының нәтижелері.
- Білім алушылар арасындағы қылмыс деңгейінің динамикасы (төмендеу).

3. Кешкі мектептердің қолжетімділігі мен тартымдылығының көрсеткіштері:

- Уақыт өте келе білім алушылар санының өзгеруі.
- Берілген өтінімдер санының қабылданған білім алушылар санына қатынасы.
- Білім беру үдерісінің сапасына, оқу жағдайларына және сабақтан тыс жұмыстарға қанағаттану деңгейі бойынша білім алушылардың сауалнамаларының нәтижелері.
- Кешкі мектептердің бұқаралық ақпарат құралдарында және әлеуметтік желілерде жариялануын бағалау.

4. Кешкі мектептердің әлеуетінің даму көрсеткіштері:

- Іске асырылатын білім беру бағдарламаларының саны мен әртүрлілігі (жалпы орта, кәсіптік оқыту, қосымша білім беру).
- Сыртқы серіктестермен жасалған меморандумдар мен ынтымақтастық туралы келісімдер саны.
- Мектептердің заманауи оқу құрал-жабдықтарымен және ақпараттық технологиялармен қамтамасыз етілу деңгейі.
- Кешкі мектептердің ерекшеліктерін ескеретін бағдарламалар бойынша біліктілігін арттыруды аяқтаған педагогикалық кадрлардың үлесі.
- Бюджет қаражатын пайдалану тиімділігін талдау нәтижелері.

5. Сапа көрсеткіштері:

- Педагогикалық ұжым, мектеп әкімшілігі, білім алушылар және олардың ата-аналары (заңды өкілдері) арасында жүргізілген шаралардың тиімділігі туралы сауалнама нәтижелері.

- Білім беру үдерісінің сапасы мен білім алушылардың оқу үлгерімінің деңгейі бойынша сараптамалық бағалаулар мен қорытындыларды талдау.

- Кешкі мектептердің білім беру жүйесіндегі рөлі мен маңызы туралы қоғамдық пікірді бақылау нәтижелері.

Тиімділікті бағалаудың объективтілігі мен дұрыстығын қамтамасыз ету үшін статистикалық деректерді де, сауалнамалар, сұхбаттар және сараптамалық бағалаулар арқылы алынған **статистикалық деректерді де, сапалы ақпаратты** да жинауды және талдауды қамтитын **аралас тәсілді** қолдану қажет.

Бағалау нәтижелері кешкі мектептер қызметінің трансформациясы мен тиімділігін арттыру жоспарлары мен бағдарламаларын уақытылы түзету үшін үнемі талданып отыруы тиіс.

Қазақстандағы кешкі мектептерді трансформациялау оларды ескірген мекемелерден ересек және жұмыс істейтін халыққа арналған заманауи, көп функциялы үздіксіз білім беру орталықтарына айналдыруға бағытталған. Ұсынылған тетіктерді іске асыру білім алушылардың білім беру нәтижелері мен функционалдық сауаттылық деңгейін арттырып қана қоймай, сонымен қатар олардың қоғамда табысты әлеуметтенуі мен интеграциясын қамтамасыз етуге арналған.

Бұл шаралардың тиімділігі сандық деректерді (үлгерім, жұмыспен қамту, білім алушылар саны) және сапалық көрсеткіштерді (қанағаттану, сараптамалық бағалау) талдауды қамтитын кешенді көрсеткіштер жүйесі арқылы бағаланады. Нәтижесінде, кешкі мектептердің сәтті трансформациясы оларға білім беру жүйесіндегі негізгі буынға айналуға, әлеуметтік теңсіздікті азайтуға және азаматтардың барлық санаттары үшін кәсіби және жеке өсу мүмкіндіктерін қамтамасыз етуге ықпал етеді.

2. КЕШКІ МЕКТЕПТЕРДЕГІ БІЛІМ САПАСЫН АРТТЫРУ БОЙЫНША ӘДІСТЕМЕЛІК ҰСЫНЫМДАР

Кешкі мектептер әртүрлі санаттағы азаматтарға, соның ішінде жұмыс істейтін жастарға, орта білім алғысы келетін ересектерге немесе қандай да бір себептермен күндізгі оқу нысанында оқуды аяқтай алмағандарға білім алуға қолжетімділікті қамтамасыз етуде шешуші рөл атқарады. Кешкі мектептердегі білім сапасын арттыру – білім алушылар контингентінің ерекшеліктерін, олардың ынталандырылуын, жас және әлеуметтік ерекшеліктерін ескеретін кешенді тәсілді талап ететін өзекті міндет.

Кешкі мектептерде білім сапасын арттыру үшін әдістемелік ұсынымдар әзірлеу өте маңызды міндет болып табылады, өйткені бұл мекемелер қазіргі білім беру жүйесінде шешуші рөл атқарады. Олардың маңыздылығы бірқатар факторларға байланысты:

- **Әлеуметтік рөлі:** Кешкі мектептер әлеуметтік осал топтарға (жұмыс істейтін жастарға, оқуын аяқтамаған ересектерге, қиын жағдайдағы адамдарға) білім алуға **екінші мүмкіндік** береді. Осылайша, олар **әлеуметтік теңсіздікті төмендету және білім беру маргинализациясымен күресу** үшін негізгі құрал болып табылады.

- **Контингенттің ерекшелігі:** Кешкі мектептерде оқыту ерекше тәсілдерді талап етеді. Білім алушылардың жасы, ынтасы мен өмірлік тәжірибесі әртүрлі, сондай-ақ олар жұмыс немесе отбасылық міндеттерге байланысты жиі уақыт тапшылығын сезінеді. Күндізгі мектептерге арналған стандартты әдістемелер мұнда тиімді қолданылмайды.

- **Бірыңғай стандарттың болмауы:** Әрбір кешкі мектеп бірыңғай мемлекеттік стандарттар мен мамандандырылған әдістемелердің жоқтығынан оқу бағдарламаларын өз бетінше бейімдеуге мәжбүр. Бұл білім беру сапасының әртүрлі болуына әкеліп, білім алушылардың үлгеріміне кері әсерін тигізуі мүмкін.

Осылайша, **бірыңғай әдістемелік ұсынымдарды құру және енгізу** білім беру процесін стандарттауға, оның тиімділігін арттыруға және түлектердің сәтті әлеуметтенуін қамтамасыз етуге мүмкіндік береді.

Кешкі мектептердегі білім сапасын арттыру үшін контингенттің ерекшеліктерін және әдістемелік ұсынымдарда сипатталған міндеттерді ескере отырып, **үлгілік оқу жоспарын бейімдеу** қажет.

Кешкі мектептер үшін үлгілік оқу жоспарын бейімдеу әдістемелік ұсынымдарда көрсетілген қағидаттарға: **жекелендіру, икемділік, практикаға бағытталғандық және қарқындылыққа** негізделуі тиіс.

1. Жекелендіру және саралау: Қатаң бірыңғай кесте орнына, оқу жоспары әртүрлі нұсқаларды ұсынуы керек. Бұл дайындық деңгейі әртүрлі білім алушыларға **жеке білім беру траекториялары** бойынша жылжуға мүмкіндік береді. Мысалы, білімінде олқылықтар барлар үшін қосымша кеңестер және ынталы білім алушылар үшін тереңдетілген факультативтер ұйымдастыруға болады.

2. Икемділік: Жоспар модульдік болуы қажет. Бұл оқу материалын білім алушыларға ыңғайлы қарқынмен меңгеруге болатын логикалық блоктарға бөлуді білдіреді. Бұл оқуды жұмыспен немесе отбасылық міндеттермен ұштастыратындар үшін ерекше маңызды. Кешкі және, мүмкін, демалыс күндерін қамтитын икемді сабақ кестесі де негізгі элемент болып табылады.

3. Практикаға бағытталғандық: Оқу жоспары теориялық білімнен практикалық дағдыларға баса назар аударуы керек. Бұл бағдарламаларға еңбек нарығының қажеттіліктеріне сәйкес келетін курстарды біріктіру арқылы жүзеге асырылады. Мысалы, классикалық физика сабағының орнына, теорияны практикамен тікелей байланыстыратын қарапайым электрондық құрылғыны жасау бойынша жобаны ұсынуға болады.

4. Қарқындылық: Шектеулі оқу сағаттарын ескере отырып, жоспар барынша ықшам болуы керек. Бұл мазмұнды оңтайландыру және **жобалық оқыту, проблемалық оқыту және аралас оқыту** сияқты тиімді әдістемелерді қолдану арқылы жүзеге асырылады, мұнда материалдың бір бөлігін білім алушылар өз бетінше меңгереді.

Оқу жоспарын сәтті бейімдеу үшін әдістемелік ұсынымдар келесі қадамдарды ұсынады:

- **Модульдер әзірлеу:** Әр пән бойынша жеке оқу модульдерін жасау, бұл білім алушыларға оларды ыңғайлы реттілікпен өтуге мүмкіндік береді.

- **АҚТ қолдану:** **Ақпараттық-коммуникациялық технологияларды (АҚТ)** және қашықтықтан оқыту платформаларын белсенді енгізу. Бұл сабақтардың бір бөлігін онлайн форматта өткізуге, сыныпта өткізілетін уақытты қысқартуға мүмкіндік береді.

- **Желілік өзара әрекеттестік:** Бірлескен курстар өткізу және тағылымдамаларды ұйымдастыру үшін колледждермен, кәсіпорындармен және жұмыспен қамту орталықтарымен әріптестік қарым-қатынас орнату.

Мұндай тәсіл білім беру процесін мақсатты, икемді және практикалық етіп, кешкі мектеп білім алушыларының ерекшеліктері мен қажеттіліктеріне сәйкестендіретіндіктен, білім сапасын арттыруды қамтамасыз етеді.

Қазақстан Республикасының негізгі орта білім және жалпы орта білім берудің жалпыға міндетті мемлекеттік стандарттары негізінде кешкі мектептер үшін күндізгі оқыту формасындағы **үлгілік оқу жоспарлары** әзірленді.

Кешкі мектептерге арналған ҰОЖ Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің «Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің «Қазақстан Республикасының бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім берудің үлгілік оқу жоспарларын бекіту туралы» 2012 жылғы 8 қарашадағы № 500 бұйрығына өзгерістер енгізу туралы» бұйрығымен бекітілді.

Білім беруді жаңғырту жағдайында кешкі мектептердің, оның ішінде күндізгі оқыту формасындағы мектептердің қызметінің тиімділігін арттыру міндеті өткір тұр. Мұндай мекемелер үшін оқу жоспарын жаңарту келесі себептерге байланысты қажетті қадам болып табылады:

1. Білім алушылардың әлеуметтік бейнесінің өзгеруі.

Кешкі мектептердің контингенті дайындық деңгейі, мотивациясы және өмірлік жағдайлары әртүрлі білім алушыларды қамтиды (жұмыс істейтін жасөспірімдер, дәстүрлі мектептерде оқуын аяқтамаған жастар, қиын жағдайдағы білім алушылар, сондай-ақ жазасын өтеу мекемелеріндегі адамдар). Бұл бейімделген және икемді білім беру бағдарламасын қажет етеді.

2. Білім сапасын арттыру қажеттілігі.

Жаңа ҰОЖ-ның қажеттіліктері оқу нәтижесі мен негізгі құзыреттіліктерді қалыптастыруға бағытталған. Қазіргі оқу жоспарлары заманауи және сұранысқа ие білім мазмұнын қамтамасыз ету үшін осы талаптарды ескере отырып қайта қарауды қажет етеді.

3. Практикаға бағытталған тәсілге қажеттілік.

Кешкі мектеп білім алушыларының көпшілігі үшін тек базалық білім алып қана қоймай, сонымен қатар кәсіби және әлеуметтік өмірде қолданылатын дағдыларды дамыту маңызды. Оқу жоспарының жобасында функционалдық сауаттылықты қалыптастыратын қолданбалы аспектілерге, элективті курстар мен модульдерге баса назар аударылады.

4. Икемділік және вариативтілік.

Оқу жоспары білім беру бағыттарын жекелендіру, білім алушылардың қызығушылықтары мен қабілеттерін ескеру, сондай-ақ оқу жүктемесін неғұрлым ұтымды ұйымдастыру мүмкіндігін қарастыруы тиіс.

Осылайша, күндізгі оқу нысаны бар кешкі мектептер үшін оқу жоспарын жаңарту білім беру мазмұны мен әдістерін бекітілген стандарттарға (жыл, атауы) сәйкестендіру, білім алушылардың ынтасын арттыру, білім сапасын және түлектердің әлеуметтік бейімделуін қамтамасыз ету үшін қажет.

Мақсаты: Қазақстан Республикасының жаңартылған орта білім беру мазмұнын іске асыруға бағытталған, күндізгі оқу нысаны бар кешкі мектептердегі білім беру процесін ұйымдастыру үшін нормативтік негізді қамтамасыз ету. (ҰОЖ білім алушылардың негізгі құзыреттіліктерін қалыптастыруға, функционалдық сауаттылықты дамытуға, оқу траекторияларын дараландыруға, сондай-ақ әлеуметтік осал жағдайдағы білім алушыларды қазіргі өмір мен еңбек нарығының талаптарына бейімдеу үшін жағдай жасауға бағытталған).

Міндеттері:

1. Білім беру мазмұнын кешкі мектептің ерекшеліктеріне бейімдеу.
2. Кешкі мектеп түлектерінің сәтті әлеуметтенуі мен кәсіби бағдарлануы үшін жағдай жасау.
3. Кешкі мектептердегі білім беру процесінің тиімділігін арттыру.
4. Нормативтік базаны заманауи талаптарға сәйкестендіру.
5. Сапалы білім алу үшін тең мүмкіндіктерді қамтамасыз ету.

Оқу процесін әдістемелік қамтамасыз ету және қолдау

- Әр пән үшін оқу-әдістемелік кешендерді әзірлеу.
- Кешкі мектеп мұғалімдерінің біліктілігін арттыру.
- Заманауи білім беру ресурстарына қолжетімділікті қамтамасыз ету.

- Білім алушыларға арналған консультациялар мен қосымша сабақтарды ұйымдастыру.

Перспективалар және күтілетін нәтижелер

- ҚР кешкі мектептеріндегі білім сапасын арттыру.
- Білім алушылардың үлгерімін жақсарту және ынтасын арттыру.
- Түлектердің сәтті әлеуметтенуін және кәсіби бейімделуін қамтамасыз ету.
- Елдің адами капиталын дамытуға үлес қосу.

Негізгі және жалпы орта білім берудің Үлгілік оқу жоспарларына (бұдан әрі – ҮОЖ) өзгерістер енгізу білім беру процесін реттейтін нормативтік құқықтық актілердің: білім беру стандарттарының, үлгілік оқу жоспарлары мен оқу бағдарламаларының сәйкестігін қамтамасыз ету қажеттілігімен байланысты.

Мемлекет басшысы Қ.Қ. Тоқаевтың елді жан-жақты жаңғырту бойынша бастамаларында белгіленген тапсырмасына сәйкес бастауыш және негізгі орта білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандарттары әзірленді және бекітілді (Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрінің 2025 жылғы 23 қаңтардағы № 12 бұйрығы «Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрінің 2022 жылғы 3 тамыздағы № 348 «Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың, бастауыш, негізгі орта және жалпы орта, техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандарттарын бекіту туралы» бұйрығына өзгерістер енгізу туралы»).

Жаңартылған МЖМС білім беру мазмұнын оңтайландыру, ұлттық және жалпыадамзаттық құндылықтарды үйлестіру, білім сапасын арттыру мақсатында әзірленді. Талаптар оқушының жан-жақты жеке дамуына және оның болашақтағы жаһандық сын-қатерлерге дайын болуына бағытталған. Бұл ретте, жаңартылған МЖМС-да қолданыстағы Стандарттың әдіснамалық, құрылымдық және мазмұндық негіздері сақталған.

Негізгі орта және жалпы орта білім беру деңгейлеріне арналған кешкі мектептердің ҮОЖ мемлекеттік білім беру стандарттарына сәйкес әзірленген және білім алушылардың жан-жақты дамуын қамтамасыз етуге бағытталған. ҮОЖ инварианттық және вариативтік компоненттерден тұрады, бұл әрбір білім алушының жеке ерекшеліктері мен қажеттіліктерін ескеруге мүмкіндік береді.

Қазақ және орыс тілдерінде оқытатын 7-11-сыныптарына арналған ҮОЖ жобасында инварианттық компоненттегі оқу пәндерінің тізбесі МЖМС сәйкес келеді. Инварианттық компонент барлық білім алушылар үшін міндетті негізгі білім беру салаларын және оқу пәндерін қамтиды.

7-9-сыныптарда қазақ және орыс тілдерінде оқытатын күндізгі бөлімінде оқу пәндерінің тізбесі мен ең жоғары оқу жүктемесінің көлемі өзгеріссіз қалды. Инварианттық және вариативтік апталық оқу жүктемесі қолданыстағы ҮОЖ көлемінде сақталған: оқыту қазақ тілінде жүргізілетін 7 және 8-сыныптарда – 20,5 сағаттан, 9-сыныпта – 21,5 сағат; оқыту орыс тілінде жүргізілетін 7 және 8-сыныптарда – 21,5 сағаттан, 9-сыныпта – 22,5 сағат.

Қолданыстағы ҰОЖ «**Жаһандық құзыреттілік**» пәні қарастырылған: 7-9-сыныптарда аптасына 0,5 сағаттан, 10-11-сыныптарда аптасына 1 сағат көлемінде оқытылады.

Үлгілік оқу жоспарының вариативтік компоненті білім беру ұйымының таңдауы бойынша, білім алушылардың білім беру қажеттіліктеріне негізделе отырып айқындалады. Бұл білім беру ұйымдарына білім алушылардың жеке қызығушылықтары мен ерекшеліктерін ескере отырып, жұмыс оқу жоспарын құруға мүмкіндік береді, нәтижесінде икемді әрі жекелендірілген білім беру процесін қамтамасыз етуге жағдай жасайды.

Мектептің жұмыс оқу жоспарының вариативтілігі түрлі білім беру бағыттары мен курстарының болуын көздейді. Бұл әртүрлі білім алушылардың қызығушылықтары мен қажеттіліктерін қанағаттандыруға мүмкіндік береді, ол міндетті және қосымша курстардан тұрады.

Негізгі орта және жалпы орта білім беру деңгейлеріне арналған үлгілік оқу жоспарына, қолданыстағы ҰОЖ сәйкес оқу жүктемесінің ең жоғары көлемін сақтай отырып, келесі өзгерістер енгізілді:

Қазақ тілінде оқытатын 10-11-сыныптардың күндізгі оқу түрінде оқу пәндерінің тізбесі мен оқу жүктемесінің ең жоғары көлемі өзгеріссіз қалды және 10-сыныпта – 23,5 сағат, 11-сыныпта – 24 сағатты құрайды.

Келесі өзгерістер енгізілді:

10-11-сыныптарда инварианттық компонентте «Қазақстан тарихы» оқу пәні бойынша апталық оқу жүктемесі 1 сағатқа арттырылып, 2 сағатты құрайды; «Шетел тілі» пәні бойынша аптасына 1 сағатқа арттырылып, 3 сағатты құрайды; «Құқық негіздері» пәні бойынша да 1 сағатқа ұлғайып, аптасына 2 сағатты құрайды.

10-11-сыныптарда таңдау пәндері ретінде физика, химия, биология, география және әлем тарихы пәндерінің тізімінен 2 пәнді аптасына 2 сағаттан таңдау ұсынылады. Бұл өзгерістер жалпы орта білім берудің Мемлекеттік жалпыға міндетті стандартына сәйкес енгізіліп, бейіндік оқытуды күшейту, білім алушылардың жеке оқу траекториясын қамтамасыз ету және кәсіби өзін-өзі анықтауға дайындау мақсатында жасалды. Сонымен қатар «Қазақстан тарихы» мен «Құқық негіздері» пәндері міндетті болып қалады, өйткені «Қазақстан тарихы» – ҰБТ-да негізгі пәндердің бірі және білім алушылардың құқықтық сауаттылығын дамыту маңызды болып табылады. Вариативтік компонентте 10-11-сыныптарда 10-сыныпта аптасына 1,5 сағат, 11-сыныпта 2 сағат көлемінде элективті курстар енгізілген. Бұл пәндерді тереңдетіп оқуға, білім алушының жеке қабілеттерін дамытуға және оның болашақ кәсіби қызметі мен қоғамдық өмірге даярлауға бағытталған.

Оқыту қазақ тілінде жүргізілетін кешкі мектептерге арналған негізгі орта, жалпы орта білім берудің үлгілік оқу жоспары (күндізгі оқу бөлімі)

№	Білім салалары және оқу пәндері	Сыныптар бойынша апталық сағат саны					Жалпы жүктеме	
		7	8	9	10	11	апталық	жылдық
	Инварианттық компонент							
	Тіл және әдебиет	8	8	8	9	9	42	1428
1	Қазақ тілі	2	2	2	2	2	10	340
2	Қазақ әдебиеті	2	2	2	2	2	10	340
3	Орыс тілі мен әдебиеті	2	2	2	2	2	10	340
4	Шетел тілі	2	2	2	3	3	12	408
	Математика және информатика	4	4	4	4	4	20	680
5	Алгебра	2	2	2			6	204
6	Алгебра және анализ бастамалары				2	2	4	136
7	Геометрия	1	1	1	1	1	5	170
8	Информатика	1	1	1	1	1	5	170
	Жаратылыстану	5,5	6	6			17,5	595
9	Физика	1,5	1,5	1,5			4,5	153
10	Химия	1	1,5	1,5			4	136
11	Биология	1,5	1,5	1,5			4,5	153
12	География	1,5	1,5	1,5			4,5	153
	Адам және қоғам							
13	Қазақстан тарихы	1,5	1	1	2	2	7,5	255
14	Әлем тарихы	1	1	1			3	102
15	Құқық негіздері			1	2	2	5	170
16	Жаһандық құзыреттілік	0,5	0,5	0,5	1	1	3,5	119
					Таңдау бойынша пәндер			
					2 сағаттан 2 пән	2 сағаттан 2 пән	8	272
	Физика							
	Химия							
	Биология							
	География							
	Әлем тарихы							
	Инварианттық оқу жүктемесі	21	21	21,5	21	21	107	3621

Вариативтік компонент							
Элективті курстар				1,5	2	3,5	119
Вариативтік оқу жүктемесі				1,5	2	3,5	119
Ең жоғары оқу жүктемесі	20,5	20,5	21,5	23,5	24	110	3740

**Оқыту орыс тілінде жүргізілетін кешкі мектептерге арналған негізгі орта,
жалпы орта білім берудің үлгілік оқу жоспары (күндізгі оқу бөлімі)**

№	Білім салалары және оқу пәндері	Сыныптар бойынша апталық сағат саны					Жалпы жүктеме	
		7	8	9	10	11	апталық	жылдық
	Инварианттық компонент							
	Тіл және әдебиет	9	9	9	10	10	47	1598
1	Орыс тілі	2	2	2	2	2	10	340
2	Орыс әдебиеті	2	2	2	2	2	10	340
3	Қазақ тілі мен әдебиеті	3	3	3	3	3	15	510
4	Шетел тілі	2	2	2	3	3	12	408
	Математика және информатика	4	4	4	4	4	20	680
5	Алгебра	2	2	2			6	204
6	Алгебра және анализ бастамалары				2	2	4	136
7	Геометрия	1	1	1	1	1	5	170
8	Информатика	1	1	1	1	1	5	170
	Жаратылыстану	5,5	6	6			17,5	595
9	Физика	1,5	1,5	1,5			4,5	153
10	Химия	1	1,5	1,5			4	136
11	Биология	1,5	1,5	1,5			4,5	153
12	География	1,5	1,5	1,5			4,5	153
	Адам және қоғам	2,5	2	3	4	4	15,5	527
13	Қазақстан тарихы	1,5	1	1	2	2	7,5	255
14	Әлем тарихы	1	1	1			3	102
15	Құқық негіздері			1	2	2	5	170
16	Жаһандық құзыреттілік	0,5	0,5	0,5	1	1	3,5	119
					Таңдау бойынша пәндер			
					2 сағаттан 2 пән	2 сағаттан 2 пән	8	272
	Физика							
	Химия							
	Биология							
	География							
	Әлем тарихы							
	Инварианттық оқу жүктемесі	21,5	21,5	22,5	23	23	111,5	3791
	Вариативтік компонент							

Элективті курстар				1,5	2	3,5	119
Вариативтік оқу жүктемесі				1,5	2	3,5	119
Ең жоғары оқу жүктемесі	21,5	21,5	22,5	24,5	25	115	3910

Кешкі сырттай оқу нысанындағы 9-11-сынып білім алушыларына арналған үлгілік оқу жоспары оқу мен жұмысты қатар алып жүрген білім алушыларға бағытталған.

Қазақстан Республикасының әлеуметтік және білім беру дамуының қазіргі жағдайы әртүрлі санаттағы білім алушыларға, соның ішінде кешкі мектептерде сырттай білім алып жүргендерге арналған оқыту мазмұны мен нысандарын бейімдеуді талап етеді. Осы контексте үлгілік оқу жоспарын жетілдіру келесі себептерге байланысты қажеттілікке айналады:

1. Білім алушылар контингентінің ерекшелігі

Сырттай оқу нысаны оқу мен жұмысты қатар алып жүргендерге, шетелде тілдік курстарда оқып жүргендерге, отбасылық немесе әлеуметтік жағдайларға байланысты, шалғай өңірлерде тұратын, вахталық әдіспен жұмыс істейтін немесе жазасын өтеу мекемелерінде отырған азаматтарға бағытталған. Бұл икемді, дараланған және тәжірибеге бағытталған тәсілді талап етеді.

2. Негізгі құзыреттіліктерді қалыптастыру қажеттілігі

Қазіргі білім беру жүйесі білім алушыларда тек білім беру ғана емес, сонымен қатар өзін-өзі дамыту, сыни ойлау, цифрлық сауаттылық сияқты функционалдық дағдыларды қалыптастыруы тиіс. Үлгілік оқу жоспарына сәйкесінше сырттай оқу нысаны осы қасиеттерді дамытуға мүмкіндік береді.

3. Қашықтықтан білім беру технологияларын қолдану

Сырттай білім алу цифрлық және онлайн форматтарды қамту керек. Үлгілік оқу жоспары оқу процесіне онлайн курстарды, электрондық ресурстар мен платформаларды енгізуге мүмкіндік береді, бұл мектеп қабырғасынан тыс материалды толық меңгеруді қамтамасыз етеді.

4. Оқу жүктемесін оңтайландыру және үлгерімді бақылау

Қазіргі жағдайлар білім алушылардың өз бетінше оқу ерекшеліктерін ескеретін, нақты құрылым мен тиімді аттестаттауды, сондай-ақ тұрақты кері байланысты қамтамасыз ететін үлгілік оқу жоспарын жасауды талап етеді.

5. Кешкі мектептің әлеуметтік миссиясы

Сырттай оқу нысаны арқылы білім алу көптеген азаматтарға орта білім алуға мүмкіндік береді. Бұл бағыттың әлеуметтік маңыздылығы білім алушылардың білім деңгейін арттыруға және әлеуметтік интеграцияға қол жеткізуге көмектесетін бейімделген әрі заманауи оқу жоспарын қажет етеді.

Сондықтан, кешкі мектептерге арналған сырттай оқу нысанындағы оқу жоспарын жаңарту қажеттілігі ХХІ ғасыр стандарттарына және нақты мақсатты аудиторияның қажеттіліктеріне сәйкес қолжетімді, икемді және сапалы білім беруді қамтамасыз етуге ұмтылысымен негізделеді.

Мақсаты:

Барлық санаттағы азаматтарға білім алудың қолжетімділігін қамтамасыз ету.

Міндеттері:

- негізгі оқу пәндерін меңгеруді қамтамасыз ету;
- оқу процесін икемді ұйымдастыру;
- вариативтілік пен даралануды қамтамасыз ету;
- білімді тәжірибеде қолдануға бағыттау;
- негізгі және жалпы оқу құзыреттерін қалыптастыру;
- саналы кәсіби өзін-өзі анықтауға дайындық;
- әлеуметтік бейімделу және азаматтық қалыптасу.

Кешкі мектептерге арналған негізгі орта және жалпы орта білім беру бойынша үлгілік оқу жоспары мемлекеттік білім беру стандарттарына сәйкес әзірленген және білім алушылардың жан-жақты дамуын қамтамасыз етуге бағытталған. ҰОЖ инвариантты және вариативті компоненттерден тұрады, бұл әрбір оқушының жеке ерекшеліктері мен қажеттіліктерін ескеруге мүмкіндік береді.

9-11-сыныптарда қазақ және орыс тілдерінде оқытылатын сырттай оқу нысанындағы сыныптарда оқу пәндерінің тізімі мен апталық ең жоғары оқу жүктемесі өзгеріссіз қалды. 9-11-сыныптарда апталық ең жоғары оқу жүктемесі қолданыстағы ҰОЖ көлемінде сақталған: аптасына 29 сағат.

10-11-сыныптарда инвариантты компонентте пәндерді таңдау қарастырылған.

10-11-сыныптарда таңдау пәндері ұсынылады: пәндер тізімінен (Физика, Химия, Биология, География) аптасына 2 сағаттан 2 пән, 1 сағаттан 1 пән (Дүниежүзі тарихы, Құқық негіздері) таңдау ұсынылады. Жалпы орта білім берудің МЖБС-на сәйкес 10-11-сыныптардағы пәндерді таңдау білім алушылардың білім беру траекториясын дараландыру және кәсіби өзін-өзі анықтауға дайындық мақсатында бейінді оқытуды күшейтуге бағытталған. Бұл ретте «Қазақстан тарихы» оқу пәні міндетті түрде оқытылады, себебі бұл пән ЕНТ-ның негізгі пәндерінің бірі ретінде оқу материалының меңгерілуін қамтамасыз ету қажет.

Қазақ тілінде оқытылатын 10-11-сыныптарда «Жаһандық құзыреттілік» оқу пәнін оқыту қарастырылған (10-сынып – 1 сағат, 11-сынып – 1 сағат).

Апталық ең жоғары оқу жүктемесі қолданыстағы ҰОЖ көлемінде сақталған.

Оқыту қазақ тілінде жүргізілетін кешкі мектептерге арналған негізгі орта, жалпы орта білім берудің үлгілік оқу жоспары (сырттай оқу бөлімі)

№	Білім салалары және оқу пәндері	Сыныптар бойынша апталық сағат саны			Жалпы жүктеме, сағат	
		9	10	11	апталық	жылдық
Инварианттық компонент						

	Тіл және әдебиет	6,5	6,5	6,5	19,5	663
1	Қазақ тілі	2	2	2	6	204
2	Қазақ әдебиеті	1,5	1,5	1,5	4,5	153
3	Орыс тілі мен әдебиеті	2	1	1	4	136
4	Шетел тілі	1	2	2	5	170
	Математика және информатика	4	4	4	12	408
5	Алгебра	2			2	68
6	Алгебра және анализ бастамалары		2	2	4	136
7	Геометрия	1	1	1	3	102
8	Информатика	1	1	1	3	102
	Жаратылыстану	4			4	136
9	Физика	1			1	34
10	Химия	1			1	34
11	Биология	1			1	34
12	География	1			1	34
	Адам және қоғам	3,5	1,5	1,5	6,5	221
13	Қазақстан тарихы	1,5	1,5	1,5	4,5	153
14	Әлем тарихы	1			1	34
15	Құқық негіздері	1			1	34
16	Жаһандық құзыреттілік		1	1	2	68
			Таңдау бойынша пәндер			
			2 сағаттан 2 пән	2 сағаттан 2 пән	8	272
	Физика					
	Химия					
	Биология					
	География					
			1 сағаттан 1 пән	1 сағаттан 1 пән	2	68
	Әлем тарихы					
	Құқық негіздері					
Инварианттық оқу жүктемесі		18	18	18	54	1836
Вариативтік компонент						
Сынақ сабақтары		11	11	11	33	1122
Вариативтік оқу жүктемесі		11	11	11	33	1122
Ең жоғарғы оқу жүктемесі		29	29	29	87	2958

Оқыту қазақ тілінде
жүргізілетін
кешкі мектептерге арналған
негізгі орта, жалпы орта білім
берудің үлгілік оқу жоспарына
(сырттай оқу бөлімі)
қосымша

Сынақ сабақтар саны

№	Оқу пәндері	Сыныптар бойынша апталық сағат саны			Жалпы жүктеме, сағат	
		9	10	11	Апталық	Жылдық
1	Қазақ тілі	1	1	1	3	102
2	Қазақ әдебиеті	1	1	1	3	102
3	Орыс тілі мен әдебиеті	1	1	1	3	102
4	Шетел тілі	1	1	1	3	102
5	Алгебра	1	-	-	1	34
6	Алгебра және анализ бастамалары	-	1	1	2	68
7	Физика	1	1	1	3	102
8	Химия	1	1	1	3	102
9	Биология	1	1	1	3	102
10	География	1	1	1	3	102
11	Қазақстан тарихы	1	1	1	3	102
12	Дүниежүзі тарихы	0,5	0,5	0,5	1,5	51
13	Құқық негіздері	0,5	0,5	0,5	1,5	51
Барлығы:		11	11	11	33	1122

**Оқыту орыс тілінде жүргізілетін кешкі мектептерге арналған негізгі орта,
жалпы орта білім берудің үлгілік оқу жоспары (сырттай оқу бөлімі)**

№	Білім салалары және оқу пәндері	Сыныптар бойынша апталық сағат саны			Жалпы жүктеме, сағат	
		9	10	11	9	10
Инварианттық компонент						
	Тіл және әдебиет	6,5	7,5	7,5	21,5	731
1	Орыс тілі	2	2	2	6	204
2	Орыс әдебиеті	1,5	1,5	1,5	4,5	153
3	Қазақ тілі мен әдебиеті	2	2	2	6	204
4	Шетел тілі	1	2	2	5	170

	Математика және информатика	4	4	4	12	408
5	Алгебра	2			2	68
6	Алгебра және анализ бастамалары		2	2	4	136
7	Геометрия	1	1	1	3	102
8	Информатика	1	1	1	3	102
	Жаратылыстану	4			4	136
9	Физика	1			1	34
10	Химия	1			1	34
11	Биология	1			1	34
12	География	1			1	34
	Адам және қоғам	3,5	1,5	1,5	6,5	221
13	Қазақстан тарихы	1,5	1,5	1,5	4,5	153
14	Әлем тарихы	1			1	34
15	Құқық негіздері	1			1	34
			Таңдау бойынша пәндер			
			2 сағаттан 2 пән	2 сағаттан 2 пән	8	272
	Физика					
	Химия					
	Биология					
	География					
			1 сағаттан 1 пән	1 сағаттан 1 пән	2	68
	Әлем тарихы					
	Құқық негіздері					
Инварианттық оқу жүктемесі		18	18	18	54	1836
Вариативтік компонент						
Сынақ сабақтары		11	11	11	33	1122
Вариативтік оқу жүктемесі		11	11	11	33	1122
Ең жоғарғы оқу жүктемесі		29	29	29	87	2958

Оқыту орыс тілінде
жүргізілетін
кешкі мектептерге арналған
негізгі орта, жалпы орта білім
берудің үлгілік оқу жоспарына
(сырттай оқу бөлімі)
қосымша

Сынақ сабақтар саны

№	Оқу пәндері	Сыныптар бойынша апталық сағат саны			Жалпы жүктеме, сағат	
		9	10	11	апталық	жылдық
1	Орыс тілі	1	1	1	3	102
2	Орыс әдебиеті	1	1	1	3	102
3	Қазақ тілі мен әдебиеті	1	1	1	3	102
4	Шетел тілі	1	1	1	3	102
5	Алгебра	1			1	34
6	Алгебра және анализ бастамалары		1	1	2	68
7	Физика	1	1	1	3	102
8	Химия	1	1	1	3	102
9	Биология	1	1	1	3	102
10	География	1	1	1	3	102
11	Қазақстан тарихы	1	1	1	3	102
12	Дүниежүзі тарихы	0,5	0,5	0,5	1,5	51
13	Құқық негіздері	0,5	0,5	0,5	1,5	51
Барлығы:		11	11	11	33	1122

Жеке оқыту формасы бар кешкі мектеп білім алушыларына арналған үлгілік оқу жоспары

Инклюзивті білім беру саясатын іске асыру, орта білімнің қолжетімділігін арттыру және барлық азаматтар үшін тең мүмкіндіктерді қамтамасыз ету жағдайында кешкі мектептегі жеке оқыту формасы маңызды рөл атқарады. Оқытудың осы түріне арналған оқу жоспарын жаңарту қажеттілігі бірқатар факторларға байланысты:

1. Ерекше жағдайлары бар білім алушылардың білім беру қажеттіліктерін ескеру.

Жеке оқыту формасы денсаулығына байланысты мүмкіндігі шектеулі, уақытша қиындықтары (әлеуметтік, медициналық, отбасылық) бар, сабаққа кесте бойынша қатыса алмайтын білім алушылар үшін қолданылады. Сондықтан оқу жоспары икемді, оқушының жеке қарқыны мен мүмкіндіктеріне бейімделген болуы тиіс.

2. Білім беру бағытын жекелендіру.

Заманауи білім беру әмбебап модельден жекелендірілген модельге көшуді талап етеді. Жаңартылған оқу жоспары жеке тұлғаға бағытталған тәсілді қамтамасыз ететін пәндердің мазмұнын, тереңдігін және оқыту қарқынын өзгерту, элективті курстар мен модульдерді таңдау мүмкіндігін қарастыруы тиіс.

3. Өзіндік оқытуға және цифрлық технологияларға сүйену.

Жеке оқыту формасы өзіндік жұмыстың жоғары үлесін болжайды. Сондықтан оқу жоспарына заманауи цифрлық ресурстарды, өзіндік жұмыс деңгейі жоғары тапсырмаларды, сондай-ақ қашықтықтан бақылау және қолдау құралдарын енгізу маңызды.

4. Білім сапасының кепілдігі.

Жаңартылған жоспар білімнің қолжетімділігін ғана емес, сонымен қатар оның нәтижелілігін: мемлекеттік стандарттарда қарастырылған құзыреттіліктерді дамытуды, сәтті әлеуметтенуді және оқуды жалғастыруға немесе еңбек қызметіне дайындықты қамтамасыз етуі тиіс.

5. Оқу процесін ұйымдастырудағы икемділік.

Жеке форма оқу жылын, білімді бақылау формаларын және педагогтармен өзара әрекеттесуді қайта қарауды талап етеді. Жаңартылған жоспар модульдік оқытуға, бағалаудың жинақтау жүйесіне және педагогтар тарапынан жүйелі қолдауға бағытталуы тиіс.

Осылайша, жеке оқыту формасы бар кешкі мектепке арналған жаңартылған оқу жоспары сапалы білімге тең қолжетімділікті қамтамасыз ету, оқу мазмұнын білім алушылардың мүмкіндіктері мен қажеттіліктеріне бейімдеу және икемділік, инклюзивтілік пен жеке тәсіл принциптерін сәтті іске асыру үшін қажет.

Мақсаты:

Әртүрлі білім беру қажеттіліктері мен өмірлік жағдайлары бар білім алушылар үшін оқытудың қолжетімділігін, икемділігін және сапасын қамтамасыз ететін жеке бағытталған тәсіл арқылы негізгі және жалпы орта білім алу үшін жағдай жасау.

Міндеттері:

- Оқу мазмұнының бейімделуін қамтамасыз ету.
- Оқу кестесі мен құрылымының икемділігін қалыптастыру.
- Цифрлық және қашықтықтан оқыту технологияларын біріктіру.
- Білім алушыларды қолдау мен сүйемелдеуді қамтамасыз ету.
- Білім беру нәтижелеріне қол жеткізуді қамтамасыз ету.
- Әлеуметтену мен кәсіптік бағдар беруге жәрдемдесу.

Мұндай оқу жоспары әрбір білім алушы өз мүмкіндіктерін іске асырып, білім беруде табысқа жете алатын барынша қолайлы, бейімделген білім беру ортасын құруға бағытталған.

Оқу жоспарының негізгі ерекшеліктері:

1. Икемділік және жекелендіру. Жоспар әрбір оқушының білім беру қажеттіліктері мен мүмкіндіктеріне байланысты оқу жүктемесі мен мазмұнын бейімдеуді көздейді.

2. Қысқартылған оқу жүктемесі. Пәндер бойынша сағат көлемі дәстүрлі оқыту формаларымен салыстырғанда азайтылуы мүмкін, бұл білім алушыларға оқуды жұмыспен немесе басқа міндеттермен ұштастыруға мүмкіндік береді.

3. Инвариантты және вариативті компоненттер. Оқу жоспары міндетті пәндерді (инвариантты компонент) және таңдау бойынша курстарды

(вариативті компонент) қамтиды. Бұл базалық білім беруді және қызықты пәндерді тереңдетіп оқу мүмкіндігін қамтамасыз етеді.

4. Қашықтықтан оқыту технологияларын пайдалану. Әртүрлі өмірлік жағдайларда білімге қол жеткізуді қамтамасыз ету үшін қашықтықтан оқытуды біріктіру мүмкіндігі бар.

**Ұсынылып отырған кешкі мектептерге арналған негізгі орта, жалпы орта білім берудің үлгілік оқу жоспары
Жеке оқыту формасы, қазақ тілінде оқыту**

№	Білім жалақысы және оқу пәндері	Сыныптар бойынша аптасына сағат саны					Жалпы жүктеме	
		7	8	9	10	11	Апталық	Жылдық
	Білім беру салалары мен пәндері							
I	Тіл және әдебиет	8	8	8	8	8		
1	Қазақ тілі	2	2	2	2	2		
2	Қазақ әдебиеті	2	2	2	2	2		
3	Орыс тілі мен әдебиеті	2	2	2	2	2		
4	Шетел тілі	2	2	2	2	2		
II	Математика және информатика	4	4	4	4	4		
	Алгебра	2	2	2	-	-		
	Алгебра және анализ бастамалары	-	-	-	2	2		
	Геометрия	1	1	1	1	1		
	Информатика	1	1	1	1	1		
III	Жаратылыстану	2	2	2	2	2		
	География	1	1	1	1	1		
	Физика	1	1	1	1	1		
	Химия	1	1	1	1	1		
	Биология	1	1	1	1	1		
IV	Адам мен Қоғам	3	3	4	4	4		
	Қазақстан тарихы	2	2	2	2	2		
	Дүниежүзі тарихы	1	1	1	1	1		
	Құқық негіздері	-	-	1	1	1		
	Инварианттық оқу жүктемесі	17	17	18	18	18		
	Жаһандық құзыреттілік	1	1	1	1	1		
	Оқу жүктемесінің жоғарғы шекті көлемі	18	18	19	19	19		

**Үлгілік оқу жоспарының жобасы
кешкі мектептерге арналған негізгі орта, жалпы орта білім
(оқыту орыс тілінде жүргізілетін жеке нысан)**

№	Білім беру салалары мен пәндері	Сынып бойынша аптасына сағат саны					Жалпы жүктеме	
	Білім беру салалары мен пәндері	7	8	9	10	11	Апталар ная	Жылдық
I	Тіл және әдебиет	8	8	8	8	8		
1	орыс тілі	2	2	2	2	2		
2	орыс әдебиеті	2	2	2	2	2		
3	Қазақ тілі мен әдебиеті	2	2	2	2	2		
4	Шетел тілі	2	2	2	2	2		
II	Математика және информатика	4	4	4	4	4		
5	Алгебра	2	2	2	-	-		
6	Алгебра және анализ бастамалары	-	-	-	2	2		
7	Геометрия	1	1	1	1	1		
8	Информатика	1	1	1	1	1		
III	Жаратылыстану	4	4	4	4	4		
9	География	1	1	1	1	1		
	Физика	1	1	1	1	1		
	Химия	1	1	1	1	1		
	Биология	1	1	1	1	1		
IV	Адам және қоғам	3	3	4	4	4		
13	Қазақстан тарихы	2	2	2	2	2		
14	Дүниежүзілік тарих	1	1	1	1	1		
15	Құқық негіздері	-	-	1	1	1		
Инвариантты оқу жүктемесі		17	17	18	18	18		
жаһандық құзыреттілік		1	1	1	1	1		
Максималды оқу жүктемесі		18	18	19	19	19		

**Кешке арналған мектептердегі негізгі орта және жалпы орта білім берудің
үлгілік оқу жоспарының жобасы (аралас форма)**

№	Білім салалары және оқу пәндері	Сыныптар бойынша аптасына сағат саны			Апталық	Жылдық
		9	10	11		
I	Тіл және әдебиет	9	9	9		
1	Қазақ тілі	3	3	3		
2	Қазақ әдебиеті	2	2	2		дистанц
3	Орыс тілі мен әдебиеті	2	2	2		дистанц
4	Шетел тілі	2	2	2		
II	Математика және информатика	4	4	4		
	Алгебра	2	-	-		

	Алгебра және анализ бастамалары	-	2	2		
	Геометрия	1	1	1		
	Информатика	1	1	1		
III	Жаратылыстану	8	8	8		
	География	2	2	2		дистанц
	Физика	2	2	2		
	Химия	2	2	2		
	Биология	2	2	2		дистанц
IV	Адам және қоғам	5	5	5		
	Қазақстан тарихы	2	2	2		
	Дүниежүзі тарихы	1	1	1		дистанц
	Құқық негіздері	2	2	2		дистанц
	Инварианттық оқу жүктемесі	26	26	26		
	Вариативті компонент					
	Зачёты	3	3	3		
	Оқу жүктемесінің жоғарғы шекті көлемі	29	29	29		

Сынақ сағаттар саны

№	Пән атаулары	Сынып бойынша аптасына сағат саны			Жалпы жүктеме	апталық	жылдық
		9	10	11			
1	Қазақ әдебиеті	0,5	0,5	0,5			
2	Орыс тілі мен әдебиеті	0,5	0,5	0,5			
3	География	0,5	0,5	0,5			
4	Биология	0,5	0,5	0,5			
5	Дүниежүзі тарихы	0,5	0,5	0,5			
6	Алгебра	0,5					
	Алгебра және анализ басталамалы		0,5	0,5			

Кешке арналған мектептердегі негізгі орта және жалпы орта білім берудің үлгілік оқу жоспарының жобасы (аралас форма) орыс тілінде

№	Білім беру салалары мен пәндері	сынып бойынша апталық жүктеме			Жалпы жүктеме	
		9	10	11	аптасына	жылына
I	Тіл және әдебиет	9	9	9		
1	орыс тілі	2	2	2		
2	орыс әдебиеті	2	2	2		қашықтық
3	Қазақ тілі мен әдебиеті	3	3	3		қашықтық

4	Шетел тілі	2	2	2		
II	Математика және информатика	4	4	4		
5	Алгебра	2	-	-		
6	Алгебра және анализ бастамалары	-	2	2		
7	Геометрия	1	1	1		
8	Информатика	1	1	1		
III	Жаратылыстану	8	8	8		
9	География	2	2	2		қашықтық
10	Физика	2	2	2		
11	Химия	2	2	2		
12	Биология	2	2	2		қашықтық
IV	Адам және қоғам	5	5	5		
13	Қазақстан тарихы	2	2	2		
14	Дүниежүзілік тарих	1	1	1		қашықтық
15	Құқық негіздері	2	2	2		қашықтық
Инвариантты оқу жүктемесі		26	26	26		
Вариативті оқу жүктемесі						
Сынақтар						
Максималды оқу жүктемесі						

Сынақ сағаттар саны

Жоқ.	Пән атауы	Сынып бойынша аптасына сағат саны			Жалпы жүктеме	апталық	жылдық
1	орыс әдебиеті	0,5	0,5	0,5			
2	Қазақ тілі мен әдебиеті	0,5	0,5	0,5			
3	География	0,5	0,5	0,5			
4	Биология	0,5	0,5	0,5			
5	Дүниежүзі тарихы	0,5	0,5	0,5			
6	Алгебра	0,5					
	Алгебра және анализ бастамалары		0,5	0,5			
	Вариативті оқу жүктемесі						

Қашықтықтан өткізілетін пәндер бойынша сынақтарға 0,5 сағат қосудың негіздемесі

Мақсаты: Қашықтықтан өткізілетін жекелеген пәндер бойынша қосымша 0,5 оқу сағатын енгізу білім алушылардың білімін объективті бағалауға, оқуға деген ынтасын арттыруға және оқу материалын жүйелі түрде бекітуге бағытталған.

Педагогикалық және ұйымдастырушылық тұрғыдағы орындылығы:

- Кешкі оқу формасында білім алушылар жиі оқуды жұмыспен немесе басқа міндеттермен ұштастырады, бұл білімді жүйелі және кезең-кезеңмен тексеруді талап етеді.

- Тұрақты сынақтар білім беру тәсілін саралауға, білімдегі олқылықтарды уақтылы анықтауға және оқу процесін түзетуге мүмкіндік береді.

- Сынақтарды бөлек уақытта өткізу негізгі сабақты жеңілдетеді, бағалау процесін неғұрлым тыныш және нәтижелі етеді.

Нормативтік база:

Қазақстан Республикасының Орта білім берудің жалпыға міндетті мемлекеттік стандартына (ҚР Оқу-ағарту министрлігінің 2022 жылғы 5 тамыздағы № 604 бұйрығы) сәйкес, білім беру ұйымдары білім алушылар контингентінің ерекшеліктері мен білім беру процесінің жағдайларын ескере отырып, оқу жоспарын түзетуге құқылы.

Іске асыру формасы:

- Сынақтар аптасына 1 рет өткізіледі.
- Қосымша 0,5 сағат оқу жоспарының вариативті бөлігіне жатқызылуы мүмкін.

1. Вариативті компонент:

- Пәндер бойынша сынақтар (апта сайын).

2. Вариативті компоненттің қажеттілігінің негіздемесі:

- Жекелеген пәндерді тереңдетіп оқу үшін қарастырылған.
- Оқытушылармен жеке кеңестер.
- Пәндер бойынша қосымша сабақтар.

3. Пәндер бойынша оқыту формалары:

- **Күндізгі форма:** Оқытушымен тікелей қарым-қатынасты талап ететін пәндер (мысалы, математика, физика/химия/биология, тілдер).

- **Қашықтықтан оқыту формасы:** Онлайн-ресурстарды пайдалану арқылы тиімді оқуға болатын пәндер мен сағаттар (мысалы, информатика, қоғамдық пәндер).

- **Қашықтықтан оқыту сабақтары:** Онлайн-платформалар мен ресурстар арқылы меңгеруге болатын пәндер мен сағаттар үшін қолданылады.

4. Оқу процесін ұйымдастыру:

- Күндізгі және қашықтықтан оқыту сабақтарын ұштастыруды ескере отырып, сабақ кестесін әзірлеу.

- Білім алушылардың қашықтықтан оқу үшін қажетті техникалық құралдар мен интернет-ресурстарға қол жеткізуін қамтамасыз ету.

5. Білімді бақылау және бағалау:

- Материалды меңгеруді бағалау үшін күнделікті сынақтарды (диагностикалық бақылау жұмыстары, ауызша форма, тесттер, жобалар, эссе, презентациялар және т.б.) күндізгі және қашықтықтан оқыту формаларында өткізу.

Білім сапасын арттыру бойынша әдістемелік ұсынымдар Оқу процесін ұйымдастыру

- **Икемді кесте:** Білім алушылардың жұмыспен қамтылуын ескере отырып кесте әзірлеу (мысалы, кешкі уақыттағы сабақтар, модульдік оқыту, жеке кеңестер).

- **Қашықтықтан және аралас оқыту:** Онлайн-платформаларды (Moodle, Google Classroom), вебинарларды, видеосабақтарды, өзіндік жұмысқа арналған интерактивті тапсырмаларды белсенді пайдалану.

- **Қарқынды курстар мен модульдер:** Кейбір тақырыптарды меңгеруге кететін уақытты қысқарту үшін, әсіресе ынтасы жоғары білім алушылар үшін.

- **Бақылау формаларының әртүрлілігі:** Білімді әр қырынан бағалауға мүмкіндік беретін тесттер, бақылау жұмыстары, рефераттар, жобалар, ауызша сұраулар, сынақтар, коллоквиумдар.

Оқыту әдістері мен технологиялары

- **Проблемалық оқыту:** Сыни ойлауды дамытатын, шешімді өз бетінше іздеуді талап ететін проблемалық сұрақтар қою.

- **Жобалау қызметі:** Білім алушылардың өмірлік тәжірибесіне байланысты шағын жобаларды іске асыру (мысалы, отбасылық бюджетті есептеу, коммуналдық төлемдерді талдау, бизнес-жоспар әзірлеу).

- **АҚТ (ақпараттық-коммуникациялық технологиялар) қолдану:**

- **Электронды оқулықтар мен құралдар:** Өзекті және интерактивті оқу материалдарына қолжетімділік.

- **Виртуалды зертханалар мен симуляторлар:** Қымбат тұратын жабдықсыз физика, химия, биология пәндері бойынша эксперименттер жүргізу үшін.

- **Білім беру платформалары:** Khan Academy, Coursera, BilimLand және т.б.

- **Интерактивті тақталар, мультимедиялық презентациялар.**

- **Кейс-әдіс:** Алынған білімді қолдануды талап ететін нақты өмірлік немесе кәсіби жағдайларды талдау.

- **Пікірталас және дебаттар:** Коммуникативтік дағдыларды, өз көзқарасын дәлелдеу қабілетін дамыту.

- **«Аударылған сынып» әдісі:** Жаңа материалды үйден онлайн-ресурстарды қолдана отырып өз бетінше оқып, сабақта мұғаліммен бірге пысықтау.

Білім алушылармен жұмыс

- **Жеке кеңестер:** Білім алушыларға, әсіресе қиындықтарға тап болғандарға жүйелі қолдау көрсету.

- **«Жетістіктер портфолиосын» құру:** Білім алушыларды өз жетістіктерін тіркеуге ынталандыру, бұл өзін-өзі бағалауды және прогрестің көрінуін арттырады.

- **Психологиялық қолдау:** Оқу мен жұмысты ұштастыруға, стресске байланысты қиындықтарды жеңуге көмек.

- **Сыныптан тыс жұмысқа тарту:** Әлеуметтенуге және таланттарды дамытуға ықпал ететін қызығушылықтар бойынша үйірмелер, клубтар ұйымдастыру (мысалы, «Жас зерттеуші» клубы, «Әдеби қонақ үй»).

Педагогтардың кәсіби дамуы

- **Біліктілікті арттыру:** Жаңа әдістемелер, цифрлық технологиялар, инклюзивті білім беру бойынша курстардан үнемі өту.
- **Тәжірибе алмасу:** Мектеп ішіндегі семинарлар, шеберлік сабақтарын ұйымдастыру, конференцияларға қатысу.
- **Озық тәжірибені зерделеу:** Табысты кешкі мектептердің жұмысын талдау, үздік тәжірибелерді енгізу.
- **Өзіндік әдістемелік материалдарды әзірлеу:** Өз бетінше жұмыс істеуге арналған бейімделген оқу құралдарын, дидактикалық материалдарды жасау.

Кешкі мектептердегі білім сапасын арттыру – білім алушылардың ерекшеліктері мен қажеттіліктерін терең түсінуге негізделген, тұрақты талдауды, бейімделуді және инновацияларды енгізуді талап ететін үздіксіз процесс. Жоғарыда баяндалған әдістемелік ұсынымдарды кешенді қолдану кешкі мектептерге өздерінің әлеуметтік миссиясын сәтті орындауға, сапалы білім беруге және әрбір адамның өзін-өзі жүзеге асыруына жаңа мүмкіндіктер ашуға мүмкіндік береді.

3. ЕҢБЕК НАРЫҒЫНЫҢ ТАЛАПТАРЫН ЖӘНЕ КЕШКІ МЕКТЕП БІЛІМ АЛУШЫЛАРЫНЫҢ МҮДДЕЛЕРІ МЕН ҚАЖЕТТІЛІКТЕРІН ЕСКЕРЕ ОТЫРЫП, ОҚУ БАҒДАРЛАМАРЫНЫҢ МАЗМҰНЫН ЖЕТІЛДІРУДІҢ ҒЫЛЫМИ-ӘДІСТЕМЕЛІК АСПЕКТІЛЕРІ

Қазақстан Республикасының қазіргі білім беру жүйесі халықтың әртүрлі санаттарының қажеттіліктерін ескеретін икемді және инклюзивті ортаны құруға ұмтылады. Кешкі мектептердегі оқушы контингенті ерекше назар аударуды талап етеді - бұл, Әдетте, әртүрлі себептермен дәстүрлі дәуірде оқуын аяқтамаған ересектер. Олардың қатарында жұмысшылар, жас ата-аналар, мигранттар, халықтың әлеуметтік осал топтары және өмірлік болашағын жақсарту үшін білімін жетілдіргісі келетіндер бар.

Экономиканың қарқынды дамуы, цифрландыру және еңбек нарығындағы өзгерістер жағдайында кешкі мектептердің рөлін қайта қарастыру қажеттілігі барған сайын айқын болуда. Олар өтемақылық ғана емес, сонымен қатар **кәсіптік бағдар беру және тәжірибеге бағытталған функцияларды орындауы керек.** Қазіргі таңда кешкі мектеп түлегінен аттестатпен расталған базалық білім деңгейі ғана емес, сонымен қатар еңбек нарығы мен қоғамдық өмірге сәтті кірігуге мүмкіндік беретін негізгі құзыреттіліктерді меңгеру талап етіледі.

Кешкі мектептердегі оқу бағдарламаларының мазмұнын жетілдіру үшін еңбек нарығының талаптары мен білім алушылардың қажеттіліктеріне бейімдеуге мүмкіндік беретін бірнеше ғылыми-әдістемелік аспектіні ескеру қажет.

1. Практикалық дағдыларға бағытталу

Оқу бағдарламаларының мазмұны **практикаға бағытталған** болуы тиіс. Бұл теориялық білімнің нақты кәсіби міндеттермен тығыз байланысты болуын білдіреді. Фактілерді жаттаудың орнына, білім алушылар алынған білімді нақты мәселелерді шешу үшін қолдануды үйренуі керек.

2. Икемділік және модульдік

Оқу бағдарламалары білім алушылардың әртүрлі қызығушылықтары мен дайындық деңгейлеріне сәйкес **модульдік және икемді** болуы тиіс. Бұл әрбір оқушыға болашақ жұмысы немесе колледжге түсуі үшін қажетті пәндер мен дағдыларға баса назар аудара отырып, жеке білім беру траекториясын таңдауға мүмкіндік береді.

3. Еңбек нарығымен интеграция

Еңбек нарығында ең көп сұранысқа ие құзыреттіліктерді анықтау үшін кәсіпорындармен және жұмыс берушілермен **әріптестік қарым-қатынас** орнату қажет. Бұл оқу бағдарламаларына еңбек нарығының талаптарына сәйкес келетін курстарды (мысалы, IT, маркетинг, кәсіпкерлік немесе басқа да қолданбалы пәндер бойынша курстар) қосуға мүмкіндік береді.

4. Инновациялық әдістерді қолдану

Оқытудың тиімділігін арттыру үшін келесідей **инновациялық әдістемелерді** қолдану керек:

- **Жобалық оқыту:** Білім алушылар нақты жобалармен жұмыс істейді, бұл олардың командада жұмыс істеу және мәселелерді шешу дағдыларын дамытады.

- **Аралас оқыту (blended learning):** Күндізгі сабақтарды онлайн-ресурстармен және өзіндік жұмыспен ұштастыру.

- **Ақпараттық-коммуникациялық технологияларды (АҚТ) пайдалану:** Цифрлық технологияларды оқу процесіне енгізу оны неғұрлым қызықты және қолжетімді етеді.

5. Әлеуметтік бейімделу

Оқу бағдарламалары білім алушылардың **әлеуметтік бейімделуіне** бағытталған компоненттерді қамтуы тиіс. Бұл түлектерге қоғамға және еңбек нарығына сәтті кірігуге көмектесетін жұмсақ дағдыларды (soft skills), қаржылық сауаттылықты, құқықтық мәдениет пен коммуникацияны дамыту бойынша курстар болуы мүмкін.

Осылайша, кешкі мектептердегі оқу бағдарламаларын жетілдіру — бұл тек академиялық талаптарды ғана емес, сонымен қатар білім алушылардың нақты қажеттіліктері мен қызығушылықтарын, сондай-ақ қазіргі еңбек нарығының сұраныстарын да ескеретін кешенді процесс.

Кешкі мектептер бүгінгі таңда ересек тұрғындарды әлеуметтік интеграциялаудың, адами капитал мен еңбек ұтқырлығын арттырудың тиімді құралы бола алады және солай болуы да тиіс. Бұл оқу бағдарламаларының мазмұнын жаңартуды ғана емес, сонымен қатар оқыту моделінің өзін әдіснамалық тұрғыдан қайта қарауды талап етеді.

Бүгінгі таңда еңбек нарығындағы заманауи өзгерістер білім беру бағдарламаларының, соның ішінде кешкі білім беру мекемелеріндегі бағдарламалардың мазмұнын қайта қарау қажеттілігін тудырып отыр.

Қазіргі жұмыс берушілер қызметкерлердің икемділігі мен бейімделуіне жоғары талаптар қояды, ақпараттық-коммуникациялық технологияларды (АҚТ) меңгеруге, кәсіпкерлік ойлау мен жұмсақ дағдыларды (soft skills) дамытуға назар аударады. Жұмсақ дағдылар — бұл нақты мамандықпен немесе кәсіппен байланысты емес әмбебап дағдылар: командада жұмыс істеу, коммуникативтік құзыреттілік, сыни ойлау, өзін-өзі оқытуға және өзгерістерге бейімделу қабілеті.

Еңбек нарығы барған сайын технологияға тәуелді және тұрақсыз болып келеді: мамандықтар тез ескіреді, цифрлық технологияларға, деректерді өңдеуге, онлайн-коммуникацияға, жобалау қызметіне байланысты жаңа құзыреттерге сұраныс пайда болады. Бұл білім беру жүйесінен икемді әрекет етуді талап етеді — соның ішінде оқу бағдарламаларының мазмұнын заманауи жағдайларға бейімдеу және оқытуға практикаға бағытталған тәсілді қалыптастыру арқылы.

Кешкі мектептер контингентінің ерекшелігіне ерекше назар аудару қажет. Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрінің 2022 жылғы 31 тамыздағы № 385 бұйрығына сәйкес кешкі мектепке мыналар қабылданады:

1. Қалалар мен аудандар әкімдіктері жанындағы кәмелетке толмағандардың істері жөніндегі комиссияның шешімі бойынша қиын өмірлік жағдайдағы 15 жастан кем емес жастағы білім алушылар;

2. Негізгі және жалпы орта білімі жоқ, 18 жасқа толған азаматтар. (137-тармақ – ҚР Оқу-ағарту министрінің 2025 жылғы 31 наурыздағы № 59 бұйрығының редакциясында)

Режимдік мекемелер жанындағы кешкі мектепке:

1. 30 жасқа толмаған сотталғандардың бастауыш, негізгі орта және жалпы орта білім алуы міндетті;

2. 30 жастан асқан сотталғандардың қалауы бойынша жалпы орта білім алуы;

3. Кәсібі (мамандығы) жоқ сотталғандардың техникалық және кәсіптік білім алуы.

Бағдарламаларды жетілдірудің негізгі қағидаттары

Қазіргі заманғы білім беру тек білім берумен шектелмей, білім алушыларды нақты өмір мен кәсіби қызметке дайындауы тиіс. Жылдам өзгеріп жатқан еңбек нарығы мен білім алушылардың әртүрлі қажеттіліктері жағдайында келесі ғылыми-әдістемелік қағидаттарды ескеру ерекше маңызды:

1. Құзыреттілік тәсілі

Оқу бағдарламалары тек теориялық білімге ғана емес, тұтас құзыреттіліктерді қалыптастыруға бағытталуы тиіс. Бұл білім алушыларда келесі дағдыларды дамытуды білдіреді:

- **Soft skills** (жұмсақ дағдылар) – қарым-қатынас жасау, командада жұмыс істеу, өзін-өзі таныстыру дағдылары;

- **Сыни ойлау** – ақпаратты талдау, дәлелдерді тұжырымдау, стандартты емес тапсырмаларды шешу қабілеті;

- **Цифрлық сауаттылық** – АКТ-ны күнделікті және кәсіби қызметте қолдана білу;

- **Коммуникативтік құзыреттілік** – ауызша және жазбаша сауатты және тиімді сөйлесу қабілеті.

Мысалы: «Информатика» пәнінің цифрлық қауіпсіздікке арналған модулі деректерді қорғау туралы білімді практикалық міндеттермен біріктіруі мүмкін – антивирусты баптау, парольдермен жұмыс істеу және т.б.

2. Жекелендіру және бейімделу

Кешкі мектептердегі білім алушылар жасы, өмірлік тәжірибесі, білім деңгейі бойынша әртүрлі болады. Сондықтан келесі мәселелерді ескеру маңызды:

- Курстардың мазмұнын білім алушылардың әртүрлі санаттарына бейімдеу – жасөспірімдерге, ересектерге, білім алуды үзілістен кейін жалғастырған адамдарға;

- Сараланған тапсырмаларды, жобаларды және жеке оқыту траекторияларын енгізу;

- Оқушы курстарды өтудің қарқынын, формасын және реттілігін өзі таңдай алатын икемді модульдік тәсілді қолдану.

Мысалы: «Кәсіпкерлік негіздері» курсы жаңа бастағандарға арналған базалық нұсқаны және бұрыннан бизнес-тәжірибесі барларға арналған кеңейтілген блокты қамтуы мүмкін.

3. Кәсіптік бағыттылық

Кешкі мектептің оқу бағдарламалары білім алушылардың кәсіптік бағдар алуына және жұмысқа орналасуына ықпал етуі тиіс. Бұл келесі жолдармен жүзеге асады:

- Нақты мамандықтарға бағытталған қолданбалы және қысқа мерзімді модульдерді енгізу (мысалы, бухгалтерия, клиенттерге қызмет көрсету, қойма логистикасы);

- Мамандық өкілдерінің қатысуымен шеберлік сабақтары мен практикалық сабақтар өткізу;

- Жұмыспен қамту орталықтарымен және колледждермен ынтымақтасу, соның ішінде тағылымдамалар мен кәсіби сынақтар өткізу.

Мысалы: «Клиенттерге қызмет көрсету» кәсіптік бағдар беру модулі рөлдік ойындарды, тренингтерді және бөлшек сауда немесе call-орталықтар саласындағы кейстерді қамтуы мүмкін.

4. Цифрлық платформалармен интеграция

Білім беруді цифрландыру икемді және сапалы оқыту үшін жаңа мүмкіндіктер ашады:

- Онлайн-курстарды, платформаларды пайдалану (Interactly, Learning apps, BilimLand, Skills.Enbek және т.б.);

- Интерактивті тренажерлар мен симуляторларды қолдану (сұхбат жүргізу, қассаны басқару, диагностика дағдылары);

- Білім алушылар өз жетістіктерін қадағалай алатын жеке электронды кабинеттер құру;

- Кері байланысы бар видеосабақтар, вебинарлар, тесттер өткізу.

Мысалы: «Цифрлық сауаттылық» курсы толығымен онлайн-режимде, видеосабақтар мен интерактивті тапсырмаларды пайдалана отырып іске асырылуы мүмкін.

Кешкі мектептердің оқу бағдарламаларын аталған қағидаттар негізінде жетілдіру мыналарға мүмкіндік береді:

- Білім сапасын арттыру;

- Еңбек нарығының талаптарына сәйкестікті қамтамасыз ету;

- Білім алушыларда ынтаны, дербестікті және өмірлік дағдыларды дамыту;

- Түлектердің әлеуметтік және кәсіптік интеграциясына ықпал ету.

Оқу бағдарламаларының мазмұнын жаңарту және кешкі мектептердегі кәсіптік бағдар беруді жақсарту үшін кешенді тәсіл қажет, ол келесі әдістемелік шешімдерді қамтиды (Кесте).

3.3 Кесте: Кешкі мектептердің оқу бағдарламалары мен кәсіптік бағдар беру мазмұнын жаңарту бойынша әдістемелік шешімдер

№	Бағыт	Әдістемелік шешімдер
1	Нарықты талдау	- Жұмыспен қамту орталықтарының, электронды еңбек биржаларының (hh.kz, enbek.kz) және кәсіптік бағдар беру орталықтарының деректеріне тұрақты мониторинг жүргізу. - Облыста сұранысқа ие кәсіптер мен дағдылардың тізімін жасау. - Талдау нәтижелерін пайдалана отырып, басым модульдер мен элективті курстардың тізімін қалыптастыру.
2	Модульдік оқыту	тәуелсіз тақырыптық модульдерге бөлінген, олардың әрқайсысының нақты мақсаттары мен нәтижелері бар. - Модульдерді ыңғайлы ретпен және әртүрлі уақытта меңгеруге болады, бұл білім алушылардың жүктемесін ескереді. - Әр модульді аяқтағаннан кейін қорытынды аттестаттау.
3	Жобалық оқыту	шағын жобалар мен кейстерді енгізу (мысалы, түйіндеме жазу, жеке бюджетті құру, өнімді өткізу). - Шағын топтарда жұмыс жасау, сынып немесе қазылар алқасы алдында жобаларды қорғау. - Цифрлық құралдармен (презентациялар, бейнероликтер, инфографика) біріктіру мүмкіндігі.
4	Жұмсақ дағдыларды қалыптастыру	Коммуникативті дағдыларды, топтық жұмысты, уақытты басқаруды дамыту бойынша жеке сабақтар мен тренингтер енгізу. - рөлдік ойындарды, өзін-өзі таныстыруды, топтық тапсырмаларды қолдану. - дағдыны дәстүрлі пәндерге кіріктіру (мысалы, математикадағы топтық жұмыс).
5	Көп деңгейлі және таңдаулы	Негізгі пәндер бойынша екі қиындық деңгейін ұсыну: негізгі (негізгі) және қосымша (кәсіби қолдану үшін). - Білім алушылар өз қажеттіліктері мен мақсаттарына қарай деңгейді өз бетінше таңдай алады (мысалы, ҰБТ тапсыру, біліктілігін арттыру). - Деңгейді таңдау үшін жеке кеңестер.
6	Элективті курстарды енгізу	Практикалық артықшылықтарға бағытталған қысқа мерзімді таңдау пәндерін әзірлеу және енгізу: • «Мансап негіздері» – мамандықты қалай таңдауға, әңгімелесуден өтуге болады; • «Цифрлық сауаттылық» – электрондық поштамен, мемлекеттік қызметтермен, Word/Excel-пен жұмыс істеу; • «Жұмысты қалай табуға болады» – түйіндемемен, бос орындармен жұмыс, өзін-өзі таныстыру дағдылары; • «Қарым-қатынас психологиясы» – жанжалдарды басқару, эмпатия, ұжымдағы мінез-құлық. - семестрде 1–2 таңдау пәнін таңдау мүмкіндігі.

Кешкі мектептерде элективті курстарды енгізу білім беру процесін білім алушылардың қажеттіліктері мен еңбек нарығының талаптарына сәтті бейімдеу үшін кезең-кезеңмен және икемді болуы тиіс. Ол үшін мынадай ұсыныстар ескеріледі:

1. Кезеңділік және қажеттіліктерді талдау

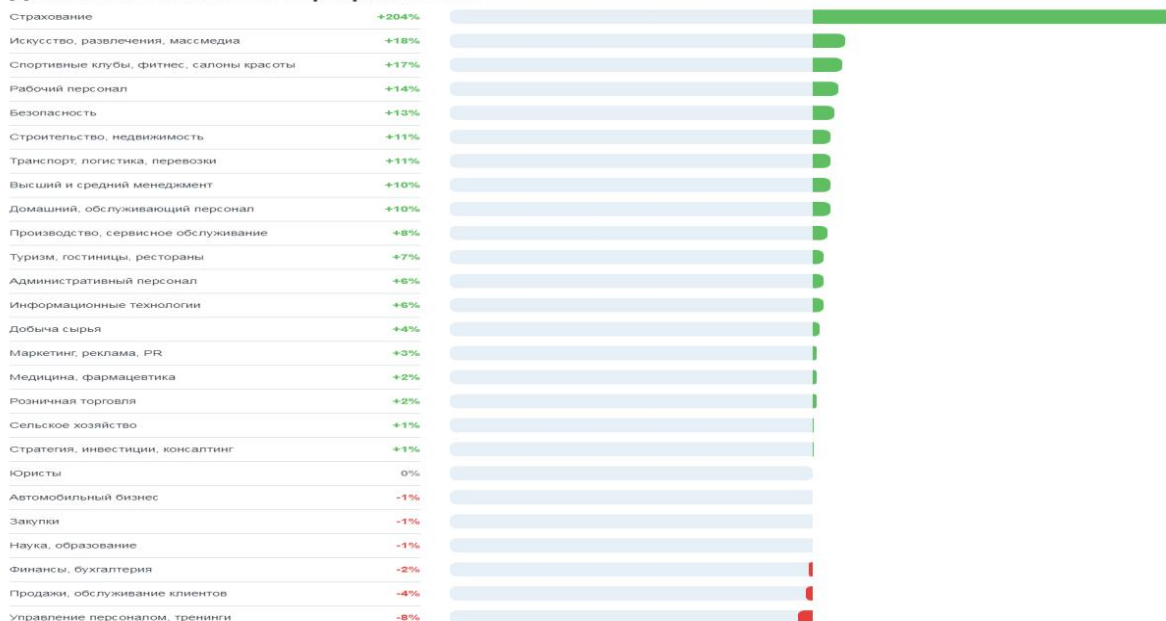
• **Базалық курстардан бастау:** Бірінші кезеңде ең қажетті курстарды енгізу қажет, мысалы, компьютерлік сауаттылық немесе қаржылық сауаттылық негіздері.

• **Білім алушылардың қажеттіліктерін талдау:** Жаңа курстарды бастамас бұрын, білім алушылар арасында сауалнама немесе анкета жүргізу арқылы олардың болашақ мансабы үшін қандай дағдылар мен білімнің ең қызықты және пайдалы екенін анықтау қажет.

1. Нарықты талдау

2025 жылдың сәуір айындағы <https://stats.hh.kz/> сайтындағы HeadHunter деректеріне сәйкес динамика бойынша:

Динамика вакансий в профобластях

Кешкі мектептің оқу бағдарламаларының мазмұнын жетілдірудің негізгі факторларының бірі еңбек нарығының ағымдағы және болжамды талаптарын есепке алу болып табылады. Төменде Қазақстандағы қызметтің ең танымал бағыттарына шолу жасалған кесте, олардың әрқайсысында талап етілетін типтік құзыреттер, сондай-ақ 2025–2030 жылдар аралығындағы тиісті кәсіптерге сұраныстың өсу болжамы берілген.

Кесте. Қазақстанның еңбек нарығындағы сұранысқа ие салалар мен құзыреттер (2025–2030) enbek.kz

№	Қызмет саласы	Сұраныстағы құзыреттер	Сұраныс өсімінің болжамы (%)
1	Ақпараттық технологиялар (АТ)	Цифрлық сауаттылық, бағдарламалау, деректерді талдау	35%
2	Қызметтер (логистика, сауда)	Коммуникация дағдылары, тұтынушыларға назар аудару, қорларды басқару	25%

3	Ауыл шаруашылығы	Агрономия, ветеринария, процестерді механикаландыру	20%
4	Құрылыс	Құралдармен жұмыс, сызбаларды оқу, еңбекті қорғау	15%

Талдау нәтижелері бойынша қорытындылар

- IT (35%) және медицина (30%) саласында ең жоғары өсім күтіледі, бұл кешкі мектептердің оқу бағдарламаларына тиісті курстар мен пәндерді енгізуді талап етеді.

- Қызмет көрсету саласы да өсудің жоғары болжамын көрсетіп отыр, әсіресе логистика мен саудада, бұл коммуникативтік және басқару дағдыларын дамытуды талап етеді.

- Ауыл шаруашылығы мен құрылыс салаларында өсу қарқыны қалыпты болғанымен, олар аймақтық даму үшін маңызды болып қала береді және қолданбалы білімді қажет етеді.

- Білім беру саласындағы төмен өсім (10%) нарықтың қазіргі қанықтығына байланысты, алайда soft skills (жұмсақ дағдылар) және АҚТ (ақпараттық-коммуникациялық технологиялар) құзыреттіліктері барлық бағыттар үшін өзекті болып қала береді.

Кешкі мектептердегі модульдік оқыту: мазмұны, қағидаттары және іске асырылуы

Бағдарлама тәуелсіз тақырыптық модульдерге бөлінеді, олардың әрқайсысының нақты оқу мақсаттары, практикалық бағыты және бағалау критерийлері бар.

- **Оқытудың икемділігі:** Білім алушылар өздерінің жұмысбастылығына, отбасылық жағдайына немесе ынтасына сәйкес модульдерді өту реті мен уақытын таңдай алады.

- **Қорытынды аттестаттау** әрбір модуль аяқталғаннан кейін өткізіледі, бұл оқу процесін түсінікті, ашық және кезең-кезеңмен жүргізуге мүмкіндік береді.

- Модульдер академиялық та, практикаға бағытталған да болуы мүмкін.

Модульдік тәсілдің кешкі мектеп контексіндегі артықшылықтары:

№	Артықшылық	Түсіндіру
1	Мақсатты бағдарлау	Әрбір модульдің практикалық нәтижесі бар (дағды немесе білім)
2	Жекелендіру	Өз қарқыныңызбен үйреніңіз, модульдерді таңдаңыз
3	Уақыт бойынша икемділік	Білім алушылардың кешкі немесе ауысымдық жұмыстарын есепке алу
4	Сертификаттаудың ашықтығы	Бағалау критерийлері анық, аяқталған модульдердің құжаттамасы

Ұсыныстар: Ересектердің жас ерекшеліктерін ескере отырып, 10–11 сыныптарға бейімделген стандартты модульдік торды әзірлеу .

LMS платформаларын (Google Classroom, Moodle) пайдалану.

Модульдерді аймақтық кәсіподақ орталықтарымен және жұмыс берушілермен интеграциялау.

Әрбір модульдің тиімділігін бағалау — тесттер, кейстер, шағын жобалар арқылы. Модульдерді сертификаттау мүмкіндігі — микро-оқыту және еңбек нарығында дағдыларды тану бөлігі ретінде.

Қазақстанның кешкі мектебінде жобалық оқытуды жүзеге асыру

Білім алушылардың ынтасын және практикалық бағыттылығын арттыру Оқу процесіне жобалық іс-әрекеттерді қосу арқылы практикалық дағдыларды, сыни тұрғыдан ойлауды және нақты өмірлік және кәсіби мәселелерді шешу қабілетін дамыту.

Ересектерге арналған тәсілдің ерекшеліктері:

- Кәсіби және өмірлік тәжірибені ескере отырып.
- Жобаларды нақты өмірлік жағдайлармен байланыстыру (жұмыс, отбасы, қаржы, құқықтар).
- Жеке немесе жұптық жобалардың икемді кестесі және мүмкіндігі.
- Қысқа мерзімді, практикалық нәтижелерге назар аударыңыз.

Жобалық іс-әрекет формалары:

А) Шағын жобалар (1-2 апта):

Нақты мәселелерді шешуге бағытталған шағын тапсырмалар:

- «Түйіндеме жазу және сұхбатты қалай тапсыру керек» (тақырып: қазақ/орыс тілі + қоғамтану)
- «Отбасылық бюджетті есептеу және үнемдеу» (тақырып: математика + экономика)
- «Жұмыс орнындағы қауіпсіздік» (тақырып: Өмір қауіпсіздігі)

Б) Кейс әдістері (нақты жағдайларды талдау):

- Білім алушылар өмірде кездесетін нақты жағдайларды талдау:
- «Егер жұмыс беруші жалақы бермесе не істеу керек?»
- «Оқу/емделу үшін салық шегеріміне қалай өтініш беруге болады?»
- «Жұмыстағы жанжал: қалай әрекет ету керек?»

В) Әлеуметтік қолданбалы жобалар (3-4 апта):

Практикалық дағдыларды дамытуға бағытталған жобалар:

- «Ауданымыздағы еңбек нарығын талдау»
- «Шағын бизнесті бастау: қадамдар мен тәуекелдер»
- «Еңбекшілердің құқықтары: өзіңізді қалай қорғауға болады»
- «Жергілікті өнімге арналған брошюра жасау»

Жобаны іске асыру кезеңдері:

№.	Бөлім	Мазмұны
1	Тақырыпты таңдау	Білім алушылардың қызығушылығын, мамандығын, мақсатын ескеру
2	Мақсаттар мен міндеттерді қою	Біз нені білгіміз келеді, не істейміз, шешеміз?
3	Ақпаратты іздеу және талдау	Интернетті пайдалану, сауалнамалар, кеңестер
4	Тапсырманы орындау	Шешімді, өнімді немесе ұсынысты әзірлеу
5	Нәтижелерді ұсыну	Ауызша баяндама, презентация немесе кітапша түрінде

Пәндерге интеграция мысалдары:

№	Пән атаулары	Жоба
1	қазақ/орыс тілі	Іскерлік хат, мемлекеттік органдарға өтініш жазу
2	Математика	Несие бойынша пайыздарды есептеу, бюджеттеу
3	Информатика	Жеке портфолио құру, мемлекеттік қызметтерді онлайн толтыру
4	Құқық негіздері	Қызметкерлердің құқықтарын қорғау, Еңбек кодексін білу
5	Тарих	Өз отбасының, өлкеңнің, мамандығыңның тарихын зерттеу

4. Ересек білім алушыларға кәсіби және жеке өмірде сұранысқа ие әмбебап дағдыларды қалыптастыру: қарым-қатынас жасау, топта жұмыс істеу, уақытты ұйымдастыру, қаржыны басқару және шешім қабылдау .

Soft skills дағдыларды дамыту бағыттары :

а) *Қарым-қатынас дағдылары*

Өз ойын ауызша және жазбаша жеткізе білу.

Диалог жүргізу, өз көзқарасын дәлелдеу, белсенді тыңдау.

Оқыту әдістері: Рөлдік ойын (мысалы, «Жұмыс сұхбаты»). Нақты мәселелерді талқылау (мысалы, «Жұмыстағы мәселені қалай дұрыс хабарлауға болады?»).

б) *Топтық жұмыс.* Ынтымақтастық, ұжымдық шешім қабылдау, рөлдерді бөлу қабілеті. *Сабақтың әдіс-тәсілдері:* Топтық жұмыс. Істерді бірлесіп жүзеге асыру. Ағымдағы тақырыптар бойынша пікірталас клубтары.

в) *Өзін-өзі ұйымдастыру және уақытты басқару* Жеке уақытты жоспарлау, міндеттерге басымдық беру. Мақсат қою және орындалуын бақылау.

Оқыту әдістері: Жеке жоспарлаушы жүргізу. Апталық/күндік кесте құру бойынша тапсырмалар.

г) *Қаржылық сауаттылық*

Бюджеттерді, несиелерді, салықтарды түсіну, кірістер мен шығыстарды есептеу.

Сабақтың әдісі : Отбасы бюджетін құру.

Несие есептеу (пайыз, артық төлемдер).

Интернет-банкингпен және электронды әмиянмен таныстыру.

д) *Цифрлық сауаттылық (АКТ-мен өзара байланысты)*

Смартфонды, мемлекеттік қызметтерді, мессенджерлерді пайдалану. Ақпаратты іздеу, онлайн формаларды толтыру дағдылары.

Оқыту әдістері : Қадамдық нұсқаулар және практикалық тапсырмалар. gov.kz, eGov, Telegram боттарымен жұмыс істеу және т.б.

5. Оқытудағы көп деңгейлік және таңдау. Білім алушылардың өз мақсаттарына қарай пәндерді меңгерудің негізгі және жоғары деңгейін таңдау мүмкіндігін беру (мысалы: «өмір бойы», «емтихан үшін», «мамандық үшін»).

Іске асыру тәсілі:

а) Таңдау деңгейі бар пәндер: Математика *Негізгі деңгей:* арифметика, пайыздар, күнделікті есептеулер.

Жоғары деңгей: алгебра, теңдеулер, ҰБТ-ға дайындық.

АКТ (информатика) *Базалық деңгей:* мәтіндермен жұмыс, электрондық пошта, интернет. *Жоғары деңгей:* Excel, түйіндеме құру, презентацияларды жобалау.

Тіл (қазақ/орыс/ағылшын) *Негізгі деңгей:* күнделікті қарым-қатынас, сауалнама толтыру. *Жоғары деңгей:* ресми іскерлік стиль, құжаттармен жұмыс істеу, емтиханға дайындалу.

б) Іске асыру формалары: Білім алушыларды қызығушылықтары немесе дайындық деңгейіне қарай топтарға бөлу. Модуль/тоқсан басында білім алушыларға таңдау мүмкіндігін беру. Сараланған тапсырмалар: бір тапсырма – екі қиындық деңгейі. Жеке білім беру траекторияларын қолдау.

в) Практикалық бағыт: Сабақ мазмұнының өмірлік жағдаяттармен байланысы. Жоғары деңгей колледждерге/университеттерге түсуге дайындалуға немесе біліктілікті арттыруға бағытталуы мүмкін.

Тәсілдің артықшылықтары: Таңдау арқылы мотивацияны арттыру. Жеке қажеттіліктер мен мүмкіндіктерді есепке алу. Нашар дайындалған білім алушылардың стресс деңгейін төмендету. Кәсіби бағдарлану және өзін-өзі дамыту мүмкіндігі.

Жалпы білім беретін пәндерге ІТ-күзіндеттіліктерді интеграциялау: математика, орыс тілі, тарих және басқа пәндер бойынша курстарға базалық цифрлық дағдыларды енгізу (сандық мәтіндермен, кестелермен, презентациялармен жұмыс істеу, өздігінен білім алу және ақпарат іздеу үшін онлайн ресурстарды пайдалану).

Кәсіпкерлік және қаржылық сауаттылық бойынша модульдерді қосу: білім алушылардың өзін-өзі жұмыспен қамту, бюджетті жоспарлау және нарық механизмдерін түсіну дағдыларын дамыту.

Soft skills дағдыларын жобалық және топтық жұмыс арқылы дамыту: практикалық жағдайларды шешу, шағын жобаларға қатысу, оқу талқылаулары мен презентацияларды ұйымдастыру, пәнаралық интеграция.

Бағдарламалардың модульділігі мен икемділігі: нақты оқушыға сәйкес тақырыптарды немесе модульдерді таңдау мүмкіндігі, қысқа мерзімді қарқынды курстарды, тақырыптарды оқудың жеделдетілген форматтарын енгізу.

Жеке білім беру траекториялары: бағдарлама жасау кезінде әрбір оқушының кәсіби тәжірибесін, дайындық деңгейін, қызығушылықтары мен мақсаттарын ескеру.

Кешкі мектеп бағдарламасының мазмұнын жаңарту заман талабы ғана емес, сонымен қатар білім сапасын арттырудың, оның нақты пайдалылығын және білім алушылардың кәсіби және тұлғалық дамуына ықпал ету қабілетін арттырудың қажетті шарты болып табылады.

Білім беру бағдарламаларын жаңартудың ғылыми-әдістемелік бағыттарын әзірлеу

Жалпы білім беретін пәндерге АТ күзіндеттіліктерін интеграциялау:

Заманауи еңбек нарығы үміткерлерден кәсіби білімді ғана емес, цифрлық құралдарды сенімді пайдалануды талап етеді. Осыған байланысты бағдарламалардың мазмұнын жаңартудың басым бағыттарының бірі дәстүрлі жалпы білім беретін пәндер контекстіне базалық ІТ дағдыларын енгізу болып табылады.

Іске асыру мысалдары:

Математика курсына цифрлық құралдарды (Google Docs, электрондық кестелер, онлайн калькуляторлар) пайдалану.

Орыс тілі мен әдебиеті аясында мәтіндік редакторлармен және онлайн сөздіктермен жұмыс істеу.

Тарих сабақтарында цифрлық мұрағаттарды, интерактивті карталарды және инфографикаларды талдау. PowerPoint, Canva, Prezi көмегімен жобалық жұмыстар мен презентацияларды жобалау.

Білім алушылардың цифрлық бейімделуін жеңілдететін онлайн сынақтар мен сауалнамалар (Google Forms, Kahoot) жүргізу.

Маңызды: тіпті АКТ құзыреттілігінің ең төменгі деңгейі кешкі мектеп түлегіне жұмысқа орналасу немесе оқуын жалғастыру кезінде өзін сенімді сезінуге мүмкіндік береді.

2. Кәсіпкерлік және қаржылық сауаттылық бойынша модульдерді енгізу

Өзін-өзі жұмыспен қамтығандар мен шағын кәсіпкерлер санының өсуіне, сондай-ақ азаматтардың жеке қаржылық жоспарлауға жауапкершілігінің артуына байланысты білім беру бағдарламаларына кәсіпкерлік негіздері мен қаржылық сауаттылық модульдерін енгізу өзекті болуда.

Әдістемелік тәсілдер:

Салық жүйесінің, банк өнімдерінің, жеке және отбасылық бюджеттің негіздерін оқу.

Практикалық тапсырмалар: шағын бизнес жоспарын, шығыстар мен кірістер сметасын құру, өз бизнесін жүргізуді имитациялау.

Қаржылық тәуекелді талдау, шығындарды есептеу, пайданы болжау бойынша тренингтер.

Шағын бизнес тәжірибесінен нақты жағдайларды талқылау.

Қаржылық сауаттылық үшін онлайн платформаларды пайдалану. Бұл білім әсіресе жұмыс істеп жатқан немесе өз ісін ашқысы келетін ересек білім алушыларға, сондай-ақ кәсіби жолын шешпеген жастарға пайдалы.

3. Жобалық және топтық әрекеттер арқылы soft skills дағдыларды дамыту

Soft skills дағдылар - бұл кез келген қызмет саласында сұранысқа ие әмбебап құзыреттер. Кешкі мектеп жағдайында жұмсақ дағдыларды дамыту жобалық, зерттеушілік және топтық жұмыс арқылы жүзеге асырылуы мүмкін.

Практикаға енгізу:

Шағын жобалар: пәнаралық көзқарас шеңберінде белгілі бір мәселенің шешімін әзірлеу (мысалы, экологиялық, әлеуметтік).

Топпен жұмыс: ынтымақтастық дағдыларын дамыту, рөлдерді бөлу, ұжымдық нәтижеге жауапкершілік.

Көпшілік алдында сөйлеу және презентациялар: өзін-өзі таныстыру, көпшілік алдында сөйлеу және дәлелдеу дағдыларын дамыту.

Іскерлік ойындар, дебаттар, ой қозғау сабақтарын өткізу.

Оқу іс-әрекеті аясында жұмсақ дағдыларды бағалау (өзін-өзі бағалау парақтары, өзара кері байланыс, рефлексия арқылы).

Soft skills дағдылар табысты жұмысқа орналасуға ғана емес, сонымен қатар жеке өсуге де ықпал етеді: сенімділікті, стресске қарсы тұруды және коммуникативті икемділікті нығайту.

4. Бағдарламалардың модульділігі мен икемділігі

Оқу процесін модульдік ұйымдастыру кешкі мектеп білім алушыларының қажеттіліктері мен мүмкіндіктерін ескеретін бейімделген білім беру ортасын құруға мүмкіндік береді.

Негізгі тәсілдер:

Белгілі бір тақырыптар бойынша қысқа мерзімді модульдер (2–4 апта): мысалы, «Excel негіздері», «Сұхбат беру әдістері», «Іскерлік коммуникация этикасы».

Таңдау бөлімдері: Білім алушылар жеке оқу траекториясын құра отырып, қай тақырыптарды тереңдетіп оқу керектігін таңдай алады.

Бейімделетін курстар: бір модульдегі әртүрлі қиындық деңгейлері (мысалы, негізгі және қосымша).

Мотивацияланған білім алушылар үшін жеделдетілген оқыту форматын енгізу.

Икемді кесте үшін қашықтықтан оқыту форматтарын (онлайн сабақтар, тәуелсіз бейне сабақтар) пайдалану.

Икемділік әсіресе жұмыс пен оқуды үйлестіретін және оқу кестесі мен оқу қарқынын бейімдеу қабілетін қажет ететін білім алушылар үшін өте маңызды.

5. Жеке білім беру траекториялары

Дербес оқытуға жағдай жасау қазіргі педагогиканың негізгі бағыттарының бірі болып табылады. Кешкі мектепте бұл әсіресе білім алушылардың әртүрлі туылған контингентіне байланысты өзекті.

Іске асыру:

Қабылдау кезіндегі білімнің бастапқы деңгейін диагностикалау.

Оқытуды бірлесіп жоспарлау: мұғалім мен оқушы мақсаттарды, қолайлы жұмыс формаларын және басым тақырыптарды анықтайды.

Кәсіби тәжірибені ескере отырып (мысалы, жұмыс тәжірибесін тиісті модульді меңгеру үшін есептеуге болады).

Жеке консультациялар және репетиторлық қолдау.

Міндетті пәндерді де, элективті модульдерді де қамтитын жеке оқыту жоспарын әзірлеу.

Бұл модель білім алушыларға процесті бақылауда және жеке қатысуда сезінуге көмектеседі және олардың мотивациясы мен табысын арттырады.

6. Ұсынылатын элективті пәндер тізімі және олардың қысқаша мазмұны:

1. «Мансап негіздері»

Ұзақтығы: 12–16 сағат.

Курстың мақсаты: білім алушыларға кәсіби қызығушылықтарын анықтауға, мансаптық жоспар құруға және еңбек нарығын зерттеуге көмектесу.

Мазмұны: Өзін-өзі бағалау және жеке тұлғаның күшті жақтарын анықтау.

Қазіргі мамандықтар: қалай дұрыс таңдау керек. Мансап картасын құру. Қайда және қалай қосымша білім алуға болады. Ұзақ мерзімді және қысқа мерзімді мақсаттарды құру.

Әдіс-тәсілдер: тест, онлайн платформалармен жұмыс, шағын жобалар, рөлдік ойындар.

2. «Жұмысты қалай табуға болады»

Ұзақтығы: 8–12 сағат.

Курстың мақсаты: жұмыс табу және алу дағдыларын дамыту.

Мазмұны: Жұмысты жариялауды талдау: жарнамаларды қалай оқуға болады.

Тиімді түйіндеме және ілеспе хат жазу.

Сұхбатқа дайындалу (сұрақтар, мінез-құлық, сыртқы түрі).

Онлайн платформаларды пайдалану (hh.kz, enbek.kz).

Еңбек нарығындағы жұмыс іздеушілердің құқықтары.

Әдіс-тәсілдер: симуляциялық сұхбат, нақты түйіндеме жазу, топтық талқылау.

3. «Цифрлық сауаттылық»

Ұзақтығы : 16–20 сағат

Курстың мақсаты – күнделікті өмірде және жұмыста қажетті АКТ-ның негізгі дағдыларын үйрету.

Мазмұны: Компьютермен және смартфонмен жұмыс.

Интернетті, электрондық поштаны пайдалану.

Онлайн мемлекеттік қызметтер (eGov, Kaspi, Halyk Homebank).

Интернет қауіпсіздігі.

Кеңсе бағдарламаларының негіздері (Word, Excel, презентациялар).

Әдіс-тәсілдері: практикалық тапсырмалар, сатылы нұсқаулар, жеке құрылғылармен жұмыс.

4. «Қарым-қатынас психологиясы»

Ұзақтығы : 10–14 сағат

Курстың мақсаты : тиімді қарым-қатынас дағдыларын дамыту және эмоционалдық интеллектін арттыру.

Мазмұны:

Қарым-қатынас түрлері және қарым-қатынастағы кедергілер.

Конструктивті диалог және белсенді тыңдау.

Қақтығысты басқару: қалай болдырмауға болады және қалай шешуге болады.

Эмоционалды интеллект: эмоцияларды тану және басқару.

Жұмыста, отбасында, балалармен қарым-қатынас.

Әдіс-тәсілдер: рөлдік ойындар, топтық талқылау, кейстер, эмпатия жаттығулары.

5. Қосымша элективті курстар (білім алушылардың қалауы бойынша):
«Қаржылық сауаттылық» - бюджетті, несиені, салықты қалай басқару керек.

«Құқықтық сауаттылық» - еңбек, отбасы, тұтыну құқығы.

«Менің алғашқы бизнесім» - кәсіпкерлік негіздері.

«Денсаулық мәдениеті» – аурудың алдын алу, салауатты өмір салты, күйзеліспен күресу.

Білім алушылар үшін артықшылықтар :

Өзін-өзі бағалау және өзіне деген сенімділік артады.

Қазіргі жағдайда өмірге және еңбекке бейімделуді жетілдіру.

Жұмыс табуға нақты көмек.

Өмір сапасы мен жеке тиімділікті арттыру.

3.4 Кешкі мектепте оқу-тәрбие жұмысын ұйымдастырудың ерекшеліктері

Қазақстан Республикасының Білім және ғылымды дамытудың 2020-2025 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасына сәйкес білім беру мен оқыту білім алушылардың зияткерлік, патриоттық, рухани-адамгершілік және физикалық дамуын қамтамасыз ету мақсатында біртұтас идеялық-құндылық тәсілдер бойынша жүзеге асырылады.

әрбие жұмысы барлық мүдделі тұлғалардың: отбасының, білім беру ұйымдарының, қоғамның кеңінен қатысуымен кешенді түрде жүргізілуі керек. Тәрбие жұмысын ұйымдастырудың негізгі нормативтік құқықтық құжаттары:

- 1) Бала құқықтары туралы конвенциясы;
- 2) Қазақстан Республикасының Конституциясы;
- 3) «Неке (ерлі-зайыптылық) және отбасы туралы» Қазақстан Республикасының 2011 жылғы 26 желтоқсандағы Кодексі;
- 4) «Қазақстан Республикасындағы баланың құқықтары туралы» Қазақстан Республикасының 2002 жылғы 8 тамыздағы Заңы ;
- 5) «Тұрмыстық зорлық-зомбылық профилактикасы туралы» Қазақстан Республикасының 2009 жылғы 4 желтоқсандағы № 214-IV Заңы ;
- 6) «Балаларды денсаулығы мен дамуына зиян келтіретін ақпараттан қорғау туралы» Қазақстан Республикасының 2018 жылғы 2 шілдедегі No 169-VI Заңы ;
- 7) «Білім туралы» Қазақстан Республикасының 2007 жылғы 27 шілдедегі Заңы;
- 8) Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2019 жылғы 27 желтоқсандағы №988 қаулысымен бекітілген Қазақстан Республикасының Білім және ғылымды дамытудың 2020-2025 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасы ;

Кешкі мектепте оқу жылында тәрбие жұмысы келесі негізгі бағыттар бойынша жүргізіледі: Негізгі құндылықтар:

- Тәуелсіздік және патриотизм;
- Бірлік пен ынтымақ;

- Әділдік пен жауапкершілік;
- Құқықтық тәртіп;
- Еңбекқорлық пен кәсібилік;
- Жасампаздық және инновация.

Бұл құндылықтар «Біртутас тәрбие» бағдарламасының (бұдан әрі – Бағдарлама) негізі болады. 2024-2025 оқу жылында білім беру ұйымдарындағы тәрбие жұмысы осы Бағдарламаның негізгі ережелеріне сәйкес ұйымдастырылатын болады. Әрбір құндылық оқу-тәрбие процесінде жүйелі түрде көрініс табады. Ай сайын біртұтас тұлғаны қалыптастыруға бағытталған іс-шаралар кіреді:

- Қыркүйек – еңбек пен кәсібиліктің айы
- Қазан – тәуелсіздік пен отансүйгіштік айы
- Қараша – әділдік пен жауапкершілік айы
- Желтоқсан – бірлік пен ынтымақ айы
- Қаңтар – заң мен тәртіп айы
- Ақпан – жасампаздық пен жаңашылдық айы
- Наурыз – тәуелсіздік пен отансүйгіштік айы
- Сәуір – еңбек пен кәсіби шеберліктің айы
- Мамыр – бірлік пен ынтымақ айы

Әр айдағы оқиғаларға мыналар кіреді: күнделікті:

- «Ұлттық ойын – ұлт қазынасы»: үзіліс кезінде білім алушылардың бос уақытын ойын түрінде ұйымдастыру – асық, тоғызқұмалақ, бес тас т.б.

- «Үнемді сақтау» – суды, азық-түлікті, энергияны және табиғи ресурстарды тұтыну бойынша күнделікті іс-әрекеттер арқылы жадынамалар, нұсқаулықтар мен парақшалар арқылы табиғи ресурстарға (су, энергия және т.б.) ұқыпты көзқарасты қалыптастыру.

- «Күй күмбірі» – қоңыраудың орнына күйлерді қолдану, сондай-ақ ұзақ үзіліс кезінде күйлерді дыбыстау. апта сайын:

- «Менің Қазақстаным»: оқу аптасының басында бірінші сабақта білім алушылар Қазақстан Республикасының Әнұранын орындайды.

- Апталық дәйексөздер – мақал-мәтелдер, нақыл сөздер, халық даналығы, көрнекті тұлғалардың нақыл сөздері, мазмұны бүкіл ұйымның оқу-тәрбие және сыныптан тыс іс-шараларының лейтмотиві болып табылады. Аптаның дәйексөздері ақпараттық тақталарда, LED экрандарда, тақтада және т.б.

- «Қауіпсіздік сабағы» – бірінші сабақтарда 10 минут білім алушылардың жеке қауіпсіздігін сақтауы, қауіпсіз мінез-құлқы және т.б., оның ішінде жол қозғалысы ережелерін, тіршілік әрекеті қауіпсіздігі негіздерін оқытуды жыл сайын:

«DosbolLIKE» - қорлаудың алдын алу және тиімді әрекет ету үшін жағдай жасау мақсатында акция өткізу.

Тәрбие жүйесінің негізін жалпы адамзаттық құндылықтар (сенім, ақиқат, сұлулық, бостандық, мейірімділік, мейірімділік, сүйіспеншілік, т.б.) және ұлттық құндылықтар (тәуелсіздік, отансүйгіштік, төзімділік, ана тілі, заңға бағыну, этникалық мәдениет, салт-дәстүр, т.б.) құрайды.

Кешкі мектептің тәрбие жұмысының маңызды ерекшеліктерінің бірі құқық бұзушылық пен қылмыстың алдын алу болып табылады. Кешкі мектеп жағдайындағы оқу-тәрбие процесінің өзіндік ерекшеліктері болғандықтан, ол негізінен тәрбиелік-насихаттық іс-шаралар арқылы жүзеге асырылады. Бұл ерекшелік, ең алдымен, оқушы контингентінің ерекшеліктерімен байланысты: 15 жасқа толған жасөспірімдер (№ 385 бұйрыққа сәйкес - 15 жастан бастап, кәмелетке толмағандардың қылмыстық жауапкершілігі 14 жастан бастап туындайды, ал, мысалы, 14 жаста келгеннен кейін түзеу орталығының арнайы мекемелерінен, басқа санаттағы жүкті әйелдерге кешке оқуға мүмкіндігі жоқ. 15 жасқа толғанға дейін мектепте оқиды), бірақ бір партада өмірлік ұстанымы қалыптаспаған жасөспірімдер мен дүниетанымы, мінез-құлқы әлдеқашан қалыптасқан, белгілі бір материалдық игіліктерге қол жеткізген және өмірлік құндылықтарға өзіндік көзқарасы бар ересектер де отыра алады.

Мектеп психологы мен әлеуметтік қызметкері, тәлімгер, кәсіптік бағдар беру жөніндегі кеңесші жұмысты жоспарға сай жүргізеді.

3.5 Кешкі мектепте заманауи тәсілдерді енгізуден күтілетін нәтижелер

№	Аймақ	Күтілетін нәтижелер
1	Тәрбие процесі	-Оқыту курстары нақты өмірмен және еңбек сферасымен байланыстырылған тәжірибеге бағытталған болады; - икемді білім беру бағыттарын енгізу: негізгі/жоғары деңгейлер, элективті курстар, шағын жобалар; - Оқуды дараландыру және ересек білім алушылардың қызығушылықтарын ескере отырып, сабаққа қатысу мен белсенділікті арттыру.
2	Білім алушылар	Мазмұнды өмірлік қажеттіліктермен байланыстыру арқылы оқу мотивациясын арттыру ; - Негізгі құзыреттерді дамыту : коммуникация, цифрлық және қаржылық сауаттылық, жоспарлау, өзін-өзі ұйымдастыру; -бұрын білім беруде сәтсіздікке ұшырағандардың табысты әлеуметтенуі және өзіне деген сенімділігін нығайту; - жұмысқа , мансаптық өсуге және үздіксіз білім алуға дайын болу.
3	Мұғалімдер	кәсіби деңгейді арттыру : жобалық оқыту, коучинг, кейстер; - Білім алушылардың қатысуы және оң динамика есебінен мұғалімдердің мотивациясы мен қанағаттануының артуы; - Командалық жұмыс, әкімшілік тарапынан қолдау және нақты нәтижелерге назар аудару салдарынан кәсіби күйіп қалу қаупін азайту .
4	Тәрбие	Білім алушылардың тұлғалық жетілуін қалыптастыру : саналылық, жауапкершілік, күйзеліске төзімділік; - азаматтық ұстанымын , өз құқықтары мен міндеттерін түсінуін, қоғам өміріне қатысуға дайындығын дамыту ; - Жетістіктерді тану, жеке көзқарас, мектеп өміріне қатысу арқылы өзін-өзі бағалау және өзін-өзі бағалау сезімін нығайту .

1. Негізгі қорытындылар

Қазақстанның кешкі мектептерінде оқытуда инновациялық технологияларды қолдану бойынша жүргізілген зерттеулер барысында келесі негізгі қорытындылар жасалды:

1. Инновациялық технологиялар кешкі мектептердегі білім сапасын айтарлықтай жақсартады. Kahoot!, Google Classroom, LearningApps сияқты интерактивті платформаларды пайдалану, сондай-ақ онлайн курстар мен мультимедиялық материалдарды пайдалану білім алушылардың оқу материалын түсінуін айтарлықтай жақсартады, олардың ынтасын арттыруға және оқу үдерісіне қатысуға ықпал етеді.

2. Цифрлық платформаларды пайдалану білім беру процесін көп жастағы аудиторияның қажеттіліктеріне бейімдеуге мүмкіндік береді. Дайындық деңгейі әртүрлі жастарды да, ересектерді де оқытатын кешкі мектептерде цифрлық технологиялар оқу процесін дараландыруға мүмкіндік береді, оқу материалдарына қолжетімділікті жеңілдетіп, оқу нәтижелерін жақсартуға ықпал етеді.

3. Оқытудың интерактивті әдістері білім алушылардың дербестігін дамытуды ынталандырады. Атап айтқанда, жобалық тапсырмаларды, викториналарды, тесттерді және басқа да белсенді жұмыс түрлерін қолдану білім алушыларға оқу материалын тереңірек меңгеруге, сыни тұрғыдан ойлауды және есептерді шешу дағдыларын дамытуға мүмкіндік береді.

4. Қазақстандағы кешкі мектептердің инновациялық технологияларды енгізу үшін айтарлықтай әлеуеті бар, бірақ олардың табысты интеграциясы тиісті инфрақұрылым мен адам ресурстарын қажет етеді. Заманауи ақпараттық технологияларға қолжетімділіктің шектелуі, мұғалімдердің біліктілігін арттыру қажеттілігі, оқу-әдістемелік кешеннің тапшылығы сияқты мәселелер білім беру үдерісіне инновацияларды енгізу үдерісін тежелуі мүмкін.

2. Педагогикалық теорияның дамуына қосқан үлесі

1. Ересектер тәрбиесіне жаңа педагогикалық көзқарасты қалыптастыру. Зерттеу дәстүрлі мектептерде қолданылатын әдіс-тәсілдерді әр түрлі жастағы және әртүрлі дайындық деңгейіндегі адамдар оқитын кешкі мектептерде тиімді қолдану мүмкін еместігін көрсетті. Ұсынылып отырған инновациялық технологияларды қолдануға бағытталған оқыту әдістері жаңа педагогикалық тәжірибені қалыптастыруға негіз бола алады.

2. Инклюзивті білім беру тұжырымдамасын қолдау. Инновациялық технологияларды енгізу инклюзивті білім беру ортасын құруға көмектеседі, онда әрбір білім алушылар білімге қол жеткізе алады және өз дағдыларын ыңғайлы қарқынмен дамытады. Бұл білім алушылардың әлеуметтік бейімделуіне ықпал етеді, оқуға байланысты кедергілерді жеңуге көмектеседі және барлығына тең мүмкіндіктер жасайды.

3. Мұғалімдердің біліктілігін арттыру. Бұл зерттеу технологияларды оқу үдерісіне табысты енгізу үшін мұғалімдердің біліктілігін арттырудың маңыздылығын көрсетеді. Бұл бағыт мұғалімдерді цифрландыру жағдайында жұмыс істеуге дайындау тұрғысынан педагогикалық теорияның одан әрі дамуына ықпал етеді.

Осылайша, зерттеу Қазақстанның кешкі мектептерінің білім беру жүйесіне инновациялық технологияларды енгізудің маңыздылығын растады, олардың білім сапасына, білім алушылардың белсенділігіне және цифрлық сауаттылықты дамытуға оң әсерін көрсетті.

Ұсынылған тәсілдерді енгізу және осы саладағы зерттеулерді жалғастыру білім беру үдерісін жақсартуға және мұғалімдердің біліктілігін арттыруға ықпал етеді, бұл өз кезегінде цифрлық қоғамда білім алушыларға тиімдірек оқуына және кәсіби бейімделуіне әкеледі.

3. Білім беру бағдарламаларының мазмұнын жетілдіру

Сырттай білім беретін негізгі орта және жалпы орта білім берудің 5–11-сыныптарына арналған білім беру бағдарламаларының мазмұнын жетілдірудің салыстырмалы кестесі «Қазақстан Республикасының бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім беру үлгілік оқу жоспарларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2012 жылғы 8 қарашадағы №500 бұйрығына өзгерістер енгізу туралы» Қазақстан Республикасы Білім министрінің 2023 жылғы 26 қазандағы №323 бұйрығымен 43-қосымшаға өзгерістер енгізілді.

Мазмұнды бейімдеу:		
1-бөлім. Қолданбалы пәндерді енгізу: кәсіпкерлік негіздері, АКТ-мен жұмыс, қаржылық сауаттылық.		
Орыс тілінде оқытатын кешкі мектептерге арналған негізгі орта, жалпы орта білім берудің үлгілік оқу бағдарламасы	Орыс тілінде оқытатын кешкі мектептер үшін негізгі орта, жалпы орта білім берудің ұсынылатын үлгілік оқу жоспары	Негіздеме
32-33 «Жаһандық құзыреттілік» қосымшасы 34-қосымша – элективті пәндер жоқ	Қолданбалы пәндерді енгізу: Әмбебап қолданбалы курстар (Soft Skills): - Мектеп оқушысының қаржылық сауаттылығы Ақшаны қалай өңдеу керек, бюджет не үшін қажет, банк карталары, несиелер және салықтар дегеніміз не. - Жоспарлау және уақытты басқару Біз мектеп білім алушыларын мақсатпен, мерзіммен жұмыс істеуге, жоспар құруға және бәрін кейінге қалдырмауға үйретеміз. - Көпшілік алдында сөз сөйлеу және өзін-өзі таныстыру өнері Сенімді қарым-қатынас дағдылары, көпшілік алдында сөйлеу және өзін-өзі көрсету.	Технологиялар, экономика және әлеуметтік процестер бұрын-соңды болмаған қарқынмен дамып жатқан жылдам өзгеріп жатқан әлемде дәстүрлі академиялық білім қазіргі қоғам мен еңбек нарығының талаптарына толық жауап бермейді. Қолданбалы курстарды білім беру жүйесіне енгізу жай ғана құптарлық емес, келесі себептерге байланысты қажетті шараға айналуға: Білім берудің практикалық бағыттылығын арттыру Теориялық білім

	- Жобалық іс-әрекет және зерттеу жұмысы Идеяны қалай шығаруға, оны жобаға енгізуге және нәтижені ұсынуға болады. - Медиа сауаттылық және сыни ойлау Жаңалықтардағы фейктерді, манипуляцияларды қалай тануға және ақпаратты талдауға болады. Технология және цифрлық сауаттылық: - Бағдарламалау негіздері тілдері: Scratch (5–7 сыныптар үшін), Python (8–11 сыныптар үшін). Практикалық есептерді шешу, қарапайым ойындар мен қосымшаларды құру. - Веб-сайт жасау және веб-дизайн HTML, CSS, негізгі JavaScript – бірінші веб-сайтыңызды немесе портфолиоңызды жасау. - Робототехника және электроника Arduino жинақтарымен жұмыс, LEGO Mindstorms, алгоритмдер негіздері және схемаларды жобалау. 3D модельдеу және басып шығару Tinkercad, Blender-ке кіріспе, модельдерді практикалық жасау және оларды басып шығару. - Киберқауіпсіздік және цифрлық гигиена Деректерді қалай қорғауға, фишингтен аулақ болуға және күшті құпия сөздерді орнатуға болады. Экономика, құқық және бизнес: - Кәсіпкерлік негіздері Идея қалай пайда болды, ол неге айналды, жобаңызда қалай ақша табуға болады. - Әлеуметтік желілердегі маркетинг және жарнама Instagram, TikTok, YouTube арқылы идеялар мен өнімдерді жылжыту. - Жасөспірімнің құқықтары	маңызды, бірақ оны нақты дүниелік мәселелерде қолданбай ол көбінесе құндылығын жоғалтады. Қолданбалы курстар білім алушыларға мүмкіндік береді: - білімді практикада қолдану; - теория мен өмірдің шынайы байланысын көру; - болашақ кәсіби қызмет шарттарына жақын мәселелерді шешу. 2. Қажетті дағдыларды дамыту (қатты және жұмсақ дағдылар) Жұмыс берушілер дипломды ғана емес, сонымен қатар нақты дағдыларды қажет етеді: құралдарды меңгеру, командада жұмыс істей білу, жобалық ойлау және бейімделу. Қолданбалы курстар көмектеседі: - сыни тұрғыдан ойлауды дамыту; - коммуникативті дағдыларды дамыту, уақытты басқару, ұсыну және талдау; - заманауи цифрлық және кәсіби құралдарды меңгеру. 3. Білім алушылардың ынтасын күшейту Білім алушылар оқу үдерісінің практикалық мәнін көргенде, оған қатысуға әлдеқайда ынталы және қызығушылық танытады. Бұл: - оқытудың абстрактілік деңгейін төмендетеді; - нақты нәтижелер арқылы мотивацияны күшейтеді; - білім алушыларға

	Заңда не рұқсат етілген және не рұқсат етілмейді, өзіңізді қалай қорғау керек, бұзушылықтар болған жағдайда қайда бару керек. Ғылым және технология: • Күнделікті өмірдегі физика Қарапайым эксперименттер: шамдар, микротолқынды пештер, тоңазытқыштар және т.б. қалай жұмыс істейді. • Айналамыздағы химия Қауіпсіз заттармен реакциялар, өнімнің құрамын талдау, тұрмыстық химия. • Денсаулық Биология Дене құрылысы, тамақтану, физикалық белсенділік және аурудың алдын алу. Шығармашылық және өзін-өзі көрсету: • Мектеп білім алушыларына арналған графикалық дизайн Канва, Фигмамен жұмыс, композиция негіздері және визуалды ойлау. • Шығармашылық жазу және әңгімелеу Адамдарды қызықтыратын оқиғаларды қалай жазуға болады, эсседен сценарийге дейін. • Бейнені өңдеу және блог жүргізу CapCut бағдарламасында өңдеу, Adobe Premiere Rush, түсіру және бейнемен жұмыс істеу негіздері. Жеке даму: • Эмоционалды интеллект және өзін-өзі реттеу Эмоцияларыңызды қалай түсінуге, стрессті басқаруға және басқалармен жақсы қарым-қатынас жасауға болады. • Кәсіптік бағдар беру Қызығушылықтары мен қабілеттерін зерделеу, болашақ мамандықтарымен таныстыру.	жеке маңыздылық пен табыс сезімін қалыптастырады. 4. Еңбек нарығының талаптарын сақтау Қолданбалы курстар оқу бағдарламаларының икемді болуына және экономиканың нақты секторының қажеттіліктеріне бейімделуге мүмкіндік береді. Бұл көмектеседі: • түлектерді жұмысқа орналастыруды жақсарту; • университеттік кадрларды дайындау мен жұмыс берушінің талаптарын арасындағы алшақтықты азайту; • кәсіпкерлік және инженерлік құзыреттіліктерді дамыту үшін жағдай жасау. 5. Өзіндік әрекетке дайындықты қалыптастыру Заманауи маман жай ғана орындаушы емес, шешім қабылдауға, жағдайларды талдауға, бастамашылық жасауға қабілетті тұлға. Қолданбалы курстар: • жобалық ойлауды дамыту; • есептерді өз бетінше қою және шешу әдістерін үйрету; • фрилансингке, стартаптарға, ғылыми зерттеулерге және инженерлік тәжірибеге қажетті құзыреттерді дамыту. Осылайша , қолданбалы курстарды енгізу икемді, заманауи және тиімді білім беру жүйесін құру жолындағы стратегиялық маңызды

		қадам болып табылады. Мұндай курстар бізге жай ғана білімді емес, 21 ғасырдың сын-қатерлеріне дайын, <i>қабілетті және тиімді маманды</i> тәрбиелеуге мүмкіндік береді .
2-бөлім. Оқу материалын контекстуализациялау: өмірден алынған мысалдар мен тапсырмалар, мамандықтарды ескере отырып.		
	Қолданбалы курстарды академиялық пәндерге де біріктіруге болады Математика Мәтінмән: бухгалтер, инженер, талдаушы, сәулетші, сатушы • Тақырып: Пайыздар <i>Тапсырма:</i> 39 990 Р телефонға 15% жеңілдік қанша болатынын есептеңіз. Басқа компанияның ұсынысымен салыстырыңыз. <i>Мамандығы:</i> сатушы-кеңесші, маркетинг. • Тақырып: Аудандар мен көлемдер <i>Тапсырма:</i> Жасөспірімге арналған бөлмені жобалау (10 м²), еденнің, қабырғалардың ауданын және жөндеу құнын есептеңіз. <i>Мамандығы:</i> интерьер дизайнері, құрылысшы. • Тақырып: Сызықтық теңдеулер <i>Тапсырма:</i> Бір километрге 100Р + 25Р мөлшерінде таксимен жүру қанша тұратынын есептеңіз. <i>Мамандығы:</i> логист, экономист. Информатика Мәтінмән: бағдарламашы, жүйелік әкімші, деректер талдаушысы, дизайнер • Тақырып: Алгоритмдер <i>Тапсырма:</i> Кофе дайындау үшін баристаның әрекеттерінің алгоритмін (блок-схемасын) құру. <i>Мамандығы:</i> әзірлеуші, технолог. • Тақырып: Кестелер мен мәліметтер базасы <i>Тапсырма:</i> Сыныптастардың хоббиін көрсететін деректер қорын жасаңыз, қызығушылықтары бойынша сүзгі жасаңыз.	

	<i>Мамандығы:</i> HR менеджері, маркетинг, аналитик. • Тақырып: Графикамен жұмыс <i>Тапсырма:</i> Canva немесе Figma тілінде мектептегі оқиға постерін құрастыру. <i>Мамандығы:</i> дизайнер, маркетинг. География Контекст: туризм, экология, логистика, метеорология • Тақырыбы: Климаттық белдеулер <i>Тапсырма:</i> Әртүрлі климаттық белдеулерге экспедицияға киім мен құрал-жабдық таңдау. <i>Мамандығы:</i> саяхатшы, логист, гид. • Тақырыбы: Ресурстар географиясы <i>Тапсырма:</i> Логистиканы ескере отырып, Алтайдан Қытайға астық жеткізу маршрутын құру. <i>Мамандығы:</i> логист, сыртқы экономикалық қызмет бойынша экономист. Химия Мәтінмен: фармацевт, тамақ технологы, эколог • Тақырыбы: Қышқылдар мен негіздер <i>Тапсырма:</i> Танымал сусындардың рН деңгейін зерттеу. Олардың қайсысы тіс эмальына зиян келтіретінін қорытындылаңыз. <i>Мамандығы:</i> тіс дәрігері, диетолог. • Тақырыбы: Химиялық реакциялар <i>Тапсырма:</i> Кір жуғыш ұнтақтың жұмысын модельдеу: кірмен қандай заттар әрекеттеседі? <i>Мамандығы:</i> инженер-химик, тұрмыстық химия инженері. Әдебиет және орыс тілі Мәтінмен: журналист, блогер, заңгер, сценарист • Тақырып: Сөйлеу мәнерлері <i>Тапсырма:</i> Веб-сайттағы жаңалықтарды «ТикТок тіліне» және керісінше қайта жазыңыз.	

	Қандай стильдік әдістерді қолданғаныңызды түсіндіріңіз. <i>Мамандығы:</i> копирайтер, SMM менеджері. • Тақырыбы: Эссе-дәлелдеу <i>Тапсырма:</i> ЖОО-ға түсу немесе тәжірибеден өту үшін мотивациялық хат жазыңыз. <i>Мамандығы:</i> білім алушылар, талапкер. Биология Мәтінмән: дәрігер, диетолог, жаттықтырушы, эколог • Тақырыбы: Асқорыту жүйесі <i>Тапсырма:</i> Белсенді өмір салтын ұстанатын мектеп оқушысының диетасын жасаңыз. Калориялар мен BJU балансын қарастырыңыз. <i>Мамандығы:</i> диетолог, спорт дәрігері. • Тақырыбы: Иммуитет <i>тапсырмасы:</i> «Тұмау маусымында қалай ауырмау керек» атты мектеп стендіне инфографика әзірлеу. <i>Мамандығы:</i> санитарлық дәрігер, эпидемиолог. Тарих және әлеуметтік ғылым Контекст: заңгер, саясаттанушы, кәсіпкер, мемлекеттік қызметші • Тақырыбы: Сайлау құқығы <i>Тапсырма:</i> Сынып президентін мектеп сайлауының үлгісі: сайлауалды бағдарламаларын жасау және үгіт-насихат жұмыстарын жүргізу. <i>Мамандығы:</i> саяси стратег, депутат. • Тақырыбы: Конституция <i>Тапсырма:</i> Конституцияның жасөспірімдерге қатысты (білім, еңбек, құқық) баптарын табыңыз. <i>Мамандығы:</i> заңгер, құқық қорғаушы. Мұны тәжірибеде қалай қолдануға болады: Тапсырмаларға нақты рөлдерді қосыңыз: «өзіңізді сәулетші екеніңізді елестетіңіз», «сіз SMM менеджерсіз», «сіз дәрігерсіз». Мини-жобаларды құру – маршрут құру, нұсқаулар жазу,	

	жарнаманы модельдеу. Пәнаралық байланыстарды қолданыңыз: АКТ презентациясы және математикалық есептеулері бар химия жобасы. Мамандық өкілдерін тарту: экскурсиялар, сұхбаттар, онлайн кездесулер.	
3-бөлім. Сұранысқа ие құзыреттер бойынша қысқа мерзімді модульдерді енгізу (компьютерлік жұмыс, құжат айналымы, презентациялар, еңбек құқығы).		
	Модульдерді енгізу мақсаты: - Білім алушыларды мектептен тыс өмірге дайындау: жұмысқа орналасу, өз бетінше әрекет ету, негізгі цифрлық өзара әрекеттесу. - Айқын пайдалылық арқылы мотивацияны арттырыңыз. - Бірдей ойын алаңын қамтамасыз етіңіз - әсіресе сыртқы курстарға қол жеткізе алмайтындар үшін. Ұсынылатын модульдер (шамамен құрылым) 1. Компьютерлік дағдылар және цифрлық сауаттылық Ұзақтығы: 6–10 сағат Мақсаты: кез келген кәсіпке қажет негізгі АТ құзыреттерін меңгеру. Мазмұны: - Компьютердің құрылымы және операциялық жүйесі - Файлдармен, бұлттық қызметтермен жұмыс (Google Drive, Yandex.Disk) - Антивирус, жаңартулар, қауіпсіздік - Excel және Word бағдарламаларына кіріспе курсы - Желідегі қарым-қатынас этикетінің негіздері Мамандықтар: кез келген кеңсе қызметкері, әкімші, көмекші, оқушы. 2. Құжат айналымы және іскерлік корреспонденция негіздері Ұзақтығы: 6–8 сағат Мақсаты: құжаттармен жұмыс істеу және ресми қарым-қатынас жасауды үйрету.	Сұранысқа ие құзыреттер бойынша қысқа мерзімді оқыту модульдерін енгізу білім берудегі заманауи және икемді тәсіл болып табылады, әсіресе 8–11 сынып білім алушылары үшін өзекті. Мұндай модульдер күнделікті өмірде де, кәсіби жолдың алғашқы кезеңдерінде де (мысалы, толық емес жұмыс күні, тәжірибе, тағылымдамада) пайдалы болатын практикалық дағдыларды береді.

	Мазмұны: • Іскерлік стиль дегеніміз не және хаттарды қалай жазу керек • Сауалнамаларды, өтініштерді, түйіндемелерді толтыру • Жаднамаларды, бұйрықтарды, түбіртектерді дайындау және ресімдеу • Құжат үлгілерімен жұмыс • Электрондық қолтаңба, PDF, сканерлер, мөрлер Мамандықтар: хатшы, кеңсе менеджері, есепші, оқушы басшының көмекшісі. 3. Презентациялар мен көрнекі ақпаратты құру Ұзақтығы: 6–10 сағат Мақсаты: ақпаратты анық, әдемі және тиімді жеткізуге үйрету. Мазмұны: • Canva, PowerPoint, Google Slides: негіздері • Презентация құрылымы: идеядан қорытынды слайдқа дейін • Бейнелеу мәдениеті: Түстер, қаріптер, композиция • Тасымалдағыштарды қосу (бейне, диаграммалар, анимациялар) • Көрермендерге жобаның тұсаукесері Мамандықтар: маркетинг, мұғалім, оқушы, жоба менеджері, блогер. 4. Еңбек құқығы және құқықтық сауаттылық негіздері Ұзақтығы: 6–8 сағат Мақсаты: жасөспірімдерді өз құқықтарын қорғауға, өз міндеттерін түсінуге үйрету. Мазмұны: • Еңбек шарты дегеніміз не: қызметкердің құқықтары мен міндеттері • Жұмыс үшін жас шектеулері • Ең төменгі жалақы, тағылымдама, демалыс, жұмыстан босату • Еңбек құқықтары бұзылған	

	жағдайда қалай әрекет ету керек - Қайда жүгінуге болады: еңбек инспекциясы, сенім телефондары Мамандықтар: барлығы (әсіресе толық емес жұмыс күні және бірінші жұмыс үшін маңызды) Жіберу форматы: - Интерактивті сабақтар: минималды теория, максималды тәжірибе - Шағын жобалар мен жағдайлар: «Тәжірибеден өтуге өтініш толтыр», «Өзің туралы презентация жаса», «Интернет қауіпсіздігін тексеру парағын әзірлеу» - Кәсіп өкілдерінің қонақ дәрістері - Шағын жобаларды қорғау немесе қорытынды презентация Іске асыру нәтижелері: - оқушытер нақты әлемге дайын - олар құжатты толтыра алады, жобаны қорғай алады және түйіндемені жібере алады. - Жасөспірімдердің сенімділігі мен тәуелсіздігін арттырады. - Болашақ туралы идея қалыптасады: «Мен мұны қайда қолдана аламын?», «Маған не ұнайды?»	
4-бөлім. Икемділік және өзгергіштік		
	Модульдік құрылым дегеніміз не? Модуль – қысқа, тақырыптық толық оқу бірлігі (мысалы, 6–12 сағат), ол: - белгілі бір тақырыпты немесе дағдыны қамтиды; - қорытынды жұмыстың нақты мақсаты, нәтижесі және форматы болуы; - мамандықтың бір бөлігі болуы мүмкін (техникалық, гуманитарлық және т.б.); - оқушытердің таңдауына қол жетімді. Оқу траекториясының нұсқалары	Бағдарламаның модульдік құрылымы оқушытерге таңдауға, оқуын жекелендіруге және қызығушылық танытатын салаларға енуге мүмкіндік беретін заманауи, икемді білім беру форматы болып табылады. Бұл тәсіл мотивацияны арттырып қана қоймайды, сонымен қатар жеке білім беру траекториясын (ЖБТ) қалыптастыруға көмектеседі, әсіресе мектеп білім алушылары

	(еңістері): Техникалық бейімділік Технологияға, инженерияға, бағдарламалауға қызығушылық танытқандар үшін. Модульдердің мысалдары: • Бағдарламалау негіздері (Python) • Робототехника және Arduino • 3D модельдеу және басып шығару • Алгоритмдік ойлау және логика • Кестелермен жұмыс және деректерді талдау (Excel, Google Sheets) • Киберқауіпсіздік және цифрлық гигиена ♀ <i>Нәтижесі:</i> шағын жоба: «Автоматтандырылған суару жүйесі», «Интерактивті портфолио сайты» т.б. Гуманитарлық бейімділік Болашақ журналистер, заңгерлер, психологтар, мұғалімдер үшін. Модульдердің мысалдары: • Шығармашылық жазу және әңгімелеу • Құқықтық сауаттылық және еңбек құқығы • Журналистика және БАҚ мәтіндері • Шешендік өнер негіздері • Эмоциялық интеллект және коммуникация • Деректі жоба форматындағы тарих ♀ <i>Нәтиже:</i> эссе, бейне подкаст, құқық қорғау жобасы, сөз немесе бейне. Кәсіпкерлік/практикалық бағыт Білімді іс жүзінде қолданғысы келетін және бизнеске қызығушылық танытатындар үшін. Модульдердің мысалдары: • Қаржылық сауаттылық • Кәсіпкерлік негіздері: идеядан жобаға дейін	мамандық туралы ойлана бастаған 8–11 сыныптарда. Модульдік тәсілдің артықшылықтары • Индивидуализация: барлығы шынымен қызықты нәрсені үйренеді. • Икемділік: модульдерді трендтерге сәйкес жаңартуға болады (мысалы, «Адам өміріндегі AI»). • Өмірге дайындық: модульдер нақты әлемдегі құзыреттерге бағытталған. • Мотивацияның артуы: Таңдау жауапкершілік пен қатысу сезімін арттырады.

	• Дизайн ойлау және стартап жобасы • SMM және әлеуметтік желілерде жылжыту • Құжаттармен жұмыс және түйіндеме жазу • Жобаны басқару (Жеңілдетілген түрдегі Agile, Scrum) ☞ <i>Нәтиже:</i> бизнес-жоспар, мини-бренд, цифрлық портфолио, командалық жоба. Экологиялық/әлеуметтік бейімділік Мектеп білім алушылары үшін волонтерлік, экология және тұрақты дамуға бағытталған. Модульдердің мысалдары: • Қоршаған ортаның мониторингі және жобалары • Әлеуметтік дизайн • Урбанизация және қоршаған ортаны жақсарту • Көмек және волонтерлік психология • Жаһандық тұрақты даму мақсаттары (БҰҰ) • Әлеуметтік мәселелерді топтық шешу ☞ <i>Нәтиже:</i> экожоба, мектеп науқаны, әлеуметтік бастама. Оны қалай жүзеге асыру керек 1. Модульдер каталогы Қол жетімді модульдер тізімі қысқаша сипаттамасымен, сағат санымен және қорытынды жұмыс формасымен құрылады. 2. Білім алушылардың модульдерді таңдауы Білім алушылар (немесе ата-аналарымен бірге) қызығушылықтарына қарай немесе өз пәнінің ауқымына қарай 1–2 модульді таңдайды. 3. Қорытынды презентация/портфолио Модульдерді аяқтағаннан кейін білім алушылар өз нәтижелерін ұсынады: жобалар, презентациялар,	

	есептер. 4. Тәлімгерлік Әрбір әдіс бойынша куратор (мұғалім немесе шақырылған маман) болуы мүмкін.	
5-бөлім. Элективті курстар		
	Элективті курс дегеніміз не? Таңдау курсы факультативтік пән болып табылады, ол: • практикалық және қолданбалы тақырыптарды қамтуы мүмкін; • білім алушылардың өтініші бойынша құрылады; • модульдік құрылымы бар (8-ден 20 сағатқа дейін); • оңай бейімделетін және жаңартылатын; • жобамен немесе нәтижені көрсетумен аяқталады. Білім алушылардың қызығушылықтарына негізделген факультативтік пәндердің мысалдары Веб-дизайн және UX/UI негіздері Топтық қызығушылықтары: IT, дизайн, цифрлық шығармашылық Тақырыптар: • Веб-дизайн принциптері: түстер, торлар, типография • Фигма және Тильдамен жұмыс • Десанттық бет пен портфолио құру • Қолдану негіздері • Бейімделу, мобильді нұсқалар <i>Нәтиже:</i> өзіңіздің веб-сайтыңызды жобалау жобасы (мысалы, портфолио, мектеп клубының веб-сайты) Тұрмыстық техниканы жөндеу және техникалық қызмет көрсету Топтық қызығушылықтары: техника, қолданбалы жұмыс, механика Тақырыптары: • Үтік, шәйнек, фен,	Білім алушылардың қызығушылығына бейімделетін элективті курстар қазіргі мектеп бағдарламасының ең икемді және танымал түрлерінің бірі болып табылады. Бұл формат 8–11 сынып білім алушыларының жеке бейімділігін, кәсіби қызығушылықтары мен қажеттіліктерін ескеру үшін өте қолайлы .

	зарядтағыш қалай жұмыс істейді • Жөндеу кезіндегі қауіпсіздік • Электр және дәнекерлеу негіздері • Диагностика және ақауларды жою • Құрылғыларды бөлшектеу және құрастыру <i>Нәтиже:</i> жөнделген құрылғы немесе жаттығу стенді PR, жарнама және SMM Топтық қызығушылықтары: гуманитарлық ғылымдар, блогерлер, журналистер, БАҚ Тақырыптары: • Имидж және бренд дегеніміз не • Жарнамаға арналған посттар мен оқиғаларды қалай жасауға болады • Мақсатты аудитория және онымен жұмыс жасаңыз • TikTok және Instagram PR құралдары ретінде • Табысты жарнама жағдайларын талдау <i>Нәтиже:</i> мектептегі іс-шараға немесе жеке жобаға арналған PR науқаны Фотосурет және визуалды әңгімелер Топтық қызығушылықтары: өнер, көрнекілік, шығармашылық балалар Тақырыптары: • Композиция, жарық, бұрыш • Телефонмен және негізгі камера параметрлерімен жұмыс істеу • Lightroom немесе Snapseed бағдарламасында өңдеу • Фото әңгіме және көрнекі әңгіме • Фотожобалар мен көрме <i>Нәтижесі:</i> фотокөрме, сандық портфолио Өмірге арналған аспаздық минимализм Топтың қызығушылықтары:	

	күнделікті өмірге және тәуелсіздікке бағытталған тәжірибелі жасөспірімдер Тақырыптары: • 15-20 минутта не дайындауға болады • Асхана қауіпсіздігі • Тамақты дұрыс сақтау • Азық-түлік бюджетін жоспарлау • Пісіру лайфхактары <i>Нәтиже:</i> «рецепттер кітабы» немесе шағын шоу/тағамның тұсаукесері hand-made негізінде өзіндік шешімдердің негіздері Топтық қызығушылықтары: өз бетінше жасау, шығармашылық, экология, көлөнер Тақырыптары: • Қайта өңдеу: заттардың екінші өмірі • Ағаш, тоқыма, қағазбен жұмыс • Үйге пайдалы ұсақ-түйектер жасау • Өнімдер бойынша жәрмеңкелер мен шағын бизнес <i>Нәтижесі:</i> шығармалар көрмесі, мектеп жәрмеңкесіне қатысу «Өмір мектебі»: Күнделікті өмірге пайдалы дағдылар Топтың қызығушылықтары: барлық білім алушылар Тақырыптар: • Түйіндемені қалай жазуға және сұхбаттан өтуге болады • Банк картасы және онлайн төлемдер қалай жұмыс істейді • Қалай жалға алу немесе билет сатып алу • Мемлекеттік органдармен қалай байланысуға болады • Қақтығыс жағдайында не істеу керек <i>Нәтиже:</i> бақылау парақтары, модельдеу, сарапшылармен шағын сұхбат Топтың мүдделеріне бейімделу –	

	оны қалай жүзеге асыруға болады? 1. Оқу жылының басындағы білім алушылардан сауалнама (Google Form немесе қағаз сауалнамасы). 2. «Курс пулын» құру – тәрбиешілер мен сыртқы сарапшылар тақырыптарды ұсынады. 3. Икемді формат: бір модуль = 6–10 сабақ, модульдерді біріктіруге болады. 4. Қызығушылықтары бойынша топқа бөлу: 5-15 адам өте қолайлы. 5. Курстың соңындағы жоба – көрсетуге, қолдануға немесе қорғауға болатын нәрсе. ☒ Қызығушылыққа негізделген таңдау пәндерінің артықшылықтары • Білім алушылар өз мүдделері үшін таңдау және маңыздылық сезімін сезінеді • Бірден қолдануға болатын дағдылар қалыптасады («кейінірек» емес, «дәл қазір») • Топтық жұмыс, шығармашылық қабілеттері дамиды • Қауіпсіз ортада мамандықтарды сынау мүмкіндігі	
6-бөлім. Жобаға және тәжірибеге бағытталған іс-шаралар:		
	Оқу жобасы дегеніміз не? Оқу жобасы – бұл білім алушылардың ғылыми-зерттеу және практикалық әрекетінің бір түрі: • нақты мәселені немесе тақырыпты таңдау; • оны еңбек немесе әлеуметтік сала контекстінде зерттеу; • шешімді әзірлеу (презентация, өнім, бастама, макет); • нәтижені аудитория алдында қорғау. Білім беру жобаларының тақырыптары: еңбек және әлеуметтік мәселелер 1. «Мектеп білім алушыларының	Еңбек және әлеуметтік тақырыптағы білім беру жобалары мектептегі білім беруді өмірмен байланыстырудың, жасөспірімдердің азаматтық санасын, құқықтық сауаттылығын, еңбек әлемін түсінуін және негізгі жұмсақ дағдыларын дамытудың нақты жолы болып табылады. Мұндай жобалар әсіресе кәсіптік бағдар беру және жеке таңдау кезеңінде тұрған жоғары сынып білім алушылары (8-11

	еңбек құқығы: ұсталып қалмауды біл» Мақсаты: жасөспірімдердің жұмысқа орналасу кезіндегі құқықтарын зерделеу, құқық бұзушылықтың нақты жағдайларын анықтау Өнім: буклет немесе инфографика «Қалай жұмысқа тұрып, алданып қалмау керек» Кезеңдері: • Еңбек кодексін талдау (кәмелетке толмағандарға арналған бөлім) • жұмыс істейтін жасөспірімдермен/заңгерлермен сұхбат • ұсыныстар әзірлеу 2. «Жұмыс симуляциясы: түйіндемеден сұхбатқа дейін» Мақсаты: жұмысқа орналасу кезінде құжаттарды қалай толтыру керектігін үйрену Өнім: түйіндеме, ілеспе хат және сұхбат жазбасы бар портфолио Кезеңдер: • жұмыс берушінің талаптарын зерттеу • түйіндеме және ілеспе хат жазу • жалған сұхбат (бейне/рөлдік ойын) 3. «Шағын бюджет: ең төменгі жалақыға қалай өмір сүру керек» Мақсаты: ең төменгі күнкөріс деңгейі, ең төменгі жалақы дегеніміз не және оларды қалай басқару керектігін түсіну Өнім: кестелік бюджет + қорытындылар/жағдайларды жақсарту жобасы Кезеңдер: • бағаны талдау, тұрғын үйге, тамаққа, көлікке жұмсалатын шығындарды есептеу • ай сайынғы бюджеттеу • қаржылық сауаттылық бойынша идеяларды дамыту 4. «Көрінбейтіннің еңбегі: біздің күнделікті өмірімізді кім қамтамасыз етеді?»	сыныптар) үшін өзекті.

	Мақсаты: көзге көрінбейтін (көбінесе аз төленетін) еңбектің қоғамдағы маңызын тану Өнім: фотокөрме, бейнеролик, эссе Кезеңдері: • әдетте назардан тыс қалған мамандықтарды зерттеу (сыпырушылар, кассирлер, тазалаушылар) • кәсіп өкілдерімен сұхбат • қорытындыларды көрнекі түрде көрсету 5. «Ерікті тегін емес, жүректің шақыруымен» Мақсаты: әлеуметтік жауапкершіліктің не екенін және неліктен адамдар ерікті екенін зерттеу Өнім: шағын науқан немесе көмек науқаны Кезеңдері: • Волонтерлік ұйымдармен таныстыру • Еріктілердің мотивтерін талдау • мектеп немесе жергілікті қайырымдылық акциясын ұйымдастыру 6. «Алғашқы мамандығым: өз қолыммен кәсіби сынақ» Мақсаты: өзіңізді белгілі бір кәсіптің өкілі рөлінде сынап көріңіз Өнім: кәсіптің мәнін көрсететін шағын жоба (веб-сайт, макет, іс-шаралар жоспары және т.б.) Кезеңдер: • мамандық таңдау және оның міндеттерін сипаттау • өкілімен сұхбат • кәсіби тапсырмаға еліктеу 7. «Әлеуметтік мамандықтар – болашақтың мамандықтары?» Мақсаты: адамдарға қамқорлықпен байланысты мамандықтардың рөлін зерттеу (мұғалім, дәрігер, әлеуметтік қызметкер, психолог) Өнім: постер, баяндама, бейнекөрсетілім Кезеңдері: • статистикалық мәліметтер	

	жинағы, еңбек нарығының тенденциялары • осы мамандықтардың қоғамдағы құндылығын талдау • қорытындыларды ұсыну 8. «Армандағы жұмыс: шындыққа қарсы күту» Мақсаты: Мамандықтар туралы идеалды идеяларды сыни тұрғыдан қайта қарастыру Өнім: Салыстырмалы постер немесе бейне қадамдар: • танымал мамандықтарды таңдау (блогер, дизайнер, IT маманы) • шолуларға, сұхбаттарға, тәжірибеге негізделген жақсы/жаман жақтарды талдау • шындықты визуализациялау Іске асыру форматтары • Топтық немесе жеке тәсіл • Пәнаралық жобалар (мысалы, тарих + құқық негіздері + экономика) • Сұхбат және нақты жағдайлар – сыртқы сарапшылармен жұмыс • Нәтижелерді мектеп жобасы фестивалінде таныстыру • Сыныптан тыс жұмыстардың нәтижесінде оқушы портфолиосына қосу	
	Виртуалды турлар, мамандармен сұхбат, шеберлік сабақтары. Бұл форматтарды енгізудің мақсаты: • нағыз кәсіби әлем қалай жұмыс істейтінін көрсету; • ой-өрісін кеңейту және мамандық таңдауға көмектесу; • жеке әңгімелер мен тәжірибе арқылы оқушытерді ынталандыру; • жеке экскурсиялардың мүмкін еместігін өтеу. 1-форма: Виртуалды турлар Бұл не: ұйымдар, өндіріс орындары, зертханалар, мәдени кеңістіктер арқылы жұмыс	Виртуалды турлар, кәсіпқойлармен сұхбат және шеберлік сабақтары оқытуды жанды, өзекті және шындыққа жақын ететін интерактивті форматтар болып табылады. Олар 8–11 сыныптар үшін кәсіптік бағдар беру, элективті курстар және жобалық әрекеттер контекстінде әсіресе пайдалы. Виртуалды экскурсиялар Қазақстанда шынымен де пайда болып, дамып келеді, әсіресе кәсіптік бағдар беру, білім

	ортасына ену арқылы онлайн саяхат. ☉ Мысалдар: • «IT-компаниядағы бір күн» - бағдарламашы мен дизайнердің әңгімесі бар кеңсеге экскурсия. • «Нан қалай жасалады» - наубайханаға экскурсия: ұннан қаптамаға дейін. • «Театр сахнасында» – сахна сыртында актер, костюмер, дыбыс инженері бар. • «Мамандықтар қаласы» - оқушы өзін әртүрлі рөлдерде сынайтын виртуалды тренажер. Нені зерттеуге болады: • жұмыс орны қалай ұйымдастырылған; • қандай технологиялар қолданылады; • командада кім не үшін жауапты; • қандай дағдылар қажет. 2-форма: Кәсіби мамандармен сұхбат Бұл не: онлайн немесе офлайн режимінде диалог немесе тікелей сюжет форматында әртүрлі мамандық иелерімен әңгімелесу. Мамандықтардың мысалдары: • Жас дәрігер: «Медициналық университетке қалай түсуге болады және күйіп қалмау керек?» • Маркетинг бойынша маман: «SMM маманы шын мәнінде не істейді?» • Зауыт инженері: «Біздің қолымыз бен басымызбен жұмыс істеу – біздің істейтін ісіміз» • Кәсіпкер: «5000Р ақшамен өз бизнесінді қалай бастауға болады» • Мұғалім: «Мен неге мектептен кетпедім» Іс-шараның форматы: • Zoom/Teams сұхбаты; • подкасттар түріндегі жазбалар; • сұрақтар қою мүмкіндігі бар интерактивті сессиялар. Тапсырма: сұрақтарды алдын ала дайындаңыз және жиналыс	беруді цифрландыру және кәсіптерді танымал ету аясында. Мұнда мектеп білім алушылары үшін виртуалды экскурсияларды табуға немесе ұйымдастыруға болатын ең өзекті және пайдалы ресурстар мен бастамалар берілген: 1. Kasipker.kz сайтынан «Цифрлық кәсіптер академиясы» (Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрлігі) Веб-сайт: https://kasipker.kz Не бар: • колледждерге, зауыттарға және нақты жұмыс орындарына виртуалды турлар; • мамандықтарды көрсететін интерактивті бейнероликтер; • қазақ және орыс тілдерінде қолжетімді; • жұмсақ дағдылар мен кәсіптік бағдар беру бойынша курстар мен материалдар. Мысал: электрик, автомеханик, киім дизайнері немесе аспаз қалай жұмыс істейді - қысқа, тікелей бейнелер форматында. 2. Біліктілікті арттыру орталықтары Қайдан іздеу керек: аймақтар бойынша – мұндай орталықтар Қазақстанның әрбір ірі қаласында құрылуда. Олар не ұсынады: • колледждерге және оқу шеберханаларына экскурсиялар; • онлайн турлар мен вебинарлар;

	нәтижелері бойынша қысқаша баяндама/презентация жазыңыз. Формат 3: Мастер-класстар (МК) Бұл не: Білім алушылар шеберлікті, құралды немесе техниканы қолмен немесе цифрлық түрде игеретін практикалық сабақтар. МК мысалдары: • «40 минутта веб-сайт жасаңыз» (веб-дизайнер) • «Құлаққаптарды қалай түзетуге болады» (Tech Master) • «Командаңыз үшін логотип жасау» (график дизайнер) • «Түйіндеме және ілеспе хат жазу» (HR) • «Заңда қалай адаспау керек» (заңгер жасөспірім құқығы туралы айтады) • «Телефонда түсіру және өңдеу» (блогер, видеомейкер) Нәтиже: • оқушы белгілі бір дағдыны меңгереді; • Шағын жоба (веб-сайт, бейне, логотип, түйіндеме және т.б.) жасайды; • Портфолиоңызға жұмыс қосуға болады. ☒ Мұны мектепте қалай жүзеге асыруға болады 1. Біз білім алушылардан сұраймыз: олар үшін қандай мамандықтар мен тақырыптар қызықты. 2. Біз мамандарды табамыз : ата-аналар, жергілікті қауымдастық, түлектер, онлайн платформалар арқылы. 3. Біз бірқатар іс-шараларды жоспарлап отырмыз: айына 1-2 кездесу. 4. Білім алушыларды дайындаймыз: сұрақтар құрастырамыз, шағын топтар құрамыз. 5. Біз нәтижелерді жазамыз: фотосуреттер, презентациялар, мектеп сайтындағы хабарламалар,	• кәсіби сынақтар мен шеберлік сабақтары; • Оқу орындарына VR тур. Аймақтық сайттардың мысалдары: • Алматы қаласы Орталық әкімшілік басқармасы • Шығыс Қазақстан облысы бойынша (білім басқармаларының сайттарынан қараңыз) Біз тікелей немесе мектеп арқылы жазуды ұсынамыз - олар ынтымақтасуға және экскурсияларға қол жеткізуге қуанышты. 3. ҚазМұнайГаз, Қазпошта, ҚТЖ және басқа да ірі мемлекеттік компаниялар онлайн ашық есік күндерін өткізеді , соның ішінде мектеп білім алушылары үшін: • Қазпошта – логистикалық орталықтар мен хаттарды сұрыптау бойынша бейне турлар көрсетті. • ҚазМұнайГаз — бұрғылау платформасы мен кеңселеріне VR турларын жариялады. • Қазақтелеком – цифрлық сауаттылық жобалары, соның ішінде кәсіптік бағдар беру. <i>Оны ресми YouTube арналарынан немесе жаңалықтар бөлімінен іздеңіз.</i> 4. Қазақстан Республикасының жоғары оқу орындары мен колледждері Қазақстандағы көптеген колледждер мен

	есептер мен шолулар.	университеттер кампустарға, зертханаларға және кафедраларға виртуалды турлар ұсынады . Мысалдар: • әл-Фараби атындағы ҚазҰУ – факультеттер бойынша VR туры, әсіресе химия инженериясы; • НУ (Назарбаев Университеті) – интерактивті онлайн ашық есік күндері; • Торайғыров атындағы университет (Павлодар) – «Болашақтың мамандықтары» бейнеэкскурсиялар топтамасы. 5. YouTube арналары мен жобалары • «Еңбек ортасы» (Қазақстан) - іштен мамандықтар туралы бейне әңгімелер • «BilimLand», «Atameken TV», «EL ARNA» - қазақ және орыс тілдерінде кәсіптік бағдар беру бейнероликтерін түсіру • «Мамандықтар әлемі» / «Мамандықтар әлемі» - мамандықтар туралы қысқаша бейнелер топтамасы (TikTok пен YouTube сайттарынан іздеу) Қолдану жолы: • Таңдау және сыныптан тыс жұмыстарға қосыңыз • <i>кәсіптердің виртуалды маршруттарын құру</i> (мысалы, «мамандықтар апталығы»)

		• Тапсырмалар: «Экскурсия бойынша баяндама жасау», «Екі мамандықты салыстыру», «Қатысушымен сұхбат дайындау»

Еңбек нарығына қажетті дағдыларды ересек білім алушылардың ерекше қызығушылықтары мен қажеттіліктерімен теңестіретін ойластырылған көзқарасты талап етеді. Мұнда қарастырылатын негізгі зерттеу және әдістемелік аспектілер:

1. Еңбек нарығын талдау

- **Ағымдағы мониторинг:** еңбек нарығының ағымдағы және болашақ үрдістерін жүйелі түрде талдау. Бұл сұранысқа ие кәсіптерді, қажетті құзыреттер мен дағдылардың жетіспеушілігін анықтауды қамтиды. Мұны жұмыс берушілермен, салалық қауымдастықтармен және еңбек нарығын талдау агенттіктерімен бірлесіп жұмыс істеу арқылы жасауға болады.

- **Құзіреттілікке негізделген тәсіл: таза білімге негізделген оқу бағдарламасынан** жұмыс орнында тікелей қолданылатын **құзыреттерді** дамытуға бағытталған бағдарламаға көшу. Бұл қиын дағдыларды (мысалы, техникалық сауаттылық, цифрлық сауаттылық) және жұмсақ дағдыларды (мысалы, сыни ойлау, проблемаларды шешу, коммуникация, топтық жұмыс, бейімделу) қамтиды.

- **Болашақ қажеттіліктерді болжаңыз:** дамып келе жатқан салалар мен технологияларды болжау үшін ағымдағы талаптардан тыс іздеңіз. Оқу бағдарламалары өмір бойы білім алуға және жаңа жұмыс орталарына бейімделуге мүмкіндік беретін негізгі дағдыларды қамтуы керек.

2. Педагогикалық және андрагогикалық принциптер

- **Андрагогия (ересектерді оқыту принциптері):** Ересектердің кешкі мектеп білім алушыларының дәстүрлі мектеп білім алушыларына қарағанда әртүрлі қажеттіліктері мен мотивациялары бар екенін мойындаңыз. Олар көбінесе өзін-өзі басқарады, алдыңғы тәжірибесі бар, мақсатқа бағытталған және материал олардың өмірі мен мақсаттарымен тікелей байланысты болған кезде жақсырақ үйренеді.

- **Оқытудың икемді жолдары:** кешкі мектеп білім алушыларының әртүрлі оқу стильдерін, алдыңғы білімдерін және уақыт шектеулерін ескере отырып, модульдік бағдарламаларды, микро тіркелгілерді және жекелендірілген оқу жолдарын ұсыныңыз.

- **Тәжірибелік оқыту:** практикалық әрекеттерді, жағдайлық зерттеулерді және нақты әлемдегі модельдеулерді біріктіру. Бұл оқушытерге теориялық білімдерін қолдануға және практикалық дағдыларды дамытуға көмектеседі.

- **Аралас оқыту тәсілдері:** икемділікті қамтамасыз ету және әртүрлі оқу қалауларын қанағаттандыру үшін дәстүрлі сыныптағы оқытуды онлайн ресурстармен, өздігінен оқу материалдарымен және цифрлық құралдармен

біріктіріңіз.

- **Оқыту үшін бағалау:** сындарлы кері байланысты қамтамасыз ететін және білім алушылардың үлгерімін бақылауға көмектесетін үздіксіз, формативті бағалауды жүзеге асыру. Жиынтық бағалау еңбек нарығына сәйкес құзыреттерді меңгеруді бағалауы керек.

- **Мотивация және белсенділік:** білім алушылардың жеке және кәсіби мақсаттарына тікелей қатысты тартымды мазмұнды әзірлеу. Қолдау көрсететін және тәрбиелейтін оқу ортасын жасаңыз.

3. Психологиялық және социологиялық аспектілері

- **Әртүрлі тәжірибелерді тану:** кешкі мектеп білім алушылары көбінесе әртүрлі білім беру, әлеуметтік-экономикалық және мәдени ортадан келеді. Оқу бағдарламалары мен оқыту әдістері инклюзивті және осы айырмашылықтарға жауап беретін болуы керек.

- **Өзіндік тиімділікті дамыту:** Көптеген ересек білім алушыларда өткен оқу тәжірибесі жағымсыз болуы мүмкін. Оқу бағдарламасы олардың табысқа жету қабілетіне деген сенімі мен сенімін арттыру үшін жасалуы керек.

- **Әлеуметтік қолдау және желілік байланыс:** құрдастардың оқуын ынталандыру және оқушытерге кәсіби желілерді құруға мүмкіндіктер жасау.

- **Жұмыс-өмір-оқу тепе-теңдігі:** жұмыс, отбасы және оқуды теңестіру кезінде оқушытер кездесетін қиындықтарды мойындаңыз. Оқу бағдарламасына қойылатын талаптар шынайы және икемді болуы керек.

4. Білім беру бағдарламаларын жетілдіру және дамыту

- **Пәнаралық тәсіл:** Қажет болған жағдайда, біртұтас түсінікті қамтамасыз ету және білім мен дағдылардың өзара байланысын көрсету үшін пәндерді біріктіріңіз.

- **Дифференциалдау және даралау:** білім алушылардың нақты қызығушылықтары мен мансаптық ұмтылыстарын қанағаттандыру үшін оқу жоспарында жекелендірудің кейбір дәрежесіне рұқсат етіңіз.

- **Тұрақты шолулар және жаңартулар:** оқу бағдарламалары тұрақты болмауы керек. Үздіксіз өзектілікті қамтамасыз ету үшін тұрақты шолу, кері байланыс (білім алушылар, мұғалімдер, жұмыс берушілер) және жаңартулар үшін жүйелі процесті құрыңыз.

- **Ресурстарды дамыту:** қайта қаралған оқу жоспарын қолдау үшін жеткілікті оқу материалдарының, технологиялық инфрақұрылымның және білікті оқытушылар құрамының болуын қамтамасыз ету.

Негізгі орта білім беру деңгейіндегі кешкі мектептерге арналған үлгілік оқу жоспары

Еңбек нарығының талаптары мен білім алушылардың қажеттіліктерін біріктіретін құзыреттілікке негізделген тәсілге бағытталған .

I. Негізгі міндетті пәндер (негізгі құзыреттер)

Бұл пәндер одан әрі білім алу үшін қажетті білім мен дағдыларды және кең ауқымды кәсіптерді қамтамасыз етеді.

• 1. Тіл және қарым-қатынас:

- **Қазақ тілі (Мемлекеттік тіл):** Функционалдық сауаттылыққа, кәсіби

қарым-қатынасқа (жазбаша және ауызша) және ресми құжаттаманы түсінуге мән беру.

- **Орыс тілі (мәдениетаралық коммуникация):** Практикалық қарым-қатынасқа, техникалық мәтіндерді түсінуге және іскерлік хат алмасуға баса назар аудару.

- **Шетел тілі (мысалы, ағылшын тілі):** Негізгі сөйлесу дағдыларына, кәсіби лексиканы түсінуге және цифрлық сауаттылыққа назар аударыңыз.

- **Құзыреттіліктер:** Тиімді ауызша және жазбаша коммуникация, белсенді тыңдау, баяндау дағдылары, мәдениетаралық қарым-қатынас.

- **2. Математика және цифрлық сауаттылық:**

- **Практикалық математика:** нақты өмірдегі қолданбаларға назар аударыңыз (мысалы, қаржылық сауаттылық, шешім қабылдау статистикасы, өлшеу, есептерді шешуге арналған негізгі алгебра).

- **Ақпараттық және коммуникациялық технологиялар (АКТ):** Негізгі цифрлық дағдылар (мысалы, кеңейтілген мәтінді өңдеу, электрондық кестелер, презентациялар, интернетті зерттеу, киберқауіпсіздік негіздері, онлайн бірлескен құралдар, жасанды интелект негіздерін түсіну).

- **Құзыреттіліктер:** Логикалық ойлау, мәліметтерді талдау, сандық әдістерді қолдана отырып есептерді шешу, цифрлық сауаттылық, технологияны жауапкершілікпен пайдалану.

- **3. Жаратылыстану ғылымдары (қолданбалы аспектілер):**

- **Біріктірілген ғылым (физика, химия, биология):** Күнделікті өмірге, денсаулыққа, қоршаған ортаға және нақты салаларға (мысалы, қауіпсіздік ережелері, материалдардың қасиеттері, денсаулық пен тамақ өнеркәсібі үшін биология негіздері) ғылыми принциптерді практикалық қолдануға бағыттау.

- **Құзыреттері:** Ғылыми сауаттылық, ғылыми ақпаратқа қатысты сыни тұрғыдан ойлау, себеп-салдар байланысын түсіну, қоршаған ортаны қорғау.

- **4. Әлеуметтік және гуманитарлық ғылымдар (азаматтық және тұлғалық даму):**

- **Қазақстан тарихы және дүние жүзі тарихы (Қазіргі екпін):** Тарихи контекстті, әлеуметтік өзгерістерді және олардың қазіргі қоғам мен экономикаға әсерін түсінуге баса назар аудару.

- **Құқық және экономика негіздері:** Негізгі құқықтық сауаттылық (мысалы, еңбек құқығы, тұтынушылар құқығы), экономикалық принциптерді түсіну (мысалы, жеке қаржы, бизнес принциптері, нарықтық күштер).

- **Тіршілік қауіпсіздігі және денсаулық негіздері:** жеке қауіпсіздік, алғашқы медициналық көмек көрсету, салауатты өмір салты және стрессті басқару бойынша практикалық дағдылар.

- **Құзыреттері:** Азаматтық жауапкершілік, әлеуметтік мәселелерді сыни талдау, этикалық ойлау, қаржылық сауаттылық, жеке басының әл-ауқаты.

II. Элективті/Вариативті модульдер (Еңбек нарығының мүдделері мен талаптарын ескере отырып)

Бұл модульдер оқушытерге өздерінің қызығушылықтары мен жергілікті еңбек нарығының қажеттіліктері негізінде мамандануға мүмкіндік береді. Олар

қысқа, қарқынды курстар болуы мүмкін.

- **1. Кәсіби салаларға кіріспе:**

- **Мысалдар:** IT мамандықтарына кіріспе, қонақжайлылық және туризм негіздері, құрылыс кәсіптерінің негіздері, денсаулықты қолдауға кіріспе, бөлшек сауда негіздері, ауыл шаруашылығы технологиясы.

- **Құзыреттіліктер:** Мансап жолдарын түсіну, негізгі салалық лексика, кәсіби құралдармен және тәжірибелермен алғашқы танысу.

- **2. Кәсіпкерлік және іскерлік дағдылар:**

- **Мысалдар:** Бизнес-жоспар әзірлеу, маркетинг негіздері, тұтынушыларға қызмет көрсету, сату әдістері.

- **Құзыреттіліктер:** Бастамашылық, жаңашылдық, негізгі іскерлік дағдылар, бизнес контекстінде мәселелерді шешу.

- **3. Практикалық дағдыларды дамыту:**

- **Мысалдар:** жетілдірілген Microsoft Office, негізгі графикалық дизайн, веб-әзірлеу, негізгі робототехника/автоматтандыру, негізгі дәнекерлеу, тігін/тоқыма дағдылары, автокөлік қызметі.

- **Құзыреттіліктер:** Арнайы техникалық дағдылар, практикалық дағдылар, нұсқауларды және қауіпсіздік ережелерін сақтау қабілеті.

- **4. Жеке және кәсіби даму:**

- **Мысалдар:** Уақытты басқару және ұйымдастырушылық дағдылар, жанжалдарды шешу, көпшілік алдында сөйлеу, көшбасшылық негіздері, мансапты жоспарлау және жұмыс іздеу стратегиялары.

- **Құзыреттіліктер:** Өзін-өзі басқару, тұлғааралық қарым-қатынас дағдылары, бейімделу, тұрақтылық, мақсат қою.

III. Жобаға негізделген оқыту және практикалық тәжірибе

- **Жеке немесе топтық жобалар:** Білім алушылар нақты әлемдегі мәселелермен жұмыс істейді немесе олардың қызығушылықтарына немесе әлеуетті мансап жолдарына қатысты өнім/қызмет әзірлейді. Бұл әртүрлі пәндерден алынған білімді біріктіреді.

- **Тағылымдама/жұмыстағы бақылау (міндетті емес/ұсынылады):** практикалық тәжірибе мен жұмыс мәдениетін түсіну үшін тиісті жұмыс орындарында қысқа мерзімді орналастыру немесе бақылау.

- **Портфолио әзірлеу:** Білім алушылар әлеуетті жұмыс берушілерге немесе одан әрі білім алу үшін өз дағдыларын көрсету үшін өз жұмыстарының, жобаларының және жетістіктерінің мысалдарын жинайды.

IV. Бағалау моделі

- **Үздіксіз қалыптастырушы бағалау:** Тесттер, тапсырмалар, қатысу, жоба кезеңдері.

- **Құзыреттілікке негізделген жиынтық бағалау:** дағдыларды көрсету, практикалық тапсырмалар, портфолио шолулары, жобалық презентациялар және есте сақтаудан гөрі білімді қолдануды сынайтын емтихандар.

- **Өзін-өзі бағалау және өзара бағалау:** Өзін-өзі рефлексия және сыни бағалау дағдыларын дамыту.

Бұл база кешкі мектеп білім алушылары үшін өзекті және икемді білім

беруге, оларды еңбек нарығына сәтті бейімделуге және одан әрі дамытуға дайындауға арналған Үлгі оқу жоспарының кешенді жобасы болып табылады.

Біз кешкі мектептердегі негізгі орта білім беруге арналған **Үлгілік оқу бағдарламасының (ҮОБ)** жобасын ұсынамыз. Бұл жоба оқу бағдарламаларының мазмұнын жетілдіруге бағытталған **ғылыми-әдістемелік аспектілерді** ескере отырып әзірленді, ол заманауи талаптарға сай.

Жобаның негізгі қағидаттары:

1. Еңбек нарығына сәйкестігі: Бағдарлама еңбек нарығының талаптарын ескере отырып әзірленді. Бұл оның жұмыс берушілер сұранысқа ие дағдылар мен құзыреттерді қамтитынын білдіреді.

2. Білім алушылардың қажеттіліктерін ескеру: ҮОБ кешкі мектеп білім алушыларының қызығушылықтары мен қажеттіліктеріне бағытталған. Ол білім алушылардың оқуды жұмыспен ұштастыратын ересек адамдар болуы мүмкін екенін және білімдерінде олқылықтар болуы мүмкін екенін ескереді.

3. Ғылыми-әдістемелік база: Жоба оқыту процесін икемді, қарқынды және практикаға бағытталған ететін озық әдістемелерге негізделген.

Бұл жоба білім алушыларға аттестат алуға ғана емес, сонымен қатар олардың заманауи қоғамға табысты әлеуметтенуін және ықпалдасуын қамтамасыз етуге бағытталған.

Кешкі мектепке арналған Негізгі орта білім беру деңгейінің үлгілік оқу бағдарламасы

Негізгі орта білім беру деңгейінің 7-9-сыныптарына арналған «Қазақ тілі» оқу пәні бойынша үлгілік оқу бағдарламасы (оқыту қазақ тілінде)

«Қазақ тілі» пәні бойынша оқу жүктемесінің жоғары шекті көлемі:

- 1) 7-сынып – аптасына 3 сағат, оқу жылында – 102 сағат
- 2) 8-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында – 68 сағат;
- 3) 9-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында – 68 сағат.

Ұзақ мерзімді жоспар

7-сынып:

Лексика-грамматикалық бөлімдері	Грамматикалық материал	Тақырыптар/жоспардың мазмұны	Оқыту мақсаттары. Білім алушылар білуге тиісті	
1-тоқсан				
1. Ауа райы және климаттық өзгерістер. Фонетика	Интонация. Кідіріс. Логикалық екпін	Тыңдалым және айтылым	7. 1. 1. 1 мәтін үзінділерін тыңдай отырып, оқиғаның дамуы мен аяқталуын болжау; 7. 1. 4. 1 мәтін тақырыбы, сөйлеушінің дауыс ырғағы мен сөйлеу мәнері арқылы негізгі ойды анықтау	
		Оқылым	7. 2. 1. 1 мәтіндік және графиктік (кесте, диаграмма, сурет, шартты белгілер) ақпаратты интерпретациялау; 7. 2. 5. 1 мәтін бойынша проблемалық сұрақтар құрастыру	
		Жазылым	7. 3. 3. 1 мәтін құрылымын (кіріспе бөлім, жалпы мәлімет беру, детальді мәлімет беру) сақтай отырып,	

			графиктік мәтін (шартты белгі, сурет, сызба) түрінде берілген процесті сипаттап жазу; 7. 3. 5. 1 оқылым және тыңдалым материалдары бойынша тірек сөздер мен сөз тіркестерін синонимдік қатармен ауыстыра отырып, жинақы мәтін жазу	
		Әдеби тіл нормалары	7. 4. 2. 1 сөйлеу тіліндегі интонация, кідіріс, логикалық екпіннің мәнін түсініп қолдану	
2. Көшпенділер мәдениеті. Орфография	Шылаудың емлесі. Орфографиялық норма	Тыңдалым және айтылым	7. 1. 2. 1 әлеуметтік-қоғамдық, оқу-еңбек тақырыптарына байланысты диалог, монолог, полилогтердегі (көркем әдеби шығармалардан үзінді) автор көзқарасы мен көтерілген мәселені талдау; 7. 1. 6. 1 коммуникативтік жағдаятқа сайкөркем бейнелеуіш, эмоционалды-экспрессивті сөздерді және мақал-мәтелдер мен тұрақты тіркестерді еркін қолданып, диалогке қатысу, пікірталаста тез және дұрыс шешім қабылдай білу	
		Оқылым	7. 2. 3. 1 хроника құрылымы мен ресімделуі арқылы жанрлық ерекшеліктерін ажырату; 7. 2. 4. 1 идеясы ұқсас публицистикалық және көркем әдебиет стиліндегі мәтіндердің тақырыбы, құрылымы, мақсатты аудиториясы, тілдік ерекшелігін салыстыра талдау	
		Жазылым	7. 3. 1. 1 әртүрлі жанрдағы мәтіндерді жазу үшін құрылымын ескере отырып, күрделі жоспар құру; 7. 3. 2. 1 жанрлық және стильдік ерекшеліктеріне сай көркемдегіш құралдарды орынды қолдана отырып, шағын мақалақұрастырып жазу	
		Әдеби тіл нормалары	7. 4. 1. 1 жалғаулар мен шылаулардың ерекшелігін ескере отырып, үндестік заңына сәйкес орфографиялық нормаға сай жазу	
3. Денсаулық – зор байлық. Лексика	Қанатты сөздер. Фразеологизм. Мақал-мәтелдер	Тыңдалымжәнеайтылым	7. 1. 3. 1 тыңдалған мәтіннің мазмұнын түсіну, ұсынылған ақпарат бойынша факті мен көзқарасты ажырата білу; 7. 1. 6. 1 коммуникативтік жағдаятқа сайкөркем бейнелеуіш, эмоционалды-экспрессивті сөздерді және мақал-мәтелдер мен тұрақты тіркестерді еркін қолданып, диалогке қатысу, пікірталаста тез және дұрыс шешім қабылдай білу	
		Оқылым	7. 2. 1. 1 мәтіндік және графиктік (кесте, диаграмма, сурет, шартты белгілер) ақпаратты интерпретациялау; 7. 2. 2. 1	

			публицистикалық және ресми стиль ерекшеліктерін қолданылған тілдік құралдар арқылы тану; 7. 2. 3. 1 кеңсе құжаттарының, қызметтік жазбалардың құрылымы мен ресімделуі арқылы жанрлық ерекшеліктерін ажырату	
		Жазылым	7. 3. 2. 1 жанрлық және стильдік ерекшеліктеріне сай көркемдегіш құралдарды орынды қолдана отырып, нұсқаулық құрастырып жазу; 7. 3. 4. 1 эссе құрылымы мен даму желісін сақтап, тақырыпқа байланысты берілген мәселенің оңтайлы шешілу жолдары немесе себептеріне өз көзқарасын жазу (дискуссивті эссе)	
		Әдеби тіл нормалары	7. 4. 3. 1 фразеологизм, мақал-мәтелдердің эмоционалды мәнін, көркемдік ерекшеліктерін түсініп қолдану	
2-тоқсан				
4. Сүйіспеншілік пен достық. Морфология	Етістіктің есімше, көсемше түрлері. Тұйық етістік	Тыңдалым және айтылым	7. 1. 1. 1 мәтін үзінділерін тыңдай отырып, оқиғаның дамуы мен аяқталуын болжау; 7. 1. 5. 1 проблемалық сұрақтарға тыңдалған мәтіннен деректер келтіре отырып, дәлелді жауап беру, өз жауабын өзгенің жауабымен салыстыру, талқылау	
		Оқылым	7. 2. 4. 1 идеясы ұқсас публицистикалық және көркем әдебиет стиліндегі мәтіндердің тақырыбы, құрылымы, мақсатты аудиториясы, тілдік ерекшелігін салыстыра талдау; 7. 2. 6. 1 оқылым стратегияларын қолдану: комментарий жасау, іріктеп оқу, зерттеп оқу	
		Жазылым	7. 3. 1. 1 әртүрлі жанрдағы мәтіндерді жазу үшін құрылымын ескере отырып, күрделі жоспар құру; 7. 3. 4. 1 эссе құрылымы мен даму желісін сақтап, тақырыпқа байланысты берілген мәселенің оңтайлы шешілу жолдары немесе себептеріне өз көзқарасын жазу (дискуссивті эссе)	
		Әдеби тіл нормалары	7. 4. 4. 1 етістіктің есімше, көсемше түрлерін, тұйық етістікті тілдесім барысында қолдану	
5. Музыка өнері және қазақтың киелі домбырасы. Морфология	Етістіктің шақ түрлері. Рай түрлері	Тыңдалым және айтылым	7. 1. 2. 1 әлеуметтік-қоғамдық, оқу-еңбек тақырыптарына байланысты диалог, монолог, полилогтердегі (ән, интервью) автор көзқарасы мен көтерілген мәселені талдау; 7. 1. 4. 1 мәтін тақырыбы, сөйлеушінің дауыс	

			ырғағы мен сөйлеу мәнері арқылы негізгі ойды анықтау	
		Оқылым	7. 2. 5. 1 мәтін бойынша проблемалық сұрақтар құрастыру; 7. 2. 7. 1 ғаламтор, энциклопедия, газет-журналдар, оқулықтардан алынған деректерді қолдану, авторына сілтеме жасау	
		Жазылым	7. 3. 2. 1 жанрлық және стильдік ерекшеліктеріне сай көркемдегіш құралдарды орынды қолдана отырып, шағын мақала құрастырып жазу; 7. 3. 6. 1 мәтіндегі сөздердің тақырыпқа сай орынды қолданылуын тексеру, синонимдік қатармен ауыстыра отырып, лексикалық түзетулер енгізу, редакциялау	
		Әдеби тіл нормалары	7. 4. 4. 1 етістіктің шақ, рай түрлерін тілдесім барысында қолдану	
3-тоқсан				
6. Ғаламтор ғаламаты. Морфология	Шылау түрлері. Шылау емлесі	Тыңдалым және айтылым	7. 1. 3. 1 тыңдалған мәтіннің мазмұнын түсіну, ұсынылған ақпарат бойынша факті мен көзқарасты ажырата білу; 7. 1. 5. 1 проблемалық сұрақтарға тыңдалған мәтіннен деректер келтіре отырып, дәлелді жауап беру, өз жауабын өзгенің жауабымен салыстыру, талқылау	
		Оқылым	7. 2. 1. 1 мәтіндік және графиктік (кесте, диаграмма, сурет, шартты белгілер) ақпаратты интерпретациялау; 7. 2. 5. 1 мәтін бойынша проблемалық сұрақтар құрастыру	
		Жазылым	7. 3. 3. 1 мәтін құрылымын (кіріспе бөлім, жалпы мәлімет беру, детальді мәлімет беру) сақтай отырып, графиктік мәтін (шартты белгі, сурет, сызба) түрінде берілген процесті сипаттап жазу; 7. 3. 5. 1 оқылым және тыңдалым материалдары бойынша тірек сөздер мен сөз тіркестерін синонимдік қатармен ауыстыра отырып, жинақы мәтін жазу	
		Әдеби тіл нормалары	7. 4. 4. 3 шылау түрлерін ажырата білу, орынды қолдану	
7. Қазақстандағы ұлттар достастығы. Морфология	Еліктеуіш сөз. Бейнелеуіш сөз	Тыңдалым және айтылым	7. 1. 1. 1 мәтін үзінділерін тыңдай отырып, оқиғаның дамуы мен аяқталуын болжау; 7. 1. 6. 1 коммуникативтік жағдаятқа сайкөркем бейнелеуіш, эмоционалды-экспрессивті сөздерді және мақал-мәтелдер мен тұрақты тіркестерді еркін қолданып,	

			диалогке қатысу, пікірталаста тез және дұрыс шешім қабылдай білу	
		Оқылым	7. 2. 4. 1 идеясы ұқсас публицистикалық және көркем әдебиет стиліндегі мәтіндердің тақырыбы, құрылымы, мақсатты аудиториясы, тілдік ерекшелігін салыстыра талдау; 7. 2. 3. 1 хроника, хабар, очерктердің құрылымы мен ресімделуі арқылы жанрлық ерекшеліктерін ажырату	
		Жазылым	7. 3. 4. 1 эссе құрылымы мен даму желісін сақтап, тақырыпқа байланысты берілген мәселенің оңтайлы шешілу жолдары немесе себептеріне өз көзқарасын жазу (дискуссивті эссе); 7. 3. 6. 1 мәтіндегі сөздердің тақырыпқа сай орынды қолданылуын тексеру, синонимдік қатармен ауыстыра отырып, лексикалық түзетулер енгізу, редакциялау	
		Әдеби тіл нормалары	7. 4. 4. 2 еліктеуіш сөздердің мәнмәтіндегі қолданысын түсіну	
8. Дұрыс тамақтану. Морфология	Одағай. Одағай түрлері	Тыңдалым және айтылым	7. 1. 2. 1 әлеуметтік-қоғамдық, оқу-еңбек тақырыптарына байланысты диалог, монолог, полилогтердегі (пікірталас, жаңалық) автор көзқарасы мен көтерілген мәселені талдау; 7. 1. 3. 1 тыңдалған мәтіннің мазмұнын түсіну, ұсынылған ақпарат бойынша факті мен көзқарасты ажырата білу	
		Оқылым	7. 2. 5. 1 мәтін бойынша проблемалық сұрақтар құрастыру; 7. 2. 7. 1 ғаламтор, энциклопедия, газет-журналдар, оқулықтардан алынған деректерді қолдану, авторына сілтеме жасау	
		Жазылым	7. 3. 1. 1 әртүрлі жанрдағы мәтіндерді жазу үшін құрылымын ескере отырып, күрделі жоспар құру; 7. 3. 2. 1 жанрлық және стильдік ерекшеліктеріне сай көркемдегіш құралдарды орынды қолдана отырып, шағын әңгіме құрастырып жазу	
		Әдеби тіл нормалары	7. 4. 4. 4 одағай түрлерін ажырата білу, қолдану	
4-тоқсан				
9. Жеңіс күні. Ұлы ерлікке тағзым. Морфология	Оқшау сөздің түрлері. Оқшау сөздердің қызметі	Тыңдалым және айтылым	7. 1. 2. 1 әлеуметтік-қоғамдық, оқу-еңбек тақырыптарына байланысты диалог, монолог, полилогтердегі (интервью, көркем әдеби шығармадан үзінді) автор көзқарасы мен көтерілген мәселені талдау; 7. 1. 4. 1 мәтін тақырыбы, сөйлеушінің	

			дауыс ырғағы мен сөйлеу мәнері арқылы негізгі ойды анықтау	
		Оқылым	7. 2. 2. 1 публицистикалық және ресми стиль ерекшеліктерін қолданылған тілдік құралдар арқылы тану; 7. 2. 3. 1 хроника, хабар, очерктердің құрылымы мен ресімделуі арқылы жанрлық ерекшеліктерін ажырату	
		Жазылым	7. 3. 1. 1 әртүрлі жанрдағы мәтіндерді жазу үшін құрылымын ескере отырып, күрделі жоспар құру; 7. 3. 2. 1 жанрлық және стильдік ерекшеліктеріне сай көркемдегіш құралдарды орынды қолдана отырып, шағын мақалақұрастырып жазу	
		Әдеби тіл нормалары	7. 4. 4. 5 оқшау сөздердің қызметін түсіну, ажырата білу	
10. Ғылыми фантастика. Пунктуация	Сөйлем соңында қойылатын тыныс белгілер. Сөйлем ішінде қойылатын тыныс белгілер	Тыңдалым және айтылым	7. 1. 1. 1 мәтін үзінділерін тыңдай отырып, оқиғаның дамуы мен аяқталуын болжау; 7. 1. 5. 1 проблемалық сұрақтарға тыңдалған мәтіннен деректер келтіре отырып, дәлелді жауап беру, өз жауабын өзгенің жауабымен салыстыру, талқылау	
		Оқылым	7. 2. 4. 1 идеясы ұқсас публицистикалық және көркем әдебиет стиліндегі мәтіндердің тақырыбы, құрылымы, мақсатты аудиториясы, тілдік ерекшелігін салыстыра талдау; 7. 2. 5. 1 мәтін бойынша проблемалық сұрақтар құрастыру; 7. 2. 7. 1 энциклопедия, газет-журналдар, оқулықтардан алынған деректерді қолдану, авторына сілтеме жасау	
		Жазылым	7. 3. 4. 1 эссе құрылымы мен даму желісін сақтап, тақырыпқа байланысты берілген мәселенің оңтайлы шешілу жолдары немесе себептеріне өз көзқарасын жазу (дискуссивті эссе)	
		Әдеби тіл нормасы	7. 4. 5. 1 сөйлем соңында және сөйлем ішінде қойылатын тыныс белгілерін (даралаушы және ерекшелеуші) дұрыс қолдану	Жүктеу

4). 8-сынып:

Лексика-грамматикалық бөлімдері	Грамматикалық материал	Тақырыптар/ жоспардың мазмұны	Оқыту мақсаттары. Білім алушылар білуге тиісті
1-тоқсан			
	Жалқы есім емлесі	Тыңдалым және айтылым	8. 1. 1. 1 мәтіннен алынған дәйексөздерге, үзінділерге сүйене

1. Көне түркі жазбалары және қазақ жазуы. Орфография			отырып, көтерілетін мәселені болжау; 8. 1. 3. 1 тыңдалған мәтіннің мазмұнын түсіну, ұсынылған ақпараттан астарлы ойды анықтау
		Оқылым	8. 2. 2. 1 публицистикалық және ғылыми стиль ерекшеліктерін қолданылған тілдік құралдар арқылы тану; 8. 2. 3. 1 мақала, аннотацияқұрылымы мен ресімделуі арқылы жанрлық ерекшеліктерін ажырату
		Жазылым	8. 3. 5. 1 оқылым және тыңдалым материалдары бойынша мәтіннің баяндау желісін сақтап, әр бөлігінен алынған ақпараттардан жинақы мәтін (аннотация) жазу; 8. 3. 6. 1 БАҚ материалдары негізінде стильдік ауытқуларды, орынсыз қолданылған сөз оралымдарын талдап, стильдік түзетулер жасау, редакциялау
		Әдеби тіл нормасы	8. 4. 1. 1 тақырып бойынша бас әріппен жазылатын күрделі-құрама атауларды орфографиялық нормаға сай жазу
2. Адамзаттық құндылықтар және әлем мәдениеті. Фонетика	Сөйлеу ағымындағы әуен, әуез, тембр, қарқын, кідіріс	Тыңдалым және айтылым	8. 1. 2. 1 әлеуметтік-қоғамдық, мәдени-тарихи тақырыптарға байланысты диалог, монолог, полилогтердегі (интервью, пікірталас үзінді) автор көзқарасы мен экспрессивті-эмоционалды сөздердің рөлін талдау; 8. 1. 4. 1 мәтінде көтерілген мәселені (тұрмыстық, әлеуметтік) талдай отырып, негізгі ойды анықтау
		Оқылым	8. 2. 4. 1 тақырыбы ұқсас ғылыми және публицистикалық стильдегі мәтіндердің тақырыбын, түрлерін (әңгімелеу, сипаттау, талқылау), құрылымын салыстыра талдау; 8. 2. 3. 1 мақала, презентация құрылымы мен ресімделуі арқылы жанрлық ерекшеліктерін ажырату
		Жазылым	8. 3. 1. 1 тақырып бойынша материал жинақтап, тезистік жоспар құру; 8. 3. 2. 1 жанрлық және стильдік ерекшеліктеріне сай тілдік құралдарды орынды қолданып, мақала құрастырып жазу
		Әдеби тіл нормасы	8. 4. 2. 1 сөйлеу ағымындағы интонацияның құрамдас бөліктері: әуен, әуез, тембр, қарқын, кідірісті сөйлеу мәнеріне сай қолдану
2-тоқсан			
3. Кәсіп пен еңбек. Болашақ мамандықтары. Лексика	Сөздік қор. Сөздік құрам	Тыңдалым және айтылым	8. 1. 4. 1 мәтінде көтерілген мәселені (тұрмыстық, әлеуметтік) талдай отырып, негізгі ойды анықтау; 8. 1. 5. 1 перифраз түрінде берілген сұрақтар арқылы мәтіннен қажетті ақпаратты таба білу, көтерілген мәселе бойынша ой тұжырымдау

		Оқылым	8. 2. 1. 1 тұтас және аралас мәтіндердегі (кесте, диаграмма, сызба, сурет) ақпараттарды салыстыру; 8. 2. 5. 1 перифразаның түрлі тәсілдерін қолдана отырып, мәтін бойынша сұрақтар құрастыру
		Жазылым	8. 3. 3. 1 мәтін құрылымын сақтай отырып, графиктік мәтіндегі (диаграмма, кесте) деректердің маңызды тұстарын анықтап жазу; 8. 3. 4. 1 эссе құрылымы мен даму желісін сақтап, мәселе бойынша ұсынылған шешімнің артықшылығы мен кемшілік тұстарын салыстыру, өз ойын дәлелдеп жазу (аргументативті эссе)
		Әдеби тіл нормасы	8. 4. 3. 1 сөздік қор және сөздік құрам ерекшеліктерін түсініп қолдану
4. Ғарышты игеру жетістіктері. Синтаксис	Сөз тіркесінің байланысу тәсілдері. Сөз тіркесінің байланысу түрлері. Сөз тіркесінің түрлері	Тыңдалым және айтылым	8. 1. 3. 1 мәтіннен алынған дәйексөздерге, үзінділерге сүйене отырып, көтерілетін мәселені болжау; 8. 1. 6. 1 коммуникативтік жағдаятқа сай ғылыми және халықаралық терминдерді, ғылыми деректерді орынды қолданып, диалог, монолог, полилогта өз ойын дәлелді, жүйелі жеткізу
		Оқылым	8. 2. 2. 1 публицистикалық және ғылыми стиль ерекшеліктерін қолданылған тілдік құралдар арқылы тану; 8. 2. 3. 1 мақала, презентация құрылымы мен ресімделуі арқылы жанрлық ерекшеліктерін ажырату
		Жазылым	8. 3. 2. 1 жанрлық және стильдік ерекшеліктеріне сай тілдік құралдарды орынды қолданып, аннотация, тезис құрастырып жазу; 8. 3. 5. 1 оқылым және тыңдалым материалдары бойынша мәтіннің баяндау желісін сақтап, әр бөлігінен алынған ақпараттардан жинақы мәтін (аннотация, тезис) жазу
		Әдеби тіл нормасы	8. 4. 4. 1 сөз тіркесінің байланысу тәсілдері мен түрлері, есімді, етістікті сөз тіркестерін ажырату, қолдану
3-тоқсан			
5. Биоалуантүрлілік. Қызыл кітапқа енген жануарлар мен өсімдіктер. Синтаксис	Сөйлемнің тұрлаулы мүшелері. Сөйлемнің тұрлаусыз мүшелері	Тыңдалым және айтылым	8. 1. 5. 1 перифраз түрінде берілген сұрақтар арқылы мәтіннен қажетті ақпаратты таба білу, көтерілген мәселе бойынша ой тұжырымдау; 8. 1. 6. 1 коммуникативтік жағдаятқа сай ғылыми және халықаралық терминдерді, ғылыми деректерді орынды қолданып, диалог, монолог, полилогта өз ойын дәлелді, жүйелі жеткізу
		Оқылым	8. 2. 1. 1 тұтас және аралас мәтіндердегі (кесте, диаграмма, сызба, сурет) ақпараттарды салыстыру; 8. 2. 4. 1 тақырыбы ұқсас ғылыми және публицистикалық стильдегі мәтіндердің

			тақырыбын, түрлерін (әңгімелеу, сипаттау, талқылау), құрылымын салыстыра талдау; 8. 2. 5. 1 перифразаның түрлі тәсілдерін қолдана отырып, мәтін бойынша сұрақтар құрастыру
		Жазылым	8. 3. 2. 1 жанрлық және стильдік ерекшеліктеріне сай тілдік құралдарды орынды қолданып, мақалақұрастырып жазу; 8. 3. 3. 1 мәтін құрылымын сақтай отырып, графиктік мәтіндегі (диаграмма, кесте) деректердің маңызды тұстарын анықтап жазу
		Әдеби тіл нормасы	8. 4. 4. 2 тұрлаулы және тұрлаусыз сөйлем мүшелерінің сөйлем жасаудағы өзіндік орнын, қызметін түсініп қолдану
6. Қоршаған орта және энергия ресурстары. Синтаксис	Сөйлемнің бірыңғай мүшелері. Сөйлемнің айқындауыш мүшелер	Тыңдалым және айтылым	8. 1. 4. 1 мәтінде көтерілген мәселені (тұрмыстық, әлеуметтік)талдай отырып, негізгі ойды анықтау; 8. 1. 6. 1 коммуникативтік жағдаятқа сай ғылыми және халықаралық терминдерді, ғылыми деректерді орынды қолданып, диалог, монолог, полилогта өз ойын дәлелді, жүйелі жеткізу
		Оқылым	8. 2. 2. 1 публицистикалық және ғылыми стиль ерекшеліктерін қолданылған тілдік құралдар арқылы тану; 8. 2. 4. 1 тақырыбы ұқсас ғылыми және публицистикалық стильдегі мәтіндердің тақырыбын, түрлерін (әңгімелеу, сипаттау, талқылау), құрылымын салыстыра талдау
		Жазылым	8. 3. 5. 1 оқылым және тыңдалым материалдары бойынша мәтіннің баяндау желісін сақтап, әр бөлігінен алынған ақпараттардан жинақы мәтін (аннотация, тезис) жазу; 8. 3. 6. 1 БАҚ материалдары негізінде стильдік ауытқуларды, орынсыз қолданылған сөз оралымдарын талдап, стильдік түзетулер жасау, редакциялау
		Әдеби тіл нормасы	8. 4. 4. 3 сөйлем ішінде бірыңғай мүшелер және айқындауыш мүшелерді қолдана білу
7. Жасөспірім және заң. Синтаксис	Сөйлемнің айтылу мақсатына қарай түрлері	Тыңдалым және айтылым	8. 1. 2. 1 әлеуметтік-қоғамдық, мәдени-тарихи тақырыптарға байланысты диалог, монолог, полилогтердегі (интервью, пікірталас үзінді) автор көзқарасы мен экспрессивті-эмоционалды сөздердің рөлін талдау; 8. 1. 3. 1 тыңдалған мәтіннің мазмұнын түсіну, ұсынылған ақпараттан астарлы ойды анықтау
		Оқылым	8. 2. 3. 1 мақала, презентацияқұрылымы мен ресімделуі арқылы жанрлық ерекшеліктерін ажырату; 8. 2. 6. 1 оқылым стратегияларын қолдану: комментарий жасау, іріктеп оқу, талдап

			оқу; 8. 2. 7. 1 ғаламтор, энциклопедия, газет-журналдар, оқулықтардан алынған деректерді дәлел ретінде қолдану, авторына сілтеме жасау
		Жазылым	8. 3. 1. 1 тақырып бойынша материал жинақтап, тезистік жоспар құру; 8.3. 4.1 эссе құрылымы мен даму желісін сақтап, мәселе бойынша ұсынылған шешімнің артықшылығы мен кемшілік тұстарын салыстыру, өз ойын дәлелдеп жазу (аргументативті эссе)
		Әдеби тіл нормасы	8. 4. 4. 4 жай сөйлемдерді айтылу мақсаты мен құрылымдық ерекшелігіне сай қолдану
4-тоқсан			
8. Театр өнері мен мәдениеті. Синтаксис	Жай сөйлемнің түрлері	Тыңдалым және айтылым	8. 1. 2. 1 әлеуметтік-қоғамдық, мәдени-тарихи тақырыптарға байланысты диалог, монолог, полилогтердегі (интервью, пікірталас үзінді) автор көзқарасы мен экспресивті-эмоционалды сөздердің рөлін талдау; 8. 1. 3. 1 тыңдалған мәтіннің мазмұнын түсіну, ұсынылған ақпараттан астарлы ойды анықтау
		Оқылым	8. 2. 4. 1 тақырыбы ұқсас ғылыми және публицистикалық стильдегі мәтіндердің тақырыбын, түрлерін (әңгімелеу, сипаттау, талқылау), құрылымын салыстыра талдау; 8. 2. 7. 1 ғаламтор, энциклопедия, газет-журналдар, оқулықтардан алынған деректерді дәлел ретінде қолдану, авторына сілтеме жасау
		Жазылым	8. 3. 1. 1 тақырып бойынша материал жинақтап, тезистік жоспар құру; 8. 3. 5. 1 оқылым және тыңдалым материалдары бойынша мәтіннің баяндау желісін сақтап, әр бөлігінен алынған ақпараттардан жинақы мәтін (аннотация, тезис) жазу
		Әдеби тіл нормасы	8. 4. 4. 4 жай сөйлемдерді айтылу мақсаты мен құрылымдық ерекшелігіне сай қолдану
9. Қазақстандағы туризм және экотуризм. Пунктуация	Сөйлем соңында қабаттасып қолданыла тын тыныс белгілері	Тыңдалым және айтылым	8. 1. 1. 1 мәтіннен алынған дәйексөздерге, үзінділерге сүйене отырып, көтерілетін мәселені болжау; 8. 1. 5. 1 перифраз түрінде берілген сұрақтар арқылы мәтіннен қажетті ақпаратты таба білу, көтерілген мәселе бойынша ой тұжырымдау
		Оқылым	8. 2. 1. 1 тұтас және аралас мәтіндердегі (кесте, диаграмма, сызба, сурет) ақпараттарды салыстыру; 8. 2. 5. 1 перифразаның түрлі тәсілдерін қолдана отырып, мәтін бойынша сұрақтар құрастыру; 8. 2. 6. 1 оқылым стратегияларын қолдану:комментарий жасау, іріктеп оқу, талдап оқу

		Жазылым	8. 3. 3. 1 мәтін құрылымын сақтай отырып, графиктік мәтіндегі (диаграмма, кесте) деректердің маңызды тұстарын анықтап жазу; 8. 3. 4. 1 эссе құрылымы мен даму желісін сақтап, мәселе бойынша ұсынылған шешімнің артықшылығы мен кемшілік тұстарын салыстыру, өз ойын дәлелдеп жазу (аргументативті эссе)
		Әдеби тіл нормасы	8. 4. 5. 1 сөйлем соңында қабаттасып қойылатын тыныс белгілерін дұрыс қолдануЖүктеу

5) 9-сынып:

Лексика-грамматикалық бөлімдер	Грамматикалық материал	Тақырыптар/жоспардың мазмұны	Оқыту мақсаттары. Білім алушылар білуге тиісті
1-тоқсан			
1. Мәңгілік Ел – мұратым. Стилистика	Мәтіндегі сөз таңдау, сөз қолдану (қисыны), сөз әрлеу	Тыңдалым және айтылым	9. 1. 1. 1 мәтін мазмұны бойынша дайындалған сұрақтарға болжаммен жауап беру, түпнұсқамен салыстыру; 9. 1. 2. 1 қоғамдық-саяси, әлеуметтік-экономикалық, ғылыми тақырыптарға байланысты әртүрлі жанрдағы кең көлемді мәтіндердегі (Жолдау) мақсатты аудитория мен көркемдегіш құралдардың рөлін талдау
		Оқылым	9. 2. 3. 1 мақала құрылымы мен ресімделуі арқылы жанрлық ерекшеліктерін ажырату; 9. 2. 2. 1 қазақ тілі стильдері мен шешендік сөздің түрлерін қолданылған тілдік құралдар арқылы тану
		Жазылым	9. 3. 1. 1 жинақталған материалдар негізінде көзделген мақсатқа сәйкес ауызша және жазбаша мәтіндер үшін күрделі жоспар құру; 9. 3. 2. 1 мақсатты аудиторияның қызығушылығын ынталандыру үшін әртүрлі жанрда мәтіндер құрастыру; 9. 3. 6. 1 жазба жұмысын абзацтар мен бөліктерге бөлу, ойын (ақпарат, идея) дұрыс жүйелеп, логикалық түзетулер енгізу, редакциялау
		Әдеби тіл нормасы	9. 4. 1. 1 мәнмәтін бойынша тілдік бірліктерді орфографиялық нормаға сай жазу
2. Жаһандану мәселелері. Стилистика	Қазақ әдеби стилінің түрлері	Тыңдалым және айтылым	9. 1. 4. 1 мәтіннің мақсаты арқылы негізгі ойды анықтау; 9. 1. 5. 1 мәтіндегі айтылған ойға өз көзқарасын білдіреді, сыни тұрғыдан баға беріп айту;
		Оқылым	9. 2. 1. 1 тұтас емес (кесте, диаграмма, сызба, сурет) мәтіндердегі мәліметтерді салыстыру, өңдеу; 9. 2. 4. 1 әртүрлі стильдегі мәтіндердің тақырыбын, қызметін, құрылымын, тілдік ерекшелігін салыстыра талдау
		Жазылым	9. 3. 3. 1 мәтін құрылымын сақтай отырып, бірнеше графиктік мәтіндегі (диаграмма,

			кесте) деректерді салыстыру, маңызды тұстары мен үрдістерді (тенденция) анықтап жазу; 9. 3. 4. 1 эссе құрылымы мен даму желісін сақтап, көтерілген мәселе бойынша екіжақты пікірді немесе жағдаятты талқылау, біреуіне таңдау жасап, өз ойын дәлелдеп жазу (аргументативті эссе)
		Әдеби тіл нормасы	9. 4. 3. 1 стильдік ерекшеліктерге сай тілдік бірліктердің дұрыс қолдана білу
2-тоқсан			
3. Тәуелсіздік жылдарындағы Қазақстан. ЭКСПО-2017 Синтаксис	Құрмалас сөйлемнің жасалу жолдары. Құрмалас сөйлемнің түрлері	Тыңдалым және айтылым	9. 1. 2. 1 қоғамдық-саяси, әлеуметтік-экономикалық, ғылыми тақырыптарға байланысты әртүрлі жанрдағы кең көлемді мәтіндердегі (дәріс, интервью) мақсатты аудитория мен көркемдегіш құралдардың ролін талдау; 9. 1. 3. 1 тыңдалған мәтіндегі ақпаратты өмірлік мәселелермен байланыстыра білу
		Оқылым	9. 2. 3. 1 мақала, тезистердің құрылымы мен ресімделуі арқылы жанрлық ерекшеліктерін ажырату; 9. 2. 6. 1 белгілі бір мақсат үшін оқылым стратегияларын тиімді қолдана білу; 9. 2. 7. 1 ғаламтор, энциклопедия, газет-журналдар, оқулықтар, ғылыми еңбектерден алынған деректерді дәлел ретінде қолдану, авторына сілтеме жасау
		Жазылым	9. 3. 5. 1 оқылым және тыңдалым материалдары бойынша автордың негізгі ойын сақтай отырып, перифраз тәсілдері арқылы жинақы мәтін (аннотация, тезис) жазу; 9. 3. 6. 1 жазба жұмысын абзацтар мен бөліктерге бөлу, ойын (ақпарат, идея) дұрыс жүйелеп, логикалық түзетулер енгізу, редакциялау
		Әдеби тіл нормасы	9. 4. 4. 1 құрмалас сөйлем жасалу жолдарын, түрлерін білу
4. Адам құқығы мен бостандығы. Синтаксис	Ыңғайлас салалас. Себеп-салдар салалас. Қарсылықты салалас	Тыңдалым және айтылым	9. 1. 1. 1 мәтін мазмұны бойынша дайындалған сұрақтарға болжаммен жауап беру, түпнұсқамен салыстыру; 9. 1. 5. 1 мәтіндегі айтылған ойға өз көзқарасын білдіреді, сыни тұрғыдан баға беріп айту; 9. 1. 6. 1 қоғамдық-саяси, ғылыми, коммуникативтік жағдаятқа сай тиісті сөздер мен фразаларды таңдау, орта көлемді монолог дайындау
		Оқылым	9. 2. 4. 1 әртүрлі стильдегі мәтіндердің тақырыбын, қызметін, құрылымын, тілдік ерекшелігін салыстыра талдау; 9. 2. 5. 1 мәтінде көтерілген мәселеге оқырманның қарым-қатынасын анықтауға арналған талқылау сұрақтарын құрастыру
		Жазылым	9. 3. 4. 1 эссе құрылымы мен даму желісін сақтап, көтерілген мәселе бойынша екіжақты пікірді немесе жағдаятты талқылау, біреуіне таңдау жасап, өз ойын дәлелдеп жазу(аргументативті эссе); 9. 3. 6.

			1 жазба жұмысын абзацтар мен бөліктерге бөлу, ойын (ақпарат, идея) дұрыс жүйелеп, логикалық түзетулер енгізу, редакциялау
		Әдеби тіл нормасы	9. 4. 4. 2 салалас құрмалас сөйлемдердің мағыналық түрлерін ажырата білу, түрлендіру
3-тоқсан			
5. Отбасы және демографиялық өзгеріс. Синтаксис	Түсіндірмелі салалас. Талғаулы салалас. Кезектес салалас	Тыңдалым және айтылым	9. 1. 3. 1 тыңдалған мәтіндегі ақпаратты өмірлік мәселелермен байланыстыра білу; 9. 1. 4. 1 мәтіннің мақсаты арқылы негізгі ойды анықтау
		Оқылым	9. 2. 1. 1 тұтас емес (кесте, диаграмма, сызба, сурет) мәтіндердегі мәліметтерді салыстыру, өңдеу; 9. 2. 2. 1 қазақ тілі стильдері мен шешендік сөздің түрлерін қолданылған тілдік құралдар арқылы тану
		Жазылым	9. 3. 2. 1 мақсатты аудиторияның қызығушылығын ынталандыру үшін әртүрлі жанрда мәтіндер құрастыру; 9. 3. 3. 1 мәтін құрылымын сақтай отырып, бірнеше графиктік мәтіндегі (диаграмма, кесте) деректерді салыстыру, маңызды тұстары мен үрдістерді (тенденция) анықтап жазу
		Әдеби тіл нормасы	9. 4. 4. 2 салалас құрмалас сөйлемдердің мағыналық түрлерін ажырата білу, түрлендіріп қолдану
6. Биотехнология және гендік инженерия келешегі. Синтаксис	Шартты бағыныңқы сабақтас. Қарсылықты бағыныңқы сабақтас. Мезгіл бағыныңқы сабақтас	Тыңдалым және айтылым	9. 1. 2. 1 қоғамдық-саяси, әлеуметтік-экономикалық, ғылыми тақырыптарға байланысты әртүрлі жанрдағы кең көлемді мәтіндердегі (пікірталас, дәріс) мақсатты аудитория мен көркемдегіш құралдардың рөлін талдау; 9. 1. 6. 1 қоғамдық-саяси, ғылыми, коммуникативтік жағдаятқа сай тиісті сөздер мен фразаларды таңдау, орта көлемді монолог дайындау
		Оқылым	9. 2. 4. 1 әртүрлі стильдегі мәтіндердің тақырыбын, қызметін, құрылымын, тілдік ерекшелігін салыстыра талдау; 9. 2. 6. 1 белгілі бір мақсат үшін оқылым стратегияларын тиімді қолдана білу; 9. 2. 7. 1 ғаламтор, энциклопедия, газет-журналдар, оқулықтар, ғылыми еңбектерден алынған деректерді дәлел ретінде қолдану, авторына сілтеме жасау
		Жазылым	9. 3. 1. 1 жинақталған материалдар негізінде көзделген мақсатқа сәйкес ауызша және жазбаша мәтіндер үшін күрделі жоспар құру; 9. 3. 4. 1 эссе құрылымы мен даму желісін сақтап, көтерілген мәселе бойынша екіжақты пікірді немесе жағдаятты талқылау, біреуіне таңдау жасап, өз ойын дәлелдеп жазу (аргументативті эссе)
		Әдеби тіл нормасы	9. 4. 4. 3 сабақтас құрмалас сөйлемдердің мағыналық түрлерін ажырата білу, түрлендіріп қолдану

7. Бұқаралық ақпарат құралдары. Синтаксис	Себеп бағыныңқы сабақтас. Қимыл-сын бағыныңқы сабақтас. Мақсат бағыныңқы сабақтас	Тыңдалым және айтылым	9. 1. 4. 1 мәтіннің мақсаты арқылы негізгі ойды анықтау; 9. 1. 5. 1 мәтіндегі айтылған ойға өз көзқарасын білдіреді, сыни тұрғыдан баға беріп айту
		Оқылым	9. 2. 1. 1 тұтас емес (кесте, диаграмма, сызба, сурет) мәтіндердегі мәліметтерді салыстыру, өңдеу; 9. 2. 3. 1 мақала, аннотация, презентация, тұжырымдамалар, тезистердің құрылымы мен ресімделуі арқылы жанрлық ерекшеліктерін ажырату
		Жазылым	9. 3. 2. 1 мақсатты аудиторияның қызығушылығын ынталандыру үшін әртүрлі жанрда мәтіндер құрастыру; 9. 3. 3. 1 мәтін құрылымын сақтай отырып, бірнеше графиктік мәтіндегі (диаграмма, кесте) деректерді салыстыру, маңызды тұстары мен үрдістерді (тенденция) анықтап жазу; 9. 3. 6. 1 жазба жұмысын абзацтар мен бөліктерге бөлу, ойын (ақпарат, идея) дұрыс жүйелеп, логикалық түзетулер енгізу, редакциялау
		Әдеби тіл нормасы	9. 4. 4. 3 сабақтас құрмалас сөйлемдердің мағыналық түрлерін ажырата білу, түрлендіріп қолдану
4-тоқсан			
8. Әлемдегі қақтығыстар және бейбітшілік. Синтаксис	Аралас құрмалас сөйлемдердің жасалу жолдары	Тыңдалым және айтылым	9. 1. 2. 1 қоғамдық-саяси, әлеуметтік-экономикалық, ғылыми тақырыптарға байланысты әртүрлі жанрдағы кең көлемді мәтіндердегі (мақала, интервью) мақсатты аудитория мен көркемдегіш құралдардың рөлін талдау; 9. 1. 6. 1 қоғамдық-саяси, ғылыми, коммуникативтік жағдаятқа сай тиісті сөздер мен фразаларды таңдау, орта көлемді монолог дайындау
		Оқылым	9. 2. 3. 1 тұжырымдамалардың құрылымы мен ресімделуі арқылы жанрлық ерекшеліктерін ажырату; 9. 2. 5. 1 мәтінде көтерілген мәселеге оқырманның қарым-қатынасын анықтауға арналған талқылау сұрақтарын құрастыру; 9. 2. 6. 1 белгілі бір мақсат үшін оқылым стратегияларын тиімді қолдана білу
		Жазылым	9. 3. 1. 1 жинақталған материалдар негізінде көзделген мақсатқа сәйкес ауызша және жазбаша мәтіндер үшін күрделі жоспар құру; 9. 3. 4. 1 эссе құрылымы мен даму желісін сақтап, көтерілген мәселе бойынша екіжақты пікірді немесе жағдаятты талқылау, біреуіне таңдау жасап, өз ойын дәлелдеп жазу (аргументативті эссе)
		Әдеби тіл нормасы	9. 4. 4. 4 аралас құрмалас сөйлемдердің жасалу жолдарын білу, қолдану
9. Табиғи ресурстарды тиімді пайдалану. Пунктуация	Құрмалас сөйлемнің тыныс белгілері	Тыңдалым және айтылым	9. 1. 2. 1 қоғамдық-саяси, әлеуметтік-экономикалық, ғылыми тақырыптарға байланысты әртүрлі жанрдағы кең көлемді мәтіндердегі (дәріс) мақсатты аудитория мен көркемдегіш құралдардың рөлін

			талдау; 9. 1. 3. 1 тыңдалған мәтіндегі ақпаратты өмірлік мәселелермен байланыстыра білу
		Оқылым	9. 2. 3. 1 мақала, презентацияның құрылымы мен ресімделуі арқылы жанрлық ерекшеліктерін ажырату; 9. 2. 5. 1 мәтінде көтерілген мәселеге оқырманның қарым-қатынасын анықтауға арналған талқылау сұрақтарын құрастыру; 9. 2. 7. 1 ғаламтор, энциклопедия, газет-журналдар, оқулықтар, ғылыми еңбектерден алынған деректерді дәлел ретінде қолдану, авторына сілтеме жасау
		Жазылым	9. 3. 2. 1 мақсатты аудиторияның қызығушылығын ынталандыру үшін әртүрлі жанрда мәтіндер құрастыру; 9. 3. 6. 1 жазба жұмысын абзацтар мен бөліктерге бөлу, ойын (ақпарат, идея) дұрыс жүйелеп, логикалық түзетулер енгізу, редакциялау
		Әдеби тіл нормасы	9. 4. 5. 1 құрмалас сөйлемнің тыныс белгілерін (даралаушы, ерекшелетуші, ойдың аражігін ажырататын) ережеге сай қолдануЖүктеу

Негізгі орта білім беру деңгейінің 7-9-сыныптарына арналған «Қазақ әдебиеті» оқу пәні бойынша үлгілік оқу бағдарламасы

«Қазақ әдебиеті» пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі:

7-сыныпта аптасына 3 сағат, оқу жылында 102 сағат;

8-сыныпта аптасына 3 сағат, оқу жылында 102 сағат;

9-сыныпта аптасына 3 сағат, оқу жылында 102 сағатты құрайды.

Ұзақ мерзімді жоспар

Пәнге арналған бағдарламаның ағымдағы нұсқасы		Ұсынылған бағдарлама нұсқасы		Негіздеме
Тақырып	Оқу мақсаттары	Тақырып	Оқу мақсаттары	
Қазақстан Республикасының мемлекеттік тілі - қазақ тілін оқып-үйренеміз. Үштілді білу – үлкен өнер	7. 1. 2. 1 тыңдалған мәтіннен ақпараттың өзектілігін анықтау; 7. 1. 5. 1 сөйлеушінің дауыс ырғағы мен сөйлеу мәнері арқылы негізгі ойды анықтау; 7. 2. 1. 1 мақал-мәтелдер, терминдер мен неологизмдерді орынды қолдану; 7. 2. 3. 1 ауызша мәтіндер құрауда екіпін түрлерін сөз және сөйлем ішінде орынды қолданып айту; 7. 3. 1. 1 кесте, диаграмма, сызба, шартты белгілер	Қазақстан Республикасының мемлекеттік тілі - қазақ тілін оқып-үйренеміз. Үштілді білу – үлкен өнер	7. 1. 2. 1 тыңдалған мәтіннен ақпараттың өзектілігін анықтау; 7. 2. 1. 1 мақал-мәтелдер, терминдер мен неологизмдерді орынды қолдану; 7. 3. 1. 1 кесте, диаграмма, сызба, шартты белгілер түрінде берілген ақпаратты түсіну;	7 сынып «қазақ тілі мен әдебиеті» (оқыту қазақ тілінде емес) пәні бойынша сабақтың тақырыбы мен сағат саны өзгеріссіз қалды. Сағат саны да әр бөлім ішіндегі тақырыптарға сай жасалған.

	түрінде берілген ақпаратты түсіну; 7. 3. 6. 1 тақырып бойынша деректер қолдана отырып мәтінде көтерілген мәселеге өз ойын дәлелдеп жеткізу; 7. 4. 2. 1 эссе құрылымы мен дамуын сақтап, көтерілген мәселе бойынша келісу-келіспеу себептерін айқын көрсетіп жазу; 7. 4. 4. 1 тақырып бойынша мәліметтерді жинақтап, презентация түрінде ұсыну; 7. 5. 1. 1 мәтіндерден көмекші есімдерді ажырата білу.		7. 4. 2. 1 эссе құрылымы мен дамуын сақтап, көтерілген мәселе бойынша келісу-келіспеу себептерін айқын көрсетіп жазу; 7. 5. 1. 1 мәтіндерден көмекші есімдерді ажырата білу.	
Уақыт – ұлы күш	7. 1. 1. 1 мәтін үзінділері арқылы оқиғаның дамуын болжау; 7. 1. 4. 1 әдеби көркем шығармалардан үзінді тыңдау, тақырыбы мен идеясын талдау ; 7. 2. 2. 1 ұсыныс жасау, өтініш, бұйрық берудің түрлі формалары мен жағдаяттарына сай сөйлеу этикеті формаларын қолдана білу; 7. 2. 5. 1 диалогке қатысушылар коммуникативтік жағдаяттың талаптарына сай «сөйлеуші-тыңдаушы» позицияларын еркін ауыстыру ; 7. 3. 2. 1 ресми-іскерлік (өтініш) салаға қатысты мәтіндердің тілдік ерекшелігін анықтау; 7. 3. 6. 1 тақырып бойынша деректер қолдана отырып мәтінде көтерілген мәселеге өз ойын дәлелдеп жеткізу; 7. 4. 3. 1 жазба жұмыстарында метафораны қолданып жазу; 7. 4. 4. 1 тақырып бойынша мәліметтерді жинақтап, презентация түрінде ұсыну;	Уақыт – ұлы күш	7. 1. 1. 1 мәтін үзінділері арқылы оқиғаның дамуын болжау; 7. 2. 2. 1 ұсыныс жасау, өтініш, бұйрық берудің түрлі формалары мен жағдаяттарына сай сөйлеу этикеті формаларын қолдана білу; 7. 3. 2. 1 ресми-іскерлік (өтініш) салаға қатысты мәтіндердің тілдік ерекшелігін анықтау; 7. 4. 3. 1 жазба жұмыстарында метафораны қолданып жазу; 7. 5. 1. 2 салыстырмалы, күшейтпелі шырайлардың қызметін білу.	«Қазақ тілі мен әдебиетін» оқытуда қолданылатын әдістемелер жүйесін бір арнаға топтастырып, аудиторияға сай топтастырып алу-оқу жоспарының бір сатысы. Себебі, тілді үйрету мен оқытуда «деңгей» деген сөз пайда болды. Сондықтан, кешкі мектепте білім алушылардың деңгейіне байланысты оқу мақсатының көлемі, оны құрайтын сөз санының ықшамдалып алынуына ден қойылды.

	7. 5. 1. 2 салыстырмалы, күшейтпелі шырайлардың қызметін білу.			
Жердегі климаттық өзгерістер	7. 1. 2. 1 тыңдалған мәтіннен ақпараттың өзектілігін анықтау; 7. 1. 6. 1 тыңдалым материалдарының мазмұны негізінде өз пікірін өзгелердің пікірімен салыстыра отырып жауап беру; 7. 2. 2. 1 ұсыныс жасау, өтініш, бұйрық берудің түрлі формалары мен жағдаяттарына сай сөйлеу этикеті формаларын қолдана білу; 7. 2. 5. 1 диалогке қатысушылар коммуникативтік жағдаяттың талаптарына сай «сөйлеуші→тыңдаушы» позицияларын еркін ауыстыру; 7. 3. 2. 1 ресми-іскерлік (өтініш) салаға қатысты мәтіндердің тілдік ерекшелігін анықтау; 7. 3. 3. 1 прозалық және поэзиялық шығармалардағы кейіпкердің образын талдау; 7. 4. 2. 1 эссе құрылымы мен дамуын сақтап, көтерілген мәселе бойынша келісу-келіспеу себептерін айқын көрсетіп жазу; 7. 4. 5. 1 тақырып бойынша сөздердің маңызды бөліктерін дұрыс жазу (күрделі сөздер); 7. 5. 1. 3 топтау сан есімдерін жазба, ауызша жұмыстарда орынды қолдану.	Жердегі климаттық өзгерістер	7. 1. 2. 1 тыңдалған мәтіннен ақпараттың өзектілігін анықтау; 7. 2. 2. 1 ұсыныс жасау, өтініш, бұйрық берудің түрлі формалары мен жағдаяттарына сай сөйлеу этикеті формаларын қолдана білу; 7. 3. 2. 1 ресми-іскерлік (өтініш) салаға қатысты мәтіндердің тілдік ерекшелігін анықтау; 7. 4. 5. 1 тақырып бойынша сөздердің маңызды бөліктерін дұрыс жазу (күрделі сөздер); 7. 5. 1. 3 топтау сан есімдерін жазба, ауызша жұмыстарда орынды қолдану.	Оқу мақсатының қысқартылып алынуының себебі: кешкі мектептің білім алушыларына сабақты жоспарлауда тиянақты, шағын көлемді, нақты мақсаттың болмауы және бір сабақта көптеген ақпаратты жеткізуге тырысуына, ал ол білім алушыларды қиын жағдайға әкеліп соқтырады.
Қазақстанның ежелгі қалалары және Ұлы Жібек жолы	7. 1. 1. 1 мәтін үзінділері арқылы оқиғаның дамуын болжау; 7. 1. 6. 1 тыңдалым материалдарының мазмұны негізінде өз пікірін өзгелердің	Қазақстанның ежелгі қалалары және Ұлы Жібек жолы	7. 1. 1. 1 мәтін үзінділері арқылы оқиғаның дамуын болжау; 7. 2. 2. 1 ұсыныс жасау, өтініш, бұйрық берудің түрлі	Сабақты жоспарлағанда қандай сұрақтар талқылауға тиімді болатынын талдау, мазмұнды қамту (оқу мақсаттарына қол жеткізу) мен білім алушылардың

	пікірімен салыстыра отырып жауап беру; 7. 2. 2. 1 ұсыныс жасау, өтініш, бұйрық берудің түрлі формалары мен жағдаяттарына сай сөйлеу этикеті формаларын қолдана білу; 7. 2. 4. 1 шығармадағы кейіпкерлерге автор берген мінездемені талдау; 7. 3. 2. 1 ресми-іскерлік (өтініш) салаға қатысты мәтіндердің тілдік ерекшелігін анықтау; 7. 3. 4. 1 мәтіндердің идеясын, мақсатты аудиториясын салыстырып, талдау жасау; 7. 4. 1. 1 мәтіндердің жанрлық және стильдік ерекшелігін сақтап, ресми құттықтаулар жазу; 7. 4. 5. 1 тақырып бойынша оқшау сөздерге қойылатын тыныс белгілерді орынды қолдану; 7. 5. 1. 4 одағай түрлерін мәтіннен ажырата алады, ауызша жұмыстарда орынды қолдану.		формалары мен жағдаяттарына сай сөйлеу этикеті формаларын қолдана білу; 7. 3. 2. 1 ресми-іскерлік (өтініш) салаға қатысты мәтіндердің тілдік ерекшелігін анықтау; 7. 4. 5. 1 тақырып бойынша оқшау сөздерге қойылатын тыныс белгілерді орынды қолдану; 7. 5. 1. 4 одағай түрлерін мәтіннен ажырата алады, ауызша жұмыстарда орынды қолдану.	түсінуін қамтамасыз ету мақсатында оқу мақсаты қысқартылып алынды; Сабақты өткізу барысында белгілі бір әрекетке уақыт ресурстарын жоспарлауда қиындықтар кездеседі, сол себепті мұғалімдер жоспарланған барлық тармақтарды қамтып үлгермеуі мүмкін;
Туған өлке публицистика беттерінде	7. 1. 2. 1 тыңдалған мәтіннен ақпараттың өзектілігін анықтау; 7. 1. 5. 1 сөйлеушінің дауыс ырғағы мен сөйлеу мәнері арқылы негізгі ойды анықтау; 7. 2. 3. 1 ауызша мәтіндер құрауда екпін түрлерін сөз және сөйлем ішінде орынды қолданып айту; 7. 2. 4. 1 шығармадағы кейіпкерлерге автор берген мінездемені талдау; 7. 3. 1. 1 кесте, диаграмма, сызба, шартты белгілер түрінде берілген ақпаратты түсіну; 7. 3. 3. 1 прозалық және поэзиялық шығармалардағы	Туған өлке публицистика беттерінде	7. 1. 2. 1 тыңдалған мәтіннен ақпараттың өзектілігін анықтау; 7. 2. 3. 1 ауызша мәтіндер құрауда екпін түрлерін сөз және сөйлем ішінде орынды қолданып айту; 7. 3. 1. 1 кесте, диаграмма, сызба, шартты белгілер түрінде берілген ақпаратты түсіну; 7. 4. 5. 1 тақырып бойынша сөздердің маңызды	Нақты құрастырылған мақсат мұғалімдерге қажетті оқу материалдары мен тапсырмаларын, сабақты бағалау нысандары мен әдістерін тиімдірек таңдауға мүмкіндік береді; Оқу мақсаты кең және сұрақ түрінде тұжырымдалу керек Білім алушы қандай нәтижеге келетінін толық білу керек. Нәтижелер нақты бақыланатын, өлшемді і мақсатқа жауап беру керек.

	кейіпкердің образын талдау; 7. 4. 2. 1 эссе құрылымы мен дамуын сақтап, көтерілген мәселе бойынша келісу-келіспеу себептерін айқын көрсетіп жазу; 7. 4. 5. 1 тақырып бойынша сөздердің маңызды бөліктерін дұрыс жазу (күрделі сөздер); окшау сөздерге қойылатын тыныс белгілерді орынды қолдану; 7. 5. 1. 1 мәтіндерден көмекші есімдерді ажырата білу; 7. 5. 2. 1 жазба жұмыстарында ыңғайлас салалас құрмалас сөйлемдерді құрастыру.		бөліктерін дұрыс жазу (күрделі сөздер); окшау сөздерге қойылатын тыныс белгілерді орынды қолдану; 7. 5. 2. 1 жазба жұмыстарында ыңғайлас салалас құрмалас сөйлемдерді құрастыру.	
Спорт және денсаулық күтімі	7. 1. 1. 1 мәтін үзінділері арқылы оқиғаның дамуын болжау; 7. 1. 2. 1 тыңдалған мәтіннен ақпараттың өзектілігін анықтау; 7. 2. 6. 1 кесте, диаграмма, шартты белгілер, суреттер мен сызбаларда берілген ақпаратты сипаттау; 7. 2. 3. 1 ауызша мәтіндер құрауда екпін түрлерін сөз және сөйлем ішінде орынды қолданып айту; 7. 2. 6. 1 кесте, диаграмма, шартты белгілер, суреттер мен сызбаларда берілген ақпаратты сипаттау; 7. 2. 2. 1 ұсыныс жасау, өтініш, бұйрық берудің түрлі формалары мен жағдаяттарына сай сөйлеу этикеті формаларын қолдана білу; 7. 3. 1. 1 кесте, диаграмма, сызба, шартты белгілер түрінде берілген ақпаратты түсіну; 7. 3. 2. 1 ресми-іскерлік (өтініш) салаға қатысты мәтіндердің тілдік ерекшелігін анықтау;	Спорт және денсаулық күтімі	7. 1. 2. 1 тыңдалған мәтіннен ақпараттың өзектілігін анықтау; 7. 2. 3. 1 ауызша мәтіндер құрауда екпін түрлерін сөз және сөйлем ішінде орынды қолданып айту; 7. 3. 1. 1 кесте, диаграмма, сызба, шартты белгілер түрінде берілген ақпаратты түсіну; 7. 4. 4. 1 тақырып бойынша мәліметтерді жинақтап, презентация түрінде ұсыну; 7. 5. 1. 5 етістік шақтарының (бұрынғы және ауыспалы өткен шақ) қызметін білу, ауызша және жазба жұмыстарда қолдану.	

	7. 4. 1. 1 мәтіндердің жанрлық және стильдік ерекшелігін сақтап, өтініш жазу; 7. 4. 4. 1 тақырып бойынша мәліметтерді жинақтап, презентация түрінде ұсыну; 7. 5. 1. 5 етістік шақтарының (бұрынғы және ауыспалы өткен шақ) қызметін білу, ауызша және жазба жұмыстарда қолдану.			
Ұқсатым. Сән. Талғам	7. 1. 5. 1 сөйлеушінің дауыс ырғағы мен сөйлеу мәнері арқылы негізгі ойды анықтау; 7. 1. 3. 1 әлеуметті-мәдени тақырыптарға байланысты қажетті сөздер мен сөз тіркестерінің мағынасын түсіну; 7. 2. 1. 1 мақал-мәтелдер, терминдер мен неологизмдерді орынды қолдану; 7. 2. 2. 1 ұсыныс жасау, өтініш, бұйрық берудің түрлі формалары мен жағдаяттарына сай сөйлеу этикеті формаларын қолдана білу; 7. 3. 2. 1 ресми-іскерлік (өтініш) салаға қатысты мәтіндердің тілдік ерекшелігін анықтау; 7. 3. 3. 1 прозалық және поэзиялық шығармалардағы кейіпкердің образын талдау; 7. 4. 2. 1 эссе құрылымы мен дамуын сақтап, көтерілген мәселе бойынша келісу-келіспеу себептерін айқын көрсетіп жазу; 7. 4. 5. 1 тақырып бойынша сөздердің маңызды бөліктерін дұрыс жазу (күрделі сөздер); 7. 5. 1. 5 етістік шақтарының (мақсатты және болжалды келер шақ) қызметін білу, ауызша және жазба жұмыстарда қолдану.	Ұқсатым. Сән. Талғам	7. 1. 5. 1 сөйлеушінің дауыс ырғағы мен сөйлеу мәнері арқылы негізгі ойды анықтау; 7. 2. 1. 1 мақал-мәтелдер, терминдер мен неологизмдерді орынды қолдану; 7. 3. 2. 1 ресми-іскерлік (өтініш) салаға қатысты мәтіндердің тілдік ерекшелігін анықтау; 7. 4. 5. 1 тақырып бойынша сөздердің маңызды бөліктерін дұрыс жазу (күрделі сөздер); 7. 5. 1. 5 етістік шақтарының (мақсатты және болжалды келер шақ) қызметін білу, ауызша және жазба жұмыстарда қолдану.	

Ғаламтормен дұрыс жұмыс жасау – мәдениет	7. 1. 3. 1 әлеуметтік-мәдени тақырыптарға байланысты қажетті сөздер мен сөз тіркестерінің мағынасын түсіну; 7. 1. 4. 1 әдеби көркем шығармалардан үзінді тыңдау, тақырыбы мен идеясын талдау; 7. 2. 6. 1 кесте, диаграмма, шартты белгілер, суреттер мен сызбаларда берілген ақпаратты сипаттау; 7. 2. 1. 1 мақал-мәтелдер, терминдер мен неологизмдерді орынды қолдану; 7. 3. 4. 1 мәтіндердің идеясын, мақсатты аудиториясын салыстырып, талдау жасау; 7. 3. 1. 1 кесте, диаграмма, сызба, шартты белгілер түрінде берілген ақпаратты түсіну; 7. 4. 1. 1 мәтіндердің жанрлық және стильдік ерекшелігін сақтап, түйіндеме жазу; 7. 4. 4. 1 тақырып бойынша мәліметтерді жинақтап, презентация түрінде ұсыну; 7. 5. 1. 5 етістіктің қалау рай қызметін білу, ауызша және жазба жұмыстарда қолдану.	Ғаламтормен дұрыс жұмыс жасау – мәдениет	7. 1. 3. 1 әлеуметтік-мәдени тақырыптарға байланысты қажетті сөздер мен сөз тіркестерінің мағынасын түсіну; 7. 2. 1. 1 мақал-мәтелдер, терминдер мен неологизмдерді орынды қолдану; 7. 3. 1. 1 кесте, диаграмма, сызба, шартты белгілер түрінде берілген ақпаратты түсіну; 7. 4. 1. 1 мәтіндердің жанрлық және стильдік ерекшелігін сақтап, түйіндеме жазу; 7. 5. 1. 5 етістіктің қалау рай қызметін білу, ауызша және жазба жұмыстарда қолдану.	
Музыка. Қазақтың киелі домбырасы.	7. 1. 2. 1 тыңдалған мәтіннен ақпараттың өзектілігін анықтау; 7. 1. 4. 1 әдеби көркем шығармалардан үзінді тыңдау, тақырыбы мен идеясын талдау 7. 2. 2. 1 ұсыныс жасау, өтініш, бұйрық берудің түрлі формалары мен жағдаяттарына сай сөйлеу этикеті формаларын қолдана білу; 7. 2. 5. 1 диалогке қатысушылар коммуникативтік жағдаяттың талаптарына сай «сөйлеуші	Музыка. Қазақтың киелі домбырасы.	7. 1. 2. 1 тыңдалған мәтіннен ақпараттың өзектілігін анықтау; 7. 2. 2. 1 ұсыныс жасау, өтініш, бұйрық берудің түрлі формалары мен жағдаяттарына сай сөйлеу этикеті формаларын қолдана білу; 7. 3. 4. 1 мәтіндердің идеясын, мақсатты	

	→тыңдаушы» позицияларын еркін ауыстыру 7. 3. 4. 1 мәтіндердің идеясын, мақсатты аудиториясын салыстырып, талдау жасау; 7. 3. 5. 1 қосымша ақпарат көздерінен алынған мәліметтерді кесте, диаграмма, сызба түрінде ұсыну 7. 4. 2. 1 эссе құрылымы мен дамуын сақтап, көтерілген мәселе бойынша келісу-келіспеу себептерін айқын көрсетіп жазу; 7. 4. 3. 1 жазба жұмыстарында метафораны қолданып жазу 7. 5. 1. 6 мақсат және себеп-салдар үстеулерді ауызша және жазба жұмыстарда орынды қолдану.		аудиториясын салыстырып, талдау жасау; 7. 4. 2. 1 эссе құрылымы мен дамуын сақтап, көтерілген мәселе бойынша келісу-келіспеу себептерін айқын көрсетіп жазу; 7. 5. 1. 6 мақсат және себеп-салдар үстеулерді ауызша және жазба жұмыстарда орынды қолдану.	
Төрт түлік мал мен егіншілік – ел берекесі	7. 1. 2. 1 тыңдалған мәтіннен ақпараттың өзектілігін анықтау; 7. 1. 4. 1 әдеби көркем шығармалардан үзінді тыңдау, тақырыбы мен идеясын талдау; 7. 2. 5. 1 диалогке қатысушылар коммуникативтік жағдаяттың талаптарына сай «сөйлеуші→тыңдаушы» позицияларын еркін ауыстыру; 7. 2. 3. 1 ауызша мәтіндер құрауда екпін түрлерін сөз және сөйлем ішінде орынды қолданып айту; 7. 3. 4. 1 мәтіндердің идеясын, мақсатты аудиториясын салыстырып, талдау жасау; 7. 3. 5. 1 қосымша ақпарат көздерінен алынған мәліметтерді кесте, диаграмма, сызба түрінде ұсыну; 7. 4. 2. 1 эссе құрылымы мен дамуын сақтап, көтерілген мәселе	Төрт түлік мал мен егіншілік – ел берекесі	7. 1. 2. 1 тыңдалған мәтіннен ақпараттың өзектілігін анықтау; 7. 2. 3. 1 ауызша мәтіндер құрауда екпін түрлерін сөз және сөйлем ішінде орынды қолданып айту; 7. 3. 5. 1 қосымша ақпарат көздерінен алынған мәліметтерді кесте, диаграмма, сызба түрінде ұсыну; 7. 4. 4. 1 тақырып бойынша мәліметтерді жинақтап, презентация түрінде ұсыну; 7. 5. 1. 7 септеулік	

	бойынша келісу-келіспеу себептерін айқын көрсетіп жазу; 7. 4. 4. 1 тақырып бойынша мәліметтерді жинақтап, презентация түрінде ұсыну; 7. 5. 1. 7 септеулік шылаулардың қызметін білу.		шылаулардың қызметін білу.	
Наурыз мейрамы. Ақ мол болсын! Ұлыс оң болсын!	7. 1. 2. 1 тыңдалған мәтіннен ақпараттың өзектілігін анықтау; 7. 1. 4. 1 әдеби көркем шығармалардан үзінді тыңдау, тақырыбы мен идеясын талдау; 7. 2. 2. 1 ұсыныс жасау, өтініш, бұйрық берудің түрлі формалары мен жағдаяттарына сай сөйлеу этикеті формаларын қолдана білу; 7. 2. 6. 1 кесте, диаграмма, суреттер мен сызбаларда берілген ақпаратты сипаттау; 7. 3. 2. 1 ресми-іскерлік (өтініш) салаға қатысты мәтіндердің тілдік ерекшелігін анықтау; 7. 3. 6. 1 тақырып бойынша деректер қолдана отырып мәтінде көтерілген мәселеге өз ойын дәлелдеп жеткізу; 7. 4. 1. 1 мәтіндердің жанрлық және стильдік ерекшелігін сақтап, ресми құттықтаулар жазу; 7. 4. 5. 1 тақырып бойынша оқшау сөздерге қойылатын тыныс белгілерді орынды қолдану; 7. 5. 2. 1 жазба жұмыстарында ыңғайлас салалас құрмалас сөйлемдерді құрастыру.	Наурыз мейрамы. Ақ мол болсын! Ұлыс оң болсын!	7. 1. 2. 1 тыңдалған мәтіннен ақпараттың өзектілігін анықтау; 7. 2. 2. 1 ұсыныс жасау, өтініш, бұйрық берудің түрлі формалары мен жағдаяттарына сай сөйлеу этикеті формаларын қолдана білу; 7. 3. 6. 1 тақырып бойынша деректер қолдана отырып мәтінде көтерілген мәселеге өз ойын дәлелдеп жеткізу; 7. 4. 1. 1 мәтіндердің жанрлық және стильдік ерекшелігін сақтап, ресми құттықтаулар жазу; 7. 5. 2. 1 жазба жұмыстарында ыңғайлас салалас құрмалас сөйлемдерді құрастыру.	
Жастықтың оты қайдасың?	7. 1. 1. 1 мәтін үзінділері арқылы оқиғаның дамуын болжау; 7. 1. 5. 1 сөйлеушінің дауыс ырғағы мен сөйлеу мәнері арқылы негізгі ойды анықтау;	Жастықтың оты қайдасың?	7. 1. 1. 1 мәтін үзінділері арқылы оқиғаның дамуын болжау; 7. 2. 2. 1 ұсыныс жасау, өтініш, бұйрық берудің	

	7. 2. 2. 1 ұсыныс жасау, өтініш, бұйрық берудің түрлі формалары мен жағдаяттарына сай сөйлеу этикеті формаларын қолдана білу; 7. 2. 5. 1 диалогке қатысушылар коммуникативтік жағдаяттың талаптарына сай «сөйлеуші→тыңдаушы» позицияларын еркін ауыстыру; 7. 3. 3. 1 прозалық және поэзиялық шығармалардағы кейіпкердің образын талдау; 7. 3. 5. 1 қосымша ақпарат көздерінен алынған мәліметтерді кесте, диаграмма, сызба түрінде ұсыну; 7. 4. 3. 1 жазба жұмыстарында метафораны қолданып жазу; 7. 4. 5. 1 тақырып бойынша сөздердің маңызды бөліктерін дұрыс жазу (күрделі сөздер); 7. 5. 2. 1 жазба жұмыстарында түсіндірмелі салалас құрмалас сөйлемдерді құрастыру.		түрлі формалары мен жағдаяттарына сай сөйлеу этикеті формаларын қолдана білу; 7. 3. 5. 1 қосымша ақпарат көздерінен алынған мәліметтерді кесте, диаграмма, сызба түрінде ұсыну; 7. 4. 5. 1 тақырып бойынша сөздердің маңызды бөліктерін дұрыс жазу (күрделі сөздер); 7. 5. 2. 1 жазба жұмыстарында түсіндірмелі салалас құрмалас сөйлемдерді құрастыру.	
«Менің туған өлкем» электрондық энциклопедиясы	7. 1. 2. 1 тыңдалған мәтіннен ақпараттың өзектілігін анықтау; 7. 1. 6. 1 тыңдалым материалдарының мазмұны негізінде өз пікірін өзгелердің пікірімен салыстыра отырып жауап беру; 7. 2. 1. 1 мақал-мәтелдер, терминдер мен неологизмдерді орынды қолдану; 7. 2. 3. 1 ауызша мәтіндер құрауда екпін түрлерін сөз және сөйлем ішінде орынды қолданып айту; 7. 3. 4. 1 мәтіндердің идеясын, мақсатты аудиториясын салыстырып, талдау жасау;	«Менің туған өлкем» электрондық энциклопедиясы	7. 1. 2. 1 тыңдалған мәтіннен ақпараттың өзектілігін анықтау; 7. 2. 1. 1 мақал-мәтелдер, терминдер мен неологизмдерді орынды қолдану; 7. 3. 6. 1 тақырып бойынша деректер қолдана отырып мәтінде көтерілген мәселеге өз ойын дәлелдеп жеткізу;	

	7. 3. 6. 1 тақырып бойынша деректер қолдана отырып мәтінде көтерілген мәселеге өз ойын дәлелдеп жеткізу; 7. 4. 4. 1 тақырып бойынша мәліметтерді жинақтап, презентация түрінде ұсыну; 7. 4. 5. 1 тақырып бойынша сөздердің маңызды бөліктерін дұрыс жазу (күрделі сөздер), оқшау сөздерге қойылатын тыныс белгілерді орынды қолдану; 7. 5. 1. 5 етістіктің шақтары (бұрынғы және ауыспалы өткен шақ, мақсатты және болжалды келер шақ) мен қалау райдың қызметін білу, ауызша және жазба жұмыстарда қолдану; 7. 5. 2. 1 жазба жұмыстарында түсіндірмелі салалас құрмалас сөйлемдерді құрастыру.		7. 4. 5. 1 тақырып бойынша сөздердің маңызды бөліктерін дұрыс жазу (күрделі сөздер), оқшау сөздерге қойылатын тыныс белгілерді орынды қолдану; 7. 5. 1. 5 етістіктің шақтары (бұрынғы және ауыспалы өткен шақ, мақсатты және болжалды келер шақ) мен қалау райдың қызметін білу, ауызша және жазба жұмыстарда қолдану.	
Ғылым мен техниканың соңғы жаңалықтары	7. 1. 2. 1 тыңдалған мәтіннен ақпараттың өзектілігін анықтау; 7. 1. 3. 1 әлеуметтік-мәдени тақырыптарға байланысты қажетті сөздер мен сөз тіркестерінің мағынасын түсіну 7. 2. 1. 1 мақал-мәтелдер, терминдер мен неологизмдерді орынды қолдану; 7. 2. 5. 1 диалогке қатысушылар коммуника- тивтік жағдаяттың талаптарына сай «сөйлеуші→тыңдаушы» позицияларын еркін ауыстыру 7. 3. 3. 1 прозалық және поэзиялық шығармалардағы кейіпкердің образын талдау; 7. 3. 4. 1 мәтіндердің идеясын, мақсатты аудиториясын	Ғылым мен техниканың соңғы жаңалықтары	7. 1. 2. 1 тыңдалған мәтіннен ақпараттың өзектілігін анықтау; 7. 2. 1. 1 мақал-мәтелдер, терминдер мен неологизмдерді орынды қолдану; 7. 3. 3. 1 прозалық және поэзиялық шығармалардағы кейіпкердің образын талдау; 7. 4. 5. 1 тақырып бойынша оқшау сөздерге қойылатын тыныс белгілерді орынды қолдану 7. 5. 2. 1 жазба жұмыстарында түсіндірмелі салалас	

	салыстырып, талдау жасау 7. 4. 2. 1 эссе құрылымы мен дамуын сақтап, көтерілген мәселе бойынша келісу-келіспеу себептерін айқын көрсетіп жазу; 7. 4. 5. 1 тақырып бойынша оқшау сөздерге қойылатын тыныс белгілерді орынды қолдану 7. 5. 2. 1 жазба жұмыстарында түсіндірмелі салалас құрмалас сөйлемдерді құрастыру.		құрмалас сөйлемдерді құрастыру.	
Батыр туса – ел ырысы	7. 1. 2. 1 тыңдалған мәтіннен ақпараттың өзектілігін анықтау; 7. 1. 4. 1 әдеби көркем шығармалардан үзінді тыңдау, тақырыбы мен идеясын талдау; 7. 2. 1. 1 мақал-мәтелдерді орынды қолдана отырып, мәтін мазмұнын дамыту; 7. 2. 4. 1 шығармадағы кейіпкерлерге автор берген мінездемені талдау; 7. 3. 2. 1 ресми-іскерлік (өтініш) салаға қатысты мәтіндердің тілдік ерекшелігін анықтау; 7. 3. 6. 1 тақырып бойынша деректер қолдана отырып мәтінде көтерілген мәселеге өз ойын дәлелдеп жеткізу; 7. 4. 4. 1 тақырып бойынша мәліметтерді жинақтап, презентация түрінде ұсыну; 7. 4. 3. 1 жазба жұмыстарында метафораны қолданып жазу; 7. 5. 2. 1 жазба жұмыстарында ыңғайлас, түсіндірмелі салалас құрмалас сөйлемдерді құрастыру.	Батыр туса – ел ырысы	7. 1. 2. 1 тыңдалған мәтіннен ақпараттың өзектілігін анықтау; 7. 2. 1. 1 мақал-мәтелдерді орынды қолдана отырып, мәтін мазмұнын дамыту; 7. 3. 6. 1 тақырып бойынша деректер қолдана отырып мәтінде көтерілген мәселеге өз ойын дәлелдеп жеткізу; 7. 4. 4. 1 тақырып бойынша мәліметтерді жинақтап, презентация түрінде ұсыну; 7. 5. 2. 1 жазба жұмыстарында ыңғайлас, түсіндірмелі салалас құрмалас сөйлемдерді құрастыру.	

Типовую учебную программу по учебному предмету «Русский язык и литература» для 7-9 классов уровня основного среднего образования

Максимальный объем учебной нагрузки по предмету «Русский язык и литература» в классах с казахским языком обучения составляет:

- 1) в 5 классе – 2 часа в неделю, 68 часов в учебном году;
- 2) в 6 классе – 2 часа в неделю, 68 часов в учебном году;
- 3) в 7 классе – 2 часа в неделю, 68 часов в учебном году;
- 4) в 8 классе – 2 часа в неделю, 68 часов в учебном году;
- 5) в 9 классе – 2 часа в неделю, 68 часов в учебном году.

Долгосрочный план

3) 7 класс

Тема	Изучаемые художественные произведения (по выбору)	Виды речевой деятельности	Цели обучения
1-я четверть			
Путешествия и достопримечательности	Д. Свифт. «Путешествия Гулливера». В. Обручев. «Земля Санникова». Ю. Домбровский. «Хранитель древности» (отрывок).	Слушание	7. 1. 1. 1 понимать сообщение продолжительностью 3-5 минут, извлекая необходимую информацию и/или определяя последовательность событий; 7. 1. 4. 1 определять основную мысль текста, опираясь на содержание текста
		Говорение	7. 2. 3. 1 соблюдать морфологические нормы использования форм разных частей речи; 7. 2. 5. 1 участвовать в диалоге, обмениваясь мнениями по предложенной теме
		Чтение	7. 3. 3. 1 формулировать проблемные вопросы по тексту, позволяющие выдвигать идеи, предположения, и отвечать на вопросы, приводя аргументы, связывать информацию текста с другими фактами из реальной жизни; 7. 3. 6. 1 анализировать содержание художественных произведений (поэтических, прозаических), определяя жанровые особенности и художественно-изобразительные средства
		Письмо	7. 4. 1. 1 создавать тексты публицистического стиля (репортаж о событии, заметка, отзыв) и официально-делового стиля (доверенность, заявление, официальное поздравление, деловое письмо); 7. 4. 7. 1 применять знаки препинания в предложениях с вводными словами и конструкциями
		Использование языковых единиц	7. 5. 1. 2 выбирать и использовать соответствующий ситуации общения глагол совершенного и несовершенного вида в условном, изъявительном и повелительном

			наклонении
Жара и холод: страна и образ жизни	Г. Скребицкий. «Четыре художника». Стихи А. Кунанбаева. «Времена года». И.А. Бунин. «Листопад». К. Паустовский. «Осень».	Слушание	7. 1. 2. 1 понимать значение слов учебно-образовательной тематики; 7. 1. 3. 1 понимать содержание небольших прозаических и поэтических произведений/фрагментов, определяя сюжетную линию или настроение стихотворения
		Говорение	7. 2. 1. 1 владеть словарным запасом, включающим эмоционально-окрашенную лексику, термины; 7. 2. 4. 1 создавать аргументированное высказывание (рассуждение с элементами описания и/или повествования) на основе личных впечатлений и наблюдений
		Чтение	7. 3. 1. 1 понимать главную и второстепенную информацию сплошных и несплошных текстов, связывая информацию с общеизвестными, повседневными знаниями; 7. 3. 5. 1 составлять сложный план
		Письмо	7. 4. 3. 1 представлять информацию в виде таблицы, схемы диаграммы, графика; 7. 4. 6. 1 правильно писать гласные и согласные в разных частях слова, слова через дефис
		Использование языковых единиц	7. 5. 1. 1 использовать собирательные, вещественные и абстрактные существительные, прилагательные и наречия в разных степенях сравнения; 7. 5. 2. 1 использовать простые осложненные вводными конструкциями, однородными членами предложения
2-я четверть			
Культура: характер и личность	Притча «Внешняя и внутренняя красота». Л. Толстой. «После бала». Н. Заболоцкий. «Некрасивая девочка», «О красоте человеческих лиц».	Слушание	7. 1. 1. 1 понимать сообщение продолжительностью 3-5 минут, извлекая необходимую информацию и/или определяя последовательность событий; 7. 1. 3. 1 понимать содержание небольших прозаических и поэтических произведений/фрагментов, определяя сюжетную линию или настроение стихотворения
		Говорение	7. 2. 1. 1 владеть словарным запасом, включающим эмоционально-окрашенную лексику, термины; 7. 2. 2. 1 пересказывать содержание, используя различные приемы сжатия текста; 7. 2. 5. 1 участвовать в диалоге, обмениваясь мнениями по предложенной теме
		Чтение	7. 3. 1. 1 понимать главную и второстепенную информацию

			сплошных и несплошных текстов, связывая информацию с общеизвестными, повседневными знаниями; 7. 3. 5. 1 составлять сложный план; 7. 3. 6. 1 анализировать содержание художественных произведений (поэтических, прозаических), определяя жанровые особенности и художественно-изобразительные средства
		Письмо	7. 4. 2. 1 излагать сжато содержание текста на основе прослушанного, прочитанного и/или аудиовизуального материала; 7. 4. 5. 1 писать эссе (объем 100-120 слов) на основе цитат, пословиц, поговорок, крылатых выражений, соблюдая особенности текста рассуждения, рассуждения с элементами описания; 7. 4. 7. 1 применять знаки препинания в предложениях с вводными словами и конструкциями
		Использование языковых единиц	7. 5. 1. 2 выбирать и использовать соответствующий ситуации общения глагол совершенного и несовершенного вида в условном, изъявительном и повелительном наклонении
Здоровый образ жизни: спорт и здоровое питание	Д. Федюкин. «Баллада о здоровом образе жизни». С.А. Абрамов. «Выше радуги». В. Высоцкий. «Утренняя гимнастика».	Слушание	7. 1. 2. 1 понимать значение слов учебно-образовательной тематики; 7. 1. 5. 1 прогнозировать содержание по заголовку или началу текста
		Говорение	7. 2. 4. 1 создавать аргументированное высказывание (рассуждение с элементами описания и/или повествования) на основе личных впечатлений и наблюдений; 7. 2. 6. 1 оценивать высказывание (монолог/диалог), основанное на личных впечатлениях/ наблюдениях
		Чтение	7. 3. 2. 1 определять стилистические особенности текстов публицистического стиля (репортаж о событии, заметка, отзыв), официально-делового стиля (доверенность, заявление, договор, официальное поздравление, деловое письмо); определять принадлежность текста к типу рассуждения на основе характерных признаков; 7. 3. 4. 1 использовать виды чтения, включая поисковое
		Письмо	7. 4. 1. 1 создавать тексты публицистического стиля (репортаж о событии, заметка, отзыв) и официально-делового стиля (доверенность, заявление, официальное поздравление, деловое

			письмо); 7. 4. 3. 1 представлять информацию в виде таблицы, схемы диаграммы, графика; 7. 4. 6. 1 правильно писать гласные и согласные в разных частях слова, слова через дефис
		Использование языковых единиц	7. 5. 2. 1 использовать простые осложненные вводными конструкциями, однородными членами предложения
3-я четверть			
Национальные традиции и праздники	Н.В. Гоголь. «Ночь перед Рождеством». Ф. Онгарсынова. «Казахские традиции». С. Мауленов. «Наурыз». М. Макатаев. «Наурыз-думан».	Слушание	7. 1. 1. 1 понимать сообщение продолжительностью 3-5 минут, извлекая необходимую информацию и/или определяя последовательность событий; 7. 1. 3. 1 понимать содержание небольших прозаических и поэтических произведений/фрагментов, определяя сюжетную линию или настроение стихотворения
		Говорение	7. 2. 1. 1 владеть словарным запасом, включающим эмоционально-окрашенную лексику, термины; 7. 2. 5. 1 участвовать в диалоге, обмениваясь мнениями по предложенной теме
		Чтение	7. 3. 1. 1 понимать главную и второстепенную информацию сплошных и несплошных текстов, связывая информацию с общеизвестными, повседневными знаниями; 7. 3. 5. 1 составлять сложный план; 7. 3. 8. 1 сравнивать содержание текстов, цель и целевую аудиторию
		Письмо	7. 4. 3. 1 представлять информацию в виде таблицы, схемы диаграммы, графика; 7. 4. 5. 1 писать эссе (объем 100-120 слов) на основе цитат, пословиц, поговорок, крылатых выражений, соблюдая особенности текста рассуждения, рассуждения с элементами повествования/ описания
		Использование языковых единиц	7. 5. 2. 2 использовать сложные предложения, выражающие условные, уступительные, сравнительные, сопоставительные отношения
Хобби и свободное время	Е. Шварц. «Сказка о потерянном времени». В. Драгунский «Денискины рассказы».	Слушание	7. 1. 4. 1 определять основную мысль текста, опираясь на содержание текста; 7. 1. 5. 1 прогнозировать содержание по заголовку или началу текста
		Говорение	7. 2. 2. 1 пересказывать содержание, используя различные приемы сжатия текста;

			7. 2. 3. 1 соблюдать морфологические нормы использования форм разных частей речи
		Чтение	7. 3. 3. 1 формулировать проблемные вопросы по тексту, позволяющие выдвигать идеи, предположения, и отвечать на вопросы, приводя аргументы, связывать информацию текста с другими фактами из реальной жизни; 7. 3. 4. 1 использовать виды чтения, включая поисковое; 7. 3. 7. 1 извлекать необходимую информацию, сопоставляя и определяя противоречивую информацию
		Письмо	7.4.2.1 излагать сжато содержание текста на основе прослушанного, прочитанного и/или аудиовизуального материала; 7. 4. 4. 1 писать творческие работы (в том числе на литературные темы) представляя себя в предлагаемой ситуации и описывая собственные ощущения, с использованием эмоционально-окрашенной лексики, эпитетов, сравнений, фразеологизмов и олицетворений
		Использование языковых единиц	7. 5. 1. 3 использовать составные числительные в соответствующих формах; 7. 5. 2. 2 использовать сложные предложения, выражающие условные, уступительные, сравнительные, сопоставительные отношения
Музыка в нашей жизни	М. Кабанбаев. «Арстан, я и виолончель». В.Г. Короленко. «Слепой музыкант».	Слушание	7. 1. 2. 1 понимать значение слов учебно-образовательной тематики
		Говорение	7. 2. 4. 1 создавать аргументированное высказывание (рассуждение с элементами описания и/или повествования) на основе личных впечатлений и наблюдений; 7. 2. 6. 1 оценивать высказывание (монолог/диалог), основанное на личных впечатлениях/ наблюдениях
		Чтение	7. 3. 2. 1 определять стилистические особенности текстов публицистического стиля (репортаж о событии, заметка, отзыв), официально-делового стиля (доверенность, заявление, договор, официальное поздравление, деловое письмо); определять принадлежность текста к типу рассуждения на основе характерных признаков; 7. 3. 6. 1 анализировать содержание художественных произведений (поэтических, прозаических), определяя жанровые особенности и

			художественно-изобразительные средства
		Письмо	7. 4. 1. 1 создавать тексты публицистического стиля (репортаж о событии, заметка, отзыв) и официально-делового стиля (доверенность, заявление, официальное поздравление, деловое письмо); 7. 4. 6. 1 правильно писать гласные и согласные в разных частях слова, слова через дефис 7. 4. 7. 1 применять знаки препинания в предложениях с вводными словами и конструкциями
		Использование языковых единиц	7. 5. 2. 2 использовать сложные предложения, выражающие условные, уступительные, сравнительные, сопоставительные отношения
4-я четверть			
День Победы: никто не забыт, ничто не забыто	А.А. Бек. «Волоколамское шоссе». Б. Момышулы. «За нами - Москва». К. Кайсенов. «В тылу врага», Р. Гамзатов. «Журавли». Муса Джалиль «Варварство».	Слушание	7. 1. 4. 1 определять основную мысль текста, опираясь на содержание текста; 7. 1. 5. 1 прогнозировать содержание по заголовку или началу текста
		Говорение	7. 2. 1. 1 владеть словарным запасом, включающим эмоционально-окрашенную лексику, термины; 7. 2. 3. 1 соблюдать морфологические нормы использования форм разных частей речи; 7. 2. 4. 1 создавать аргументированное высказывание (рассуждение с элементами описания и/или повествования) на основе личных впечатлений и наблюдений
		Чтение	7. 3. 3. 1 формулировать проблемные вопросы по тексту, позволяющие выдвигать идеи, предположения, и отвечать на вопросы, приводя аргументы, связывать информацию текста с другими фактами из реальной жизни; 7. 3. 4. 1 использовать виды чтения, включая поисковое; 7. 3. 6. 1 анализировать содержание художественных произведений (поэтических, прозаических), определяя жанровые особенности и художественно-изобразительные средства
		Письмо	7. 4. 2. 1 излагать сжато содержание текста на основе прослушанного, прочитанного и/или аудиовизуального материала; 7. 4. 4. 1 писать творческие работы (в том числе на литературные темы) представляя себя в предлагаемой

			ситуации и описывая собственные ощущения, с использованием эмоционально-окрашенной лексики, эпитетов, сравнений, фразеологизмов и олицетворений
		Использование языковых единиц	7. 5. 1. 2 выбирать и использовать соответствующий ситуации общения глагол совершенного и несовершенного вида в условном, изъявительном и повелительном наклонении; 7. 5. 2. 2 использовать сложные предложения, выражающие условные, уступительные, сравнительные, сопоставительные отношения
Культура: молодежь в современном мире	В. Маяковский. «Секрет молодости». А. Алексин. «Безумная Евдокия».	Слушание	7. 1. 2. 1 понимать значение слов учебно-образовательной тематики
		Говорение	7. 2. 5. 1 участвовать в диалоге, обмениваясь мнениями по предложенной теме; 7. 2. 6. 1 оценивать высказывание (монолог/диалог), основанное на личных впечатлениях/ наблюдениях
		Чтение	7. 3. 1. 1 понимать главную и второстепенную информацию сплошных и несплошных текстов, связывая информацию с общеизвестными, повседневными знаниями; 7. 3. 2. 1 определять стилистические особенности текстов публицистического стиля (репортаж о событии, заметка, отзыв), официально-делового стиля (доверенность, заявление, договор, официальное поздравление, деловое письмо); определять принадлежность текста к типу рассуждения на основе характерных признаков; 7. 3. 5. 1 составлять сложный план; 7. 3. 8. 1 сравнивать содержание текстов, цель и целевую аудиторию
		Письмо	7. 4. 5. 1 писать эссе (объем 100-120 слов) на основе цитат, пословиц, поговорок, крылатых выражений, соблюдая особенности текста рассуждения, рассуждения с элементами повествования/ описания; 7. 4. 6. 1 правильно писать гласные и согласные в разных частях слова, слова через дефис
		Использование языковых единиц	7. 5. 2. 1 использовать простые осложненные вводными конструкциями, однородными членами предложения; 7. 5. 2. 2 использовать сложные предложения, выражающие условные, уступительные, сравнительные, сопоставительные

			отношения Скачать

4) 8 класс

Тема	Изучаемые художественные произведения (по выбору)	Виды речевой деятельности	Цели обучения
1-я четверть			
Семья и подросток	Притча «Волшебная копейка». А. Кунанбаев. «Слова назидания»: «Четырнадцатое слово». В. Железников. «Чучело». М. Ауэзов. «Сирота». Г. Мусрепов. «Рассказы о матери».	Слушание	8. 1. 1. 1 понимать основную и детальную информацию сообщения продолжительностью 4-6 минут, объединяя разрозненные факты в общий контекст, определяя причинно-следственные связи и делая выводы; 8. 1. 2. 1 понимать значение слов историко-культурной тематики
		Говорение	8. 2. 1. 1 владеть словарным запасом, достаточным для замены слов общеязыковыми эквивалентами или описательными оборотами (перифразами); 8. 2. 3. 1 соблюдать синтаксические нормы, включающие правила согласования и управления, употребления причастных и деепричастных оборотов
		Чтение	8. 3. 1. 1 понимать главную, второстепенную и детальную информацию сплошных и несплошных текстов; 8. 3. 2. 1 определять стилистические особенности текстов публицистического стиля (статья, интервью, очерк, послание), официально-делового стиля (характеристика, автобиография, резюме); определять принадлежность текстов к смешанному типу на основе характерных признаков; 8. 3. 3. 1 формулировать проблемные вопросы по тексту, позволяющие выдвигать идеи, интерпретации, предположения, и отвечать на разные типы вопросов
		Письмо	8. 4. 1. 1 создавать тексты публицистического стиля (статья, интервью, очерк, послание) и официально-делового стиля (характеристика, автобиография, резюме); 8. 4. 6. 1 правильно выбирать слитное или раздельное написание НЕ с разными словами
		Использование языковых единиц	8. 5. 1. 1 использовать сложные имена существительные, прилагательные, наречия в соответствующих формах; 8. 5. 1. 3 образовывать действительные и страдательные причастия
Спорт и отдых	Л. Кассиль. «Ход белой королевы». С. Муканов. «Баулан Шолак».	Слушание	8. 1. 3. 1 понимать содержание прозаических, драматических и поэтических произведений/фрагментов, определяя ключевые моменты развития сюжета или конфликта; 8. 1. 4. 1 определять основную мысль текста, выявляя авторскую позицию
		Говорение	8. 2. 4. 1 создавать аргументированное высказывание (рассуждение с элементами описания и/или повествования) на основе таблиц, схем, диаграмм, графиков; 8. 2. 5. 1 участвовать в диалоге по общественно-значимым проблемам, аргументируя свою точку

			зрения
		Чтение	8. 3. 5. 1 составлять цитатный план; 8. 3. 6. 1 анализировать содержание художественных произведений (поэтических, прозаических, драматических), определяя структурно-композиционные особенности
		Письмо	8. 4. 3. 1 представлять информацию в виде; презентации, в том числе содержащей таблицу, схему, диаграмму, график; 8. 4. 7. 1 применять знаки препинания в предложениях с обособленными членами предложения
		Использование языковых единиц	8. 5. 1. 1 использовать сложные имена существительные, прилагательные, наречия в соответствующих формах; 8. 5. 2. 1 использовать причастные обороты и заменять их синонимичными конструкциями
2-я четверть			
Мир труда	Н.А. Заболоцкий. «Не позволяй душе лениться». А. Мусатов. «Как хлеб на стол пришел».	Слушание	8. 1. 1. 1 понимать основную и детальную информацию сообщения продолжительностью 4-6 минут, объединяя разрозненные факты в общий контекст, определяя причинно-следственные связи и делая выводы; 8. 1. 3. 1 понимать содержание прозаических, драматических и поэтических произведений/фрагментов, определяя ключевые моменты развития сюжета или конфликта
		Говорение	8. 2. 1. 1 владеть словарным запасом, достаточным для замены слов общеязыковыми эквивалентами или описательными оборотами (перифразами); 8. 2. 2. 1 пересказывать содержание текста с творческими дополнениями; 8. 2. 5. 1 участвовать в диалоге по общественно-значимым проблемам, аргументируя свою точку зрения
		Чтение	8. 3. 1. 1 понимать главную, второстепенную и детальную информацию сплошных и несплошных текстов; 8. 3. 2. 1 определять стилистические особенности текстов публицистического стиля (статья, интервью, очерк, послание), официально-делового стиля (характеристика, автобиография, резюме);определять принадлежность текстов к смешанному типу на основе характерных признаков; 8. 3. 5. 1 составлять цитатный план; 8. 3. 6. 1 анализировать содержание художественных произведений (поэтических, прозаических, драматических), определяя структурно-композиционные особенности
		Письмо	8. 4. 1. 1 создавать тексты публицистического стиля (статья, интервью, очерк, послание) и официально-делового стиля (характеристика, автобиография, резюме); 8. 4. 2. 1 излагать выборочно содержание текста на основе прослушанного, прочитанного и/или аудиовизуального материала; 8. 4. 5. 1 писать эссе (объем 120-140 слов) по предложенной проблеме, выражая свое согласие\несогласие с позицией автора, соблюдая

			особенности текста рассуждения, рассуждения с элементами повествования; 8. 4. 7. 1-применять знаки препинания в предложениях с обособленными членами предложения
		Использование языковых единиц	8. 5. 1. 4 образовывать деепричастия совершенного и несовершенного вида
		Слушание	8. 1. 2. 1 понимать значение слов историко-культурной тематики; 8. 1. 5. 1 прогнозировать содержание по отрывку прослушанного текста
Через тернии к звездам	О. Сулейменов. «Земля, поклонись человеку». Р. Брэдбери. «Зеленое утро». И. Ефремов. «Звездные корабли».	Говорение	8. 2. 4. 1 создавать аргументированное высказывание (рассуждение с элементами описания и/или повествования) на основе таблиц, схем, диаграмм, графиков; 8. 2. 6. 1 оценивать высказывание (монолог/диалог), составленное на основе таблиц, схем, диаграмм, графиков
		Чтение	8. 3. 2. 1 определять стилистические особенности текстов публицистического стиля (статья, интервью, очерк, послание), официально-делового стиля (характеристика, автобиография, резюме); определять принадлежность текстов к смешанному типу на основе характерных признаков; 8. 3. 4. 1 использовать виды чтения, включая аналитическое
		Письмо	8. 4. 1. 1 создавать тексты публицистического стиля (статья, интервью, очерк, послание) и официально-делового стиля (характеристика, автобиография, резюме) 8. 4. 3. 1 представлять информацию в виде: презентации, в том числе содержащей таблицу, схему, диаграмму, график; 8. 4. 6. 1 правильно выбирать слитное или раздельное написание НЕ с глаголами и деепричастиями
		Использование языковых единиц	8. 5. 1. 2. использовать глаголы движения; 8. 5. 2. 2 использовать деепричастные обороты и заменять их синонимичными конструкциями
3-я четверть			
Мир живой природы	О. Сулейменов. Стихотворение «Волчата». Ч. Айтматов. «Плаха» (фрагмент об Акбаре). К. Мырзагалиев. «Красная книга».	Слушание	8. 1. 1. 1 понимать основную и детальную информацию сообщения продолжительностью 4-6 минут, объединяя разрозненные факты в общий контекст, определяя причинно-следственные связи и делая выводы; 8. 1. 3. 1 понимать содержание прозаических, драматических и поэтических произведений/фрагментов, определяя ключевые моменты развития сюжета или конфликта
		Говорение	8. 2. 1. 1 владеть словарным запасом, достаточным для замены слов общеязыковыми эквивалентами или описательными оборотами (перифразами); 8. 2. 5. 1 участвовать в диалоге по общественно-значимым проблемам, аргументируя свою точку зрения

		Чтение	8. 3. 1. 1 понимать главную, второстепенную и детальную информацию сплошных и несплошных текстов; 8. 3. 5. 1 составлять цитатный план; 8. 3. 8. 1 сравнивать содержание, языковые особенности
		Письмо	8. 4. 3. 1 представлять информацию в виде; презентации, в том числе содержащей таблицу, схему, диаграмму, график 8. 4. 5. 1 писать эссе (объем 120-140 слов) по предложенной проблеме, выражая свое согласие\несогласие с позицией автора, соблюдая особенности текста рассуждения, рассуждения с элементами повествования
		Использование языковых единиц	8. 5. 1. 5 использовать сложные числительные в соответствующих формах
Вода – источник жизни	Янка Мавр. «Сын воды». П.Н. Васильев. «Иртыш».	Слушание	8. 1. 4. 1 определять основную мысль текста, выявляя авторскую позицию; 8. 1. 5. 1 прогнозировать содержание по отрывку прослушанного текста
		Говорение	8. 2. 2. 1 пересказывать содержание текста с творческими дополнениями; 8. 2. 3. 1 соблюдать синтаксические нормы, включающие правила согласования и управления, употребления причастных и деепричастных оборотов
		Чтение	8. 3. 3. 1 формулировать проблемные вопросы по тексту, позволяющие выдвигать идеи, интерпретации, предположения, и отвечать на разные типы вопросов; 8. 3. 4. 1 использовать виды чтения, включая аналитическое; 8. 3. 7. 1 извлекать необходимую информацию из различных источников, определяя ее актуальность, достоверность, полезность и ценность
		Письмо	8. 4. 2. 1 излагать выборочно содержание текста на основе прослушанного, прочитанного и/или аудиовизуального материала; 8. 4. 4. 1 писать творческие работы (в том числе на литературные темы), выбирая определенную роль и речевое поведение в соответствии с установкой, с использованием эпитетов, сравнений, фразеологизмов, олицетворений и метафор
		Использование языковых единиц	8. 5. 2. 1 использовать причастные обороты и заменять их синонимичными конструкциями
Культура питания	Н.В. Гоголь. «Старосветские помещики». А.П. Чехов. «Сирена».	Слушание	8. 1. 2. 1 понимать значение слов историко-культурной тематики
		Говорение	8. 2. 4. 1 создавать аргументированное высказывание (рассуждение с элементами описания и/или повествования) на основе таблиц, схем, диаграмм, графиков; 8. 2. 6. 1 оценивать высказывание (монолог/диалог), составленное на основе таблиц, схем, диаграмм, графиков
		Чтение	8. 3. 2. 1 определять стилистические особенности текстов публицистического стиля (статья, интервью, очерк, послание), официально-делового стиля

			(характеристика, автобиография, резюме); определять принадлежность текстов к смешанному типу на основе характерных признаков; 8. 3. 6. 1 анализировать содержание художественных произведений (поэтических, прозаических, драматических), определяя структурно-композиционные особенности
		Письмо	8. 4. 1. 1 создавать тексты публицистического стиля (статья, интервью, очерк, послание) и официально-делового стиля (характеристика, автобиография, резюме); 8. 4. 6. 1 правильно выбирать слитное или раздельное написание НЕ с разными словами; 8.4.7.1 применять знаки препинания в предложениях с обособленными членами предложения
		Использование языковых единиц	8. 5. 2. 2 использовать деепричастные обороты и заменять их синонимичными конструкциями
4-я четверть			
Сила искусства	А.С. Пушкин. «Моцарт и Сальери». К.Г. Паустовский. «Старый повар». Б.П. Екимов «Музыка старого дома». И. Жансугуров. Поэма «Кюйши» (отрывок).	Слушание	8. 1. 4. 1 определять основную мысль текста, выявляя авторскую позицию; 8. 1. 5. 1 прогнозировать содержание по отрывку прослушанного текста
		Говорение	8. 2. 1. 1 владеть словарным запасом, достаточным для замены слов общеязыковыми эквивалентами или описательными оборотами (перифразами); 8. 2. 3. 1 соблюдать синтаксические нормы, включающие правила согласования и управления, употребления причастных и деепричастных оборотов; 8. 2. 4. 1 создавать аргументированное высказывание (рассуждение с элементами описания и/или повествования) на основе таблиц, схем, диаграмм, графиков
		Чтение	8. 3. 1. 1 понимать главную, второстепенную и детальную информацию сплошных и несплошных текстов; 8. 3. 3. 1 формулировать проблемные вопросы по тексту, позволяющие выдвигать идеи, интерпретации, предположения, и отвечать на разные типы вопросов; 8. 3. 4. 1 использовать виды чтения, включая аналитическое
		Письмо	8. 4. 2. 1 излагать выборочно содержание текста на основе прослушанного, прочитанного и/или аудиовизуального материала; 8. 4. 4. 1 писать творческие работы (в том числе на литературные темы), выбирая определенную роль и речевое поведение в соответствии с установкой, с использованием эпитетов, сравнений, фразеологизмов, олицетворений и метафор; 8. 4. 6. 1 правильно выбирать слитное или раздельное написание НЕ с разными словами
		Использование языковых единиц	8. 5. 1. 5 использовать сложные числительные в соответствующих формах
Научные открытия и технологии	Е.С. Вельтистов. «Приключения Электроника». Жюль Верн. «Дети	Слушание	8. 1. 2. 1 понимать значение слов историко-культурной тематики
		Говорение	8. 2. 5. 1 участвовать в диалоге по общественно-значимым проблемам, аргументируя свою точку

	капитана Гранта».		зрения; 8. 2. 6. 1 оценивать высказывание (монолог/диалог), составленное на основе таблиц, схем, диаграмм, графиков
		Чтение	8. 3. 2. 1 определять стилистические особенности текстов публицистического стиля (статья, интервью, очерк, послание), официально-делового стиля (характеристика, автобиография, резюме); определять принадлежность текстов к смешанному типу на основе характерных признаков; 8. 3. 5. 1 составлять цитатный план; 8. 3. 6. 1 анализировать содержание художественных произведений (поэтических, прозаических, драматических), определяя структурно-композиционные особенности; 8. 3. 8. 1 сравнивать содержание, языковые особенности
		Письмо	8. 4. 1. 1 создавать тексты публицистического стиля (статья, интервью, очерк, послание) и официально-делового стиля (характеристика, автобиография, резюме); 8. 4. 6. 1 правильно выбирать слитное или раздельное написание НЕ с разными словами; 8. 4. 7. 1 применять знаки препинания в предложениях с обособленными членами предложения
		Использование языковых единиц	8. 5. 2. 1 использовать причастные обороты и заменять их синонимичными конструкциями; 8. 5. 2. 2 использовать деепричастные обороты и заменять их синонимичными конструкциями

[Скачать](#)

5) 9 класс

Тема	Изучаемые художественные произведения (по выбору)	Виды речевой деятельности	Цели обучения
1-я четверть			
Культура народов мира	А. Кунанбаев. «Слова назидания» - «17 Слово» М. Шаханов. «Четыре матери» В. Гундарев «На земле Абая»	Слушание	9. 1. 1. 1 понимать основную и детальную информацию сообщения, продолжительностью до 5-8 минут, определяя подтекст, цель высказывания и отношение говорящего к событиям и героям и делая выводы; 9. 1. 4. 1 определять основную мысль текста, учитывая структуру текста
		Говорение	9. 2. 3. 1 соблюдать речевые нормы, включая в высказывание лексические и синтаксические единицы, соответствующие стилю; 9. 2. 5. 1 участвовать в дискуссии по предложенной проблеме, синтезируя различные точки зрения и формулируя пути решения проблемы

Природные ресурсы планеты Земля		Чтение	9. 3. 2. 1 определять стилистические особенности текстов публицистического стиля (проблемная статья),научного стиля (аннотация, тезисы, статья),официально-делового стиля (инструкция, правило, отчет, закон); определять принадлежность текста к различным типам на основе характерных признаков; 9. 3. 3. 1 формулировать вопросы, перефразируя информацию текста, и отвечать на них, различая факт и мнение; 9. 3. 6. 1 анализировать содержание художественных произведений, выявляя авторскую позицию и оценивая содержание произведения
		Письмо	9. 4. 1. 1 создавать тексты публицистического стиля (проблемная статья), научного стиля (аннотация, статья, тезисы) и официально-делового стиля (правило, отчет, инструкция); 9. 4. 5. 1 писать эссе (объем 140-160 слов) по предложенной проблеме, обосновывая свое мнение и предлагая пути решения проблемы, соблюдая особенности текста рассуждения, рассуждения с элементами повествования/ описания; 9. 4. 7. 1 применять знаки препинания в сложных предложениях
		Использование языковых единиц	9. 5. 1. 1 использовать имена существительные, прилагательные, наречия (в т. ч. образованные от других частей речи) в соответствующих формах
	К. Паустовский. «Мещерская сторона» (отрывки). Ч. Айтматов. «Плаха» (отрывок). В. Распутин. «Прощание с Матерой» (отрывок). С. Сейфуллин. Поэма «Кокшетау».	Слушание	9. 1. 2. 1 понимать значение слов общественно-политической тематики; 9. 1. 3. 1 понимать содержание прозаических, драматических, поэтических произведений/ фрагментов, определяя слова, с помощью которых автор выражает эмоционально-оценочное отношение к героям, событиям
		Говорение	9. 2. 1. 1 владеть объемом словарного запаса, достаточным для эффективного общения по широкому кругу тем; 9. 2. 4. 1 создавать высказывание (рассуждение, убеждение), используя приемы привлечения внимания и учитывая целевую аудиторию
		Чтение	9. 3. 1. 1 понимать главную, второстепенную и скрытую (подтекст)

			информацию сплошных и несплошных текстов; 9. 3. 2. 1 определять стилистические особенности текстов публицистического стиля (проблемная статья), научного стиля (аннотация, тезисы, статья), официально-делового стиля (инструкция, правило, отчет, закон); определять принадлежность текста к различным типам на основе характерных признаков 9. 3. 5. 1 составлять тезисный план
		Письмо	9. 4. 1. 1 создавать тексты публицистического стиля (проблемная статья), научного стиля (аннотация, статья, тезисы) и официально-делового стиля (правило, отчет, инструкция); 9. 4. 3. 1 представлять информацию в виде отчета, статьи, справки на основе таблиц, схем, диаграмм, графиков и наоборот; 9. 4. 6. 1 правильно писать союзы, предлоги, частицы; 9. 4. 7. 1 применять знаки препинания в сложных предложениях
		Использование языковых единиц	9. 5. 1. 1 использовать имена существительные, прилагательные, наречия (в т. ч. образованные от других частей речи) в соответствующих формах; 9. 5. 2. 1 использовать простые и сложные предложения, соответствующие ситуации устного или письменного общения
2-я четверть			
История и личность	А.С. Пушкин. «Капитанская дочка». М. Шаханов. «Отрарская поэма о побежденном победителе» или «Просчет Чингисхана». М. Ауэзов «Путь Абая». Абиш Кекилбаев. «Плеяды – созвездие надежды». А. Байтурсинов.	Слушание	9. 1. 1. 1 понимать основную и детальную информацию сообщения, продолжительностью до 5-8 минут, определяя подтекст, цель высказывания и отношение говорящего к событиям и героям и делая выводы; 9. 1. 3. 1 понимать содержание прозаических, драматических, поэтических произведений/ фрагментов, определяя слова, с помощью которых автор выражает эмоционально-оценочное отношение к героям, событиям
		Говорение	9. 2. 1. 1 владеть объемом словарного запаса, достаточным для эффективного общения по широкому кругу тем; 9. 2. 2. 1 пересказывать содержание текста, демонстрируя собственное понимание проблематики, оценивая

	«Великий поэт казахов».		позицию автора; 9. 1. 5. 1 участвовать в дискуссии по предложенной проблеме, синтезируя различные точки зрения и формулируя пути решения проблемы
		Чтение	9. 3. 1. 1 понимать главную, второстепенную и скрытую (подтекст) информацию сплошных и несплошных текстов; 9. 3. 2. 1 определять стилистические особенности текстов публицистического стиля (проблемная статья), научного стиля (аннотация, тезисы, статья), официально-делового стиля (инструкция, правило, отчет, закон); определять принадлежность текста к различным типам на основе характерных признаков; 9. 3. 5. 1 составлять тезисный план; 9. 3. 6. 1 анализировать содержание художественных произведений, выявляя авторскую позицию и оценивая содержание произведения
		Письмо	9. 4. 1. 1 создавать тексты публицистического стиля (проблемная статья), научного стиля (аннотация, статья, тезисы) и официально-делового стиля (правило, отчет, инструкция); 9. 4. 2. 1 излагать информацию прослушанного, прочитанного и / или аудиовизуального текста, творчески интерпретируя содержание; 9. 4. 7. 1 применять знаки препинания в сложных предложениях
		Использование языковых единиц	9. 5. 1. 2 использовать глаголы в соответствующих формах; 9. 5. 2. 1 использовать простые и сложные предложения, соответствующие ситуации устного или письменного общения
Реальность и фантазия	Ч.Т. Айтматов. «Легенда о рогатой матери-оленихе» («Белый пароход»). Р. Брэдли. «Все лето в один день».	Слушание	9. 1. 2. 1 понимать значение слов общественно-политической тематики; 9. 1. 5. 1 прогнозировать содержание текста на основе утверждений
		Говорение	9. 2. 4. 1 создавать высказывание (рассуждение, убеждение), используя приемы привлечения внимания и учитывая целевую аудиторию; 9. 2. 6. 1 оценивать высказывание (монолог/диалог) с использованием приемов привлечения внимания и с

			учетом целевой аудитории
		Чтение	9. 3. 4. 1 использовать виды чтения, владеть техниками критического мышления при чтении; 9. 3. 7. 1 извлекать и синтезировать информацию, делать выводы на основе полученных сведений, выражая собственное мнение
		Письмо	9. 4. 3. 1 представлять информацию в виде отчета, статьи, справки на основе таблиц, схем, диаграмм, графиков и наоборот; 9. 4. 5. 1 писать эссе (объем 140-160 слов) по предложенной проблеме, обосновывая свое мнение и предлагая пути решения проблемы, соблюдая особенности текста рассуждения, рассуждения с элементами повествования/ описания; 9. 4. 6. 1 правильно писать союзы, предлоги; 9. 4. 7. 1 применять знаки препинания в сложных предложениях
		Использование языковых единиц	9. 5. 1. 2 использовать глаголы в соответствующих формах; 9. 5. 2. 1 использовать простые и сложные предложения, соответствующие ситуации устного или письменного общения
3-я четверть			
Отцы и дети: диалог и конфликт поколений	У. Шекспир. «Ромео и Джульетта». К.Г. Паустовский. «Телеграмма».	Слушание	9. 1. 1. 1 понимать основную и детальную информацию сообщения, продолжительностью до 5-8 минут, определяя подтекст, цель высказывания и отношение говорящего к событиям и героям и делая выводы; 9. 1. 3. 1 понимать содержание прозаических, драматических, поэтических произведений/ фрагментов, определяя слова, с помощью которых автор выражает эмоционально-оценочное отношение к героям, событиям
		Говорение	9. 2. 1. 1 владеть объемом словарного запаса, достаточным для эффективного общения по широкому кругу тем; 9. 2. 5. 1 участвовать в дискуссии по предложенной проблеме, синтезируя различные точки зрения и формулируя пути решения проблемы
		Чтение	9. 3. 1. 1 понимать главную, второстепенную и скрытую (подтекст)

			информацию сплошных и несплошных текстов; 9. 3. 5. 1 составлять тезисный план; 9. 3. 8. 1 сравнивать тексты, анализируя содержание, определяя авторскую позицию
		Письмо	9. 4. 3. 1 представлять информацию в виде отчета, статьи, справки на основе таблиц, схем, диаграмм, графиков и наоборот; 9. 4. 5. 1 писать эссе (объем 140-160 слов) по предложенной проблеме, обосновывая свое мнение и предлагая пути решения проблемы, соблюдая особенности текста рассуждения, рассуждения с элементами повествования/ описания; 9. 4. 7. 1 применять знаки препинания в сложных предложениях
		Использование языковых единиц	9. 5. 1. 3 использовать числительные в соответствующих формах; 9. 5. 2. 1 использовать простые и сложные предложения, соответствующие ситуации устного или письменного общения
Молодежь и средства массовой информации	С. Черный. «Диета», «Зеркало». Б. Акунин. Роман «Турецкий гамбит» (отрывки документальных вставок).	Слушание	9. 1. 4. 1 определять основную мысль текста, учитывая структуру текста; 9. 1. 5. 1 прогнозировать содержание текста на основе утверждений
		Говорение	9. 2. 2. 1 пересказывать содержание текста, демонстрируя собственное понимание проблематики, оценивая позицию автора; 9. 2. 3. 1 соблюдать речевые нормы, включая в высказывание лексические и синтаксические единицы, соответствующие стилю
		Чтение	9. 3. 2. 1 определять стилистические особенности текстов публицистического стиля (проблемная статья), научного стиля (аннотация, тезисы, статья), официально-делового стиля (инструкция, правило, отчет, закон); определять принадлежность текста к различным типам на основе характерных признаков; 9. 3. 3. 1 формулировать вопросы, перефразируя информацию текста, и отвечать на них, различая факт и мнение; 9. 3. 4. 1 использовать виды чтения, владеть техниками критического мышления при чтении; 9. 3. 7. 1 извлекать и синтезировать

			информацию, делать выводы на основе полученных сведений, выражая собственное мнение
		Письмо	9. 4. 1. 1 создавать тексты публицистического стиля (проблемная статья), научного стиля (аннотация, статья, тезисы) и официально-делового стиля (правило, отчет, инструкция); 9. 4. 2. 1 излагать информацию прослушанного, прочитанного и / или аудиовизуального текста, творчески интерпретируя содержание; 9. 4. 4. 1 писать творческие работы (в том числе на литературные темы), фрагмент/фрагменты текста, являющиеся контрастными по содержанию, с использованием в письме изобразительно-выразительных средств; 9. 4. 7. 1 применять знаки препинания в сложных предложениях
		Использование языковых единиц	9. 5. 1. 3 использовать числительные в соответствующих формах
Мир един: глобализация	М. Светлов. «Гренада». М. Горький. «Сказки об Италии». В. Астафьев. «Деревья растут для всех».	Слушание	9. 1. 2. 1 понимать значение слов общественно-политической тематики
		Говорение	9. 2. 4. 1 создавать высказывание (рассуждение, убеждение), используя приемы привлечения внимания и учитывая целевую аудиторию; 9. 2. 6. 1 оценивать высказывание (монолог/диалог) с использованием приемов привлечения внимания и с учетом целевой аудитории
		Чтение	9. 3. 2. 1 определять стилистические особенности текстов публицистического стиля (проблемная статья), научного стиля (аннотация, тезисы, статья),официально-делового стиля (инструкция, правило, отчет, закон); определять принадлежность текста к различным типам на основе характерных признаков; 9. 3. 6. 1 анализировать содержание художественных произведений, выявляя авторскую позицию и оценивая содержание произведения; 9. 3. 7. 1 извлекать и синтезировать информацию, делать выводы на основе полученных сведений, выражая собственное мнение

		Письмо	9. 4. 1. 1 создавать тексты публицистического стиля (проблемная статья), научного стиля (аннотация, статья, тезисы) и официально-делового стиля (правило, отчет, инструкция); 9. 4. 5. 1 писать эссе (объем 140-160 слов) по предложенной проблеме, обосновывая свое мнение и предлагая пути решения проблемы, соблюдая особенности текста рассуждения, рассуждения с элементами повествования/ описания; 9. 4. 6. 1 правильно писать союзы, предлоги, частицы; 9. 4. 7. 1 применять знаки препинания в сложных предложениях
		Использование языковых единиц	9. 5. 2. 1 использовать простые и сложные предложения, соответствующие ситуации устного или письменного общения
4-я четверть			
Знаменитые люди	М.Ю. Лермонтов. «Смерть поэта». Е.А. Евтушенко. «Людей неинтересных в мире нет». В.Ян. «Чингиз-хан» (отрывок). Абай. «Не будь падким на все».	Слушание	9. 1. 2. 1 понимать значение слов общественно-политической тематики
		Говорение	9. 2. 1. 1 владеть объемом словарного запаса, достаточным для эффективного общения по широкому кругу тем; 9. 2. 3. 1 соблюдать речевые нормы, включая в высказывание лексические и синтаксические единицы, соответствующие стилю; 9. 2. 4. 1 создавать высказывание (рассуждение, убеждение), используя приемы привлечения внимания и учитывая целевую аудиторию
		Чтение	9. 3. 1. 1 понимать главную, второстепенную и скрытую (подтекст) информацию сплошных и несплошных текстов; 9. 3. 2. 1 определять стилистические особенности текстов публицистического стиля (проблемная статья), научного стиля (аннотация, тезисы, статья), официально-делового стиля (инструкция, правило, отчет, закон); определять принадлежность текста к различным типам на основе характерных признаков; 9. 3. 3. 1 формулировать вопросы, перефразируя информацию текста, и отвечать на них, различая факт и мнение; 9. 3. 4. 1 использовать виды чтения, владеть техниками критического мышления при чтении

		Письмо	9. 4. 4. 1 писать творческие работы (в том числе на литературные темы), фрагмент/фрагменты текста, являющиеся контрастными по содержанию, с использованием в письме изобразительно-выразительных средств; 9. 4. 5. 1 писать эссе (объем 140-160 слов) по предложенной проблеме, обосновывая свое мнение и предлагая пути решения проблемы, соблюдая особенности текста рассуждения, рассуждения с элементами повествования/ описания; 9. 4. 6. 1 правильно писать союзы, предлоги, частицы
		Использование языковых единиц	9. 5. 1. 2 использовать глаголы в соответствующих формах
	Я и закон Ч. Айтматов. «Плаха» (фрагмент самосуда Бостона).	Слушание	9. 1. 4. 1 определять основную мысль текста, учитывая структуру текста; 9. 1. 5. 1 прогнозировать содержание текста на основе утверждений
		Говорение	9. 2. 5. 1 участвовать в дискуссии по предложенной проблеме, синтезируя различные точки зрения и формулируя пути решения проблемы; 9. 2. 6. 1 оценивать высказывание (монолог/ диалог) с использованием приемов привлечения внимания и с учетом целевой аудитории
		Чтение	9. 3. 2. 1 определять стилистические особенности текстов публицистического стиля (проблемная статья), научного стиля (аннотация, тезисы, статья), официально-делового стиля (инструкция, правило, отчет, закон); определять принадлежность текста к различным типам на основе характерных признаков; 9. 3. 5. 1 составлять тезисный план; 9. 3. 6. 1 анализировать содержание художественных произведений, выявляя авторскую позицию и оценивая содержание произведения; 9. 3. 8. 1 сравнивать тексты, анализируя содержание, определяя авторскую позицию
		Письмо	9. 4. 2. 1 излагать информацию прослушанного, прочитанного и / или аудиовизуального текста, творчески интерпретируя содержание; 9. 4. 4. 1 писать творческие работы (в том

			числе на литературные темы), фрагмент/фрагменты текста, являющиеся контрастными по содержанию, с использованием в письме изобразительно-выразительных средств;
		Использование языковых единиц	9. 4. 7. 1 применять знаки препинания в сложных предложениях 9. 5. 2. 1 использовать простые и сложные предложения, соответствующие ситуации устного или письменного общения

Типтік оқу бағдарламасы «Ағылшын тілі» пәні бойынша негізгі орта білім деңгейіндегі 7-9 сыныптар үшін

«Ағылшын тілі» оқу пәні бойынша оқу жүктемесінің ең көп көлемі:

- 1) 7-сыныпта - аптасына 2 сағат, оқу жылында 68 сағат;
- 2) 8-сыныпта – аптасына 2 сағат, оқу жылында 68 сағат;
- 3) 9-сыныпта – аптасына 2 сағат, оқу жылында 68 сағат.

Үлгілік оқу бағдарламасы

7-сынып:

Тақырыптар	Бөлімдер	Оқу мақсаттары
1-тоқсан		
Хобби және бос уақыт	Мазмұны (content)	7.1.3.1 әртүрлі көзқарастарды құрметтеу;
		7.1.4.1 басқа білім алушылардан алынған кері байланысты конструктивті бағалау және оған жауап беру;
		7.1.7.1 ауызша және жазбаша сөйлеуде дәйекті аргументті әзірлеу және бекіту;
		7.1.9.1 өз ойларын, идеяларын, тәжірибелері мен сезімдерін білдіру үшін қиялын қолдану
	Тыңдау (Listening)	7.2.1.1 таныс және оқу тақырыптарының кең ауқымы бойынша мәтіннің негізгі идеясын түсіну
		7.2.2.1 таныс және оқу тақырыптарының кең ауқымы бойынша мәтіндердегі нақты ақпаратты және пікірлерді анықтау
		7.2.4.1 кейбір жалпы және оқу тақырыптары бойынша ұзақ әңгімедегі кейбір жанама мағыналарды қолдаумен түсіну
	Сөйлеу (Speaking)	7.3.1.1 кейбір жалпы және оқу тақырыптарындағы әңгімеде ресми және бейресми регистрлерді қолдану;
		7.3.2.1 кейбір жалпы және оқу тақырыптары аясында ақпарат алу үшін күрделі сұрақтар қою;
		7.3.3.1 таныс жалпы және оқу тақырыптары аясында ой-пікір деңгейінде өз пікірін білдіру
		7.3.6.1 жұптық, топтық жұмыс және бүкіл сыныппен жұмыс кезінде басқалардың айтқанын сөйлем немесе ой-пікір деңгейінде біршама икемділікпен түсіндіріп көру;

		7.3.7.1 таныс жалпы және оқу тақырыптары аясында нақты лексика мен синтаксисті қолдану
	Оқу (Reading)	7.4.1.1 кейбір бейтаныс жалпы және оқу тақырыптары аясындағы мәтіндердің негізгі сәттерін түсіну;
		7.4.2.1 көптеген таныс жалпы және оқу тақырыптары аясындағы мәтіндердегі нақты ақпаратты және егжей-тегжейлерді түсіну;
		7.4.3.1 кейбір ұзақ мәтіндерді қоса алғанда, көптеген таныс жалпы және оқу тақырыптары аясындағы аргументтің егжей-тегжейін түсіну;
		7.4.8.1 мағынасын тексеру және түсінігін кеңейту үшін таныс және кейбір бейтаныс қағаз және цифрлық ресурстарды шамалы қолдаумен пайдалану
	Жазу (Writing)	7.5.1.1 жалпы және оқу тақырыптарындағы мәтін деңгейінде жұмыстарды қолдаумен жоспарлау, жазу, өңдеу және тексеру;
		7.5.2.1 кейбір таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша өткендегі нақты, ойдан шығарылған оқиғалар, әрекеттер немесе тәжірибе туралы қолдаумен жазу
		7.5.3.1 кейбір таныс жалпы және оқу тақырыптарында орташа грамматикалық сауаттылықпен жазу;
		7.5.6.1 таныс жалпы тақырыптарда базалық дәнекер сөздерді пайдалана отырып, сөйлемдерді абзацқа логикалық біріктіру;
		7.5.8.1 кейбір таныс жалпы және оқу тақырыптарында жиі қолданылатын сөздерді дұрыс жазу
		7.5.9.1 әртүрлі таныс жалпы және оқу тақырыптарында мәтін деңгейінде жазбаша жұмыстарда тыныс белгілерін орташа сауаттылықпен пайдалану
	Тілді қолдану (Use of English)	7.6.1.1 таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша кейбір абстрактілі зат есімдерді және күрделі сөз тіркестерін қолдану;
		7.6.2.1 таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша too much, too many, none any, enough сөздерін қоса алғанда, саналымды және саналымсыз зат есімдер үшін әртүрлі мөлшердік сөздерді қолдану ;
		7.6.3.1 таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша жалпы есімшелерді сын есім ретінде қолдану және сын есімдерді зат есімдердің алдына дұрыс қою;
		7.6.5.1 таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша әртүрлі шақ түрлерін қамтитын сұрақтарды қолдану;
		7.6.6.1 көптеген таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша меншікті және қайтарымды есімдіктерді, соның ішінде mine, yours, ours, theirs, hers, his, myself, yourself, themselves қолдану ;
		7.6.12.1 бірқатар таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша дұрыс және бұрыс үстеулермен салыстырмалы шырайдағы үстеу құрылымдарын қолдану;
Коммуникациялар және технологиялар	Мазмұны (content)	7.1.2.1 сыныптастарына кері байланыспен қамтамасыз ету үшін сөйлеу және тыңдау дағдыларын қолдану;
		7.1.4.1 басқа білім алушылардан алынған кері байланысты конструктивті бағалау және оған жауап беру;
		7.1.6.1 ақпаратты басқаларға түсінікті түрде ұйымдастыру және ұсыну;

		7.1.7.1 ауызша және жазбаша сөйлеуде дәйекті аргументті әзірлеу және бекіту;
		7.1.8.1 оқу және талқылау арқылы мәдениетаралық түсіністікті дамыту;
		7.1.10.1 таныс тақырыптар бойынша пікірлер мен көзқарастарды талдау және зерделеу үшін ауызша немесе жазбаша сөйлеуді қолдану
	Тыңдау (Listening)	7.2.1.1 таныс және оқу тақырыптарының кең ауқымы бойынша мәтіннің негізгі идеясын түсіну
		7.2.3.1 таныс және оқу тақырыптарының кең ауқымы бойынша мәтіннің егжей-тегжейін түсіну
		7.2.5.1 көптеген жалпы және оқу тақырыптары бойынша әңгімеде сөйлеушінің(лердің) пікірін қолдаумен анықтау
		7.2.6.1 кейбір жалпы және оқу тақырыптары бойынша ұзақ әңгіме контекстінен мағынаны шамалы қолдаумен анықтау;
		7.2.8.1 жалпы және оқу тақырыптары бойынша әңгімелерді қолдаумен түсіну
	Сөйлеу (Speaking)	7.3.2.1 кейбір жалпы және оқу тақырыптары аясында ақпарат алу үшін күрделі сұрақтар қою;
		7.3.3.1 таныс жалпы және оқу тақырыптары аясында ой-пікір деңгейінде өз пікірін білдіру
		7.3.5.1 оқу тапсырмаларын орындау мақсатында ынтымақтастық, талқылау, келісу, жоспарлау және басымдықтарды орналастыру үшін сыныптастарымен өзара әрекеттесуге тырысу;
		7.3.7.1 таныс жалпы және оқу тақырыптары аясында нақты лексика мен синтаксисті қолдану;
		7.3.8.1 кейбір жалпы және оқу тақырыптары бойынша ұзағырақ әңгімелер мен оқиғалардың негізгі сәттерін қайта баяндау;
	Оқу (Reading)	7.4.1.1 кейбір бейтаныс жалпы және оқу тақырыптары аясындағы мәтіндердің негізгі сәттерін түсіну;
		7.4.2.1 көптеген таныс жалпы және оқу тақырыптары аясындағы мәтіндердегі нақты ақпаратты және егжей-тегжейлерді түсіну;
		7.4.3.1 кейбір ұзақ мәтіндерді қоса алғанда, көптеген таныс жалпы және оқу тақырыптары аясындағы аргументтің егжей-тегжейін түсіну
	Жазу (Writing)	7.5.1.1 жалпы және оқу тақырыптарындағы мәтін деңгейінде жұмыстарды қолдаумен жоспарлау, жазу, өңдеу және тексеру
		7.5.2.1 кейбір таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша өткендегі нақты, ойдан шығарылған оқиғалар, әрекеттер немесе тәжірибе туралы қолдаумен жазу
		7.5.5.1 кейбір таныс жалпы және оқу тақырыптарында мысалдармен және негіздемемен бекіте отырып, дәлелдерді біршама қолдаумен пайдалану;
		7.5.6.1 таныс жалпы тақырыптарда базалық дәнекер сөздерді пайдалана отырып, сөйлемдерді абзацқа логикалық біріктіру;
		7.5.8.1 кейбір таныс жалпы және оқу тақырыптарында жиі қолданылатын

		сөздерді дұрыс жазу
	Тілді қолдану (Use of English)	7.6.4.1 таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша әртүрлі көрсеткіштерді қолдану
		7.6.6.1 көптеген таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша меншікті және қайтарымды есімдіктерді, соның ішінде mine, yours, ours, theirs, hers, his, myself, yourself, themselves қолдану ;
		7.6.7.1 таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша өткен шақты білдіру үшін жай аяқталған түрлерін қолдану
2 тоқсан		
Демалыс және саяхат	Мазмұны (content)	7.1.2.1 сыныптастарына кері байланыспен қамтамасыз ету үшін сөйлеу және тыңдау дағдыларын қолдану;
		7.1.4.1 басқа білім алушылардан алынған кері байланысты конструктивті бағалау және оған жауап беру;
		7.1.6.1 ақпаратты басқаларға түсінікті түрде ұйымдастыру және ұсыну;
		7.1.8.1 оқу және талқылау арқылы мәдениетаралық түсіністікті дамыту;
		7.1.9.1 өз ойларын, идеяларын, тәжірибелері мен сезімдерін білдіру үшін қиялын қолдану
	Тыңдау (Listening)	7.2.1.1 таныс және оқу тақырыптарының кең ауқымы бойынша мәтіннің негізгі идеясын түсіну
		7.2.3.1 таныс және оқу тақырыптарының кең ауқымы бойынша мәтіннің егжей-тегжейін түсіну
		7.2.4.1 кейбір жалпы және оқу тақырыптары бойынша ұзақ әңгімедегі кейбір жанама мағыналарды қолдаумен түсіну
		7.2.5.1 көптеген жалпы және оқу тақырыптары бойынша әңгімеде сөйлеушінің(лердің) пікірін қолдаумен анықтау
	Сөйлеу (Speaking)	7.3.1.1 кейбір жалпы және оқу тақырыптарындағы әңгімеде ресми және бейресми регистрлерді қолдану;
		7.3.2.1 кейбір жалпы және оқу тақырыптары аясында ақпарат алу үшін күрделі сұрақтар қою;
		7.3.3.1 таныс жалпы және оқу тақырыптары аясында ой-пікір деңгейінде өз пікірін білдіру
		7.3.4.1 көптеген жалпы және оқу тақырыптары аясындағы күтпеген түсініктемелерге ой-пікір элементтері бар сөйлем деңгейінде біршама икемділікпен жауап беру;
		7.3.7.1 таныс жалпы және оқу тақырыптары аясында нақты лексика мен синтаксисті қолдану
		7.3.8.1 кейбір жалпы және оқу тақырыптары бойынша ұзағырақ әңгімелер мен оқиғалардың негізгі сәттерін қайта баяндау
	Оқу (Reading)	7.4.1.1 кейбір бейтаныс жалпы және оқу тақырыптары аясындағы мәтіндердің негізгі сәттерін түсіну;
		7.4.2.1 көптеген таныс жалпы және оқу тақырыптары аясындағы

		мәтіндердегі нақты ақпаратты және егжей-тегжейлерді түсіну;
		7.4.9.1 таныс жалпы және оқу тақырыптарындағы қысқа, қарапайым мәтіндерде келтірілген аргументтердегі сәйкессіздіктерді анықтау
	Жазу (Writing)	7.5.2.1 кейбір таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша өткендегі нақты, ойдан шығарылған оқиғалар, әрекеттер немесе тәжірибе туралы қолдаумен жазу
		7.5.3.1 кейбір таныс жалпы және оқу тақырыптарында орташа грамматикалық сауаттылықпен жазу;
		7.5.5.1 кейбір таныс жалпы және оқу тақырыптарында мысалдармен және негіздемемен бекіте отырып, дәлелдерді біршама қолдаумен пайдалану;
		7.5.9.1 әртүрлі таныс жалпы және оқу тақырыптарында мәтін деңгейінде жазбаша жұмыстарда тыныс белгілерін орташа сауаттылықпен пайдалану;
		7.5.7.1 таныс жалпы және оқу тақырыптарында әртүрлі жазбаша жанрлар үшін мәтін деңгейінде сәйкес форматты қолдаумен пайдалану
	Тілді қолдану (Use of English)	7.6.3.1 таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша жалпы есімшелерді сын есім ретінде қолдану және сын есімдерді зат есімдердің алдына дұрыс қою;
		7.6.9.1 бірқатар таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша қазіргі және өткен шақтың жай түрлері мен аяқталған жай түрлерінің әртүрлілігін тиісті түрде қолдану
		7.6.11.1 бірқатар таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша мәлімдемелер үшін кейбір төл сөз түрлерін қолдану;
		7.6.12.1 бірқатар таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша дұрыс және бұрыс үстеулермен салыстырмалы шырайдағы үстеу құрылымдарын қолдану;
		7.6.14.1 әртүрлі таныс және жалпы оқу тақырыптарында жалпы предлогтық сөз тіркестерінде зат есімдер мен сын есімдердің алдындағы предлогтарды қолдану;
Ғарыш және Жер	Мазмұны (content)	7.1.2.1 сыныптастарына кері байланыспен қамтамасыз ету үшін сөйлеу және тыңдау дағдыларын қолдану;
		7.1.4.1 басқа білім алушылардан алынған кері байланысты конструктивті бағалау және оған жауап беру;
		7.1.5.1 жеке оқу мақсаттарын қою үшін кері байланысты қолдану;
		7.1.6.1 ақпаратты басқаларға түсінікті түрде ұйымдастыру және ұсыну;
		7.1.9.1 өз ойларын, идеяларын, тәжірибелері мен сезімдерін білдіру үшін қиялын қолдану;
		7.1.10.1 таныс тақырыптар бойынша пікірлер мен көзқарастарды талдау және зерделеу үшін ауызша немесе жазбаша сөйлеуді қолдану
	Тыңдау (Listening)	7.2.1.1 таныс және оқу тақырыптарының кең ауқымы бойынша мәтіннің негізгі идеясын түсіну
		7.2.2.1 таныс және оқу тақырыптарының кең ауқымы бойынша мәтіндердегі нақты ақпаратты және пікірлерді анықтау

		7.2.5.1 көптеген жалпы және оқу тақырыптары бойынша әңгімеде сөйлеушінің(лердің) пікірін қолдаумен анықтау
		7.2.6.1 кейбір жалпы және оқу тақырыптары бойынша ұзақ әңгіме контекстінен мағынаны шамалы қолдаумен анықтау;
		7.2.8.1 жалпы және оқу тақырыптары бойынша әңгімелерді қолдаумен түсіну
	Сөйлеу (Speaking)	7.3.1.1 кейбір жалпы және оқу тақырыптарындағы әңгімеде ресми және бейресми регистрлерді қолдану;
		7.3.2.1 кейбір жалпы және оқу тақырыптары аясында ақпарат алу үшін күрделі сұрақтар қою;
		7.3.3.1 таныс жалпы және оқу тақырыптары аясында ой-пікір деңгейінде өз пікірін білдіру
		7.3.5.1 оқу тапсырмаларын орындау мақсатында ынтымақтастық, талқылау, келісу, жоспарлау және басымдықтарды орналастыру үшін сыныптастарымен өзара әрекеттесуге тырысу;
		7.3.6.1 жұптық, топтық жұмыс және бүкіл сыныппен жұмыс кезінде басқалардың айтқанын сөйлем немесе ой-пікір деңгейінде біршама икемділікпен түсіндіріп көру
	Оқу (Reading)	7.4.1.1 кейбір бейтаныс жалпы және оқу тақырыптары аясындағы мәтіндердің негізгі сәттерін түсіну;
		7.4.4.1 кейбір бейтаныс жалпы және оқу тақырыптары аясындағы мәтіндердің негізгі сәттерін түсіну
		7.4.5.1 көптеген таныс жалпы және оқу тақырыптары аясындағы қысқа мәтіндердің контекстінен мағынаны анықтау;
		7.4.6.1 әртүрлі бейтаныс жалпы және оқу тақырыптарындағы автордың көзқарасы мен пікірін анықтау
	Жазу (Writing)	7.5.1.1 жалпы және оқу тақырыптарындағы мәтін деңгейінде жұмыстарды қолдаумен жоспарлау, жазу, өңдеу және тексеру
		7.5.2.1 кейбір таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша өткендегі нақты, ойдан шығарылған оқиғалар, әрекеттер немесе тәжірибе туралы қолдаумен жазу
		7.5.3.1 кейбір таныс жалпы және оқу тақырыптарында орташа грамматикалық сауаттылықпен жазу;
		7.5.4.1 жалпы және оқу тақырыптарында кейбір жазбаша жанрларда сәйкес стиль мен регистрді қолдаумен пайдалану;
		7.5.5.1 кейбір таныс жалпы және оқу тақырыптарында мысалдармен және негіздемемен бекіте отырып, дәлелдерді біршама қолдаумен пайдалану;
		7.5.6.1 таныс жалпы тақырыптарда базалық дәнекер сөздерді пайдалана отырып, сөйлемдерді абзацқа логикалық біріктіру
	Тілді қолдану (Use of English)	7.6.1.1 таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша кейбір абстрактілі зат есімдерді және күрделі сөз тіркестерін қолдану;
		7.6.4.1 таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша әртүрлі көрсеткіштерді қолдану

		7.6.6.1 көптеген таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша меншікті және қайтарымды есімдіктерді, соның ішінде mine, yours, ours, theirs, hers, his, myself, yourself, themselves қолдану ;
		7.6.8.1 көптеген таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша болашақ мағынасы бар қазіргі жалғаспалы шақты қоса алғанда, болашақ шақтың әртүрлі түрлерін қолдану ;
		7.6.10.1 бірқатар таныс жалпы және оқу тақырыптарында қазіргі жалғаспалы шақтың және өткен жалғаспалы шақтың түрлерін қолдан;
3 тоқсан		
Оқу (қызығушылықпен оқимыз)	Мазмұны (content)	7.1.2.1 сыныптастарына кері байланыспен қамтамасыз ету үшін сөйлеу және тыңдау дағдыларын қолдану;
		7.1.4.1 басқа білім алушылардан алынған кері байланысты конструктивті бағалау және оған жауап беру;
		7.1.6.1 ақпаратты басқаларға түсінікті түрде ұйымдастыру және ұсыну;
		7.1.7.1 ауызша және жазбаша сөйлеуде дәйекті аргументті әзірлеу және бекіту;
		7.1.8.1 оқу және талқылау арқылы мәдениетаралық түсіністікті дамыту
	Тыңдау (Listening)	7.2.1.1 таныс және оқу тақырыптарының кең ауқымы бойынша мәтіннің негізгі идеясын түсіну
		7.2.5.1 көптеген жалпы және оқу тақырыптары бойынша әңгімеде сөйлеушінің(лердің) пікірін қолдаумен анықтау
		7.2.7.1 кейбір ауызша жанрлардың сөз, сөйлем және мәтін деңгейіндегі сипаттық ерекшеліктерін анықтай бастау;
		7.2.8.1 жалпы және оқу тақырыптары бойынша әңгімелерді қолдаумен түсіну
	Сөйлеу (Speaking)	7.3.6.1 жұптық, топтық жұмыс және бүкіл сыныппен жұмыс кезінде басқалардың айтқанын сөйлем немесе ой-пікір деңгейінде біршама икемділікпен түсіндіріп көру;
		7.3.8.1 кейбір жалпы және оқу тақырыптары бойынша ұзағырақ әңгімелер мен оқиғалардың негізгі сәттерін қайта баяндау
	Оқу (Reading)	7.4.2.1 көптеген таныс жалпы және оқу тақырыптары аясындағы мәтіндердегі нақты ақпаратты және егжей-тегжейлерді түсіну;
		7.4.3.1 кейбір ұзақ мәтіндерді қоса алғанда, көптеген таныс жалпы және оқу тақырыптары аясындағы аргументтің егжей-тегжейін түсіну;
		7.4.4.1 кейбір бейтаныс жалпы және оқу тақырыптары аясындағы мәтіндердің негізгі сәттерін түсіну
		7.4.7.1 көптеген жазба жанрлар аясындағы сөздің, сөйлемнің және мәтіннің сипаттық қасиеттерін анықтау;
		7.4.9.1 таныс жалпы және оқу тақырыптарындағы қысқа, қарапайым мәтіндерде келтірілген аргументтердегі сәйкессіздіктерді анықтау
	Жазу (Writing)	7.5.3.1 кейбір таныс жалпы және оқу тақырыптарында орташа грамматикалық сауаттылықпен жазу;

		7.5.4.1 жалпы және оқу тақырыптарында кейбір жазбаша жанрларда сәйкес стиль мен регистрді қолдаумен пайдалану
	Тілді қолдану (Use of English)	7.6.2.1 таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша too much, too many, none any, enough сөздерін қоса алғанда, саналымды және саналымсыз зат есімдер үшін әртүрлі мөлшердік сөздерді қолдану ;
		7.6.3.1 таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша жалпы есімшелерді сын есім ретінде қолдану және сын есімдерді зат есімдердің алдына дұрыс қою;
		7.6.15.1 таныс жалпы және оқу тақырыптарында кейбір етістіктер мен сын есімдерден кейін инфинитив формаларын, кейбір етістіктер мен предлогтардан кейін герундий формаларын қолдану, предлогтық етістіктерді білу және тану және кейбір фразалық етістіктерді қолдана баемы
Ойын-сауық және медиа	Мазмұны (content)	7.1.1.1 топтарда проблемаларды шығармашылық бірлесіп шешу үшін сөйлеу және тыңдау дағдыларын қолдану;
		7.1.2.1 сыныптастарына кері байланыспен қамтамасыз ету үшін сөйлеу және тыңдау дағдыларын қолдану;
		7.1.5.1 жеке оқу мақсаттарын қою үшін кері байланысты қолдану;
		7.1.6.1 ақпаратты басқаларға түсінікті түрде ұйымдастыру және ұсыну;
		7.1.7.1 ауызша және жазбаша сөйлеуде дәйекті аргументті әзірлеу және бекіту
	Тыңдау (Listening)	7.2.2.1 таныс және оқу тақырыптарының кең ауқымы бойынша мәтіндердегі нақты ақпаратты және пікірлерді анықтау
		7.2.3.1 таныс және оқу тақырыптарының кең ауқымы бойынша мәтіннің егжей-тегжейін түсіну
	Сөйлеу (Speaking)	7.3.3.1 таныс жалпы және оқу тақырыптары аясында ой-пікір деңгейінде өз пікірін білдіру
		7.3.4.1 көптеген жалпы және оқу тақырыптары аясындағы күтпеген түсініктемелерге ой-пікір элементтері бар сөйлем деңгейінде біршама икемділікпен жауап беру;
		7.3.5.1 оқу тапсырмаларын орындау мақсатында ынтымақтастық, талқылау, келісу, жоспарлау және басымдықтарды орналастыру үшін сыныптастарымен өзара әрекеттесуге тырысу;
		7.3.6.1 жұптық, топтық жұмыс және бүкіл сыныппен жұмыс кезінде басқалардың айтқанын сөйлем немесе ой-пікір деңгейінде біршама икемділікпен түсіндіріп көру;
		7.3.8.1 кейбір жалпы және оқу тақырыптары бойынша ұзағырақ әңгімелер мен оқиғалардың негізгі сәттерін қайта баяндау
	Оқу (Reading)	7.4.3.1 кейбір ұзақ мәтіндерді қоса алғанда, көптеген таныс жалпы және оқу тақырыптары аясындағы аргументтің егжей-тегжейін түсіну;
		7.4.4.1 кейбір бейтаныс жалпы және оқу тақырыптары аясындағы мәтіндердің негізгі сәттерін түсіну
		7.4.5.1 көптеген таныс жалпы және оқу тақырыптары аясындағы қысқа мәтіндердің контекстінен мағынаны анықтау;

		7.4.6.1 әртүрлі бейтаныс жалпы және оқу тақырыптарындағы автордың көзқарасы мен пікірін анықтау
		7.4.9.1 таныс жалпы және оқу тақырыптарындағы қысқа, қарапайым мәтіндерде келтірілген аргументтердегі сәйкессіздіктерді анықтау
	Жазу (Writing)	7.5.3.1 кейбір таныс жалпы және оқу тақырыптарында орташа грамматикалық сауаттылықпен жазу;
		7.5.4.1 жалпы және оқу тақырыптарында кейбір жазбаша жанрларда сәйкес стиль мен регистрді қолдаумен пайдалану;
		7.5.7.1 таныс жалпы және оқу тақырыптарында әртүрлі жазбаша жанрлар үшін мәтін деңгейінде сәйкес форматты қолдаумен пайдалану
		7.6.5.1 таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша әртүрлі шақ түрлерін қамтитын сұрақтарды қолдану;
		7.6.7.1 таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша өткен шақты білдіру үшін жай аяқталған түрлерін қолдану
		7.6.13.1 әртүрлі таныс және жалпы оқу тақырыптары бойынша әртүрлі функциялар үшін әртүрлі модальді формаларды қолдану
Табиғи апаттар	Мазмұны (content)	7.1.2.1 сыныптастарына кері байланыспен қамтамасыз ету үшін сөйлеу және тыңдау дағдыларын қолдану;
		7.1.4.1 басқа білім алушылардан алынған кері байланысты конструктивті бағалау және оған жауап беру;
		7.1.6.1 ақпаратты басқаларға түсінікті түрде ұйымдастыру және ұсыну;
		7.1.8.1 оқу және талқылау арқылы мәдениетаралық түсіністікті дамыту;
		7.1.9.1 өз ойларын, идеяларын, тәжірибелері мен сезімдерін білдіру үшін қиялын қолдану
	Тыңдау (Listening)	7.2.3.1 таныс және оқу тақырыптарының кең ауқымы бойынша мәтіннің егжей-тегжейін түсіну
		7.2.4.1 кейбір жалпы және оқу тақырыптары бойынша ұзақ әңгімедегі кейбір жанама мағыналарды қолдаумен түсіну
		7.2.5.1 көптеген жалпы және оқу тақырыптары бойынша әңгімеде сөйлеушінің(лердің) пікірін қолдаумен анықтау
		7.2.6.1 кейбір жалпы және оқу тақырыптары бойынша ұзақ әңгіме контекстінен мағынаны шамалы қолдаумен анықтау;
		7.2.8.1 жалпы және оқу тақырыптары бойынша әңгімелерді қолдаумен түсіну
	Сөйлеу (Speaking)	7.3.4.1 көптеген жалпы және оқу тақырыптары аясындағы күтпеген түсініктемелерге ой-пікір элементтері бар сөйлем деңгейінде біршама икемділікпен жауап беру;
		7.3.5.1 оқу тапсырмаларын орындау мақсатында ынтымақтастық, талқылау, келісу, жоспарлау және басымдықтарды орналастыру үшін сыныптастарымен өзара әрекеттесуге тырысу;
		7.3.7.1 таныс жалпы және оқу тақырыптары аясында нақты лексика мен синтаксисті қолдану

		7.3.8.1 кейбір жалпы және оқу тақырыптары бойынша ұзағырақ әңгімелер мен оқиғалардың негізгі сәттерін қайта баяндау
	Оқу (Reading)	7.4.2.1 көптеген таныс жалпы және оқу тақырыптары аясындағы мәтіндердегі нақты ақпаратты және егжей-тегжейлерді түсіну;
		7.4.3.1 кейбір ұзақ мәтіндерді қоса алғанда, көптеген таныс жалпы және оқу тақырыптары аясындағы аргументтің егжей-тегжейін түсіну;
		7.4.5.1 көптеген таныс жалпы және оқу тақырыптары аясындағы қысқа мәтіндердің контекстінен мағынаны анықтау;
		7.4.6.1 әртүрлі бейтаныс жалпы және оқу тақырыптарындағы автордың көзқарасы мен пікірін анықтау
		7.4.7.1 көптеген жазба жанрлар аясындағы сөздің, сөйлемнің және мәтіннің сипаттық қасиеттерін анықтау
	Жазу (Writing)	7.5.1.1 жалпы және оқу тақырыптарындағы мәтін деңгейінде жұмыстарды қолдаумен жоспарлау, жазу, өңдеу және тексеру;
		7.5.3.1 кейбір таныс жалпы және оқу тақырыптарында орташа грамматикалық сауаттылықпен жазу;
		7.5.4.1 жалпы және оқу тақырыптарында кейбір жазбаша жанрларда сәйкес стиль мен регистрді қолдаумен пайдалану;
		7.5.6.1 таныс жалпы тақырыптарда базалық дәнекер сөздерді пайдалана отырып, сөйлемдерді абзацқа логикалық біріктіру
	Тілді қолдану (Use of English)	7.6.6.1 көптеген таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша меншікті және қайтарымды есімдіктерді, соның ішінде mine, yours, ours, theirs, hers, his, myself, yourself, themselves қолдану ;
		7.6.13.1 әртүрлі таныс және жалпы оқу тақырыптары бойынша әртүрлі функциялар үшін әртүрлі модальді формаларды қолдану;
		7.6.16.1 таныс жалпы және оқу тақырыптарында әртүрлі одақтарды қолдану
4 тоқсан		
Салауатты әдеттер	Мазмұны (content)	7.1.1.1 топтарда проблемаларды шығармашылық бірлесіп шешу үшін сөйлеу және тыңдау дағдыларын қолдану;
		7.1.5.1 жеке оқу мақсаттарын қою үшін кері байланысты қолдану;
		7.1.7.1 ауызша және жазбаша сөйлеуде дәйекті аргументті әзірлеу және бекіту;
		7.1.10.1 таныс тақырыптар бойынша пікірлер мен көзқарастарды талдау және зерделеу үшін ауызша немесе жазбаша сөйлеуді қолдану
	Тыңдау (Listening)	7.2.4.1 кейбір жалпы және оқу тақырыптары бойынша ұзақ әңгімедегі кейбір жанама мағыналарды қолдаумен түсіну
		7.2.5.1 көптеген жалпы және оқу тақырыптары бойынша әңгімеде сөйлеушінің(лердің) пікірін қолдаумен анықтау
		7.2.6.1 кейбір жалпы және оқу тақырыптары бойынша ұзақ әңгіме контекстінен мағынаны шамалы қолдаумен анықтау;
		7.2.8.1 жалпы және оқу тақырыптары бойынша әңгімелерді қолдаумен

		түсіну
	Сөйлеу (Speaking)	7.3.6.1 жұптық, топтық жұмыс және бүкіл сыныппен жұмыс кезінде басқалардың айтқанын сөйлем немесе ой-пікір деңгейінде біршама икемділікпен түсіндіріп көру;
		7.3.7.1 таныс жалпы және оқу тақырыптары аясында нақты лексика мен синтаксисті қолдану
		7.3.8.1 кейбір жалпы және оқу тақырыптары бойынша ұзағырақ әңгімелер мен оқиғалардың негізгі сәттерін қайта баяндау
	Оқу (Reading)	7.4.1.1 кейбір бейтаныс жалпы және оқу тақырыптары аясындағы мәтіндердің негізгі сәттерін түсіну;
		7.4.3.1 кейбір ұзақ мәтіндерді қоса алғанда, көптеген таныс жалпы және оқу тақырыптары аясындағы аргументтің егжей-тегжейін түсіну;
		7.4.5.1 көптеген таныс жалпы және оқу тақырыптары аясындағы қысқа мәтіндердің контекстінен мағынаны анықтау;
		7.4.8.1 мағынасын тексеру және түсінігін кеңейту үшін таныс және кейбір бейтаныс қағаз және цифрлық ресурстарды шамалы қолдаумен пайдалану;
		7.4.9.1 таныс жалпы және оқу тақырыптарындағы қысқа, қарапайым мәтіндерде келтірілген аргументтердегі сәйкессіздіктерді анықтау
	Жазу (Writing)	7.5.4.1 жалпы және оқу тақырыптарында кейбір жазбаша жанрларда сәйкес стиль мен регистрді қолдаумен пайдалану;
		7.5.5.1 кейбір таныс жалпы және оқу тақырыптарында мысалдармен және негіздемемен бекіте отырып, дәлелдерді біршама қолдаумен пайдалану;
		7.5.6.1 таныс жалпы тақырыптарда базалық дәнекер сөздерді пайдалана отырып, сөйлемдерді абзацқа логикалық біріктіру;
		7.5.7.1 таныс жалпы және оқу тақырыптарында әртүрлі жазбаша жанрлар үшін мәтін деңгейінде сәйкес форматты қолдаумен пайдалану
		7.5.8.1 кейбір таныс жалпы және оқу тақырыптарында жиі қолданылатын сөздерді дұрыс жазу
		7.5.9.1 әртүрлі таныс жалпы және оқу тақырыптарында мәтін деңгейінде жазбаша жұмыстарда тыныс белгілерін орташа сауаттылықпен пайдалану
	Тілді қолдану (Use of English)	7.6.8.1 көптеген таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша болашақ мағынасы бар қазіргі жалғаспалы шақты қоса алғанда, болашақ шақтың әртүрлі түрлерін қолдану;
		7.6.9.1 бірқатар таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша қазіргі және өткен шақтың жай түрлері мен аяқталған жай түрлерінің әртүрлілігін тиісті түрде қолдану
		7.6.16.1 таныс жалпы және оқу тақырыптарында әртүрлі одақтарды қолдану
Киім және сән	Мазмұны (content)	7.1.1.1 топтарда проблемаларды шығармашылық бірлесіп шешу үшін сөйлеу және тыңдау дағдыларын қолдану;
		7.1.4.1 басқа білім алушылардан алынған кері байланысты конструктивті бағалау және оған жауап беру;

		7.1.5.1 жеке оқу мақсаттарын қою үшін кері байланысты қолдану;
		7.1.9.1 өз ойларын, идеяларын, тәжірибелері мен сезімдерін білдіру үшін қиялын қолдану
	Тыңдау (Listening)	7.2.3.1 таныс және оқу тақырыптарының кең ауқымы бойынша мәтіннің егжей-тегжейін түсіну
		7.2.4.1 кейбір жалпы және оқу тақырыптары бойынша ұзақ әңгімедегі кейбір жанама мағыналарды қолдаумен түсіну
		7.2.6.1 кейбір жалпы және оқу тақырыптары бойынша ұзақ әңгіме контекстінен мағынаны шамалы қолдаумен анықтау;
		7.2.7.1 кейбір ауызша жанрлардың сөз, сөйлем және мәтін деңгейіндегі сипаттық ерекшеліктерін анықтай бастау
	Сөйлеу (Speaking)	7.3.5.1 оқу тапсырмаларын орындау мақсатында ынтымақтастық, талқылау, келісу, жоспарлау және басымдықтарды орналастыру үшін сыныптастарымен өзара әрекеттесуге тырысу;
		7.3.6.1 жұптық, топтық жұмыс және бүкіл сыныппен жұмыс кезінде басқалардың айтқанын сөйлем немесе ой-пікір деңгейінде біршама икемділікпен түсіндіріп көру;
		7.3.7.1 таныс жалпы және оқу тақырыптары аясында нақты лексика мен синтаксисті қолдану
	Оқу (Reading)	7.4.1.1 кейбір бейтаныс жалпы және оқу тақырыптары аясындағы мәтіндердің негізгі сәттерін түсіну;
		7.4.2.1 көптеген таныс жалпы және оқу тақырыптары аясындағы мәтіндердегі нақты ақпаратты және егжей-тегжейлерді түсіну;
		7.4.5.1 көптеген таныс жалпы және оқу тақырыптары аясындағы қысқа мәтіндердің контекстінен мағынаны анықтау;
		7.4.6.1 әртүрлі бейтаныс жалпы және оқу тақырыптарындағы автордың көзқарасы мен пікірін анықтау
		7.4.7.1 көптеген жазба жанрлар аясындағы сөздің, сөйлемнің және мәтіннің сипаттық қасиеттерін анықтау;
		7.4.8.1 мағынасын тексеру және түсінігін кеңейту үшін таныс және кейбір бейтаныс қағаз және цифрлық ресурстарды шамалы қолдаумен пайдалану
	Жазу (Writing)	7.5.1.1 жалпы және оқу тақырыптарындағы мәтін деңгейінде жұмыстарды қолдаумен жоспарлау, жазу, өңдеу және тексеру;
		7.5.6.1 таныс жалпы тақырыптарда базалық дәнекер сөздерді пайдалана отырып, сөйлемдерді абзацқа логикалық біріктіру;
		7.5.8.1 кейбір таныс жалпы және оқу тақырыптарында жиі қолданылатын сөздерді дұрыс жазу
		7.5.9.1 әртүрлі таныс жалпы және оқу тақырыптарында мәтін деңгейінде жазбаша жұмыстарда тыныс белгілерін орташа сауаттылықпен пайдалану
	Тілді қолдану (Use of	7.6.9.1 бірқатар таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша қазіргі және өткен шақтың жай түрлері мен аяқталған жай түрлерінің әртүрлілігін тиісті түрде қолдану

	English)	7.6.10.1 бірқатар таныс жалпы және оқу тақырыптарында қазіргі жалғаспалы шақтың және өткен жалғаспалы шақтың түрлерін қолдан;
		7.6.14.1 әртүрлі таныс және жалпы оқу тақырыптарында жалпы предлогтық сөз тіркестерінде зат есімдер мен сын есімдердің алдындағы предлогтарды қолдану

3) 8 сынып

Тақырып	Бөлімдер	Оқу мақсаты
1 тоқсан		
Айналамыздағы әлем	Мазмұны (content)	8.1.2.1 - сыныптастарына кері байланыспен қамтамасыз ету үшін сөйлеу және тыңдау дағдыларын қолдану;
		8.1.4.1 - басқа білім алушылардан алынған кері байланысты конструктивті бағалау және оған жауап беру;
		8.1.5.1 - жеке оқу мақсаттарын қою үшін кері байланысты қолдану;
		8.1.7.1 - ауызша және жазбаша сөйлеуде дәйекті аргументті әзірлеу және бекіту;
		8.1.8.1 - оқу және талқылау арқылы мәдениетаралық түсіністікті дамыту;
		8.1.9.1 - өз ойларын, идеяларын, тәжірибелері мен сезімдерін білдіру үшін қиялын қолдану;
		8.1.10.1 - таныс тақырыптар бойынша пікірлер мен көзқарастарды талдау және зерделеу үшін ауызша немесе жазбаша сөйлеуді қолдану;
	Тыңдау (Listening)	8.2.1.1 - шектеулі жалпы және оқу тақырыптары бойынша ұзақ әңгімедегі негізгі сәттерді шамалы қолдаумен түсіну;
		8.2.3.1 - шектеулі жалпы және оқу тақырыптарындағы кеңейтілген әңгімеде аргументтің егжей-тегжейінің басым бөлігін біршама қолдаумен түсіну;
		8.2.6.1 - көптеген жалпы және оқу тақырыптары бойынша ұзақ әңгіме контекстінен мағынаны шамалы қолдаумен анықтау;
	Сөйлеу (Speaking)	8.3.1.1 - көптеген жалпы және оқу тақырыптарындағы әңгімеде ресми және бейресми регистрлерді қолдану;
		8.3.3.1 - көптеген жалпы және оқу тақырыптары аясында ой-пікір деңгейінде өз пікірін білдіру;
		8.3.4.1 - жалпы және оқу тақырыптарындағы күтпеген түсініктемелерге ой-пікір элементтері бар сөйлем деңгейінде біршама икемділікпен жауап беру;
		8.3.5.1 - оқу тапсырмаларын орындау мақсатында ынтымақтастық, талқылау, келісу, жоспарлау және басымдықтарды орналастыру үшін сыныптастарымен өзара әрекеттесу;
		8.3.6.1 - жұптық, топтық жұмыс және бүкіл сыныппен жұмыс кезінде басқалардың айтқанын сөйлем немесе ой-пікір деңгейінде біршама икемділікпен түсіндіру;
		8.3.7.1 - көптеген жалпы және кейбір оқу тақырыптары аясында нақты лексика мен синтаксисті қолдану;
	Оқу (Reading)	8.4.1.1 - кейбір ұзақ мәтіндерді қоса алғанда, әртүрлі бейтаныс жалпы және оқу тақырыптарындағы мәтіндердің негізгі сәттерін түсіну;
		8.4.2.1 - кейбір ұзақ мәтіндерді қоса алғанда, әртүрлі таныс жалпы және оқу тақырыптары аясындағы мәтіндердегі нақты ақпаратты және егжей-тегжейлерді түсіну;
		8.4.4.1 - таныс және бейтаныс жалпы және оқу тақырыптары аясындағы әртүрлі көркем және көркем емес әдебиеттің ұзақ мәтіндерін оқу;
		8.4.6.1 - ұзақ мәтіндерді қоса алғанда, әртүрлі таныс жалпы және оқу тақырыптарындағы автордың көзқарасы мен пікірін анықтау;
		8.4.8.1 - мағынасын тексеру және түсінігін кеңейту үшін таныс және кейбір бейтаныс қағаз және цифрлық ресурстарды пайдалану;
		8.5.1.1 - жалпы және оқу тақырыптарындағы мәтін деңгейіндегі жұмыстарды шамалы қолдаумен жоспарлау, жазу, өңдеу және тексеру;
	Жазу (Writing)	8.5.2.1 - таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша өткендегі нақты, ойдан шығарылған оқиғалар, әрекеттер немесе тәжірибе туралы шамалы қолдаумен жазу;

Күнделікті өмір және шопинг		8.5.3.1 - әртүрлі таныс жалпы және оқу тақырыптарында орташа грамматикалық сауаттылықпен жазу;
		8.5.4.1 - жалпы және оқу тақырыптарында жазбаша жанрларда сәйкес стиль мен регистрді қолдаумен пайдалану;
		8.5.7.1 - таныс жалпы және оқу тақырыптарында жазбаша жанрлар үшін мәтін деңгейінде сәйкес форматты минималды қолдаумен пайдалану;
		8.5.8.1 - әртүрлі таныс жалпы және оқу тақырыптарында жиі қолданылатын сөздерді дұрыс жазу;
	Тілді қолдану (Use of English)	8.6.5.1 - таныс жалпы және оқу тақырыптарында әртүрлі уақыттық және модальді формаларды қамтитын сұрақтарды қолдану;
		8.6.9.1 - бірқатар жалпы және таныс оқу тақырыптарында сөйлеуде қазіргі және өткен шақтардың жай түрлерін және перфектті жай түрлерін тиісті түрде қолдану;
		8.6.15.1 - таныс жалпы және оқу тақырыптарында шектеулі етістіктер мен сын есімдерден кейін инфинитив формаларын, шектеулі етістіктер мен предлогтардан кейін герундий формаларын қолдану, предлогтық және фразалық етістіктерді қолдана бастау;
		8.6.16.1 - таныс жалпы және оқу тақырыптарын түсіндіру кезінде себептерді түсіндіру үшін since, as сияқты әртүрлі одақтарды және so...that, such a... құрылымдарын қолдану;
	Мазмұны (content)	8.1.1.1 - топтарда проблемаларды шығармашылық бірлесіп шешу үшін сөйлеу және тыңдау дағдыларын қолдану;
		8.1.4.1 - басқа білім алушылардан алынған кері байланысты конструктивті бағалау және оған жауап беру;
		8.1.5.1 - жеке оқу мақсаттарын қою үшін кері байланысты қолдану;
		8.1.8.1 - оқу және талқылау арқылы мәдениетаралық түсіністікті дамыту;
	Тыңдау (Listening)	8.2.1.1 - шектеулі жалпы және оқу тақырыптары бойынша ұзақ әңгімедегі негізгі сәттерді шамалы қолдаумен түсіну;
		8.2.2.1 - жалпы және оқу тақырыптарының кең ауқымындағы әңгімедегі нақты ақпаратты шамалы қолдаумен түсіну;
		8.2.3.1 - шектеулі жалпы және оқу тақырыптарындағы кеңейтілген әңгімеде аргументтің егжей-тегжейінің басым бөлігін біршама қолдаумен түсіну;
	Сөйлеу (Speaking)	8.3.5.1 - оқу тапсырмаларын орындау мақсатында ынтымақтастық, талқылау, келісу, жоспарлау және басымдықтарды орналастыру үшін сыныптастарымен өзара әрекеттесу;
		8.3.6.1 - жұптық, топтық жұмыс және бүкіл сыныппен жұмыс кезінде басқалардың айтқанын сөйлем немесе ой-пікір деңгейінде біршама икемділікпен түсіндіру;
		8.3.7.1 - көптеген жалпы және кейбір оқу тақырыптары аясында нақты лексика мен синтаксисті қолдану;
		8.3.8.1 - көптеген жалпы және оқу тақырыптары бойынша ұзағырақ әңгімелер мен оқиғалардың негізгі сәттерін қайта баяндау;
	Оқу (Reading)	8.4.2.1 - кейбір ұзақ мәтіндерді қоса алғанда, әртүрлі таныс жалпы және оқу тақырыптары аясындағы мәтіндердегі нақты ақпаратты және егжей-тегжейлерді түсіну;
		8.4.3.1 - ұзақ мәтіндерді қоса алғанда, таныс жалпы және оқу тақырыптары аясындағы аргументтің егжей-тегжейін түсіну;
		8.4.4.1 - таныс және бейтаныс жалпы және оқу тақырыптары аясындағы әртүрлі көркем және көркем емес әдебиеттің ұзақ мәтіндерін оқу;
		8.4.6.1 - ұзақ мәтіндерді қоса алғанда, әртүрлі таныс жалпы және оқу тақырыптарындағы автордың көзқарасы мен пікірін анықтау;
		8.5.1.1 - жалпы және оқу тақырыптарындағы мәтін деңгейіндегі жұмыстарды шамалы қолдаумен жоспарлау, жазу, өңдеу және тексеру;
	Жазу (Writing)	8.5.2.1 - таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша өткендегі нақты, ойдан шығарылған оқиғалар, әрекеттер немесе тәжірибе туралы шамалы қолдаумен жазу;
		8.5.3.1 - әртүрлі таныс жалпы және оқу тақырыптарында орташа грамматикалық сауаттылықпен жазу;
		8.5.6.1 - таныс жалпы тақырыптарда базалық дәнекер сөздерді пайдалана отырып, сөйлемдерді абзацқа өз бетінше логикалық біріктіру;

		8.5.9.1 - таныс жалпы және оқу тақырыптарында мәтіндегі жазбаша жұмыстарда тыныс белгілерін орташа сауаттылық деңгейінде пайдалану;
	Тілді қолдану (Use of English)	8.6.10.1 - бірқатар жалпы және таныс оқу тақырыптарында қазіргі және өткен шақтардың жалғаспалы түрлерін, оның ішінде кейбір пассивті формаларды қолдану;
		8.6.11.1 - бірқатар таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша мәлімдемелер, сұрақтар және бұйрықтар үшін жанама сөйлеудің кейбір формаларын: айту, сұрау, баяндау, соның ішінде сұранымдарды қолдану;
		8.6.12.1 - бірқатар таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша not as quickly as / far less quickly сияқты салыстырмалы шырай үстеу құрылымдарын дұрыс және бұрыс үстеулермен қолдану, ауызшадан кейін және соңғы орналасу үстеулердің әртүрлілігін арттыру;
		8.6.15.1 - таныс жалпы және оқу тақырыптарында шектеулі етістіктер мен сын есімдерден кейін инфинитив формаларын, шектеулі етістіктер мен предлогтардан кейін герундий формаларын қолдану, предлогтық және фразалық етістіктерді қолдана бастау;
		8.6.16.1 - таныс жалпы және оқу тақырыптарын түсіндіру кезінде себептерді түсіндіру үшін since, as сияқты әртүрлі одақтарды және so...that, such a... құрылымдарын қолдану.
2 тоқсан		
Ойын-сауық және медиа	Мазмұны (content)	8.1.1.1 - топтарда проблемаларды шығармашылық бірлесіп шешу үшін сөйлеу және тыңдау дағдыларын қолдану;
		8.1.4.1 - басқа білім алушылардан алынған кері байланысты конструктивті бағалау және оған жауап беру;
		8.1.8.1 - оқу және талқылау арқылы мәдениетаралық түсіністікті дамыту;
		8.1.9.1 - өз ойларын, идеяларын, тәжірибелері мен сезімдерін білдіру үшін қиялын қолдану;
		8.1.10.1 - таныс тақырыптар бойынша пікірлер мен көзқарастарды талдау және зерделеу үшін ауызша немесе жазбаша сөйлеуді қолдану;
	Тыңдау (Listening)	8.2.1.1 - шектеулі жалпы және оқу тақырыптары бойынша ұзақ әңгімедегі негізгі сәттерді шамалы қолдаумен түсіну;
		8.2.2.1 - жалпы және оқу тақырыптарының кең ауқымындағы әңгімедегі нақты ақпаратты шамалы қолдаумен түсіну;
		8.2.5.1 - жалпы және оқу тақырыптары бойынша әңгімеде сөйлеушінің(лердің) пікірін шамалы қолдаумен анықтау;
		8.2.6.1 - көптеген жалпы және оқу тақырыптары бойынша ұзақ әңгіме контекстінен мағынаны шамалы қолдаумен анықтау;
	Сөйлеу (Speaking)	8.3.1.1 - жалпы және оқу тақырыптарындағы әңгімеде ресми және бейресми регистрлерді қолдану;
		8.3.3.1 - көптеген жалпы және оқу тақырыптары аясында ой-пікір деңгейінде өз пікірін білдіру;
		8.3.6.1 - жұптық, топтық жұмыс және бүкіл сыныппен жұмыс кезінде басқалардың айтқанын сөйлем немесе ой-пікір деңгейінде біршама икемділікпен түсіндіру;
		8.3.7.1 - көптеген жалпы және кейбір оқу тақырыптары аясында нақты лексика мен синтаксисті қолдану;
	Оқу (Reading)	8.4.1.1 - кейбір ұзақ мәтіндерді қоса алғанда, әртүрлі бейтаныс жалпы және оқу тақырыптарындағы мәтіндердің негізгі сәттерін түсіну;
		8.4.2.1 - кейбір ұзақ мәтіндерді қоса алғанда, әртүрлі таныс жалпы және оқу тақырыптары аясындағы мәтіндердегі нақты ақпаратты және егжей-тегжейлерді түсіну;
		8.4.5.1 - әртүрлі таныс жалпы және оқу тақырыптары аясындағы қысқа және кейбір ұзақ мәтіндердің контекстінен мағынаны анықтау;
		8.4.6.1 - ұзақ мәтіндерді қоса алғанда, әртүрлі таныс жалпы және оқу тақырыптарындағы автордың көзқарасы мен пікірін анықтау;
		8.4.8.1 - мағынасын тексеру және түсінігін кеңейту үшін таныс және кейбір бейтаныс қағаз және цифрлық ресурстарды пайдалану;
	Жазу (Writing)	8.5.1.1 - жалпы және оқу тақырыптарындағы мәтін деңгейіндегі жұмыстарды шамалы қолдаумен жоспарлау, жазу, өңдеу және тексеру;

		8.5.2.1 - таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша өткендегі нақты, ойдан шығарылған оқиғалар, әрекеттер немесе тәжірибе туралы шамалы қолдаумен жазу;
		8.5.3.1 - әртүрлі жалпы және оқу тақырыптарында орташа грамматикалық сауаттылықпен жазу;
		8.5.4.1 - жалпы және оқу тақырыптарында жазбаша жанрларда сәйкес стиль мен регистрді қолдаумен пайдалану;
		8.5.5.1 - таныс жалпы және оқу тақырыптарында мысалдармен және негіздемемен бекіте отырып, дәлелдерді қолдаумен пайдалану;
		8.5.6.1 - таныс жалпы тақырыптарда базалық дәнекер сөздерді пайдалана отырып, сөйлемдерді абзацқа өз бетінше логикалық біріктіру;
		8.5.7.1 - таныс жалпы және оқу тақырыптарында жазбаша жанрлар үшін мәтін деңгейінде сәйкес форматты қолдаумен пайдалану;
		8.5.8.1 - әртүрлі таныс жалпы және оқу тақырыптарында жиі қолданылатын сөздерді дұрыс жазу;
Тілді қолдану (Use of English)		8.6.1.1 - таныс жалпы және оқу тақырыптары, сондай-ақ бейтаныс тақырыптар бойынша кейбір дерексіз күрделі зат есімдер мен күрделі есімдік топтарды қолдану;
		8.6.2.1 - таныс жалпы және оқу тақырыптарында санаулы, көп, a large/small number/amount қоса алғанда, санаулы және санаусыз зат есімдер үшін әртүрлі сандықтарды қолдану;
		8.6.3.1 - таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша деңгейді көрсету үшін as...as, much...than сияқты әртүрлі күрделі сын есімдер мен жай сын есімдерді есімше ретінде және салыстырмалы құрылымдарды қолдану;
		8.6.5.1 - таныс жалпы және оқу тақырыптарында әртүрлі уақыттық және модальді формаларды қамтитын сұрақтарды қолдану;
		8.6.7.1 - таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша өткен шақты білдіру үшін жай перфектті формаларды қолдану;
		8.6.13.1 - таныс және жалпы оқу тақырыптарында түрлі функциялар үшін модальды формалардың әртүрлілігін арттыра түсу: міндеттеме, қажеттілік, мүмкіндік, рұқсат, өтініштер, ұсыныстар, тыйым салу;
		8.6.14.1 - зат есімдер мен сын есімдерден бұрын кейбір предлогтарды пайдалану, қалай екенін көрсету үшін as, like предлогтарын қолдану және бірқатар таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша сын есімдерден кейін келетін тәуелді предлогтарды пайдалану;
		8.6.15.1 - таныс жалпы және оқу тақырыптарында шектеулі етістіктер мен сын есімдерден кейін инфинитив формаларын, шектеулі етістіктер мен предлогтардан кейін герундий формаларын қолдану, предлогтық етістіктерді және фразалық етістіктерді қолдана бастау;
		8.6.17.1 - таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша шартты сөйлемнің екінші бағыныңқы сөйлемінде if/unless және wish [that] шартын қолдану, «why» сөзімен анықтаушы бағыныңқы сөйлемдерді қолдану;
Спорт, денсаулық, дене шынықтыру	Мазмұны (content)	8.1.1.1 - топтарда проблемаларды шығармашылық бірлесіп шешу үшін сөйлеу және тыңдау дағдыларын қолдану;
		8.1.7.1 - ауызша және жазбаша сөйлеуде дәйекті аргументті әзірлеу және бекіту;
	Тыңдау (Listening)	8.2.1.1 - шектеулі жалпы және оқу тақырыптары бойынша ұзақ әңгімедегі негізгі сәттерді шамалы қолдаумен түсіну;
		8.2.2.1 - жалпы және оқу тақырыптарының кең ауқымындағы әңгімедегі нақты ақпаратты шамалы қолдаумен түсіну;
		8.2.4.1 - кейбір жалпы және оқу тақырыптары бойынша ұзақ әңгімедегі кейбір жанама мағыналарды шамалы қолдаумен түсіну;
		8.2.5.1 - жалпы және оқу тақырыптары бойынша ұзақ әңгімеде сөйлеушінің(лердің) пікірін шамалы қолдаумен анықтау;
	Сөйлеу (Speaking)	8.3.5.1 - оқу тапсырмаларын орындау мақсатында ынтымақтастық, талқылау, келісу, жоспарлау және басымдықтарды орналастыру үшін сыныптастарымен өзара әрекеттесу;
		8.3.6.1 - жұптық, топтық жұмыс және бүкіл сыныппен жұмыс кезінде басқалардың айтқанын сөйлем немесе ой-пікір деңгейінде біршама икемділікпен түсіндіру;

		8.3.7.1 - көптеген жалпы және кейбір оқу тақырыптары аясында нақты лексика мен синтаксисті қолдану;
	Оқу (Reading)	8.4.2.1 - кейбір ұзақ мәтіндерді қоса алғанда, әртүрлі таныс жалпы және оқу тақырыптары аясындағы мәтіндердегі нақты ақпаратты және егжей-тегжейлерді түсіну;
		8.4.3.1 - ұзақ мәтіндерді қоса алғанда, таныс жалпы және оқу тақырыптары аясындағы аргументтің егжей-тегжейін түсіну;
		8.4.6.1 - ұзақ мәтіндерді қоса алғанда, әртүрлі таныс жалпы және оқу тақырыптарындағы автордың көзқарасы мен пікірін анықтау;
	Жазу (Writing)	8.5.1.1 - жалпы және оқу тақырыптарындағы мәтін деңгейіндегі жұмыстарды шамалы қолдаумен жоспарлау, жазу, өңдеу және тексеру;
		8.5.2.1 - таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша өткендегі нақты, ойдан шығарылған оқиғалар, әрекеттер немесе тәжірибе туралы шамалы қолдаумен жазу;
		8.5.3.1 - әртүрлі таныс жалпы және оқу тақырыптарында орташа грамматикалық сауаттылықпен жазу;
		8.5.5.1 - таныс жалпы және оқу тақырыптарында мысалдармен және негіздемемен бекіте отырып, дәлелдерді қолдаумен пайдалану;
		8.5.6.1 - таныс жалпы тақырыптарда базалық дәнекер сөздерді пайдалана отырып, сөйлемдерді абзацқа өз бетінше логикалық біріктіру;
	Тілді қолдану (Use of English)	8.6.8.1 - бірқатар жалпы және таныс оқу тақырыптарында болашақ шақтың әртүрлі формаларын, оның ішінде болашақ мағынасы бар қазіргі жалғаспалы және қазіргі жай шақтарды қолдану;
		8.6.10.1 - бірқатар жалпы және таныс оқу тақырыптарында қазіргі және өткен шақтардың жалғаспалы түрлерін, оның ішінде кейбір пассивті формаларды қолдану;
		8.6.12.1 - бірқатар таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша not as quickly as/far less quickly сияқты салыстырмалы шырай үстеу құрылымдарын дұрыс және бұрыс үстеулермен қолдану, ауызшадан кейін және соңғы орналасу үстеулердің әртүрлілігін арттыру;
		8.6.13.1 - таныс және жалпы оқу тақырыптарында түрлі функциялар үшін модальды формалардың әртүрлілігін арттыра түсу: міндеттеме, қажеттілік, мүмкіндік, рұқсат, өтініштер, ұсыныстар, тыйым салу;
		8.6.15.1 - таныс жалпы және оқу тақырыптарында шектеулі етістіктер мен сын есімдерден кейін инфинитив формаларын, шектеулі етістіктер мен предлогтардан кейін герундий формаларын қолдану, предлогтық және фразалық етістіктерді қолдана бастау;
		8.6.17.1 - таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша шартты сөйлемнің екінші бағыныңқы сөйлемінде if/unless және wish [that] шартын қолдану, «why» сөзімен анықтауыш бағыныңқы сөйлемдерді қолдану.
3 тоқсан		
Оқу (қызығушылықпен оқимыз)	Мазмұны (content)	8.1.6.1 - ақпаратты басқаларға түсінікті түрде ұйымдастыру және ұсыну;
		8.1.7.1 - ауызша және жазбаша сөйлеуде дәйекті аргументті әзірлеу және бекіту;
		8.1.8.1 - оқу және талқылау арқылы мәдениетаралық түсіністікті дамыту;
		8.1.9.1 - өз ойларын, идеяларын, тәжірибелері мен сезімдерін білдіру үшін қиялын қолдану;
	Тыңдау (Listening)	8.2.1.1 - шектеулі жалпы және оқу тақырыптары бойынша ұзақ әңгімедегі негізгі сәттерді шамалы қолдаумен түсіну;
		8.2.2.1 - жалпы және оқу тақырыптарының кең ауқымындағы әңгімедегі нақты ақпаратты шамалы қолдаумен түсіну;
		8.2.3.1 - шектеулі жалпы және оқу тақырыптарындағы кеңейтілген әңгімеде аргументтің егжей-тегжейінің басым бөлігін біршама қолдаумен түсіну;
		8.2.5.1 - жалпы және оқу тақырыптары бойынша ұзақ әңгімеде сөйлеушінің(лердің) пікірін шамалы қолдаумен анықтау;
		8.2.8.1 - жалпы және оқу тақырыптары бойынша үлкен әңгімелерді түсіну;
	Сөйлеу (Speaking)	8.3.2.1 - жалпы тақырыптар мен оқу тақырыптары аясында ақпарат алу үшін неғұрлым күрделі сұрақтар қою;

		8.3.3.1 - көптеген жалпы және оқу тақырыптары аясында ой-пікір деңгейінде өз пікірін білдіру;
		8.3.4.1 - оқу тақырыптары аясындағы күтпеген түсініктемелерге ой-пікір элементтері бар сөйлем деңгейінде біршама икемділікпен жауап беру;
		8.3.8.1 - көптеген жалпы және оқу тақырыптары бойынша ұзағырақ әңгімелер мен оқиғалардың негізгі сәттерін қайта баяндау;
	Оқу (Reading)	8.4.1.1 - кейбір ұзақ мәтіндерді қоса алғанда, әртүрлі бейтаныс жалпы және оқу тақырыптарындағы мәтіндердің негізгі сәттерін түсіну;
		8.4.2.1 - кейбір ұзақ мәтіндерді қоса алғанда, әртүрлі таныс жалпы және оқу тақырыптары аясындағы мәтіндердегі нақты ақпаратты және егжей-тегжейлерді түсіну;
		8.4.3.1 - кейбір ұзақ мәтіндерді қоса алғанда, таныс жалпы және оқу тақырыптары аясындағы аргументтің егжей-тегжейін түсіну;
		8.4.4.1 - таныс және бейтаныс жалпы және оқу тақырыптары аясындағы әртүрлі көркем және көркем емес әдебиеттің ұзақ мәтіндерін оқу;
		8.4.5.1 - әртүрлі таныс жалпы және оқу тақырыптары аясындағы қысқа және кейбір ұзақ мәтіндердің контекстінен мағынаны анықтау;
		8.4.6.1 - ұзақ мәтіндерді қоса алғанда, әртүрлі таныс жалпы және оқу тақырыптарындағы автордың көзқарасы мен пікірін анықтау;
		8.4.9.1 - кейбір жалпы және оқу тақырыптарындағы қысқа мәтіндерде келтірілген аргументтердегі сәйкессіздіктерді анықтау;
	Жазу (Writing)	8.5.1.1 - жалпы және оқу тақырыптарындағы мәтін деңгейіндегі жұмыстарды шамалы қолдаумен жоспарлау, жазу, өңдеу және тексеру;
		8.5.3.1 - жалпы және оқу тақырыптарында орташа грамматикалық сауаттылықпен жазу;
		8.5.5.1 - таныс жалпы және оқу тақырыптарында мысалдармен және негіздемемен бекіте отырып, дәлелдерді қолдаумен пайдалану;
		8.5.8.1 - әртүрлі таныс жалпы және оқу тақырыптарында жиі қолданылатын сөздерді дұрыс жазу;
	Тілді қолдану (Use of English)	8.6.1.1 - таныс жалпы және оқу тақырыптары, сондай-ақ бейтаныс тақырыптар бойынша кейбір дерексіз күрделі зат есімдер мен күрделі есімдік топтарды қолдану;
		8.6.2.1 - таныс жалпы және оқу тақырыптарында санаулы, көп, a large/small number/amount қоса алғанда, санаулы және санаусыз зат есімдер үшін әртүрлі сандықтарды қолдану;
		8.6.4.1 - таныс жалпы және оқу тақырыптарында шектеулі анықтауыштар ретінде all, half, both [of] сияқты анықтауыш сөздерді қолдану;
		8.6.6.1 - көптеген таныс жалпы және оқу тақырыптарында anybody, anyone, anything сияқты белгісіз есімдіктер мен everyone, everything, none, more, less, a few сияқты сандық есімдіктерді қоса алғанда, есімдіктерді қолдану;
		8.6.7.1 - таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша өткен шақты білдіру үшін жай перфектті формаларды қолдану;
		8.6.8.1 - бірқатар жалпы және таныс оқу тақырыптарында болашақ шақтың әртүрлі формаларын, оның ішінде болашақ мағынасы бар қазіргі жалғаспалы және қазіргі жай шақтарды қолдану;
		8.6.9.1 - бірқатар жалпы және таныс оқу тақырыптарында сөйлеуде қазіргі және өткен шақтардың жай түрлерін және перфектті жай түрлерін тиісті түрде қолдану;
		8.6.10.1 - бірқатар жалпы және таныс оқу тақырыптарында қазіргі және өткен шақтардың жалғаспалы түрлерін, оның ішінде кейбір пассивті формаларды қолдану;
		8.6.11.1 - бірқатар таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша мәлімдемелер, сұрақтар және бұйрықтар үшін жанама сөйлеудің кейбір формаларын: айту, сұрау, баяндау, соның ішінде сұранымдарды қолдану;
		8.6.12.1 - бірқатар таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша not as quickly as / far less quickly сияқты салыстырмалы шырай үстеу құрылымдарын дұрыс және бұрыс үстеулермен қолдану, ауызшадан кейін және соңғы орналасу үстеулердің әртүрлілігін арттыру;
		8.6.14.1 - зат есімдер мен сын есімдерден бұрын кейбір предлогтарды пайдалану, қалай екенін көрсету үшін as, like предлогтарын қолдану және

Жабайы табиғат		бірқатар таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша сын есімдерден кейін келетін тәуелді предлогтарды пайдалану;
		8.6.15.1 - таныс жалпы және оқу тақырыптарында шектеулі етістіктер мен сын есімдерден кейін инфинитив формаларын, шектеулі етістіктер мен предлогтардан кейін герундий формаларын қолдану, предлогтық және фразалық етістіктерді қолдана бастау;
		8.6.16.1 - таныс жалпы және оқу тақырыптарын түсіндіру кезінде себептерді түсіндіру үшін since, as сияқты әртүрлі одақтарды және so...that, such a... құрылымдарын қолдану;
		8.1.1.1 - топтарда проблемаларды шығармашылық бірлесіп шешу үшін сөйлеу және тыңдау дағдыларын қолдану;
		8.1.2.1 - сыныптастарына кері байланыспен қамтамасыз ету үшін сөйлеу және тыңдау дағдыларын қолдану;
	Мазмұны (content)	8.1.7.1 - ауызша және жазбаша сөйлеуде дәйекті аргументті әзірлеу және бекіту;
		8.1.10.1 - таныс тақырыптар бойынша пікірлер мен көзқарастарды талдау және зерделеу үшін ауызша немесе жазбаша сөйлеуді қолдану;
		8.2.1.1 - шектеулі жалпы және оқу тақырыптары бойынша ұзақ әңгімедегі негізгі сәттерді шамалы қолдаумен түсіну;
		8.2.2.1 - жалпы және оқу тақырыптарының кең ауқымындағы әңгімедегі нақты ақпаратты шамалы қолдаумен түсіну;
	Тыңдау (Listening)	8.2.6.1 - көптеген жалпы және оқу тақырыптары бойынша ұзақ әңгіме контекстінен мағынаны шамалы қолдаумен анықтау;
		8.2.8.1 - жалпы және оқу тақырыптары бойынша үлкен әңгімелерді түсіну;
		8.3.1.1 - көптеген жалпы және оқу тақырыптарындағы әңгімеде ресми және бейресми регистрлерді қолдану;
		8.3.2.1 - жалпы тақырыптар мен оқу тақырыптары аясында ақпарат алу үшін неғұрлым күрделі сұрақтар қою;
	Сөйлеу (Speaking)	8.3.3.1 - көптеген жалпы және оқу тақырыптары аясында ой-пікір деңгейінде өз пікірін білдіру;
		8.3.4.1 - жалпы және оқу тақырыптары аясындағы күтпеген түсініктемелерге ой-пікір элементтері бар сөйлем деңгейінде біршама икемділікпен жауап беру;
		8.3.5.1 - оқу тапсырмаларын орындау мақсатында ынтымақтастық, талқылау, келісу, жоспарлау және басымдықтарды орналастыру үшін сыныптастарымен өзара әрекеттесу;
		8.3.8.1 - көптеген жалпы және оқу тақырыптары бойынша ұзағырақ әңгімелер мен оқиғалардың негізгі сәттерін қайта баяндау;
		8.4.2.1 - ұзақ мәтіндерді қоса алғанда, әртүрлі таныс жалпы және оқу тақырыптары аясындағы мәтіндердегі нақты ақпаратты және егжей-тегжейлерді түсіну;
		8.4.5.1 - әртүрлі таныс жалпы және оқу тақырыптары аясындағы қысқа және кейбір ұзақ мәтіндердің контекстінен мағынаны анықтау;
	Оқу (Reading)	8.4.6.1 - ұзақ мәтіндерді қоса алғанда, әртүрлі таныс жалпы және оқу тақырыптарындағы автордың көзқарасы мен пікірін анықтау;
		8.4.8.1 - мағынасын тексеру және түсінігін кеңейту үшін таныс және кейбір бейтаныс қағаз және цифрлық ресурстарды пайдалану;
		8.5.3.1 - әртүрлі таныс жалпы және оқу тақырыптарында орташа грамматикалық сауаттылықпен жазу;
		8.5.5.1 - таныс жалпы және оқу тақырыптарында мысалдармен және негіздемемен бекіте отырып, дәлелдерді қолдаумен пайдалану;
	Жазу (Writing)	8.5.6.1 - таныс жалпы тақырыптарда базалық дәнекер сөздерді пайдалана отырып, сөйлемдерді абзацқа өз бетінше логикалық біріктіру;
		8.5.7.1 - жалпы және оқу тақырыптарында жазбаша жанрлар үшін мәтін деңгейінде сәйкес форматты минималды қолдаумен пайдалану;
		8.5.9.1 - таныс жалпы және оқу тақырыптарында мәтіндегі жазбаша жұмыстарда тыныс белгілерін орташа сауаттылық деңгейінде пайдалану;
		8.6.1.1 - таныс жалпы және оқу тақырыптары, сондай-ақ бейтаныс тақырыптар бойынша кейбір дерексіз күрделі зат есімдер мен күрделі есімдік топтарды қолдану;

	Тілді қолдану (Use of English)	8.6.3.1 - жалпы және оқу тақырыптары бойынша деңгейді көрсету үшін as...as, much...than сияқты әртүрлі күрделі сын есімдер мен жай сын есімдерді есімше ретінде және салыстырмалы құрылымдарды қолдану;
		8.6.4.1 - таныс жалпы және оқу тақырыптарында шектеулі анықтауыштар ретінде all, half, both [of] сияқты анықтауыш сөздерді қолдану;
		8.6.6.1 - көптеген таныс жалпы және оқу тақырыптарында anybody, anyone, anything сияқты белгісіз есімдіктер мен everyone, everything, none, more, less, a few сияқты сандық есімдіктерді қоса алғанда, есімдіктерді қолдану;
		8.6.7.1 - таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша өткен шақты білдіру үшін жай перфектті формаларды қолдану;
		8.1.2.1 - сыныптастарына кері байланыспен қамтамасыз ету үшін сөйлеу және тыңдау дағдыларын қолдану;
Саяхат және көлік	Мазмұны (content)	8.1.5.1 - жеке оқу мақсаттарын қою үшін кері байланысты қолдану;
		8.1.7.1 - ауызша және жазбаша сөйлеуде дәйекті аргументті әзірлеу және бекіту;
		8.1.10.1 - таныс тақырыптар бойынша пікірлер мен көзқарастарды талдау және зерделеу үшін ауызша немесе жазбаша сөйлеуді қолдану;
		8.2.1.1 - шектеулі жалпы және оқу тақырыптары бойынша ұзақ әңгімедегі негізгі сәттерді шамалы қолдаумен түсіну;
	Тыңдау (Listening)	8.2.2.1 - жалпы және оқу тақырыптарының кең ауқымындағы әңгімедегі нақты ақпаратты шамалы қолдаумен түсіну;
		8.2.4.1 - кейбір жалпы және оқу тақырыптары бойынша ұзақ әңгімедегі кейбір жанама мағыналарды шамалы қолдаумен түсіну;
		8.2.8.1 - жалпы және оқу тақырыптары бойынша үлкен әңгімелерді түсіну;
		8.3.1 - көптеген жалпы және оқу тақырыптарындағы әңгімеде ресми және бейресми регистрлерді қолдану;
	Сөйлеу (Speaking)	8.3.3.1 - көптеген жалпы және оқу тақырыптары аясында ой-пікір деңгейінде өз пікірін білдіру;
		8.3.5.1 - оқу тапсырмаларын орындау мақсатында ынтымақтастық, талқылау, келісу, жоспарлау және басымдықтарды орналастыру үшін сыныптастарымен өзара әрекеттесу;
		8.3.7.1 - көптеген жалпы және кейбір оқу тақырыптары аясында нақты лексика мен синтаксисті қолдану;
		8.4.1.1 - кейбір ұзақ мәтіндерді қоса алғанда, әртүрлі бейтаныс жалпы және оқу тақырыптарындағы мәтіндердің негізгі сәттерін түсіну;
	Оқу (Reading)	8.4.2.1 - кейбір ұзақ мәтіндерді қоса алғанда, әртүрлі таныс жалпы және оқу тақырыптары аясындағы мәтіндердегі нақты ақпаратты және егжей-тегжейлерді түсіну;
		8.4.4.1 - таныс және бейтаныс жалпы және оқу тақырыптары аясындағы әртүрлі көркем және көркем емес әдебиеттің ұзақ мәтіндерін оқу;
		8.4.5.1 - әртүрлі таныс жалпы және оқу тақырыптары аясындағы қысқа және кейбір ұзақ мәтіндердің контекстінен мағынаны анықтау;
		8.4.8.1 - мағынасын тексеру және түсінігін кеңейту үшін таныс және кейбір бейтаныс қағаз және цифрлық ресурстарды пайдалану;
		8.5.1.1 - жалпы және оқу тақырыптарындағы мәтін деңгейіндегі жұмыстарды шамалы қолдаумен жоспарлау, жазу, өңдеу және тексеру;
		8.5.2.1 - таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша өткендегі нақты, ойдан шығарылған оқиғалар, әрекеттер немесе тәжірибе туралы шамалы қолдаумен жазу;
	Жазу (Writing)	8.5.3.1 - әртүрлі таныс жалпы және оқу тақырыптарында орташа грамматикалық сауаттылықпен жазу;
		8.5.4.1 - жалпы және оқу тақырыптарында жазбаша жанрларда сәйкес стиль мен регистрді қолдаумен пайдалану;
		8.5.6.1 - таныс жалпы тақырыптарда базалық дәнекер сөздерді пайдалана отырып, сөйлемдерді абзацқа өз бетінше логикалық біріктіру;
		8.5.9.1 - таныс жалпы және оқу тақырыптарында мәтіндегі жазбаша жұмыстарда тыныс белгілерін орташа сауаттылық деңгейінде пайдалану;
		8.6.5.1 - таныс жалпы және оқу тақырыптарында әртүрлі уақыттық және модальді формаларды қамтитын сұрақтарды қолдану;

	Тілді қолдану (Use of English)	8.6.7.1 - таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша өткен шақты білдіру үшін жай перфектті формаларды қолдану; 8.6.9.1 - бірқатар жалпы және таныс оқу тақырыптарында сөйлеуде қазіргі және өткен шақтардың жай түрлерін және перфектті жай түрлерін тиісті түрде қолдану; 8.6.13.1 - таныс және жалпы оқу тақырыптарында түрлі функциялар үшін модальды формалардың әртүрлілігін арттыра түсу: міндеттеме, қажеттілік, мүмкіндік, рұқсат, өтініштер, ұсыныстар, тыйым салу; 8.6.14.1 - зат есімдер мен сын есімдерден бұрын кейбір предлогтарды пайдалану, қалай екенін көрсету үшін as, like предлогтарын қолдану және бірқатар таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша сын есімдерден кейін келетін тәуелді предлогтарды пайдалану			
4 тоқсан					
Тамақ және сусындар	Мазмұны (content)	8.1.2.1 - сыныптастарына кері байланыспен қамтамасыз ету үшін сөйлеу және тыңдау дағдыларын қолдану; 8.1.4.1 - басқа білім алушылардан алынған кері байланысты конструктивті бағалау және оған жауап беру; 8.1.5.1 - жеке оқу мақсаттарын қою үшін кері байланысты қолдану; 8.1.8.1 - оқу және талқылау арқылы мәдениетаралық түсіністікті дамыту; 8.1.9.1 - өз ойларын, идеяларын, тәжірибелері мен сезімдерін білдіру үшін қиялын қолдану; 8.1.10.1 - таныс тақырыптар бойынша пікірлер мен көзқарастарды талдау және зерделеу үшін ауызша немесе жазбаша сөйлеуді қолдану;			
		Тыңдау (Listening)	8.2.1.1 - шектеулі жалпы және оқу тақырыптары бойынша ұзақ әңгімедегі негізгі сәттерді шамалы қолдаумен түсіну; 8.2.2.1 - жалпы және оқу тақырыптарының кең ауқымындағы әңгімедегі нақты ақпаратты шамалы қолдаумен түсіну; 8.2.3.1 - шектеулі жалпы және оқу тақырыптарындағы кеңейтілген әңгімеде аргументтің егжей-тегжейінің басым бөлігін біршама қолдаумен түсіну; 8.2.4.1 - кейбір жалпы және оқу тақырыптары бойынша ұзақ әңгімедегі кейбір жанама мағыналарды шамалы қолдаумен түсіну; 8.2.5.1 - жалпы және оқу тақырыптары бойынша әңгімеде сөйлеушінің(лердің) пікірін шамалы қолдаумен анықтау; 8.2.6.1 - көптеген жалпы және оқу тақырыптары бойынша ұзақ әңгіме контекстінен мағынаны шамалы қолдаумен анықтау;		
			Сөйлеу (Speaking)	8.3.2.1 - жалпы тақырыптар мен кейбір оқу тақырыптары аясында ақпарат алу үшін неғұрлым күрделі сұрақтар қою; 8.3.3.1 - көптеген жалпы және оқу тақырыптары аясында ой-пікір деңгейінде өз пікірін білдіру; 8.3.4.1 - жалпы және оқу тақырыптарындағы күтпеген түсініктемелерге ой-пікір элементтері бар сөйлем деңгейінде біршама икемділікпен жауап беру; 8.3.5.1 - оқу тапсырмаларын орындау мақсатында ынтымақтастық, талқылау, келісу, жоспарлау және басымдықтарды орналастыру үшін сыныптастарымен өзара әрекеттесу; 8.3.6.1 - жұптық, топтық жұмыс және бүкіл сыныппен жұмыс кезінде басқалардың айтқанын сөйлем немесе ой-пікір деңгейінде біршама икемділікпен түсіндіру; 8.3.7.1 - көптеген жалпы және кейбір оқу тақырыптары аясында нақты лексика мен синтаксисті қолдану; 8.3.8.1 - көптеген жалпы және оқу тақырыптары бойынша ұзағырақ әңгімелер мен оқиғалардың негізгі сәттерін қайта баяндау;	
				Оқу (Reading)	8.4.2.1 - кейбір ұзақ мәтіндерді қоса алғанда, әртүрлі таныс жалпы және оқу тақырыптары аясындағы мәтіндердегі нақты ақпаратты және егжей-тегжейлерді түсіну; 8.4.3.1 - кейбір ұзақ мәтіндерді қоса алғанда, таныс жалпы және оқу тақырыптары аясындағы аргументтің егжей-тегжейін түсіну; 8.4.4.1 - таныс және кейбір бейтаныс жалпы және оқу тақырыптары аясындағы көркем және көркем емес әдебиеттің кейбір ұзақ мәтіндерін оқу;

		8.4.5.1 - әртүрлі таныс жалпы және оқу тақырыптары аясындағы қысқа және кейбір ұзақ мәтіндердің контекстінен мағынаны анықтау;
		8.4.6.1 - ұзақ мәтіндерді қоса алғанда, әртүрлі таныс жалпы және оқу тақырыптарындағы автордың көзқарасы мен пікірін анықтау;
	Жазу (Writing)	8.5.1.1 - жалпы және оқу тақырыптарындағы мәтін деңгейіндегі жұмыстарды шамалы қолдаумен жоспарлау, жазу, өңдеу және тексеру;
		8.5.2.1 - таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша өткендегі нақты, ойдан шығарылған оқиғалар, әрекеттер немесе тәжірибе туралы шамалы қолдаумен жазу;
		8.5.3.1 - әртүрлі таныс жалпы және оқу тақырыптарында орташа грамматикалық сауаттылықпен жазу;
		8.5.4.1 - жалпы және оқу тақырыптарында жазбаша жанрларда сәйкес стиль мен регистрді қолдаумен пайдалану;
	Тілді қолдану (Use of English)	8.6.2.1 - таныс жалпы және оқу тақырыптарында санаулы, көп, a large/small number/amount қоса алғанда, санаулы және санаусыз зат есімдер үшін әртүрлі сандықтарды қолдану;
		8.6.3.1 - таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша деңгейді көрсету үшін as...as, much...than сияқты әртүрлі күрделі сын есімдер мен жай сын есімдерді есімше ретінде және салыстырмалы құрылымдарды қолдану;
		8.6.4.1 - таныс жалпы және оқу тақырыптарында шектеулі анықтауыштар ретінде all, half, both [of] сияқты анықтауыш сөздерді қолдану;
		8.6.8.1 - бірқатар жалпы және таныс оқу тақырыптарында болашақ шақтың әртүрлі формаларын, оның ішінде болашақ мағынасы бар қазіргі жалғаспалы және қазіргі жай шақтарды қолдану;
		8.6.9.1 - бірқатар жалпы және таныс оқу тақырыптарында сөйлеуде қазіргі және өткен шақтардың жай түрлерін және перфектті жай түрлерін тиісті түрде қолдану;
		8.6.10.1 - бірқатар жалпы және таныс оқу тақырыптарында қазіргі және өткен шақтардың жалғаспалы түрлерін, оның ішінде кейбір пассивті формаларды қолдану;
		8.6.13.1 - таныс және жалпы оқу тақырыптарында түрлі функциялар үшін модальды формалардың әртүрлілігін арттыра түсу: міндеттеме, қажеттілік, мүмкіндік, рұқсат, өтініштер, ұсыныстар, тыйым салу;
		8.6.15.1 - таныс жалпы және оқу тақырыптарында шектеулі етістіктер мен сын есімдерден кейін инфинитив формаларын, шектеулі етістіктер мен предлогтардан кейін герундий формаларын қолдану, предлогтық және фразалық етістіктерді қолдана бастау;
Жұмыс әлемі	Мазмұны (content)	8.1.1.1 - топтарда проблемаларды шығармашылық бірлесіп шешу үшін сөйлеу және тыңдау дағдыларын қолдану;
		8.1.6.1 - ақпаратты басқаларға түсінікті түрде ұйымдастыру және ұсыну;
		8.1.9.1 - өз ойларын, идеяларын, тәжірибелері мен сезімдерін білдіру үшін қиялын қолдану;
		8.1.10.1 - таныс тақырыптар бойынша пікірлер мен көзқарастарды талдау және зерделеу үшін ауызша немесе жазбаша сөйлеуді қолдану;
	Тыңдау (Listening)	8.2.1.1 - шектеулі жалпы және оқу тақырыптары бойынша ұзақ әңгімедегі негізгі сәттерді шамалы қолдаумен түсіну;
		8.2.2.1 - жалпы және оқу тақырыптарының кең ауқымындағы әңгімедегі нақты ақпаратты шамалы қолдаумен түсіну;
		8.2.8.1 - жалпы және оқу тақырыптары бойынша үлкен әңгімелерді түсіну;
	Сөйлеу (Speaking)	8.3.2.1 - жалпы тақырыптар мен оқу тақырыптары аясында ақпарат алу үшін неғұрлым күрделі сұрақтар қою;
		8.3.3.1 - көптеген жалпы және оқу тақырыптары аясында ой-пікір деңгейінде өз пікірін білдіру;
		8.3.4.1 - жалпы және оқу тақырыптары аясындағы түсініктемелерге ой-пікір элементтері бар сөйлем деңгейінде біршама икемділікпен жауап беру;
		8.3.5.1 - оқу тапсырмаларын орындау мақсатында ынтымақтастық, талқылау, келісу, жоспарлау және басымдықтарды орналастыру үшін сыныптастарымен өзара әрекеттесу;

		8.3.6.1 - жұптық, топтық жұмыс және бүкіл сыныппен жұмыс кезінде басқалардың айтқанын сөйлем немесе ой-пікір деңгейінде біршама икемділікпен түсіндіру;
		8.3.7.1 - көптеген жалпы және кейбір оқу тақырыптары аясында нақты лексика мен синтаксисті қолдану;
		8.3.8.1 - көптеген жалпы және оқу тақырыптары бойынша ұзағырақ әңгімелер мен оқиғалардың негізгі сәттерін қайта баяндау;
	Оқу (Reading)	8.4.2.1 - кейбір ұзақ мәтіндерді қоса алғанда, әртүрлі таныс жалпы және оқу тақырыптары аясындағы мәтіндердегі нақты ақпаратты және егжей-тегжейлерді түсіну;
		8.4.6.1 - ұзақ мәтіндерді қоса алғанда, әртүрлі таныс жалпы және оқу тақырыптарындағы автордың көзқарасы мен пікірін анықтау;
		8.4.9.1 - кейбір жалпы және оқу тақырыптарындағы қысқа мәтіндерде келтірілген аргументтердегі сәйкессіздіктерді анықтау;
	Жазу (Writing)	8.5.1.1 - жалпы және оқу тақырыптарындағы мәтін деңгейіндегі жұмыстарды шамалы қолдаумен жоспарлау, жазу, өңдеу және тексеру;
		8.5.2.1 - таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша өткендегі нақты, ойдан шығарылған оқиғалар, әрекеттер немесе тәжірибе туралы шамалы қолдаумен жазу;
		8.5.3.1 - әртүрлі таныс жалпы және оқу тақырыптарында орташа грамматикалық сауаттылықпен жазу;
	Тілді қолдану (Use of English)	8.6.5.1 - таныс жалпы және оқу тақырыптарында әртүрлі уақыттық және модальді формаларды қамтитын сұрақтарды қолдану;
		8.6.6.1 - көптеген таныс жалпы және оқу тақырыптарында anybody, anyone, anything сияқты белгісіз есімдіктер мен everyone, everything, none, more, less, a few сияқты сандық есімдіктерді қоса алғанда, есімдіктерді қолдану;
		8.6.7.1 - таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша өткен шақты білдіру үшін жай перфектті формаларды қолдану;
		8.6.8.1 - бірқатар жалпы және таныс оқу тақырыптарында болашақ шақтың әртүрлі формаларын, оның ішінде болашақ мағынасы бар қазіргі жалғаспалы және қазіргі жай шақтарды қолдану;
		8.6.10.1 - бірқатар жалпы және таныс оқу тақырыптарында қазіргі және өткен шақтардың жалғаспалы түрлерін, оның ішінде кейбір пассивті формаларды қолдану;
		8.6.11.1 - бірқатар таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша мәлімдемелер, сұрақтар және бұйрықтар үшін жанама сөйлеудің кейбір формаларын: айту, сұрау, баяндау, соның ішінде сұранымдарды қолдану;
		8.6.12.1 - бірқатар таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша not as quickly as / far less quickly сияқты салыстырмалы шырай үстеу құрылымдарын дұрыс және бұрыс үстеулермен қолдану, ауызшадан кейін және соңғы орналасу үстеулердің әртүрлілігін арттыру;
		8.6.13.1 - таныс және жалпы оқу тақырыптарында түрлі функциялар үшін модальді формалардың әртүрлілігін арттыра түсу: міндеттеме, қажеттілік, мүмкіндік, рұқсат, өтініштер, ұсыныстар, тыйым салу;
		8.6.17.1 - таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша шартты сөйлемнің екінші бағыныңқы сөйлемінде if/unless және wish [that] шартын қолдану, «why» сөзімен анықтаушы бағыныңқы сөйлемдерді қолдану

4) 9 сынып:

Тақырып	Бөлімдер	Оқу мақсаты
1 тоқсан		
Хобби	Мазмұны (content)	9.1.2.1 - сыныптастарына кері байланыспен қамтамасыз ету үшін сөйлеу және тыңдау дағдыларын қолдану;
		9.1.5.1 - жеке оқу мақсаттарын қою үшін кері байланысты қолдану;

		9.1.7.1 - ауызша және жазбаша сөйлеуде дәйекті аргументті әзірлеу және бекіту;
		9.1.9.1 - өз ойларын, идеяларын, тәжірибелері мен сезімдерін білдіру үшін қиялын қолдану;
		9.1.10.1 - таныс тақырыптар бойынша пікірлер мен көзқарастарды талдау және зерделеу үшін ауызша немесе жазбаша сөйлеуді қолдану;
	Тыңдау (Listening)	9.2.1.1 - шектеулі жалпы және оқу тақырыптары бойынша ұзақ әңгімедегі негізгі сәттерді іс жүзінде қолдаусыз түсіну;
		9.2.2.1 - жалпы және оқу тақырыптарының кең ауқымындағы кеңейтілген әңгімедегі ең нақты ақпаратты шамалы қолдаумен немесе қолдаусыз түсіну;
		9.2.5.1 - жалпы және оқу тақырыптары бойынша әңгімеде сөйлеушінің(лердің) пікірін анықтау;
	Сөйлеу (Speaking)	9.3.1.1 - жалпы және оқу тақырыптарындағы әңгімеде ресми және бейресми регистрлерді қолдану;
		9.3.3.1 - жалпы және оқу тақырыптарында өз көзқарасын түсіндіру және қысқаша негіздеу;
		9.3.6.1 - жұптық, топтық жұмыс және бүкіл сыныппен жұмыс кезінде басқалардың айтқанын сөйлем немесе ой-пікір деңгейінде белгілі бір дәрежеде икемділікпен түсіндіру;
		9.3.7.1 - көптеген жалпы және оқу тақырыптары аясында нақты лексика мен синтаксисті қолдану;
	Оқу (Reading)	9.4.1.1 - көптеген бейтаныс жалпы және оқу тақырыптарындағы ұзақ мәтіндердің негізгі сәттерін түсіну;
		9.4.2.1 - кейбір ұзақ мәтіндерді қоса алғанда, таныс жалпы және оқу тақырыптары аясындағы мәтіндердегі нақты ақпаратты және егжей-тегжейлерді түсіну;
	Жазу (Writing)	9.5.1.1 - жалпы және оқу тақырыптарындағы мәтін деңгейіндегі жұмыстарды минималды қолдаумен жоспарлау, жазу, өңдеу және тексеру;
		9.5.2.1 - таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша өткендегі нақты, ойдан шығарылған оқиғалар, әрекеттер немесе тәжірибе туралы шамалы қолдаумен немесе өз бетінше жазу;
		9.5.3.1 - таныс жалпы және оқу тақырыптарында орташа грамматикалық сауаттылықпен жазу;
		9.5.6.1 - әртүрлі дәнекер сөздерді пайдалана отырып, жалпы таныс және оқу тақырыптарында байланысты мәтіндер жазу;
		9.5.8.1 - таныс жалпы және оқу тақырыптарында жиі қолданылатын сөздерді дұрыс жазу;
	Тілді қолдану (Use of English)	9.6.5.1 - таныс жалпы және оқу тақырыптарында сұрақтардың әртүрлі типтерін қолдану;
		9.6.7.1 - таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша өткен шақты білдіру үшін жай перфектті және кейбір пассивті формаларды қолдану;
		9.6.8.1 - бірқатар таныс жалпы және оқу тақырыптары үшін болашақ

		шақтың әртүрлі формаларын, соның ішінде кейбір пассивті формаларды қолдану;
		9.6.15.1 - таныс жалпы және оқу тақырыптарында шектеулі етістіктер мен сын есімдерден кейін инфинитив формаларын, шектеулі етістіктер мен предлогтардан кейін герундий формаларын қолдану, предлогтық және фразалық етістіктерді қолдана бастау;
		9.6.16.1 - таныс жалпы және оқу тақырыптарының шектеулі спектрінде сөйлем бөліктерін байланыстыру үшін so, if, when, where, before, after одақтарын қолдану;
Дене шынықтыру және спорт	Мазмұны (content)	9.1.2.1 - сыныптастарына кері байланыспен қамтамасыз ету үшін сөйлеу және тыңдау дағдыларын қолдану;
		9.1.5.1 - жеке оқу мақсаттарын қою үшін кері байланысты қолдану;
		9.1.6.1 - ақпаратты басқаларға түсінікті түрде ұйымдастыру және ұсыну;
		9.1.7.1 - ауызша және жазбаша сөйлеуде дәйекті аргументті әзірлеу және бекіту;
	Тыңдау (Listening)	9.2.1.1 - шектеулі жалпы және оқу тақырыптары бойынша ұзақ әңгімедегі негізгі сәттерді іс жүзінде қолдаусыз түсіну;
		9.2.2.1 - жалпы және оқу тақырыптарының кең ауқымындағы кеңейтілген әңгімедегі ең нақты ақпаратты шамалы қолдаумен немесе қолдаусыз түсіну;
		9.2.7.1 - көптеген ауызша жанрлардың сөз, сөйлем және мәтін деңгейіндегі сипаттық ерекшеліктерін анықтау;
	Сөйлеу (Speaking)	9.3.2.1 - жалпы және оқу тақырыптары аясында ақпарат алу үшін күрделі сұрақтар қою;
		9.3.3.1 - жалпы және оқу тақырыптарында өз көзқарасын түсіндіру және қысқаша негіздеу;
		9.3.6.1 - жұптық, топтық жұмыс және бүкіл сыныппен жұмыс кезінде басқалардың айтқанын сөйлем немесе ой-пікір деңгейінде белгілі бір дәрежеде икемділікпен түсіндіру;
		9.3.7.1 - көптеген жалпы және оқу тақырыптары аясында нақты лексика мен синтаксисті қолдану;
		9.3.8.1 - әртүрлі жалпы және оқу тақырыптарында кейбір ұзағырақ әңгімелер мен оқиғаларды қайта баяндау;
	Оқу (Reading)	9.4.2.1 - кейбір ұзақ мәтіндерді қоса алғанда, таныс жалпы және оқу тақырыптары аясындағы мәтіндердегі нақты ақпаратты және егжей-тегжейлерді түсіну;
		9.4.6.1 - көптеген жалпы және оқу тақырыптары аясындағы кейбір ұзақ мәтіндердегі автордың көзқарасы мен пікірін анықтау;
		9.4.9.1 - әртүрлі жалпы және оқу тақырыптарындағы кейбір ұзақ мәтіндерде келтірілген аргументтердегі сәйкессіздіктерді анықтау;
	Жазу (Writing)	9.5.1.1 - жалпы және оқу тақырыптарындағы мәтін деңгейіндегі жұмыстарды минималды қолдаумен жоспарлау, жазу, өңдеу және тексеру;
		9.5.2.1 - таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша өткендегі нақты,

		ойдан шығарылған оқиғалар, әрекеттер немесе тәжірибе туралы шамалы қолдаумен немесе өз бетінше жазу;
		9.5.3.1 - таныс жалпы және оқу тақырыптарында орташа грамматикалық сауаттылықпен жазу;
		9.5.4.1 - жалпы және оқу тақырыптарында әртүрлі жазбаша жанрларда сәйкес стиль мен регистрді минималды қолдаумен пайдалану;
		9.5.5.1 - таныс жалпы және оқу тақырыптарында мысалдармен және негіздемемен бекіте отырып, дәлелдерді қолдаумен пайдалану;
		9.5.8.1 - таныс жалпы және оқу тақырыптарында жиі қолданылатын сөздерді дұрыс жазу;
	Тілді қолдану (Use of English)	9.6.5.1 - таныс жалпы және оқу тақырыптарында сұрақтардың әртүрлі типтерін қолдану;
		9.6.9.1 - таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша сөйлеуде активті және пассивті жай қазіргі және өткен шақтардың және перфектті жай түрлердің әртүрлілігін тиісті түрде қолдану;
		9.6.11.1 - бірқатар таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша мәлімдемелер, сұрақтар және бұйрықтар үшін ұсынылған сөйлеу формаларының әртүрлілігін арттыра түсу: оның ішінде жанама және кірістірілген сұрақтар know, wonder-мен;
		9.6.12.1 - таныс жалпы және оқу тақырыптарының бірқатары бойынша дұрыс және бұрыс үстеулермен салыстырмалы шырай үстеуінің құрылымының әртүрлілігін арттыру, үстеулердің негізгі түрлерін қолдану;
		9.6.14.1 - таныс жалпы және оқу тақырыптарының бірқатары бойынша зат есімдер мен сын есімдердің алдында предлогтардың әртүрлілігін арттыру, зат есімдер мен сын есімдерден кейін келетін тәуелді предлогтардың, сондай-ақ етістіктерден кейін келетін тәуелді предлогтардың әртүрлілігін арттыру;
		9.6.15.1 - таныс жалпы және оқу тақырыптарында шектеулі етістіктер мен сын есімдерден кейін инфинитив формаларын, шектеулі етістіктер мен предлогтардан кейін герундий формаларын қолдану, предлогтық және фразалық етістіктерді қолдана бастау;
		9.6.16.1 - таныс жалпы және оқу тақырыптарының шектеулі спектрінде сөйлем бөліктерін байланыстыру үшін so, if, when, where, before, after одақтарын қолдану.
	2 тоқсан	
Ғаламшар, Жер және ондағы біздің орнымыз	Мазмұны (content)	9.1.6.1 - ақпаратты басқаларға түсінікті түрде ұйымдастыру және ұсыну;
		9.1.9.1 - өз ойларын, идеяларын, тәжірибелері мен сезімдерін білдіру үшін қиялын қолдану;
	Тыңдау (Listening)	9.2.3.1 - жалпы және оқу тақырыптарының кең ауқымы бойынша ұзақ әңгімедегі аргументтердің көптеген егжей-тегжейлерін іс жүзінде қолдаусыз түсіну;
		9.2.5.1 - жалпы және оқу тақырыптары бойынша әңгімеде сөйлеушінің(лердің) пікірін анықтау;
		9.2.6.1 - әртүрлі жалпы және оқу тақырыптары бойынша ұзақ әңгіме контекстінен мағынаны анықтау;

		9.2.7.1 - көптеген ауызша жанрлардың сөз, сөйлем және мәтін деңгейіндегі сипаттық ерекшеліктерін анықтау;
Сөйлеу (Speaking)		9.3.2.1 - жалпы және оқу тақырыптары аясында ақпарат алу үшін күрделі сұрақтар қою;
		9.3.6.1 - жұптық, топтық жұмыс және бүкіл сыныппен жұмыс кезінде басқалардың айтқанын сөйлем немесе ой-пікір деңгейінде белгілі бір дәрежеде икемділікпен түсіндіру;
		9.3.7.1 - көптеген жалпы және оқу тақырыптары аясында нақты лексика мен синтаксисті қолдану;
		9.3.8.1 - әртүрлі жалпы және оқу тақырыптарында кейбір ұзағырақ әңгімелер мен оқиғаларды қайта баяндау;
Оқу (Reading)		9.4.3.1 - әртүрлі таныс жалпы және оқу тақырыптары аясындағы ұзақ мәтіндердегі аргументтің егжей-тегжейін түсіну;
		9.4.4.1 - таныс және кейбір бейтаныс жалпы және оқу тақырыптары аясындағы әртүрлі көркем және көркем емес әдебиеттің кейбір ұзақ мәтіндерін оқу;
		9.4.5.1 - көптеген таныс жалпы және оқу тақырыптары аясындағы кейбір ұзақ мәтіндердің контекстінен мағынаны анықтау;
		9.4.6.1 - көптеген жалпы және оқу тақырыптары аясындағы кейбір ұзақ мәтіндердегі автордың көзқарасы мен пікірін анықтау;
Жазу (Writing)		9.5.1.1 - жалпы және оқу тақырыптарындағы мәтін деңгейіндегі жұмыстарды минималды қолдаумен жоспарлау, жазу, өңдеу және тексеру;
		9.5.2.1 - таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша өткендегі нақты, ойдан шығарылған оқиғалар, әрекеттер немесе тәжірибе туралы шамалы қолдаумен немесе өз бетінше жазу;
		9.5.3.1 - таныс жалпы және оқу тақырыптарында орташа грамматикалық сауаттылықпен жазу;
		9.5.5.1 - таныс жалпы және оқу тақырыптарында мысалдармен және негіздемемен бекіте отырып, дәлелдерді қолдаумен пайдалану;
		9.5.6.1 - әртүрлі дәнекер сөздерді пайдалана отырып, жалпы таныс және оқу тақырыптарында байланысты мәтіндер жазу;
		9.5.8.1 - таныс жалпы және оқу тақырыптарында жиі қолданылатын сөздерді дұрыс жазу;
Тілді қолдану (Use of English)		9.6.3.1 - таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша деңгейді көрсету үшін әртүрлі күрделі сын есімдер мен жай сын есімдерді есімше ретінде, салыстырмалы құрылымдарды және күшейткіш сын есімдерді қолдану;
		9.6.4.1 - таныс жалпы және оқу тақырыптарында анықтауыш және шектеулі анықтауыш сөздерді қолдану;
		9.6.7.1 - таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша өткен шақты білдіру үшін жай перфектті және кейбір пассивті формаларды қолдану;
		9.6.8.1 - бірқатар таныс жалпы және оқу тақырыптары үшін болашақ шақтың әртүрлі формаларын, соның ішінде кейбір пассивті формаларды қолдану;

		9.6.13.1 - таныс және жалпы оқу тақырыптарында әртүрлі функциялар үшін әртүрлі модальды формаларды және өкіну мен сынды білдіру үшін should/shouldn't have қоса алғанда, өткен шақтың модальды формаларының шектеулі санын қолдану;
Қайырымдылық және қақтығыс	Мазмұны (content)	9.1.1.1 - топтарда проблемаларды шығармашылық бірлесіп шешу үшін сөйлеу және тыңдау дағдыларын қолдану;
		9.1.2.1 - сыныптастарына кері байланыспен қамтамасыз ету үшін сөйлеу және тыңдау дағдыларын қолдану;
		9.1.5.1 - жеке оқу мақсаттарын қою үшін кері байланысты қолдану;
		9.1.6.1 - ақпаратты басқаларға түсінікті түрде ұйымдастыру және ұсыну;
		9.1.8.1 - оқу және талқылау арқылы мәдениетаралық түсіністікті дамыту;
		9.1.9.1 - өз ойларын, идеяларын, тәжірибелері мен сезімдерін білдіру үшін қиялын қолдану;
		9.1.10.1 - таныс тақырыптар бойынша пікірлер мен көзқарастарды талдау және зерделеу үшін ауызша немесе жазбаша сөйлеуді қолдану;
	Тыңдау (Listening)	9.2.1.1 - шектеулі жалпы және оқу тақырыптары бойынша ұзақ әңгімедегі негізгі сәттерді іс жүзінде қолдаусыз түсіну;
		9.2.2.1 - жалпы және оқу тақырыптарының кең ауқымындағы кеңейтілген әңгімедегі ең нақты ақпаратты шамалы қолдаумен немесе қолдаусыз түсіну;
		9.2.3.1 - жалпы және оқу тақырыптарының кең ауқымы бойынша ұзақ әңгімедегі аргументтердің көптеген егжей-тегжейлерін іс жүзінде қолдаусыз түсіну;
		9.2.5.1 - жалпы және оқу тақырыптары бойынша әңгімеде сөйлеушінің(лердің) пікірін анықтау;
		9.2.6.1 - әртүрлі жалпы және оқу тақырыптары бойынша ұзақ әңгіме контекстінен мағынаны анықтау;
		9.2.7.1 - көптеген ауызша жанрлардың сөз, сөйлем және мәтін деңгейіндегі сипаттық ерекшеліктерін анықтау;
	Сөйлеу (Speaking)	9.3.1.1 - жалпы және оқу тақырыптарындағы әңгімеде ресми және бейресми регистрлерді қолдану;
		9.3.2.1 - жалпы және оқу тақырыптары аясында ақпарат алу үшін күрделі сұрақтар қою;
		9.3.3.1 - жалпы және оқу тақырыптарында өз көзқарасын түсіндіру және қысқаша негіздеу;
		8.3.5.1 - оқу тапсырмаларын орындау мақсатында ынтымақтастық, талқылау, келісу, жоспарлау және басымдықтарды орналастыру үшін сыныптастарымен өзара әрекеттесу;
		9.3.6.1 - жұптық, топтық жұмыс және бүкіл сыныппен жұмыс кезінде басқалардың айтқанын сөйлем немесе ой-пікір деңгейінде белгілі бір дәрежеде икемділікпен түсіндіру;
		9.3.7.1 - көптеген жалпы және оқу тақырыптары аясында нақты лексика мен синтаксисті қолдану;

	Оқу (Reading)	9.4.2.1 - кейбір ұзақ мәтіндерді қоса алғанда, таныс жалпы және оқу тақырыптары аясындағы мәтіндердегі нақты ақпаратты және егжей-тегжейлерді түсіну;
		9.4.3.1 - әртүрлі таныс жалпы және оқу тақырыптары аясындағы ұзақ мәтіндердегі аргументтің егжей-тегжейін түсіну;
		9.4.4.1 - таныс және кейбір бейтаныс жалпы және оқу тақырыптары аясындағы әртүрлі көркем және көркем емес әдебиеттің кейбір ұзақ мәтіндерін оқу;
		9.4.6.1 - көптеген жалпы және оқу тақырыптары аясындағы кейбір ұзақ мәтіндердегі автордың көзқарасы мен пікірін анықтау;
		9.4.8.1 - мағынасын тексеру және түсінігін кеңейту үшін көптеген таныс және бейтаныс қағаз және цифрлық ресурстарды пайдалану;
	Жазу (Writing)	9.5.7.1 - жалпы және оқу тақырыптарында жазбаша жанрлардың мәтін деңгейінде сәйкес форматын минималды қолдаумен пайдалану;
		9.5.3.1 - таныс жалпы және оқу тақырыптарында орташа грамматикалық сауаттылықпен жазу;
		9.5.1.1 - жалпы және оқу тақырыптарындағы мәтін деңгейіндегі жұмыстарды минималды қолдаумен жоспарлау, жазу, өңдеу және тексеру;
		9.5.4.1 - жалпы және оқу тақырыптарында әртүрлі жазбаша жанрларда сәйкес стиль мен регистрді минималды қолдаумен пайдалану;
		9.5.6.1 - әртүрлі дәнекер сөздерді пайдалана отырып, жалпы таныс және оқу тақырыптарында байланысты мәтіндер жазу;
		9.5.8.1 - таныс жалпы және оқу тақырыптарында жиі қолданылатын сөздерді дұрыс жазу;
		9.5.9.1 - таныс жалпы және оқу тақырыптарында мәтін деңгейіндегі жазбаша жұмыстарда тыныс белгілерін сауатты түрде пайдалану;
	Тілді қолдану (Use of English)	9.6.5.1 - таныс жалпы және оқу тақырыптарында сұрақтардың әртүрлі типтерін қолдану;
		9.6.7.1 - таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша өткен шақты білдіру үшін жай перфектті және кейбір пассивті формаларды қолдану;
		9.6.8.1 - бірқатар таныс жалпы және оқу тақырыптары үшін болашақ шақтың әртүрлі формаларын, соның ішінде кейбір пассивті формаларды қолдану;
		9.6.9.1 - таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша сөйлеуде активті және пассивті жай қазіргі және өткен шақтардың және перфектті жай түрлердің әртүрлілігін тиісті түрде қолдану;
		9.6.10.1 - бірқатар таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша қазіргі және өткен шақтардың жалғаспалы түрлерін, соның ішінде пассивті формалардың көп бөлігін қолдану;
		9.6.17.1 - таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша үшінші логикалық құрылымда if қолдану, which сөзімен салыстырмалы бағыныңқы сөйлемдерді қолдану.
3 тоқсан		
Оқу	Мазмұны	9.1.6.1 - ақпаратты басқаларға түсінікті түрде ұйымдастыру және ұсыну;

(қызығушылықпен оқимыз)	(content)	
	Тыңдау (Listening)	9.2.6.1 - әртүрлі жалпы және оқу тақырыптары бойынша ұзақ әңгіме контекстінен мағынаны анықтау;
		9.2.7.1 - көптеген ауызша жанрлардың сөз, сөйлем және мәтін деңгейіндегі сипаттық ерекшеліктерін анықтау;
		9.2.8.1 - кейбір жалпы және оқу тақырыптарындағы ұзақ әңгімеде келтірілген аргументтердегі сәйкессіздіктерді анықтай бастау;
	Сөйлеу (Speaking)	9.3.4.1 - жалпы және оқу тақырыптары аясындағы күтпеген түсініктемелерге сөйлем және ой-пікір деңгейінде белгілі бір дәрежеде икемділікпен жауап беру;
		9.3.5.1 - оқу тапсырмаларын орындау мақсатында ынтымақтастық, талқылау, келісу, жоспарлау және басымдықтарды орналастыру үшін сыныптастарымен өзара әрекеттесу;
		9.3.7.1 - көптеген жалпы және оқу тақырыптары аясында нақты лексика мен синтаксисті қолдану;
		9.3.8.1 - әртүрлі жалпы және оқу тақырыптарында кейбір ұзағырақ әңгімелер мен оқиғаларды қайта баяндау;
	Оқу (Reading)	9.4.1.1 - көптеген бейтаныс жалпы және оқу тақырыптарындағы ұзақ мәтіндердің негізгі сәттерін түсіну;
		9.4.2.1 - кейбір ұзақ мәтіндерді қоса алғанда, таныс жалпы және оқу тақырыптары аясындағы мәтіндердегі нақты ақпаратты және егжей-тегжейлерді түсіну;
		9.4.3.1 - әртүрлі таныс жалпы және оқу тақырыптары аясындағы ұзақ мәтіндердегі аргументтің егжей-тегжейін түсіну;
		9.4.4.1 - таныс және кейбір бейтаныс жалпы және оқу тақырыптары аясындағы әртүрлі көркем және көркем емес әдебиеттің кейбір ұзақ мәтіндерін оқу;
		9.4.5.1 - көптеген таныс жалпы және оқу тақырыптары аясындағы кейбір ұзақ мәтіндердің контекстінен мағынаны анықтау;
		9.4.8.1 - мағынасын тексеру және түсінігін кеңейту үшін көптеген таныс және бейтаныс қағаз және цифрлық ресурстарды пайдалану;
		9.4.9.1 - әртүрлі жалпы және оқу тақырыптарындағы ұзақ мәтіндерде келтірілген аргументтердегі сәйкессіздіктерді анықтау;
	Жазу (Writing)	9.5.4.1 - жалпы және оқу тақырыптарында әртүрлі жазбаша жанрларда сәйкес стиль мен регистрді минималды қолдаумен пайдалану;
		9.5.7.1 - жалпы және оқу тақырыптарында жазбаша жанрлардың мәтін деңгейінде сәйкес форматын минималды қолдаумен пайдалану;
		9.5.8.1 - таныс жалпы және оқу тақырыптарында жиі қолданылатын сөздерді дұрыс жазу;
		9.5.9.1 - таныс жалпы және оқу тақырыптарында мәтін деңгейіндегі жазбаша жұмыстарда тыныс белгілерін сауатты түрде пайдалану;
	Тілді қолдану	9.6.5.1 - таныс жалпы және оқу тақырыптарында сұрақтардың әртүрлі типтерін қолдану;

	(Use of English)	9.6.10.1 - бірқатар таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша қазіргі және өткен шақтардың жалғаспалы түрлерін, соның ішінде пассивті формалардың көп бөлігін қолдану;
		9.6.11.1 - бірқатар таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша мәлімдемелер, сұрақтар және бұйрықтар үшін ұсынылған сөйлеу формаларының әртүрлілігін арттыра түсу: оның ішінде жанама және кірістірілген сұрақтар know, wonder-мен;
		9.6.15.1 - таныс жалпы және оқу тақырыптарында шектеулі етістіктер мен сын есімдерден кейін инфинитив формаларын, шектеулі етістіктер мен предлогтардан кейін герундий формаларын қолдану, предлогтық етістіктерді және кейбір фразалық етістіктерді қолдану;
		9.6.16.1 - таныс жалпы және оқу тақырыптарының шектеулі спектрінде сөйлем бөліктерін байланыстыру үшін so, if, when, where, before, after одақтарын қолдану;
Дәстүр және тіл	Мазмұны (content)	9.1.8.1 - оқу және талқылау арқылы мәдениетаралық түсіністікті дамыту;
		9.1.9.1 - өз ойларын, идеяларын, тәжірибелері мен сезімдерін білдіру үшін қиялын қолдану;
		9.1.10.1 - таныс тақырыптар бойынша пікірлер мен көзқарастарды талдау және зерделеу үшін ауызша немесе жазбаша сөйлеуді қолдану;
	Тыңдау (Listening)	9.2.1.1 - шектеулі жалпы және оқу тақырыптары бойынша ұзақ әңгімедегі негізгі сәттерді іс жүзінде қолдаусыз түсіну;
		9.2.2.1 - жалпы және оқу тақырыптарының кең ауқымындағы кеңейтілген әңгімедегі ең нақты ақпаратты шамалы қолдаумен немесе қолдаусыз түсіну;
		9.2.5.1 - жалпы және оқу тақырыптары бойынша әңгімеде сөйлеушінің(лердің) пікірін анықтау;
		9.2.6.1 - әртүрлі жалпы және оқу тақырыптары бойынша ұзақ әңгіме контекстінен мағынаны анықтау;
	Сөйлеу (Speaking)	9.3.1.1 - жалпы және оқу тақырыптарындағы әңгімеде ресми және бейресми регистрлерді қолдану;
		9.3.2.1 - жалпы және оқу тақырыптары аясында ақпарат алу үшін күрделі сұрақтар қою;
		9.3.3.1 - жалпы және оқу тақырыптарында өз көзқарасын түсіндіру және қысқаша негіздеу;
		9.3.6.1 - жұптық, топтық жұмыс және бүкіл сыныппен жұмыс кезінде басқалардың айтқанын сөйлем немесе ой-пікір деңгейінде белгілі бір дәрежеде икемділікпен түсіндіру;
		9.3.7.1 - көптеген жалпы және оқу тақырыптары аясында нақты лексика мен синтаксисті қолдану;
		9.3.8.1 - әртүрлі жалпы және оқу тақырыптарында кейбір ұзағырақ әңгімелер мен оқиғаларды қайта баяндау;
	Оқу (Reading)	9.4.2.1 - кейбір ұзақ мәтіндерді қоса алғанда, таныс жалпы және оқу тақырыптары аясындағы мәтіндердегі нақты ақпаратты және егжей-тегжейлерді түсіну;
		9.4.4.1 - таныс және кейбір бейтаныс жалпы және оқу тақырыптары

		аясындағы әртүрлі көркем және көркем емес әдебиеттің кейбір ұзақ мәтіндерін оқу;
		9.4.5.1 - көптеген таныс жалпы және оқу тақырыптары аясындағы кейбір ұзақ мәтіндердің контекстінен мағынаны анықтау;
		9.4.8.1 - мағынасын тексеру және түсінігін кеңейту үшін көптеген таныс және бейтаныс қағаз және цифрлық ресурстарды пайдалану;
	Жазу (Writing)	9.5.2.1 - таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша өткендегі нақты, ойдан шығарылған оқиғалар, әрекеттер немесе тәжірибе туралы шамалы қолдаумен немесе өз бетінше жазу;
		9.5.3.1 - таныс жалпы және оқу тақырыптарында орташа грамматикалық сауаттылықпен жазу;
		9.5.6.1 - әртүрлі дәнекер сөздерді пайдалана отырып, жалпы таныс және оқу тақырыптарында байланысты мәтіндер жазу;
		9.5.8.1 - таныс жалпы және оқу тақырыптарында жиі қолданылатын сөздерді дұрыс жазу;
		9.5.9.1 - таныс жалпы және оқу тақырыптарында мәтін деңгейіндегі жазбаша жұмыстарда тыныс белгілерін сауатты түрде пайдалану;
	Тілді қолдану (Use of English)	9.6.9.1 - таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша сөйлеуде активті және пассивті жай қазіргі және өткен шақтардың және перфектті жай түрлердің әртүрлілігін тиісті түрде қолдану;
		9.6.13.1 - таныс және жалпы оқу тақырыптарында әртүрлі функциялар үшін әртүрлі модальды формаларды және өкіну мен сынды білдіру үшін should/shouldn't have қоса алғанда, өткен шақтың модальды формаларының шектеулі санын қолдану;
Музыка және фильмдер	Мазмұны (content)	9.1.1.1 - топтарда проблемаларды шығармашылық бірлесіп шешу үшін сөйлеу және тыңдау дағдыларын қолдану;
		9.1.6.1 - ақпаратты басқаларға түсінікті түрде ұйымдастыру және ұсыну;
		9.1.8.1 - оқу және талқылау арқылы мәдениетаралық түсіністікті дамыту;
	Тыңдау (Listening)	9.2.1.1 - шектеулі жалпы және оқу тақырыптары бойынша ұзақ әңгімедегі негізгі сәттерді іс жүзінде қолдаусыз түсіну;
		9.2.4.1 - жалпы және оқу тақырыптары бойынша ұзақ әңгімедегі жанама мағынаның көп бөлігін іс жүзінде қолдаусыз түсіну;
		9.2.6.1 - әртүрлі жалпы және оқу тақырыптары бойынша ұзақ әңгіме контекстінен мағынаны анықтау;
		9.2.7.1 - көптеген ауызша жанрлардың сөз, сөйлем және мәтін деңгейіндегі сипаттық ерекшеліктерін анықтау;
		9.2.8.1 - кейбір жалпы және оқу тақырыптарындағы ұзақ әңгімеде келтірілген аргументтердегі сәйкессіздіктерді анықтай бастау;
	Сөйлеу (Speaking)	9.3.2.1 - жалпы және оқу тақырыптары аясында ақпарат алу үшін күрделі сұрақтар қою;
		9.3.3.1 - жалпы және оқу тақырыптарында өз көзқарасын түсіндіру және қысқаша негіздеу;
		9.3.7.1 - көптеген жалпы және оқу тақырыптары аясында нақты лексика

		мен синтаксисті қолдану;	
	Оқу (Reading)	9.4.4.1 - таныс және кейбір бейтаныс жалпы және оқу тақырыптары аясындағы әртүрлі көркем және көркем емес әдебиеттің кейбір ұзақ мәтіндерін оқу;	
		9.4.5.1 - көптеген таныс жалпы және оқу тақырыптары аясындағы кейбір ұзақ мәтіндердің контекстінен мағынаны анықтау;	
		9.4.6.1 - көптеген жалпы және оқу тақырыптары аясындағы кейбір ұзақ мәтіндердегі автордың көзқарасы мен пікірін анықтау;	
	Жазу (Writing)	9.5.2.1 - таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша өткендегі нақты, ойдан шығарылған оқиғалар, әрекеттер немесе тәжірибе туралы шамалы қолдаумен немесе өз бетінше жазу;	
		9.5.3.1 - таныс жалпы және оқу тақырыптарында орташа грамматикалық сауаттылықпен жазу;	
		9.5.4.1 - жалпы және оқу тақырыптарында әртүрлі жазбаша жанрларда сәйкес стиль мен регистрді минималды қолдаумен пайдалану;	
		9.5.5.1 - таныс жалпы және оқу тақырыптарында мысалдармен және негіздемемен бекіте отырып, дәлелдерді қолдаумен пайдалану;	
		9.5.6.1 - әртүрлі дәнекер сөздерді пайдалана отырып, жалпы таныс және оқу тақырыптарында байланысты мәтіндер жазу;	
		9.5.7.1 - жалпы және оқу тақырыптарында жазбаша жанрлардың мәтін деңгейінде сәйкес форматын минималды қолдаумен пайдалану;	
		9.5.8.1 - таныс жалпы және оқу тақырыптарында жиі қолданылатын сөздерді дұрыс жазу;	
		9.5.9.1 - таныс жалпы және оқу тақырыптарында мәтін деңгейіндегі жазбаша жұмыстарда тыныс белгілерін сауатты түрде пайдалану;	
	Тілді қолдану (Use of English)	9.6.6.1 - көптеген таныс жалпы және оқу тақырыптары үшін қатысты, көрсеткіш, белгісіз және сандық есімдіктерді және рефлексивті есімдіктердің көп санын қолдану;	
		9.6.7.1 - таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша өткен шақты білдіру үшін жай перфектті және кейбір пассивті формаларды қолдану;	
		9.6.14.1 - таныс жалпы және оқу тақырыптарының бірқатары бойынша зат есімдер мен сын есімдердің алдында предлогтардың әртүрлілігін арттыру, зат есімдер мен сын есімдерден кейін келетін тәуелді предлогтардың, сондай-ақ етістіктерден кейін келетін тәуелді предлогтардың әртүрлілігін арттыру;	
		9.6.17.1 - таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша үшінші логикалық құрылымда if қолдану, which сөзімен салыстырмалы бағыныңқы сөйлемдерді қолдану.	
	4 тоқсан		
	Саяхат және туризм	Мазмұны (content)	9.1.4.1 - басқа білім алушылардан алынған кері байланысты конструктивті бағалау және оған жауап беру;
			9.1.5.1 - жеке оқу мақсаттарын қою үшін кері байланысты қолдану;
9.1.7.1 - ауызша және жазбаша сөйлеуде дәйекті аргументті әзірлеу және бекіту;			

		9.1.10.1 - таныс тақырыптар бойынша пікірлер мен көзқарастарды талдау және зерделеу үшін ауызша немесе жазбаша сөйлеуді қолдану;
	Тыңдау (Listening)	9.2.4.1 - жалпы және оқу тақырыптары бойынша ұзақ әңгімедегі жанама мағынаның көп бөлігін іс жүзінде қолдаусыз түсіну;
		9.2.5.1 - жалпы және оқу тақырыптары бойынша әңгімеде сөйлеушінің(лердің) пікірін анықтау;
		9.2.6.1 - әртүрлі жалпы және оқу тақырыптары бойынша ұзақ әңгіме контекстінен мағынаны анықтау;
		9.2.7.1 - көптеген ауызша жанрлардың сөз, сөйлем және мәтін деңгейіндегі сипаттық ерекшеліктерін анықтау;
	Сөйлеу (Speaking)	9.3.2.1 - жалпы және оқу тақырыптары аясында ақпарат алу үшін күрделі сұрақтар қою;
		9.3.3.1 - жалпы және оқу тақырыптарында өз көзқарасын түсіндіру және қысқаша негіздеу;
		9.3.4.1 - жалпы және оқу тақырыптары аясындағы күтпеген түсініктемелерге сөйлем және ой-пікір деңгейінде белгілі бір дәрежеде икемділікпен жауап беру;
		9.3.7.1 - көптеген жалпы және оқу тақырыптары аясында нақты лексика мен синтаксисті қолдану;
		9.3.8.1 - әртүрлі жалпы және оқу тақырыптарында кейбір ұзағырақ әңгімелер мен оқиғаларды қайта баяндау;
	Оқу (Reading)	9.4.5.1 - көптеген таныс жалпы және оқу тақырыптары аясындағы кейбір ұзақ мәтіндердің контекстінен мағынаны анықтау;
		9.4.8.1 - мағынасын тексеру және түсінігін кеңейту үшін көптеген таныс және бейтаныс қағаз және цифрлық ресурстарды пайдалану;
	Жазу (Writing)	9.5.1.1 - жалпы және оқу тақырыптарындағы мәтін деңгейіндегі жұмыстарды минималды қолдаумен жоспарлау, жазу, өңдеу және тексеру;
		9.5.3.1 - таныс жалпы және оқу тақырыптарында орташа грамматикалық сауаттылықпен жазу;
		9.5.7.1 - жалпы және оқу тақырыптарында жазбаша жанрлардың мәтін деңгейінде сәйкес форматын минималды қолдаумен пайдалану;
	Тілді қолдану (Use of English)	9.6.12.1 - таныс жалпы және оқу тақырыптарының бірқатары бойынша дұрыс және бұрыс үстеулермен салыстырмалы шырай үстеуінің құрылымының әртүрлілігін арттыру, үстеулердің негізгі түрлерін қолдану;
		9.6.14.1 - таныс жалпы және оқу тақырыптарының бірқатары бойынша зат есімдер мен сын есімдердің алдында предлогтардың әртүрлілігін арттыру, зат есімдер мен сын есімдерден кейін келетін тәуелді предлогтардың, сондай-ақ етістіктерден кейін келетін тәуелді предлогтардың әртүрлілігін арттыру;
		9.6.17.1 - таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша үшінші логикалық құрылымда if қолдану, which сөзімен салыстырмалы бағынықы сөйлемдерді қолдану;
Ғылым және	Мазмұны	9.1.1.1 - топтарда проблемаларды шығармашылық бірлесіп шешу үшін

технологиялар	(content)	сөйлеу және тыңдау дағдыларын қолдану;
		9.1.7.1 - ауызша және жазбаша сөйлеуде дәйекті аргументті әзірлеу және бекіту;
		9.1.8.1 - оқу және талқылау арқылы мәдениетаралық түсіністік;
		9.1.9.1 - өз ойларын, идеяларын, тәжірибелері мен сезімдерін білдіру үшін қиялын қолдану;
	Тыңдау (Listening)	9.2.3.1 - жалпы және оқу тақырыптарының кең ауқымы бойынша ұзақ әңгімедегі аргументтердің көптеген егжей-тегжейлерін іс жүзінде қолдаусыз түсіну;
		9.2.4.1 - жалпы және оқу тақырыптары бойынша ұзақ әңгімедегі жанама мағынаның көп бөлігін іс жүзінде қолдаусыз түсіну;
		9.2.5.1 - жалпы және оқу тақырыптары бойынша әңгімеде сөйлеушінің(лердің) пікірін анықтау;
		9.2.6.1 - әртүрлі жалпы және оқу тақырыптары бойынша ұзақ әңгіме контекстінен мағынаны анықтау;
		9.2.8.1 - кейбір жалпы және оқу тақырыптарындағы ұзақ әңгімеде келтірілген аргументтердегі сәйкессіздіктерді анықтай бастау;
	Сөйлеу (Speaking)	9.3.3.1 - жалпы және оқу тақырыптарында өз көзқарасын түсіндіру және қысқаша негіздеу;
		9.3.4.1 - жалпы және оқу тақырыптары аясындағы күтпеген түсініктемелерге сөйлем және ой-пікір деңгейінде белгілі бір дәрежеде икемділікпен жауап беру;
		8.3.5.1 - оқу тапсырмаларын орындау мақсатында ынтымақтастық, талқылау, келісу, жоспарлау және басымдықтарды орналастыру үшін сыныптастарымен өзара әрекеттесу;
		9.3.6.1 - жұптық, топтық жұмыс және бүкіл сыныппен жұмыс кезінде басқалардың айтқанын сөйлем немесе ой-пікір деңгейінде белгілі бір дәрежеде икемділікпен түсіндіру;
		9.3.7.1 - көптеген жалпы және оқу тақырыптары аясында нақты лексика мен синтаксисті қолдану;
		9.3.8.1 - әртүрлі жалпы және оқу тақырыптарында кейбір ұзағырақ әңгімелер мен оқиғаларды қайта баяндау;
	Оқу (Reading)	9.4.2.1 - кейбір ұзақ мәтіндерді қоса алғанда, таныс жалпы және оқу тақырыптары аясындағы мәтіндердегі нақты ақпаратты және егжей-тегжейлерді түсіну;
		9.4.3.1 - әртүрлі таныс жалпы және оқу тақырыптары аясындағы ұзақ мәтіндердегі аргументтің егжей-тегжейін түсіну;
		9.4.4.1 - таныс және кейбір бейтаныс жалпы және оқу тақырыптары аясындағы әртүрлі көркем және көркем емес әдебиеттің кейбір ұзақ мәтіндерін оқу;
		9.4.5.1 - көптеген таныс жалпы және оқу тақырыптары аясындағы кейбір ұзақ мәтіндердің контекстінен мағынаны анықтау;
		9.4.8.1 - мағынасын тексеру және түсінігін кеңейту үшін көптеген таныс және бейтаныс қағаз және цифрлық ресурстарды пайдалану;

	Жазу (Writing)	9.5.1.1 - жалпы және оқу тақырыптарындағы мәтін деңгейіндегі жұмыстарды минималды қолдаумен жоспарлау, жазу, өңдеу және тексеру;
		9.5.6.1 - әртүрлі дәнекер сөздерді пайдалана отырып, жалпы таныс және оқу тақырыптарында байланысты мәтіндер жазу;
		9.5.8.1 - таныс жалпы және оқу тақырыптарында жиі қолданылатын сөздерді дұрыс жазу;
	Тілді қолдану (Use of English)	9.6.8.1 - бірқатар таныс жалпы және оқу тақырыптары үшін болашақ шақтың әртүрлі формаларын, соның ішінде кейбір пассивті формаларды қолдану;
		9.6.13.1 - таныс және жалпы оқу тақырыптарында әртүрлі функциялар үшін әртүрлі модальды формаларды және өкіну мен сынды білдіру үшін should/shouldn't have қоса алғанда, өткен шақтың модальды формаларының шектеулі санын қолдану;
		9.6.15.1 - таныс жалпы және оқу тақырыптарында шектеулі етістіктер мен сын есімдерден кейін инфинитив формаларын, шектеулі етістіктер мен предлогтардан кейін герундий формаларын қолдану, предлогтық етістіктерді және фразалық етістіктерді қолдана бастау.

Негізгі орта білім беру деңгейінің 7-9-сыныптарына арналған «Алгебра» оқу пәні бойынша үлгілік оқу бағдарламасы

«Алгебра» оқу пәні бойынша оқу жүктемесінің жоғары шекті көлемі:

- 1) 7-сыныпта аптасына 2 сағат, оқу жылында 68 сағат;
- 2) 8-сыныпта аптасына 2 сағат, оқу жылында 68 сағат;
- 3) 9-сыныпта аптасына 2 сағат, оқу жылында 68 сағатты құрайды.

Ұзақ мерзімді жоспар

1) 7-сынып

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
5-6-сыныптардағы математика курсын қайталау		
Бүтін көрсеткішті дәреже	Натурал көрсеткішті дәреже және оның қасиеттері	7.1.2.1 - натурал көрсеткішті дәреже анықтамасын және оның қасиеттерін білу; 7.1.2.2 - санның дәрежесі қандай цифрға аяқталатынын анықтау; 7.1.2.15 - натурал көрсеткішті дәреженің қасиеттерін қолдану; 7.4.2.3 - шаршы мен текшенің сызықтық өлшемдерінің өзгеруіне байланысты олардың ауданы мен көлемі қалай өзгередінін бағалау;
	Бүтін көрсеткішті дәреже және оның қасиеттері	7.1.2.3 - нөл және бүтін теріс көрсеткішті дәреженің анықтамасын және оның қасиеттерін білу; 7.1.2.4 - бүтін көрсеткішті дәреженің санды мәнін анықтау және берілген сандарды дәреже түрінде көрсету; 7.1.2.6 - көрсеткіші нөлге тең дәреженің негізіндегі айнымалының мүмкін мәндерін табу; 7.2.1.1 - санды өрнектердің мәндерін табуда бүтін

		көрсеткішті дәреже қасиеттерін қолдану;
	Құрамында дәрежесі бар өрнектерді түрлендіру	7.1.2.5 - алгебралық өрнектерді ықшамдауда дәрежелердің қасиеттерін қолдану; 7.2.3.1 құрамында дәрежесі бар сандар тізбегінің заңдылығын және жетіспейтін мүшелерін анықтау;
	Санның стандарт түрі	7.1.1.1 - сандарды стандарт түрде жазу; 7.1.2.7 - стандарт түрде жазылған сандарға арифметикалық амалдар қолдану; 7.1.2.8 - стандарт түрде жазылған санның мәнді бөлігін және ретін табу; 7.1.2.9 - стандарт түрде жазылған сандарды салыстыру; 7.1.2.10 - шамаларды бір өлшем бірліктен екінші өлшем бірлікке айналдыру және оны стандарт түрде жазу; 7.1.2.11 - шамалардың жуық мәндерін табу және оларды стандарт түрде жазу; 7.1.2.12 - жуық шамалардың абсолюттік және салыстырмалы қателіктерін есептеу; 7.1.2.13 - калькулятордың көмегімен жуықтап есептеулерді орындау;
	Мәтінді есептерді шығару	7.4.2.1 - өте кіші немесе өте үлкен сандармен берілген шамаларға байланысты есептер шығару;
Көпмүшелер	Бірмүшелер және оларға амалдар қолдану. Бірмүшенің дәрежесі және стандарт түрі	7.2.1.2 - бірімүше анықтамасын білу, оның коэффициенті мен дәрежесін табу; 7.2.1.3 - бірімүшені стандарт түрде жазу; 7.2.1.4 - бірімүшелерді көбейтуді орындау және бірімүшені көбейткіштердің көбейтіндісі түрінде көрсету;
	Көпмүшелер. Көпмүшенің дәрежесі және стандарт түрі	7.2.1.5 - көпмүше анықтамасын білу және оның дәрежесін табу; 7.2.1.6 - көпмүшені стандарт түрге келтіру -
	Көпмүшелерге амалдар қолдану	7.2.1.7 - көпмүшелерді қосу және азайтуды орындау; 7.2.1.8 - көпмүшені бірімүшеге көбейтуді орындау; 7.2.1.9 - көпмүшені көпмүшеге көбейтуді орындау;
	Көпмүшені көбейткіштерге жіктеу	7.2.1.12 - алгебралық өрнектерді ортақ көбейткішті жақша сыртына шығару және топтау тәсілдері арқылы көбейткіштерге жіктеу;
	Өрнектерді тепе-тең түрлендіру	7.2.1.13 - көпмүшелерге амалдар қолдану, көпмүшелерді көбейткіштерге жіктеу арқылы алгебралық өрнектерді тепе-тең түрлендірулерді орындау;
2-тоқсан		
Функция. Функцияның графикі	Функция және функцияның графикі	7.4.1.1 - функция және функцияның графикі ұғымдарын меңгеру; 7.4.1.2 - функцияның берілу тәсілдерін білу; 7.4.1.3 - функцияның анықталу облысы мен мәндер жиынын табу;
	Сызықтық функция және оның графикі	7.4.1.4 - функциясының анықтамасын білу, графикін салу, k коэффициентіне қатысты орналасуын анықтау; 7.4.1.5 - түріндегі сызықтық функцияның анықтамасын білу, оның графикін салу және графиктің k және b коэффициенттеріне қатысты орналасуын анықтау;

		7.4.1.6 - сызықтық функция графигінің координата осьтерімен қиылысу нүктелерін графикті салмай табу; 7.4.1.7 - $y = kx + b$ сызықтық функциясының графигінен k және b таңбаларын анықтау;
	Сызықтық функциялардың графиктерінің өзара орналасуы	7.4.1.8 - сызықтық функция графиктерінің өзара орналасуы олардың коэффициенттеріне тәуелді болатынын негіздеу 7.4.1.9 - графигі берілген функцияның графигіне параллель немесе қиятын сызықтық функцияның формуласын табу;
	Екі айнымалысы бар сызықтық теңдеулер жүйесін графиктік тәсілмен шешу	7.4.2.4 - екі айнымалысы бар сызықтық теңдеулер жүйесін графиктік тәсілмен шешу;
	($k \neq 0$) түріндегі функциялар, олардың графиктері және қасиеттері	7.4.1.10 - функциясының графигін салу және оның қасиеттерін білу; 7.4.1.11 - функциясының графигін салу және оның қасиеттерін білу; 7.4.1.12 - функциясының графигін салу және оның қасиеттерін білу;
Статистика элементтері	Вариациялық қатар	7.3.3.1 - басты жиынтық, кездейсоқ таңдама, вариациялық қатар, нұсқалық ұғымдарын меңгеру;
	Абсолютті жиілік және салыстырмалы жиілік. Жиілік кестесі	7.3.3.2 - нұсқалықтың абсолютті және салыстырмалы жиіліктерін есептеу; 7.3.3.3 - статистикалық деректерді жинау және оны кесте түрінде көрсету; 7.3.3.4 - таңдаманы жиілік кестесі түрінде көрсету 7.3.3.5 - кестедегі деректердің дұрыстығын тексеру;
	Жиілік алқабы	7.3.3.6 - таңдама нәтижесін жиілік алқабы түрінде көрсету; 7.3.3.7 - кесте немесе жиіліктер алқабы түрінде берілген статистикалық ақпаратты талдау;
3-тоқсан		
Қысқаша көбейту формулалары	Қысқаша көбейту формулалары	7.2.1.10 - қысқаша көбейту формулаларын білу және қолдану; 7.2.1.11 - қысқаша көбейту формулаларын білу және қолдану;
	Қысқаша көбейту формулаларының көмегімен өрнектерді түрлендіру	7.1.2.14 - тиімді есептеу үшін қысқаша көбейту формулаларын қолдану; 7.2.1.14 - алгебралық өрнектерді қысқаша көбейту формулалары арқылы көбейткіштерге жіктеу; 7.2.1.15 - қысқаша көбейту формулалары арқылы алгебралық өрнектерді тепе-тең түрлендірулерді орындау ;
	Мәтінді есептерді шығару	7.4.3.1 - есеп шарты бойынша математикалық модель құру;

		7.4.2.2 - мәтінді есептерді теңдеулер және теңсіздіктер құру арқылы шығару;
4-тоқсан		
Алгебралық бөлшектер	Алгебралық бөлшек және оның негізгі қасиеті	7.2.1.16 - алгебралық бөлшектерді танып білу; 7.2.1.17 - алгебралық бөлшектегі айнымалылардың мүмкін мәндер жиынын табу; 7.2.1.18 - алгебралық бөлшектің негізгі қасиетін қолдану;
	Алгебралық бөлшектерге амалдар қолдану	7.2.1.19 - алгебралық бөлшектерді қосу және азайтуды орындау; 7.2.1.20 - алгебралық бөлшектерді көбейту және бөлуді, дәрежеге шығаруды орындау;
	Алгебралық өрнектерді тепе-тең түрлендіру	7.2.1.21 - құрамында алгебралық бөлшектері бар өрнектерді түрлендіруді орындау;
7-сыныптағы алгебра курсын қайталау <u>Жүктеу</u>		

8-сынып

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
7-сыныптағы алгебра курсын қайталау		
Квадрат түбір және иррационал өрнек	Нақты сандар	8.1.1.1 - иррационал және нақты сандар ұғымдарын меңгеру;
	Квадрат түбір	8.1.1.2 - санның квадрат түбірі және арифметикалық квадрат түбірі анықтамаларын білу және ұғымдарын ажырату; 8.1.2.1 - арифметикалық квадрат түбірдің қасиеттерін қолдану; 8.1.2.2 - квадрат түбірдің мәнін бағалау;
	Құрамында квадрат түбірлері бар өрнектерді түрлендіру	8.1.2.3 - көбейткішті квадрат түбір белгісінің алдына шығару және көбейткішті квадрат түбір белгісінің астына алу ; 8.1.2.4 - бөлшек бөлімін иррационалдықтан арылту; 8.1.2.5 - құрамында түбір таңбасы бар өрнектерді түрлендіруді орындау; 8.1.2.6 - нақты сандарды салыстыру;
	функциясы, оның графигі және қасиеттері	8.4.1.1 - функциясының қасиеттерін білу және оның графигін салу; 8.4.1.4 - аргументтің берілген мәндері бойынша функцияның мәндерін табу және функцияның мәні бойынша аргументтің мәнін табу;
2-тоқсан		
Квадрат теңдеулер	Квадрат теңдеу	8.2.2.1 - квадрат теңдеудің анықтамасын білу; 8.2.2.2 - квадрат теңдеулердің түрлерін ажырату;
	Квадрат теңдеулерді шешу	8.2.2.3 - квадрат теңдеулерді шешу; 8.2.2.4 - Виет теоремасын қолдану;
	Квадрат үшмүше	8.2.1.1 - квадрат үшмүшенің түбірі ұғымын меңгеру;

		8.2.1.2 - үшмүшеден екімүшенің толық квадратын бөлу; 8.2.1.3 - квадрат үшмүшені көбейткіштерге жіктеу;
	Теңдеулерді шешу	8.2.2.5 – түріндегі теңдеулерді шешу; 8.2.2.6 - бөлшек-рационал теңдеулерді шешу; 8.2.2.7 - квадрат теңдеулерге келтірілетін теңдеулерді шешу;
3-тоқсан		
Квадрат теңдеулер	Мәтінді есептерді шығару	8.4.2.1 - мәтінді есептерді квадрат теңдеулердің көмегімен шешу; 8.4.2.2 - мәтінді есептерді бөлшек-рационал теңдеулердің көмегімен шешу;
Квадраттық функция	Квадраттық функция және оның графигі	8.4.1.2 - және түрдегі квадраттық функциялардың қасиеттерін білу және графиктерін салу; 8.4.1.3 - түріндегі квадраттық функцияның қасиеттерін білу және графигін салу; 8.4.1.4 - аргументтің берілген мәндері бойынша функцияның мәндерін табу және функцияның мәні бойынша аргументтің мәнін табу;
	Мәтінді есептерді шығару	8.4.2.3 - қолданбалы есептерді шығару үшін квадраттық функцияны қолдану; 8.4.3.1 - есеп шарты бойынша математикалық модель құру;
Статистика элементтері	Жиілік алқабы, жиілік гистограммасы	8.3.3.1 - таңдама нәтижелерін жиіліктердің интервалдық кестесі арқылы беру; 8.3.3.2 - жиіліктердің интервалдық кестесінің деректерін жиіліктер гистограммасы арқылы беру;
	Орта мән. Дисперсия. Стандартты ауытқу	8.3.3.3 - жинақталған жиілік анықтамасын білу; 8.3.3.4 - статистикалық кестемен, алқаппен, гистограммамен берілген ақпаратты талдау; 8.3.3.5 - дисперсия, стандартты ауытқу анықтамаларын және оларды есептеу формулаларын білу;
4-тоқсан		
Теңсіздіктер	Квадрат теңсіздік	8.2.2.8 - квадрат теңсіздіктерді шешу;
	Рационал теңсіздік	8.2.2.9 - рационал теңсіздіктерді шешу;
	Теңсіздіктер жүйелерін шешу	8.2.2.10 - біреуі сызықтық, екіншісі - квадрат теңсіздік болатын екі теңсіздіктен құралған жүйелерді шешу; 8.2.2.11 - құрамында екі квадрат теңсіздігі бар жүйелер мен жиынтықтарды шешу;
8-сыныптағы алгебра курсын қайталау Жүктеу		

9-сынып

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
8-сыныптағы алгебра курсын қайталау		
Екі айнымалысы бар теңдеулер, теңсіздіктер, және олардың жүйелері	Екі айнымалысы бар сызықтық емес теңдеулер және олардың жүйелері	9.2.2.1 - екі айнымалысы бар сызықтық және сызықтық емес теңдеулерді ажырату; 9.2.2.2 - екі айнымалысы бар сызықтық емес теңдеулер жүйесін шешу; 9.4.2.1 - мәтінді есептерді теңдеулер жүйелері арқылы шығару; 9.4.3.1 - есеп шарты бойынша математикалық модель құру;
	Екі айнымалысы бар теңсіздіктер	9.2.2.3 - екі айнымалысы бар теңсіздіктерді шешу;
	Екі айнымалысы бар сызықтық емес теңсіздіктер жүйелері	9.2.2.4 - екі айнымалысы бар сызықтық емес теңсіздіктер жүйесін шешу;
Комбинаторика элементтері	Комбинаториканың негізгі ұғымдары мен ережелері (қосу және көбейту ережелері)	9.3.1.1 - комбинаториканың ережелерін білу (қосу және көбейту ережелері); 9.3.1.2 - санның факториалы анықтамасын білу; 9.3.1.3 қайталанбайтын орналастыру, алмастыру және теру анықтамаларын білу; 9.3.1.4 - қайталанбайтын орналастыру, алмастыру және теру сандарын есептеу үшін комбинаторика формулаларын білу;
	Комбинаторика формулаларын қолданып есептер шешу	9.3.1.5 - қайталанбайтын орналастыру, алмастыру және теру сандарын есептеу үшін комбинаторика формулаларын қолдана отырып есептер шығару;
	Ньютон биномы және оның қасиеттері	9.3.1.6 - Ньютон биномы формуласын және оның қасиеттерін білу және қолдану;
2-тоқсан		
Тізбектер	Сандар тізбегі, оның берілу тәсілдері және қасиеттері	9.2.3.1 - сандар тізбегі туралы түсінік болу; 9.2.3.2 - тізбектің n -ші мүшесін табу, мысалы: ; 9.2.3.3 - математикалық индукция әдісін білу және қолдану;
	Арифметикалық және геометриялық прогрессиялар	9.2.3.4 - сандар тізбектерінің арасынан арифметикалық және геометриялық прогрессияны ажырату; 9.2.3.5 - арифметикалық прогрессиялардың n -ші мүшесін,

		алғашқы n мүшелерінің қосындысын есептеу формулаларын, сипаттамалық қасиетін білу және қолдану; 9.2.3.6 - геометриялық прогрессиялардың n-ші мүшесін, алғашқы n мүшелерінің қосындысын есептеу формулаларын, сипаттамалық қасиетін білу және қолдану; 9.2.3.7 - арифметикалық немесе/және геометриялық прогрессияларға байланысты есептер шығару
	Шексіз кемімелі геометриялық прогрессия	9.2.3.8 - шексіз кемімелі геометриялық прогрессия қосындысының формуласын периодты ондық бөлшекті жай бөлшекке айналдыру үшін қолдану;
	Мәтінді есептерді шығару	9.2.3.9 - шексіз кемімелі геометриялық прогрессия қосындысының формуласын есептер шығаруда қолдану;
		9.4.2.2 - геометриялық және арифметикалық прогрессияларға байланысты мәтінді есептерді шығару;
3-тоқсан		
Тригонометрия	Бұрыш пен доғаның градустық және радиандық өлшемдері	9.1.1.1 - бұрыштың радиандық өлшемі ұғымын меңгеру; 9.1.2.1 - градусты радианға және радианды градусқа айналдыру; 9.1.1.2 - бірлік шеңбердің бойында сандарын белгілеу;
	Кез келген бұрыштың синусы, косинусы, тангенсі және котангенсі. Бұрыш синусының, косинусының, тангенсінің және котангенсінің мәндері	9.2.4.1 - тригонометриялық функциялардың анықтамаларын білу; 9.2.4.2 - бірлік шеңбердегі нүктелердің координаталары мен тригонометриялық функциялардың өзара байланысын білу;
	Тригонометриялық функциялар және олардың қасиеттері	9.2.4.5 - бірлік шеңбердің көмегімен тригонометриялық функциялардың анықталу облысы мен мәндер жиынын табу; 9.2.4.6 - бірлік шеңбердің көмегімен тригонометриялық функциялардың жұптылығын (тақтылығын), периодтылығын, бірсарындылығын және таңбатұрақтылық аралықтарын түсіндіру;
	Тригонометрия формулалары	9.2.4.4 - келтіру формулаларын қорытып шығару және қолдану; 9.2.4.3 - бұрыштардың қосындысы мен айырымының, жарты және қос бұрыштың тригонометриялық формулаларын қорытып шығару және қолдану;

4-тоқсан		
Тригонометрия	Тригонометрия формулалары	9.2.4.7 - тригонометриялық функциялардың қосындысы мен айырымын көбейтіндіге және көбейтіндісін қосындыға немесе айырымға түрлендіру формулаларын қорытып шығару және қолдану;
	Тригонометриялық өрнектерді тепе-тең түрлендіру	9.2.4.8 - тригонометриялық өрнектерді тепе-тең түрлендіруді орындау;
Ықтималдықтар теориясының элементтері	Ықтималдықтар теориясының негіздері	9.3.2.1 - оқиға, кездейсоқ оқиға, ақиқат оқиға, мүмкін емес оқиға, қолайлы нәтижелер, тең мүмкіндікті және қарама-қарсы оқиғалар ұғымдарын меңгеру; 9.3.2.2 - элементар және элементар емес оқиғаларды ажырату; 9.3.2.3 - ықтималдықтың классикалық анықтамасын білу және есептер шығару үшін оны қолдану; 9.3.2.4 - ықтималдықтың статистикалық анықтамасын білу;
	Мәтінді есептерді шығару	9.3.2.5 - геометриялық ықтималдықты есептер шығаруда қолдану;
7-9-сыныптардағы алгебра курсын қайталау		

**Негізгі орта білім беру деңгейінің 7-9-сыныптарына арналған
«Геометрия» оқу пәні бойынша үлгілік оқу бағдарламасы**

«Геометрия» оқу пәні бойынша оқу жүктемесінің жоғары шекті көлемі:

- 1) 7-сыныпта аптасына 1 сағат, оқу жылында 34 сағат;
- 2) 8-сыныпта аптасына 1 сағат, оқу жылында 34 сағат;
- 3) 9-сыныпта аптасына 1 сағат, оқу жылында 34 сағатты құрайды.

Ұзақ мерзімді жоспар

1) 7-сынып:

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
Геометрияның алғашқы мәліметтері	Геометрияның негізгі ұғымдары. Аксиома. Теорема	7. 1. 1. 1 планиметрияның негізгі фигураларын білу: нүкте, түзу; 7. 1. 1. 2 нүктелер мен түзулердің тиістілік аксиомаларын білу және қолдану; 7. 1. 1. 3 аксиоманың теоремадан айырмашылығын түсіну; теореманың шарты мен қорытындысын ажырату; 7.1.1.5 кесінді, сәуле, бұрыш, үшбұрыш, жарты жазықтық анықтамаларын білу; 7. 1. 1. 6 кесінділер мен бұрыштарды өлшеу аксиомаларын білу және қолдану; 7. 1. 1. 8 кесінділер мен бұрыштарды салу аксиомаларын білу және қолдану; 7. 1. 1. 11 берілген үшбұрышқа тең үшбұрыштың бар болуы аксиомасын білу;

		7. 1. 2. 1 нүктелердің түзу мен жазықтықта орналасу аксиомаларын білу және қолдану (реттік аксиомасы); 7. 1. 2. 2 түзулердің параллельдік аксиомасын білу
	Фигуралар теңдігі	7. 1. 1. 7 тең фигуралардың анықтамасы мен қасиеттерін білу және қолдану
	Теореманы дәлелдеу әдістері: тура дәлелдеу және «кері жору» әдісі	7. 1. 1. 4 теоремаларды дәлелдеу әдістерін білу: тура дәлелдеу және «кері жору» әдістері
	Сыбайлас және вертикаль бұрыштар, олардың қасиеттері	7. 1. 1. 9 сыбайлас және вертикаль бұрыштардың анықтамаларын білу; 7. 1. 1. 10 сыбайлас және вертикаль бұрыштардың қасиеттерін дәлелдеу және қолдану; 7. 1. 1. 32 перпендикуляр ұғымын біледі
2-тоқсан		
Үшбұрыштар	Үшбұрыш және оның түрлері	7. 1. 1. 13 үшбұрыштардың түрлерін ажырату
	Үшбұрыштың биссектрисы, медианасы, биіктігі және орта сызығы	7.1.1.12 үшбұрыштың медианасы, биссектрисасы, биіктігі, орта перпендикуляр, орта сызығы анықтамаларын білу және оларды салу; 7.1.1.14 теңқабырғалы, теңбүйірлі, тікбұрышты үшбұрыштардың элементтерін білу; 7.1.1.15 сүйір бұрышты, доғал бұрышты және тікбұрышты үшбұрыштардың биіктіктерінің орналасуын салыстыру
	Үшбұрыштар теңдігінің белгілері	7. 1. 1. 21 үшбұрыштар теңдігінің белгілерін білу және дәлелдеу; 7.1.1.22 үшбұрыштар теңдігінің белгілерін есептер шығару мен дәлелдеулерде қолдану
	Теңбүйірлі үшбұрыш, оның қасиеттері және белгілері	7. 1. 1. 23 теңбүйірлі үшбұрыштың белгілері мен қасиеттерін қолдану; 7. 1. 1. 24 теңқабырғалы үшбұрыштың қасиеттерін есептер шығаруда қолдану
3-тоқсан		
Түзулердің өзара орналасуы	Параллель түзулер, олардың белгілері және қасиеттері	7. 1. 2. 3 екі түзуді қиышымен қиғанда пайда болған бұрыштарды танып білу; 7. 1. 2. 4 түзулердің параллельдік белгілерін дәлелдеу; 7. 1. 2. 5 түзулердің параллельдік белгілерін есептер шығаруда қолдану; 7. 1. 2. 6 параллель түзулердің қасиеттерін дәлелдеу; 7. 1. 2. 7 параллель түзулердің қасиеттерін есептер шығаруда қолдану
	Үшбұрыш бұрыштарының қосындысы. Үшбұрыштың сыртқы бұрышы	7. 1. 1. 16 үшбұрыштың ішкі бұрыштарының қосындысы туралы теорема мен оның салдарларын дәлелдеу; 7. 1. 1. 17 үшбұрыштың ішкі бұрыштарының қосындысы туралы теорема мен оның салдарларын есептер шығаруда қолдану; 7. 1. 1. 18 үшбұрыштың сыртқы бұрышының анықтамасын білу және үшбұрыштың сыртқы бұрышы туралы теореманы дәлелдеу; 7. 1. 1. 19 үшбұрыштың сыртқы бұрышы туралы теореманы қолдану
	Үшбұрыш теңсіздігі	7. 1. 1. 20 үшбұрыштың бұрыштары мен қабырғалары арасындағы қатысты білу және есептер шығаруда қолдану;

		7. 1. 3. 1 үшбұрыш теңсіздігін білу және қолдану
	Тікбұрышты үшбұрыштардың теңдігінің белгілері. Тікбұрышты үшбұрыштың қасиеттері	7. 1. 1. 25 тікбұрышты үшбұрыштар теңдігінің белгілерін дәлелдеу; 7. 1. 1. 26 тікбұрышты үшбұрыштар теңдігінің белгілерін есептер шығаруда қолдану; 7. 1. 1. 27 тікбұрышты үшбұрыштың қасиеттерін қолдану
	Перпендикуляр түзулер. Перпендикуляр, көлбеу және оның проекциясы	7. 1. 2. 8 перпендикуляр, көлбеу және көлбеудің проекциясы ұғымдарын меңгеру; 7. 1. 2. 9 нүктеден түзуге түсірілген перпендикулярдың біреу ғана болуы туралы теореманы дәлелдеу және қолдану; 7. 1. 2. 10 перпендикуляр түзулердің қасиеттерін білу және қолдану
4-тоқсан		
Шеңбер. салулар	Шеңбер, дөңгелек, олардың элементтері мен бөліктері. Центрілік бұрыш	7. 1. 1. 28 шеңбер мен дөңгелектің және олардың элементтерінің (центр, радиус, диаметр, хорда) анықтамаларын білу; 7. 1. 1. 29 центрілік бұрыштың анықтамасы мен қасиеттерін білу және қолдану; 7. 1. 1. 30 шеңбер диаметрі мен хордасының перпендикулярлығы туралы теоремаларды дәлелдеу және қолдану; 7. 1. 1. 31 нүктелердің геометриялық орнының анықтамасын білу
	Түзу мен шеңбердің өзара орналасуы. Екі шеңбердің өзара орналасуы	7. 1. 2. 12 түзу мен шеңбердің, екі шеңбердің өзара орналасу жағдайларын талдау
	Шеңберге жүргізілген жанама. Шеңберге жүргізілген жанамалардың қасиеттері	7. 1. 2. 11 шеңберге жүргізілген жанама мен қиюшының анықтамаларын білу; 7. 1. 2. 13 есептер шығаруда шеңбер жанамасының қасиеттерін білу және қолдану
	Үшбұрышқа іштей және сырттай сызылған шеңберлер	7. 1. 2. 14 үшбұрышқа іштей және сырттай сызылған шеңберлердің анықтамаларын білу; 7. 1. 2. 15 үшбұрышқа сырттай және іштей сызылған шеңберлердің центрлерінің орналасуын түсіндіру
	Салу есептері	7. 1. 2. 16 берілген бұрышқа тең бұрыш салу, бұрыштың биссектрисасын салу, кесіндіні қажет бөлу; 7. 1. 2. 17 кесіндінің орта перпендикулярын және берілген түзуге перпендикуляр түзу салу; 7. 1. 2. 18 берілген элементтері бойынша үшбұрыш салу
7-сыныптағы геометрия курсын қайталау		

2) 8-сынып:

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
7-сыныптағы геометрия курсын қайталау		
Көпбұрыштар. Төртбұрыштарды зерттеу	Көпбұрыш. Дөңес көпбұрыш	8. 1. 1. 1 көпбұрыш, дөңес көпбұрыш, көпбұрыш элементтері анықтамаларын білу; 8. 1. 1. 2 көпбұрыштың ішкі бұрыштарының қосындыларының және сыртқы бұрыштарының қосындыларының формулаларын қорытып шығару
	Параллелограмм, ромб, тіктөртбұрыш, шаршы және	8. 1. 1. 3 параллелограмм анықтамасын білу;

	олардың қасиеттері мен белгілері	8. 1. 1. 4 параллелограмм қасиеттерін қорытып шығару және қолдану; 8. 1. 1. 5 параллелограмм белгілерін қорытып шығару және қолдану; 8. 1. 1. 6 тіктөртбұрыш, ромб, шаршы анықтамаларын білу және олардың қасиеттері мен белгілерін қорытып шығару
	Фалес теоремасы. Пропорционал кесінділер	8. 1. 1. 7 Фалес теоремасын білу және қолдану; 8. 1. 1. 8 пропорционал кесінділер туралы теоремаларды білу және қолдану; 8. 1. 1. 9 циркуль мен сызғыштың көмегімен кесіндіні бірдей n бөлікке бөлу; 8. 1. 1. 10 пропорционал кесінділерді салу
	Трапеция, оның түрлері мен қасиеттері. Трапеция мен үшбұрыштың орта сызықтары	8. 1. 1. 11 трапецияның анықтамасын, түрлерін және қасиеттерін білу; 8. 1. 1. 12 үшбұрыштың орта сызығының қасиетін дәлелдеу және қолдану; 8. 1. 1. 13 трапецияның орта сызығының қасиетін дәлелдеу және қолдану
	Үшбұрыштың нүктелері тамаша	8.1.3.1 үшбұрыштың қабырғаларына жүргізілген медианалар, биссектрисалар, биіктіктер және орта перпендикулярлар қасиеттерін білу және қолдану
2-тоқсан		
Тікбұрышты үшбұрыштың қабырғалары мен бұрыштары арасындағы қатыстар	Тікбұрышты үшбұрыштың сүйір бұрыштарының тригонометриялық функциялары. Пифагор теоремасы	8.1.3.2 бұрыштың синусы, косинусы, тангенсі және котангенсінің тікбұрышты үшбұрыштың қабырғалары мен бұрыштарының қатыстары арқылы берілген анықтамаларын білу; 8. 1. 3. 3 Пифагор теоремасын дәлелдеу және қолдану; 8.1.3.4 тікбұрышты үшбұрыштың тік бұрышының төбесінен гипотенузасына түсірілген биіктігінің қасиеттерін дәлелдеу және қолдану
	Негізгі тригонометриялық тепе-теңдіктер	8. 1. 3. 21 Пифагор теоремасын пайдаланып, $\sin^2 a + \cos^2 a = 1$ формуласын қорытып шығару және есептер шешуде қолдану; 8. 1. 3. 22 негізгі тригонометриялық тепе-теңдіктерді қорытып шығару және қолдану; 8.1.3.23 бұрыштарының синусы, косинусы, тангенсі және котангенсі арасындағы байланыстарды білу және қолдану; 8.1.3.24 $\sin \frac{f_0}{2}$ a , $\cos \frac{f_0}{2}$ a , $\operatorname{tg} a$ және $\operatorname{ctg} a$ -ның мәндерін олардың біреуінің берілген мәні бойынша табу; 8.1.3.5 бұрышты оның синусы, косинусы, тангенсі және котангенсінің белгілі мәні бойынша салу
	Тікбұрышты үшбұрыштарды шешу	8. 1. 3. 6 тікбұрышты үшбұрышты 300, 450, 600 - қа тең бұрыштардың синус, косинус, тангенс және котангенсінің мәндерін табу үшін қолдану; 8. 1. 3. 7 тікбұрышты үшбұрыштың элементтерін табу үшін 300, 450, 600 - қа тең бұрыштардың синус, косинус, тангенс және котангенсінің мәндерін қолдану; 8.1.3.8 берілген екі элементі бойынша тікбұрышты үшбұрыштың бұрыштары мен қабырғаларын табу
3-тоқсан		

Аудан	Фигураның ауданы және оның қасиеттері	8. 1. 3. 9 көпбұрыш ауданының анықтамасы мен қасиеттерін білу; 8. 1. 3. 10 тең шамалас және тең құрамдас фигуралардың анықтамаларын білу
	Төртбұрыштар мен үшбұрыштардың аудандары	8.1.3.11 параллелограммның, ромбтың ауданы формулаларын қорытып шығару және қолдану; 8.1.3.12 үшбұрыштың ауданы формулаларын қорытып шығару және қолдану; 8.1.3.13 трапецияның ауданы формулаларын қорытып шығару және қолдану
4-тоқсан		
Жазықтықтағы тікбұрышты координаталар жүйесі	Жазықтықтағы координаталар әдісі	8.1.3.14 жазықтықта координаталарымен берілген екі нүктенің арақашықтықтығын есептеу; 8. 1.3.15 кесінді ортасының координаталарын табу; 8.1.3.16 кесіндіні берілген қатынаста бөлетін нүктенің координаталарын табу; 8.1.3.17 центрі (a, b), радиусы r болатын шеңбердің теңдеуін $(x - a)^2 + (y - b)^2 = r^2$ білу; 8. 1. 3. 18 берілген теңдеуі бойынша шеңбер салу; 8.1.3.19 түзудің жалпы теңдеуін және берілген екі нүкте арқылы өтетін түзудің теңдеуін жазу: $\frac{x-x_1}{x_2-x_1} = \frac{y-y_1}{y_2-y_1}$ $ax + by + c = 0, \quad x_2-x_1 \quad y_2-y_1$
	Мәтін есептерді шығару	8. 1. 3. 20 координаталармен берілген қарапайым есептерді шығару
8-сыныптағы геометрия курсын қайталау		

3) 9-сынып:

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
8-сыныптағы геометрия курсын қайталау		
Жазықтықтағы векторлар	Вектор. Векторларға амалдар қолдану. Коллинеар және коллинеар емес векторлар	9.1.4.1 вектордың, коллинеар векторлардың, тең векторлардың, нөлдік вектордың, бірлік вектордың және вектор ұзындығының анықтамаларын білу; 9.1.4.2 векторларды қосу, векторды санға көбейту ережелерін білу және қолдану; 9.1.4.4 векторды екі коллинеар емес векторлар бойынша жіктеу; 9.1.4.5 екі вектордың арасындағы бұрыштың анықтамасын білу; 9.1.4.6 векторлардың скаляр көбейтіндісін табу; 9.1.4.7 есептерді векторлық әдіспен шешу
	Вектордың координаталары. Координаталық түрде берілген векторларға амалдар қолдану	9.1.3.1 вектордың координаталарын табу; 9.1.3.2 вектордың ұзындығын табу; 9.1.4.3 векторлардың коллинеарлық шартын қолдану; 9.1.3.3 координаталарымен берілген векторларға амалдар қолдану; 9.1.3.4 векторлардың скаляр көбейтіндісін және оның қасиеттерін білу және қолдану; 9.1.3.5 векторлар арасындағы бұрышты есептеу
	Есептерді шешуде векторларды қолдану	9. 1. 4. 19 векторды есептер шығаруда қолдану
2-тоқсан		

Жазықтықтағы түрлендірулер	Қозғалыс және оның қасиеттері	9.1.4.8 қозғалыстың түрлерін, композициясын және олардың қасиеттерін білу; 9.1.4.9 симметрия, параллель көшіру және бұру кезінде фигуралардың бейнелерін салу; 9.1.4.10 жазықтықта түрлендіруді қолдана отырып есептер шығару
	Гомотетия және оның қасиеттері	9.1.4.11 гомотетияның анықтамасын және қасиеттерін білу; 9.1.4.12 гомотетия кезінде әртүрлі фигуралардың бейнелерін салу
	Ұқсас фигуралар және олардың қасиеттері. Үшбұрыштар ұқсастығының белгілері	9.1.4.13 ұқсас фигуралардың анықтамасын және қасиеттерін білу; 9.1.4.14 үшбұрыштар ұқсастығы белгілерін білу және қолдану; 9.1.4.15 тікбұрышты үшбұрыштардың ұқсастығын білу және қолдану; 9.1.4.16 үшбұрыш биссектрисасының қасиетін білу және қолдану; 9.1.4.17 ұқсас фигуралардың аудандары және ұқсастық коэффициенті арасындағы тәуелділік формуласын білу
3-тоқсан		
Үшбұрыштарды шешу	Үшбұрыштарды шешу	9.1.3.6 косинустар теоремасын білу және қолдану; 9.1.3.7 синустар теоремасын білу және қолдану; 9.1.2.3 дұрыс көпбұрыштарды салу; 9.1.3.8 іштей сызылған үшбұрыштың ауданын $S = \frac{abc}{4R}$, мұндағы а, b, с – үшбұрыштың қабырғалары, R – сырттай сызылған шеңбер радиусы) және сырттай сызылған көпбұрыштың ауданының ($S = p \cdot r$, мұндағы r – іштей сызылған шеңбер радиусы, p - көпбұрыштың жарты периметрі) формуларын білу және қолдану; 9.1.3.9 шеңберге іштей немесе сырттай сызылған үшбұрыштардың аудандарын пайдаланып шеңбердің радиусын табу формулаларын білу және қолдану; 9.1.3.10 синустар және косинустар теоремаларын үшбұрыштарды шешуде және қолданбалы есептерді шығаруда қолдану
4-тоқсан		
Шеңбер. Көпбұрыштар	Шеңбер және дөңгелек. Доғаның ұзындығы. Дөңгелек, сектор және сегменттің аудандары	9.1.1.1 доға ұзындығының формуласын қорытып шығару және қолдану; 9.1.1.2 сектор мен сегмент ауданының формулаларын қорытып шығару және қолдану; 9.1.1.3 іштей сызылған бұрыш анықтамасын және оның қасиеттерін білу; 9.1.1.4 дөңгелектегі кесінділердің пропорционалдылығы туралы теоремаларды білу және қолдану
	Дұрыс көпбұрыштар, олардың қасиеттері және симметриялары	9.1.2.1 шеңберге іштей және сырттай сызылған төртбұрыштардың қасиеттері мен белгілерін білу және қолдану; 9.1.2.2 дұрыс көпбұрыштардың анықтамасын және қасиеттерін білу; 9.1.2.3 дұрыс көпбұрыштарды салу 9.1.2.4 дұрыс көпбұрышқа іштей және сырттай сызылған шеңберлердің радиустары арасындағы байланысты білу және қолдану;

		9. 1. 2. 5 дұрыс көпбұрыштың қабырғаларын, периметрін, ауданын және оған іштей және сырттай сызылған шеңберлердің радиустарын байланыстыратын формулаларды білу және қолдану; 9. 1. 2. 6 үшбұрыш медианаларының қасиеттерін білу және қолдану; 9. 1. 4. 18 дұрыс көпбұрыштардың симметрияларын білу
7-9-сыныптардағы геометрия курсын қайталау		

**Негізгі орта білім беру деңгейінің 7-9-сыныптарына арналған
«Информатика» оқу пәні бойынша үлгілік оқу бағдарламасы**

«Информатика» пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі:

- 1) 7-сыныпта – аптасына 1 сағат, оқу жылына 34 сағат;
- 2) 8-сыныпта – аптасына 1 сағат, оқу жылына 34 сағат;
- 3) 9-сыныпта – аптасына 1 сағат, оқу жылына 34 сағат.

1) 7 сынып:

Бөлімдері	Тақырыптар, мазмұны	Оқу мақсаттары
I тоқсан		
Ақпаратты өлшеу және компьютер жады	Ақпарат өлшем бірліктері	7.2.1.1 ақпарат өлшем бірліктерін бірінен екіншісіне түрлендіру
	Компьютер жады	7.1.1.1 компьютер жад түрлерінің (жедел жады, тұрақты жады, сыртқы жады, кэш-жад) қызметін сипаттау
	Файл өлшемдері	7.1.2.1 бірдей ақпаратты сақтайтын әртүрлі форматтағы файлдардың өлшемдерін салыстыру; 7.1.2.2 әртүрлі форматтағы архивтерді құру және ашу бойынша пайдаланушы әрекеттерінің алгоритмін құрастыру
Желілер және қауіпсіздік	Компьютерлік желілер және олардың сыныпификациясы	7.1.3.1 компьютерлік желілерді жіктеу
	Антивирустық қауіпсіздік	7.4.2.1 зиянды бағдарламалардан қорғау бойынша пайдаланушы әрекеттерінің алгоритмін құрастыру
	Пайдаланушы интерфейсі	7.4.1.1 пайдаланушы интерфейсінің эргономикалығын бағалау
II тоқсан		
Электрондық кестелер көмегімен есептерді шешу	Мәтіндік процессордағы кестелер	7.2.2.1 мәтіндік процессордағы кесте элементтерін пішімдеудің ерекшеліктерін түсіндіру
	Электрондық кесте элементтерін пішімдеу	7.2.2.2 электрондық кесте элементтерін пішімдеудің ерекшеліктерін түсіндіру
	Деректер түрлері	7.2.2.5 электрондық кестеде әртүрлі деректер түрлерін қолданудың ерекшеліктерін түсіндіру; 7.2.2.6 электрондық кестеде есептеулер үшін формула құрудың ерекшеліктерін түсіндіру
	Шартты пішімдеу	7.2.2.4 электрондық кестеде шартты пішімдеуді қолданудың ерекшеліктерін түсіндіру

	Кестелік деректерді графикалық көрсету	7.2.2.3 электрондық кестеде диаграмма құру бойынша пайдаланушы әрекеттерінің алгоритмін құрастыру
	Электрондық кестелерде модельдеу	7.2.2.2 электрондық кесте элементтерін пішімдеудің ерекшеліктерін түсіндіру; 7.2.2.5 деректер түрлерін қолданудың ерекшеліктерін түсіндіру; 7.2.2.4 шартты пішімдеуді қолдану; 7.2.2.3 диаграмма құру алгоритмін құрастыру
III тоқсан		
Python тілінде алгоритмдерді программалау	Файлдармен жұмыс	7.3.3.1 Python тілінде файлды оқу және жазу алгоритмін құру
	Тармақталу алгоритмдерін программалау	7.3.2.1 Python тілінде тармақталу алгоритмдерін жазу
	Ішкі шарттарды программалау	7.3.3.2 Python тілінде ішкі шарттарды қолдану
	Құрама шарттарды программалау	7.3.3.3 Python тілінде құрама шарттарды қолдану
	Таңдау ұйымдастыру	7.3.2.1 Python тілінде тармақталу алгоритмдерін жазу
IV тоқсан		
Практикалық программалау	Мәселені қою	7.3.2.1 Python тілінде тармақталу алгоритмдерін жазу
	Алгоритмді әзірлеу	7.3.2.1 Python тілінде тармақталу алгоритмдерін жазу
	Алгоритмді программалау	7.3.2.1 Python тілінде тармақталу алгоритмдерін жазу
	Бағдарламаны тестілеу	7.3.2.1 Python тілінде тармақталу алгоритмдерін жазу

2) 8 сынып:

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімдері	Тақырыптар, мазмұны	Оқу мақсаттары
I тоқсан		
Компьютер мен желілердің техникалық сипаттамалары	Ақпаратты өлшеу	8.2.1.1 алфавиттік тәсілді қолдану арқылы ақпарат көлемін анықтау
	Процессор және оның сипаттамалары	8.1.1.1 процессордың функцияларын және оның негізгі сипаттамаларын қарапайым деңгейде түсіндіру
	Компьютерлік желілер	8.1.3.1 желінің өткізу қабілеттілігін анықтау
Денсаулық пен қауіпсіздік	Компьютер қолданудағы теріс әсерлер	8.4.1.1 әртүрлі электрондық құрылғылардың адам ағзасына әсерін мысалдармен келтіру және қорғаныс әдістерін тиімді қолдану
	Желідегі қауіпсіздік	8.4.2.1 интернеттегі алаяқтық пен агрессия жағдайында қолданушы қауіпсіздігін қамтамасыз ету ережелерін түсіндіру

II тоқсан		
Электрондық кестелерде ақпаратты өңдеу.	Статистикалық деректер	8.2.2.2 абсолюттік және салыстырмалы сілтемелерді қолдану ерекшеліктерін түсіндіру; 8.2.2.1 электрондық кестелерде әртүрлі деректер форматтарын қолдану ерекшеліктерін түсіндіру
	Құрамдас функциялар	8.2.2.3 электрондық кестелерде есептерді шешу үшін құрамдас функцияларды қолдану ерекшеліктерін түсіндіру
	Мәліметтерді талдау	8.2.2.3 электрондық кестелерде есептерді шешу үшін құрамдас функцияларды қолдану ерекшеліктерін түсіндіру
	Қолданбалы есептерді шешу	8.2.2.3 электрондық кестелерде есептерді шешу үшін құрамдас функцияларды қолдану ерекшеліктерін түсіндіру; 8.2.2.1 электрондық кестелерде әртүрлі деректер форматтарын қолдану ерекшеліктерін түсіндіру; 8.2.2.4 кестеде берілген функциялар графигін құру үшін пайдаланушы әрекеттерінің алгоритмін құрастыру
III тоқсан		
Python тілінде алгоритмдерді программалау.	While (уайл) циклі	8.3.3.1 while (уайл) циклін қолдану
	For (фор) циклі	8.3.3.2 for (фор) циклін қолдану
	Циклді басқару: continue (континю)	8.3.3.3 циклді басқару операторларын (continue (континю), break (брик), else (элс)) қолдану
	Циклді басқару: break (брик)	8.3.3.3 циклді басқару операторларын (continue (континю), break (брик), else (элс)) қолдану
	Циклді басқару: else (элс)	8.3.3.3 циклді басқару операторларын (continue (континю), break (брик), else (элс)) қолдану
	Алгоритмді трассировка жасау	8.3.2.1 алгоритмді трассировка жасаудың ерекшеліктерін түсіндіру
IV тоқсан		
Практикалық бағдарламалау	Мәселені қою	8.3.1.1 Python (пайтон) бағдарламалау тілінде есептердің моделін құру
	Алгоритмді әзірлеу	8.3.1.1 Python (пайтон) бағдарламалау тілінде есептердің моделін құру; 8.3.2.1 алгоритмді трассировка жасаудың ерекшеліктерін түсіндіру
	Алгоритмді бағдарламалау	8.3.1.1 Python (пайтон) бағдарламалау тілінде есептердің моделін құру; 8.3.2.1 алгоритмді трассировка жасаудың ерекшеліктерін түсіндіру
	Бағдарламаны тестілеу	8.3.1.1 Python (пайтон) бағдарламалау тілінде есептердің моделін құру; 8.3.2.1 алгоритмді трассировка жасаудың ерекшеліктерін түсіндіру

3) 9 сынып:

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Тақырыптар, мазмұны	Оқу мақсаттары
1-тоқсан		
Ақпаратпен жұмыс	Ақпараттың қасиеттері	9.2.1.1 ақпараттың қасиеттерін анықтау (өзектілік, дәлдік, шынайылық, құндылық); 9.4.1.1 компьютерді ұзақ уақыт пайдаланумен байланысты тәуекелдерді сыни тұрғыдан бағалау
	Құжаттармен бірлесіп жұмыс жасау	9.1.3.1 бұлттық технологияларды пайдаланып құжаттармен бірлесіп жұмыс жасау кезінде пайдаланушының іс-әрекеттер алгоритмін құру
	Желілік этикет	9.4.2.1 желідегі этикалық және құқықтық нормаларды бұзудың салдары туралы пайымдау
Компьютерді таңдау	Компьютер конфигурациясы	9.1.1.1 компьютер конфигурациясын оның мақсатына байланысты таңдау
	Бағдарламалық қамтамасыз етуді таңдау	9.1.2.1 пайдаланушы қажеттілігіне байланысты бағдарламалық қамтамасыз етуді таңдау
	«Компьютердің құнын есептеу»	9.1.1.1 компьютер конфигурациясын оның мақсатына байланысты таңдау; 9.1.2.1 пайдаланушы қажеттілігіне байланысты бағдарламалық қамтамасыз етуді таңдау; 9.3.1.1 электрондық кестелерде модельдер (физикалық, биологиялық, экономикалық) әзірлеу және зерттеу ерекшеліктерін түсіндіру
2-тоқсан		
Деректер қоры	Деректер қоры	9.2.2.1 «деректер қоры, жазба, өріс» терминдерін түсіндіру
	Электрондық кестелерде деректер қорын жасау	9.2.2.2 электрондық кестеде деректер қорын жасау кезінде пайдаланушы іс-әрекеттерінің алгоритмін құру
	Ақпаратты іздеу әдістері	9.2.2.3 деректерді іздеу, сұрыптау және сүзгіден өткізу ұйымдастыру ерекшеліктерін түсіндіру
	Деректерді сұрыптау және сүзгіден өткізу	9.2.2.3 деректерді іздеу, сұрыптау және сүзгіден өткізу ұйымдастыру ерекшеліктерін түсіндіру
	Деректер қорымен жұмыс	9.2.2.2 электрондық кестеде деректер қорын жасау кезінде пайдаланушы іс-әрекеттерінің алгоритмін құру; 9.2.2.3 деректерді іздеу, сұрыптау және сүзгіден өткізу ұйымдастыру ерекшеліктерін түсіндіру
3-тоқсан		
Python бағдарламалау	Бірөлшемді массив	9.3.3.1 Python бағдарламалау тілінде бірөлшемді массивтерді пайдаланып бағдарламаның кодын түсіндіру

тілінде алгоритмдерді құру	Белгілі қасиеті бар элементті іздеу	9.3.3.1 Python бағдарламалау тілінде бірөлшемді массивтерді пайдаланып бағдарламаның кодын түсіндіру
	Элементтерді орын ауыстыру	9.3.3.1 Python бағдарламалау тілінде бірөлшемді массивтерді пайдаланып бағдарламаның кодын түсіндіру
	Екіөлшемді массив	9.3.3.2 Python бағдарламалау тілінде екіөлшемді массивтерді пайдаланып бағдарламаның кодын түсіндіру
	Сұрыптау	9.3.2.1 сұрыптау алгоритмдерін құру және қолдану ерекшеліктерін түсіндіру; 9.3.3.1 Python бағдарламалау тілінде бірөлшемді массивтерді пайдаланып бағдарламаның кодын түсіндіру; 9.3.3.2 Python бағдарламалау тілінде екіөлшемді массивтерді пайдаланып бағдарламаның кодын түсіндіру
	Элементті жою және кірістіру	9.3.3.1 Python бағдарламалау тілінде бірөлшемді массивтерді пайдаланып бағдарламаның кодын түсіндіру; 9.3.3.2 Python бағдарламалау тілінде екіөлшемді массивтерді пайдаланып бағдарламаның кодын түсіндіру
4-тоқсан		
Python бағдарламалау тілінде 2D ойын жасау	PyGame (пайгейм) кітапханасы	9.3.3.3 PyGame кітапханасын қосу үшін іс-әрекеттер алгоритмін құру; 9.3.3.4 ойынға арналған терезе жасау үшін PyGame кітапханасының дайын модульдерінің функцияларының мақсатын түсіндіру
	Ойынның фоны мен кейіпкерлері	9.3.3.5 ойынның фонын жасауға арналған кодты құру ерекшеліктерін түсіндіру; 9.3.3.6 ойынға дайын кейіпкерлерді жүктеуге арналған кодты құру ерекшеліктерін түсіндіру
	Кейіпкерлерді анимациялау	9.3.3.7 кейіпкерлер қозғалысын қамтамасыз ететін кодты құру ерекшеліктерін түсіндіру; 9.3.3.8 пернетақта арқылы кейіпкерлерді басқаруды қамтамасыз ететін кодты құру ерекшеліктерін түсіндіру
	Шарттарды бағдарламалау	9.3.3.9 дайын сценарий бойынша ойын әзірлеуге арналған іс-әрекеттер алгоритмін құру; 9.3.3.10 ойын нәтижелерін есептеу алгоритмін құру ерекшеліктерін түсіндіру

Негізгі орта білім беру деңгейінің 7-9-сыныптарына арналған «Физика» оқу пәні бойынша үлгілік оқу бағдарламасы

«Физика» оқу пәні бойынша оқу жүктемесінің жоғары шекті көлемі:

1) 7-сыныпта аптасына 2 сағат, оқу жылында 68 сағат; 7-сыныпта аптасына 1,5 сағат, оқу жылында 51 сағат;

2) 8-сыныпта аптасына 2 сағат, оқу жылында 68 сағат; 8-сыныпта аптасына 1,5 сағат, оқу жылында 51 сағат;

3) 9-сыныпта аптасына 2 сағат, оқу жылында 68 сағатты құрайды, 9-сыныпта аптасына 1,5 сағат, оқу жылында 51 сағат.

Ұзақ мерзімді жоспар

7-сынып:

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімі	Тақырыптар/ Ұзақ мерзімді жоспардың мазмұны	Оқыту мақсаттары
Білім алушылар:		
1-тоқсан		
Физика – табиғат туралы ғылым	Физика – табиғат туралы ғылым	7.1.1.1 физикалық құбылыстарға мысалдар келтіру
	Табиғатты зерттеудің ғылыми әдістері	7.1.1.2 табиғатты зерттеудің ғылыми әдістерін ажырату
Физикалық шамалар мен өлшеулер	Халықаралық бірліктер жүйесі (SI)	7.1.2.1 физикалық шамаларды олардың SI-жүйесіндегі өлшем бірліктерімен сәйкестендіру
	Скаляр және векторлық физикалық шамалар	7.1.2.2 скаляр және векторлық физикалық шамалар ажырату және мысалдар келтіру
	Өлшеулер мен есептеулердің дәлдігі. Үлкен және кіші сандарды ықшамдап жазу. №1-зертханалық жұмыс. «Кішкентай денелердің өлшемін анықтау» №2-зертханалық жұмыс. «Физикалық шамаларды өлшеу»	7.1.2.3 үлкен және кіші сандарды жазған кезде еселік және үлестік қосымшаларды білу және қолдану, : санды: стандартты түрде жазу; 7.1.3.1 дененің ұзындығын, көлемін, температурасын және уақытты өлшеу, өлшеу нәтижелерін аспаптардың қателіктерін есепке ала отырып жазу; 7.1.3.2 кішкентай денелердің өлшемін қатарлау әдісі арқылы анықтау; 7.1.3.3 физика кабинетінде қауіпсіздік ережелерін білу және сақтау
Механикалық қозғалыс	Механикалық қозғалыс және оның сипаттамасы Санақ жүйесі	7.2.1.1 келесі терминдердің физикалық мағынасын түсіндіру - материялық нүкте, санақ жүйесі, қозғалыстың салыстырмалылығы, траектория, жол, орын ауыстыру
	Қозғалыстың салыстырмалылығы	7.2.1.2 механикалық қозғалыстың салыстырмалылығына мысалдар келтіру
	Түзу сызықты бірқалыпты және бірқалыпсыз қозғалыстар	7.2.1.3 түзу сызықты бірқалыпты қозғалыс пен бірқалыпсыз қозғалысты ажырата білу
	Жылдамдық және орташа жылдамдықты есептеу	7.2.1.4 қозғалыстағы дененің жылдам-дығы мен орташа жылдамдығын есептеу
	Әртүрлі механикалық қозғалыстардың графиктері	7.2.1.5 s -тің t-ға тәуелділік графигін тұрғызуда координаталар осьтерінде және кестелерде өлшем бірліктерін дұрыс белгілеу; 7.2.1.6 дененің орын ауыстыруының уақытқа тәуелділік графигінен келесі жағдайларды анықтау: (1) дененің тыныштық күйін, (2) тұрақты жылдамдықпен қозғалысын; 7.2.1.7 бірқалыпты қозғалған дененің орын ауыстыруының уақытқа тәуелділік графигінен жылдамдығын анықтау
2-тоқсан		
Тығыздық	Масса және денелердің массасын өлшеу	7.2.2.11 электронды, серіппелі, иінді таразылардың көмегімен дененің массасын өлшеу
	Дұрыс және дұрыс емес пішінді денелердің көлемін өлшеу	7.2.2.12 әртүрлі пішіндегі қатты дененің немесе сұйықтың көлемін өлшеу үшін өлшеуіш цилиндрді (мензурка) қолдану
	Заттың тығыздығы және тығыздықтың өлшем бірлігі. №3-зертханалық жұмыс. «Сұйықтар мен қатты денелердің тығыздығын анықтау»	7.2.2.13 тығыздықтың физикалық мағынасын түсіндіру; 7.2.2.14 сұйықтар мен қатты денелердің тығыздығын тәжірибе арқылы анықтау; 7.1.3.3 физика кабинетінде қауіпсіздік ережелерін білу және сақтау

	Тығыздықты есептеу	7.2.2.15 тығыздықтың формуласын есептер шығаруда қолдану
Денелердің өзара әрекеттесуі	Инерция құбылысы	7.2.2.1 инерция құбылысын түсіндіру және мысалдар келтіру
	Күш	7.2.2.2 күнделікті өмірден күштердің әрекет етуіне мысалдар келтіру
	Тартылыс құбылысы және ауырлық күші. Салмақ	7.2.2.10 масса, салмақ және ауырлық күші ұғымдарын ажырату
	№4-зертханалық жұмыс. «Серпімді деформацияларды зерделеу»	7.2.2.4 серпімділік күшінің серіппенің ұзаруына тәуелділік графигінен қатандық коэффициентін анықтау; 7.1.3.3 физика кабинетінде қауіпсіздік ережелерін білу және сақтау
	Деформация	7.2.2.3 пластикалық және серпімді деформацияларды ажырату, мысалдар келтіру
	Серпімділік күші, Гук заңы	7.2.2.5 Гук заңының формуласы бойынша серпімділік күшін есептеу
	Үйкеліс күші. Үйкеліс әрекетін техникада ескеру №5-зертханалық жұмыс. «Сырғанау үйкеліс күшін зерттеу»	7.2.2.6 тыныштық, домалау және сырғанау үйкелістерін сипаттау; 7.2.2.7 үйкеліс күшінің пайдасы мен зиянына мысалдар келтіру
	Бір түзу бойымен денеге әрекет еткен күштерді қосу	7.2.2.8 күштерді берілген масштабта графикалық түрде көрсету; 7.2.2.9 денеге әсер ететін және бір түзудің бойымен бағытталған күштердің тең әрекетті күшінің модулі мен бағытын анықтау
3-тоқсан		
Қысым	Газдардың сұйықтар және қатты денелердің молекулалық құрылымы	7.3.1.1 заттардың молекулалық құрылысы негізінде, газдардың сұйықтар мен қатты денелердің құрылымын сипаттау
	Қатты денелердегі қысым	7.3.1.2 қысымның физикалық мағына-сын түсіндіру және өзгерту әдістерін сипаттау; 7.3.1.3 есептер шығаруда қатты дененің қысымының формуласын қолдану
	Сұйықтар мен газдардағы қысым, Паскаль заңы	7.3.1.4 газ қысымын молекулалық құрылым негізінде түсіндіру; 7.3.1.5 сұйықтардағы гидростатикалық қысымның формуласын шығару және оны есептер шығаруда қолдану
	Қатынас ыдыстар	7.3.1.6 қатынас ыдыстарды қолдануға мысалдар келтіру
	Гидравликалық машиналар	7.3.1.7 гидравликалық машиналардың жұмыс істеу принципі сипаттау; 7.3.1.8 гидравликалық машиналарды қолдану кезіндегі күштен ұтысты есептеу
	Атмосфералық қысым. Атмосфералық қысымды өлшеу	7.3.1.9 атмосфералық қысымның табиғатын түсіндіру және оны өлшеудің әдістерін ұсыну
	Манометрлер. Сорғылар	7.3.1.10 манометр мен сорғылардың жұмыс істеу принципі сипаттау
	№ 6-зертханалық жұмыс. «Архимед заңын зерделеу»	7.3.1.11 кері итеруші күшті анықтау және оның сұйыққа батырылған дененің көлеміне тәуелділігін зерттеу; 7.1.3.3 физика кабинетінде қауіпсіздік ережелерін білу және сақтау

	Кері итеруші күш	7.3.1.12 сұйықтар мен газдардағы кері итеруші күштің табиғатын түсіндіру; 7.3.1.13 есептер шығаруда Архимед заңын қолдану
	№ 7-зертханалық жұмыс. «Дененің сұйықта жүзу шарттарын анықтау»	7.3.1.14 дененің сұйықта жүзу шарттарын зерттеу; 7.1.3.3 физика кабинетінде қауіпсіздік ережелерін білу және сақтау
	Жұмыс және қуат	7.2.3.1 механикалық жұмыс ұғымының физикалық мағынасын түсіндіру; 7.2.3.7 қуат ұғымының физикалық мағынасын түсіндіру; 7.2.3.8 механикалық жұмыс пен қуаттың формулаларын есептер шығаруда қолдану
4-тоқсан		
Энергия	Кинетикалық энергия. Потенциалдық энергия	7.2.3.2 механикалық энергияның екі түрін ажырату; 7.2.3.3 кинетикалық энергия формуласын есептер шығаруда қолдану; 7.2.3.4 жоғары көтерілген дене үшін потенциалдық энергияның және серпімді дененің формуласын қолдану
	Энергияның сақталуы және айналуы	7.2.3.5 энергияның түрленуіне мысалдар келтіру; 7.2.3.6 механикалық энергияның сақталу заңын есептер шығаруда қолдану
Күш моменті	Жай механизмдер	7.2.4.1 «Механиканың алтын ережесін» тұжырымдау және қарапайым механизмдердің қолданылуына мысалдар келтіру; 7.2.4.2 күш моменті ұғымының физикалық мағынасын түсіндіру
	Дененің массалық центрі №8-зертханалық жұмыс. «Жазық фигураның массалар центрін анықтау»	7.2.4.3 жазық фигураның массалық центрін тәжірибеде анықтау
	№9-зертханалық жұмыс. «Иіндіктің тепе-теңдік шарттарын анықтау»	7.2.4.5 тәжірибеде иіндіктің тепе-теңдік шарттарын анықтау; 7.1.3.3 физика кабинетінде қауіпсіздік ережелерін білу және сақтау
	Иіндіктің тепе-теңдік шарты	7.2.4.4 тепе-теңдікте тұрған денелер үшін күш моменттер ережесін тұжырымдау және есептер шығаруда қолдану
	Пайдалы әрекет коэффициенті. №10-зертханалық жұмыс. «Көлбеу жазықтықтың пайдалы әрекет коэффициентін анықтау»	7.2.4.6 көлбеу жазықтықтың пайдалы әрекет коэффициентін тәжірибеде анықтау; 7.1.3.3 физика кабинетінде қауіпсіздік ережелерін білу және сақтау
Жер және Ғарыш	Аспан денелері туралы ғылым	7.7.1.1 геоцентрлік және гелиоцентрлік жүйелерді салыстыру
	Күн жүйесі	7.7.1.2 Күн жүйесінің нысандарын жүйелеу
	Күнтізбе негіздері (тәулік, ай, жыл)	7.7.1.3 жыл мезгілдерінің ендіктерге байланысты ауысуы және күн мен түннің ұзақтығын түсіндіру Жүктеу

8-сынып:

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімі	Тақырыптар/Ұзақ мерзімді жоспардың мазмұны	Оқыту мақсаттары
Білім алушылар:		
1-тоқсан		

Жылу құбылыстары	Жылулық қозғалыс, броундық қозғалыс, диффузия	8.3.1.1 молекула-кинетикалық теорияның негізгі қағидаларын дәлелдейтін мысалдар келтіру және тәжірибені сипаттау
	Температура, оны өлшеу тәсілдері, температураның шкалалары	8.3.1.3 Температураны өлшеуді жылулық ұлғаю негізінде сипаттау; 8.3.1.2 температураны әр түрлі шкала (Цельсий, Кельвин) бойынша өрнектеу
	Ішкі энергия, ішкі энергияны өзгерту тәсілдері	8.3.2.1 дененің ішкі энергиясын өзгерту тәсілдерін сипаттау;
	Жылуөткізгіштік, конвекция, сәуле шығару	8.3.2.2 жылу берілудің түрлерін салыстыру
	Табиғаттағы және техникадағы жылу берілу	8.3.2.3 техникада және тұрмыста жылу беру түрлерінің қолданылуына мысалдар келтіру
	Жылу құбылыстарының тірі ағзалардың өмірлеріндегі ролі	8.3.2.4 әр түрлі температураларда тірі ағзалардың бейімделуіне мысалдар келтіру
	Жылу мөлшері. Заттың меншікті жылу сыйымдылығы	8.3.2.5 жылу алмасу процесі кезінде алған немесе берген жылу мөлшерін анықтау; 8.3.2.6 заттың меншікті жылу сыйымдылығының мағынасын түсіндіру
	Отынның энергиясы, отынның меншікті жану жылуы	8.3.2.7 отынның жануы кезінде бөлінген жылу мөлшерін анықтау
	№ 1-зертханалық жұмыс. «Температуралары әр түрлі суды араластырғандағы жылу мөлшерлерін салыстыру»	8.3.2.8 жылу құбылыстарындағы энергияның сақталу және айналу заңын зерттеу; 8.1.3.2 тәжірибені жүргізуге әсер ететін факторларды анықтау; 8.1.3.3 физика кабинетінде қауіпсіздік ережелерін білу және сақтау
	Жылу үдерістеріндегі энергияның сақталу және айналу заңы	8.3.2.9 жылулық тепе-теңдік тендеуін есептер шығаруда қолдану
Заттың агрегаттық күйлері	Қатты денелердің балқуы және қатаюы, балқу температурасы, меншікті балқу жылуы	8.3.1.4 молекула-кинетикалық теория негізінде қатты күйден сұйыққа және кері айналуы сипаттау; 8.3.2.10 балқу/кристалдану кезіндегі жұтылатын/бөлінетін жылу мөлшерінің формуласын есептер шығаруға қолдану; 8.3.2.11 заттың балқу және қатаю үдерісі кезіндегі температураның уақытқа тәуелділік графигін талдау
	№ 2-зертханалық жұмыс. «Мұздың меншікті балқу жылуын анықтау»	8.3.2.12 эксперимент көмегімен мұздың меншікті балқу жылуын анықтау; 8.1.3.3 физика кабинетінде қауіпсіздік ережелерін білу және сақтау
	Булану және конденсация. Қаныққан және қанықпаған булар	8.3.1.5 молекула-кинетикалық теория негізінде заттың сұйық күйден газ күйіне және кері айналуын сипаттау; 8.3.2.13 заттың булану және конденсация үдерісі кезіндегі температураның уақытқа тәуелділік графигін талдау; 8.3.2.14 су буының мысалы негізінде қанығу күйін сипаттау
	Қайнау, меншікті булану жылуы. Қайнау температурасының атмосфералық қысымға байланыстылығын анықтау	8.3.2.15 меншікті булану жылуын анықтау; 8.3.2.16 қайнау температурасының сыртқы қысымға тәуелділігін түсіндіру
2-тоқсан		

Термодинамика негіздері	Термодинамиканың бірінші заңы, газдың және будың жұмысы	8.3.2.17 термодинамиканың бірінші заңының мағынасын түсіндіру
	Жылу үдерістерінің қайтымсыздығы, термодинамиканың екінші заңы	8.3.2.18 термодинамиканың екінші заңының мағынасын түсіндіру
	Жылу қозғалтқыштары	8.3.2.22 жылу қозғалтқыштарындағы энергияның түрленуін сипаттау; 8.3.2.20 іштен жану қозғалтқышының, бу турбинасының жұмыс істеу принципін сипаттау
	Жылу қозғалтқыштарының пайдалы әрекет коэффициенті	8.3.2.19 жылу қозғалтқышының пайдалы әрекет коэффициентін анықтау; 8.3.2.21 жылу қозғалтқыштарын жетілдіру жолдарын ұсыну
	Жылу машиналарын пайдаланудағы экологиялық мәселелер	8.3.2.23 жылу машиналарының қоршаған ортаның экологиясына әсерін бағалау
Электростатика негіздері	Денелердің электрленуі, электр заряды, өткізгіштер мен диэлектриктер	8.4.1.1 электр зарядын сипаттау; 8.4.1.2 Үйкеліс арқылы денені электрлену және индукция құбылысын түсіндіру; 8.4.1.3 электрленудің оң және теріс әсеріне мысалдар келтіру
	Электр зарядының сақталу заңы, қозғалмайтын зарядтардың өзара әрекеттесуі, Кулон заңы, элементар электр заряды	8.4.1.4 электр зарядының сақталу заңын түсіндіру; 8.4.1.5 Кулон заңын есептер шығаруда қолдану
	Электр өрісі, электр өрісінің кернеулігі	8.4.1.6 электр өрісі және оның күштік сипаттамасы ұғымдарының физикалық мағынасын түсіндіру; 8.4.1.7 біртекті электростатикалық өрістегі зарядқа әсер етуші күшті есептеу; 8.4.1.8 электр өрісін күш сызықтар арқылы кескіндеу
	Электр өрісінің потенциалы және потенциалдар айырымы, конденсатор	8.4.1.9 потенциалдар айырымының және потенциалдың физикалық мағынасын түсіндіру; 8.4.1.10 конденсаторлардың құрылысын және қолданылуын сипаттау
3-тоқсан		
Тұрақты электр тогы	Электр тогы, электр тогы көздері	8.4.2.1 электр тогы ұғымын және электр тогының пайда болу шарттарын түсіндіру
	Электр тізбегі және оның құрамды бөліктері, ток күші, кернеу	8.4.2.2 электр схемасын графикалық бейнелеуде электр тізбегі элементтерінің шартты белгілерін қолдану; 8.4.2.3 кернеудің физикалық мағына-сын, оның өлшем бірлігін түсіндіру
	№ 3-зертханалық жұмыс. «Электр тізбегін құрастыру және оның әртүрлі бөліктеріндегі ток күшін өлшеу»	8.4.2.4 электр тізбегіндегі ток күші мен кернеуді анықтау; 8.1.3.3 физика кабинетінде қауіпсіздік ережелерін білу және сақтау
	№ 4-зертханалық жұмыс. «Тізбек бөлігі үшін ток күшінің кернеуге тәуелділігін зерттеу»	8.4.2.5 тұрақты температурада металл өткізгіштің вольт-амперлік сипаттамасын графикалық түрде бейнелеу және түсіндіру; 8.1.3.1 эксперименттен деректерін жинақ-тау, талдау және өлшеу және қателіктерін ескеріп жазу
	Тізбек бөлігі үшін Ом заңы	8.4.2.6 тізбек бөлігі үшін Ом заңын есептер

		шығаруда қолдану;
	Өткізгіштің электр кедергісі, өткізгіштің меншікті кедергісі, реостат	8.4.2.7 кедергінің физикалық мағынасын, оның өлшем бірлігін түсіндіру; 8.4.2.8 есеп шығаруғанда өткізгіштің меншікті кедергісін формуласын қолдану
	№ 5-зертханалық жұмыс. «Өткізгіштерді тізбектей қосуды зерделеу»	8.4.2.9 өткізгіштерді тізбектей жалғаудың заңдылықтарын эксперимент арқылы алу; 8.1.3.3 физика кабинетінде қауіпсіздік ережелерін білу және сақтау
	№ 6-зертханалық жұмыс. «Өткізгіштерді параллель қосуды зерделеу»	8.4.2.10 өткізгіштерді параллель жалғаудың заңдылықтарын эксперимент арқылы анықтау; 8.1.3.3 физика кабинетінде қауіпсіздік ережелерін білу және сақтау
	Өткізгіштерді тізбектей және параллель қосу	8.4.2.11 өткізгіштерді тізбектей және параллель жалғауда тізбек бөлігі үшін Ом заңын қолданып, электр тізбектеріне есептеулер жүргізу
	Электр тогының жұмысы мен қуаты	8.4.2.12 жұмыс және қуат формулаларын есептер шығаруда қолдану
	Электр тогының жылулық әсері, Джоуль-Ленц заңы	8.4.2.13 Джоуль-Ленц заңын есептер шығару үшін қолдану;
	№ 7-зертханалық жұмыс. «Электр тогының жұмысы мен қуатын анықтау»	8.4.2.14 эксперимент көмегімен электр тогының жұмысы мен қуатын анықтау; 8.4.2.15 $\text{кВт} \cdot \text{сағ}$ өлшем бірлігін қолданып, электр энергиясының құнын практика жүзінде анықтау; 8.1.3.3 физика кабинетінде қауіпсіздік ережелерін білу және сақтау
	Металдардағы электр кедергісінің температураға тәуелділігі, асқын өткізгіштік	8.4.2.16 металл өткізгіштердегі электр тогын және оның кедергісінің температураға тәуелділігін сипаттау
	Электрқызырғыш құралдар, қыздыру шамдары, қысқа тұйықталу, балқымалы сақтандырғыштар	8.4.2.17 қысқа тұйықталудың пайда болу себептерін және алдын алу амалдарын түсіндіру
	Электр тогының химиялық әсері (Фарадейдің заңы)	8.4.2.18 сұйықтардағы электр тогын сипаттау
Электромагниттік құбылыстар	Тұрақты магниттер, магнит өрісі. № 8-зертханалық жұмыс. «Тұрақты магниттің қасиеттерін оқып-үйрену және магнит өрісінің бейнесін алу»	8.4.3.1 магниттердің негізгі қасиеттеріне сипаттама беру және магнит өрісін күш сызықтары арқылы бейнелеу; 8.1.3.3 физика кабинетінде қауіпсіздік ережелерін білу және сақтау
	Тоғы бар түзу өткізгіштің магнит өрісі. Тоғы бар шарғының магнит өрісі	8.4.3.2 магнит өрісінің сипаттамаларын түсіндіру; 8.4.3.3 тоғы бар түзу өткізгіштің және соленоидтің айналасындағы өріс сызықтарының бағытын анықтау
	Электромагниттер және оларды қолдану. № 9-зертханалық жұмыс. «Электромагнитті құрастыру және оның әсерін сынау»	8.4.3.4 жолақ магнит пен соленоидтың магнит өрістерін салыстыру; 8.1.3.3 физика кабинетінде қауіпсіздік ережелерін білу және сақтау
	Магнит өрісінің тоғы бар өткізгішке әрекеті, электроқозғалтқыш, электр өлшеуіш құралдар	8.4.3.5 магнит өрісінің тоғы бар өткізгішке әсерін сипаттау; 8.4.3.6- электрқозғалтқыштың және электр

		өлшеуіш құралдардың жұмыс істеу принципін түсіндіру
	Электромагниттік индукция, генераторлар	8.4.3.7 электромагниттік индукция құбылысын түсіндіру; 8.4.3.8 Қазақстанда және дүние жүзінде электр энергиясын өндірудің мысалдарын келтіру
4-тоқсан		
Жарық құбылыстары	Жарықтың түзу сызықты таралу заңы.	8.5.1.1 Күннің және Айдың тұтылуын графикалық бейнелеу;
	Жарықтың шағылуы, шағылу заңдары, жазық айналар	8.5.1.2 эксперимент арқылы түсу және шағылу бұрыштарының тәуелділігін анықтау; 8.5.1.3 айналық және шашыранды шағылудың мысалдарын келтіру және түсіндіру; 8.5.1.4 жазық айнада дененің кескінін алу және оны сипаттау
	Сфералық айналар, сфералық айна көмегімен кескін алу	8.5.1.5 дененің кескінін алу үшін сфералық айнада сәуленің жолын салу және алынған кескінді сипаттау
	Жарықтың сынуы, жарықтың сыну заңы, толық ішкі шағылу	8.5.1.6 жазық параллель пластинада сәуленің жолын салу; 8.5.1.7 жарықтың сыну заңын пайдаланып есептер шығару; 8.5.1.8 тәжірибеге сүйене отырып толық ішкі шағылу құбылысын түсіндіру
	№ 10-зертханалық жұмыс. «Шынының сыну көрсеткішін анықтау»	8.5.1.9 экспериментте шынының сыну көрсеткішін анықтау; 8.5.1.10 сыну көрсеткішінің анықталған мәнін кестелік мәндермен салыстыру және эксперимент нәтижесін бағалау
	Линзалар, линзаның оптикалық күші, жұқа линзаның формуласы. Линзаның көмегімен кескін алу	8.5.1.11 жұқа линза формуласын есептер шығару үшін қолдану; 8.5.1.12 линзаның сызықтық ұлғаю формуласын сандық және графиттік есептер шығару үшін қолдану; 8.5.1.13 жұқа линзада сәуленің жолын салу және кескінге сипаттама беру
	№ 11-зертханалық жұмыс. «Жұқа линзаның фокустық қашықтығын және оптикалық күшін анықтау»	8.5.1.14 жұқа линзаның фокустық қашықтығын және оптикалық күшін анықтау; 8.1.3.3 физика кабинетінде қауіпсіздік ережелерін білу және сақтау
	Көз - оптикалық жүйе, көздің көру кемшіліктері және оларды түзету әдістері	8.5.1.15 көздің алыстан көргіштігі мен жақыннан көргіштігін түзетуді сипаттау
	Оптикалық аспаптар	8.5.1.16 қарапайым оптикалық құралдарды (перископ, обскурa камерасы) құрастыру Жүктеу

9-сынып:

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімі	Тақырыптар/ Ұзақ мерзімді жоспардың мазмұны	Оқыту мақсаттары
Білім алушылар:		
1-тоқсан		
Кинематика	Механикалық қозғалыс	9.2.1.1 Материялық нүкте, санақ жүйесі,

негіздері		механикалық қозғалыстың салыстырмалылығы ұғымдарының мағынасын түсіндіру, жылдамдықтарды қосу және орын ауыстыру теоремаларын қолдану
	Векторлар және оларға амалдар қолдану. Вектордың координаталар осьтеріндегі проекциялары	9.2.1.2 векторларды қосу, азайту, векторды скалярға көбейту; 9.2.1.3 вектордың координаталар осіне проекциясын анықтау, векторды құраушыларға жіктеу
	Түзусызықты теңайнымалы қозғалыс, үдеу	9.2.1.4 уақытқа тәуелділік графиктерінен орын ауыстыруды, жылдамдықты, үдеуді анықтау;
	Түзусызықты теңайнымалы қозғалыс кезіндегі жылдамдық және орын ауыстыру	9.2.1.5 түзу сызықты теңайнымалы қозғалыс кезіндегі жылдамдық және үдеу формулаларын есептер шығаруда қолдану; 9.2.1.6 түзу сызықты теңайнымалы қозғалыс кезіндегі координата мен орын ауыстыру теңдеулерін есептер шығаруда қолдану
	№ 1-зертханалық жұмыс. «Теңүдемелі қозғалыс кезіндегі дененің үдеуін анықтау»	9.2.1.7 теңүдемелі қозғалыс кезіндегі дененің үдеуін эксперименттік жолмен анықтау; 9.1.3.2 эксперименттің нәтижесіне әсер ететін факторларды талдау және экспериментті жүргізуді жақсарту жолдарын ұсыну; 9.2.1.8 теңүдемелі қозғалыс кезіндегі орын ауыстырудың және жылдамдықтың уақытқа тәуелділік графиктерін тұрғызу және оларды түсіндіру
	Дененің еркін түсуі, еркін түсу үдеуі	9.2.1.9 еркін түсуді сипаттау үшін теңайнымалы қозғалыстың кинематикалық теңдеулерін қолдану
	№ 2-зертханалық жұмыс. «Горизонталь лақтырылған дененің қозғалысын зерделеу»	9.2.1.10 теңайнымалы және бірқалыпты қозғалыстың кинематикалық теңдеулерін қолдана отырып, горизонталь лақтырылған дененің қозғалысын сипаттау; 9.2.1.11 горизонталь лақтырылған дененің қозғалыс жылдамдығын анықтау ; 9.2.1.12 горизонталь лақтырылған дененің қозғалыс траекториясын сызу
	Қисықсызықты қозғалыс; материялық нүктенің шеңбер бойымен бірқалыпты қозғалысы Сызықтық және бұрыштық жылдамдықтар	9.2.1.13 дененің шеңбер бойымен бірқалыпты қозғалысын сызықтық және бұрыштық шамалар арқылы сипаттау; 9.2.1.14 сызықтық және бұрыштық жылдамдықты байланыстыратын өрнекті есептер шығаруда қолдану
Астрономия негіздері	Центрге тартқыш үдеу	9.2.1.15 центрге тартқыш үдеу формуласын есептер шығаруда қолдану
	Жұлдызды аспан	9.7.2.1 абсолюттік және көрінерлік жұлдыздық шамаларды ажырату; 9.7.2.2 жұлдыздың жарқырауына әсер ететін факторларды атау
	Аспан сферасы, аспан координаталарының жүйесі	9.7.2.3 аспан сферасының негізгі элементтерін атау; 9.7.2.4 жұлдызды аспанның жылжымалы картасынан жұлдыздардың аспан координатасын анықтау
	Өртүрлі географиялық ендіктегі аспан шырақтарының көрінерлік қозғалысы, жергілікті, белдеулік және бүкіләлемдік уақыт	9.7.2.5 өртүрлі ендіктегі жұлдыздардың шарықтау айырмашылығын түсіндіру; 9.7.2.6 жергілікті, белдеулік және бүкіләлемдік уақытты сәйкестендіру
	Күн жүйесіндегі ғаламшарлардың	9.7.2.7 Кеплер заңдарының негізінде аспан

	қозғалыс заңдары	денелерінің қозғалысын түсіндіру
	Күн жүйесі денесіне дейінгі ара қашықтықты параллакс әдісімен анықтау	9.7.2.8 Күн жүйесіндегі денелердің ара қашықтығын немесе өлшемдерін анықтау үшін параллакс әдісін қолдануды түсіндіру
2-тоқсан		
Динамика негіздері	Ньютонның бірінші заңы, инерциялық санақ жүйелері	9.2.2.1 инерция, инерттілік және инерциялық санақ жүйесі ұғымдарының мағынасын түсіндіру; 9.2.2.2 Ньютонның бірінші заңын тұжырымдау және оны есептер шығаруда қолдану
	Механикадағы күштер	9.2.2.3 ауырлық күші, серпімділік күші, және үйкеліс күші табиғатын түсіндіру
	Ньютонның екінші заңы, масса	9.2.2.4 Ньютонның екінші заңын тұжырымдау және оны есептер шығаруда қолдану
	Ньютонның үшінші заңы	9.2.2.5 Ньютонның үшінші заңын тұжырымдау және оны есептер шығаруда қолдану
	Бүкіләлемдік тартылыс заңы	9.2.2.6 Бүкіләлемдік тартылыс заңын тұжырымдау және оны есептер шығаруда қолдану
	Дененің салмағы, салмақсыздық	9.2.2.10 үдеумен қозғалған дененің салмағын анықтау; 9.2.2.11 салмақсыздық күйді түсіндіру
	Денелердің ауырлық күшінің әрекетінен қозғалуы. Жердің жасанды серіктерінің қозғалысы	9.2.2.9 бірінші ғарыштық жылдамдықтың формуласын есептер шығаруда қолдану; 9.2.2.7 ғарыш аппараттардың орбиталарын салыстыру; 9.2.2.8 тартылыс өрісіндегі дененің қозғалысын сипаттайтын шамаларды анықтау
3-тоқсан		
Сақталу заңдары	Дене импульсі және күш импульсі	9.2.3.1 дене импульсі мен күш импульсін ажырату
	Импульстің сақталу заңы. Реактивті қозғалыс	9.2.3.2 импульстің сақталу заңын тұжырымдау және есептер шығаруда қолдану; 9.2.3.3 табиғаттағы және техникадағы реактивті қозғалысқа мысалдар келтіру; 9.2.3.4 Байқоңыр ғарыш айлағының аймақтық және халықаралық маңыздылығына баға беру
	Механикалық жұмыс және энергия	9.2.3.5 механикалық жұмысты аналитикалық және графиктік тәсілдермен анықтау; 9.2.3.6 жұмыс пен энергияның байланысын түсіндіру
	Энергияның сақталу және айналу заңы	9.2.3.7 энергияның сақталу заңын тұжырымдау және есептер шығаруда қолдану
Тербелістер және толқындар	Тербелмелі қозғалыс	9.2.5.1 еркін және еріксіз тербелістерге мысалдар келтіру; 9.2.5.2 эксперименттік әдіспен амплитуда, период, жиілікті анықтау; 9.2.5.3 формулаларды қолданып, период, жиілік, циклдік жиілікті анықтау
	Тербелістер кезіндегі энергияның түрленуі. Тербелмелі қозғалыстың теңдеуі	9.2.5.4 тербелмелі процесте энергияның сақталу заңын сипаттау; 9.2.5.5 гармониялық тербелістердің графиктері бойынша координатаның, жылдамдықтың және үдеудің теңдеулерін жаза білу
	Математикалық және серіппелі маятниктердің тербелістері	9.2.5.6 әртүрлі тербелмелі жүйедегі тербелістің пайда болу себептерін түсіндіру; 9.2.5.7 маятниктер тербелісі периодының әртүрлі

		параметрлерге тәуелділігін зерттеу
№ 3-зертханалық жұмыс. «Математикалық маятниктің көмегімен еркін түсу үдеуін анықтау»		9.2.5.8 математикалық маятник периодының формуласынан еркін түсу үдеуін анықтау; 9.2.5.9 период квадратының маятник ұзындығына тәуелділік графигін тұрғызу және талдау; 9.1.3.1 алған нәтижені түсіндіру және қорытынды жасау
Еркін және еріксіз тербелістер, резонанс		9.2.5.10 еріксіз тербеліс амплитудасының мәжбүрлеуші күштің жиілігіне тәуелділігін график бойынша сипаттау; 9.2.5.11 резонанс құбылысын сипаттау
Еркін электромагниттік тербелістер		9.4.4.1 тербелмелі контурдағы еркін электромагниттік тербелістерді сапалық түрде сипаттау
Толқындық қозғалыс		9.2.5.12 толқын жылдамдығы, жиілігі және толқын ұзындығы формулаларын есеп шығаруда қолдану; 9.2.5.13 көлденең және бойлық толқындарды салыстыру
№4-зертханалық жұмыс. «Беттік толқындардың таралу жылдамдығын анықтау»		9.2.5.14 су бетіндегі толқындардың таралу жылдамдығын эксперимент түрінде анықтау
Дыбыс, дыбыстың сипаттамалары, акустикалық резонанс, жаңғырық		9.2.5.15 дыбыстың пайда болу және таралу шарттарын атау; 9.2.5.16 дыбыс сипаттамаларын дыбыс толқындарының жиілігі және амплитудасымен сәйкестендіру; 9.2.5.17 резонанстың пайда болу шарттарын атау және оның қолданылуына мысалдар келтіру; 9.2.5.18 жаңғырықтың пайда болу табиғатын және оны қолдану әдістерін сипаттау; 9.2.5.19 табиғатта және техникада ультрадыбыс пен инфрадыбысты қолдануға мысалдар келтіру
Электромагниттік толқындар Электромагниттік толқындар шкаласы		9.4.4.2 механикалық толқындар мен электромагниттік толқындардың ұқсастығы мен айырмашылығын салыстыру; 9.4.4.3 электромагниттік толқындар шкаласын сипаттау және әртүрлі диапазондағы толқындардың қолданылуына мысалдар келтіру; 9.4.4.4- шыны призма арқылы өткен жарықтың дисперсиясына сапалы сипаттама беру
4-тоқсан		
Атом құрылысы. Атомдық құбылыстар	Жылулық сәуле шығару	9.6.1.1 жылулық сәуле шығару энергиясының температураға тәуелділігін сипаттау
	Жарық кванттары туралы Планк гипотезасы	9.6.1.2 Планк формуласын есептер шығаруда қолдану
	Фотоэффект құбылысы	9.6.1.3 фотоэффект құбылысын сипаттау және фотоэффект құбылысының техникада пайдаланылуына мысалдар келтіру; 9.6.1.4 фотоэффект үшін Эйнштейн формуласын есептер шығаруда қолдану;
	Рентген сәулелері	9.6.1.5 рентген сәулесін электромагниттік сәулелердің басқа түрлерімен салыстыру; 9.6.1.6 рентген сәулесін қолдануға мысалдар келтіру
	Радиоактивтілік. Радиоактивті сәулеленудің табиғаты	9.6.2.1 α , β және γ - сәулеленудің табиғаты мен қасиеттерін түсіндіру

	Резерфорд тәжірибесі, атомның құрамы	9.6.1.7 а-бөлшегінің шашырауы бойынша Резерфорд тәжірибесін сипаттау
Атом ядросы	Ядролық өзара әрекеттесу, ядролық күштер. Массалар ақауы, атом ядросының байланыс энергиясы	9.6.1.8 ядролық күштердің қасиеттерін сипаттау; 9.6.1.9 атом ядросының масса ақауын анықтау; 9.6.1.10 атом ядросының байланыс энергиясы формуласын есептер шығаруда қолдану
	Ядролық реакциялар. Радиоактивті ыдырау заңы	9.6.1.11 ядролық реакцияның теңдеуін шешуде зарядтық және массалық сандардың сақталу заңын қолдану; 9.6.2.2 радиоактивті ыдыраудың ықтималдық сипатын түсіндіру; 9.6.2.3 радиоактивті ыдырау заңын есеп шығаруда қолдану
	Ауыр ядролардың бөлінуі, тізбекті ядролық реакция. Ядролық реакторлар	9.6.2.4 тізбекті ядролық реакциялардың өту шарттарын сипаттау; 9.6.2.5 ядролық реактордың жұмыс істеу принципі сипаттау
	Термоядролық реакциялар. Радиоизотоптар, радиациядан қорғану	9.6.2.6 ядролық ыдырау мен ядролық синтезді салыстыру; 9.6.2.7 радиоактивті изотоптарды қолданудың мысалдарын келтіру; 9.6.2.8 радиациядан қорғану әдістерін сипаттау
	Элементар бөлшектер	9. 6.3.1 элементар бөлшектерді жіктеу
Әлемнің қазіргі физикалық бейнесі	Физика және астрономияның дүниетанымдық маңызы	9.8.1.1 адамның дүниетанымдық көзқарасының қалыптасуына физика және астрономияның дамуының ықпалын түсіндіру;
	Экологиялық мәдениет	9.8.1.3 жаңа технологиялардың қоршаған ортаға ықпалының артықшылығы мен қауіптілігін бағалау

Негізгі орта білім беру деңгейінің 7-9-сыныптарына арналған «Химия» оқу пәні бойынша үлгілік оқу бағдарламасы

«Химия» оқу пәні бойынша оқу жүктемесінің жоғары шекті көлемі:

- 1) 7-сыныпта аптасына 2 сағат, оқу жылында 68 сағат; 7-сыныпта аптасына 1,5 сағат, оқу жылында 51 сағат;
- 2) 8-сыныпта аптасына 2 сағат, оқу жылында 68 сағат; 8-сыныпта аптасына 1,5 сағат, оқу жылында 51 сағат;
- 3) 9-сыныпта аптасына 2 сағат, оқу жылында 68 сағатты құрайды, 9-сыныпта аптасына 1,5 сағат, оқу жылында 51 сағат.

Ұзақ мерзімді жоспар

1) 7-сынып:

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Тақырыптар/ Ұзақ мерзімді жоспардың мазмұны	Оқыту мақсаты
1-тоқсан		
Білім алушылар:		
7.1 Химия пәніне кіріспе. Таза заттар және қоспалар	Химия пәні. №1 практикалық жұмыс «Қауіпсіздік техникасының ережелерімен және зертханалық құрал-жабдықтармен танысу»	7.1.1.1 химия ғылымының негізін оқытатынын білу; 7.1.1.2 химиялық лабораторияда және кабинетте жұмыс жүргізу кезіндегі қауіпсіздік техникасының ережелерін білу және түсіну

	Элемент, қоспа және қосылыс. № 1 зертханалық тәжірибе «Заттар қоспалары мен олардың қосылыстарын салыстыру»	7.4.1.1 элементті (жай зат) бірдей атомдардың жиынтығы ретінде түсіну; 7.4.1.2 таза заттар атомдардың немесе молекулалардың бір түрінен түзілетінін білу; 7.4.1.3 элемент(жай зат), қоспа және қосылыс түсініктерін ажырата алу; 7.4.1.4 қосылыстардың және элементтердің физикалық қасиеттері туралы алған білімдерін қоспа құрамындағы таныс емес заттарды ажыратуға қолдана алу
	Қоспаларды бөлу әдістері. № 2 зертханалық тәжірибе «Ластанған ас тұзын тазарту»	7.4.1.5 қоспалардың түрлерін және оларды бөлу әдістерін білу; 7.4.1.6 қоспаны бөлуге негізделген тәжірибені жоспарлау және өткізу
7.1 Заттардың агрегаттық күйінің өзгеруі	Физикалық және химиялық құбылыстар. № 3 зертханалық тәжірибе «Химиялық реакциялардың белгілері»	7.1.1.3 физикалық және химиялық құбылыстарды ажырату
	Заттардың агрегаттық күйлері	7.1.1.4 заттардың әртүрлі агрегаттық күйлерін білу және бөлшектердің кинетикалық теориясы тұрғысынан қатты, сұйық, газ тәріздес заттардың құрылымын түсіндіру
	Салқындау үдерісі № 4 зертханалық тәжірибе «Салқындау үдерісін зерттеу»	7.1.1.5 салқындау үдерісін зерделеу, салқындау қисығын салу және оны талдау, бөлшектердің кинетикалық теориясына сай, өз бақылауларын түсіндіру
	Қыздыру үдерісі № 5 зертханалық тәжірибе «Судың қайнау үдерісін зерттеу»	7.1.1.6 судың қайнау үдерісін зерделеу, қыздыру қисығын салу және оны талдау, бөлшектердің кинетикалық теориясын пайдалана отырып, өз бақылауларын түсіндіру
2-тоқсан		
7.2 Атомдар Молекулалар Заттар	Атомдар мен молекулалар	7.1.2.1 атомдар мен молекулалардың айырмашылығын білу
	Химиялық элементтер. Жай және күрделі заттар	7.1.2.2 әрбір элементтің химиялық таңбамен белгіленетіндігін және белгілі атом түрі екенін білу; 7.1.2.3 элементтерді металдар мен бейметалдарға жіктеу; 7.1.2.4 заттарды құрамына қарай жай және күрделіге жіктеу
	Атомның құрамы мен құрылысы. Изотоптар	7.1.2.5 протон, электрон, нейтронды және олардың атомдағы орналасу тәртібін, массасын зарядын білу; 7.1.2.6 алғашқы 20 элементтің атом құрылысы (p ⁺ , n ⁰ , e ⁻) мен атом ядросының құрамын білу; 7.1.2.7 изотоп түсінігін білу
7.2 Ауа. Жану реакциясы	Ауа. Ауаның құрамы №6 зертханалық тәжірибе «Балауыз шамның жануы»	7.3.1.1 ауа құрамын білу; 7.3.1.2 заттардың жану кезінде ауаның құрамына кіретін оттектің жұмсалатындығын білу; 7.3.1.3 атмосфералық ауаны ластанудан қорғаудың маңызын түсіну
	Жану үдерісі № 2 практикалық жұмыс/көрсетілім «Күкірттің, фосфордың, темірдің	7.3.1.4 затты жағуға қажетті жағдайларды және жану реакциясының өнімдерін білу; 7.3.1.5 тез тұтанатын, жанғыш және жанбайтын заттарға мысалдар келтіру; 7.3.1.6 заттардың таза оттекте жақсырақ

	ауада және оттеkte жануын салыстыру»	жанатындығын түсіну; 7.3.1.7 металдар мен бейметалдардың жануы кезінде оксидтер түзілетіндігін білу
3-тоқсан		
7.3 Химиялық реакциялар	Табиғи қышқылдар мен негіздер. Индикаторлар. №7 зертханалық тәжірибе «Ерітінділердің қышқылдық, сілтілік ортасын анықтау»; №8 зертханалық тәжірибе «Хлорсутек қышқылының бейтараптану реакциясы»	7.3.4.1 «қышқылдық» және «сабындылық» қасиеттер кейбір табиғи қышқылдар мен сілтілердің белгілері болуы мүмкін екендігін білу; 7.3.4.2 химиялық индикаторлар метилоранж, лакмус, фенолфталеинді және олардың әртүрлі ортадағы түстерінің өзгеруін білу; 7.3.4.3 рН шкаласы негізінде әмбебап индикаторды қолданып, сілтілер мен қышқылдарды анықтай алу; 7.3.4.4 «антацидтік заттарды» қолдану мысалында қышқылдардың бейтараптануын түсіну
	Сұйылтылған қышқылдардың металдармен әрекеттесуі. №9 зертханалық тәжірибе «Мырыштың сұйылтылған тұз қышқылымен әрекеттесуі»; №10 зертханалық тәжірибе «Сутекке сапалық реакция»	7.2.2.1 сұйылтылған қышқылдардың қолдану аяларын және олармен жұмыс жасау ережелерін атау; 7.2.2.2 сұйылтылған қышқылдардың әртүрлі металдармен реакцияларын зерттеу жәнeсутек газының сапалық реакциясын жүзеге асыру
	Сұйылтылған қышқылдардың карбонаттармен әрекеттесуі. № 3 практикалық жұмыс «Сұйылтылған қышқылдар мен карбонаттардың әрекеттесуі. Көмірқышқыл газына сапалық реакция»	7.2.2.3 кейбір карбонаттардың сұйылтылған қышқылдармен реакцияларын зерттеу және көмірқышқыл газының сапалық реакциясын жүзеге асыру
7.3 Химиялық элементтердің периодтық кестесі	Химиялық элементтердің периодтық кестелерін құру тарихы	7.2.1.1 И. ДҰберейнер, Дж. Ньюлендс, Д.И. Менделеевтің еңбектерінің мысалында элементтердің жіктелуін білу және салыстыру
	Периодтық кестенің құрылымы	7.2.1.2 периодтық кестенің құрылымын білу және сипаттау: топтар мен периодтар
7.3 Салыстырмалы атомдық масса және қарапайым формула	Салыстырмалы атомдық масса	7.1.2.8 Жердегі элементтердің басым бөлігі планеталардың қалыптасу кезінде пайда болған изотоптар қоспасы түрінде кездесетіндігін түсіну; 7.1.2.9 табиғи изотоптары бар химиялық элементтердің атомдық массалары бөлшек сан болатындығын түсіну; 7.1.2.10 салыстырмалы атомдық массаның анықтамасын білу
	Валенттілік. Химиялық формулалар. Қосылыстардың формуласы бойынша салыстырмалы молекулалық массасын есептеу	7.1.2.11 элементтердің атауларын, валенттілікті және олардың қосылыстардағы атомдық қатынастарын қолдана отырып, биэлементті химиялық қосылыстардың формулаларын дұрыс құра білу; 7.1.2.12 химиялық қосылыстың формуласы бойынша салыстырмалы молекулалық/ формулалық массасын есептеу
4-тоқсан		
7.4 Адам ағзасындағы	Тағам құрамындағы қоректік заттар. № 4 практикалық жұмыс «Тағам	7.5.1.1 тағам өнімдерін химиялық заттардың жиынтығы деп түсіну; 7.5.1.2 тағамдық өнімдердің бір қатарын: қант,

химиялық элементтер	құрамындағы қоректік заттарды анықтау»	крахмал, (көмірсулар), нәруыз, майларды білужәне анықтай алу
	Адам ағзасындағы химиялық элементтер. Тыныс алу үдерісі. №11 зертханалық тәжірибе «Тыныс алу үдерісін зерттеу»	7.5.1.3 адам ағзасына кіретін элементтерді (О, С, Н, N, Са, Р, К) білу; 7.5.1.4 тыныс алу үдерісін түсіндіру
7.4 Геологиялық химиялық қосылыстар	Пайдалы геологиялық химиялық қосылыстар. Кен құрамы	7.4.2.1 Жер қыртысында көптеген пайдалы химиялық қосылыстар барын түсіну; 7.4.2.2 кейбір минералдар мен пайдалы табиғи қосылыстардың кендерге жататынын білу; 7.4.2.3 металды алу үшін кенді өңдеу үдерісін сипаттау
	Қазақстанның пайдалы қазбалары Минералдарды өндірудің экологиялық аспектілері	7.4.2.4 Қазақстан қандай минералды және табиғи ресурстармен бай екендігін және олардың кен орындарын білу; 7.4.2.5 табиғи ресурстарды өндірудің қоршаған ортаға әсерін зерделеу Жүктеу

2) 8-сынып:

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Тақырып/ Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі мазмұны	Оқу мақсаттары
1-тоқсан		
8.1 Атомдағы электрондардың қозғалысы	Атомда электрондардың таралуы	8.1.3.1 атомда электрондар ядродан арақашықтығы артқан сайын біртіндеп энергетикалық деңгейлер бойынша таралатынын түсіну
	Энергетикалық деңгейлер. № 1 зертханалық тәжірибе «Атомдар модельдерін жасау»	8.1.3.2 әрбір электрон қабатында электрон саны нақты максимал мәннен аспайтынын түсіну; 8.1.3.3 s және p орбиталдарының пішінін білу; 8.1.3.4 алғашқы 20 химиялық элементтің электрондық конфигурациясын және электронды графикалық формуларын жаза білу
	Иондардың түзілуі	8.1.3.5 атомдар электрондарды қабылдай немесе жоғалта алатынын және осының нәтижесінде иондар түзілетінін түсіну
	Қосылыстар формуласын құрастыру	8.1.3.6 «нольдік қосынды» әдісімен қосылыстардың формуласын құрастыру
8.1 Заттардың формулалары және химиялық реакция теңдеулері	Химиялық формулалар бойынша есептеулер	8.2.3.1 заттар құрамындағы элементтердің массалық үлесін табу, элементтердің массалық үлесі бойынша заттардың формуласын шығару
	Химиялық реакция теңдеулерін құру. Зат массасының сақталу заңы. № 1 көрсетілім «Зат массасының сақталу заңын дәлелдейтін тәжірибе»; № 2 зертханалық тәжірибе «Әрекеттесуші заттардың қатынасы»	8.2.3.2 әрекеттесетін заттар қатынасын эксперименттік жолмен анықтау; 8.2.3.3 реакцияға қатысатын және түзілетін заттардың формуласын жаза отырып, химиялық реакциялар теңдеулерін құру; 8.2.3.4 заттар массасының сақталу заңын білу
	Химиялық реакция типтері	8.2.2.1 бастапқы және түзілген заттардың саны мен құрамы бойынша химиялық реакцияларды жіктеу

	Табиғаттағы және тірі ағзалар мен адам тіршілігіндегі химиялық реакциялар	8.2.2.2 табиғаттағы және тірі ағзалар мен адам тіршілігіндегі химиялық реакцияларды сипаттау
8.1 Металдар белсенділігін салыстыру	Металдардың оттеппен және сумен әрекеттесуі. № 2 көрсетілім «Белсенді металдардың салқын және ыстық сумен әрекеттесуі»	8.2.4.1 кейбір металдар басқаларға қараған-да тотығуға тезірек ұшырайтындығын білу; 8.2.4.2 белсенді металдардың салқын сумен, ыстық су немесе бұмен әрекеттесуін сипаттау; 8.2.4.3 металдар коррозиясын туындатуға әсер ететін жағдайларды зерттеу
	Металдардың қышқыл ерітінділерімен әрекеттесуі. № 3 зертханалық тәжірибе «Металдардың қышқылдар ерітінділерімен әрекеттесуі»	8.2.4.4 қышқыл ерітінділерімен әртүрлі металдардың реакцияларын зерттеу; 8.2.4.5 металдардың қышқылдармен әрекеттесуінің реакция теңдеулерін құрастыру
	Металдардың тұз ерітінділерімен реакциялары. № 3 көрсетілім «Тұз ерітінділерінен металдарды ығыстыру»	8.2.4.6 металдардың тұз ерітінділерімен әрекеттесуінің жоспарын жасау және жүргізу
	Металдардың белсенділік қатары. № 1 практикалық жұмыс «Металдардың белсенділігін салыстыру»	8.2.4.7 эксперимент нәтижесі бойынша металдардың белсенділік қатарын құру және оны анықтама мәліметтерімен сәйкестендіру; 8.2.4.8 металдардың белсенділік қатарын қолданып металдардың таныс емес орынбасу реакцияларының жүру мүмкіндігін болжау
2-тоқсан		
8.2 Зат мөлшері	Зат мөлшері. Моль. Авогадро саны. Заттардың молярлық массасы	8.1.1.1 зат мөлшерінің өлшем бірлігі ретінде – мольді білу және Авогадро санын білу; 8.1.1.2 қосылыстың молярлық массасын есептей алу
	Масса, молярлық масса және зат мөлшері арасындағы байланыс	8.1.1.3 масса, зат мөлшері және құрылымдық бөлшектер санын есептеу
8.2 Стехиометриялық есептеулер	Химиялық реакция теңдеулері бойынша есептер шығару	8.2.3.5 химиялық реакция теңдеулері бойынша заттың массасын, зат мөлшерін есептеу
	Авогадро заңы. Молярлық көлем	8.2.3.6 Авогадро заңын білу және қалыпты және стандартты жағдайлардағы газдар көлемін есептеуде молярлық көлемді қолдану
	Газдардың салыстырмалы тығыздығы. Көлемдік қатынас заңы	8.2.3.7 газдардың салыстырмалы тығыздығын және заттың молярлық массасын салыстырмалы тығыздық бойынша есептеу; 8.2.3.8 газдардың қатысуымен жүретін реакциялар бойынша есептер шығаруда газдардың көлемдік қатынас заңын қолдану
8.2 Химиялық реакциядағы энергиямен танысу	Отынның жануы және энергияның бөлінуі	8.3.1.1 заттың жану реакциясының өнімі көбінесе оксид екенін және құрамында көміртегі бар отын оттектен жанғанда, көмірқышқыл газы, иіс газы немесе көміртек түзілетінін түсіну; 8.3.1.2 парниктік эффекттің себептерін түсіндіру және шешу жолдарын ұсыну
	Экзотермиялық және эндотермиялық реакциялар. № 4 зертханалық тәжірибе «Энергияның өзгеруімен жүретін химиялық реакциялар»	8.3.1.3 экзотермиялық реакциялар жылу бөле жүретінін, ал эндотермиялық реакциялар жылу сіңіре жүретінін білу; 8.3.1.4 әртүрлі жанғыш заттардың қоршаған ортаға әсер ету салдарын түсіну

	Термохимиялық реакциялар	8.3.1.5 энергия өзгерісін бөлшектердің кинетикалық теориясы тұрғысынан түсіндіру
8.2 Сутек. Оттек және озон	Сутек, алынуы, қасиеттері және қолданылуы. № 2 практикалық жұмыс «Сутекті алу және оның қасиеттерін тану»	8.4.2.1 сутекті алу және оның қасиеттері мен қолданылуын зерделеу
	Оттек, алынуы, қасиеттері, қолданылуы. № 4 көрсетілім «Сутек пероксидінің ыдырауы»; № 3 практикалық жұмыс «Оттекті алу және оның қасиеттерін тану»	8.4.2.2 ауа құрамындағы және жер қыртысындағы оттектің пайыздық мөлшерін білу; 8.4.2.3 оттекті алу және оның қасиеттері мен қолданылуын зерттеу
	Оттек және озон	8.4.2.4 оттектің аллотропиялық түр өзгерістерінің құрамы мен қасиеттерін салыстыру; 8.4.2.5 Жер бетіндегі озон қабатының маңызын түсіндіру
3-тоқсан		
8.3 Химиялық элементтердің периодтық жүйесі	Химиялық элементтердің периодтық жүйесінің құрылымы	8.2.1.1 топ, период, атом нөмірінің физикалық мәнін түсіндіру
	Химиялық элемент атомдарының қасиеттері мен кейбір сипаттамаларының периодты түрде өзгеруі	8.2.1.2 бір топтағы элементтердің сыртқы электрондық деңгейінде электрондар санының бірдей болатындығын түсіндіру; 8.2.1.3 топтар мен периодтарда элементтер қасиеттерінің заңдылықпен өзгеретінін түсіндіру
	Периодтық жүйедегі орны бойынша элементтің сипаттамасы	8.2.1.4 периодтық жүйедегі орны бойынша химиялық элементті сипаттау
	Химиялық элементтердің табиғи ұяластары және олардың қасиеттері	8.2.1.5 химиялық қасиеттері ұқсас элементтердің бір топқа жататындығын дәлелдеу; 8.2.1.6 химиялық элементтердің табиғи ұяластарын білу және сілтілік металдар, галогендер, инертті элементтердің ұяластарына мысалдар келтіру
	Металдар және бейметалдар	9.2.1.7 химиялық элементтің периодтық кестеде орналасуына сай қасиеттерін болжау
8.3 Химиялық байланыс түрлері	Электртерістілік. Ковалентті байланыс	8.1.4.1 электртерістілік ұғымы негізінде атомдар арасындағы ковалентті байланыстың түзілуін түсіндіру
	Иондық байланыс	8.1.4.2 иондық байланыстың түзілу механизмін сипаттау және иондық қосылыстардың қасиеттерін болжау
	Кристалдық тор түрлері, байланыс типтері және заттардың қасиеттері арасындағы өзара байланыс	8.1.4.3 заттар қасиеттерінің кристалдық тор типтеріне тәуелділігін түсіндіру
8.3 Ерітінділер және ерігіштік	Заттардың суда еруі. № 5 зертханалық тәжірибе «Заттардың ерігіштігін зерттеу»	8.3.4.1 заттарды судағы ерігіштігі бойынша жіктеу; 8.3.4.2 ерітінділердің табиғаттағы және күнделікті өмірдегі маңызын түсіндіру

	Заттардың ерігіштігі. № 4 практикалық жұмыс «Қатты заттардың ерігіштігіне температураның әсері»	8.3.4.3 заттың ерігіштігіне температураның әсерін түсіндіру; 8.3.4.4 буландыру техникасын қолдана отырып, заттың 100 г судағы ерігіштігін есептеу, алынған нәтижелерді анықтамалық мәндермен салыстыру
	Еріген заттың массалық үлесі	8.3.4.5 еріген заттың массалық үлесі мен ерітіндінің белгілі массасы бойынша еріген заттың массасын есептеу
	Ерітіндідегі заттардың молярлық концентрациясы. № 5 практикалық жұмыс «Пайыздық және молярлық концентрациялары берілген ерітінділерді дайындау»	8.3.4.6 ерітіндідегі заттың молярлық концентрациясын есептеу
4-тоқсан		
8.4 Бейорганикалық қосылыстардың негізгі кластары. Генетикалық байланыс	Оксидтер. № 6 зертханалық тәжірибе «Оксидтердің қасиеттерін зерттеу»	8.3.4.7 оксидтердің жіктелуін және қасиеттерін білу, олардың химиялық қасиеттерін сипаттайтын реакция теңдеулерін құрастыру
	Қышқылдар. № 7 зертханалық тәжірибе «Қышқылдардың қасиеттерін зерттеу»	8.3.4.8 қышқылдардың жіктелуін, қасиеттерін білу және түсіну, олардың химиялық қасиеттерін сипаттайтын реакция теңдеулерін құрастыру
	Негіздер. № 8 зертханалық тәжірибе «Негіздердің қасиеттерін зерттеу»	8.3.4.9 негіздердің жіктелуі мен қасиеттерін білу және түсіну, олардың химиялық қасиеттерін сипаттайтын реакция теңдеулерін құрастыру
	Тұздар. № 9 зертханалық тәжірибе «Тұздардың қасиеттері және алынуы»	8.3.4.10 тұздарды алудың әртүрлі әдістерін білу, сәйкес реакция теңдеулерін құрастыру 8.3.4.11 тұздардың қасиеттерін, жіктелуін білу және түсіну, олардың химиялық қасиеттерін сипаттайтын реакция теңдеулерін құрастыру
	Бейорганикалық қосылыстар арасындағы генетикалық байланыс	8.3.4.12 бейорганикалық қосылыстардың негізгі кластары арасындағы генетикалық байланысты зерттеу
8.4 Көміртек және оның қосылыстары	Көміртектің жалпы сипаттамасы	8.4.3.1 көміртек неліктен көптеген қосылыстарында төрт байланыс түзетінін түсіндіру; 8.4.3.2 табиғатта көміртек және оның қосылыстарының таралуын сипаттау
	Көміртектің аллотропиялық түр өзгерістері	8.4.3.3 көміртектің аллотропиялық түр өзгерістерінің құрылысын және қасиеттерін салыстыру; 8.4.3.4 көміртектің аллотропиялық түр өзгерістерінің қолданылу аймағын зерттеу
	Көміртектің қасиеттері. № 6 практикалық жұмыс «Көміртектің физикалық және химиялық қасиеттері». Көміртектің оксидтері.	8.4.3.5 көміртектің физикалық және химиялық қасиеттерін зерттеу; 8.4.3.6 көміртек жанған кезде көміртек диоксиді мен көміртек монооксидінің түзілу жағдайларын сипаттау және тірі ағзаларға иіс газының физиологиялық әсерін түсіндіру; 8.4.3.7 көмірқышқыл газын ала алу, оны анықтау және қасиеттерін зерттеу;

	№ 7 практикалық жұмыс «Көмірқышқыл газын алу және оның қасиеттерін зерттеу»	8.4.3.8 көміртектегі табиғаттағы айналымын құру және түсіндіру
8.4 Су	Табиғаттағы су	8.4.2.6 судың табиғатта кең таралғандығын, бірегей қасиеттерін және оның өмір үшін маңызын түсіндіру; 8.4.2.7 судың табиғаттағы айналымын түсіндіру
	Судың ластану себептері. Судың кермектігі. № 10 зертханалық тәжірибе «Судың кермектігін анықтау»	8.4.2.8 судың ластануының қауіптілігі мен себепін анықтау, суды тазарту әдістерін түсіндіру; 8.4.2.9 судың «кермектігін» анықтау және оны жою тәсілдерін түсіндіру; 8.4.2.10 суды суық су (II) сульфатын қолданып анықтау тәсілін білу

9-сынып:

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Тақырыптар/ Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі мазмұны	Оқу мақсаттары
1-тоқсан		
9.1 Электролиттік диссоциация	Электролиттер мен бейэлектролиттер. № 1 көрсетілім «Иондық және ковалентті полюсті байланысы бар заттардың электролиттік диссоциациясы»	9.4.1.1 электролиттер мен бейэлектролиттердің анықтамасын білу және мысалдар келтіру; 9.4.1.2 заттардың ерітінділері немесе балқымаларының электрөткізгіштігі химиялық байланыс түріне тәуелді екендігін түсіндіру
	Электролиттік диссоциациялану теориясы	9.4.1.3 электролиттік диссоциация теориясының негізгі қағидаларын білу; 9.4.1.4 иондық және ковалентті полюсті байланысы бар заттардың электролиттік диссоциациялану механизмін түсіндіру
	Қышқыл, негіз, тұздардың электролиттік диссоциациясы. № 1 зертханалық тәжірибе «Қышқыл, сілті ерітінділерінің рН анықтау»	9.4.1.5 ерітіндінің қышқылдығы мен сілтілігін ажырату; 9.4.1.6 қышқыл, сілті, орта және қышқылдық тұздардың электролиттік диссоциациялану теңдеулерін құрастыру
	Диссоциациялану дәрежесі. Күшті және әлсіз электролиттер	9.4.1.7 күшті және әлсіз электролиттерге мысал келтіру және оларды ажырату, диссоциациялану дәрежесін анықтай білу
	№ 1 практикалық жұмыс «Ион алмасу реакциялары»	9.2.2.1 алмасу реакция теңдеулерін молекулалық және иондық түрде құрастыру; 9.2.2.2 ион алмасу реакцияларының жүру себептерін түсіндіру
	Электролиттік диссоциациялану теориясы тұрғысынан қышқыл, негіз, тұздардың химиялық қасиеттері	9.3.4.1 қышқылдар, еритін және ерімейтін негіздер, орта тұздардың химиялық қасиеттерін көрсететін реакция теңдеулерін молекулалық және иондық түрде құрастыру; 9.3.4.2 қышқылдар және негіздер, орта тұздардың химиялық қасиеттерін тәжірибе жүзінде зерттеу және қорытынды жасау
	Тұздар гидролизі. № 2 зертханалық тәжірибе «Тұздар гидролизі»	9.3.4.3 орта тұз ерітіндісінің ортасын тәжірибе жүзінде анықтау; 9.3.4.4 орта тұз гидролизінің теңдеуін молекулалық және иондық түрде құрастыру; 9.3.4.5 орта тұз ерітіндісінің реакция ортасын болжау

9.1 Бейорганикалық қосылыстардың сапалық талдауы	Катиондар мен аниондардың сапалық реакциялар. № 3 зертханалық тәжірибе «Fe ²⁺ , Fe ³⁺ , Cu ²⁺ катиондарына сапалық реакциялар; сулы ерітіндідегі Cl ⁻ , Br ⁻ , I ⁻ , PO ₄ ³⁻ , SO ₄ ²⁻ , CO ₃ ²⁻ , NO ₃ ⁻ , SiO ₃ ²⁻ аниондарын анықтау»	9.4.1.9 Fe ²⁺ , Fe ³⁺ , Cu ²⁺ катиондарын анықтау үшін сапалық реакция жүргізу 9.4.1.10 хлорид-, бромид-, йодид-, сульфат-, карбонат-, фосфат-, нитрат-, силикат-иондарына сапалық реакцияларды тәжірибе жүзінде жүргізу және ион алмасу реакцияларын бақылап нәтижесін сипаттау
	Есептер шығару «Эрекеттесуші заттардың біреуі артық мөлшерде берілген реакция теңдеулері бойынша есептеулер»	9.2.3.1 әрекеттесуші заттардың біреуі артық берілген реакция теңдеулері бойынша есептеулер жүргізу
9.1 Химиялық реакция жылдамдығы	Химиялық реакциялардың жылдамдығы. Химиялық реакциялар жылдамдығына әсер ететін факторлар. № 2 көрсетілім «Әртүрлі реакциялар жылдамдығы»;	9.3.2.1 реакция жылдамдығы ұғымын түсіндіру;
	Катализаторлар. Ингибиторлар.	9.3.2.3 катализатордың реагенттен айырмашылығын және реакция жылдамдығына әсерін түсіндіру; 9.3.2.4 реакция жылдамдығына ингибитордың әсерін түсіндіру
9.1 Қайтымды реакциялар	Қайтымды және қайтымсыз химиялық реакциялар. Химиялық тепе-теңдік. № 3 көрсетілім «Қайтымды химиялық реакциялар»;	9.3.3.1 қайтымды және қайтымсыз реакцияларды біл; 9.3.3.2 тепе-теңдікті динамикалық үдеріс ретінде сипаттау және Ле-Шателье-Браун принципі бойынша химиялық тепе-теңдіктің ығысуын болжау; 9.3.3.4 химиялық тепе-теңдікті бөлшектердің кинетикалық теориясы тұрғысынан түсіндіру
2-тоқсан		
9.2 Тотығу-тотықсыздану реакциялары	Тотығу дәрежесі. Тотығу және тотықсыздану	9.2.2.3 тотығу дәрежесін табудың ережесін білу және қолдану; 9.2.2.4 тотығу және тотықсыздану үдерістері бір-бірімен байланысты екенін және бір мезгілде жүретіндігін түсіну
	Тотығу-тотықсыздану реакциялары	9.2.2.5 тотығу-тотықсыздану реакцияларын тотығу дәрежесі өзгере жүретін реакциялар ретінде түсіну; 9.2.2.6 тотығу процесін электронды беру, ал тотықсыздану-электронды қосып алу деп түсіну
	Электрондық баланс әдісі	9.2.2.7 электрондық баланс әдісімен тотығу-тотықсыздану реакцияларының коэффициенттерін қою
9.2 Металдар мен құймалар	Металдардың жалпы сипаттамасы. № 4 көрсетілім «Металдардың кристалдық тор модельдері»	9.1.4.1 металдық байланыс пен металдық кристалдық тор жайындағы білімдерін қолданып металдардың қасиетін түсіндіре алу; 9.1.4.2 металдарға тән физикалық және химиялық қасиеттерді сипаттау және металл атомдарының тек тотықсыздандырғыш қасиет көрсететінін түсіндіру

	Металдар құймалары. № 5 көрсетілім «Металдар және құймалар»	9.1.4.3 құйма ұғымын және оның артықшылықтарын білу; 9.1.4.4 шойын мен болаттың құрамы мен қасиеттерін салыстыру; 9.4.2.5 Қазақстандағы металдардың кен орындарын атау және оларды өндіру үдерістерін, қоршаған ортаға әсерін түсіндіру
	Металдарды алу	9.4.2.6 кеннен металды алу үдерісін сипаттау
	Есептер шығару «Реакция теңдеуі бойынша қоспаның белгілі бір массалық үлесін құрайтын, басқа заттың массасы белгілі жағдайда зат массасын есептеу»	9.2.3.2 қоспаның белгілі бір массалық үлесін құрайтын, басқа заттың массасы белгілі жағдайда реакция теңдеуі бойынша зат массасын есептеу
9.2 1 (I), 2 (II) және 13 (III) топ элементтері және олардың қосылыстары	1 (I)-топ элементтері және олардың қосылыстары. № 6 көрсетілім «Натрийдің сумен әрекеттесуі»	9.2.1.1 атом құрылысы негізінде сілтілік металдардың жалпы қасиеттерін түсіндіру; 9.2.1.2 сілтілік металдардың оксидтері мен гидроксидтерінің негіздік қасиеттерін сипаттайтын реакция теңдеулерін құрастыру
	2 (II)-топ металдары және олардың қосылыстары. № 4 зертханалық тәжірибе «Кальцийдің сумен және қышқыл ерітіндісімен әрекеттесуі»	9.2.1.3 1 (I)- ші және 2 (II)топ металдарының жалпы қасиеттерін салыстыру және реакция теңдеулерін құрастыру; 9.2.1.4 кальций оксиді мен гидроксидінің негіздік қасиеттерін түсіндіру және қолданылуын сипаттау
	13 (III)-топ металдары. Алюминий және оның қосылыстары.	9.2.1.5 атом құрылысы негізінде алюминийдің қасиеттерін түсіндіру, оның маңызды қосылыстары мен құймаларының қолдану аймағын атау;
	№ 2 практикалық жұмыс «Металдар» тақырыбына эксперименттік есептер шығару	9.2.1.7 1 (I), 2 (II), 13 (III) –топ металдарының жай және күрделі заттармен әрекеттесуіне байланысты тәжірибені жоспарлау және жүргізу
3-тоқсан		
9.3 17 (VII), 16 (VI), 15 (V), 14 (IV)-топ элементтері және олардың қосылыстары	Галогендер	9.1.4.5 галоген молекулаларының электрондық формулаларын құрастыру және кристалдық тор түрі мен байланыс типін анықтау; 9.2.1.8 топта галогендер қасиеттерінің өзгеру заңдылықтарын болжау
	Хлор	9.2.1.9 хлордың химиялық қасиеттерін сипаттау: металдармен, сутекпен және галогенидтермен әрекеттесуі
	Хлорсутек қышқылы.	9.2.1.10 хлорсутек қышқылы ерітіндісінің химиялық қасиеттерін зерттеу және қолдану аясын білу
	16 (VI)-топ элементтері. Күкірт. № 7 көрсетілім «Күкірттің аллотропиялық түр өзгерістері»	9.2.1.11 16 (VI)-топ элементтерінің жалпы қасиетін сипаттау; 9.2.1.12 күкірттің аллотропиялық түр өзгерістерінің физикалық қасиеттерін салыстыру және күкірттің химиялық қасиеттерін көрсететін реакция теңдеулерін құрастыру

Күкірттің қосылыстары	9.2.1.13 күкірттің (IV) және (VI) оксидтерінің физикалық және химиялық қасиеттерін салыстыру және күкірт диоксидінің физиологиялық әсерін түсіндіру; 9.4.2.1 қышқылдық жаңбырдың пайда болу себебі мен экологияға тигізетін әсерін түсіндіру;
Күкірт қышқылы және оның тұздары. № 3 практикалық жұмыс «Сұйылтылған күкірт қышқылы ерітіндісі және оның тұздарының химиялық қасиеттерін зерттеу»	9.2.1.14 күкірт қышқылы ерітіндісі мен оның тұздарының физикалық және химиялық қасиеттерін зерттеу
Есеп шығару. Теориялық мүмкіндікпен салыстырғандағы реакция өнімі шығымының массалық/көлемдік үлестеріне есептеулер»	9.2.3.3 теориялық мүмкіндікпен салыстырғандағы реакция өнімінің шығымын есептеу
Азот.№ 5 зертханалық тәжірибе «Азот молекуласының моделі»	9.2.1.15 азоттың қасиеттерін және табиғаттағы азот айналымын түсіндіру
Аммиак. Аммиактың қасиеттері, алынуы мен қолданылуы.	9.1.4.6 аммиактың молекулалық, электрондық және құрылымдық формуласын түсіндіру 9.2.1.16 аммиакты ты алуды қасиеттерін мен қолданылуын түсіндіру; 9.3.3.5 аммиак өндірісінің үдерісін сипаттау
Азот қышқылы.	9.1.4.7 азот қышқылының молекулалық, формулаларын білу және атомдар арасындағы химиялық байланыстардың түзілуін түсіндіру; 9.2.1.18 азоттан азот қышқылын алудың реакция теңдеуін құрастыру;
Азот қышқылы мен нитраттардың өзіне тән қасиеттері	9.2.1.20 сұйылтылған және концентрлі азот қышқылының металмен әрекеттесуінің ерекшелігін сипаттау және реакция теңдеулерін құрастыру; 9.2.1.21 нитраттың термиялық айрылуының ерекшелігін түсіндіру, реакция теңдеулерін құрастыру
Фосфор және оның қосылыстары	9.2.1.22 фосфордың аллотропиялық түр өзгерістерін салыстыру; 9.4.2.2 фосфор қосылыстарының Қазақстандағы кен орындарын атау; 9.2.1.23 фосфор және оның қосылыстарының жалпы химиялық қасиеттерін түсіндіру
Минералды тыңайтқыштар. № 8 көрсетілім «Минералды тыңайтқыштар»	9.4.2.3 минералды тыңайтқыштардың жіктелуін және олардың құрамына кіретін қоректік элементтерді атау; 9.4.2.4 азот және фосфор тыңайтқыштарының қоршаған ортаға әсерін зерделеу
Кремний және оның қосылыстары. № 9 көрсетілім «Алмаз, кремний, кремний диоксиді	9.2.1.24 кремнийдің қолданылу аймағын және оның жартылай өткізгіш ретінде қолданылуын түсіндіру; 9.1.4.8 кремний, оның диоксиді мен

	мен кремний карбидінің кристалдық торының модельдері»	карбидіндегі химиялық байланыс түрін және кристалдық тор түрін сипаттау; 9.2.1.25 кремний мен оның қосылыстарының негізгі химиялық қасиеттерін сипаттау және реакция теңдеулерін құрастыру
9.3 Адам ағзасындағы химиялық элементтер	Адам ағзасының химиялық құрамы. Макроэлементтер, микроэлементтер және олардың маңызы Ағзадағы кейбір элементтерді анықтау.	9.5.1.1 адам ағзасының құрамына кіретін элементтерді атау және олардың маңызын түсіндіру (O, C, H, N, Ca, P, K, S, Cl, Mg, Fe); 9.5.1.2 Қазақстанның тұрғындарының типтік тамақтану рационын зерттеу және теңгерімді тамақтану рационын құрастыру 9.5.1.3 адам ағзасындағы кальций мен темірдің ролін түсіндіру;
	Ауыр металдармен қоршаған ортаның ластануы	9.5.1.5 қоршаған ортаның ауыр металдармен ластану көздерін атау және олардың ағзаларға әсерін түсіндіру
4-тоқсан		
9.4 Органикалық химияға кіріспе	Органикалық заттардың ерекшеліктері	9.4.3.1 органикалық қосылыстардың көптүрлілігінің себебін түсіндіру
	Органикалық қосылыстардың жіктелуі. № 10 көрсетілім «Метан, этан, этен, этин, этанол, этаналь, этан қышқылы, глюкоза, аминокетан қышқылы модельдері»	9.4.3.2 көмірсутектердің және олардың туындылары: спирттер, альдегидтер, карбон қышқылдары, көмірсулар, аминқышқылдарының жіктелуін білу; 9.4.3.3 функционалдық топ түсінігін, берілген класс қосылысының химиялық қасиеттерін анықтайтын топ ретінде түсіндіру
	Органикалық қосылыс-тардың гомологтық қатарлары. № 11 көрсетілім «Алкандардың алғашқы бес өкілінің және сызықты құрылымды спирттердің модельдері»	9.4.3.4 гомолог ұғымын және гомологтық айырмашылықты білу
	Органикалық қосылыстардың номенклатурасы	9.4.3.5 органикалық қосылыстардың негізгі кластары: алкандар, алкендер, алкиндер, арендер, спирттер, альдегидтер, карбон қышқылдары, аминқышқылдары үшін IUPAC номенклатурасын қолдану
	Органикалық қосылыстардың изомериясы. № 12 көрсетілім «Пентан изомерлерінің модельдері»	9.4.3.6 изомерия құбылысын білу және көмірсутектер құрылымдық изомерлерінің формулаларын құрастыру
	Есеп шығару «Элементтердің массалық үлестері мен салыстырмалы тығыздық бойынша газ тектес заттардың молекулалық формуласын табу»	9.2.3.4 газ тектес заттардың молекулалық формуласын салыстырмалы тығыздық пен элементтердің массалық үлестері арқылы анықтау
9.4 Көмірсутектер. Отын	Алкандар	9.4.3.7 алкандардың химиялық қасиеттерін сипаттау және оны реакция теңдеулерімен дәлелдеу; 9.4.3.8 еріткіштерді алу үшін алкандарды хлорлаудың маңызы мен бұл еріткіштердің қауіптілік дәрежесін түсіндіру
	Алкендер. № 13 көрсетілім «Этиленнің жануы,	9.4.3.9 қанықпағандық ұғымын сипаттау; 9.4.3.10 этен мысалында алкендердің химиялық қасиеттерін (жану, гидрлеу,

	бром суы мен калий перманганаты ерітінділерін түссіздендіруі»	гидратация, галогендеу, сапалық реакциялар) оқып үйрену, химиялық реакция теңдеулерімен дәлелдеу; 9.4.3.11 полиэтилен мысалында полимерлену реакциясының механизмі мен полимерлердің құрылымының ерекшеліктерін түсіндіру; 9.4.3.12 пластиктің ыдырау мерзімінің ұзақтық мәселесін түсіну және оқып білу, қоршаған ортада пластик материалдардың көбеюінің зардабын білу
	Алкиндер	9.4.3.13 этин мысалында алкиндердің химия-лық қасиеттерін (жану, гидрлеу, гидратация, галогендеу, сапалық реакциялар) оқып үйрену, химиялық реакция теңдеулерімен дәлелдеу
	Ароматты көмірсутектер. Бензол	9.4.3.14 бензолдың алынуы, қасиеттері және қолданылуын сипаттау
	Көмірсутекті отындар. № 14 көрсетілім «Отын түрлері»	9.4.3.15 құрамында көміртек бар қосылыстардың отын ретінде пайдалану мүмкін екендігін білу және альтернативті отын түрлерін зерттеу, олардың артықшылықтары мен кемшіліктерін атау; 9.4.3.16 Қазақстандағы көмірдің, мұнайдың, табиғи газдың кен орындарын атау және оларды өндірудің қоршаған ортаға әсерін түсіндіру
	Мұнай. № 15 көрсетілім «Мұнай және мұнай өнімдері»	9.4.3.17 мұнай фракцияларын және шикі мұнайды айдау өнімдерінің қолдану аймақтарын атау
9.4 Оттекті және азотты органикалық қосылыстар	Оттекті органикалық заттар. Спирттер	9.4.3.18 оттекті органикалық заттардың жіктелуін білу; 9.4.3.19 спирттердің жіктелуін, метанол мен этанолдың қолданылуын, этанолдың алынуын білу және қасиеттерін түсіндіру; 9.4.3.20 метанол мен этанолдың адам ағзасына физиологиялық әсерін түсіндіру; 9.4.3.21 этиленгликоль мен глицериннің физикалық қасиеттері мен қолданылуын білу
	Карбон қышқылдары. № 6 зертханалық тәжірибе «Сірке қышқылының қасиеттерін зерттеу»	9.4.3.22 карбон қышқылдарының құрамын білу және сірке қышқылының химиялық қасиеттері мен қолданылуын сипаттау
	Күрделі эфирлер мен майлар	9.4.3.23 күрделі эфирлер мен майлардың ерекшеліктері мен майлардың қызметін түсіндіру
	Сабын мен синтетикалық жуғыш заттар	9.4.3.24 сабынның алынуы мен оның қолданылуын білу; 9.4.3.25 синтетикалық жуғыш заттардың қоршаған ортаға әсерін түсіндіру
	Көмірсулар	9.4.3.26 көмірсулардың жіктелуін, биологиялық маңызы мен қызметін түсіндіру
	Амин қышқылдары. Нәруыздар. № 7 зертханалық тәжірибе «Нәруыздардың денатурациясы»	9.4.3.27 нәруыздағы □ - аминқышқылдар арасында пептидтік байланыстың түзілуін түсіндіру; 9.4.3.28 нәруыз денатурациясының

		реакциясын зерттеу; 9.4.3.29 нәруыздың биологиялық маңызы мен қызметін түсіндіру

**Негізгі орта білім беру деңгейінің 7-9-сыныптарына арналған
«Биология» оқу пәні бойынша үлгілік оқу бағдарламасы**

«Биология» пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі:

- 1) 7-сыныпта аптасына 1,5 сағат, оқу жылында 51 сағат;
- 2) 8-сыныпта аптасына 1,5 сағат, оқу жылында 51 сағат;
- 3) 9-сыныпта аптасына 1,5 сағат, оқу жылында 51 сағатты құрайды.

Ұзақ мерзімді жоспар

1) 7-сынып:

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Тақырыптар/Ұзақ мерзімді жоспардың мазмұны	Оқыту мақсаттары
Білім алушылар:		
1-тоқсан		
Экожүйелер	Ортаның экологиялық факторлары: абиотикалық (температура, жарық, рН, ылғалдылық) биотикалық (микроағзалар, жануарлар, өсімдіктер). Зертханалық жұмыс «Жергілікті жердің экожүйелерін зерттеу (мектеп ауласы мысалында)».	7.3.1.1 жергілікті жер экожүйесі қоршаған орта факторларының тірі ағзалардың тіршілік әрекеті мен таралуына әсерін зерттеу
	Қоректік тізбектер және қоректік торлар. Модельдеу «Қоректік тізбек пен торды құру».	7.3.1.2 табиғи қоректік тізбектерді салыстыру; 7.3.1.3 қоректік тізбектер және қоректік торларды құрастыру
	Экологиялық сукцессиялар: Бірінші және екінші реттік сукцессиялар. Экожүйелердің алмасуы.	7.3.1.4 экологиялық сукцессия үдерісін сипаттау
	Адам экожүйесінің бір бөлігі. Антропогендік фактор.	7.3.2.1 адам мен экожүйе арасындағы қарым-қатынастарды сипаттау
	Адам әрекеттерінің экожүйеге жағымсыз әсері.	7.3.2.2 экожүйеге жағымсыз әсер ететін адам тіршілігінің салаларына мысалдар келтіру
	Қазақстанда ерекше қорғалатын аймақтар. Жергілікті жердің ерекше қорғалатын аймақтары.	7.3.2.3 Қазақстан Республикасының ерекше қорғалатын табиғи аймақтарының өсімдіктері мен жануарларын сипаттау
	Қазақстан Республикасының Қызыл кітабы. Жергілікті өңірдің ҚР Қызыл кітабына енгізілген жануарлары мен өсімдіктері.	7.3.2.4 жергілікті өңірдің Қазақстан Республикасының Қызыл кітабына енгізілген жануарлары мен өсімдіктеріне мысал келтіру
Тірі ағзаларды жүйелеу	Тірі ағзалардың бес патшалығына жалпы сипаттама: прокариоттар, протисталар, саңырауқұлақтар, өсімдіктер, жануарлар. Өсімдіктер мен жануарлардың негізгі жүйелік топтары: Патшалықтар. Типтер. Бөлімдер. Кластар. Өсімдіктер мен жануарларды жүйелеудің маңызы.	7.1.1.1 жүйелеудің маңызын түсіндіру; 7.1.1.2 жүйелеуде тірі ағзалардың орынын анықтау
	Омыртқасыз және омыртқалы жануарлардың сыртқы құрылысындағы ерекшеліктер.	7.1.1.3 омыртқасыз және омыртқалы жануарлардың

		құрылысының ерекшеліктерін сипаттау
	Дихотомиялық әдіс. Дихотомиялық кілттерді қолдану.	7.1.1.4 жекелеген ағзаларға қарапайым дихотомиялық кілттерді қолдану
Жасушалық биология Су және органикалық заттар	Жасуша, ұлпа, мүше, мүшелер жүйесі түсініктері. Өсімдіктер және жануарлар жасушаларын салыстыру. Жарық микроскобынан көрінетін жасуша құрылымдары: пластидтер, вакуоль, ядро, цитоплазма, жасушалық мембрана, жасушалық қабырға.	7.4.2.1 «жасуша», «ұлпа», «мүше», «мүшелер жүйесі» туралы түсініктер; 7.4.2.2 өсімдіктер және жануарлар жасушаларын ажырату
	Судың қасиеттері: беттік керілу, судың қозғалысы, еріткіштігі, қайнау және балқу температурасы, жылу сыйымдылығы. Судың биологиялық маңызы және оның еріткіш ретіндегі, температураны сақтау мен реттеудегі ролі. Зертханалық жұмыс «Судың тірі ағзалар үшін маңызы мен қасиеттерін зерттеу». Микро- (мырыш, темір, селен, фтор) және макроэлементтердің (магний, кальций, калий, фосфор) тірі ағзалардың тіршілік әрекеті үшін маңызы.	7.4.1.1 судың қасиеті мен тірі ағзалар үшін маңызын сипаттау; 7.4.1.2 тірі ағзалар тіршілік әрекеттері үшін микро- және макроэлементтердің ролін сипаттау
	Азық-түліктердегі органикалық заттар: нәруыздар, майлар, көмірсулар. Зертханалық жұмыс «Азық-түліктерде көмірсулар, нәруыздар және майлардың бар болуын зерттеу».	7.4.1.3 азық түліктерде көмірсулар, нәруыздар және майлардың бар екендігін дәлелдеу
	Өсімдіктерде макроэлементтердің тапшылығы (азот, калий, фосфор). Тыңайтқыштар: органикалық және минералдық (азотты, калийлі және фосфорлы).	7.1.1.4 минералды тыңайтқыштардағы азот, калий және фосфордың өсімдіктер үшін маңызын танып білу
2-тоқсан		
Заттардың тасымалдануы	Заттар тасымалдануының тірі ағзалардың тіршілік әрекеті үшін маңызы. Заттардың тасымалдануына қатысатын тірі ағзалардың мүшелері мен мүшелер жүйесі.	7.1.3.1 тірі ағзалардағы қоректік заттардың тасымалының маңызын түсіндіру; 7.1.3.2 өсімдіктерде заттардың тасымалын қамтамасыз ететін мүшелерді танып білу
	Сабақ және тамыр. Сабақтың ішкі құрылысы: қабық, камбий, сүрек, өзек. Тамыр аймақтары: бөліну, өсу, сору және өткізу аймақтары. Тамырдың ішкі құрылысы: флоэма, ксилема, камбий. Зертханалық жұмыс «Сабақтың ішкі құрылысын зерттеу». Зертханалық жұмыс «Тамыр аймақтарын зерттеу».	7.1.3.3 тамыр және сабақтың ішкі құрылысын зерттеу; 7.1.3.4 тамыр және сабақтың құрылысы мен қызметі арасындағы байланысты сипаттау
	Ксилема, флоэма және олардың құрылымдық элементтері.	7.1.3.5 флоэма мен ксилеманың элементтерін құрылысын салыстыру
	Жануарлардағы қанайналым мүшелері: буылтық құрттар, ұлулар, буынаяқтылар және омыртқалылар.	7.1.3.6 жануарларда заттар тасымалына қатысатын мүшелерді танып білу
Тірі ағзалардың қоректенуі	Жапырақтың құрылысы мен қызметі. Жапырақтың ішкі құрылысы. Лептесік. Жапырақ фотосинтездеуші негізгі арнайы мүше. Судың булануы мен газдардың алмасуы.	7.1.2.1 жапырақтың ішкі құрылысын сипаттау, құрылысы мен қызметі арасындағы өзара байланысты түсіндіру
	Фотосинтезге қажетті жағдайлар. Зертханалық жұмыс «Фотосинтез үдерісіне қажетті жағдайларды зерттеу».	7.1.2.2 фотосинтезге қажетті жағдайларды зерттеу
Тыныс алу	Өсімдіктер мен жануарлар үшін тыныс алудың маңызы. Тыныс алу - энергия көзі. Тыныс алу типтері: анаэробты және аэробты.	7.1.4.1 тірі ағзалардағы тыныс алу маңызын сипаттау;

	Анаэробты және аэробты тынысалуды салыстыру: оттегінің қатысында/қатысынсыз, статикалық/динамикалық жұмыс, жылықанды/суыққанды жануарлар.	7.1.4.2 анаэробты және аэробты тыныс алу типтерін ажырату
	Өсімдіктердің тыныс алуы. Тұқымның немесе өскіндердің тынысалуы мысалында Зертханалық жұмыс «Өсімдіктердің тынысалуын зерттеу».	7.1.4.3 өсімдіктердегі тыныс алуы зерттеу
	Омыртқасыз және омыртқалы жануарлардың тыныс алу мүше-лері (бунақденелілердің демтүтік-тері, балықтарының желбезектері, құстардың және сүтқоректілердің өкпесі). Модельдеу «Омыртқалы және омыртқасыз жануарлардың тынысалу жүйесі мүшелерін салыстыру».	7.1.4.4 омыртқасыз және омыртқалы жануарлардың тыныс алу мүшелерін салыстыру
	Тынысалу мүшелері. Адамның тынысалу жолдарының құрылысы мен газалмасу мүшелері.	7.1.4.5 адамның тыныс алу мүшелерінің құрылыс ерекшеліктерін танып білу
	Тыныс алу мүшелерінің аурулары. Тыныс алу мүшелері ауруларының себептері мен олардың алдын алу жолдары (өкпе обыры, астма, бронхит, туберкулез, тұмау).	7.1.4.6 тыныс алу мүшелері ауруларының себептері мен алдын алу жолдарын түсіндіру
3-тоқсан		
Бөліп шығару	Бөліп шығарудың тірі ағзалар үшін маңызы. Жануарлардағы бөліп шығару өнімдері. Зат алмасудың соңғы өнімдері.	7.1.5.1 ағзалардың тіршілік әрекетінде бөліп шығарудың маңыздылығын түсіндіру
	Өсімдіктердегі бөліп шығару өнімдері: тыныс алу мен фотосинтездің бастапқы және соңғы өнімдері. Зертханалық жұмыс «Өсімдіктердің тынысалу ерекшеліктерін өскіндер мысалында зерттеу»	7.1.5.2 өсімдіктердегі бөліп шығару ерекшеліктерін зерттеу
	Жануарлардың бөліп шығару жүйелері. Жануарлардың бөліп шығару жүйелерінің құрылысын салыстыру.	7.1.5.3 омыртқасыз және омыртқалы жануарлардың бөліп шығару жүйелерінің құрылысын салыстыру
Қозғалыс	Өсімдіктердің қозғалысы. Қозға-лыстың өсімдіктер тіршілігіндегі маңызы. Өсімдіктердің қозғалу тәсілдері (тропизмдер, таксистер, өсу қозғалыстары). Өсімдіктердің өсуі мен дамуына жарықтың әсері. Жарықтың түсу деңгейіне қарай өсімдіктердің бейімделуі. Фотопериодизм күннің жарық түсу ұзақтығына ағзалардың бейімделуі	7.1.6.1 өсімдіктердің қозғалысы себептерін түсіндіріп, қозғалыстың маңызын сипаттау; 7.1.6.2 жарықтың өсімдіктердің дамуына әсерін түсіндіру; 7.1.6.3 өсімдіктердегі фотопериодизм ролін сипаттау
	Жануарлардың қозғалыс мүшелері. Тірі ағзалардағы қозғалыстың рөлі. Жануарлардың қозғалу тәсілдеріне мысалдар. Жануарлардың мекен ортасы мен қозғалыстәсілдері арасындағы байланыстарды анықтау.	7.1.6.4 омыртқасыз және омыртқалы жануарлардың қозғалыс мүшелерін салыстыру
Координация және реттелу	Жүйке жүйесінің типтерін салыстыру: диффузиялы, сатылы, түйнекті, түтіктәрізді.	7.1.7.1 жануарлардың жүйке жүйесінің типтерін салыстыру
	Жүйке жүйесінің құрам бөліктері. Жүйке жүйесінің қызметі. Нейронның құрылысы: денесі, дендриттер, аксон. Нейронның қызметтері.	7.1.7.2 жүйке жүйесінің қызметін және құрылымдық компоненттерін атау; 7.1.7.3 жүйке жасушасының компоненттерін анықтау
	Жүйке жүйесінің орталық және шеткі бөлімдері. Жұлын. Ми. Ми бөлімдерінің құрылысы мен қызметтері: сопақша ми, артқы (ми көпірі, мишық), орталық және аралық ми. Үлкен ми сыңарлары.	7.1.7.4 орталық жүйке жүйесі бөлімдерінің құрылысы мен қызметтерін салыстыру

	Рефлекстік доға: рецептор, сезгіш, аралық, қозғалыс нейрондары, жұмыс мүшесі. Зертханалық жұмыс «Тізе рефлексі».	7.1.7.5 рефлекстік доғаны зерттеу
	Мінез-құлықтың рефлекторлық табиғаты: шартсыз және шартты рефлекстер. Шартты рефлекстердің сөнуі.	7.1.7.6 мінез-құлықтың рефлекторлық табиғатын түсіндіру
	Ішкі мүшелер жұмысының жүйкелік реттелуі.	7.1.7.7 вегетативті жүйке жүйесінің қызметін сипаттау
	Адам ағзасы үшін ұйқының маңызы. Биологиялық ритмдер. Ұйқының кезеңдері: баяу және жылдам ұйқы. Жұмысқа қабілеттілік. Күн тәртібі. Оқу еңбегі мен дене еңбегінің гигиенасы. Күйзеліс. Күйзеліс жағдайларымен күрес және олардың алдын алу әдістері.	7.1.7.8 ағзаның тіршілік әрекеттерінің калпына келуіне және тынығуына ұйқының маңызын түсіндіру; 7.1.7.9 жақсы психикалық денсаулықты сақтаудың принциптерін түсіндіру
	Жүйке жүйесінің қызметіне алкаголь, темекі, және наркотикалық заттардың әсері.	7.1.7.10 жүйке жүйесінің қызметіне алкаголь, темекі, және наркотикалық заттардың әсерін түсіндіру
4-тоқсан		
Тұқымқуалау мен өзгергіштік	Адамда белгілердің тұқым қуалауында гендер мен ДНҚ рөлі. Жүре пайда болған және тұқымқуалайтын белгілер.. Хромосоманың құрылымы. Генетикалық материалды сақтаушы және тасымалдаушы ДНҚ жайлы түсінік. Модельдеу «Адам ағзасындағы тұқым қуалайтын және тұқым қуаламайтын белгілерді зерттеу»	7.2.4.1 адам ағзасындағы тұқымқуалайтын және тұқым қуаламайтын белгілерді зерттеу; 7.2.4.2 үздік және үздіксіз өзгергіштікті атау 7.2.4.3 белгілерді анықтаудың гендердің рөлін түсіндіру; 7.2.4.4 хромосомадағы генетикалық ақпарат дезоксирибонуклеин қышқылы рөлін түсіндіру
	Өртүрлі ағзалар түрлерінің хромосомалар саны. Соматикалық және жыныс жасушалар. Гаплоидты және диплоидты хромосомалар жиыны.	7.2.2.1 өртүрлі ағзалардағы хромосомалардың санын салыстыру; 7.2.2.2 соматикалық және жыныс хромосомаларындағы хромосомалар санының өртүрлілігін түсіндіру
Көбею. Өсу және даму	Өсімдіктердің жынысты және жыныссыз көбеюі. Өсімдіктердің жынысты және жыныссыз көбеюінің биологиялық маңызы	7.2.1.1 өсімдіктердің жынысты және жыныссыз көбеюін сипаттау
	Өсімдіктердің өсімді жолмен көбеюі, оның түрлері және табиғаттағы биологиялық маңызы. Өсімдік өсіруде өсімді жолмен көбею тәсілдерін қолдану. Қалемшелеу, сұлатпа өркен, телу (қалемшелермен, көзшелермен), көбею ұлпаларымен. Зертханалық жұмыс «Өсімдіктердегі вегетативті көбею тәсілдері».	7.2.1.2 өсімдіктердің өсімді көбею тәсілдерін салыстыру
	Гүл құрылысы. Тозандану түрлері. Гүлдеу және тозандану. Тозандану түрлері (өздігінен, айқас, жасанды). Өсімдіктердегі ұрықтану туралы түсінік және зиготаның түзілуі. Қосарлы ұрықтану. Қосарлы ұрықтанудың биологиялық маңызы.	7.2.1.3 өздігінен және айқас тозанданудың шамалы артықшылықтарын сипаттау; 7.2.1.4 гүлді өсімдіктердегі қосарлы ұрықтанудың маңызын сипаттау
	Ағзалардың жеке дамуы түсінігі. Өсімдіктер мен жануарлардағы онтогенез кезеңдері. Бөліну, өсу, көбею, қартаю. Өсімдіктердің өсуі. Сабақтың ұзарып және жуандап өсуі. Камбийдің рөлі. Жылдық	7.2.3.1 ағзалардың өсу және даму үдерістерін сипаттау; 7.2.3.2 өсімдіктердің ұзарып

	сақиналар. Зертханалық жұмыс «Жылдық сақинаны санау»	және жуандап өсу үдерістерін зерттеу
	Жануарлардағы тура және түрленіп даму онтогенез типтері. Бунақденелілердің шала және толық түрленіп дамуына мысалдар. Модельдеу «Жануарлардағы онтогенез типтерін салыстыру».	7.2.3.3 өсімдіктер мен жануарлардағы онтогенез кезеңдерін ажырату; 7.2.3.4 жануарлардағы тура және тура емес онтогенез типтерін салыстыру
Микробиология және биотехнология	Бактериялардың формаларының әртүрлілігі. Бактериялардың таралуы. Зертханалық жұмыс «Пішен таяқшасының сыртқы пішінін қарастыру» Бұршақ тұқымдастардың тамырындағы түйнек бактериялары	7.4.3.1 бактериялар формаларының әртүрлілігін сипаттау
	Бактерияларды пайдалану. Табиғаттағы және адам өміріндегі бактериялардың маңызы. Зертханалық жұмыс «Өндірісте йогурт және ірімшік жасауды зерттеу».	7.4.3.2 ірімшік және йогурт өндірісін зерттеу
	Патогендермен күрес тәсілдері. Бактериялардың антибиотиктерге тұрақтылығы. Зертханалық жұмыс «Антибиотиктер, антисептиктер және залалсыздандыру өнімдерін қолдануды зерттеу».	7.4.3.3 антибиотиктер, антисептиктер және залалсыздандыру өнімдерінің қолданылуын сипаттау
	Вирустар. Жасушасыз құрылым иелері вирустардың құрылыс ерекшеліктері.	7.4.3.4 вирустардың тіршіліктің жасушасыз формасы екендігін түсіндіруЖүктеу

8-сынып

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімдері	Тақырыптары/ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
Жасушалық биология	Жасуша – тірі ағзалардың құрылымдық негізгі өлшем бірлігі. Прокариот және эукариот жасушалардың құрылысы: ядроның болуы және орналасуы, жасуша қабырғасы, жасуша мембранасы, пластидтер, митохондрия, рибосомалар, Гольджи аппараты, вакуоль.	8.4.2.2 прокариот және эукариот жасушалардың құрылысын салыстыру
	Өсімдік ұлпаларының әртүрлілігі: түзуші, жабын, негізгі, өткізгіш, механикалық, бөліп шығарушы ұлпа. Жануар ұлпаларының әртүрлілігі: эпителий, дәнекер, бұлшықет, жүйке. Зертханалық жұмыс «Өсімдіктер ұлпаларын жіктеу». Зертханалық жұмыс «Жануарлар ұлпаларын жіктеу».	8.4.2.1 Өсімдіктер мен жануарлардың ұлпаларын классификациялау
Молекулалық биология	Жасушаның құрамындағы органикалық заттар. Мономерлер мен полимерлер арасындағы айырмашылық.	8.4.1.1 биологиялық мысалдарды пайдаланып полимерлер мен мономерлер арасындағы айырмашылықты сипаттау
	Көмірсулар – энергия көзі. Глюкоза, сахароза, гликоген, крахмал, жасуық пен хитиннің маңызы және қызметтері. Липидтердің қасиеттері мен қызметі. Липидтердің әртүрлілігі: майлар, фосфолипидтер, балауыз.	8.4.1.2 көмірсулар мен липидтің құрылымы мен биологиялық қызметтерін сипаттау
	Нәруыздар, қасиеттері мен қызметтері.	8.4.1.3 нәруыздардың биологиялық құрылымы мен қызметі
Тірі ағзалардың көп түрлілігі	Зертханалық жұмыс «Өсімдіктер бөлімдеріндегі ерекшелік белгілерді анықтау. Балдырлар,	8.1.1.1 балдырлар, мүктер, қырықжапырақ тәріздестер, ашық

	мүктәрізділер, қырықжапырактәрізділер, ашықтұқымдылар және жабықтұқымдылар.	және жабықтұқымдылар мысалында өсімдіктердің ерекшеліктерін сипаттау
	Саңырауқұлақтар патшалығы. Зең саңырауқұлағы: мукор, пеницилл. Біржасушалы саңырауқұлақтар – ашытқы. Көпжасушалы саңырауқұлақтар. Қалпақшалы саңырауқұлақтар. Жеуге жарамды және улы саңырауқұлақтар.	8.1.1.2 саңырауқұлақтардың негізгі белгілерін сипаттау
	Зертханалық жұмыс «Дара жарнақты және қосжарнақтылар өсімдіктер кластарының белгілерін зерттеу».	8.1.1.3 даражарнақты және қосжарнақты өсімдіктерді негізгі белгілеріне қарай ажырату
	Буынаяқтылар типі. Хордалылар типі. Сыртқы белгілеріне қарай салыстырмалы сипаттама. Демонстрация «Хордалы жануарлар мен буынаяқтылардың ерекшелік белгілерін анықтау».	8.1.1.4 буынаяқтылар мен хордалы жануарлар кластарын ерекше белгілері бойынша тану
Қоректену	Жауын құртының, сиырдың және адамның асқорыту жүйесінің құрылысы. Модельдеу «Адамның, сиырдың және жауынқұртының» асқорыту жүйесінің құрылысын салыстыру.	8.1.2.1 омыртқасыз (жауынқұрт), күйіс қайыратын (сиыр) жануарлар мен адамның ас қорыту жүйесінің құрылысын салыстыру
	Тістің құрылысы мен қызметі, сүт тістердің тұрақты тістерге ауысуы. Тіс гигиенасы. Адамның асқорыту жолдарының құрылысы. Асқорыту бездері. Асқорыту мүшелерінің қызметі.	8.1.2.2 тістердің құрылысы, әртүрлі типтері мен қызметтері арасындағы байланысты және тісті күту ережелерін сипаттау 8.1.2.3 адамның ас қорыту жүйесінің құрылысы мен қызметтері арасындағы өзара байланысты анықтау
	Тамақтану гигиенасы. Асқорыту мүшелерінің жұқпалы аурулары және олардың алдын алу. Тағамнан уланудың алдын алу. Алғашқы жәрдем шаралары. Ішек құрт ауруларының алдын алу.	8.1.2.4 асқорыту жолы ауруларының себептерін және астан улану себебін ашу
	Дәрумендер және олардың маңызы. Суда еритін және майда еритін дәрумендер. Дәрумендердің тәуліктік мөлшері. Авитаминоз, гиповитаминоз және гипervитаминоз. А авитаминоздағы ақшам соқыр, В1 авитаминоздағы бери – бери ауруы, С авитаминоздағы қырқұлак, Д авитаминоздағы мешел аурулары. Зертханалық жұмыс «Тағамдық заттар құрамынан С дәруменді анықтау».	8.1.2.5 адам ағзасындағы дәрумендердің маңыздылығын сипаттау 8.1.2.6 құрамында дәрумендердің маңызды мөлшері бар азық-түлік тізімін жасау 8.1.2.7 азық – түлік құрамындағы С дәруменін анықтау
2-тоқсан		
Заттардың тасымалдануы	Ағзаның ішкі ортасы және оның маңызы. Лимфа. Лимфа айналымы мен оның маңызы. Гомеостаз. Ағзаның ішкі ортасы: қан, лимфа, ұлпа сұйықтығы.	8.1.3.5 лимфа жүйесін және қан, ұлпа сұйықтығы мен лимфа арасындағы өзара байланысты сипаттау
	Қанның құрамы мен қызметі. Қан түйіршіктері: эритроциттер, лейкоциттер, тромбоциттер. Плазма. Қанның қызметі: транспорттық, гомеостаздық, қорғаныштық.	8.1.3.1 қан құрамы мен қызметін сипаттау
	Зертханалық жұмыс «Әр түрлі ағзалардың қан жасушаларын зерттеу». Қан жасушаларын формасына, мөлшеріне, санына және ядросының болуына қарай салыстыру.	8.1.3.2 дайын микропрепараттар арқылы әр түрлі ағзалардың қан жасушаларының құрылыс ерекшеліктерін зерттеу
	Иммунитет. Гуморальдық және жасушалық иммунитет. Лейкоциттердің түрлі типтері және олардың қызметтері. Т – және В- лимфоциттердің	8.1.3.3 лейкоциттердің түрлі типтерінің қызметтерін сипаттау 8.1.3.4 гуморальдық және

	әрекет етуі.	жасушалық иммунитетті салыстыру
	Жұқпалы аурулар және олардың алдын алу: амёбалық қантышқақ, фитофтороз, оба, күл, лейшмания, герпес	8.4.3.1 қарапайымдылар, саңырауқұлақтар, бактериялар мен вирустар қоздыратынмен туындайтын аурулардың ерекшеліктерін сипаттау және алдын алу шараларын сипаттау
	Иммунитет. Иммунитеттің түрлері: туа пайда болған және жүре пайда болған иммунитет. Екпенің (вакцина) түрлері және оның жасанды иммунитетті қалыптастырудағы маңызы. Жұқпалы аурулардың алдын алу.	8.1.3.6 аурудың алдын алудағы вакцинацияның рөлін бағалау
	Қан топтары. Қан құю. Резус – фактор. Агглютинация. Резус – конфликт.	8.1.3.7 агглютинация және резус-конфликт механизмдерін түсіндіру
	Буылтық құрттардың (жауын құрт), ұлулардың, буынаяқтылардың және омыртқалылардың жүрегі және қантамырларының құрылысы мен қызметі.	8.1.3.8 жануарлар жүрегінің құрылысы мен қантамырлар жүйелерінің маңызын сипаттау 8.1.3.9 қантамыр қабырғасының құрылысы мен олардың қызметі арасындағы байланысты орнату
	Қантамырлар жүйесінің түрлері. Ашық және тұйық қанайналым жүйелері. Үлкен және кіші қанайналым шеңберлері. Адамның қанайналым жүйесі.	8.1.3.10 жануарлардың қантамырлар жүйесі түрлерін сипаттау
	Зертханалық жұмыс «Дене жаттығуларының жүрек жұмысына әсерін зерттеу»	8.1.3.11 дене жаттығуларының жүрек жұмысына әсерін зерттеу
	Жүрек-қантамырлар жүйесі аурулары (гипертония, инфаркт, тахикардия, ишемиялық ауру, атеросклероз, инсульт). Аурудың себептері: тұқым қуалайтын ауруларға бейімділік, салауатты өмір салтын дұрыс ұстанбау т.б.	8.1.3.12 қантамыр жүйесі ауруларының себептері мен ауру белгілерін сипаттау
Тыныс алу	Альвеола мен қан арасындағы газ алмасу. Өкпедегі қанның оттекке қанығуы. Ұлпа мен қан арасындағы газ алмасу. Қанның көмірқышқыл газына қанығуы, жасушаның оттекке қанығуы.	8.1.4.1 өкпе мен ұлпадағы газалмасу механизмдерін сипаттау
	Тыныс алу және тыныс шығару механизмі. Кеуде қуысының құрылысы. Тыныс алуға және тыныс шығаруға қатысатын бұлшықеттер. Тыныс алу және тыныс шығарудағы көкеттің маңызы. Ауа жүретін жолдардағы қысымның өзгеруі.	8.1.4.2 тыныс алу және тыныс шығару механизмін түсіндіру
	Тыныс алудың минуттық көлемі. Әр түрлі жастағы, физикалық дамыған, ер және әйел адамдардың өкпесінің тіршілік сыйымдылығы. Тынысалу қозғалыстарының жиілігі. Шылым шегудің өкпенің тіршілік сыйымдылығына әсері. Зертханалық жұмыс «Өкпенің тіршілік сыйымдылығын зерттеу».	8.1.4.3 өкпенің тіршілік сыйымдылығын анықтау және қалыпты жағдайдағы дененің физикалық жүктемесі кезіндегі тыныс алудың минуттық көлемін анықтау.
3-тоқсан		
Бөліп шығару	Зәр шығару жүйесі мүшелерінің құрылысы (бүйрек, несепағар, қуық, несеп жолы) мен қызметі. Бөліпшығару және сүзу мүшелері. Бүйректің құрылысы (қыртысты және миы қабат, нефрон, пирамида, астауша, бүйрек өзекшелері).	8.1.5.1 адамның зәр шығару жүйесі мүшелерінің құрылысы мен қызметін сипаттау 8.1.5.2 бүйректің құрылымдық бөліктерін танып білу
	Терінің маңызы, құрылысы мен қызметі. Тер бөлінудің реттелуі	8.1.5.3 терінің құрылысы мен оның бөліп шығарудағы маңызын сипаттау
	Тері ауруларының пайда болу себептері мен салдары (қышыма, теміреткі, безеу бөртпелері,). Белгілері	8.1.5.4 тері ауруларының алдын алу шараларын түсіндіру

	мен алдын алу шаралары.	
Қозғалыс. Биофизика	Адам қаңқасының құрылысы. Тірек-қимыл жүйесінің маңызы мен қызметі	8.1.6.1 тірек-қимыл жүйесінің қызметтерін сипаттау
	Сүйектің макро - және микроскопиялық құрылысы. Сүйектің химиялық құрамы. Зертханалық жұмыс «Сүйектің макро және микроскопиялық құрылысы». Демонстрация «Сүйектің химиялық құрамы».	8.1.6.2 сүйектің химиялық құрамын, макро және микроскопиялық құрылысын зерттеу
	Сүйектің байланыс түрлері: қозғалмайтын, жартылай қозғалмалы, қозғалмалы.	8.1.6.3 сүйектердің байланыс түрлерін салыстыру
	Буынның құрылысы және қызметтері. Сүйек буындарының атқаратын қызметіне сәйкес бейімделуі.	8.1.6.4 буынның әр түрлі типтерінің құрылысы және олардың қызметтерінің арасында байланыс орнату
	Бұлшықет ұлпаларының құрылысы мен қызметі (бірыңғай салалы, көлденең жолақты қаңқа, көлденең жолақты жүрек). Зертханалық жұмыс «Бұлшықет ұлпаларының құрылысын зерттеу» Адам денесінің бұлшықеттерін жіктеу.	8.1.6.5 бұлшық ет ұлпасының түрлері мен олардың қызметтерін сипаттау 8.1.6.6 адам бұлшық еттерінің құрылысы мен бұлшықет топтарын оқып тану
	Гиподинамия. Сымбаттың бұзылуы және жалпақ жалпақтабандылықтың пайда болу себептері. Сымбаттың бұзылуы мен жалпақтабандылықтың алдын алу шаралары.	8.1.6.7 гиподинамия салдарын атау; 8.1.6.8 сымбаттың бұзылуы және жалпақ жалпақтабандылықтың пайда болу себептерін анықтау
	Тік жүруге байланысты адам қозғалуының биомеханикалық ерекшеліктері. Тік жүруге байланысты адамның қаңқа құрылысының ерекшеліктері. Тік жүруге байланысты бұлшықеттің маңызы. Тік жүру кезіндегі дененің ауырлық орталығы. Адам денесіндегі иіндер.	8.4.4.1 тік жүруге байланысты адам қозғалуының биомеханикалық ерекшеліктерін зерттеу
Координация және реттелу	Көру мүшелерінің құрылысы. Көрудің маңызы. Көру қызметінің бұзылуы. Көру гигиенасы. Зертханалық жұмыс «Көру жітілігі мен көру аймағының шегін зерттеу»	8.1.7.1 көруді қабылдаудың ерекшеліктерін зерттеу және көру гигиенасы ережесін сипаттау
	Есту мүшесінің құрылысы. Естудің маңызы. Естудің бұзылу себептері. Есту мүшесінің гигиенасы. Зертханалық жұмыс «Дыбысты қабылдау ерекшеліктерін зерттеу». (құлақтың есту қабілетін анықтау).	8.1.7.2 дыбысты қабылдау ерекшеліктерін зерттеу және есту гигиенасының ережелерін сипаттау
	Таяқшаның, құтышаның және түкті жасушалардың құрылымы мен қызметі. Зертханалық жұмыс «Соқыр дақты анықтау, түстердің араласуына тәжірибе, дыбыстың ауа және сүйек арқылы өтуі».	8.1.7.3 көру және есту рецепторларының құрылымы мен қызметтерін сәйкестендіру
	«Гормондар», «Гуморальдық реттелу» ұғымдары. Эндокринді, экзокринді және аралас бездердің орналасуы және қызметі. Бездерден бөлінетін гормондар.	8.1.7.4 эндокринді, экзокринді және аралас бездердің орналасқан жерлерін анықтау 8.1.7.5 бездердің негізгі қызметтерін түсіндіру
	Эндокринді бездер қызметінің бұзылуынан туындаған аурулар (гипо- және гиперфункция)	8.1.7.6 эндокриндік бездер қызметінің бұзылуынан туындаған ауруларды атау
	Адам денесінде орналасқан тері рецепторлары (терморцепторлар, механорецепторлар, ноцицептор-лар). Зертханалық жұмыс «Тері сезімталдығын зерттеу»	8.1.7.7 терінің сезімталдығын зерттеу
	Жылықанды жануарлардың тұрақты температураны сақтауындағы терінің ролі. Температураға	8.1.7.8 жылықанды жануарлардың дене температураны сақтаудағы

	сезімталдық. Терморцепторлардың температураның өзгеруіне бейімделуі.	терінің ролін сипаттау
4-тоқсан		
Көбею	Митоз. Мейоз. Митоз бен мейоздың биологиялық маңызы.	8.2.2.1 тірі ағзалардың тіршілік әрекетіндегі митоз бен мейоздың маңызын түсіндіру
	Жануарлардың көбею формалары. Жыныссыз көбею типтері. Жынысты көбею.	8.2.1.1 жануарлардың көбею тәсілдерін салыстыру
	Мүктер мен қырықжапырақтардың тіршілік циклі. Гаметофит. Спорофит.	8.2.1.2 мүктер мен қырықжапырақтардың мысалдарында жынысты және жыныссыз ұрпақтарының ерекшеліктерін түсіндіру
	Ашықтұқымды және жабықтұқымды өсімдіктердің тіршілік циклі.	8.2.1.3 ашықтұқымды және жабықтұқымды өсімдіктердің тіршілік циклінің ерекшеліктерін түсіндіру
Өсу және даму	Эмбрионалдық даму кезеңдері: бластула, гастрюла, нейрула. Ұлпалар мен мүшелердің дифференцилануы. Органогенез.	8.2.3.1 эмбрионалдық даму кезеңдерін сипаттау 8.2.3.2 әр түрлі ұрық жапырақшаларынан қалыптасатын ұлпалар мен мүшелердің дифференцилануын сипаттау
Тұқым қуалаушылық пен өзгергіштік заңдылықтары	Тұқым қуалаушылық пен өзгергіштіктің эволюциядағы маңызы. Өзгергіштік пен қоршаған орта жағдайларына бейімделгіштік арасындағы өзара байланыс.	8.2.4.1 тұқым қуалаушылық пен өзгергіштіктің эволюциядағы ролін дәйектеу
	Қолдан сұрыптау және оның селекция үшін маңызы. Қолдан сұрыптау түрлері.	8.2.4.2 ағзалар селекциясы үшін қолдан сұрыптаудың маңызын сипаттау
	Мәдени өсімдіктер мен үй жануарларының шығу орталықтары.	8.2.4.3 мәдени өсімдіктер мен үй жануарларының шығу тегінің орталықтарын оқып білу
	Қазақстан территориясында кездесетін егістік дақылдар мен үй жануарларының қолтұқымдары. Маңызды белгілер.	8.2.4.4 маңызды мәдени өсімдіктер іріктемелері мен үй жануарлары қолтұқымын сипаттау
Биосфера, экожүйе, популяция	Экожүйелердің компоненттері. Су және құрлық экожүйелері. Модельдеу «Су және құрлық экожүйелерін салыстыру»	8.3.1.1 экожүйелердің жалпы құрылымының сызбасын жасау; 8.3.1.2 су және құрлық экожүйелерін салыстыру
	Популяцияның құрылымының негізгі сипаттамалары және ерекшеліктері. Ағзалардың тіршілікке қабілеттілігінің әртүрлі тәсілдері. (Тіршілікті сақтаудың К және г стратегиялары). «Жыртқыш-жеміс» қарымқатынасы түрі. Популяция санының өзгеруі.	8.3.1.3 популяцияның негізгі қасиеттерін және құрылымдық ерекшеліктерін сипаттау; 8.3.1.4 ағзалардың тіршілікке қабілеттілігінің әртүрлі тәсілдерін зерттеу; 8.3.1.5 жыртқыш-құрбан қарым-қатынасы мысалында популяция санының өзгеру себептерін анықтау
	Тірі ағзалардың өзара қарым-қатынасы түрлері. Ағзалардың тікелей және жанама қарымқатынасы түрлері. Қоршаған орта жағдайларының өзгерістеріне ағзалардың бейімделуі.	8.3.1.6 тірі ағзалардың өзара қарым-қатынасы түрлерін сипаттау; 8.3.1.7 тірі ағзалардың қоршаған ортаның өзгермелі жағдайларына бейімделу механизмдерін түсіндіру
Адам қызметінің қоршаған	Адамның табиғаттағы ролі. Табиғатты тиімді пайдалану. Табиғатты қорғау. Биологиялық алуан түрлілікті сақтау. Дүниежүзілік Тұқым қоры.	8.3.2.1 биологиялық әртүрлілікті сақтаудың және қолдауды қажеттіктің себептерін негіздеу

ортаға әсері		8.3.2.2 Дүниежүзілік Тұқым қорының маңызын бағалау
	Қазақстан Республикасының экологиялық проблемалары. Себептері мен салдарлары. Оларды шешу жолдары.	8.3.2.3 Қазақстан аумағындағы экологиялық проблемалардың туындау себептері мен оларды шешу жолдарын түсіндіру

9-сынып

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімдері	Тақырыптары/ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
Жасушалық биология	Жасушаның негізгі компонент-терінің қызметтері. Жасуша құрылымдары:плазмалық мембрана, цитоплазма, ядро, эндоплазмалық тор, жасуша орталығы, рибосомалар, Гольджи аппараты мен лизосомалар, митохондрия, пластидтер, қозғалыс органоидтары, жасушаның қосындылары. Құрылыстары және атқаратын қызметтері.	9.4.2.1 өсімдік және жануар жасушаларының негізгі бөліктерінің құрылысы мен қызметін түсіндіру
	Жасушалардың сызықтық ұлғаюын есептеу. Ұлғаю, актуальды өлшемі және суреттің нақты өлшемі. Өлшем бірліктерін СИ жүйесіне аудару (сантиметр-миллиметр-микромметр-наномметр). Модельдеу «Микрофотографияларды пайдаланып жасушаның сызықтық ұлғаюын есептеу».	9.4.2.2 микрофотографияны қолданып, жасушалардың сызықтық ұлғаюын есептеу
Тірі ағзалардың көп түрлілігі Биосфера және экожүйе	Өртүрлі түрлерді сипаттауда бинарлық номенклатураны қолдану. Зертханалық жұмыс «Анықтағыш көмегімен өсімдіктер мен жануарлар түрлерін (жергілікті регионның) анықтау».	9.1.1.1 әр түрлі түрлерді сипаттауда бинарлы номенклатураны қолдану;
		9.1.1.2 Өсімдіктер мен жануарлардың түрлерін ерекшелік белгілері бойынша танып білу (анықтағыш бойынша)
	Популяцияның өсуінің экспоненциалды және сигмоидты қисығы.	9.3.1.1 популяция өсімінің экспоненциалдық және сигмоидтік үлгілерінің қисық сызықтарының графиктерін талдау
	Экожүйедегі энергия тасымаланың тиімділігі. Энергия ағыны және қоректік тізбектер. Экологиялық пирамида түрлері.	9.3.1.2 энергия ағымының тиімділігін есептеу;
		9.3.1.3 энергия, биомасса және сандар пирамидаларын салыстыру
Адам қызметінің қоршаған ортаға әсері	Табиғаттағы көміртек пен азот айналымы. Биосферадағы биохимиялық үрдістер. Топырақ пен шөгінді жыныстар түзудегі тірі ағзалардың рөлі.	9.3.1.4 азот пен көміртектің табиғаттағы айналымының сызбасын құру
	Пайдалы қазбаларды өндірудің қоршаған орта мен адам денсаулығына әсері.	9.3.2.1 пайдалы қазбалар өндірудің және қайта өндеудің қоршаған ортаға әсерін түсіндіру
	Пестицидтердің қоршаған орта мен адам денсаулығына әсері.	9.3.2.2 пестицидтерді пайдаланудың қоршаған орта мен адам денсаулығына әсерін түсіндіру
	Жылыжай эффектісі (булану) және озон қабатының жұқаруы. Дүниежүзілік мұхит деңгейінің, су мен	9.3.2.3 парниктік эффектінің тірі ағзаларға әсерін түсіндіру;

	атмосфера температурасының көтерілуінің тірі ағзаларға әсері.	9.3.2.4 озон қабатының бұзылуының себептері мен салдарын түсіндіру
Қоректену	Ыдырау үдерісі. Асқорыту ферменттерінің әсері. Асқорытудағы ферменттердің маңызы. Сіңіру және бөліп шығару.	9.1.2.1 адамның асқорыту жолдарындағы үдерістерді сипаттау;
		9.1.2.2 ас қорыту үдерісіндегі органикалық заттар мен сәйкесі ферменттердің арасындағы байланысты орнату
	Ферменттердің әсер ету механизмі. Ферменттің белсенді орталығы. Зертханалық жұмыс «Ферменттердің белсенділігіне әр түрлі жағдайлардың (температура, рН) әсерін зерттеу».	9.4.1.1 ферменттер механизмін оқып тану;
		9.1.2.3 ферменттердің белсенділігіне әр түрлі жағдайлардың (температура, рН) әсерін зерттеу
Заттар тасымалы	Өттің әсерінен майлардың эмульгациясы. Зертханалық жұмыс «Өттің әсерінен майлардың эмульгациялануын зерттеу».	9.1.2.4 өттің әсерінен майлардың эмульгациялануы үдерісін зерттеу
	Активті және пассивті тасымалдардың ұқсастығы мен айырмашылығы. Жасуша мембранасы арқылы тасымалдану. Белсенді тасымалдану кезіндегі энергияның жұмсалыуы.	9.1.3.1 активті және пассивті тасымалдарды салыстыру
		9.1.3.2 өсімдіктердегі транспирация үдерісінің мәнін түсіндіру;
		9.1.3.3 ішкі және сыртқы факторлардың транспирацияға әсерін зерттеу
2-тоқсан	Сыртқы және ішкі факторлардың транспирацияға әсері. Зертханалық жұмыс «Транспирация үдерісі кезіндегі сыртқы факторларды (температура, ылғалдылық пен су буының қысымы, ауа қозғалысын) зерттеу. Зертханалық жұмыс «Ішкі факторларды: Буландыратын беттің ауданы және бұл беттік ауданның өсімдік көлеміне қатынасының (кутикула мен лептесіктер) транспирация үдерісіне әсері».	9.1.3.4 сыртқы факторлардың флоэма арқылы заттардың тасымалдануына әсерін зерттеу
	Сыртқы факторлардың флоэмада зат тасымалына әсері: температура, ылғалдылық, жарық	
Тыныс алу	Анаэробты және аэробты тыныс алу. Анаэробты және аэробты тыныс алу үдерістерін химиялық реакция теңдеулерін қолданып қарастыру. Анаэробты және аэробты тыныс алуының тиімділіктері.	9.1.4.1 тыныс алу реакциясының химиялық теңдеуін пайдалана отырып, анаэробты және аэробты тыныс алуы салыстыру
	Аэробты, анаэробты тынысалу үдерістерімен байланысты бұлшық еттердің қажуы. Аэробты және анаэробты тынысалуға физикалық жүктемелердің әсері.	9.1.4.2 бұлшықет қажуы және аэробты, анаэробты тыныс алу үдерістері арасындағы байланысты қарастыру
Бөліп шығару	Нефронның құрылысы және қызметі. Ультрафилтрация. Абсорбция және таңдамалы реабсорбция. Несептің құрамы. Филтрация мен кері филтрацияның себептері.	9.1.5.1 нефронның құрылысы мен қызметін сипаттау;
		9.1.5.2 филтрация және несептің түзілу үрдістерін сипаттау

	Бүйрек жұмысына әсер ететін факторлар: тамақтану рационы, дене температурасының күрт түсуі, дәрілік препараттар, созылмалы және инфекциялық аурулар (кариес, іріңді ангина т.б.)	9.1.5.3 бүйректің жұмысына әсер ететін факторларды сипаттау
	Зәр шығару жүйесінің гигиенасы. Бүйрек және зәр шығару жүйесінің аурулары: пиелонефрит, цистит, бүйрекке тастың жиналуы. Себептері және алдын алу шаралары.	9.1.5.4 бүйрек және зәр шығару жүйесі ауруларының алдын алу жолдарын түсіндіру
	Құрлықта, шөлде, тұщы және тұзды суларда тіршілік ететін тірі ағзалардың зат алмасуының соңғы өнімдері. Құрамында азоты бар органикалық заттардың ыдырау өнімдері: аммиак, несепнәр, несеп қышқылы.	9.1.5.5 әртүрлі ағзалардың мекен ету ортасы мен зат алмасудың соңғы өнімдері арасындағы байланысты орнату
Координация және реттелу	Нейрондардың түрлері мен қызметтері. Жүйке ұлпасының қызметі (глиальды жасушалар). Аксондардың миеленді және миеленсіз қабықтары. Синапстар және медиаторлар.	9.1.7.1 жүйке жасушасының құрылысы мен қызметі арасындағы өзара байланысты орнату;
	Модельдеу «Жүйке ұлпаларын зерттеу».	9.1.7.2 жүйке ұлпалары мен оның құрылымдық бөліктерінің қызметтерін талдау
	Миеленді, миеленсіз аксондарда жүйке импульстарының туындауы және өткізілуі. Өткізу жылдамдығы. Мембраналық потенциал, тыныштық потенциалы және әрекет потенциалы. Модельдеу «Жүйке импульстарының туындауы мен таралу жылдамдығын зерттеу».	9.1.7.3 жүйке импульсінің туындауы мен өтуін сипаттау
	Тірі ағзалардағы электрлік үдерістер. Электрорецепторлар және электрлі мүшелер.	9.4.4.1 тірі ағзалардағы электрлік үдерістерді зерттеу
	Тынысалу мен тыныс шығарудың реттелуі мысалында нейрогумо-ральдық реттелу механизмі. Жүйкелік және гуморальдық реттелуді салыстыру. Ағзаның күйзеліске бейімделуі.	9.1.7.4 нейрогуморалды реттелудің механизмін түсіндіру
	Нейрокомпьютерлік интерфейс. Компьютер мен ми арасындағы ақпарат алмасу жүйесі.	9.4.4.2 «компьютер-ми» интерфейс технологиясының ерекшеліктерін оқып білу
	Гомеостазды тұрақты ұстаудың механизмдері.	9.1.7.5 ағзаның ішкі ортасының тұрақтылығын ұстаудағы гомеостазды сақтаудың механизмін түсіндіру
	Өсімдіктердің өсуі мен дамуын реттеуші. Зертханалық жұмыс «Ауксиннің өсімдіктерге әсерін зерттеу».	9.1.7.6 өсімдіктердің өсуі мен дамуына әсер ететін заттардың әрекетін талдау
3-тоқсан		
Қозғалыс	Бұлшық еттің жұмысы. Демонстрация «Негізгі бұлшық еттердің жұмысын өзіндік бақылау, иық белдеуінің қол қозғалысындағы рөлі.Бұлшықет қозғалысын реттеу» Зертханалық жұмыс «Статикалық және динамикалық жұмыс кезіндегі бұлшық еттің қажуын зерттеу».	9.1.6.1 қол бұлшық еттерінің максималды жұмыс күшін және күшке төзімділігін зерттеу;
		9.1.6.1 қол бұлшық еттерінің максималды жұмыс күшін және күшке төзімділігін зерттеу;
Молекулалық биология	Дезоксирибонуклеин қышқылының молекулалық құрылысының принциптері:нуклеотидтердің комплементарлылығы. Модельдеу «Дезоксирибонуклеин қышқылы» молекуласын құру»	9.4.1.2 дезоксирибонуклеин қышқылының молекуласының қос шиыршықты құрылымын сипаттау;
		9.4.1.3 дезоксирибонуклеин

		қышқылының құрылымдық қағидаларынегізінде үлгілеу
Жасушалық цикл	Интерфаза. Интерфаза кезеңдері: G1, S және G2.	9.2.2.1 жасуша айналымының интерфаза кезіндегі жүретін үдерістерді түсіндіру
	Митоз. Митоз фазалары. Зертханалық жұмыс «Пияз тамыр ұшындағы жасушалардан митозды зерттеу»	9.2.2.2 митоздың кезеңдерін сипаттау
	Мейоз. Мейоз фазалары. Мейоз бен митозды салыстыру. Модельдеу «Мейоз кезеңдерін зерттеу».	9.2.2.3 мейоз кезеңдерін сипаттау; 9.2.2.4 митоз және мейоз үдерістерін салыстыру
Тұқым қуалаушылық пен өзгештік заңдылықтары	Мендель ашқан белгілердің тұқымқуалау заңдылықтары. Тұқымқуалаушылықты зерттеудің гибридологиялық әдісі.	9.2.4.1 генетиканың дамуы мен қалыптасуындағы Мендель зерттеулерінің ролін бағалау
	Тұқымқуалаушылық заңдылықтарының цитологиялық негіздері. Гаметалар тазалығы және оның цитологиялық негіздемесі. Моногибридті және дигибридті будандастыру. Басымдылық заңы. Ажырау заңы	9.2.4.2 моногибридті будандастырудың цитологиялық негіздерін дәлелдеу және есептер шығару;
		9.2.4.3 дигибридті будандастырудың цитологиялық негіздерін дәлелдеу және есептер шығару
		9.2.4.4 толық және толымсыз доминанттылықты салыстыру;
	Аллельді гендердің әрекеттесуі: толықжәне толымсыз. Доминантты-лық белгілердің пайда болуы. Талдаушы шағылыстыру ұғымы мен оның практикалық маңызы.	9.2.4.5 талдаушы будандастыру-дың маңыздылығын бағалау
		9.2.4.6 жынысты анықтау теориясын сипаттау;
	Жыныс генетикасы. Жынысты анықтаудың генетикалық механизмі. Жыныспен тіркесіп тұқымқуалау. Гемофилия және дальтонизм.	9.2.4.7 жынысты анықтау кезінде хромосомалардың ролін түсіндіретін сызба жасау
		9.2.4.8 адамның қан тобының тұқымқуалауын және қан топтарын анықтау механизмін түсіндіру
	Адам қан топтарының тұқымқуалау заңдылықтары. Резус-фактор.	9.2.4.9 адам генетикасын зерттеудің негізгі әдістерін сипаттау;
	Адам генетикасы. Адамның тұқым-қуалау белгілерін зерттеу әдістері. Адамның генетикалық аурулары-ның алдын алу. Модельдеу «Адамның генеалогиялық шежіре ағашын құру»	9.2.4.10 шежіре сызбасын құру
	Өнімділікті арттыратын заманауи ауыл шаруашылық технологиялары. Өнімділігі жоғары ауыл шаруашылықты жүргізудің жаңа баламалы жолдары.	9.2.4.11 мәдени өсімдіктердің өнімділігін арттыру үшін заманауи ауылшаруашылық технологияларды қолданылуын зерттеу
Микробиология және биотехнология	Биотехнологиялық үдерістің жалпы сызбасы және биотехнологияда алынатын өнімдері (медицинада, өнеркәсіпте және ауылшаруашылықта). Инсулин өндірісі.	9.4.3.1 инсулин өндіру мысалында биотехнологиялық үдерістің жалпы сызбасын сипаттау; 9.4.3.2 биотехнологияда өндірілетін өнімдерге мысал келтіру
4-тоқсан		

Көбею	Адамның жыныс жүйесінің құрылымы мен қызметі.	9.2.1.1 адамның жыныс жүйесінің құрылысын сипаттау
	Екінші реттік жыныстық белгілер. Ұлдар мен қыздардың жыныстық жетілуі. Биологиялық және әлеуметтік жетілу.	9.2.1.2 жыныстық жетілу кезеңіндегі екінші реттік жыныстық белгілердің дамуын сипаттау
	Менструалдық цикл: менструалдық циклындағы эстроген мен прогестерон гормондарының маңызы.	9.2.1.3 менструалдық цикл мен эстроген және прогестеронның маңызын сипаттау
	Контрацепция түрлері. Жыныстық жолмен берілетін аурулар: жүре пайда болған иммундық дефицитінің синдромы (ЖИТС), сифилис, гонорея, гепатит В, С. Алдын алу шаралары.	9.2.1.4 -контрацепцияның түрлерін және жыныстық жолмен таралатын аурулардың салдары мен алдын алу шараларын түсіндіру
Өсу және даму	Құрсақта даму. Ұрықтық дамудың алғашқы кезеңдері. Ұрықтың қалыптасуы мен дамуы.	9.2.3.1 ұрықтың дамуындағы плацентаның маңызын түсіндіру; 9.2.3.2 эмбрион мен ұрықтың дамуын салыстыру
	Шылым шегу, есірткі мен ішімдіктің адам ұрығының дамуына тигізетін әсері	9.2.3.3 адам ұрығының дамуына шылым шегу, алкоголь мен басқа есірткілер әсерінің салдарын түсіндіру
Эволюциялық даму	Жердегі тіршіліктің пайда болуы кезеңдері.	9.2.5.7 Жердегі тіршіліктің даму-ының негізгі кезеңдерін оқып білу
	Эволюциялық ұғымдардың қалыптасуы және дамуы. Ч.Дарвиннің эволюциялық ілімінің негізгі қағидалары. Эволюцияның қазіргі заман теориясының пайда болуы.	9.2.5.1 К. Линней мен Ж.Б. Ламарк еңбектерінің негізгі қағидаларын оқып зерттеу; 9.2.5.2 эволюция ілімінің қалыптасуындағы. Ч.Дарвин еңбектерінің ролін түсіндіру
	Эволюцияның қозғаушы күштері. Табиғи сұрыпталу нәтижесіндегі бейімделушілік. Эволюциялық үдерістегі өзгергіштіктің (мутация-лық, комбинативтік) ролі. Табиғи сұрыпталу, оның түрлері (қозғаушы және тұрақтандырушы). Тіршілік үшін күрес (түрішілік, тұраралық). Модельдеу «Бейімделгіштікті табиғи сұрыпталу нәтижесі ретінде зерттеу (көбелек)».	9.2.5.3 эволюцияның қозғаушы күштерін сипаттау; 9.2.5.4 ағзалардың бейімделудегі табиғи сұрыпталудың ролін сипаттау
	«Түр» ұғымының анықтамасы. Түр-дің құрылымы. Түр критерийлері. «Түр түзілу» ұғымы. Түр түзілудің тәсілдері мен механизмдері.	9.2.5.5 түрдің құрылымы мен критерийлерін сипаттау; 9.2.5.6 түр түзілу үдерісін түсіндіру

Негізгі орта білім беру деңгейінің 7-9-сыныптарына арналған «География» оқу пәні бойынша үлгілік оқу бағдарламасы

«География» пәні бойынша оқу жүктемесінің жоғары шекті көлемі:

- 1) 7-сыныпта аптасына 1,5 сағат, оқу жылында 51 сағат;
- 2) 8-сыныпта аптасына 1,5 сағат, оқу жылында 51 сағат;
- 3) 9-сыныпта аптасына 1,5 сағат, оқу жылында 51 сағатты құрайды.

Ұзақ мерзімді жоспар

1) 7-сынып:

Бөлімше	Тақырыптар	Оқыту мақсаттары
Білім алушылар:		
1-тоқсан		
1 Географияны зерттеу тәсілдері		
1.1 Зерттеу және зерттеушілер	Географияны зерттеу нысандары	7. 1. 1. 1 географияның зерттеу нысандарын анықтайды
	География ғылымының дамуы	7. 1. 1. 2 саяхатшылар мен зерттеушілердің география ғылымының дамуына қосқан үлесін сипаттап, баға береді
	Географиялық дерек көздері	7. 1. 1. 3 географиялық дереккөздермен жұмыс істейді: карта, сурет, мәтін, фотосуреттер, графикалық материалдар
	Географиялық тәжірибелер.	7. 1. 1. 4 географиялық нысандардың қасиеттерін тәжірибелік жолмен анықтайды
	Далалық зерттеулер әдістері	7. 1. 1. 5 географиялық далалық зерттеу әдістерін қолданады, көрсеткіштерді тіркейді, жинақтайды, өңдейді, талдайды
	Географияда графикалық әдістердің қолданылуы	7. 1. 1. 6 географиялық нысандардың, құбылыстардың және үдерістердің ерекшеліктерін графикалық түрде көрсете алады: диаграмма, профиль, график
2 Картография және географиялық деректер базасы		
2.1 Географиялық карталар	Географиялық картосхемаларды қолдану	7. 2. 1. 1 тақырып бойынша картосхемаларды жасай алады
	Географиялық номенклатура	7. 2. 1. 2 географиялық номенклатура нысандарын картадан көрсетеді
2.2. Географиялық деректер базасы	Географиялық деректерді ұйымдастыру	7. 2. 2. 1 географиялық нысандарды топтастырып кесте түрінде көрсетеді
3 Физикалық география		
3.1 Литосфера	Литосфераның құрылысы мен заттық құрамы	7. 3. 1. 1 литосфераның құрылысы мен заттық құрамын анықтайды
	Жердің тектоникалық құрылысы	7. 3. 1. 2 жердің тектоникалық құрылымы мен литосфералық плиталардың орналасуын картадан көрсетеді және сипаттайды
	Литосфераның тектоникалық қозғалыстары	7. 3. 1. 3 жер қыртысының тектоникалық қозғалыстарын талдайды: дрейф, коллизия, субдукция, спрединг
	Литосфералық катаклизмдер	7. 3. 1. 4 дүние жүзінде және Қазақстанда литосфералық катаклизмдердің себеп-салдарын, таралуын түсіндіреді
		7. 3. 1. 5 қазақстандық компонент негізінде литосфералық катаклизмдер барысында өзін өзі ұстау ережелерін түсіндіреді
2-тоқсан		
3 Физикалық география		
3.2 Атмосфера	Атмосфера және оның құрамдас бөліктері	7. 3. 2. 1атмосфераның құрамын сипаттайды
		7. 3. 2. 2 атмосфераның құрылысы мен қабаттарының ерекшеліктерін графикалық түрде бейнелеп, түсіндіреді
	Ауа райы және метеорологиялық элементтер	7. 3. 2. 3 «ауа райы» ұғымын түсіндіреді
		7. 3. 2. 4 метеорологиялық элементтер мен құбылыстарды сипаттап, зерттеу маңыздылығын анықтайды

		7. 3. 2. 5 метеорологиялық элементтердің көрсеткіштерін өлшеп, метеорологиялық құрал-жабдықтарды қолданумен тіркейді
		7. 3. 2. 6 жергілікті жер мүмкіндігі бойынша температура, қысым, жел, бұлттылық, жауын-шашын, ылғалдылық метеорологиялық элементтерінің көрсеткіштері бойынша синоптикалық графикалық материалдарды жасайды
	Қолайсыз атмосфералық құбылыстар	7. 3. 2. 7 жергілікті компонентті қосымша қамту негізінде қолайсыз атмосфералық құбылыстарды талдай отырып, сақтану шараларын ұсынады
3 Физикалық география		
3.3 Гидросфера	Гидросфера және оның құрамдас бөлігі	7. 3. 3. 1 гидросфера және оның құрамдас бөліктерін сипаттайды
	Су ресурстарының маңыздылығы	7. 3. 3. 2 су ресурстарының маңыздылығын түсіндіреді
	Дүниежүзілік мұхиттың географиялық жағдайы	7. 3. 3. 3 дүниежүзілік мұхиттың құрамын, географиялық жағдайын сипаттайды
		7. 3. 3. 4 мұхит және оның құрамдас бөліктерін жоспар бойынша сипаттайды
	Дүниежүзілік мұхит суларының қасиеттері	7. 3. 3. 5 мұхит суының қасиеттеріне әсер ететін факторларды анықтайды
	Мұхит суларының қозғалыстары	7. 3. 3. 6 мұхит суының қозғалыстарын жіктеп, түсіндіреді
	Мұхиттармен байланысты апаттар	7. 3. 3. 7 мұхитар мен теңіздермен байланысты апаттарды топтастырып, сақтану шараларын ұсынады
	Дүниежүзілік мұхиттың проблемалары	7. 3. 3. 8 дүниежүзілік мұхит проблемаларын топтастырып, шешу жолдарын ұсынады
3-тоқсан		
3 Физикалық география		
3.4 Биосфера	Биосфера және оның құрамдас бөліктері	7. 3. 4. 1 биосфераның құрамын, құрылымын, шекаралары мен қасиеттерін анықтайды
	Туған өлкенің флорасы мен фаунасы	7. 3. 4. 2 өлкеге тән өсімдіктер мен жануарларды анықтайды және «Қызыл кітапқа» енген түрлерін атайды
	Қазақстанның топырақ түрлері	7. 3. 4. 3 Қазақстанда топырақ түрлерінің таралуын анықтайды
		7. 3. 4. 4 жергілікті компонентті қосымша қамту негізінде топырақ ресурстарына баға береді
	Топырақтың экологиялық проблемалары	7. 3. 4. 5 топырақтардың экологиялық проблемаларын жіктеп, шешу жолдарын ұсынады
3 Физикалық география		
3.5 Табиғи-аумақтық кешендер	Табиғи-аумақтық кешендердің қалыптасуы	7. 3. 5. 1 географиялық қабық, мұхиттар және материктер, зоналар және белдеулер, ландшафтар табиғи-аумақтық кешендерінің қалыптасуын түсіндіреді
	Табиғи-аумақтық кешендердің түрлері	7. 3. 5. 2 жергілікті компонентті қосымша қамту негізінде әртүрлі деңгейдегі табиғи-аумақтық кешендерін жоспар бойынша сипаттайды
	Туған өлкемнің визит карточкасы: өлкетанудың деректер базасын әзірлеу	7. 3. 5. 3 туған өлкенің табиғи-аумақтық кешендерін жоспар бойынша сипаттайды және өлкетану деректер базасын әртүрлі формада ұсынады
4 Әлеуметтік география		

4.1 Халық географиясы	Дүниежүзі халқының тілдік әулеттері мен топтары	7. 4. 1. 1 дүниежүзі халқықтарының этнолингвистикалық жіктелінуін түсіндіреді
	Дүниежүзі халқының діни құрамы	7. 4. 1. 2 дүние жүзі халқының діни құрамы мен діндердің таралу аймақтарын анықтайды
	Дүниежүзінің тарихи-мәдени аймақтары	7. 4. 1. 3 халықтың этникалық және діни құрамына байланысты дүниежүзінің тарихи-мәдени өркениеттік аймақтарының қалыптасуын түсіндіреді
	Ұлтаралық және дінаралық келісім	7. 4. 1. 4 қазақстандық компонентті қосымша қамту негізінде ұлтаралық және дінаралық келісімнің қажеттілігін дәлелдейді және қалыптастыру жолдарын ұсынады
4-тоқсан		
5 Экономикалық география		
5.1 Табиғи ресурстар	Табиғи ресурстардың жіктелуі	7. 5. 1. 1 табиғи ресурстарды жіктейді
		7. 5. 1. 2 жергілікті компонентті қосымша қамту негізінде табиғи ресурстардың таралу заңдылықтарын талдайды
		7. 5. 1. 3 табиғи ресурстардың шоғырлануын картада көрсетеді
	Табиғи ресурстарды игерумен байланысты проблемалар	7. 5. 1. 4 жергілікті компонентті қосымша қамту негізінде табиғи ресурстарды игерумен байланысты проблемаларды талдап, шешу жолдарын ұсынады
5 Экономикалық география		
5.2 Әлеуметтік-экономикалық ресурстар	Көлік инфрақұрылымы	7. 5. 2. 1 қазақстандық компонентті қосымша қамту негізінде көлік инфрақұрылымының элементтерін сипаттап, маңыздылығына баға береді
	Әлеуметтік инфрақұрылым	7. 5. 2. 2 қазақстандық компонентті қосымша қамту негізінде әлеуметтік инфрақұрылым элементтерін сипаттап, маңыздылығына баға береді
5.3 Дүниежүзілік шаруашылықтың салалық және аумақтық құрылымы	Дүниежүзілік шаруашылықтың салалары: ауыл шаруашылығы мен өнеркәсіп	7. 5. 3. 1 ауыл шаруашылық, өнеркәсіп шаруашылық салаларын жіктеу арқылы маңыздылығын түсіндіреді
6 Елтану және саяси география негіздері		
6.1 Дүние жүзі елдері	Дүниежүзі елдерінің географиялық жағдайы	7. 6. 1. 1 қазақстандық компонентті қосымша қамту негізінде елдерді географиялық орнына байланысты топтастырады
		7. 6. 1. 2 қазақстандық компонентті қосымша қамту негізінде елдердің географиялық орнын жоспар бойынша сипаттайды
	Елдердің экономикалық географиялық жағдайы	7. 6. 1. 3 қазақстандық компонентті қосымша қамту негізінде елдерді экономикалық-географиялық орнына байланысты топтастырады
		7. 6. 1. 4 қазақстандық компонентті қосымша қамту негізінде елдердің экономикалық-географиялық жағдайын жоспар бойынша сипаттайды
		7. 6. 1. 5 қазақстандық компонентті қосымша қамту негізінде елдердің экономикалық-географиялық жағдайына баға береді
		7. 6. 1. 6 қазақстандық компонентті қосымша қамту негізінде елдердің географиялық, экономикалық-

		географиялық жағдайын жақсарту жөнінде ұсыныс жасайды
2) 8-сынып:		
Бөлімдер	Тақырып	Оқыту мақсаттары: Білім алушы
1-тоқсан		
1 Географиялық зерттеу әдістері		
1.1 Зерттеу және зерттеушілер	География ғылымының салалары	8. 1. 1. 1 география ғылымының салаларға бөлінуін графикалық түрде көрсетіп түсіндіреді
		8. 1. 1. 2 география ғылымы салаларындағы маңызды зерттеулерді анықтайды
	Географиялық зерттеу әдістерінің түрлері	8. 1. 1. 3 далалық, картографиялық, теориялық географиялық зерттеу әдістерінің мәнін түсіндіріп, қолданады
	Географиялық деректерді өңдеу және талдау	8. 1. 1. 4 қазақстандық компонентті қосымша қамтумен сандық және сапалық географиялық деректерді өңдеп, талдайды
	Географиялық модельдер	8. 1. 1. 5 географиялық нысандардың, құбылыстардың және үдерістердің модельдерін түрлі материалдардан немесе түрлі техникаларда жасау арқылы ерекшеліктері мен қасиеттерін түсіндіреді
	Зерттеу нәтижелерінің ұсыну формалары	8. 1. 1. 6 зерттеу нәтижелерін түрлі формада ұсынады
2 Картография және географиялық деректер базасы		
2.1 Географиялық карталар	Тақырыптық карталар және оларды қосымша сипаттайтын элементтер	8. 2. 1. 1 тақырыптық карталарды сипаттайтын қосымша элементтерді құрастырады: профиль, диаграмма, график, кесте
		8. 2. 1. 2 географиялық шартты белгілер мен карталарды сипаттайтын қосымша элементтерді қолдана отырып, тақырыптық карталарды оқиды
	Тақырыптық карталарды оқу	8. 2. 1. 3 географиялық номенклатура нысандарын кескін картадан көрсетеді
2.2 Географиялық деректер базасы	Географиялық деректер базасын құрастыруда ақпараттық-коммуникациялық технологиялардың рөлі	8. 2. 2. 1 ақпараттық-коммуникациялық технологияны қолдана отырып, географиялық деректер базасын құрастырады
3 Физикалық география		
3.1 Литосфера	Жер бедерінің қалыптасу және таралу заңдылықтары	8. 3. 1. 1 жер бедерінің қалыптасу және таралу заңдылықтарын зерттейді
	Жер бедерінің жіктелуі	8. 3. 1. 2 жер бедері түрлерін жіктейді;
		8. 3. 1. 3 жер бедері түрлерін жоспар бойынша сипаттайды
	Материктер мен мұхиттардың ірі орографиялық объектілері	8. 3. 1. 4 материктер мен мұхиттарда орналасқан ұқсас орографиялық бірліктерді салыстырады
	Тау жыныстары мен минералдардың жіктелуі	8. 3. 1. 5 тау жыныстары мен минералдарды түрлі белгілері бойынша жіктейді
	Тау жыныстары мен минералдардың қалыптасу заңдылықтарына байланысты	8. 3. 1. 6 тау жыныстары мен минералдардың қалыптасу заңдылықтарына байланысты пайдалы қазбалардың таралуына талдау жасайды

	пайдалы қазбалардың таралуы	
	Тау жыныстары мен минералдардың қасиеттері	8. 3. 1. 7 тау жыныстары мен минералдардың қасиеттерін анықтайды
	Тау жыныстарының жасын анықтау	8. 3. 1. 8 тау жыныстарының жасын анықтау әдістерін түсіндіреді
	Геологиялық жыл санау мен геохронологиялық кесте	8. 3. 1. 9 геологиялық жыл санау мен геохронологиялық кестені талдап, жер қыртысының және тіршіліктің дамуындағы ірі кезеңдері мен геологиялық оқиғаларды ажырата алады
	Жер бедерінің адамзат тіршілігі мен шаруашылығына тигізетін әсері	8. 3. 1. 10 жергілікті компонентті қосымша қамту негізінде жер бедерінің адамзат тіршілігі мен шаруашылығына тигізетін әсеріне баға береді
2-тоқсан		
3 Физикалық география		
3.2 Атмосфера	Климат түзуші факторлар	8. 3. 2. 1 климат түзуші факторларды талдайды
	Атмосфераның ғаламдық циркуляциясы	8. 3. 2. 2 атмосфераның ғаламдық циркуляциясын талдап, түсіндіреді
	Климаттық белдеулер	8. 3. 2. 3 климаттық белдеулерді талдайды
	Материктердің климаттық ерекшеліктері	8. 3. 2. 4 әр материкте орналасқан ұқсас климаттық белдеулерді салыстырады
	Климаттың адамзат тіршілігі мен шаруашылығына тигізетін әсері	8. 3. 2. 5 жергілікті компонентті қосымша қамту негізінде климаттың адамзат тіршілігі мен шаруашылығына тигізетін әсеріне баға береді
	Адамзат әрекетінің атмосфераға тигізетін кері әсері	8. 3. 2. 6 адамзат әрекетінің атмосфера мен климатқа тигізетін кері әсерін топтастырады, шешу жолдарын ұсынады (қазақстандық компонент негізінде)
3 Физикалық география		
3.3 Гидросфера	Құрлық суларының түрлері мен қалыптасуы	8. 3. 3. 1 құрлық суларының қалыптасу жолдарын анықтайды
	Құрлық суларының шаруашылық маңыздылығы	8. 3. 3. 2 құрлық суларының негізгі түрлерінің шаруашылық маңызын түсіндіреді (қазақстандық компонент негізінде)
	Өзен аңғарының құрылысы	8. 3. 3. 3 өзен аңғарының құрылысын түсіндіреді
	Өзендердің гидрологиялық режимі	8. 3. 3. 4 қазақстандық компонентті қосымша қамту негізінде өзендердің гидрологиялық режимін түсіндіреді
	Көлдер мен мұздықтар	8. 3. 3. 5 дүние жүзінің және Қазақстанның көлдері мен мұздықтарын жоспар бойынша сипаттайды
	Құрлық суларының экологиялық проблемалары	8. 3. 3. 6 жергілікті компонентті қосымша қамту негізінде құрлық суларының экологиялық проблемаларын жіктеп, шешу жолдарын ұсынады
	Су апаттары	8. 3. 3. 7 жергілікті компонентті қосымша қамту негізінде су апаттарының алдын алу шараларын ұсынады
3 Физикалық география		
3.4 Биосфера	Табиғат зоналары мен биіктік белдеулер	8. 3. 4. 1 табиғат зоналары мен биіктік белдеулерінің қалыптасуын түсіндіреді

	Материктердің табиғи зоналары	8. 3. 4. 2 табиғат зоналарын жоспар бойынша сипаттайды
		8. 3. 4. 3 әр материкте орналасқан ұқсас табиғат зоналар мен биіктік белдеулерді салыстырады
	Мұхиттарда тіршілік дүниесі	8. 3. 4. 4 мұхиттағы тіршілік дүниесінің таралуын анықтайды
	Өсімдік әлемі мен жануарлар дүниесін қорғау	8. 3. 4. 5 өсімдік әлемі мен жануарлар дүниесін қорғау қажеттілігін дәлелдейді, қорғау жолдарын ұсынады
3-тоқсан		
3 Физикалық география		
3.5 Табиғи-аумақтық кешендер	Географиялық қабықтың құрамы мен құрылысы	8. 3. 5. 1 географиялық қабықтың құрамы мен құрылысын графикалық түрде көрсетіп, түсіндіреді
	Географиялық қабықтың заңдылықтары	8. 3. 5. 2 географиялық қабық заңдылықтарының маңыздылығын түсіндіреді
4 Әлеуметтік география		
4.1 Халық географиясы	Халық санағы	8. 4. 1. 1 халық санының анықтау әдістерін түсіндіреді;
	Ұдайы өсудің түрлері	8. 4. 1. 2 дүниежүзі елдерін халықтың ұдайы өсу түрі бойынша жіктейді
	Демографиялық көрсеткіштер мен демографиялық жағдай	8. 4. 1. 3 елдердің демографиялық жағдайын талдап, демографиялық көрсеткіштерін есептейді: халық саны, туу және өлім коэффициенттері, табиғи және механикалық өсім, жалпы өсім, жас-жыныстық көрсеткіштер, ұлттық және діни құрам
		8. 4. 1. 4 елдердің демографиялық көрсеткіштерін графикалық түрде ұсынып, түсіндіреді
	Демографиялық проблемалар	8. 4. 1. 5 дүниежүзі елдерін демографиялық проблемалары бойынша жіктейді
	Демографиялық саясат	8. 4. 1. 6 «демографиялық саясат» ұғымын түсіндіре отырып жекелеген дүниежүзі елдеріне қатысты демографиялық саясаттың өзіндік моделін ұсынады
5 Экономикалық география		
5.1 Табиғи ресурстар	Табиғи ресурстардың экономикалық және экологиялық тұрғыдан бағалау	8. 5. 1. 1 табиғи ресурстарды экономикалық және экологиялық тұрғыдан бағалайды
	Дүниежүзі аймақтарының табиғи-ресурстық потенциалы	8. 5. 1. 2 жекелеген дүниежүзі аймақтарының табиғи-ресурстық әлеуетін бағалайды
	Табиғи ресурстардың өңдеу технологиясы, орталықтары және дайын өнім түрлері	8. 5. 1. 3 қазақстандық компонентті қосымша қамту негізінде жекелеген табиғат ресурстарын өңдеу технологиясын сипаттай отырып, орталықтары мен дайын өнім түрлерін атайды
4-тоқсан		
5 Экономикалық география		
5.2 Әлеуметтік-экономикалық ресурстар	Экономикалық инфрақұрылымның элементтері мен функциялары	8. 5. 2. 1 қазақстандық компонентті қосымша қамту негізінде экономикалық инфрақұрылымның элементтерін сипаттап, маңыздылығына баға береді

5.3 Дүниежүзілік шаруашылықтың салалық және аумақтық құрылымы	Дүниежүзілік шаруашылықтың салалық құрамы: өндіруші және өңдеуші және қызмет салалары	8. 5. 3. 1 өндіруші және өңдеуші, қызмет саласы шаруашылық түрлерін жіктейді
	Ауылшаруашылық, өнеркәсіп және қызмет салаларын ұйымдастыру түрлері	8. 5. 3. 2 қазақстандық компонентті қосымша қамту негізінде ауылшаруашылық және өнеркәсіп өндірісін, қызмет саласын ұйымдастыру түрлерін сипаттайды
	Ауылшаруашылық, өнеркәсіп және қызмет салаларын орналастыру факторлары	8. 5. 3. 3 қазақстандық компонентті қосымша қамту негізінде ауыл шаруашылық және өнеркәсіп өндірісін, қызмет саласын орналастыру факторларын талдайды
	Дүниежүзілік шаруашылық салаларын сипаттау	8. 5. 3. 4- дүниежүзі шаруашылығы салаларын жоспар бойынша сипаттайды
6 Елтану және саяси география негіздері		
6.1 Дүние жүзі елдері	Дүниежүзінің саяси картасы	8. 6. 1. 1 саяси картаның басты нысандарын сипаттайды
	Елдердің саяси типологиясы	8. 6. 1. 2 елдерді басқару формасы және мемлекеттік құрылымы бойынша топтастырады
	Саяси картадағы сандық және сапалық өзгерістер	8. 6. 1. 3 саяси картаның сандық және сапалық өзгерістерін талдайды
	Елдердің саяси-географиялық жағдайы	8. 6. 1. 4 елдердің саяси-географиялық жағдайына баға береді
	Саяси интеграция. Қазақстанның саяси-интеграциялық үдерістердегі мүдделері, бағыттары және бастамалары	8. 6. 1. 5 саяси интеграцияның қажеттілігі мен мақсаттарын түсіндіреді 8. 6. 1. 6 Қазақстанның саяси интеграциядағы мүдделері мен мақсаттарын талдайды
3) 9-сынып:		
Оқу жоспарындағы ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Тақырыптар/Ұзақ мерзімді жоспардың мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
1 Географиялық зерттеу әдістері		
1.1 Зерттеу және зерттеушілер	Қазақстандық географтардың зерттеулері	9. 1. 1. 1 география ғылымының дамуына үлес қосқан қазақстандықтардың зерттеулері туралы баяндайды
	География ғылымының қазіргі заманғы өзекті зерттеу проблемалары	9. 1. 1. 2 география ғылымының қазіргі заманғы өзекті проблемаларын анықтайды
	Географиялық нысандар мен құбылыстарды номинациялау ерекшеліктері	9. 1. 1. 3 географиялық нысандар мен құбылыстарды номинациялау ерекшеліктерін анықтайды
	Қазақтың халықтық географиялық терминдері	9. 1. 1. 4 қазақ халқының халықтық географиялық терминдерінің мағынасын түсіндіреді
	Зерттеу нәтижелерін ұсынудың академиялық формалары	9. 1. 1. 5 зерттеу нәтижелерін түрлі академиялық формада ұсынады
2 Картография және географиялық деректер базасы		
2.1 Географиялық карталар	Географиялық нысандарды, үдерістер мен құбылыстарды картадан көрсету тәсілдері	9. 2. 1. 1 қазақстандық маңызды географиялық нысандарды, процестер мен құбылыстарды карталардан көрсету барысында сипаттайды

	Географиялық номенклатура нысандарын көрсету тәсілдері	9. 2. 1. 2 Қазақстанның географиялық номенклатура нысандарын картадан көрсетеді
2.2 Географиялық деректер базасы	Жерді қашықтықтан зерделеу әдістері	9. 2. 2. 1 Жерді қашықтықтан зерделеудің әдістерін сипаттап, маңыздылығы мен ерекшеліктерін түсіндіреді
	Геоакпараттық жүйелер технологияларын қолдану аясы	9. 2. 2. 2 шаруашылық пен ғылым салаларында геоакпарат технологияларын қолдану маңыздылығын сипаттайды
3 Физикалық география		
3.1 Литосфера	Қазақстан аумағының геологиялық тарихы және тектоникалық құрылымы	9. 3. 1. 1 жергілікті компонентті қосымша қамту негізінде Қазақстанның жер бедерінің геологиялық тарихын және тектоникалық құрылымын анықтайды
	Қазақстанның басты орографиялық нысандары	9. 3. 1. 2 Қазақстанның басты орографиялық нысандарды сипаттайды
	Қазақ оронимдері	9. 3. 1. 3 қазақ оронимдерін жіктеп, мағынасын түсіндіреді және транслитерациясын үш тілде ұсынады
	Қазақстанда минералды ресурстардың таралу заңдылықтары	9. 3. 1. 4 Қазақстанның минералды ресурстарының таралу заңдылықтарын анықтайды
	Минералды ресурстарды өндіру және өндеу орталықтары	9. 3. 1. 5 Қазақстанның минералды ресурстарын өндіру және өндеудің басты орталықтарын картадан көрсетіп, сипаттайды
	Қазақстанның минералды ресурстарына баға беру	9. 3. 1. 6 Қазақстанның минералды ресурстарына баға береді
	Минералды ресурстарды игерумен байланысты проблемалар	9. 3. 1. 7 минералды ресурстарды игерумен байланысты проблемаларды топтастырады және Қазақстанның әртүрлі аймақтары бойынша оларды шешудің жолдарын ұсынады
2-тоқсан		
3 Физикалық география		
3.2 Атмосфера	Қазақстанның климатын түзуші факторлар	9. 3. 2. 1 Қазақстан климатын түзуші факторларды талдайды
	Қазақстанның климаттық жағдайы	9. 3. 2. 2 Қазақстанның климаттық жағдайын талдайды
	Қазақстанның климаттық ресурстары	9. 3. 2. 3 Қазақстанның климаттық ресурстарын бағалайды
	Қазақстанда қолайсыз және қауіпті атмосфералық құбылыстар	9. 3. 2. 4 Қазақстанда атмосфералық қолайсыз және қауіпті құбылыстардың қалыптасуын, таралу аумақтарын картада көрсетіп, сақтану шараларын ұсынады
	Қазақ халқының атмосфералық және климаттық құбылыстарды номинациялау ерекшеліктері	9. 3. 2. 5 жергілікті компонентті қосымша қамту негізінде қазақ халқының атмосфералық және климаттық құбылыстарды номинациялау ерекшеліктерін анықтайды
3 Физикалық география		
3.3 Гидросфера	Қазақстанның ішкі суларының түрлері	9. 3. 3. 1 Қазақстанның ішкі суларын топтастырады, көрсеткіштерін талдайды және сипаттайды: өзендер мен көлдер, мұздықтар мен мәңгі тоң, жерасты сулары

	Қазақ гидронимдері	9. 3. 3. 2 қазақ гидронимдерін жіктеп, мағынасын түсіндіреді және транслитерациясын үш тілде ұсынады
	Қазақстанның су ресурстарына экономикалық баға беру	9. 3. 3. 3 Қазақстанның су ресурстарына экономикалық баға береді
	Су ресурстарының экологиялық проблемалары	9. 3. 3. 4 жергілікті компонентті қосымша қамту негізінде су ресурстарының экологиялық проблемаларын талдап, шешу жолдарын ұсынады
	Қазақстанның ішкі суларының геосаяси проблемалары	9. 3. 3. 5 Қазақстандағы су ресурстарының геосаяси проблемаларын жіктеп шешу жолдарын ұсынады: трансшекаралық өзендер, Каспий теңізінің мәртебесі
3-тоқсан		
3 Физикалық география		
3.4 Биосфера	Қазақстанның табиғат зоналары мен биіктік белдеулері	9. 3. 4. 1 Қазақстанның табиғат зоналары мен биіктік белдеулеріне салыстырмалы талдау жасайды
	Ерекше қорғала тын табиғи аумақ тардың түрлері	9. 3. 4. 2 қорықтар, қорықшалар, ұлттық саябақтар ерекше қорғалатын аумақтарының құрылу мақсатын түсіндіреді
	Қазақстанның табиғи мұрасы	9. 3. 4. 3 Қазақстанның табиғи мұрасына баға береді
	Табиғи хороним дердің (ерекше қорғауға алынған аумақтар) мағынасы	9. 3. 4. 4 тақырыпқа қатысты қазақтың табиғи хоронимдерін жіктеп, мағынасын түсіндіреді және транслитерациясын үш тілде ұсынады
	Ноосфераның қалыптасуы	9. 3. 4. 5 ноосфераның қалыптасу шарттарын зерттейді
	Қазақстанның ноосфераның дамуына қосқан үлесі	9. 3. 4. 6 Қазақстанның ноосфера дамуына қосқан өзіндік үлесін бағалайды
3 Физикалық география		
3.5 Табиғи-аумақтық кешендер	Қазақстанның ірі физикалық-географиялық аудандары	9. 3. 5. 1 Қазақстанның ірі табиғи кешендерін жоспар бойынша сипаттайды
	Қазақтың табиғи хоронимдері (физикалық-географиялық аудандардың атауы)	9. 3. 5. 2 қазақтың табиғи хоронимдерін жіктеп, мағынасын түсіндіріп, транслитерациясын үш тілде ұсынады
	Табиғат кешенде рiне әсер ететiн антропогендік факторлар	9. 3. 5. 3 жергілікті компонент негізінде антропогендік факторлардың табиғат кешендеріне әсерін зерттейді
	Антропогендік ландшафттарды жақсарту жолдары	9. 3. 5. 4 антропогендік ландшафттарды жақсарту жолдарын ұсынады: рекультивация, мелиорация ландшафттық дизайн
4 Әлеуметтік география		
4.1 Халық географиясы	Қазақстан халқының ұлттық және діни құрамы	9. 4. 1. 1 Қазақстан халқының ұлттық және діни құрамын анықтайды
	Дүниежүзі халқының миграциясы	9. 4. 1. 2 дүниежүзі халқы көші-қонының басты бағыттарын, себеп-салдарын түсіндіреді
	Қазақстандағы халықтың миграциясы	9. 4. 1. 3 Қазақстандағы көші-қон үдерістерін талдап, басты бағыттарын анықтайды
	Миграциялық саясат	9. 4. 1. 4 көші-қон саясатының өзіндік үлгісін ұсынады

	Еңбек ресурстарының сандық және сапалық құрамы	9. 4. 1. 5 қазақстандық көрсеткіштерді басқа елдердің көрсеткіштерімен салыстыру негізінде еңбек ресурстарының сандық, сапалық құрамына баға береді
	Қазақстанның демографиялық жағдайы мен демографиялық саясаты	9. 4. 1. 6 Қазақстанның демографиялық жағдайын талдап, демографиялық саясаттың өзіндік моделін ұсынады
	Елді мекендердің жіктелуі	9. 4. 1. 7 Қазақстандағы елді мекендерді жіктейді
	Елді мекендердің функционалды зоналары	9. 4. 1. 8 елді мекендердің түрлері мен функционалды зоналарын сипаттайды
	Қазақстандағы ойконимдер	9. 4. 1. 9 Қазақстандағы ойконимдерді жіктеп, мағынасын түсіндіреді және транскрипциясын үш тілде ұсынады
	Қазақстанда елді мекендердің проблемалары	9. 4. 1. 10 Қазақстанның елді мекендерінің проблемаларын жіктеп, шешу жолдарын ұсынады
	Урбандалу үдерісі	9. 4. 1. 11 урбандалу үдерісінің себеп-салдарын түсіндіру арқылы байланысты проблемалардың шешу жолдарын ұсынады
	Қазақстанда урбандалу үдерісіне баға беру	9. 4. 1. 12 Қазақстандағы урбандалу үдерісіне баға береді
5 Экономикалық география		
5.1 Табиғи ресурстар	Қазақстанның табиғи-ресурстық потенциалы	9. 5. 1. 1 Қазақстанның табиғи-ресурстық әлеуетін бағалайды
	Қазақстанда жекелеген ресурс түрлерін өңдеу технологиялары, орталықтары мен дайын өнім түрлері	9. 5. 1. 2 Қазақстанда жекелеген табиғи ресурстарды өңдеу технологиясын сипаттап, орталықтары мен дайын өнім түрлерін атайды
	Табиғатты пайдалану үлгілері мен түрлері	9. 5. 1. 3 табиғатты пайдалану үлгілері мен түрлерін топтастырады
	Тұрақты даму	9. 5. 1. 4 тұрақты дамудың белгілері мен бағыттарын сипаттайды
	Қазақстанда табиғатты пайдаланумен байланысты проблемалар	9. 5. 1. 5 Қазақстанда табиғатты пайдалану проблемаларын анықтап, шешу жолдарын ұсынады
		9. 5. 1. 6 жергілікті компонент негізінде табиғатты пайдалануға байланысты зерттеу жүргізеді
4-тоқсан		
5 Экономикалық география		
5.2 Әлеуметтік-экономикалық ресурстар	Ғылыми-техникалық революция үдерісі, бағыттары	9. 5. 2. 1 ғылыми-техникалық революция үдерісін, даму бағыттарын талдайды
	Адам әлеуеті даму индексінің көрсеткіштері	9. 5. 2. 2 қазақстандық компонентті қосымша қамту негізінде адам әлеуетінің даму индексі көрсеткіштерін анықтап, елдерді салыстырады
	Қазақстанда адамдық капиталды дамыту	9. 5. 2. 3 Қазақстанда адам капиталының сапасын арттыру жөнінде ұсыныстар әзірлейді
	Қазақстанның индустриялық-инновациялық даму бағыттары	9. 5. 2. 4 Қазақстанның индустриялық-инновациялық даму бағыттарын анықтап, болжам жасайды

	Қазақстанның инновациялық инфрақұрылымы	9. 5. 2. 5 Қазақстанның инновациялық инфрақұрылымының жағдайын талдап, дамыту жөнінде ұсыныстар әзірлейді
	Қазақстан аймақтары инфрақұрылымының даму деңгейі	9. 5. 2. 6 Қазақстан аймақтарының инфрақұрылымын талдап, проблемаларды шешу жолдарын ұсынады
5 Экономикалық география		
5.3 Дүниежүзілік шаруашылықтың салалық және аумақтық құрылымы	Қазақстан шаруа шылығының салалары	9. 5. 3. 1 Қазақстан шаруашылығы салаларын жоспар бойынша сипаттайды
	Қазақстанның экономикалық аудандарының шаруашылық салалары мен мамандануы	9. 5. 3. 2 Қазақстанның экономикалық аудандарының шаруашылық салаларын анықтап, мамандануын түсіндіреді
5 Экономикалық география		
5.4 Дүниежүзілік шаруашылықтың даму үрдістері мен көрсеткіштері	Дүниежүзілік шаруашылықтың субъектілері	9. 5. 4. 1 дүниежүзілік шаруашылықтың субъектілерін сипаттайды
	Халықаралық географиялық еңбек бөлінісі	9. 5. 4. 2 халықаралық географиялық еңбек бөлінісінің мәнін анықтайды
	Халықаралық экономикалық қатынастар түрлері	9. 5. 4. 3 халықаралық экономикалық қатынас түрлерін жіктеп, сипаттайды
	Дүниежүзілік шаруашылықтың даму көрсеткіштері	9. 5. 4. 4 дүниежүзілік шаруашылықтың даму көрсеткіштерін сипаттайды: жалпы ішкі өнім, жалпы ұлттық өні оның ішінде жан басына шаққанда
	Дүниежүзілік шаруашылықтың даму модельдері мен аумақтық құрылымы	9. 5. 4. 5 дүниежүзілік шаруашылықтың модельдері мен аумақтық құрылымын талдайды
	Дүниежүзілік шаруашылықтың даму үрдістері	9. 5. 4. 6 дүниежүзілік шаруашылықтың даму үрдістерін талдайды
	Қазақстанның дүниежүзілік шаруашылықта алатын орны	9. 5. 4. 7 Қазақстанның дүниежүзілік шаруашылықтағы орнын анықтайды
	Қазақстанның халықаралық экономикалық интеграциядағы мүдделері мен мақсаттары, орны	9. 5. 4. 8 Қазақстанның халықаралық экономикалық интеграциядағы мүдделері мен мақсаттарын, орнын анықтайды
6 Елтану және саяси география негіздері		
6.1 Дүние жүзі елдері	Елдердің экономикалық даму деңгейі бойынша топтастырылуы	9. 6. 1. 1 қазақстандық компонентті қосымша қамту негізінде елдерді экономикалық даму деңгейі бойынша топтастырады
	Халықаралық ұйымдардың деңгейлері мен мақсаттары	9. 6. 1. 2 қазақстандық компонентті қосымша қамту негізінде халықаралық ұйымдарды деңгейі және мақсаты бойынша топтастырады
	Қазақстан Республикасының әлеуметтік, экономикалық, саяси-географиялық жағдайы	9. 6. 1. 3. Қазақстан Республикасының әлеуметтік, экономикалық, саяси-географиялық жағдайына кешенді баға береді
	Қазақстандағы саяси-әкімшілік хоронимдер	9. 6. 1. 4 Қазақстандағы саяси-әкімшілік хоронимдерді жіктеп, мағынасын түсіндіреді және транслитерациясын үш тілде ұсынады
	Қазақстан Республикасы туралы кешенді географиялық ақпаратты ұсыну формалары	9. 6. 1. 5 Қазақстан Республикасы туралы кешенді географиялық ақпаратты түрлі мақсатты аудиториялар үшін дайындайды

Негізгі орта білім беру деңгейінің 7-9 сыныптарына арналған «Дүниежүзі тарихы» оқу пәні

«Дүниежүзі тарихы» пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі:

1) 7-сынып – аптасына 1 сағат, оқу жылында 34 сағат;

2) 8-сынып – аптасына 1 сағат, оқу жылында 34 сағат;

Ұзақ мерзімді жоспар

7-сынып:

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Тақырыптар /Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары. Білім алушылар тиісті:
1- тоқсан		
Жаңа заманның басталуы	Курсқа кіріспе. XVII ғасырдың ортасындағы Ағылшын буржуазиялық революциясы қандай маңызға ие болды?	7.4.2.3 дүниежүзі тарихының жаңа кезеңін сипаттау үшін «жаңа заман» ұғымын қолдану; 7.3.2.1 Батыс Еуропадағы буржуазиялық революциялардың себептерін сипаттау; 7.1.1.1 «капитал», «буржуазия», «жұмысшы табы» \пролетариат\ ұғымдарын қоғамның әлеуметтік құрылымын түсіндіру үшін қолдану;
	Өнеркәсіп төңкерісі әлемді қалай өзгертті?	7.4.1.1 себеп-салдарды анықтау арқылы Еуропадағы феодалдық құрылыстан капиталистік шаруашылыққа (мануфактура, фабрика) өту процесін түсіндіру;
XVIII ғасырдағы Үндістан және Ұлыбритания	Ағылшындар саудагерлерден Үндістан билеушілеріне қалай айналды?	7.2.2.1 тарихи оқиғаларды интерпретациялау үшін өнер туындыларын пайдалану; 7.1.1.3 Еуропалық державалардың отаршылдық экспансиясы кезеңіндегі Азия мемлекеттерінің әлеуметтік құрылымындағы ерекшеліктерді анықтау (Қытай, Үндістан, Жапония);
Ағартушылық идеяларының таралуы	Ағартушылық дәуірдің қандай идеялары еуропалық монархтардың қызметінде көрініс тапты?	7.2.1.1 қоғамда дін рөлінің шектелуіне байланысты адамдар өмірінде орын алған өзгерістерді анықтау; 7.2.3.2 Ағартушылық дәуір идеяларының қоғамдық дамуға ықпалын анықтау
	Ағартушылық идеялар американдықтарға қалай әсер етті?	7.3.2.7 еуропалық революциялардың солтүстікамерикалық қоғамның дамуына ықпалын сипаттау; 7.2.3.2 Ағартушылық дәуір идеяларының қоғамдық дамуға ықпалын анықтау;
2 -тоқсан		
Француз буржуазиялық революциясының көрінісі	1789-1799 жылдар аралығында Францияда қандай өзгерістер орын алды?	7.3.2.1 Батыс Еуропадағы буржуазиялық революциялардың себептерін сипаттау; 7.1.2.1 экономикалық және саяси жүйенің өзгеруіне буржуазияның әсерін анықтау;
	Неліктен Давид пен Бодридің Марат туралы көзқарастары әртүрлі болды?	7.2.2.1 тарихи оқиғаларды интерпретациялау үшін өнер туындыларын пайдалану; 7.2.2.2 өнердегі негізгі стильдер мен ағымдардың белгілерін (неоклассицизм, романтизм, импрессионизм, реализм) анықтау;
	Наполеон империясы қалай құрылды және оның құлдырау себептері неде болды?	7.3.2.4 империалистік соғыстардың әлемдік саясаттың өзгеруіне ықпалын бағалау (Наполеон соғыстары мысалында); 7.2.3.2 Ағартушылық дәуір идеяларының қоғамдық дамуға ықпалын анықтау

XIX ғасырдағы империялар және олардың бақталастығы	Ресей мен Британия Иранға ықпал ету үшін неге бақталас болды?	7.3.2.2 XVIII-XIX ғасырдың ортасындағы халықаралық қатынастардағы өзгерістерді сипаттау; 7.4.2.1 түрлі мемлекеттердің өнеркәсіптік даму сатысына өту процесінің ерекшеліктерін салыстыру
	Танзимат саясаты Осман империясын күшейтуге әсер етті ме?	7.4.2.1 түрлі мемлекеттердің өнеркәсіптік даму сатысына өту процесінің ерекшеліктерін салыстыру; 7.3.2.2 XVIII-XIX ғасырдың ортасындағы халықаралық қатынастардағы өзгерістерді сипаттау
	Қырым соғысының себептері мен салдары қандай болды?	7.3.2.2 XVIII-XIX ғасырдың ортасындағы халықаралық қатынастардағы өзгерістерді сипаттау
3 -тоқсан		
XIX ғасырдағы Қытай мен Еуропа елдері	Англия және Қытай үкіметтерінің хат алысуынан империализм туралы не біле аламыз?	7.3.2.2 XVIII - XIX ғасырдың ортасындағы халықаралық қатынастардағы өзгерістерді сипаттау
	Неліктен Апиын соғыстары осы күнге дейін қытай халқының есінде?	7.1.1.3 еуропалық державалардың отаршылдық экспансиясы кезеңіндегі Азия мемлекеттерінің (Қытай, Үндістан, Жапония) әлеуметтік құрылымындағы ерекшеліктерді анықтау; 7.2.1.2 миссионерліктің міндеттерін анықтау;
Революциялық идеялардың XIX ғасырдағы Еуропаға әсері	1848 ж. революциялар Еуропада қандай саяси идеяларды қалыптастырды?	7.3.2.1 Батыс Еуропадағы буржуазиялық революциялардың себептерін сипаттау; 7.1.2.1 экономикалық және саяси жүйенің өзгеруіне буржуазияның әсерін анықтау; 7.2.3.2 Ағартушылық дәуір идеяларының қоғамдық дамуға ықпалын анықтау; 7.2.3.3 К. Маркстың көзқарастарын және марксизмнің қоғамдық өмірге ықпалын түсіндіру;
	Италия және Германияның бірігу жолдары қаншалықты бір-біріне ұқсас болмады?	7.3.1.4 әртүрлі елдердің бір уақыт кезеңіндегі тарихи оқиғаларын салыстыру арқылы ұлттық мемлекеттердің (Италия, Германия) қалыптасу маңызын анықтау;
XIX ғасырдағы Ресейдегі қоғамдық-саяси ойдың дамуы	Неліктен II Александр патша «Халық еркі» ұйымының құрбаны болды?	7.2.3.1 Ресейде жаңа қоғамдық-саяси ағымдардың (халықшылдық, либерализм) пайда болу себептерін анықтау; 7.3.1.3 тарихи оқиғаны түсіндіру үшін «басыбайлы құқық», «декабристер», «халықшылдар», «жеке террор», «пролетариат диктатурасы» ұғымдарын қолдану
XIX ғасырдағы еуропалық отаршыл үстемдік	1857-1859 жылдардағы. Үндістандағы оқиғаларды XIX ғасырдағы британдықтар мен қазіргі кездегі үндістер қалай баяндайды?	7.1.1.3 Еуропалық державалардың отаршылдық экспансиясы кезеңіндегі Азия мемлекеттерінің (Қытай, Үндістан, Жапония) әлеуметтік құрылымындағы ерекшеліктерді анықтау;
	Әлемдік отарлау жүйесі қалай қалыптасты?	7.3.2.6 еуропалық отаршылдық экспансияның Шығыстың дәстүрлі қоғамдарына ықпалын сипаттау;
4 -тоқсан		
Америка Құрама Штаттарының	АҚШ-тың батыс	7.3.1.2 XIX ғасырдағы Америка Құрама

күшеюі	бағыттағы аумағы қалай кеңейді?	Штаттары территориясының кеңею үдерісін сипаттау
	АҚШ-тағы құлдық қалай жойылды?	7.1.2.2 трансатлантикалық құлдықтың ерекшеліктерін анықтау;
	Неліктен АҚШ өз әскери кемелерін Жапонияға жіберді?	7.4.1.3 АҚШ-ғы капиталистік монополиялардың даму ерекшеліктерін анықтау; 7.3.2.6 еуропалық отаршылдық экспансияның Шығыстың дәстүрлі қоғамдарына ықпалын сипаттау;
Суретшілер мен жазушылардың көзқарасымен XIX ғасырдағы өзгерістерге шолу	XIX ғасырдағы өнер мен әдебиет әлеуметтік әділетсіздікті қалай суреттейді?	7.2.2.2 өнердегі негізгі стильдер мен ағымдарды (неоклассицизм, романтизм, импрессионизм, реализм) анықтау; 7.2.2.1 тарихи оқиғаларды интерпретациялау үшін өнер туындыларын пайдалану
	Эмиль Золяның «Мен айыптаймын!» атты мақаласы сөз құдіретін қалай көрсетеді?	7.2.2.1 тарихи оқиғаларды интерпретациялау үшін өнер туындыларын пайдалану; 7.3.2.5 тарихи оқиғаларды түсіндіру үшін «либерализм», «консерватизм», «социализм», «марксизм», «ұлтшылдық» ұғымдарын қолдану
Ғылыми ойдың дамуы	XIX ғасырдағы қай ғылыми жаңалықтың адамдар өміріне ықпалы зор болды?	7.2.4.1 өзгерістер мен сабақтастықты көрсету арқылы адам мен қоғам өміріндегі ғылыми жаңалықтардың маңызын талдау; 7.2.1.1 қоғамда дін рөлінің шектелуіне байланысты адамдар өмірінде орын алған өзгерістерді анықтау

8- сынып:

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Тақырыптар/Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары. Білім алушылар тиісті:
1 -тоқсан		
XX ғасырдың басындағы әлем	XX ғасырдың басында әлем бейнесі қандай болды?	8.3.2.5 XX ғасырдың басындағы әлемнің аумақтық бөлінуін және мемлекеттердің саяси құрылымын сипаттау
	XX ғасырдың бірінші жартысындағы қандай ғылыми ашулар мен жаңа технологиялар ерекше маңызды болды?	8.2.4.2 тарихи оқиғалардың себептерін, нәтижелерін, маңызын тұжырымдау арқылы ғылымның әлем мемлекеттерінің әлеуметтік-экономикалық дамуындағы рөлін бағалау;
	XIX ғасырдың аяғы - XX ғасырдың басында өнер қалайша өзгерді?	8.2.2.1 XIX ғасырдағы - XX ғасырдың басындағы өнердегі негізгі ағымдарды сипаттау (модернизм, символизм, реализм, авангардизм);
Бірінші дүниежүзілік соғыс: себептері мен салдары	Бірінші дүниежүзілік соғыстың себептері қандай?	8.3.2.1 Бірінші дүниежүзілік соғыстың алғышарттары мен себептерін айқындау;
	Бірінші дүниежүзілік соғыстың негізгі шайқастары қандай?	8.2.4.3 тарихи оқиғаларға түсіндірме бере отырып, әскери ғылым мен техниканың және соғыс стратегияларының рөлін бағалау
	Бірінші дүниежүзілік соғыс әлем картасын қалай өзгертті?	8.3.2.2 әлемнің саяси картасындағы өзгерістерді сипаттау арқылы империялардың (Австро - Венгрия, Ресей империясы, Осман империясы) ыдырау себептерін тұжырымдау
	Неліктен Ұлттар Лигасы Бірінші дүниежүзілік соғыстан кейін әлемде бейбітшілікті сақтай алмады?	8.3.2.4 Ұлттар Лигасының қызметі мен Версаль-Вашингтон жүйесін талдау және бағалау
2 -тоқсан		

1917 жылғы Ресейдегі революция	Ресейдегі самодержавие не себепті жойылды?	8.3.1.1 қоғамдық-саяси даму үлгісін сипаттау: әлеуметтік либерализм, әлеуметтік консерватизм, марксизм, социал-демократия
	Большевиктер Уақытша үкіметтің билігін қалай жойды?	8.1.1.1 тарихи оқиғаның нәтижелерін талдау арқылы әлеуметтік құрылымның өзгеруіне Қазан төңкерісінің әсерін сипаттау
	Неліктен қоғам «қызылдар» мен «ақтарға» қақ жарылды?	8.1.1.1 тарихи оқиғаның нәтижелерін талдау арқылы әлеуметтік құрылымның өзгеруіне Қазан төңкерісінің әсерін сипаттау
	1917-1924 жылдарда Ресей қаншалықты өзгерді?	8.2.1.1 тарихи кезеңдердің ерекшеліктерін салыстыру арқылы мемлекет пен діннің өзара қатынасын сипаттау
Бірінші дүниежүзілік соғыстан кейінгі Азия елдері	Неліктен Мұстафа Кемалді «Ататүрік» деп атады?	8.2.1.1 тарихи кезеңдердің ерекшеліктерін салыстыру арқылы мемлекет пен діннің өзара қатынасын сипаттау
	Сунь Ятсеннің үш қағидаты Қытайды қалайша өзгертті?	8.3.1.1 қоғамдық-саяси ағымдардың (әлеуметтік либерализм, әлеуметтік консерватизм, марксизм, социал-демократия) қоғамның өміріне ықпалын талдау
	«Танака меморандумы» қаншалықты қауіпті болды?	8.1.2.1 қоғамның әлеуметтік өміріндегі өзгерістерге реакцияшыл идеялогиялардың (фашизм, тоталитаризм, нәсілшілдік, шовинизм, ұлтшылдық) таралу ықпалын талдау;
	Неліктен М. Джинна мен М. Ганди Үндістанның тәуелсіздікке қол жеткізуі туралы әр түрлі көзқараста болды?	8.2.1.1 тарихи кезеңдердің ерекшеліктерін салыстыру арқылы мемлекет пен діннің өзара қатынасын сипаттау
3-тоқсан		
Әлемдік экономикалық дағдарыс	Неліктен АҚШ-та 1920-шы жылдарды «гүлдену кезеңі» деп атайды?	8.4.1.1 XX ғасырдың басындағы техникалық революция жетістіктерінің (конвейер өндірісі, стандарттау) мемлекеттердің шаруашылық жүйесінің дамуына ықпалын бағалау
	Уолл-стриттің күйреу себептері мен салдары?	8.4.1.4 фактілерді, процестерді, оқиғаларды салыстыра отырып, индустриялық қоғам қайшылықтарының (өндіру мен тұтыну теңгерімі) шиеленісу себептерін анықтау
	Әлем елдері Ұлы дағдарыстан қалай шықты?	8.4.1.5 1930 жылдардағы құрылымдық экономикалық дағдарыстың нәтижесінде экономикада орын алған өзгерістерді анықтау; 8.3.1.3 фактілерді, процестер мен оқиғаларды салыстыру арқылы дүниежүзілік экономикалық дағдарыстан шығудың түрлі жолдарын түсіндіру (АҚШ, Франция, Германия)
Еуропа елдеріндегі тоталитарлық режимдер	Сталиннің билігі тұсында КСРО қалай дамыды?	8.3.1.2 тоталитаризм, әміршіл-әкімшіл жүйе сияқты саяси режимдердің қалыптасу алғышарттары мен тарихын түсіндіру
	«Адамның жандүниесінің инженерлері»: Сталин халыққа ықпал ету үшін өнерді қалай пайдаланды?	8.2.2.1 XIX ғасырдағы - XX ғасырдың басындағы өнердегі негізгі ағымдарды сипаттау (модернизм, символизм, реализм, авангардизм);
	Неліктен фашизм Италия мен Германияда өрбіді?	8.3.1.2 тоталитаризм, авторитаризм сияқты саяси режимдердің қалыптасу алғышарттары мен тарихын түсіндіру
	Нацистердің саясаты Германия тұрғындарына қандай әсерін тигізді?	8.1.2.1 қоғамның әлеуметтік өміріндегі өзгерістерге реакцияшыл идеялогиялардың (фашизм, тоталитаризм, нәсілшілдік, шовинизм, ұлтшылдық) таралу ықпалын талдау;

	Франция мен Испаниядағы «Халық майданы» қаншалықты тұрақты болды?	8.1.2.1 қоғамның әлеуметтік өміріндегі өзгерістерге реакцияшыл идеялогиялардың (фашизм, тоталитаризм, нәсілшілдік, шовинизм, ұлтшылдық) таралу ықпалын талдау;
4 -тоқсан		
Екінші дүниежүзілік соғыстың себептері мен салдары	Екінші дүниежүзілік соғыс қарсаңы мен барысында елдер арасында қандай келісімшарт қарым-қатынастары қалыптасты?	8.3.2.3 Екінші дүниежүзілік соғыстың себептерін, сипаты мен салдарын талдау
	Екінші дүниежүзілік соғыстың қандай оқиғалары түйінді болып табылады?	8.2.4.3 тарихи оқиғаларға түсіндірме бере отырып, әскери ғылым мен техниканың және соғыс стратегиялардың рөлін бағалау
	Кеңес Одағының фашистік Германияға қарсы соғысы неліктен Ұлы Отан соғысы деп аталды?	8.3.2.3 Екінші дүниежүзілік соғыстың себептерін, сипаты мен салдарын талдау;
	Екінші дүниежүзілік соғыстың қорытындылары мен сабақтары қандай болды?	8.3.1.1 қоғамдық-саяси ағымдардың (әлеуметтік либерализм, әлеуметтік консерватизм, марксизм, социал-демократия) қоғамның өміріне ықпалын талдау; 8.3.2.3 Екінші дүниежүзілік соғыстың себептерін, сипаты мен салдарын талдау
XX ғасырдың бірінші жартысындағы мәдениет және ғылым	XX ғасырдың бірінші жартысында мәдениеттің даму ерекшеліктері қандай?	8.2.1.1 тарихи кезеңдердің ерекшеліктерін салыстыру арқылы мемлекет пен діннің өзара қатынасын сипаттау; 8.2.2.2 XX ғасырдың бірінші жартысында бұқаралық мәдениеттің (кинематограф, радио) қоғамның рухани дамуына ықпалын талдау;
	XX ғасырдың бірінші жартысында ғылым қалай дамыды?	8.2.4.2 тарихи оқиғалардың себептерін, нәтижелерін, маңызын тұжырымдау арқылы ғылымның әлем мемлекеттерінің әлеуметтік-экономикалық дамуындағы рөлін бағалау

1) 9- сынып

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Тақырыптар/ Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары. Білім алушылар тиісті:
1 -тоқсан		
XX ғасырдың екінші жартысындағы әлемнің саяси картасы	Екінші дүниежүзілік соғыстан кейін әлемнің саяси картасы қалай өзгерді?	9.3.2.8 XX ғасырдың екінші жартысында әлемнің саяси картасындағы өзгерістерді айқындау; 9.3.2.4 «қырғи қабақ соғыстан» кейін әлемдегі интеграциялық және дезинтеграциялық процестерді айқындау;
	XX ғасырдың екінші жартысында отарсыздандыру процесі неліктен күшейді?	9.3.2.1 отаршылдық жүйе күйреуінің себептері мен салдарын талдау
	Әлемнің екі полюсті жүйесі қалай қалыптасты?	9.3.2.2 «қырғи қабақ соғыс» ұғымын түсіндіру үшін тарихи оқиғаларды талдау; 9.3.2.8 XX ғасырдың екінші жартысында әлемнің саяси картасындағы өзгерістерді айқындау
	1946-1963 жж. қырғи қабақ соғыстың ерекшелігі неде?	9.3.2.3 тарихи фактілер мен картаға сүйене отырып, әскери-саяси одақтар НАТО және ВШҰ-ның қарсылығын сипаттау; 9.3.1.4 тұлғаның тарихтағы рөлін анықтау
Халықаралық	Неліктен Біріккен Ұлттар	9.2.3.2 адам құқықтарын қорғау идеяларының

ұйымдардың қалыптасуы	Ұйымы Жалпыға бірдей адам құқығы Декларациясын жариялады?	қазіргі халықаралық құқық қорғау ұйымдарының қызметіне ықпалын сипаттау;
	Соғыстан кейінгі уақыттағы еуропалық интеграцияның себептері қандай?	9.2.3.2 адам құқықтарын қорғау идеяларының қазіргі халықаралық құқық қорғау ұйымдарының қызметіне ықпалын сипаттау;
2- тоқсан		
XX ғасырдың екінші жартысындағы әлемдік экономиканың дамуы	Неліктен XX ғасырдың екінші жартысында «әл-ауқатты мемлекеттер» экономикалық дағдарысқа ұшырады?	9.3.1.1 «әл-ауқатты мемлекеттер» ұғымын 1970 - 1980 жж. әлеуметтік саладағы өзгерістерді сипаттау үшін қолдану; 9.4.1.2 «инфляция», «дағдарыс», «стагнация» ұғымдарын пайдалана отырып, XX ғасырдың екінші жартысындағы мемлекеттердің экономикалық дамуын интерпретациялау
	XX ғасырдың 60-70-жылдарында КСРО қандай экономикалық қиыншылықтарға тап болды?	9.4.2.1 экономикалық жүйелердің тиімділігін интерпретациялау және негіздеу
Екі полюсті әлемнен көп полюсті әлемге	1979-1985 жылдар аралығындағы «қырғи-қабақ соғысы» оқиғаларының ерешеліктері қандай?	9.3.2.5 аймақтық шиеленістердің себептері мен салдарын тұжырымдау;
	Саманта Смиттің КСРО-ға сапары неге мүмкін болды?	9.3.2.4 «қырғи қабақ соғыстан» кейін әлемдегі интеграциялық және дезинтеграциялық процестерді айқындау; 9.3.1.4 тұлғаның тарихтағы рөлін бағалау
	Қырғи-қабақ соғыстың аяқталуының себептері қандай болды?	9.3.1.3 мемлекеттердің тарихи даму заңдылықтарын анықтау
	Қырғи-қабақ соғыстың аяқталуымен әлемдегі қауіпсіздік артты ма?	9.3.2.8 XX ғасырдың екінші жартысында әлемнің саяси картасындағы өзгерістерді айқындау; 9.3.2.5 аймақтық шиеленістердің себептері мен салдарын тұжырымдау
Аумақтық мәселелерді шешудегі халықаралық ұйымдар	БҰҰ Таяу Шығыстағы дағдарысты шешудің қандай бейбіт жолдарын ұсынады?	9.3.2.5 аймақтық шиеленістердің себептері мен салдарын тұжырымдау;
	«Араб көктемінің» себептері мен салдары қандай?	9.3.2.5 аймақтық шиеленістердің себептері мен салдарын тұжырымдау; 9.3.2.6 халықаралық шиеленістерді реттеудегі БҰҰ-ның қызметін бағалау;
3 - тоқсан		
XX ғасырдың екінші жартысындағы батыс елдерінің даму ерекшеліктері	Неліктен Францияда консерватизм жаңа консерватизммен ауысты?	9.1.2.2 әлемнің жетекші және дамушы мемлекеттеріндегі халықтың өмір сүру деңгейіне әсер ететін факторларды анықтау; 9.3.1.4 тұлғаның тарихтағы рөлін бағалау
	Социализмнің «шведтік моделінің» белгілері қандай?	9.1.2.2 әлемнің жетекші және дамушы мемлекеттеріндегі халықтың өмір сүру деңгейіне әсер ететін факторларды анықтау; 9.3.1.1 «әл-ауқатты мемлекеттер» ұғымын 1970 1980 жылдардағы әлеуметтік саладағы өзгерістерді сипаттау үшін қолдану
	Германдық «әлеуметтік-нарықтық шаруашылық» ерекшеліктері қандай?	9.1.2.2 әлемнің жетекші және дамушы мемлекеттеріндегі халықтың өмір сүру деңгейіне әсер ететін факторларды анықтау; 9.3.1.1 «әл-ауқатты мемлекеттер» ұғымын 1970 1980

		жылдардағы әлеуметтік саладағы өзгерістерді сипаттау үшін қолдану
XX ғасырдың екінші жартысындағы Азия елдерінің даму ерекшеліктері	1949 жылғы коммунистік партия жеңісі нәтижесінде Қытай қалай өзгерді?	9.4.1.4 себеп-салдарлық байланыстарды талдау арқылы социалистік шаруашылық жүйесінің дамуындағы қарама-қайшылықтарды анықтау; 9.3.1.3 мемлекеттердің тарихи даму заңдылықтарын анықтау; 9.3.1.4 тұлғаның тарихтағы рөлін бағалау
	«Азиялық серпіліс» неліктен мүмкін болды?	9.4.2.1 экономикалық жүйелердің тиімділігін интерпретациялау және негіздеу; 9.4.1.5 Оңтүстік - Шығыс Азия мемлекеттерінің қарқынды экономикалық дамуына ықпал ететін негізгі факторларды талдау;
	Тәуелсіз Үндістанның қандай мәселелері отарлық өткенімен байланысты?	9.3.1.3 мемлекеттердің тарихи даму заңдылықтарын анықтау;
	XX ғасырдың екінші жартысындағы кемализм эволюциясы қалай айқындалды?	9.3.1.3 мемлекеттердің тарихи даму заңдылықтарын анықтау; 9.2.1.3 тарихи процестің сабақтастығын орнату арқылы адамзаттың өркениетті даму жолдарын қалыптастырудағы әлемдік діндердің рөлін анықтау;
4- тоқсан		
Қазіргі әлемнің жаһандануы	Жаһанданудың негізгі ерекшеліктері қандай?	9.1.2.3 қоғамның тарихи даму бағытын үлгілей отыра, жаһандану процесіне байланысты қазіргі әлемдегі әлеуметтік өзгерістерді (еңбек миграциясы, әлеуметтік интеграция) бақылау;
	Жаһандану саясат пен әлемдік экономиканың дамуына қаншалықты ықпал етеді?	9.4.1.3 жаһандану жағдайындағы экономикалық интеграцияның маңызын бағалау; 9.4.2.2 постиндустриалды қоғамның басты экономикалық ресурсы ретінде ақпараттың рөлін анықтау
	Адамзат үшін лаңкестік несімен қауіпті?	9.2.1.1 қоғам өміріндегі дәстүрлі және деструктивті діни ұйымдардың іс-әрекетіне баға беру;
	Жаһандану жағдайында ұлттық бірегейлікті қалай сақтауға болады?	9.2.3.3 жаһандану жағдайында ұлттық мәдени құндылықтарды сақтаудың маңыздылығын дәлелдеу; 9.2.2.2 XX ғасырдың екінші жартысы - XXI ғасырдың басындағы бұқаралық мәдениеттің қоғамның рухани дамуына ықпалын бағалау
XX ғасырдың екінші жартысындағы-XXI ғасырдың басындағы ғылым, білім, технология	АҚШ тағы Ғылыми техникалық революцияның қазіргі әлемдегі елдердің дамуына әсері қандай?	9.2.4.1 ғылыми-техникалық революцияның әлеуметтік және экологиялық салдарын бағалау және интерпретациялау; 9.2.4.2 адамзат өркениетінің дамуын үлгілеу арқылы жаһандық мәселелерді шешуде ғылым мен білімнің маңызы туралы қорытынды жасау
	Әлемдік ғылымның дамуында Байқоңыр ғарыш айлағының маңызы қандай?	9.2.4.1 ғылыми-техникалық революцияның әлеуметтік және экологиялық салдарын бағалау және интерпретациялау;
	Қазіргі әлемдегі білімнің маңызы неде?	9.2.4.2 адамзат өркениетінің дамуын үлгілеу арқылы жаһандық мәселелерді шешуде ғылым мен білімнің маңызы туралы қорытынды жасау
XX ғасырдың екінші жартысындағы-XXI ғасырдың басындағы мәдениет	XX ғасырдағы мәдениет қайраткерлері адамзаттың рухани дамуына қандай ықпал жасады?	9.2.2.1 танымал өнер қайраткерлерінің қоғамның дамуына ықпалын талдау және олардың қызметіне дүниежүзілік тарих контекстінде өзіндік баға беру; 9.2.2.3 ақпараттық қоғам жағдайындағы көркем шығармашылықтың жаңа түрлерінің қалыптасуын талдау;

	Қоғамның рухани дамуына бұқаралық мәдениеттің әсері қандай?	9.1.2.4 қоғамдық сананы қалыптастыруда бұқаралық ақпарат құралдарының ролін анықтау

Негізгі білім беру деңгейінің 9-сыныбына арналған «Құқық негіздері» оқу пәні бойынша үлгілік оқу бағдарламасы

«Құқық негіздері» оқу пәні бойынша оқу жүктемесінің жоғары шекті көлемі 9-сыныпта аптасына 1 сағат, оқу жылында 34 сағатты құрайды.

Ұзақ мерзімді жоспар

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Тақырыптар/Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары. Білім алушылар тиісті:
1-тоқсан		
Құқық түсінігі	Құқық дегеніміз не және ол қоғамдық қатынастарға қалай әсер етеді?	9. 1. 1. 1 әлеуметтік нормалар жүйесіндегі құқық ұғымы мен ролін түсіндіру
Адам және азаматтың құқықтары мен бостандықтары	Қазақстан Республикасында адам мен азаматтың қандай құқықтары мен міндеттері бар?	9. 2. 1. 2 Қазақстан Республикасы Конституциясын талдау арқылы адамның және азаматтың конституциялық құқықтары, бостандықтары мен міндеттерін анықтау
	Неліктен Қазақстан өзін демократиялық, зайырлы, құқықтық және әлеуметтік мемлекет ретінде жариялайды?	9. 2. 1. 1 конституциялық құрылым негіздерін түсіндіру
Азаматтық құқық түсінігі	Азаматтық құқық қоғамдық қатынастарды қалай реттейді	9. 3. 1. 1 азаматтық құқық ұғымы мен қағидаларын түсіндіру
Еңбек құқығы түсінігі	ҚР Конституциясының 24-ші бабы нені көздейді?	9. 4. 1. 1 еңбек құқығы ұғымын түсіндіру
Неке және отбасы құқығы түсінігі	Заңнамада отбасы қалай қорғалған?	9. 5. 1. 1 неке және отбасы ұғымдарын түсіндіру
Әкімшілік құқық түсінігі	Әкімшілік құқық қандай қоғамдық қатынастарды реттейді?	9. 6. 1. 1 әкімшілік құқық ұғымын түсіндіру
Қылмыстық құқық түсінігі	Қылмыстық құқықтың басқа құқық салаларынан ерекшелігі неде?	9. 7. 1. 1 қылмыстық құқық ұғымын түсіндіру
2-тоқсан		
Мемлекеттік органдардың конституциялық құрылысы	Мемлекеттік органдардың қызметі қандай?	9. 2. 2. 1 Конституция негізінде мемлекеттік органдардың қызметтерін анықтап, салыстыру
	Мемлекеттік органдардың құрылуында сайлаудың маңызы мен ролі қандай?	9. 2. 2. 2 мемлекеттік органдардың құрылуындағы сайлаудың маңызы мен ролін анықтау
Меншік құқығы	Қалай меншік иесі бола аламыз?	9. 3. 2. 1 меншік түрлерін анықтау; 9. 3. 2. 2 меншік құқығына ие болудың және тоқтатылудың жолдарын, құқықтық жағдаяттарды талдау арқылы анықтау
Еңбек жағдайлары	Заңнамамен еңбек жағдайлары қалай реттеледі?	9. 4. 2. 1 ҚР еңбек кодексінің баптарының негізінде еңбек жағдайларын анықтау; 9. 4. 2. 2 құқықтық жағдаяттарды талдау арқылы жұмыс беруші мен жұмысшының құқықтары мен міндеттерін түсіндіру
Некені қию және тоқтату жолдары	Неке қандай жағдайда қиылады және тоқтатылады?	9. 5. 2. 1 некені қию және тоқтатылу шарттарын анықтау
Қылмыс ұғымы	Қандай әрекет қылмыс деп танылады?	9. 7. 2. 1 қылмыстың белгілері мен түрлерін ажырату
3-тоқсан		

Азаматтық құқықтағы міндеттеме мен жауапкершілік	Азаматтық-құқықтық міндеттемелер қандай жауапкершіліктерді туындатады?	9. 3. 3. 1 азаматтық құқықтағы міндеттемелерді талдап, жауапкершіліктерін анықтау
Еңбекті қорғау	Еңбек даулары қалай шешіледі?	9. 4. 3. 2 құқықтық нормативтік актілерге сүйене отырып, еңбек дауларын шешу жолдарын ұсыну
	Кәмелетке толмағандардың еңбегі заңнамамен қалай қорғалады?	9. 4. 3. 1 кәмелетке толмағандардың еңбегіне қатысты құқық нормаларын талдау
Отбасы мүшелерінің құқығы мен міндеттері	Отбасы мүшелерінің құқықтық мәртебесі қандай?	9. 5. 3. 1 отбасы мүшелерінің құқықтары мен міндеттерін анықтау
	Бала құқығы қалай қорғалады?	9. 5. 3. 2 құқықтық актілерге сүйеніп қоғам мен отбасындағы балалар құқығын талдау
Әкімшілік жауапкершілік	Қандай жағдайларда әкімшілік жауапкершілік туындайды?	9. 6. 2. 1 әкімшілік құқық бұзушылықтың түрлері мен белгілерін анықтау; 9. 6. 2. 2 құқықтық жағдаяттарды талдау арқылы әкімшілік жауапкершілік түрлерін және оларды қолдану тәртібін түсіндіру
Қылмыстық жауапкершілік	Қылмыстық жауапкершіліктің мәні неде?	9. 7. 3. 1 құқықтық жағдаяттарды талдау арқылы қылмыстық жауапкершілікті және жаза түрлерін анықтау
	Кімдер сыбайлас жемқорлықтың субъектілері болып табылады	9. 7. 3. 2 сыбайлас жемқорлықпен күреске бағытталған құқықтық актілерді талдау
4-тоқсан		
Құқықтық мемлекет және азаматтық қоғам	Құқықтық мемлекеттің басты идеялары неде?	9. 1. 2. 1 құқықтық мемлекеттің ерекшелігі мен маңызын анықтау
	Азаматтық қоғамды қалыптастырудың маңызы неде?	9. 1. 2. 2 азаматтық қоғам институттарының ролі мен маңызын анықтау
Тұтынушылар құқығын қорғау	Біз тұтынушы ретінде өз құқығымызды білеміз бе?	9. 3. 4. 1 тұтынушылардың құқықтарын қорғау жолдарын ұсыну
Еңбек шарты	Еңбек шарты қандай құқықтар мен міндеттерді туындатады?	9. 4. 4. 1 құқықтық жағдаяттарды талдап еңбек шартының мазмұнын ашу
Отбасының қоғамдағы маңыздылығы	Отбасының әлеуметтік мәні неде?	9. 5. 4. 1 отбасының қоғамдағы маңыздылығын бағалау
Әкімшілік құқық бұзушылықтың алдын алу	Әкімшілік құқықтық нормалардың қажеттілігі мен маңызы неде?	9. 6. 3. 1 әкімшілік құқықтық нормалардың маңызына баға беру
Жазалау мен гуманизм мәселесі	Қылмыстық құқықта гуманизм қағидасы қажет пе?	9. 7. 4. 1 қылмыстық құқықтағы гуманизм қағидасына баға беру

Типовая учебная программа по учебному предмету «Русский язык и литература» для 10-11 классов

Максимальный объем учебной нагрузки по учебному предмету «Русский язык и литература» составляет:

- 1) в 10 классе – 1 час в неделю, 34 часа в учебном году;
- 2) в 11 классе – 1 час в неделю, 34 часа в учебном году.

Долгосрочный план

1) 10 класс

Тема	Изучаемые художественные произведения	Виды речевой деятельности	Цели обучения
1 четверть			
Туризм. Экотуризм	А.С.Пушкин. «Монастырь на	Слушание	10.1.1 понимать детально информацию сообщения, подтекст, определяя социальные и

	Казбеке». В.С. Высоцкий. «Гимн морю и горам». А.К. Толстой. «Растянулся на просторе».		эмоционально-экспрессивные особенности речи говорящего; 10.1.4 прогнозировать содержание всего текста, опираясь на заключительные фразы, выводы текста
		Говорение	10.2.1 владеть словарным запасом, включающим лексику социально-культурной, учебно-профессиональной, общественно-политической сфер; 10.2.2 пересказывать содержание текста, демонстрируя собственное понимание проблематики и связывая прочитанное/услышанное с собственным опытом; 10.2.4 создавать высказывание (побуждение, убеждение, информационную речь), используя приемы привлечения внимания и учитывая целевую аудиторию
		Чтение	10.3.1 понимать детально содержание текстов, соотнося детали с основной мыслью текста; 10.3.2 определять структурные, лексические и грамматические особенности текстов публицистического стиля (пресс-релиз); 10.3.3 формулировать практические вопросы по прочитанному тексту и отвечать на них, используя внетекстовую информацию для подтверждения своей точки зрения
		Письмо	10.4.1 создавать тексты смешанных типов, тексты публицистического стиля (пресс-релиз); 10.4.3 представлять информацию в виде сплошного текста, используя информацию двух текстов; 10.4.6 соблюдать орфографические нормы (Н и НН в разных частях речи)
		Использование языковых единиц	10.5.1 использовать отглагольные существительные, прилагательные в краткой форме; 10.5.2 использовать безличные конструкции
Человек и Родина	М.Ю. Лермонтов. «Родина». Ч. Айтматов. «Буранный полустанок». Г. Бельгер. «Дедушка Сергали». С. Есенин. «Тема Родины в творчестве поэта» (на выбор учителя). М.Д. Симашко. «Емшан». К.Г.Паустовский. «Бескорыстие». Программа «Мәңгілік Ел».	Слушание	10.1.3 определять основную мысль текста, выявляя детали, подтверждающие еѸ; 10.1.4 прогнозировать содержание всего текста, опираясь на заключительные фразы, выводы текста
		Говорение	10.2.3 соблюдать речевые нормы, избегая нарушений лексической сочетаемости, использования слов в несвойственном значении; 10.2.5 участвовать в полемике, синтезируя различные точки зрения и предлагая решение проблемы
		Чтение	10.3.2 определять структурные, лексические и грамматические особенности текстов публицистического стиля (статья); 10.3.4 владеть стратегиями чтения, включая просмотровое чтение, сканирование и детальное чтение
		Письмо	10.4.1 создавать тексты смешанных типов, тексты публицистического стиля (статья);

			10.4.2 излагать сжато информацию прослушанного, прочитанного и/или аудиовизуального текста, сохраняя основную мысль и выражая личную оценку; 10.4.6 соблюдать орфографические нормы (правописание Ъ и Ь)
		Использование языковых единиц	10.5.1 использовать отглагольные существительные, прилагательные в краткой форме, глаголы в страдательном залоге; 10.5.2 использовать предложения с обособленными второстепенными членами
2 четверть			
Наука и этика	М. А. Булгаков. «Собачье сердце». А. Беляев. «Голова профессора Доуэля».	Слушание	10.1.2 понимать значение слов социально-культурной, учебно-профессиональной, общественно-политической сфер; 10.1.3 определять основную мысль текста, выявляя детали, подтверждающие её
		Говорение	10.2.1 владеть словарным запасом, включающим лексику социально-культурной, учебно-профессиональной, общественно-политической сфер; 10.2.3 соблюдать речевые нормы, избегая нарушений лексической сочетаемости, использования слов в несвойственном значении; 10.2.4 создавать высказывание (побуждение, убеждение, информационную речь), используя приёмы привлечения внимания и учитывая целевую аудиторию
		Чтение	10.3.2 определять структурные, лексические и грамматические особенности текстов научного (научно-популярного подстиля) стиля (статья, тезисы); 10.3.5 анализировать содержание художественных произведений, определяя роль композиции, изобразительно-выразительных средств, деталей в раскрытии основной мысли; 10.3.6 извлекать необходимую информацию из различных источников, определяя факт и мнение
		Письмо	10.4.1 создавать тексты смешанных типов, тексты научного (научно-популярного подстиля) стиля (статья, тезисы); 10.4.6 соблюдать орфографические нормы (правописание числительных); 10.4.7 соблюдать пунктуационные нормы в сложных синтаксических конструкциях, тире в простом и сложном предложении
		Использование языковых единиц	10.5.1 использовать причастия, деепричастия; 10.5.2 использовать предложения с обособленными второстепенными членами
Планета Земля. Океаны.	В.В. Маяковский. «Атлантический океан». А. де Сент Экзюпери. «Маленький принц».	Слушание	10.1.4 прогнозировать содержание всего текста, опираясь на заключительные фразы, выводы текста; 10.1.5 оценивать высказывание с точки зрения правильности и уместности использованных языковых единиц

		Говорение	10.2.1 владеть словарным запасом, включающим лексику социально-культурной, учебно-профессиональной, общественно-политической сфер; 10.2.4 создавать высказывание (побуждение, убеждение, информационную речь), используя приемы привлечения внимания и учитывая целевую аудиторию; 10.2.6 создавать высказывание на основе рисунков, графиков, таблиц, схем, диаграмм
		Чтение	10.3.1 понимать детально содержание текстов, соотнося детали с основной мыслью текста; 10.3.7 сравнивать цели, целевую аудиторию, жанровые и стилистические особенности текстов
		Письмо	10.4.4 писать творческие работы (описания), используя знания из других предметных областей; 10.4.7 правильно использовать тире в простом и сложном предложении
		Использование языковых единиц	10.5.1 использовать причастия, деепричастия; 10.5.2 использовать безличные конструкции, предложения с обособленными второстепенными членами
3 четверть			
Литература и искусство	А.С. Пушкин. «Моцарт и Сальери», «Е.Онегин». А.И. Куприн. «Гранатовый браслет». В.М. Гаршин. «Художники». О.Сулейменов. «Махамбету» (отрывок «Песня акына»).	Слушание	10.1.1 понимать детально информацию сообщения, подтекст, определяя социальные и эмоционально-экспрессивные особенности речи говорящего; 10.1.2 понимать значение слов социально-культурной, учебно-профессиональной, общественно-политической сфер; 10.1.5 оценивать высказывание с точки зрения правильности и уместности использованных языковых единиц
		Говорение	10.2.1 владеть словарным запасом, включающим лексику социально-культурной, учебно-профессиональной, общественно-политической сфер; 10.2.2 пересказывать содержание текста, демонстрируя собственное понимание проблематики и связывая прочитанное/ услышанное с собственным опытом; 10.2.5 участвовать в полемике, синтезируя различные точки зрения и предлагая решение проблемы
		Чтение	10.3.2 определять структурные, лексические и грамматические особенности текстов публицистического стилей (эссе); 10.3.3 формулировать практические вопросы по прочитанному тексту и отвечать на них, используя внетекстовую информацию из текста для подтверждения своей точки зрения; 10.3.5 анализировать содержание художественных произведений, определяя роль композиции, изобразительно-выразительных средств, деталей, в раскрытии основной мысли

		Письмо	10.4.5 писать причинно-следственное эссе; 10.4.7 соблюдать пунктуационные нормы в сложных синтаксических конструкциях, тире в простом и сложном предложении
		Использование языковых единиц	10.5.1 использовать причастия, деепричастия; 10.5.2 использовать предложения с обособленными второстепенными членами
Тема социального неравенства в литературе	А.П. Чехов. «Толстый и тонкий». Н. А. Островский. «Бесприданница». Н. В. Гоголь. «Шинель». И.С.Тургенев. «Два богача».	Слушание	10.1.2 понимать значение слов социально-культурной, учебно-профессиональной, общественно-политической сфер; 10.1.3 определять основную мысль текста, выявляя детали, подтверждающие её
		Говорение	10.2.3 соблюдать речевые нормы, избегая нарушений лексической сочетаемости, использования слов в несвойственном значении; 10.2.4 создавать высказывание (побуждение, убеждение, информационную речь), используя приемы привлечения внимания и учитывая целевую аудиторию; 10.2.6 создавать высказывание на основе рисунков, графиков, таблиц, схем, диаграмм
		Чтение	10.3.2 определять структурные, лексические и грамматические особенности текстов публицистического стиля (интервью); 10.3.5 анализировать содержание художественных произведений, определяя роль композиции, изобразительно-выразительных средств, деталей в раскрытии основной мысли
		Письмо	10.4.1 создавать тексты смешанных типов, тексты публицистического стиля (интервью); 10.4.2 излагать сжато информацию прослушанного, прочитанного и/или аудиовизуального текста, сохраняя основную мысль и выражая личную оценку; 10.4.6 соблюдать орфографические нормы (правописание сложных слов)
		Использование языковых единиц	10.5.1 использовать сложные прилагательные; 10.5.2 использовать сложные синтаксические конструкции
4 четверть			
Развитие общества: экономика и сотрудничество	О. Бальзак. «Гобсек». Н.А.Назарбаев. «В потоке истории» (отрывок).	Слушание	10.1.1 понимать детально информацию сообщения, подтекст, определяя социальные и эмоционально-экспрессивные особенности речи говорящего; 10.1.5 оценивать высказывание с точки зрения правильности и уместности использованных языковых единиц
		Говорение	10.2.2 пересказывать содержание текста, демонстрируя собственное понимание проблематики и связывая прочитанное/услышанное с собственным опытом; 10.2.5 участвовать в полемике,, синтезируя различные точки зрения и предлагая решение проблемы; 10.2.6 создавать высказывание на основе

			рисунков, графиков, таблиц, схем, диаграмм
		Чтение	10.3.1 понимать детально содержание текстов, соотнося детали с основной мыслью текста; 10.3.4 владеть стратегиями чтения, включая просмотровое чтение, сканирование и детальное чтение
		Письмо	10.4.3 представлять информацию в виде несплошного текста, используя информацию двух текстов; 10.4.4 писать творческие работы (повествования), используя знания из других предметных областей; 10.4.7 соблюдать пунктуационные нормы в сложных синтаксических конструкциях, тире в простом и сложном предложении
		Использование языковых единиц	10.5.1 использовать отглагольные существительные, прилагательные в краткой форме, глаголы в страдательном залоге, причастия, деепричастия; 10.5.2 использовать сложные синтаксические конструкции
Значение труда в жизни человека и общества	А. П. Платонов. «Песчаная учительница». М.Е. Салтыков – Щедрин. «Повесть о том, как один мужик двух генералов прокормил». М.Е. Салтыков – Щедрин. «Дикий помещик».	Слушание	10.1.2 понимать значение слов социально-культурной, учебно-профессиональной, общественно-политической сфер; 10.1.5 оценивать высказывание с точки зрения правильности и уместности использованных языковых единиц
		Говорение	10.2.2 пересказывать содержание текста, демонстрируя собственное понимание проблематики и связывая прочитанное/ услышанное с собственным опытом; 10.2.3 соблюдать речевые нормы, избегая нарушения лексической сочетаемости, использования слов в несвойственном значении; 10.2.5 участвовать в полемике, синтезируя различные точки зрения и предлагая решение проблемы
		Чтение	10.3.2 определять структурные, лексические и грамматические особенности текстов публицистического стиля (эссе); 10.3.6 извлекать необходимую информацию из различных источников, определяя факт и мнение; 10.3.7 сравнивать цели, целевую аудиторию, жанровые и стилистические особенности текстов
		Письмо	10.4.5 писать аргументативное эссе; 10.4.7 соблюдать пунктуационные нормы в сложных синтаксических конструкциях, тире в простом и сложном предложении
		Использование языковых единиц	10.5.1 использовать отглагольные существительные, сложные прилагательные, прилагательные в краткой форме, глаголы в страдательном залоге, причастия, деепричастия; 10.5.2 использовать сложные синтаксические конструкции

Тема	Изучаемые художественные произведения (по выбору)	Виды речевой деятельности	Цели обучения
1 четверть			
Показатель развития общества: экология, биоресурсы	Р. Сейсенбаев. «День, когда рухнул мир». М.Дудин. «Берегите Землю!».	Слушание	11.1.1 понимать детально информацию сообщения, подтекст, определяя социально-поведенческие характеристики и коммуникативные намерения говорящего; 11.1.2 понимать общенаучную и узкоспециальную лексику социально-культурной, учебно-профессиональной, общественно-политической сфер
		Говорение	11.2.2 пересказывать тексты, адаптируя содержание для определенной целевой аудитории с использованием средств для привлечения внимания; 11.2.5 участвовать в деловой беседе, решая проблему и достигая договоренности
		Чтение	11.3.1 понимать скрытый смысл текстов, определяя позицию автора; 11.3.2 определять структурные, лексические и грамматические особенности текстов научного стиля (статья); 11.3.3 формулировать проблемные вопросы и отвечать на них, определяя пути решения проблемы
		Письмо	11.4.1 создавать тексты смешанных типов, тексты научного стиля (статья); 11.4.3 представлять информацию в виде сплошного текста, сравнивая данные таблиц, схем, диаграмм, объединяющих одной темой или проблемой; 11.4.6 соблюдать орфографические нормы (правописание наречий)
		Использование языковых единиц	11.5.1 использовать прилагательные и страдательные причастия в краткой форме; 11.5.2 использовать неполные предложения
Показатель развития общества: свободное время	И.А. Гончаров. «Обломов».	Слушание	11.1.1 понимать детально информацию сообщения, подтекст, определяя социально-поведенческие характеристики и коммуникативные намерения говорящего; 11.1.2 понимать общенаучную и узкоспециальную лексику социально-культурной, учебно-профессиональной, общественно-политической сфер; 11.1.4 прогнозировать причины и следствия по предложенной проблеме
		Говорение	11.2.1 владеть словарным запасом, включающим общенаучную и узкоспециальную лексику социально-культурной, учебно-профессиональной, общественно-политической сфер; 11.2.3 соблюдать речевые нормы, избегая лексической недостаточности и избыточности, логических ошибок; 11.2.4 создавать развернутое монологическое высказывание для публичного выступления, удерживая внимание и взаимодействуя с

			аудиторией
		Чтение	11.3.1 понимать скрытый смысл текстов, определяя позицию автора; 11.3.2 определять структурные, лексические и грамматические особенности публицистического стиля (публичное выступление); 11.3.3 формулировать проблемные вопросы и отвечать на них, определяя пути решения проблемы; 11.3.4 владеть разными видами и стратегиями чтения в зависимости от цели и задач
		Письмо	11.4.1 создавать тексты смешанных типов, тексты публицистического стиля (статья); 11.4.2 излагать сжато информацию прослушанного, прочитанного и/или аудиовизуального текста, в том числе материалы СМИ, перефразируя исходный материал и сохраняя основную мысль; 11.4.7 соблюдать пунктуационные нормы в конструкциях с союзом «как»
		Использование языковых единиц	11.5.1 использовать прилагательные и страдательные причастия в краткой форме; 11.5.2 использовать неполные предложения
2 четверть			
Человек и история	А.С.Пушкин. «Евгений Онегин». О.Сулейменов. «Одна война закончилась другой...» А.Ахматова. «Реквием».	Слушание	11.1.3 определять основную мысль текста, выявляя авторскую позицию и выражая свое отношение
		Говорение	11.2.3 соблюдать речевые нормы, избегая лексической недостаточности и избыточности, логических ошибок; 11.2.5 участвовать в деловой беседе, решая проблему и достигая договоренности
		Чтение	11.3.2 определять структурные, лексические и грамматические особенности текстов научного стиля (аннотация); 11.3.5 анализировать содержание художественных произведений, сравнивая их с другими художественными произведениями или произведениями других видов искусств; 11.3.6 извлекать необходимую информацию из разных источников, критически оценивая аргументы, содержащиеся в ней
		Письмо	11.4.1 создавать тексты смешанных типов, тексты научного стиля (аннотация); 11.4.4 писать творческие работы (описания) с явно или скрыто выраженной авторской позицией; 11.4.6 соблюдать орфографические нормы (правописание частиц)
		Использование языковых единиц	11.5.1 использовать прилагательные и страдательные причастия в краткой форме; 11.5.2 использовать неполные предложения, сложные союзные и бессоюзные предложения
Энергия будущего. Энергия слова.	К.Алтайский. «Казахские мотивы». С.Назарова. «Мой зеленоглазый аруах». В.Высоцкий.	Слушание	11.1.3 определять основную мысль текста, выявляя авторскую позицию и выражая своё отношение; 11.1.4 прогнозировать причины и следствия по предложенной проблеме

	«Баллада о времени». О.Сабина. «Что такое ЭКСПО: все самое интересное о выставке. ЭКСПО-2017 в Астане» (статья).	Говорение	11.2.1 владеть словарным запасом, включающим общенаучную и узкоспециальную лексику социально-культурной, учебно-профессиональной, общественно-политической сфер; 11.2.4 создавать развернутое монологическое высказывание для публичного выступления, удерживая внимание и взаимодействуя с аудиторией
		Чтение	11.3.1 понимать скрытый смысл текстов, определяя позицию автора; 11.3.6 извлекать необходимую информацию из разных источников, критически оценивая аргументы, содержащиеся в ней
		Письмо	11.4.4 писать творческие работы (повествования) с явно или скрыто выраженной авторской позицией; 11.4.6 соблюдать орфографические нормы (правописание предлогов и союзов); 11.4.7 соблюдать пунктуационные нормы в сложных союзных и бессоюзных предложениях, при обособлении второстепенных предложений
		Использование языковых единиц	11.5.1 использовать производные предлоги; 11.5.2 использовать неполные предложения, сложные союзные и бессоюзные предложения
3 четверть			
Мир и безопасность	Л.Н. Толстой. «Война и мир» (обзор с чтением глав о Бородинском сражении). Стихотворения А.А.Суркова, К.М.Симонова, М.В.Исаковского, Ю.В.Друниной.	Слушание	11.1.1 понимать детально информацию сообщения, подтекст, определяя социально-поведенческие характеристики и коммуникативные намерения говорящего; 11.1.2 понимать общенаучную и узкоспециальную лексику социально-культурной, учебно-профессиональной, общественно-политической сфер; 11.1.3 определять основную мысль текста, выявляя авторскую позицию и выражая своё отношение
		Говорение	11.2.3 соблюдать речевые нормы, избегая лексической недостаточности и избыточности, логических ошибок; 11.2.5 участвовать в деловой беседе, решая проблему и достигая договоренности
		Чтение	11.3.3 формулировать проблемные вопросы и отвечать на них, определяя пути решения проблемы; 11.3.4 владеть разными видами и стратегиями чтения в зависимости от цели и задач
		Письмо	11.4.4 писать творческие работы (тексты смешанных типов) с явно или скрыто выраженной авторской позицией; 11.4.6 соблюдать орфографические нормы (правописание частиц, наречий, предлогов и союзов); 11.4.7 соблюдать пунктуационные нормы в сложных союзных и бессоюзных предложениях, в конструкциях с союзом «как», при обособлении второстепенных предложений
		Использование языковых единиц	11.5.1 использовать производные предлоги; 11.5.2 использовать неполные предложения,

			сложные союзные и бессоюзные предложения
Театр и кино в современном мире	А.П. Чехов. «Вишнёвый сад».	Слушание	11.1.2 понимать общенаучную и узкоспециальную лексику социально-культурной, учебно-профессиональной, общественно-политической сфер; 11.1.3 определять основную мысль текста, выявляя авторскую позицию и выражая свое отношение
		Говорение	11.2.3 соблюдать речевые нормы, избегая лексической недостаточности и избыточности, логических ошибок; 11.2.4 создавать развернутое монологическое высказывание для публичного выступления, удерживая внимание и взаимодействуя с аудиторией; 11.2.6 создавать высказывание, сравнивая информацию двух рисунков, графиков, таблиц, схем, диаграмм
		Чтение	11.3.2 определять структурные, лексические и грамматические особенности текстов публицистического стиля (репортаж); 11.3.5 анализировать содержание художественных произведений, сравнивая их с другими художественными произведениями или произведениями других видов искусств; 11.3.7 сравнивать цели, целевую аудиторию, авторскую позицию, жанровые и стилистические особенности текстов
		Письмо	11.4.1 создавать тексты смешанных типов, тексты публицистического стиля (репортаж) 11.4.2 излагать сжато информацию прослушанного, прочитанного и/или аудиовизуального текста, в том числе материалы СМИ, перефразируя исходный материал и сохраняя основную мысль; 11.4.5 писать дискуссионное эссе; 11.4.7 соблюдать пунктуационные нормы в сложных союзных и бессоюзных предложениях, в конструкциях с союзом «как», при обособлении второстепенных предложений
		Использование языковых единиц	11.5.1 использовать прилагательные и страдательные причастия в краткой форме, производные предлоги; 11.5.2 использовать неполные предложения, сложные союзные и бессоюзные предложения
4 четверть			
Высшая ценность – права человека	О.О. Сулейменов. «Дикое поле». Ю.О. Домбровский. «Хранитель древностей». Ч.Айтматов. «Легенда о манкурте».	Слушание	11.1.1 понимать детально информацию сообщения, подтекст, определяя социально-поведенческие характеристики и коммуникативные намерения говорящего; 11.1.5 оценивать высказывание с точки зрения эффективности достижения коммуникативных задач
		Говорение	11.2.1 владеть словарным запасом, включающим общенаучную и узкоспециальную лексику социально-культурной, учебно-профессиональной, общественно-политической сфер; 11.2.2 пересказывать тексты, адаптируя

			содержание для определенной целевой аудитории с использованием средств для привлечения внимания; 11.2.5 участвовать в деловой беседе, решая проблему и достигая договоренности
		Чтение	11.3.4 владеть разными видами и стратегиями чтения в зависимости от цели и задач; 11.3.7 сравнивать цели, целевую аудиторию, авторскую позицию, жанровые и стилистические особенности текстов
		Письмо	11.4.1 создавать тексты смешанных типов, тексты научного и публицистического стилей (статья, аннотация, репортаж); 11.4.5 писать сравнительно-сопоставительное эссе; 11.4.7 соблюдать пунктуационные нормы в сложных союзных и бессоюзных предложениях, в конструкциях с союзом «как», при обособлении второстепенных предложений
		Использование языковых единиц	11.5.1 использовать прилагательные и страдательные причастия в краткой форме, производные предлоги; 11.5.2 использовать неполные предложения, сложные союзные и бессоюзные предложения
Современное общество: миграция	В.В. Набоков. «Родина». Н. А. Тэффи. «Ностальгия», М.И. Цветаева. «Родина». П. Васильев. «Переселенцы». Н.А.Назарбаев «Взгляд в будущее: модернизация общественного сознания» (статья).	Слушание	11.1.4 прогнозировать причины и следствия по предложенной проблеме; 11.1.5 оценивать высказывание с точки зрения эффективности достижения коммуникативных задач
		Говорение	11.2.1 владеть словарным запасом, включающим общенаучную и узкоспециальную лексику социально-культурной, учебно-профессиональной, общественно-политической сфер; 11.2.4 создавать развернутое монологическое высказывание для публичного выступления, удерживая внимание и взаимодействуя с аудиторией; 11.2.6 создавать высказывание, сравнивая информацию двух рисунков, графиков, таблиц, схем, диаграмм
		Чтение	11.3.5 анализировать содержание художественных произведений, сравнивая их с другими художественными произведениями или произведениями других видов искусств; 11.3.7 сравнивать цели, целевую аудиторию, авторскую позицию, жанровые и стилистические особенности текстов
		Письмо	11.4.3 представлять информацию в виде сплошного текста, сравнивая данные таблиц, схем, диаграмм, объединенных одной темой или проблемой; 11.4.5 писать эссе, в том числе дискуссионное, сравнительно-сопоставительное; 11.4.7 соблюдать пунктуационные нормы в сложных союзных и бессоюзных предложениях, в конструкциях с союзом «как», при обособлении второстепенных предложений
		Использование	11.5.1 использовать прилагательные и

		языковых единиц	страдательные причастия в краткой форме, производные предлоги; 11.5.2 использовать неполные предложения, сложные союзные и бессоюзные предложения Скачать

Типтік оқу бағдарламасы «Ағылшын тілі» оқу пәні бойынша жалпы орта білім беру деңгейінің 10-11-сыныптары үшін

«Ағылшын тілі» оқу пәні бойынша оқу жүктемесінің ең көп көлемі:

- 1) 10-сыныпта – аптасына 2 сағат, оқу жылында 68 сағат;
- 2) 11-сыныпта – аптасына 2 сағат, оқу жылында 68 сағат.

Ұзақ мерзімді жоспар

1) 10-сынып:

Тақырып	Бөлімдер	Оқыту мақсаты
1 тоқсан		
Факт пе, әлде қиял ма?	Кіріспе сабақтар Факт па әлде ойдан шығарылған ба (қалалық аңыздарды талдау және баяндау) (Қазақстанға қосымша назар аудару)	10.2.1. оқу және жалпы тақырыптардағы ұзақ әңгімеде қолдаусыз негізгі сәттерді түсіну
		10.3.4 - жалпы және оқу тақырыптарының өсіп келе жатқан қатарындағы талқылау контекстерінің артып келе жатқан әртүрлілігінде бөтеннің көзқарасын бағалау және түсіндіру;
		10.4.1 - жалпы және оқу тақырыптарының көптеген таныс емес түрлерінде еркін талқылаудың негізгі мазмұнын түсіну;
		10.4.3 - жалпы және оқу тақырыптарының бірқатарында қосымша оқуға тұрарлық мазмұнын анықтау үшін жеткілікті жылдамдықпен бірқатар ұзақ мәтіндерді жылдам оқып шығу;
		10.5.2 - тақырыпқа, жанрға сәйкес келетін, грамматикалық тұрғыдан дұрыс жазылған лексикалық қордың өсіп келе жатқан әртүрлілігін пайдалану;
		10.6.7 - жалпы және оқу тақырыптарының кең ауқымында so far, lately, all my life уақыт үстеулерін қоса алғанда, осы шақтың жетілдірілген формаларын, сондай-ақ, жетілдірілген шақтың етістің белсенді және пассивті формаларын пайдалану
		10.6.11 - үлкен ауқымды таныс жалпы және оқу тақырыптарында тікелей сөйлеудің және сұраулы формалардың кең әртүрлілігін пайдалану
		10.6.12 - таныс жалпы және оқу тақырыптарының кең ауқымында үстеулердің түрлі салыстырмалы құрылымдарын дұрыс және дұрыс емес үстеулермен пайдалану; 10.6.12 - таныс жалпы және оқу тақырыптарының кең ауқымында үстеулердің түрлі салыстырмалы құрылымдарын дұрыс және дұрыс емес үстеулермен пайдалану;;
		10.6.13 - өткен шақтағы болжам мен қорытындыны білдіру үшін must have, can't have, might have сияқты модальді етістіктердің өсіп келе жатқан түр-түрін пайдалану, таныс жалпы және оқу тақырыптарының кең ауқымында қолдану.

	Аңыз таратпаушылар (тарих, география)	10.1.2 сөйлеу және тыңдау дағдыларын сыныптастарына жеке кері байланыс беру және басқа білім алушылардан алынған кері байланысқа сындарлы жауап беру үшін пайдалану.
		10.1.8 - оқу және талқылау арқылы мәдениетаралық өзара іс-қимылды дамыту;
		10.2.3 - жалпы және оқу тақырыптарының кең ауқымында, соның ішінде таныс емес тақырыптардың шектеулі ауқымындағы талқылауларда мұғалімнің қолдауымен еркін талқылаудағы аргументтің егжей-тегжейін түсіну
		10.3.6 - талқылау барысын басқару және көптеген таныс жалпы және оқу тақырыптарында қайта құру және түзету арқылы тілді өзгерту
		10.4.7 - жалпы және оқу тақырыптарының бірқатарындағы көлемді мәтіндерді құру құрылымын (абзац деңгейінде) тану
		10.4.8 - мағынасын нақтылау және тереңірек түсіну мақсатында таныс және таныс емес қағаз және цифрлық ақпараттық ресурстардың көп түрін пайдалану
	Мақала жазу	10.1.10 - талқылауды немесе жазуды рефлексия және әлемге деген бірқатар көзқарастарды зерттеу құралы ретінде пайдалану;
		10.5.4 - жалпы және оқу тақырыптарының бірқатарында жазу жанрларының өсіп келе жатқан әртүрлілігінде белгілі бір ресмилік деңгейін сақтау үшін тиісті стиль мен регистрді пайдалану;
		10.5.7 - жалпы және оқу тақырыптарының бірқатары бойынша мәтін деңгейіндегі тиісті жоспарды минималды қолдау арқылы пайдалану
		10.5.9 - жалпы және оқу тақырыптарының кең ауқымындағы мәтін деңгейіндегі жазбаша жұмыста тыныс белгілерін жоғары дәлдікпен қою;
		10.6.2 - әртүрлі жалпы және оқу тақырыптарында есептелетін және есептелмейтін зат есімдерге арналған әр түрлі квантификаторларды және көптеген зат есім сөз тіркестерін пайдалану
		10.6.9 - түрлі таныс жалпы және оқу тақырыптарында тікелей және жанама сөйлеудегі етістіктің Present Simple, Past Simple және Past Perfect шақтарының формаларын, сондай-ақ, етістің белсенді және пассивті формаларын дұрыс қолдану;
		10.6.10 - жалпы және таныс оқу тақырыптарының кең ауқымында етістің белсенді және пассивті формаларында Present Continuous және Past Continuous шақтарын қолдану
		10.6.12 - таныс жалпы және оқу тақырыптарының кең ауқымында үстеулердің түрлі салыстырмалы құрылымдарын дұрыс және дұрыс емес үстеулермен пайдалану; жалпы және оқу тақырыптарының кең ауқымында үстеудің етістікке дейінгі, етістіктен кейінгі және соңғы орналасуының кең әртүрлілігін пайдалану
Қайшылықты сұрақтар	Көші-қон үдерістерінің	10.1.9 - қиялды ойларды, идеяларды, тәжірибе мен сезімдерді білдіру үшін пайдалану;

артықшылықтары мен кемшіліктерін талқылау.	10.2.1. оқу және жалпы тақырыптардағы ұзақ әңгімеде қолдаусыз негізгі сәттерді түсіну
	10.2.2 жалпы және оқу тақырыптарының кең ауқымындағы, соның ішінде таныс емес тақырыптардың шектеулі ауқымындағы талқылауларда мұғалімнің қолдауымен еркін талқылаудағы нақты ақпаратты түсіну
	10.3.5 - әртүрлі жалпы және оқу тақырыптарында гипотезаларды алға тарту мақсатында құрдастарымен өзара әрекеттесу;
	10.4.5 - көлемді мәтіндер контекстінен жалпы және оқу тақырыптарының кең ауқымындағы таныс және кейбір таныс емес тақырыптарда мағынасын белгілеу
	10.4.9 - таныс емес тақырыптардың өсіп келе жатқан қатарындағы талқылауларда мұғалімнің шамалы қолдауымен еркін талқылаудағы аргументтің егжей-тегжейін түсіну
	10.6.3 - жалпы және оқу тақырыптарының бірқатарында әртүрлі күрделі сын есімдер мен есімше түріндегі сын есімдерді, деңгейді көрсетуге болатын салыстырмалы құрылымдарды және күшейткіш сын есімдерді (intensifying adjectives) пайдалану
	10.6.4 - жалпы және оқу тақырыптарының әртүрлі таныс түрлерін талқылау барысында түрлі детерминативті және предетерминативті конструкцияларды қолдану;
	10.6.15 - үлкен ауқымды таныс жалпы және оқу тақырыптарында белгілі бір етістіктер мен сын есімдерден кейін инфинитив формаларын қолдану, әртүрлі етістіктер мен предлогтардан кейін герундий формаларын қолдану, предлогтық және фразалық етістіктерді қолдану
	10.2.6 - жалпы және оқу тақырыптарының кең ауқымында, соның ішінде таныс емес тақырыптардың шектеулі ауқымындағы талқылауларда мұғалімнің қолдауымен еркін талқылаудың контекстінен мағынасын түсіну
	10.3.1 - әртүрлі жалпы және оқу тақырыптарында сөйлеудің ресми және бейресми стилін пайдалану.
	10.4.3 - жалпы және оқу тақырыптарының бірқатарында қосымша оқуға тұрарлық мазмұнын анықтау үшін жеткілікті жылдамдықпен бірқатар ұзақ мәтіндерді жылдам оқып шығу;
	10.4.7 - жалпы және оқу тақырыптарының бірқатарындағы көлемді мәтіндерді құру құрылымын (абзац деңгейінде) тану
	10.5.1 - жалпы және оқу тақырыптарының бірқатарында мәтін деңгейіндегі жұмысты өз бетінше жоспарлау, жазу, өңдеу және түзету
	10.5.8 - жалпы және оқу тақырыптарының бірқатары бойынша әртүрлі функциялардың көмегімен хат алмасуда жаңалықтар мен сезімдер туралы хабарлау және жауап беру;
	10.6.7 - жалпы және оқу тақырыптарының кең ауқымында so far, lately, all my life уақыт үстеулерін қоса алғанда, осы шақтың жетілдірілген формаларын, сондай-ақ, жетілдірілген шақтың етістің белсенді және пассивті формаларын пайдалану

		10.6.12 - таныс жалпы және оқу тақырыптарының кең ауқымында үстеулердің түрлі салыстырмалы құрылымдарын дұрыс және дұрыс емес үстеулермен пайдалану; жалпы және оқу тақырыптарының кең ауқымында үстеудің етістікке дейінгі, етістіктен кейінгі және соңғы орнарыс және дұрыс емес үстеулермен пайдалану;; 10.6.14 - жалпы және оқу тақырыптарының кең ауқымында зат есімдер мен сын есімдердің алдында әртүрлі предлогтық сөз тіркестерін қолдану; сонымен қатар, таныс жалпы және оқу тақырыптарының кең ауқымында зат есімдер мен сын есімдермен бірге келетін әртүрлі тәуелді прокомых общих и учебных тем; 10.6.17 - жалпы және оқу тақырыптарының әртүрлі таныс түрлерінде үшінші типті шартты рай құрылымдарында if/if only қолдану, сондай-ақ, with which-ті қоса алғанда, әртүрлі қатыстық бағыныңқы сөйлемдерді пайдалану 10.1.1 - топтарда проблемаларды шығармашылық бірлесіп шешу үшін сөйлеу және тыңдау дағдыларын қолдану 10.2.7 - сөйлеушілердің көзқарасын және жалпы және оқу тақырыптарының бірқатары бойынша олардың арасындағы белгілі бір келісім дәрежесін түсіну 10.4.6 - көптеген жалпы және оқу тақырыптары аясындағы ұзақ мәтіндерде автордың көзқарасын немесе пікірін анықтау 10.3.5 - әртүрлі жалпы және оқу тақырыптарында гипотезаларды алға тарту мақсатында құрдастарымен өзара әрекеттесу 10.5.5 мұғалімнің қолдауымен таныс жалпы және оқу тақырыптарындағы жазбаша жанрлардың бірқатары үшін қажет болған жағдайда мысалдар мен себептер келтіре отырып, логикалық дәлелдер әзірлеу. 10.6.3 - жалпы және оқу тақырыптарының бірқатарында әртүрлі күрделі сын есімдер мен есімше түріндегі сын есімдерді, деңгейді көрсетуге болатын салыстырмалы құрылымдарды және күшейткіш сын есімдерді (intensifying adjectives) пайдалану
2 тоқсан		
Виртуалды шындық	Құрастырылған және сипатталған ойдан шығарылған ел (география, заңдар, экономика, өнеркәсіп).	10.1.1 - топтарда проблемаларды шығармашылық бірлесіп шешу үшін сөйлеу және тыңдау дағдыларын қолдану
		10.1.2 сөйлеу және тыңдау дағдыларын сыныптастарына жеке кері байланыс беру және басқа білім алушылардан алынған кері байланысқа сындарлы жауап беру үшін пайдалану.
		10.2.1. оқу және жалпы тақырыптардағы ұзақ әңгімеде қолдаусыз негізгі сәттерді түсіну
		10.3.5 - әртүрлі жалпы және оқу тақырыптарында гипотезаларды алға тарту мақсатында құрдастарымен өзара әрекеттесу
		10.4.1 - жалпы және оқу тақырыптарының көптеген таныс емес түрлерінде еркін талқылаудың негізгі мазмұнын түсіну

		10.4.2 - жалпы және оқу тақырыптарының бірқатарындағы және кейбір таныс емес тақырыптардағы көлемді мәтіндерден нақты ақпарат пен егжей-тегжейді түсіну
		10.5.4 - жалпы және оқу тақырыптарының бірқатарында жазу жанрларының өсіп келе жатқан әртүрлілігінде белгілі бір ресмилік деңгейін сақтау үшін тиісті стиль мен регистрді пайдалану;
		10.6.1 - жалпы және оқу тақырыптарының әртүрлі таныс түрлердегі талқылау барысында түрлі абстрактілі күрделі зат есімдер мен күрделі сөз тіркестерін қолдану
		10.6.4 - жалпы және оқу тақырыптарының әртүрлі таныс түрлерін талқылау барысында түрлі детерминативті және предетерминативті конструкцияларды қолдану;
		10.6.15 - үлкен ауқымды таныс жалпы және оқу тақырыптарында белгілі бір етістіктер мен сын есімдерден кейін инфинитив формаларын қолдану, әртүрлі етістіктер мен предлогтардан кейін герундий формаларын қолдану, предлогтық және фразалық етістіктерді қолдану
	Фэнтези кітаптары мен фильмдеріне қатысты өз пікіріңізді білдіріп, дәлелдеу (эссе түрінде)	10.1.7 - сөйлеу немесе жазу кезінде логикалық аргумент құру және қорғау;
		10.1.10 - талқылауды немесе жазуды рефлексия және әлемге деген бірқатар көзқарастарды зерттеу құралы ретінде пайдалану
		10.2.8 - жалпы және оқу тақырыптарының бірқатарындағы еркін талқылаудағы аргументтегі қайшылықтарды тану;
		10.3.3 - жалпы және оқу тақырыптарының кең ауқымында өз көзқарасын түсіндіру және негіздеу
		10.4.3 - жалпы және оқу тақырыптарының бірқатарында қосымша оқуға тұрарлық мазмұнын анықтау үшін жеткілікті жылдамдықпен бірқатар ұзақ мәтіндерді жылдам оқып шығу;
		10.4.5 - көлемді мәтіндер контекстінен жалпы және оқу тақырыптарының кең ауқымындағы таныс және кейбір таныс емес тақырыптарда мағынасын белгілеу
		10.5.1 - жалпы және оқу тақырыптарының бірқатарында мәтін деңгейіндегі жұмысты өз бетінше жоспарлау, жазу, өңдеу және түзету;
		10.5.7 - жалпы және оқу тақырыптарының бірқатары бойынша мәтін деңгейіндегі тиісті жоспарды минималды қолдау арқылы пайдалану
		10.5.8 - жалпы және оқу тақырыптарының бірқатары бойынша әртүрлі функциялардың көмегімен хат алмасуда жаңалықтар мен сезімдер туралы хабарлау және жауап беру;
		10.5.9 - жалпы және оқу тақырыптарының кең ауқымындағы мәтін деңгейіндегі жазбаша жұмыста тыныс белгілерін жоғары дәлдікпен қою;
		10.6.2 - әртүрлі жалпы және оқу тақырыптарында есептелетін және есептелмейтін зат есімдерге арналған әр түрлі квантификаторларды және көптеген зат есім сөз тіркестерін пайдалану

		10.6.9 - Түрлі таныс жалпы және оқу тақырыптарында тікелей және жанама сөйлеудегі етістіктің Present Simple, Past Simple және Past Perfect шақтарының формаларын, сондай-ақ, етістің белсенді және пассивті формаларын дұрыс қолдану
Осы әлемнен тыс	Ғарыш туралы сіз білмеген фактілер.	10.1.9 - қиялды ойларды, идеяларды, тәжірибе мен сезімдерді білдіру үшін пайдалану;
		10.2.5 - жалпы және оқу тақырыптарының кең ауқымында, соның ішінде таныс емес тақырыптардың шектеулі ауқымындағы талқылауларда мұғалімнің қолдауымен еркін талқылауда сөйлеушінің(лердің) көзқарасын немесе пікірін тану
		10.2.6 - жалпы және оқу тақырыптарының кең ауқымында, соның ішінде таныс емес тақырыптардың шектеулі ауқымындағы талқылауларда мұғалімнің қолдауымен еркін талқылаудың контекстінен мағынасын түсіну
		10.3.2 - жалпы және оқу тақырыптарының кең ауқымында ақпарат алу үшін күрделі сұрақтар қою және оларға жауап беру.
		10.4.2 - жалпы және оқу тақырыптарының бірқатарындағы және кейбір таныс емес тақырыптардағы көлемді мәтіндерден нақты ақпарат пен егжей-тегжейді түсіну
		10.4.5 - көлемді мәтіндер контекстінен жалпы және оқу тақырыптарының кең ауқымындағы таныс және кейбір таныс емес тақырыптарда мағынасын белгілеу
		10.6.2 - әртүрлі жалпы және оқу тақырыптарында есептелетін және есептелмейтін зат есімдерге арналған әр түрлі квантификаторларды және көптеген зат есім сөз тіркестерін пайдалану
		10.6.7 - жалпы және оқу тақырыптарының кең ауқымында so far, lately, all my life уақыт үстеулерін қоса алғанда, осы шақтың жетілдірілген формаларын, сондай-ақ, жетілдірілген шақтың етістің белсенді және пассивті формаларын пайдалану
		10.6.8 - жалпы және оқу тақырыптарының кең ауқымында болашақ және болашақ жалғаспалы шақта етістің түрлі белсенді және пассивті формаларын пайдалану;
		10.6.15 - үлкен ауқымды таныс жалпы және оқу тақырыптарында белгілі бір етістіктер мен сын есімдерден кейін инфинитив формаларын қолдану, әртүрлі етістіктер мен предлогтардан кейін герундий формаларын қолдану, предлогтық және фразалық етістіктерді қолдану
	Ғылыми фантастикалық фильмге рецензия.	10.1.7 - сөйлеу немесе жазу кезінде логикалық аргумент құру және қорғау;
		10.1.10 - талқылауды немесе жазуды рефлексия және әлемге деген бірқатар көзқарастарды зерттеу құралы ретінде пайдалану;
		10.2.1. оқу және жалпы тақырыптардағы ұзақ әңгімеде қолдаусыз негізгі сәттерді түсіну
		10.2.7 - сөйлеушілердің көзқарасын және жалпы және оқу тақырыптарының бірқатары бойынша олардың арасындағы белгілі бір келісім дәрежесін түсіну

		10.3.3 - жалпы және оқу тақырыптарының кең ауқымында өз көзқарасын түсіндіру және негіздеу
		10.4.8 - мағынасын нақтылау және тереңірек түсіну мақсатында таныс және таныс емес қағаз және цифрлық ақпараттық ресурстардың көп түрін пайдалану
		10.5.1 - жалпы және оқу тақырыптарының бірқатарында мәтін деңгейіндегі жұмысты өз бетінше жоспарлау, жазу, өңдеу және түзету;
		10.5.2 - тақырыпқа, жанрға сәйкес келетін, грамматикалық тұрғыдан дұрыс жазылған лексикалық қордың өсіп келе жатқан әртүрлілігін пайдалану;
		10.5.7 - жалпы және оқу тақырыптарының бірқатары бойынша мәтін деңгейіндегі тиісті жоспарды минималды қолдау арқылы пайдалану
		10.6.8 - жалпы және оқу тақырыптарының кең ауқымында болашақ және болашақ жалғаспалы шақта етістің түрлі белсенді және пассивті формаларын пайдалану
		10.6.10 - жалпы және таныс оқу тақырыптарының кең ауқымында етістің белсенді және пассивті формаларында Present Continuous және Past Continuous шақтарын қолдану
		10.6.11 - үлкен ауқымды таныс жалпы және оқу тақырыптарында тікелей сөйлеудің және сұраулы формалардың кең әртүрлілігін пайдалану
		10.6.14 - жалпы және оқу тақырыптарының кең ауқымында зат есімдер мен сын есімдердің алдында әртүрлі предлогтық сөз тіркестерін қолдану; сонымен қатар, таныс жалпы және оқу тақырыптарының кең ауқымында зат есімдер мен сын есімдермен бірге келетін әртүрлі тәуелді прикомых общих и учебных тем;
3 тоқсан		
Қорқыныш пен үрей	Стресс белгілерін сипаттау.	10.2.2 - жалпы және оқу тақырыптарының кең ауқымындағы, соның ішінде таныс емес тақырыптардың шектеулі ауқымындағы талқылауларда мұғалімнің қолдауымен еркін талқылаудағы нақты ақпаратты түсіну
		10.4.1 - жалпы және оқу тақырыптарының көптеген таныс емес түрлерінде еркін талқылаудың негізгі мазмұнын түсіну
		10.4.2 - жалпы және оқу тақырыптарының бірқатарындағы және кейбір таныс емес тақырыптардағы көлемді мәтіндерден нақты ақпарат пен егжей-тегжейді түсіну
		10.5.2 - тақырыпқа, жанрға сәйкес келетін, грамматикалық тұрғыдан дұрыс жазылған лексикалық қордың өсіп келе жатқан әртүрлілігін пайдалану;
		10.6.1 - жалпы және оқу тақырыптарының әртүрлі таныс түрлердегі талқылау барысында түрлі абстрактілі күрделі зат есімдер мен күрделі сөз тіркестерін қолдану
		10.6.4 - жалпы және оқу тақырыптарының әртүрлі таныс түрлерін талқылау барысында түрлі детерминативті және предетерминативті конструкцияларды қолдану;

		10.6.9 - Түрлі таныс жалпы және оқу тақырыптарында тікелей және жанама сөйлеудегі етістіктің Present Simple, Past Simple және Past Perfect шақтарының формаларын, сондай-ақ, етістің белсенді және пассивті формаларын дұрыс қолдану
	Стресс деңгейін төмендету бойынша ұсыныстар (психология)	10.1.2 сөйлеу және тыңдау дағдыларын сыныптастарына жеке кері байланыс беру және басқа білім алушылардан алынған кері байланысқа сындарлы жауап беру үшін пайдалану.
		10.2.3 - жалпы және оқу тақырыптарының кең ауқымында, соның ішінде таныс емес тақырыптардың шектеулі ауқымындағы талқылауларда мұғалімнің қолдауымен еркін талқылаудағы аргументтің егжей-тегжейін түсіну
		10.2.5 - жалпы және оқу тақырыптарының кең ауқымында, соның ішінде таныс емес тақырыптардың шектеулі ауқымындағы талқылауларда мұғалімнің қолдауымен еркін талқылауда сөйлеушінің(лердің) көзқарасын немесе пікірін тану
		10.3.4 - жалпы және оқу тақырыптарының өсіп келе жатқан қатарындағы талқылау контекстерінің артып келе жатқан әртүрлілігінде бөтеннің көзқарасын бағалау және түсіндіру;
		10.3.5 - әртүрлі жалпы және оқу тақырыптарында гипотезаларды алға тарту мақсатында құрдастарымен өзара әрекеттесу
		10.4.5 - көлемді мәтіндер контекстінен жалпы және оқу тақырыптарының кең ауқымындағы таныс және кейбір таныс емес тақырыптарда мағынасын белгілеу
		10.5.1 - жалпы және оқу тақырыптарының бірқатарында мәтін деңгейіндегі жұмысты өз бетінше жоспарлау, жазу, өңдеу және түзету;
		10.5.7 - жалпы және оқу тақырыптарының бірқатары бойынша мәтін деңгейіндегі тиісті жоспарды минималды қолдау арқылы пайдалану
		10.6.15 - үлкен ауқымды таныс жалпы және оқу тақырыптарында белгілі бір етістіктер мен сын есімдерден кейін инфинитив формаларын қолдану, әртүрлі етістіктер мен предлогтардан кейін герундий формаларын қолдану, предлогтық және фразалық етістіктерді қолдану;
	Фобия мен қорқынышты жағдайларды талдау және сипаттау	10.1.7 - сөйлеу немесе жазу кезінде логикалық аргумент құру және қорғау;
		10.1.10 - талқылауды немесе жазуды рефлексия және әлемге деген бірқатар көзқарастарды зерттеу құралы ретінде пайдалану;
		10.2.4 - жалпы және оқу тақырыптарының кең ауқымында, соның ішінде таныс емес тақырыптардың шектеулі ауқымындағы талқылауларда мұғалімнің қолдауымен еркін талқылаудың болжамды мазмұнын түсіну
		10.3.1 - әртүрлі жалпы және оқу тақырыптарында сөйлеудің ресми және бейресми стилін пайдалану.
		10.3.3 - жалпы және оқу тақырыптарының кең ауқымында өз көзқарасын түсіндіру және негіздеу

		10.4.2 - жалпы және оқу тақырыптарының бірқатарындағы және кейбір таныс емес тақырыптардағы көлемді мәтіндерден нақты ақпарат пен егжей-тегжейді түсіну
		10.5.7 - жалпы және оқу тақырыптарының бірқатары бойынша мәтін деңгейіндегі тиісті жоспарды минималды қолдау арқылы пайдалану
		10.6.2 - әртүрлі жалпы және оқу тақырыптарында есептелетін және есептелмейтін зат есімдерге арналған әр түрлі квантификаторларды және көптеген зат есім сөз тіркестерін пайдалану
		10.6.7 - жалпы және оқу тақырыптарының кең ауқымында so far, lately, all my life уақыт үстеулерін қоса алғанда, осы шақтың жетілдірілген формаларын, сондай-ақ, жетілдірілген шақтың етістің белсенді және пассивті формаларын пайдалану;
		10.6.9 - түрлі таныс жалпы және оқу тақырыптарында тікелей және жанама сөйлеудегі етістіктің Present Simple, Past Simple және Past Perfect шақтарының формаларын, сондай-ақ, етістің белсенді және пассивті формаларын дұрыс қолдану;
		10.6.12 - таныс жалпы және оқу тақырыптарының кең ауқымында үстеулердің түрлі салыстырмалы құрылымдарын дұрыс және дұрыс емес үстеулермен пайдалану; жалпы және оқу тақырыптарының кең ауқымында үстеудің етістікке дейінгі, етістіктен кейінгі және соңғы орнарыс және дұрыс емес үстеулермен пайдалану;;
Қиял және шығармашылық.	Шабыт деген не және оны қалай табуға болатынын түсіндіру.	10.1.1 - топтарда проблемаларды шығармашылық бірлесіп шешу үшін сөйлеу және тыңдау дағдыларын қолдану
		10.1.9 - қиялды ойларды, идеяларды, тәжірибе мен сезімдерді білдіру үшін пайдалану;
		10.2.2 жалпы және оқу тақырыптарының кең ауқымындағы, соның ішінде таныс емес тақырыптардың шектеулі ауқымындағы талқылауларда мұғалімнің қолдауымен еркін талқылаудағы нақты ақпаратты түсіну
		10.2.3 - жалпы және оқу тақырыптарының кең ауқымында, соның ішінде таныс емес тақырыптардың шектеулі ауқымындағы талқылауларда мұғалімнің қолдауымен еркін талқылаудағы аргументтің егжей-тегжейін түсіну
		10.3.4 - жалпы және оқу тақырыптарының өсіп келе жатқан қатарындағы талқылау контекстерінің артып келе жатқан әртүрлілігінде бөтеннің көзқарасын бағалау және түсіндіру;
		10.3.6 - талқылау барысын басқару және көптеген таныс жалпы және оқу тақырыптарында қайта құру және түзету арқылы тілді өзгерту
		10.4.2 - жалпы және оқу тақырыптарының бірқатарындағы және кейбір таныс емес тақырыптардағы көлемді мәтіндерден нақты ақпарат пен егжей-тегжейді түсіну
		10.4.5 - көлемді мәтіндер контекстінен жалпы және оқу тақырыптарының кең ауқымындағы таныс және кейбір таныс емес тақырыптарда мағынасын белгілеу

		10.5.2 - тақырыпқа, жанрға сәйкес келетін, грамматикалық тұрғыдан дұрыс жазылған лексикалық қордың өсіп келе жатқан әртүрлілігін пайдалану;
		10.6.1 - жалпы және оқу тақырыптарының әртүрлі таныс түрдегі талқылау барысында түрлі абстрактілі күрделі зат есімдер мен күрделі сөз тіркестерін қолдану
		10.6.5 - жалпы және оқу тақырыптарының кең ауқымында сұрақтардың әртүрлі түрлерін пайдалану
		10.6.14 - жалпы және оқу тақырыптарының кең ауқымында зат есімдер мен сын есімдердің алдында әртүрлі предлогтық сөз тіркестерін қолдану; сонымен қатар, таныс жалпы және оқу тақырыптарының кең ауқымында зат есімдер мен сын есімдермен бірге келетін әртүрлі тәуелді
	Шығармашылық адамдар (өнер, әдебиет, музыка)	10.1.8 - оқу және талқылау арқылы мәдениетаралық өзара іс-қимылды дамыту;
		10.2.7 - сөйлеушілердің көзқарасын және жалпы және оқу тақырыптарының бірқатары бойынша олардың арасындағы белгілі бір келісім дәрежесін түсіну
		10.2.8 - жалпы және оқу тақырыптарының бірқатарындағы еркін талқылаудағы аргументтегі қайшылықтарды тану;
		10.3.2 - жалпы және оқу тақырыптарының кең ауқымында ақпарат алу үшін күрделі сұрақтар қою және оларға жауап беру.
		10.4.4 - таныс жалпы және оқу тақырыптарындағы көркем және ғылыми әдебиеттердің үлкен әртүрлілігін оқу
		10.4.8 - мағынасын нақтылау және тереңірек түсіну мақсатында таныс және таныс емес қағаз және цифрлық ақпараттық ресурстардың көп түрін пайдалану
		10.5.1 - жалпы және оқу тақырыптарының бірқатарында мәтін деңгейіндегі жұмысты өз бетінше жоспарлау, жазу, өңдеу және түзету;
		10.6.3 - жалпы және оқу тақырыптарының бірқатарында әртүрлі күрделі сын есімдер мен есімше түріндегі сын есімдерді, деңгейді көрсетуге болатын салыстырмалы құрылымдарды және күшейткіш сын есімдерді (intensifying adjectives) пайдалану
		10.6.5 - жалпы және оқу тақырыптарының кең ауқымында сұрақтардың әртүрлі түрлерін пайдалану
		10.6.11 - үлкен ауқымды таныс жалпы және оқу тақырыптарында тікелей сөйлеудің және сұраулы формалардың кең әртүрлілігін пайдалану
		10.6.13 - өткен шақтағы болжам мен қорытындыны білдіру үшін must have, can't have, might have сияқты модальді етістіктердің өсіп келе жатқан түр-түрін пайдалану, таныс жалпы және оқу тақырыптарының кең ауқымында қолдану.
	Көптігі бар интеллект (дербес жоба)	10.1.2 сөйлеу және тыңдау дағдыларын сыныптастарына жеке кері байланыс беру және басқа білім алушылардан алынған кері байланысқа сындарлы жауап беру үшін пайдалану.

		10.1.7 - сөйлеу немесе жазу кезінде логикалық аргумент құру және қорғау;
		10.1.10 - талқылауды немесе жазуды рефлексия және әлемге деген бірқатар көзқарастарды зерттеу құралы ретінде пайдалану
		10.2.6 - жалпы және оқу тақырыптарының кең ауқымында, соның ішінде таныс емес тақырыптардың шектеулі ауқымындағы талқылауларда мұғалімнің қолдауымен еркін талқылаудың контекстінен мағынасын түсіну
		10.3.2 - жалпы және оқу тақырыптарының кең ауқымында ақпарат алу үшін күрделі сұрақтар қою және оларға жауап беру.
		10.3.3 - жалпы және оқу тақырыптарының кең ауқымында өз көзқарасын түсіндіру және негіздеу
		10.4.4 - таныс жалпы және оқу тақырыптарындағы көркем және ғылыми әдебиеттердің үлкен әртүрлілігін оқу
		10.4.7 - жалпы және оқу тақырыптарының бірқатарындағы көлемді мәтіндерді құру құрылымын (абзац деңгейінде) тану
		10.5.1 - жалпы және оқу тақырыптарының бірқатарында мәтін деңгейіндегі жұмысты өз бетінше жоспарлау, жазу, өңдеу және түзету;
		10.5.5 мұғалімнің қолдауымен таныс жалпы және оқу тақырыптарындағы жазбаша жанрлардың бірқатары үшін қажет болған жағдайда мысалдар мен себептер келтіре отырып, логикалық дәлелдер әзірлеу.
		10.6.5 - жалпы және оқу тақырыптарының кең ауқымында сұрақтардың әртүрлі түрлерін пайдалану
		10.6.17 - жалпы және оқу тақырыптарының әртүрлі таныс түрлерінде үшінші типті шартты рай құрылымдарында if/if only қолдану, сондай-ақ, with which-ті қоса алғанда, әртүрлі қатыстық бағыныңқы сөйлемдерді пайдалану;
Рахаттана оқу	Білім алушылар классикалық көркем әдебиет туындыларын оқиды.	10.1.2 сөйлеу және тыңдау дағдыларын сыныптастарына жеке кері байланыс беру және басқа білім алушылардан алынған кері байланысқа сындарлы жауап беру үшін пайдалану.
		10.1.3 - әртүрлі көзқарастарға құрметпен қарау
		10.3.4 - жалпы және оқу тақырыптарының өсіп келе жатқан қатарындағы талқылау контекстерінің артып келе жатқан әртүрлілігінде бөтеннің көзқарасын бағалау және түсіндіру;
		10.4.4 - таныс жалпы және оқу тақырыптарындағы көркем және ғылыми әдебиеттердің үлкен әртүрлілігін оқу
		10.4.9 - таныс емес тақырыптардың өсіп келе жатқан қатарындағы талқылауларда мұғалімнің шамалы қолдауымен еркін талқылаудағы аргументтің егжей-тегжейін түсіну
		10.5.2 - тақырыпқа, жанрға сәйкес келетін, грамматикалық тұрғыдан дұрыс жазылған лексикалық қордың өсіп келе жатқан әртүрлілігін пайдалану;
		10.5.4 - жалпы және оқу тақырыптарының бірқатарында жазу жанрларының өсіп келе жатқан әртүрлілігінде белгілі бір

		ресмилік деңгейін сақтау үшін тиісті стиль мен регистрді пайдалану;
		10.6.5 - жалпы және оқу тақырыптарының кең ауқымында сұрақтардың әртүрлі түрлерін пайдалану
4 тоқсан		
Тұрмыс-тіршіліктің әртүрлі түрлері	Ақша бақыт әкеле ме деген сұрақты талқылау.	10.2.2 жалпы және оқу тақырыптарының кең ауқымындағы, соның ішінде таныс емес тақырыптардың шектеулі ауқымындағы талқылауларда мұғалімнің қолдауымен еркін талқылаудағы нақты ақпаратты түсіну
		10.2.5 - жалпы және оқу тақырыптарының кең ауқымында, соның ішінде таныс емес тақырыптардың шектеулі ауқымындағы талқылауларда мұғалімнің қолдауымен еркін талқылауда сөйлеушінің(лердің) көзқарасын немесе пікірін тану
		10.2.8 - жалпы және оқу тақырыптарының бірқатарындағы еркін талқылаудағы аргументтегі қайшылықтарды тану;
		10.3.3 - жалпы және оқу тақырыптарының кең ауқымында өз көзқарасын түсіндіру және негіздеу
		10.3.6 - талқылау барысын басқару және көптеген таныс жалпы және оқу тақырыптарында қайта құру және түзету арқылы тілді өзгерту
		10.4.1 - жалпы және оқу тақырыптарының көптеген таныс емес түрлерінде еркін талқылаудың негізгі мазмұнын түсіну
		10.4.5 - көлемді мәтіндер контекстінен жалпы және оқу тақырыптарының кең ауқымындағы таныс және кейбір таныс емес тақырыптарда мағынасын белгілеу
		10.6.2 - әртүрлі жалпы және оқу тақырыптарында есептелетін және есептелмейтін зат есімдерге арналған әр түрлі квантификаторларды және көптеген зат есім сөз тіркестерін пайдалану
		10.6.8 - жалпы және оқу тақырыптарының кең ауқымында болашақ және болашақ жалғаспалы шақта етістің түрлі белсенді және пассивті формаларын пайдалану;
		10.6.13 - өткен шақтағы болжам мен қорытындыны білдіру үшін must have, can't have, might have сияқты модальді етістіктердің өсіп келе жатқан түр-түрін пайдалану, таныс жалпы және оқу тақырыптарының кең ауқымында қолдану.
	Ақшасыз өмір сүрудің артықшылықтарын бағалау.	10.1.9 - қиялды ойларды, идеяларды, тәжірибе мен сезімдерді білдіру үшін пайдалану;
		10.2.4 - жалпы және оқу тақырыптарының кең ауқымында, соның ішінде таныс емес тақырыптардың шектеулі ауқымындағы талқылауларда мұғалімнің қолдауымен еркін талқылаудың болжамды мазмұнын түсіну
		10.2.7 - сөйлеушілердің көзқарасын және жалпы және оқу тақырыптарының бірқатары бойынша олардың арасындағы белгілі бір келісім дәрежесін түсіну

		10.3.4 - жалпы және оқу тақырыптарының өсіп келе жатқан қатарындағы талқылау контекстерінің артып келе жатқан әртүрлілігінде бөтеннің көзқарасын бағалау және түсіндіру;
		10.4.6 - көптеген жалпы және оқу тақырыптары аясындағы ұзақ мәтіндерде автордың көзқарасын немесе пікірін анықтау
		10.4.9 - таныс емес тақырыптардың өсіп келе жатқан қатарындағы талқылауларда мұғалімнің шамалы қолдауымен еркін талқылаудағы аргументтің егжей-тегжейін түсіну
		10.5.2 - тақырыпқа, жанрға сәйкес келетін, грамматикалық тұрғыдан дұрыс жазылған лексикалық қордың өсіп келе жатқан әртүрлілігін пайдалану;
		10.5.9 - жалпы және оқу тақырыптарының кең ауқымындағы мәтін деңгейіндегі жазбаша жұмыста тыныс белгілерін жоғары дәлдікпен қою;
		10.6.2 - әртүрлі жалпы және оқу тақырыптарында есептелетін және есептелмейтін зат есімдерге арналған әр түрлі квантификаторларды және көптеген зат есім сөз тіркестерін пайдалану
		10.6.4 - жалпы және оқу тақырыптарының әртүрлі таныс түрлерін талқылау барысында түрлі детерминативті және предетерминативті конструкцияларды қолдану;
		10.6.8 - жалпы және оқу тақырыптарының кең ауқымында болашақ және болашақ жалғаспалы шақта етістің түрлі белсенді және пассивті формаларын пайдалану;
		10.6.17 - жалпы және оқу тақырыптарының әртүрлі таныс түрлерінде үшінші типті шартты рай құрылымдарында if/if only қолдану, сондай-ақ, with which-ті қоса алғанда, әртүрлі қатыстық бағыныңқы сөйлемдерді пайдалану
	Дауншифтинг ұғымын зерттеу.	10.1.3 - әртүрлі көзқарастарға құрметпен қарау
		10.1.8 - оқу және талқылау арқылы мәдениетаралық өзара іс-қимылды дамыту;
		10.2.5 - жалпы және оқу тақырыптарының кең ауқымында, соның ішінде таныс емес тақырыптардың шектеулі ауқымындағы талқылауларда мұғалімнің қолдауымен еркін талқылауда сөйлеушінің(лердің) көзқарасын немесе пікірін тану
		10.2.6 - жалпы және оқу тақырыптарының кең ауқымында, соның ішінде таныс емес тақырыптардың шектеулі ауқымындағы талқылауларда мұғалімнің қолдауымен еркін талқылаудың контекстінен мағынасын түсіну
		10.3.3 - жалпы және оқу тақырыптарының кең ауқымында өз көзқарасын түсіндіру және негіздеу
		10.3.5 - әртүрлі жалпы және оқу тақырыптарында гипотезаларды алға тарту мақсатында құрдастарымен өзара әрекеттесу
		10.4.3 - жалпы және оқу тақырыптарының бірқатарында қосымша оқуға тұрарлық мазмұнын анықтау үшін жеткілікті жылдамдықпен бірқатар ұзақ мәтіндерді жылдам оқып шығу

		10.4.6 - көптеген жалпы және оқу тақырыптары аясындағы ұзақ мәтіндерде автордың көзқарасын немесе пікірін анықтау
		10.5.1 - жалпы және оқу тақырыптарының бірқатарында мәтін деңгейіндегі жұмысты өз бетінше жоспарлау, жазу, өңдеу және түзету
		10.5.4 - жалпы және оқу тақырыптарының бірқатарында жазу жанрларының өсіп келе жатқан әртүрлілігінде белгілі бір ресмилік деңгейін сақтау үшін тиісті стиль мен регистрді пайдалану;
		10.5.5 мұғалімнің қолдауымен таныс жалпы және оқу тақырыптарындағы жазбаша жанрлардың бірқатары үшін қажет болған жағдайда мысалдар мен себептер келтіре отырып, логикалық дәлелдер әзірлеу.
		10.6.8 - жалпы және оқу тақырыптарының кең ауқымында болашақ және болашақ жалғаспалы шақта етістің түрлі белсенді және пассивті формаларын пайдалану
		10.6.10 - жалпы және таныс оқу тақырыптарының кең ауқымында етістің белсенді және пассивті формаларында Present Continuous және Past Continuous шақтарын қолдану
Дербес жоба	Дербес жобаны орындау бойынша нұсқаулық	10.1.3 - әртүрлі көзқарастарға құрметпен қарау
		10.1.8 - оқу және талқылау арқылы мәдениетаралық өзара іс-қимылды дамыту;
		10.2.8 - жалпы және оқу тақырыптарының бірқатарындағы еркін талқылаудағы аргументтегі қайшылықтарды тану;
		10.2.4 - жалпы және оқу тақырыптарының кең ауқымында, соның ішінде таныс емес тақырыптардың шектеулі ауқымындағы талқылауларда мұғалімнің қолдауымен еркін талқылаудың болжамды мазмұнын түсіну
		10.3.2 - жалпы және оқу тақырыптарының кең ауқымында ақпарат алу үшін күрделі сұрақтар қою және оларға жауап беру;
		10.4.6 - көптеген жалпы және оқу тақырыптары аясындағы ұзақ мәтіндерде автордың көзқарасын немесе пікірін анықтау
		10.4.7 - жалпы және оқу тақырыптарының бірқатарындағы көлемді мәтіндерді құру құрылымын (абзац деңгейінде) тану
		10.5.5 мұғалімнің қолдауымен таныс жалпы және оқу тақырыптарындағы жазбаша жанрлардың бірқатары үшін қажет болған жағдайда мысалдар мен себептер келтіре отырып, логикалық дәлелдер әзірлеу.
		10.5.7 - жалпы және оқу тақырыптарының бірқатары бойынша мәтін деңгейіндегі тиісті жоспарды минималды қолдау арқылы пайдалану
		10.5.8 - жалпы және оқу тақырыптарының бірқатары бойынша әртүрлі функциялардың көмегімен хат алмасуда жаңалықтар мен сезімдер туралы хабарлау және жауап беру;
		10.5.9 - жалпы және оқу тақырыптарының кең ауқымындағы мәтін деңгейіндегі жазбаша жұмыста тыныс белгілерін жоғары дәлдікпен қою;

		10.6.1 - жалпы және оқу тақырыптарының әртүрлі таныс түрлердегі талқылау барысында түрлі абстрактілі күрделі зат есімдер мен күрделі сөз тіркестерін қолдану
		10.6.3 - жалпы және оқу тақырыптарының бірқатарында әртүрлі күрделі сын есімдер мен есімше түріндегі сын есімдерді, деңгейді көрсетуге болатын салыстырмалы құрылымдарды және күшейткіш сын есімдерді (intensifying adjectives) пайдалану
		10.6.8 - жалпы және оқу тақырыптарының кең ауқымында болашақ және болашақ жалғаспалы шақта етістің түрлі белсенді және пассивті формаларын пайдалану;
		10.6.11 - үлкен ауқымды таныс жалпы және оқу тақырыптарында тікелей сөйлеудің және сұраулы формалардың кең әртүрлілігін пайдалану
		10.6.14 - жалпы және оқу тақырыптарының кең ауқымында зат есімдер мен сын есімдердің алдында әртүрлі предлогтық сөз тіркестерін қолдану; сонымен қатар, таныс жалпы және оқу тақырыптарының кең ауқымында зат есімдер мен сын есімдермен бірге келетін әртүрлі тәуелді
		10.6.17 - жалпы және оқу тақырыптарының әртүрлі таныс түрлерінде үшінші типті шартты рай құрылымдарында if/if only қолдану, сондай-ақ, with which-ті қоса алғанда, әртүрлі қатыстық бағыныңқы сөйлемдерді пайдалану
	Болашақтың орнықты дамитын қаласын жобалау (экономикалық бағыт) (Қазақстанға қосымша назар аудару)	10.1.1 - топтарда проблемаларды шығармашылық бірлесіп шешу үшін сөйлеу және тыңдау дағдыларын қолдану
		10.1.2 сөйлеу және тыңдау дағдыларын сыныптастарына жеке кері байланыс беру және басқа білім алушылардан алынған кері байланысқа сындарлы жауап беру үшін пайдалану.
		10.2.3 - жалпы және оқу тақырыптарының кең ауқымында, соның ішінде таныс емес тақырыптардың шектеулі ауқымындағы талқылауларда мұғалімнің қолдауымен еркін талқылаудағы аргументтің егжей-тегжейін түсіну
		10.3.5 - әртүрлі жалпы және оқу тақырыптарында гипотезаларды алға тарту мақсатында құрдастарымен өзара әрекеттесу
		10.3.6 - талқылау барысын басқару және көптеген таныс жалпы және оқу тақырыптарында қайта құру және түзету арқылы тілді өзгерту
		10.4.4 - таныс жалпы және оқу тақырыптарындағы көркем және ғылыми әдебиеттердің үлкен әртүрлілігін оқу
		10.4.9 - таныс емес тақырыптардың өсіп келе жатқан қатарындағы талқылауларда мұғалімнің шамалы қолдауымен еркін талқылаудағы аргументтің егжей-тегжейін түсіну;
		10.5.5 мұғалімнің қолдауымен таныс жалпы және оқу тақырыптарындағы жазбаша жанрлардың бірқатары үшін қажет болған жағдайда мысалдар мен себептер келтіре отырып, логикалық дәлелдер әзірлеу.

		10.6.8 - жалпы және оқу тақырыптарының кең ауқымында болашақ және болашақ жалғаспалы шақта етістің түрлі белсенді және пассивті формаларын пайдалану;

2) 11 сынып:

Тақырып	Бөлімдер	Оқыту мақсаттары
1 тоқсан		
Байланыс орнату	Кіріспе сабақтар. Жаңа оқу жылына арналған мақсаттар	11.1.1 - топтарда проблемаларды шығармашылық бірлесіп шешу үшін сөйлеу және тыңдау дағдыларын қолдану;
		11.1.5 - кері байланысты жеке оқу мақсаттарын белгілеу үшін пайдалану
		11.2.6 - жалпы және оқу тақырыптарының кең ауқымында, соның ішінде таныс емес тақырыптардың өсіп келе жатқан санындағы талқылауларда мұғалімнің шамалы қолдауымен еркін талқылаудың контекстінен мағынасын түсіну
		11.3.2 - тиісті синтаксис пен лексиканы пайдалана отырып, жалпы және оқу тақырыптарының бірқатарында, соның ішінде кейбір таныс емес тақырыптарда жоғары деңгейлі ашық сұрақтар қою және оларға жауап беру;
		11.5.2 - тақырыпқа, жанрға сәйкес келетін, грамматикалық тұрғыдан дұрыс жазылған лексикалық қордың кең әртүрлілігін пайдалану;
		11.6.8 - жалпы және оқу тақырыптарының кең ауқымында болашақ және болашақ жалғаспалы шақта етістің түрлі белсенді және пассивті формаларын пайдалану
Елдер мен қалаларды сипаттау (сәулелі өнері). Юртың тарихы және дәстүрі (архитектуралық құндылығы).		11.1.8 - оқу және талқылау арқылы мәдениетаралық өзара іс-қимылды дамыту;
		11.2.5 - жалпы және оқу тақырыптарының кең ауқымында, соның ішінде таныс емес тақырыптардың өсіп келе жатқан санындағы талқылауларда мұғалімнің шамалы қолдауымен еркін талқылауда сөйлеушінің(лердің) көзқарасын немесе пікірін тану
		11.3.5 - таныс және таныс емес жалпы және оқу тақырыптарының бірқатарында гипотезаларды ұсыну және балама ұсыныстарды бағалау мақсатында құрдастарымен өзара әрекеттесу;
		11.4.3 - күрделі және дерексіз, жалпы және оқу тақырыптарының бірқатары бойынша қосымша оқуға тұрарлық мазмұнын анықтау үшін жеткілікті жылдамдықпен бірқатар ұзақ мәтіндерді жылдам оқып шығу;
		11.5.2 - тақырыпқа, жанрға сәйкес келетін, грамматикалық тұрғыдан дұрыс жазылған лексикалық қордың кең әртүрлілігін пайдалану;
		11.5.5 - мұғалімнің минималды қолдауымен таныс жалпы және оқу тақырыптарындағы жазбаша жанрлардың бірқатары үшін қажет болған жағдайда мысалдар мен себептер келтіре отырып, логикалық дәлелдер әзірлеу;
		11.6.3 - жалпы және оқу тақырыптарының кең ауқымында that сөзімен, инфинитивпен және wh- clauses-пен тіркесетін әртүрлі сын есімдерді пайдалану
Мәдени шоқты қалай жеңуге болады.		11.1.3 - әртүрлі көзқарастарға құрметпен қарау;
		11.1.2 сөйлеу және тыңдау дағдыларын сыныптастарына жеке кері байланыс беру және басқа білім алушылардан алынған кері байланысқа сындарлы жауап беру үшін пайдалану..
		11.2.1 жалпы және оқу тақырыптарының кең ауқымында еркін талқылаудың негізгі мазмұнын түсіну, соның ішінде таныс емес тақырыптардың шектеулі ауқымында талқылау
		11.3.3 - жалпы және оқу тақырыптарының кең ауқымында өзінің және бөтеннің көзқарасын түсіндіру және негіздеу
		11.3.4 - жалпы және оқу тақырыптарының кең ауқымында, соның ішінде кейбір таныс емес тақырыптардағы талқылау контекстерінің артып келе жатқан әртүрлілігінде бөтеннің көзқарасын бағалау және түсіндіру;

		11.4.1 - жалпы және оқу тақырыптарының бірқатарында, оның ішінде таныс емес тақырыптарда шамалы қолдау арқылы еркін талқылаудың негізгі екіұшты және абстрактілі мазмұнын түсіну.
		11.6.2 - жалпы және оқу тақырыптарының кең ауқымында зат есімдерге қатысты әртүрлі детерминаторларды кең және қосымша пайдалануды, сондай-ақ мәтіндік сілтемелерді қолдану
		11.6.3 - жалпы және оқу тақырыптарының кең ауқымында that сөзімен, инфинитивпен және wh- clauses-пен тіркесетін әртүрлі сын есімдерді пайдалану
		11.6.15 - жалпы және оқу тақырыптарының бірқатарында келісім мен қарама-қайшылықты білдіру үшін күрделірек одағайлардың көп мөлшерін пайдалану.
	Ресми және бейресми жазу стилі	11.1.2 сөйлеу және тыңдау дағдыларын сыныптастарына жеке кері байланыс беру және басқа білім алушылардан алынған кері байланысқа сындарлы жауап беру үшін пайдалану..
		11.2.1 жалпы және оқу тақырыптарының кең ауқымында еркін талқылаудың негізгі мазмұнын түсіну, соның ішінде таныс емес тақырыптардың шектеулі ауқымында талқылау
		11.2.2 жалпы және оқу тақырыптарының кең ауқымында, соның ішінде таныс емес тақырыптардың шектеулі ауқымындағы талқылауларда мұғалімнің шамалы қолдауымен еркін талқылаудағы нақты ақпаратты түсіну
		11.3.4 - жалпы және оқу тақырыптарының кең ауқымында, соның ішінде кейбір таныс емес тақырыптардағы талқылау контекстерінің артып келе жатқан әртүрлілігінде бөтеннің көзқарасын бағалау және түсіндіру;
		11.4.2 - жалпы және оқу тақырыптарының көптеген таныс және таныс емес түрлеріндегі көлемді мәтіндерден нақты ақпарат пен егжей-тегжейді түсіну
		11.4.5 - жалпы және оқу тақырыптарының кең ауқымындағы таныс және таныс емес көлемді мәтіндердің контекстінен мағынасын белгілеу;
		11.5.1 - жалпы және оқу тақырыптарының бірқатарында мәтін деңгейіндегі жұмысты өз бетінше жоспарлау, жазу, өңдеу және түзету;
		11.5.4 - жалпы және оқу тақырыптарында жазу жанрларының кең әртүрлілігінде белгілі бір ресмилік деңгейін сақтау үшін тиісті стиль мен регистрді пайдалану;
		11.6.11 - жалпы және оқу тақырыптарының кең ауқымында етістіктен бұрын, кейін және сөйлемнің соңында қолданылатын үстеулердің/үстеу топтарының кең әртүрлілігін пайдалану;
		11.6.2 - жалпы және оқу тақырыптарының кең ауқымында зат есімдерге қатысты әртүрлі детерминаторларды кең және қосымша пайдалануды, сондай-ақ мәтіндік сілтемелерді қолдану
		11.6.5 - жанры мен мақсаттарға сәйкес келетін, әртүрлі таныс жалпы және оқу тақырыптарында ауыспалы және ауыспалы етістіктердің әртүрлі өзара толықтыратын құрылымдарын пайдалану
		11.6.13 - сирек кездесетін зат есімдермен, сын есімдермен және етістіктермен қолданылатын тәуелді шылаулардың әртүрлі түрлерін жалпы және оқу тақырыптарының кең ауқымында пайдалану.
	Жануарлар әлемінің зерттеу және талдау: жарқанаттар,	11.1.1 - топтарда проблемаларды шығармашылық бірлесіп шешу үшін сөйлеу және тыңдау дағдыларын қолдану;
		11.1.3 - әртүрлі көзқарастарға құрметпен қарау;
		11.3.1 - әртүрлі жалпы және оқу тақырыптарында, соның ішінде кейбір таныс емес тақырыптарда талқылау кезінде сөйлеудің ресми және бейресми стилін пайдалану;
		11.4.3 - күрделі және дерексіз, жалпы және оқу тақырыптарының бірқатары бойынша қосымша оқуға тұрарлық мазмұнын анықтау үшін жеткілікті жылдамдықпен бірқатар ұзақ мәтіндерді жылдам оқып шығу;
		11.4.5 - жалпы және оқу тақырыптарының кең ауқымындағы таныс және таныс емес көлемді мәтіндердің контекстінен мағынасын белгілеу;

қырандар, аралар мен дельфиндер.	Жануарлардың ерекше белгілерін талдау	11.4.8 - мағынасын нақтылау және тереңірек түсіну үшін қағаз және цифрлық ақпараттық ресурстарды іріктеу және бағалау;
		11.6.6 - жалпы және оқу тақырыптарының кең ауқымындағы әртүрлі таныс тақырыптарда жеке емес сөйлемдер мен cleft құрылымдарының өсіп келе жатқан әртүрлілігін пайдалану.
		11.1.3 - әртүрлі көзқарастарға құрметпен қарау;
		11.1.7 - сөйлеу немесе жазу кезінде логикалық аргумент құру және қорғау;
		11.2.3 - жалпы және оқу тақырыптарының кең ауқымында, соның ішінде таныс емес тақырыптардың өсіп келе жатқан қатарындағы талқылауларда мұғалімнің шамалы қолдауымен еркін талқылаудағы аргументтің егжей-тегжейін түсіну
		11.3.4 - жалпы және оқу тақырыптарының кең ауқымында, соның ішінде кейбір таныс емес тақырыптардағы талқылау контекстерінің артып келе жатқан әртүрлілігінде бөтеннің көзқарасын бағалау және түсіндіру;
		11.3.5 - таныс және таныс емес жалпы және оқу тақырыптарының бірқатарында гипотезаларды ұсыну және балама ұсыныстарды бағалау мақсатында құрдастарымен өзара әрекеттесу;
		10.5.1 - жалпы және оқу тақырыптарының бірқатарында мәтін деңгейіндегі жұмысты өз бетінше жоспарлау, жазу, өңдеу және түзету
		10.5.4 - жалпы және оқу тақырыптарында жазу жанрларының кең әртүрлілігінде белгілі бір ресмилік деңгейін сақтау үшін тиісті стиль мен регистрді пайдалану;
		11.6.7 - жалпы және оқу тақырыптарының кең ауқымында so far, lately, all my life уақыт үстеулерін қоса алғанда, осы шақтың жетілдірілген формаларын, сондай-ақ, жетілдірілген шақтың етістің белсенді және пассивті формаларын пайдалану
	11.6.9 - жалпы және оқу тақырыптарының кең ауқымында етістіктердің осы және өткен шақтағы формаларының кең әртүрлілігін, оның ішінде нәзік айырмашылықтардың өсіп келе жатқан санын (өткен шақ және аяқталғандығы/жалпы шақ және жалғастығы аспектілері) қолдану	
	Жануарлардың ерекше белгілерін көрсету	11.1.2 сөйлеу және тыңдау дағдыларын сыныптастарына жеке кері байланыс беру және басқа білім алушылардан алынған кері байланысқа сындарлы жауап беру үшін пайдалану..
		11.1.5 - кері байланысты жеке оқу мақсаттарын белгілеу үшін пайдалану
		11.1.7 - сөйлеу немесе жазу кезінде логикалық аргумент құру және қорғау;
		11.2.3 - жалпы және оқу тақырыптарының кең ауқымында, соның ішінде таныс емес тақырыптардың өсіп келе жатқан қатарындағы талқылауларда мұғалімнің шамалы қолдауымен еркін талқылаудағы аргументтің егжей-тегжейін түсіну
		11.2.8 - Кейбір таныс емес тақырыптарды қоса алғанда, жалпы және оқу тақырыптарының бірқатарындағы еркін пікірталастарда аргументтегі қайшылықтарды тану;
		11.3.1 - әртүрлі жалпы және оқу тақырыптарында, соның ішінде кейбір таныс емес тақырыптарда талқылау кезінде сөйлеудің ресми және бейресми стилін пайдалану;
		11.3.4 - жалпы және оқу тақырыптарының кең ауқымында, соның ішінде кейбір таныс емес тақырыптардағы талқылау контекстерінің артып келе жатқан әртүрлілігінде бөтеннің көзқарасын бағалау және түсіндіру;
		11.3.6 - талқылау барысын басқару және таныс жалпы және оқу тақырыптарының кең ауқымында талқылауды қайта құру және түзету арқылы тілді өзгерту
		11.6.10 - жалпы және оқу тақырыптарының кең ауқымында тікелей сөйлеу, бұйрықты және сұрақ формаларындағы әртүрлі сөздерді қолдану
2 тоқсан		
Сұхбат және нұсқаулық	Сұхбатта қалай табысты болуға болады	11.1.2 сөйлеу және тыңдау дағдыларын сыныптастарына жеке кері байланыс беру және басқа білім алушылардан алынған кері байланысқа сындарлы жауап беру үшін пайдалану..
		11.1.2 сөйлеу және тыңдау дағдыларын сыныптастарына жеке кері байланыс беру және басқа білім алушылардан алынған кері байланысқа сындарлы жауап беру үшін пайдалану..
		11.2.1 жалпы және оқу тақырыптарының кең ауқымында еркін талқылаудың негізгі мазмұнын түсіну, соның ішінде таныс емес тақырыптардың шектеулі ауқымында талқылау

	ы. Сұхбатқа талдау.	11.2.6 - жалпы және оқу тақырыптарының кең ауқымында, соның ішінде таныс емес тақырыптардың өсіп келе жатқан санындағы талқылауларда мұғалімнің шамалы қолдауымен еркін талқылаудың контекстінен мағынасын түсіну
		11.3.2 - тиісті синтаксис пен лексиканы пайдалана отырып, жалпы және оқу тақырыптарының бірқатарында, соның ішінде кейбір таныс емес тақырыптарда жоғары деңгейлі ашық сұрақтар қою және оларға жауап беру;
		11.4.3 - күрделі және дерексіз, жалпы және оқу тақырыптарының бірқатары бойынша қосымша оқуға тұрарлық мазмұнын анықтау үшін жеткілікті жылдамдықпен бірқатар ұзақ мәтіндерді жылдам оқып шығу;
		11.5.7 - жалпы және оқу тақырыптарының кең ауқымы бойынша мәтін деңгейіндегі тиісті жоспарды минималды қолдау арқылы пайдалану;
		11.6.4 - кең ауқымды таныс жалпы және оқу тақырыптарында әртүрлі аффикстерді тиісті мағынамен және дұрыс жазылуымен қолдану
		11.6.13 - сирек кездесетін зат есімдермен, сын есімдермен және етістіктермен қолданылатын тәуелді шылаулардың әртүрлі түрлерін жалпы және оқу тақырыптарының кең ауқымында пайдалану.;
		11.6.14 - жалпы және оқу тақырыптарының кең ауқымындағы әртүрлі күрделірек предлогтық сөз тіркестерін, оның ішінде ымыраға және құрметке байланысты сөз тіркестерін қолдану; жалпы және оқу тақырыптарының кең ауқымында әртүрлі синтаксистік типтегі әртүрлі құрама етіс;
	Нұсқаулықтар мен оларды қолдану (Өнертабысты қалай пайдалану керек).	11.1.10 - талқылауды немесе жазуды рефлексия және әлемге деген бірқатар көзқарастарды зерттеу құралы ретінде пайдалану;
		11.2.2 жалпы және оқу тақырыптарының кең ауқымында, соның ішінде таныс емес тақырыптардың шектеулі ауқымындағы талқылауларда мұғалімнің шамалы қолдауымен еркін талқылаудағы нақты ақпаратты түсіну
		11.4.2 - жалпы және оқу тақырыптарының көптеген таныс және таныс емес түрлеріндегі көлемді мәтіндерден нақты ақпарат пен егжей-тегжейді түсіну;
		10.5.4 - жалпы және оқу тақырыптарында жазу жанрларының кең әртүрлілігінде белгілі бір ресмилік деңгейін сақтау үшін тиісті стиль мен регистрді пайдалану;
		11.6.15 - жалпы және оқу тақырыптарының бірқатарында келісім мен қарама-қайшылықты білдіру үшін күрделірек одағайлардың көп мөлшерін пайдалану.
	Жаттау техникаларын пайдалану	11.1.9 - қиялды ойларды, идеяларды, тәжірибе мен сезімдерді білдіру үшін пайдалану;
		11.2.4 - жалпы және оқу тақырыптарының кең ауқымында, соның ішінде таныс емес тақырыптардың өсіп келе жатқан санындағы талқылауларда мұғалімнің шамалы қолдауымен еркін талқылаудың болжамды мазмұнын түсіну
		11.4.4 - таныс және таныс емес жалпы және оқу тақырыптарындағы көркем және ғылыми әдебиеттердің үлкен әртүрлілігін оқу
		11.5.8 - жалпы және оқу тақырыптарының кең ауқымы бойынша әртүрлі функциялардың көмегімен хат алмасуда жаңалықтар мен сезімдер туралы хабарлау және жауап беру;
		11.6.4 - кең ауқымды таныс жалпы және оқу тақырыптарында әртүрлі аффикстерді тиісті мағынамен және дұрыс жазылуымен қолдану
Сағаттар туралы зерттеу	Сабаққа кіріспе	11.1.1 - топтарда проблемаларды шығармашылық бірлесіп шешу үшін сөйлеу және тыңдау дағдыларын қолдану;
		11.2.3 - жалпы және оқу тақырыптарының кең ауқымында, соның ішінде таныс емес тақырыптардың өсіп келе жатқан қатарындағы талқылауларда мұғалімнің шамалы қолдауымен еркін талқылаудағы аргументтің егжей-тегжейін түсіну

еу және баяндама/Ғылым и видео	Сағат тарихы	11.3.5 - таныс және таныс емес жалпы және оқу тақырыптарының бірқатарында гипотезаларды ұсыну және балама ұсыныстарды бағалау мақсатында құрдастарымен өзара әрекеттесу;
		11.4.2 - жалпы және оқу тақырыптарының көптеген таныс және таныс емес түрлеріндегі көлемді мәтіндерден нақты ақпарат пен егжей-тегжейді түсіну
		11.1.3 - әртүрлі көзқарастарға құрметпен қарау;
		11.1.6 - ақпаратты басқаларға қолжетімді түрде ұйымдастыру және нақты ұсыну;
		11.2.3 - жалпы және оқу тақырыптарының кең ауқымында, соның ішінде таныс емес тақырыптардың өсіп келе жатқан қатарындағы талқылауларда мұғалімнің шамалы қолдауымен еркін талқылаудағы аргументтің егжей-тегжейін түсіну
		11.3.3 - жалпы және оқу тақырыптарының кең ауқымында өзінің және бөтеннің көзқарасын түсіндіру және негіздеу
		11.3.5 - таныс және таныс емес жалпы және оқу тақырыптарының бірқатарында гипотезаларды ұсыну және балама ұсыныстарды бағалау мақсатында құрдастарымен өзара әрекеттесу;
		11.4.7 - күрделірек және абстрактілі жалпы және оқу тақырыптарының бірқатарындағы көлемді мәтіндерді құру құрылымын (абзац деңгейінде) тану
		11.4.8 - мағынасын нақтылау және тереңірек түсіну үшін қағаз және цифрлық ақпараттық ресурстарды іріктеу және бағалау;
		10.5.1 - жалпы және оқу тақырыптарының бірқатарында мәтін деңгейіндегі жұмысты өз бетінше жоспарлау, жазу, өңдеу және түзету;
		11.6.7 - жалпы және оқу тақырыптарының кең ауқымында so far, lately, all my life уақыт үстеулерін қоса алғанда, осы шақтың жетілдірілген формаларын, сондай-ақ, жетілдірілген шақтың етістің белсенді және пассивті формаларын пайдалану
	Ақпаратты әртүрлі техникалық құралдармен презентациялық бағдарламалар арқылы көрсету.	11.1.2 сөйлеу және тыңдау дағдыларын сыныптастарына жеке кері байланыс беру және басқа білім алушылардан алынған кері байланысқа сындарлы жауап беру үшін пайдалану..
		11.1.2 сөйлеу және тыңдау дағдыларын сыныптастарына жеке кері байланыс беру және басқа білім алушылардан алынған кері байланысқа сындарлы жауап беру үшін пайдалану..
		11.1.7 - сөйлеу немесе жазу кезінде логикалық аргумент құру және қорғау;
		11.2.3 - жалпы және оқу тақырыптарының кең ауқымында, соның ішінде таныс емес тақырыптардың өсіп келе жатқан қатарындағы талқылауларда мұғалімнің шамалы қолдауымен еркін талқылаудағы аргументтің егжей-тегжейін түсіну
		11.2.6 - жалпы және оқу тақырыптарының кең ауқымында, соның ішінде таныс емес тақырыптардың өсіп келе жатқан санындағы талқылауларда мұғалімнің шамалы қолдауымен еркін талқылаудың контекстінен мағынасын түсіну
		11.2.8 - Кейбір таныс емес тақырыптарды қоса алғанда, жалпы және оқу тақырыптарының бірқатарындағы еркін пікірталастарда аргументтегі қайшылықтарды тану;
		11.6.6 - жалпы және оқу тақырыптарының кең ауқымындағы әртүрлі таныс тақырыптарда жеке емес сөйлемдер мен cleft құрылымдарының өсіп келе жатқан әртүрлілігін пайдалану.
		11.6.7 - жалпы және оқу тақырыптарының кең ауқымында so far, lately, all my life уақыт үстеулерін қоса алғанда, осы шақтың жетілдірілген формаларын, сондай-ақ, жетілдірілген шақтың етістің белсенді және пассивті формаларын пайдалану
		3 тоқсан
Жұмыс және өнертабыстар.	Еңбек нарығын зерттеу.	11.1.8 - оқу және талқылау арқылы мәдениетаралық өзара іс-қимылды дамыту;
		11.1.5 - кері байланысты жеке оқу мақсаттарын белгілеу үшін пайдалану
		11.2.2 жалпы және оқу тақырыптарының кең ауқымында, соның ішінде таныс емес тақырыптардың шектеулі ауқымындағы талқылауларда мұғалімнің шамалы қолдауымен еркін талқылаудағы нақты ақпаратты түсіну
		11.3.6 - талқылау барысын басқару және таныс жалпы және оқу тақырыптарының кең ауқымында талқылауды қайта құру және түзету арқылы тілді өзгерту

		11.4.3 - күрделі және дерексіз, жалпы және оқу тақырыптарының бірқатары бойынша қосымша оқуға тұрарлық мазмұнын анықтау үшін жеткілікті жылдамдықпен бірқатар ұзақ мәтіндерді жылдам оқып шығу;
		11.5.2 - тақырыпқа, жанрға сәйкес келетін, грамматикалық тұрғыдан дұрыс жазылған лексикалық қордың кең әртүрлілігін пайдалану;
		11.6.11 - жалпы және оқу тақырыптарының кең ауқымында етістіктен бұрын, кейін және сөйлемнің соңында қолданылатын үстеулердің/үстеу топтарының кең әртүрлілігін пайдалану
	Бизнестегі табыс дегеніміз не?	11.1.9 - қиялды ойларды, идеяларды, тәжірибе мен сезімдерді білдіру үшін пайдалану;
		11.2.4 - жалпы және оқу тақырыптарының кең ауқымында, соның ішінде таныс емес тақырыптардың өсіп келе жатқан санындағы талқылауларда мұғалімнің шамалы қолдауымен еркін талқылаудың болжамды мазмұнын түсіну
		11.4.1 - жалпы және оқу тақырыптарының бірқатарында, оның ішінде таныс емес тақырыптарда шамалы қолдау арқылы еркін талқылаудың негізгі екіұшты және абстрактілі мазмұнын түсіну.
		11.5.8 - жалпы және оқу тақырыптарының кең ауқымы бойынша әртүрлі функциялардың көмегімен хат алмасуда жаңалықтар мен сезімдер туралы хабарлау және жауап беру;
		11.6.5 - жанры мен мақсаттарға сәйкес келетін, әртүрлі таныс жалпы және оқу тақырыптарында ауыспалы және ауыспалы етістіктердің әртүрлі өзара толықтыратын құрылымдарын пайдалану
	Өнер табыс тарды салыстыру, талдау және рейтингілеу. Өз өнертабысыңды жаса.	11.1.1 - топтарда проблемаларды шығармашылық бірлесіп шешу үшін сөйлеу және тыңдау дағдыларын қолдану;
		11.2.7 - жалпы және оқу тақырыптарының бірқатарында, соның ішінде кейбір таныс емес тақырыптарда сөйлеушілердің көзқарасын және олардың арасындағы белгілі бір келісім дәрежесін түсіну;
		11.3.3 - жалпы және оқу тақырыптарының кең ауқымында өзінің және бөтеннің көзқарасын түсіндіру және негіздеу
		11.3.4 - жалпы және оқу тақырыптарының кең ауқымында, соның ішінде кейбір таныс емес тақырыптардағы талқылау контекстерінің артып келе жатқан әртүрлілігінде бөтеннің көзқарасын бағалау және түсіндіру;
		11.4.8 - мағынасын нақтылау және тереңірек түсіну үшін қағаз және цифрлық ақпараттық ресурстарды іріктеу және бағалау;
		10.5.1 - жалпы және оқу тақырыптарының бірқатарында мәтін деңгейіндегі жұмысты өз бетінше жоспарлау, жазу, өңдеу және түзету;
		10.5.4 - жалпы және оқу тақырыптарында жазу жанрларының кең әртүрлілігінде белгілі бір ресмилік деңгейін сақтау үшін тиісті стиль мен регистрді пайдалану;
		11.6.3 - жалпы және оқу тақырыптарының кең ауқымында that сөзімен, инфинитивпен және wh- clauses-пен тіркесетін әртүрлі сын есімдерді пайдалану
		11.6.14 - жалпы және оқу тақырыптарының кең ауқымындағы әртүрлі күрделірек предлогтық сөз тіркестерін, оның ішінде ымыраға және құрметке байланысты сөз тіркестерін қолдану; жалпы және оқу тақырыптарының кең ауқымында әртүрлі синтаксистік типтегі әртүрлі құрама етіс;
Әлеуметтік өзгерістер және әрі қарай зерттеу	Сәтті сөйлеуге әсер ететін элементтерді талдау	11.1.2 сөйлеу және тыңдау дағдыларын сыныптастарына жеке кері байланыс беру және басқа білім алушылардан алынған кері байланысқа сындарлы жауап беру үшін пайдалану..
		11.1.9 - қиялды ойларды, идеяларды, тәжірибе мен сезімдерді білдіру үшін пайдалану;
		11.2.1 жалпы және оқу тақырыптарының кең ауқымында еркін талқылаудың негізгі мазмұнын түсіну, соның ішінде таныс емес тақырыптардың шектеулі ауқымында талқылау
		11.2.7 - жалпы және оқу тақырыптарының бірқатарында, соның ішінде кейбір таныс емес тақырыптарда сөйлеушілердің көзқарасын және олардың арасындағы белгілі бір келісім дәрежесін түсіну;
		11.2.8 - жалпы және оқу тақырыптарының бірқатарында, соның ішінде кейбір таныс емес тақырыптарда еркін талқылаудағы аргументтегі қайшылықтарды тану;

		11.3.4 - жалпы және оқу тақырыптарының кең ауқымында, соның ішінде кейбір таныс емес тақырыптардағы талқылау контекстерінің артып келе жатқан әртүрлілігінде бөтеннің көзқарасын бағалау және түсіндіру;
		11.4.2 - жалпы және оқу тақырыптарының көптеген таныс және таныс емес түрлеріндегі көлемді мәтіндерден нақты ақпарат пен егжей-тегжейді түсіну;
		11.6.4 - кең ауқымды таныс жалпы және оқу тақырыптарында әртүрлі аффикстерді тиісті мағынамен және дұрыс жазылуымен қолдану
		11.6.8 - жалпы және оқу тақырыптарының кең ауқымында болашақ және болашақ жалғаспалы шақта етістің түрлі белсенді және пассивті формаларын пайдалану
		11.6.9 - жалпы және оқу тақырыптарының кең ауқымында етістіктердің осы және өткен шақтағы формаларының кең әртүрлілігін, оның ішінде нәзік айырмашылықтардың өсіп келе жатқан санын (өткен шақ және аяқталғандығы/жалпы шақ және жалғастығы аспектілері) қолдану
	Даулы мәселелерді талқылау. Академиялық тілдің талдауы	11.1.10 - талқылауды немесе жазуды рефлексия және әлемге деген бірқатар көзқарастарды зерттеу құралы ретінде пайдалану;
		11.2.1 жалпы және оқу тақырыптарының кең ауқымында еркін талқылаудың негізгі мазмұнын түсіну, соның ішінде таныс емес тақырыптардың шектеулі ауқымында талқылау
		11.2.2 жалпы және оқу тақырыптарының кең ауқымында, соның ішінде таныс емес тақырыптардың шектеулі ауқымындағы талқылауларда мұғалімнің шамалы қолдауымен еркін талқылаудағы нақты ақпаратты түсіну
		11.3.1 - әртүрлі жалпы және оқу тақырыптарында, соның ішінде кейбір таныс емес тақырыптарда талқылау кезінде сөйлеудің ресми және бейресми стилін пайдалану;
		11.3.6 - талқылау барысын басқару және таныс жалпы және оқу тақырыптарының кең ауқымында талқылауды қайта құру және түзету арқылы тілді өзгерту
		11.4.6 - автордың көзқарасы мен пікірін таныс жалпы және оқу тақырыптарының кең ауқымындағы көлемді мәтіндерде анықтау
		10.5.1 - жалпы және оқу тақырыптарының бірқатарында мәтін деңгейіндегі жұмысты өз бетінше жоспарлау, жазу, өңдеу және түзету;
		11.6.4 - кең ауқымды таныс жалпы және оқу тақырыптарында әртүрлі аффикстерді тиісті мағынамен және дұрыс жазылуымен қолдану
		11.6.5 - жанры мен мақсаттарға сәйкес келетін, әртүрлі таныс жалпы және оқу тақырыптарында ауыспалы және ауыспалы етістіктердің әртүрлі өзара толықтыратын құрылымдарын пайдалану
	Рахаттана оқу	11.1.8 - оқу және талқылау арқылы мәдениетаралық өзара іс-қимылды дамыту;
		11.1.10 - талқылауды немесе жазуды рефлексия және әлемге деген бірқатар көзқарастарды зерттеу құралы ретінде пайдалану;
		11.2.4 - жалпы және оқу тақырыптарының кең ауқымында, соның ішінде таныс емес тақырыптардың өсіп келе жатқан санындағы талқылауларда мұғалімнің шамалы қолдауымен еркін талқылаудың болжамды мазмұнын түсіну
		11.3.4 - жалпы және оқу тақырыптарының кең ауқымында, соның ішінде кейбір таныс емес тақырыптардағы талқылау контекстерінің артып келе жатқан әртүрлілігінде бөтеннің көзқарасын бағалау және түсіндіру;
		11.4.2 - жалпы және оқу тақырыптарының көптеген таныс және таныс емес түрлеріндегі көлемді мәтіндерден нақты ақпарат пен егжей-тегжейді түсіну;
		11.4.4 - таныс және таныс емес жалпы және оқу тақырыптарындағы көркем және ғылыми әдебиеттердің үлкен әртүрлілігін оқу
		11.4.5 - жалпы және оқу тақырыптарының кең ауқымындағы таныс және таныс емес көлемді мәтіндердің контекстінен мағынасын белгілеу;
		11.4.6 - автордың көзқарасы мен пікірін таныс жалпы және оқу тақырыптарының кең ауқымындағы көлемді мәтіндерде анықтау
		11.4.8 - мағынасын нақтылау және тереңірек түсіну үшін қағаз және цифрлық ақпараттық ресурстарды іріктеу және бағалау;
		11.4.9 - күрделірек және абстрактілі жалпы және оқу тақырыптарындағы көлемді мәтіндердегі аргументтердің сәйкессіздігін тану;

		10.5.4 - жалпы және оқу тақырыптарында жазу жанрларының кең әртүрлілігінде белгілі бір ресмилік деңгейін сақтау үшін тиісті стиль мен регистрді пайдалану;
		11.5.5 - мұғалімнің минималды қолдауымен таныс жалпы және оқу тақырыптарындағы жазбаша жанрлардың бірқатары үшін қажет болған жағдайда мысалдар мен себептер келтіре отырып, логикалық дәлелдер әзірлеу;
		11.6.9 - жалпы және оқу тақырыптарының кең ауқымында етістіктердің осы және өткен шақтағы формаларының кең әртүрлілігін, оның ішінде нәзік айырмашылықтардың өсіп келе жатқан санын (өткен шақ және аяқталғандығы/жалпы шақ және жалғастығы аспектілері) қолдану
4 тоқсан		
Мәлімдемелер құрастыру және ақпарат беру	Өзін-өзі білдірудің әртүрлі тәсілдері	11.1.10 - талқылауды немесе жазуды рефлексия және әлемге деген бірқатар көзқарастарды зерттеу құралы ретінде пайдалану;
		11.2.2 жалпы және оқу тақырыптарының кең ауқымында, соның ішінде таныс емес тақырыптардың шектеулі ауқымындағы талқылауларда мұғалімнің шамалы қолдауымен еркін талқылаудағы нақты ақпаратты түсіну
		11.3.6 - талқылау барысын басқару және таныс жалпы және оқу тақырыптарының кең ауқымында талқылауды қайта құру және түзету арқылы тілді өзгерту
		11.4.2 - жалпы және оқу тақырыптарының көптеген таныс және таныс емес түрлеріндегі көлемді мәтіндерден нақты ақпарат пен егжей-тегжейді түсіну;
		10.5.1 - жалпы және оқу тақырыптарының бірқатарында мәтін деңгейіндегі жұмысты өз бетінше жоспарлау, жазу, өңдеу және түзету;
		11.5.7 - жалпы және оқу тақырыптарының кең ауқымы бойынша мәтін деңгейіндегі тиісті жоспарды минималды қолдау арқылы пайдалану;
		11.6.10 - жалпы және оқу тақырыптарының кең ауқымында тікелей сөйлеу, бұйрықты және сұрақ формаларындағы әртүрлі сөздерді қолдану;
		11.6.13 - сирек кездесетін зат есімдермен, сын есімдермен және етістіктермен қолданылатын тәуелді шылаулардың әртүрлі түрлерін жалпы және оқу тақырыптарының кең ауқымында пайдалану.
	Болашақ мансап мүмкіндіктері. Ақпараттық паракшалап шығару	11.1.8 - оқу және талқылау арқылы мәдениетаралық өзара іс-қимылды дамыту;
		11.3.3 - жалпы және оқу тақырыптарының кең ауқымында өзінің және бөтеннің көзқарасын түсіндіру және негіздеу
		11.4.2 - жалпы және оқу тақырыптарының көптеген таныс және таныс емес түрлеріндегі көлемді мәтіндерден нақты ақпарат пен егжей-тегжейді түсіну;
		11.4.4 - таныс және таныс емес жалпы және оқу тақырыптарындағы көркем және ғылыми әдебиеттердің үлкен әртүрлілігін оқу
		11.4.7 - күрделірек және абстрактілі жалпы және оқу тақырыптарының бірқатарындағы көлемді мәтіндерді құру құрылымын (абзац деңгейінде) тану
		11.5.5 - мұғалімнің минималды қолдауымен таныс жалпы және оқу тақырыптарындағы жазбаша жанрлардың бірқатары үшін қажет болған жағдайда мысалдар мен себептер келтіре отырып, логикалық дәлелдер әзірлеу;
		11.5.7 - жалпы және оқу тақырыптарының кең ауқымы бойынша мәтін деңгейіндегі тиісті жоспарды минималды қолдау арқылы пайдалану;
		11.6.5 - жанры мен мақсаттарға сәйкес келетін, әртүрлі таныс жалпы және оқу тақырыптарында ауыспалы және ауыспалы етістіктердің әртүрлі өзара толықтыратын құрылымдарын пайдалану
		11.6.14 - жалпы және оқу тақырыптарының кең ауқымындағы әртүрлі күрделірек предлогтық сөз тіркестерін, оның ішінде ымыраға және құрметке байланысты сөз тіркестерін қолдану; жалпы және оқу тақырыптарының кең ауқымында әртүрлі синтаксистік типтегі әртүрлі құрама етіс;
Киім әлемі	Сабаққа	11.1.10 - талқылауды немесе жазуды рефлексия және әлемге деген бірқатар көзқарастарды зерттеу құралы ретінде пайдалану;

аркылы саяхат	кіріспе	11.2.5 - жалпы және оқу тақырыптарының кең ауқымында, соның ішінде таныс емес тақырыптардың өсіп келе жатқан санындағы талқылауларда мұғалімнің шамалы қолдауымен еркін талқылауда сөйлеушінің(лердің) көзқарасын немесе пікірін тану
		11.3.6 - талқылау барысын басқару және таныс жалпы және оқу тақырыптарының кең ауқымында талқылауды қайта құру және түзету арқылы тілді өзгерту
		11.4.4 - таныс және таныс емес жалпы және оқу тақырыптарындағы көркем және ғылыми әдебиеттердің үлкен әртүрлілігін оқу
	Киім өндірісі ресурстары мен процессін зерттеу. Мода индустриясындағы мәселелерді зерттеу	11.1.8 - оқу және талқылау арқылы мәдениетаралық өзара іс-қимылды дамыту;
		11.3.2 - тиісті синтаксис пен лексиканы пайдалана отырып, жалпы және оқу тақырыптарының бірқатарында, соның ішінде кейбір таныс емес тақырыптарда жоғары деңгейлі ашық сұрақтар қою және оларға жауап беру;
		11.3.5 - таныс және таныс емес жалпы және оқу тақырыптарының бірқатарында гипотезаларды ұсыну және балама ұсыныстарды бағалау мақсатында құрдастарымен өзара әрекеттесу;
		11.4.5 - жалпы және оқу тақырыптарының кең ауқымындағы таныс және таныс емес көлемді мәтіндердің контекстінен мағынасын белгілеу;
		11.4.6 - автордың көзқарасы мен пікірін таныс жалпы және оқу тақырыптарының кең ауқымындағы көлемді мәтіндерде анықтау
		12.4.7 - күрделірек және абстрактілі жалпы және оқу тақырыптарының бірқатарындағы көлемді мәтіндерді құру құрылымын (абзац деңгейінде) тану;
		11.4.9 - күрделірек және абстрактілі жалпы және оқу тақырыптарындағы көлемді мәтіндердегі аргументтердің сәйкессіздігін тану;
		11.5.5 - мұғалімнің минималды қолдауымен таныс жалпы және оқу тақырыптарындағы жазбаша жанрлардың бірқатары үшін қажет болған жағдайда мысалдар мен себептер келтіре отырып, логикалық дәлелдер әзірлеу;
		11.5.9 - жалпы және оқу тақырыптарының кең ауқымындағы мәтін деңгейіндегі жазбаша жұмыста тыныс белгілерін жоғары дәлдікпен қою;
		11.6.3 - жалпы және оқу тақырыптарының кең ауқымында that сөзімен, инфинитивпен және wh- clauses-пен тіркесетін әртүрлі сын есімдерді пайдалану
		11.6.11 - жалпы және оқу тақырыптарының кең ауқымында етістіктен бұрын, кейін және сөйлемнің соңында қолданылатын үстеулердің/үстеу топтарының кең әртүрлілігін пайдалану;
	Деректерді ұсыну және алынған нәтижелерді салыстыру	11.1.2 сөйлеу және тыңдау дағдыларын сыныптастарына жеке кері байланыс беру және басқа білім алушылардан алынған кері байланысқа сындарлы жауап беру үшін пайдалану..
		11.1.3 - әртүрлі көзқарастарға құрметпен қарау;
		11.1.5 - кері байланысты жеке оқу мақсаттарын белгілеу үшін пайдалану
		11.6.2 - жалпы және оқу тақырыптарының кең ауқымында зат есімдерге қатысты әртүрлі детерминаторларды кең және қосымша пайдалануды, сондай-ақ мәтіндік сілтемелерді қолдану
		11.6.6 - жалпы және оқу тақырыптарының кең ауқымындағы әртүрлі таныс тақырыптарда жеке емес сөйлемдер мен cleft құрылымдарының өсіп келе жатқан әртүрлілігін пайдалану.

Жалпы орта білім беру деңгейінің қоғамдық-гуманитарлық бағыттағы 10-11 сыныптарына арналған «Алгебра және анализ бастамалары» оқу пәні бойынша үлгілік оқу бағдарламасы

«Алгебра және анализ бастамалары» оқу пәні бойынша оқу жүктемесінің жоғары шекті көлемі:

- 1) 10-сыныпта аптасына 2 сағат, оқу жылында – 68 сағат;
- 2) 11-сыныпта аптасына 2 сағат, оқу жылында –68 сағатты құрайды.

Ұзақ мерзімді жоспары

1) 10-сынып

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
7-9-сыныптардағы алгебра курсын қайталау		
Функция, оның қасиеттері және графигі	Функция және оның берілу тәсілдері	10.3.1.1 - функция анықтамасын және берілу тәсілдерін білу;
	Функциялардың графиктерін түрлендіру	10.3.1.2 - функция графигіне түрлендірулер орындай алу (параллель көшіру, сығу және созу);
	Функция қасиеттері	10.1.1.3 - функция қасиеттерін анықтай алу; 10.3.1.4 - функцияның берілген графигі бойынша оның қасиеттерін: 1) функцияның анықталу облысы; 2) функцияның мәндер жиыны; 3) функцияның нөлдері; 4) функцияның периодтылығы; 5) функцияның бірсарындылық аралықтары; 6) функцияның таңбатұрақтылық аралықтары; 7) функцияның ең үлкен және ең кіші мәндері; 8) функцияның жұптылығы, тақтылығы; 9) функцияның шектелгендігі; 10) функция үзіліссіздігі; 11) функцияның экстремумдары сипаттай алу;
	Кері функция ұғымы	10.3.1.5 - кері функцияның анықтамасын білу және берілген функцияға кері функцияны табу және өзара кері функциялар графиктерінің орналасу қасиетін білу;
	Күрделі функция	10.3.1.6 - $f(g(x))$ күрделі функциясын ажырата білу және функциялар композициясын құру;
Тригонометриялық функциялар	Тригонометриялық функциялар, олардың қасиеттері мен графиктері	10.1.3.1 - тригонометриялық функциялар анықтамаларын, қасиеттерін білу және олардың графиктерін сала білу; 10.1.3.2 - тригонометриялық функциялардың графиктерін түрлендірулер көмегімен сала білу;
	Арксинус, арккосинус, арктангенс, арккотангенс	10.1.3.3 - арксинус, арккосинус, арктангенс, арккотангенс анықтамаларын білу және олардың мәндерін таба білу; 10.1.3.4 - құрамында кері тригонометриялық функциялары бар өрнектердің мәнін табу;

2-тоқсан		
Тригонометриялық теңдеулер мен теңсіздіктер	Қарапайым тригонометриялық теңдеулер	10.1.3.5 - қарапайым тригонометриялық теңдеулерді шеше алу;
	Тригонометриялық теңдеулерді шешу әдістері	10.1.3.6 - тригонометриялық теңдеулерді көбейткіштерге жіктеу арқылы шеше алу; 10.1.3.7 - квадрат теңдеуге келтірілетін тригонометриялық теңдеулерді шеше алу; 10.1.3.8 - біртекті тригонометриялық теңдеулерді шеше алу;
	Қарапайым тригонометриялық теңсіздіктерді шешу	10.1.3.9 - қарапайым тригонометриялық теңсіздіктерді шеше алу
Ықтималдық	Оқиға ықтималдығы және оның қасиеттері	10.2.1.1 - кездейсоқ оқиға ұғымын, кездейсоқ оқиға түрлерін білу және оларға мысалдар келтіру; 10.2.1.2 - ықтималдықтар қасиеттерін қолданып, кездейсоқ оқиғалардың ықтималдығын есептеу;
	Ықтималдықтарды қосу және көбейту ережелері	10.2.1.3 - ықтималдықтарды қосу және көбейту ережелерін: * $P(A \cdot B) = P(A) \cdot P(B)$; * $P(A + B) = P(A) + P(B)$; * $P(A + B) = P(A) + P(B) - P(A \cdot B)$ түсіну және қолдану;
3-тоқсан		
Туынды	Функцияның нүктедегі және шексіздіктегі шегі	10.3.1.7 - функцияның нүктедегі және шексіздіктегі шегінің анықтамасын білу;
	Функцияның нүктедегі және жиындағы үзіліссіздігі	10.3.1.8 - үзіліссіз функцияның анықтамасын білу;
	Туындының анықтамасы	10.3.1.9 - функция туындысының анықтамасын білу және анықтама бойынша функцияның туындысын табу;
	Туындыны табу ережелері	10.3.1.10 - тұрақты функцияның және дәрежелік функцияның туындыларын табу; 10.3.1.11 - дифференциалдаудың ережелерін білу және қолдану;
	Туындының физикалық және геометриялық мағынасы	10.3.2.1 - туындының геометриялық мағынасын білу; 10.3.2.2 - туындының физикалық мағынасын білу; 10.3.3.1 - туындының физикалық мағынасына сүйене отырып, қолданбалы есептер шығару; 10.3.3.2 - туындының геометриялық мағынасын қолданып есептер шығару;
	Функция графигіне жүргізілген жанаманың теңдеуі	10.3.1.12 - функция графигіне жүргізілген жанаманың теңдеуін құрастыру;
	Күрделі функцияның туындысы	10.3.1.14 - күрделі функцияның анықтамасын білу және оның

		туындысын табу;
	Тригонометриялық функциялардың туындылары	10.3.1.13 - тригонометриялық функциялардың туындыларын табу;
Туындының қолданылуы	Функцияның өсу және кему белгілері	10.3.1.15 - функцияның аралықта өсуінің (кемуінің) қажетті және жеткілікті шартын білу және қолдану;
	Функцияның кризистік нүктелері мен экстремум нүктелері	10.3.1.16 - функцияның кризистік нүктелері мен экстремум нүктелерінің анықтамаларын және экстремумының бар болу шартын білу; 10.3.1.17 - функцияның кризистік нүктелері мен экстремум нүктелерін табу;
	Туындының көмегімен функцияны зерттеу және оның графигін салу	10.3.1.18 - туындының көмегімен функция қасиеттерін зерттеу және оның графигін салу;
	Функцияның кесіндідегі ең үлкен және ең кіші мәндері	10.3.1.19 - функцияның кесіндідегі ең үлкен және ең кіші мәндерін табу; 10.3.3.3 - функцияның ең үлкен (ең кіші) мәндерін табуға байланысты қолданбалы есептер шығару;
4-тоқсан		
Кездейсоқ шамалар және олардың сандық сипаттамалары	Кездейсоқ шамалар	10.2.1.4 - кездейсоқ шаманың не екенін түсіну және кездейсоқ шамаларға мысалдар келтіру;
	Дискретті және үздіксіз кездейсоқ шамалар	10.2.1.5 - дискретті және үзіліссіз кездейсоқ шамалардың анықтамаларын білу және оларды ажырата алу; 10.2.1.6 - кейбір дискретті кездейсоқ шамалардың үлестірім заңы кестесін құру;
	Дискретті кездейсоқ шамалардың сандық сипаттамалары	10.2.1.7 - дискретті кездейсоқ шаманың математикалық күтімі ұғымын және оның қасиеттерін білу; 10.2.1.8 - дискретті кездейсоқ шаманың математикалық күтімін есептеу; 10.2.1.9 - дискретті кездейсоқ шаманың дисперсиясы мен орташа квадраттық (стандартты) ауытқуын есептеу; 10.2.1.10 - дискретті кездейсоқ шамалардың сандық сипаттамаларын қолдану арқылы есептер шығару;
10-сыныптағы алгебра және анализ бастамалары курсы қайталау <u>Жүктеу</u>		
2) 11-сынып		
Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
10-сыныптағы алгебра және анализ бастамалары курсы қайталау		
Алғашқы функция және интеграл	Алғашқы функция және анықталмаған интеграл. Анықталмаған интеграл	11.3.1.1 - алғашқы функция және анықталмаған интеграл анықтамаларын

	қасиеттері	білу; 11.3.1.2 - анықталмаған интеграл қасиеттерін білу және қолдану; 11.3.1.3 - негізгі анықталмаған интегралдарды 1. 2. 3. ; 4. ; 5. білу және оларды есептер шығаруда қолдану;
	Қисықсызықты трапеция және оның ауданы. Анықталған интеграл.	11.3.1.4 - қисықсызықты трапецияның анықтамасын білу және оның ауданын табу үшін Ньютон-Лейбниц формуласын қолдану; 11.3.1.5 - анықталған интеграл ұғымын білу және оны есептеу;
	Жазық фигуралар аудандары мен айналу денелерінің көлемдерін анықталған интеграл көмегімен есептеу	11.3.1.6 - берілген сызықтармен шектелген жазық фигураның ауданын есептеу; 11.3.1.7 - айналу денесінің көлемін анықталған интеграл көмегімен есептеу формуласын білу және қолдану;
2-тоқсан		
Дәреже мен түбір. Дәрежелік функция	п-ші дәрежелі түбір және оның қасиеттері	11.1.1.1 - п-ші дәрежелі түбір және п-ші дәрежелі арифметикалық түбірдің анықтамасын білу; 11.1.1.2 - п-ші дәрежелі түбір қасиеттерін білу;
	Рационал көрсеткішті дәреже	11.1.1.3 - рационал көрсеткішті дәреже анықтамасын және қасиеттерін білу;
	Рационал көрсеткішті дәрежесі бар өрнектерді түрлендіру	11.1.1.4 - алгебралық өрнектерді түрлендіру үшін рационал көрсеткішті дәреже қасиеттерін қолдану;
	Иррационал өрнектерді түрлендіру	11.1.1.5 - иррационал өрнектерді түрлендіруде п-ші дәрежелі түбір қасиеттерін қолдану;
	Дәрежелік функция, оның қасиеттері мен графигі	11.3.1.8 - дәрежелік функция анықтамасын білу және дәреже көрсеткішіне тәуелді дәрежелік функция графигін салу;

	Нақты көрсеткішті дәрежелік функцияның туындысы мен интегралы	11.3.1.9 - нақты көрсеткішті дәрежелік функцияның туындысын табу ережелерін білу және қолдану; 11.3.1.10 - нақты көрсеткішті дәрежелік функцияның интегралын табу ережелерін білу және қолдану;
Иррационал теңдеулер	Иррационал теңдеулер. Иррационал теңдеулерді шешу әдістері	11.1.2.1 - иррационал теңдеудің анықтамасын білу, оның мүмкін болатын мәндер жиынын анықтай алу; 11.1.2.2 - теңдеудің екі жағын n дәрежеге шығару әдісі арқылы иррационал теңдеулерді шеше алу; 11.1.2.3 - айнымалыны алмастыру әдісі арқылы иррационал теңдеулерді шеше алу;
3-тоқсан		
Көрсеткіштік және логарифмдік функциялар	Көрсеткіштік функция, оның қасиеттері мен графигі	11.3.1.11 - көрсеткіштік функция анықтамасын білу және оның графигін салу; 11.3.1.12 - көрсеткіштік функцияның негізіне қатысты қасиеттерін білу;
	Сан логарифмі және оның қасиеттері	11.3.1.13 - сан логарифмі, ондық және натурал логарифмдер анықтамаларын білу; 11.3.1.14 - логарифм қасиеттерін білу және оны логарифмдік өрнектерді түрлендіруде қолдану;
	Логарифмдік функция, оның қасиеттері мен графигі	11.3.1.15 - логарифмдік функцияның анықтамасын, қасиеттерін білу және оның графигін салу
	Көрсеткіштік функцияның туындысы мен интегралы	11.3.1.16 - көрсеткіштік функцияның туындысы мен интегралын табу;
	Логарифмдік функцияның туындысы	11.3.1.17 - логарифмдік функцияның туындысын табу;
Көрсеткіштік және логарифмдік теңдеулер мен теңсіздіктер	Көрсеткіштік теңдеулер	11.1.2.4 - көрсеткіштік теңдеулерді шеше алу;
	Логарифмдік теңдеулер	11.1.2.5 - логарифмдік теңдеулерді шеше алу;
	Көрсеткіштік теңсіздіктер	11.1.2.6 - көрсеткіштік теңсіздіктерді шеше алу;
	Логарифмдік теңсіздіктер	11.1.2.7 - логарифмдік теңсіздіктерді шеше алу;
4-тоқсан		
Математикалық статистика элементтері	Бас жиын және таңдама	11.2.2.1 - математикалық статистиканың негізгі терминдерін білу және түсіну;
	Дискретті және интервалды вариациялық қатарлар	11.2.2.2 - дискретті және аралық вариациялық қатарларды құрастыру үшін таңдаманы өңдеу;
	Кездейсоқ шаманың сандық сипаттамаларын таңдамалар бойынша бағалау	11.2.2.3 - таңдама бойынша кездейсоқ шамалардың сандық сипаттамаларын бағалау;
10-11 сыныптардағы алгебра және анализ бастамалары курсын қайталау		

Жалпы орта білім беру деңгейінің қоғамдық-гуманитарлық бағыттағы 10-11 сыныптарына арналған «Геометрия» оқу пәні бойынша үлгілік оқу бағдарламасы

«Геометрия» оқу пәні бойынша оқу жүктемесінің жоғары шекті көлемі:

- 1) 10-сыныпта аптасына 1 сағат, оқу жылында – 34 сағат;
- 2) 11-сыныпта аптасына 1 сағат, оқу жылында – 34 сағатты құрайды.

Ұзақ мерзімді жоспар

1) 10-сынып

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
7-9-сыныптардағы геометрия курсын қайталау		
Стереометрия аксиомалары. Кеңістіктегі түзулер мен жазықтықтар өзара орналасуы	Стереометрия аксиомалары және олардың салдарлары	10.2.1 - стереометрия аксиомаларын, олардың салдарларын білу және оларды математикалық символдар арқылы жазып көрсету;
	Кеңістіктегі екі түзудің өзара орналасуы	10.2.2 - кеңістіктегі параллель және айқас түзулердің анықтамаларын білу және оларды анықтау және кескіндеу; 10.2.3 - кеңістіктегі параллель түзулердің қасиеттерін білу және оларды есептер шығаруда қолдану;
	Түзу мен жазықтықтың өзара орналасуы	10.2.4 - түзу мен жазықтықтың параллельдік және перпендикулярлық белгілерін, қасиеттерін білу және оларды есептер шығаруда қолдану;
	Екі жазықтықтың өзара орналасуы	10.2.5 - жазықтықтардың параллельдігі мен перпендикулярлығының белгілерін білу және оларды есептер шығаруда қолдану;
2-тоқсан		
Кеңістіктегі бұрыш. Кеңістіктегі арақашықтық	Кеңістіктегі түзулер арасындағы бұрыш	10.2.6 - кеңістіктегі екі түзу арасындағы бұрыш анықтамасын білу;
	Перпендикуляр және көлбеу	10.3.5 – кеңістіктегі перпендикуляр, көлбеу және көлбеудің проекциясы анықтамаларын білу;
	Үш перпендикуляр туралы теорема	10.3.1 - үш перпендикуляр туралы теореманы білу және оны есептер шығаруда қолдану;
3-тоқсан		
Кеңістіктегі бұрыш. Кеңістіктегі арақашықтық	Түзу мен жазықтық арасындағы бұрыш	10.3.2 - түзу мен жазықтық арасындағы бұрыштың анықтамасын білу, кескіндей алу және оның шамасын табу;
	Екі жазықтық арасындағы бұрыш. Екіжақты бұрыш	10.3.3 - жазықтықтар арасындағы бұрыштың (екіжақты бұрыш) анықтамасын білу, кескіндей алу және оның шамасын табу;
	Кеңістіктегі арақашықтық.	10.3.4 - нүктеден жазықтыққа дейінгі және айқас түзулер арасындағы арақашықтықтарды таба білу;
Кеңістіктегі тікбұрышты координаталар жүйесі және векторлар	Кеңістіктегі тікбұрышты координаталар жүйесі	10.4.1 - кеңістіктегі тікбұрышты координаталар жүйесін жазықтықта кескіндей алу және оны сипаттау;
	Екі нүктенің арақашықтығы	10.4.2 - кеңістіктегі екі нүкте арасындағы арақашықтықты таба білу;
	Кесінді ортасының координаталары	10.4.3 - кеңістіктегі кесінді ортасының координаталарын таба білу;

	Сфера теңдеуі	10.4.4 - сфера теңдеуін білу және оны есептер шығаруда қолдану;
4-тоқсан		
Кеңістіктегі тікбұрышты координаталар жүйесі және векторлар	Кеңістіктегі вектордың координаталары	10.4.5 - кеңістіктегі вектордың координаталарын және ұзындығын таба білу;
	Векторлардың коллинеарлығы және компланарлығы	10.4.6 - кеңістіктегі коллинеар және компланар векторлардың анықтамаларын, векторлардың коллинеарлық шартын білу;
	Векторларды қосу, векторды санға көбейту	10.4.7 - векторларды қосу және азайтуды, векторды санға көбейтуді орындау;
	Векторлардың скаляр көбейтіндісі	10.4.8 - координаталық түрдегі векторлардың скаляр көбейтіндісі формуласын білу және оны есептер шығаруда қолдану;
10-сыныптағы геометрия курсын қайталау		

2) 11-сынып

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
10-сыныптағы геометрия курсын қайталау		
Көпжақтар	Көпжақ ұғымы	11.1.1 - көпжақ анықтамасын және оның элементтерін білу;
	Призма және оның элементтері. Тік және дұрыс призма	11.1.2 - призманың анықтамасын, оның элементтері, призма түрлерін білу; оларды жазықтықта кескіндей алу; 11.3.3 - көпжақтардың элементтерін табуға есептер шығару;
	Тікбұрышты параллелепипед және оның қасиеттері	11.1.3 - тікбұрышты параллелепипедтің анықтамасы мен қасиеттерін білу және оны жазықтықта кескіндеу;
	Призманың жазбасы, бүйір және толық бетінің аудандары	11.1.11 - көпжақтар мен айналу денелерінің жазбаларын жасай білу; 11.3.1 - призманың бүйір және толық бетінің аудандары формулаларын есептер шығаруда қолдану;
	Пирамида және оның элементтері	11.1.4 - пирамиданың анықтамасын, оның элементтері, пирамида түрлерін білу; оларды жазықтықта кескіндей алу; 11.3.3 - көпжақтардың элементтерін табуға есептер шығару;
	Қиық пирамида	11.1.5 - қиық пирамиданың анықтамасын білу, оны жазықтықта кескіндей алу; 11.3.3 - көпжақтардың элементтерін табуға есептер шығару;
2-тоқсан		
Көпжақтар	Пирамиданың жазбасы, бүйір және толық бетінің аудандары	11.1.11 - көпжақтар мен айналу денелерінің жазбаларын жасай білу; 11.3.2 - пирамиданың (қиық пирамиданың) бүйір және толық бетінің аудандары формулаларын есептер шығаруда қолдану;
	Қиық пирамида бетінің ауданы	11.3.2 - пирамиданың (қиық пирамиданың) бүйір және толық бетінің аудандары формулаларын есептер шығаруда қолдану;
	Дұрыс көпжақтар	11.1.6 - дұрыс көпжақтың анықтамасын білу және дұрыс көпжақтардың түрлерін ажырату;

3-тоқсан		
Айналу денелері және олардың элементтері	Цилиндр және оның элементтері	11.1.7 - цилиндрдің анықтамасын, оның элементтерін білу; цилиндрді жазықтықта кескіндей алу; 11.3.4 - айналу денелерінің (цилиндр, конус, қиық конус, шар) элементтерін табуға есептер шығару;
	Цилиндрдің жазбасы, бүйір және толық бетінің аудандары	11.1.11 - көпжақтар мен айналу денелерінің жазбаларын жасай білу; 11.3.5 - цилиндрдің бүйір және толық беті аудандарының формулаларын есептер шығаруда қолдану;
	Конус және оның элементтері	11.1.8 - конустың анықтамасын, оның элементтерін білу; конусты жазықтықта кескіндей алу; 11.3.4 - айналу денелерінің (цилиндр, конус, қиық конус, шар) элементтерін табуға есептер шығару;
	Конустың жазбасы, бүйір және толық бетінің аудандары	11.1.11 - көпжақтар мен айналу денелерінің жазбаларын жасай білу; 11.3.6 - конустың бүйір және толық беті аудандарының формулаларын есептер шығаруда қолдану;
	Қиық конус және оның элементтері	11.1.9 - қиық конустың анықтамасын, оның элементтерін білу; қиық конусты жазықтықта кескіндей алу; 11.3.4 - айналу денелерінің (цилиндр, конус, қиық конус, шар) элементтерін табуға есептер шығару;
	Қиық конус бетінің ауданы	11.3.7 - қиық конустың бүйір және толық беті аудандарының формулаларын есептер шығаруда қолдану;
	Сфера және шар	11.1.10 - сфера, шардың анықтамаларын білу; оларды жазықтықта кескіндей алу; 11.2.2 - сфера мен жазықтықтың өзара орналасуын білу; 11.3.4 - айналу денелерінің (цилиндр, конус, қиық конус, шар) элементтерін табуға есептер шығару;
	Сфера бетінің ауданы	11.3.8 - сфера бетінің ауданын табуға есептер шығару;
	Айналу денелерінің жазықтықпен қималары	11.2.1 - цилиндрдің, конустың және шардың жазықтықпен қималарын кескіндеу;
4-тоқсан		
Денелер көлемдері	Денелер көлемдерінің жалпы қасиеттері	11.3.9 - кеңістік денелерінің көлемдерінің қасиеттерін білу және қолдану;
	Призма көлемі	11.3.10 - призма көлемін табу формуласын қолдану;
	Пирамида және қиық пирамида көлемдері	11.3.11 - пирамида және қиық пирамида көлемдерін табу формулаларын қолдану;
	Цилиндр көлемі	11.3.12 - цилиндр көлемін табу формуласын қолдану;
	Конус және қиық конус көлемдері	11.3.13 - конус және қиық конус көлемдерін табу формулаларын қолдану;
	Шар көлемі	11.3.14 - шар көлемін табу формуласын қолдану;
10-11-сыныптардағы геометрия курсын қайталау		

**Жалпы орта білім беру деңгейінің 10-11-сыныптарына арналған
«Информатика» оқу пәнінен үлгілік оқу бағдарламасы**

«Информатика» пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі:

1) 10-сыныпта – аптасына 1 сағат, оқу жылында 34 сағат;

2) 11-сыныпта – аптасына 1 сағат, оқу жылында 34 сағат.

10-сынып

Разделы	Темы, содержание	Цели обучения
1 тоқсан		
10.1A Ақпараттық қауіпсіздік	Ақпараттық қауіпсіздік	10.1.2.1 «ақпараттық қауіпсіздік», «құпиялылық» және «деректердің тұтастығы» терминдерінің мағынасын түсіндіру
	Ақпаратты қорғау әдістері	10.1.2.2 қауіпсіздік шараларын сипаттау, соның ішінде: деректерді резервтік көшіру және шифрлау ұғымдарын түсіндіру
	Жеке тұлғаны сәйкестендіру әдістері	10.1.2.3 жеке тұлғаны сәйкестендірудің әртүрлі әдістерін қолдануды дәлелдеу
10.1B Бейнемазмұн жасау	Бейнемен жұмыс істеуге арналған бағдарламалар	10.2.2.3 бейнемен жұмыс істеуге арналған бағдарламалардың мүмкіндіктерін салыстыру
	Бейне түсіру	10.2.2.1 бейнетүсірілім мен бейнемонтаждың негізгі принциптерін қолдану ерекшеліктерін түсіндіру
	Бейнемонтаж ережелері	10.2.2.1 бейнетүсірілім мен бейнемонтаждың негізгі принциптерін қолдану ерекшеліктерін түсіндіру
	Бейнені түрлендіру (конвертация)	10.2.2.2 пайдаланушы әрекеттерінің алгоритмін құрастыру: бейнероликті жеке сценарий бойынша монтаждау, дыбыс, сурет, эффекттер, өтпелер және мәтін қосу
	Жобаны әзірлеу және қорғау	10.2.2.1 бейнетүсірілім мен бейнемонтаждың негізгі принциптерін қолдану ерекшеліктерін түсіндіру; 10.2.2.2 пайдаланушы әрекеттерінің алгоритмін құрастыру: бейнероликті жеке сценарий бойынша монтаждау, дыбыс, сурет, эффекттер, өтпелер және мәтін қосу
2 тоқсан		
10.2A Дизайн теориясы	Біздің өміріміздегі дизайн	10.2.1.1 «дизайн», «қолданбалық» ұғымдарын түсіндіру; 10.2.1.2 визуалды дизайнды түрлері бойынша жіктеу
	«Жақсы дизайн» принциптері	10.2.1.3 ақпаратты қабылдау принциптері жобада қалай жүзеге асатынын түсіндіру; 10.2.1.4 «жақсы дизайн» принциптерін (ыңғайлылық, қарапайымдылық) қолдану ерекшеліктерін түсіндіру
	Веб-бетке арналған графика	10.2.1.5 графикалық файл пішімдерінің (форматтарының) айырмашылығын түсіндіру; 10.2.1.6 графикалық файлдарды түрлендіру қажеттілігін түсіндіру
	Веб-сайт әзірлеу	әзірлеу 10.2.1.7 веб-эргономика ерекшеліктерін ескере отырып, қолжетімді графикалық құралдармен сайттың дизайн-макетін әзірлеу

3 тоқсан		
10.3A Веб-жобалау	Карта сайта	10.2.1.7 веб-эргономика ерекшеліктерін ескере отырып, графикалық редактор құралдарымен сайттың дизайн-макетін әзірлеу
	Главная страница сайта	10.2.3.1 сайт конструкторын пайдаланып, веб-сайт жасаудың ерекшеліктерін түсіндіру
	Контент	10.2.3.2 веб-бетке мультимедиа (дыбыс пен бейне) орналастыру ерекшеліктерін түсіндіру
	Мультимедиа на веб-странице	10.2.3.1 сайт конструкторын пайдаланып, веб-сайт жасаудың ерекшеліктерін түсіндіру
	Сайтты жариялау	10.2.3.4 жобаның нәтижелерін жариялау және тарату үшін файл алмасу сервисін қолдану бойынша пайдаланушы әрекеттерінің алгоритмін құрастыру
	Сайтты ілгерілету	10.2.3.3 сайтты ілгерілету (продвижение) әдістерін сипаттау

4 тоқсан		
10.4A Жасанды интеллект және Blockchain (блокчейн) технологиясы	Машиналық оқыту принциптері	10.3.1.1 машиналық оқытудың, нейрондық желілердің (нейрондар мен синапстар) принциптерін түсіндіру
	Нейрондық желілерді ұйымдастыру және жұмыс істеу принциптері	10.3.1.1 машиналық оқытудың, нейрондық желілердің (нейрондар мен синапстар) принциптерін түсіндіру
	Жасанды интеллектіні қолдану салалары	10.3.1.2 жасанды интеллектіні өнеркәсіпте, білім беруде, ойын индустриясында және қоғамда қолдану салаларын сипаттау
	Blockchain (блокчейн) технологиясы	10.3.1.3 Blockchain (блокчейн) технологиясының мақсатын және жұмыс істеу принципін түсіндіру

2) 11 сынып

Разделы	Тақырып,мазмұны	Оқу мақсаты
1 тоқсан		
11.1A Облачные технологии	Іскерлік салада бұлттық технологияларды қолдану	11.1.1.1 бұлттық технологиялардың не екенін түсіндіру; 11.1.1.2 файлдарды (мәтіндік құжаттар, күнтізбелер, презентациялар, кестелер) ортақ қолжетімділікте пайдалану, қашықтан және бірлесіп өңдеу кезінде пайдаланушы әрекеттерінің алгоритмін құрастыру
2 тоқсан		
11.2A 3D - моделдеу	Виртуалды және толықтырылған шындық	11.2.4.1 виртуалды және толықтырылған шындықтың мақсатын түсіндіру
	Адам виртуалды шындықта	11.2.4.2 виртуалды және толықтырылған шындықтың адамның психикалық және физикалық денсаулығына әсерін талқылау
	Виртуалды тур	11.2.4.3 3D-панорама (виртуалды тур) жасаудың бірінші жақтан көру ерекшеліктерін түсіндіру
3 тоқсан		

11.3A Мобильді қосымшалар	Мобильді қосымша жасау	11.4.1.1 мобильді қосымшаның ыңғайлы интерфейсін конструкторда жасаудың ерекшеліктерін түсіндіру; 11.4.1.2 шарттар мен циклдер бар код блоктарын пайдаланып, мобильді қосымша әзірлеу кезіндегі пайдаланушы әрекеттерінің алгоритмін құрастыру; 11.4.1.3 жасалған мобильді қосымшаны қалай орнату керектігін түсіндіру
11.3B IT Startup (ай-ти стартап)	Өз Startup (стартап) жобасын іске қосу	11.4.2.1 Startup (стартап) ұғымын сипаттау; 11.4.2.2 Crowdfunding (краудфандинг) платформаларының жұмыс принциптерін сипаттау
	Жобаны ілгерілету	11.4.2.3 өнімді ілгерілету және жүзеге асыру жолдарын сипаттау
	IT Startup (ай-ти стартап) және жарнама	11.4.2.4 маркетингтік жарнама (инфографика, бейнеролик) жасауда пайдаланушы әрекеттерінің алгоритмін құрастыру
4 тоқсан		
11.4A Цифрлық сауаттылық	Қазақстандағы цифрландыру	11.3.1.1 Қазақстандағы цифрландыру процесінің заманауи үрдістерін талдау
	Ақпаратты құқықтық қорғау	11.1.2.1 ақпарат пен зияткерлік меншікті қорғаудың қажеттілігін негіздеу (Қазақстан Республикасының «Авторлық құқық және сабақтас құқықтар туралы» 1996 жылғы 10 маусымдағы Заңы, «Ақпаратқа қол жеткізу туралы» 2015 жылғы 16 қарашадағы Заңы, «Электрондық құжат және электрондық цифрлық қолтаңба туралы» 2003 жылғы 7 қаңтардағы Заңы)
	Электрондық цифрлық қолтаңба және сертификат	11.1.2.2 электрондық цифрлық қолтаңбаның және сертификаттың мақсатын сипаттау; 11.1.2.3 электрондық цифрлық қолтаңбаны пайдалану алгоритмін сипаттау
	Электрондық үкімет	11.3.1.2 электрондық үкімет порталының функцияларын сипаттау

Жалпы орта білім беру деңгейінің 10-11-сыныптарына арналған «Химия» оқу пәнінен үлгілік оқу бағдарламасы

«Химия» пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі :

- 1) 10- сыныпта – аптасына 2 сағат, оқу жылында 68 сағат ;
- 2) 11- сыныпта – аптасына 2 сағат , оқу жылында 68 сағат.

Ұзақ мерзімді жоспар

10-сынып

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің тақырыптары/мазмұны	Оқу мақсаттары
1-тоқсан		
10.1 Атом құрылымы	Атом құрылымы Атом құрылысының қазіргі заманғы теориясы. Атомдағы электрондардың күйі және қозғалысы. Көрсетулер No1 «Атом	10.1.2.1 - атом құрылысының қазіргі теориясын білу; 10.1.2.2 - s, p, d, f орбитальдардың формаларын ажырату

	құрылысының модельдері»	
	Кванттық сандар. Паули принципі, Хунд ережесі, Клечковский ережесі	10.1.3.1 - кванттық сандардың сипаттамалары мен мәндерін білу; 10.1.3.2 - электронды орбитальдарды толтыру ережелерін түсіндіру үшін минималды энергия принципін, Паули принципін және Хунд ережесін қолдану; 10.1.3.3 - алғашқы 36 химиялық элементтің электронды конфигурациясын жазу
	Изотоптар. Тақырып бойынша есептер шығару: «Құрамындағы химиялық элементтер атомдарының массалық үлесі негізінде қосылыстардың химиялық формуласын табу»	10.1.2.3 - радиоактивтіліктің табиғатын және радиоактивті изотоптардың қолданылуын түсіндіру; 10.1.1.1 - құрамдағы химиялық элементтер атомдарының массалық үлесі негізінде қосылыстардың химиялық формулаларын шығару
	Радиоактивті заттар туралы түсінік, ядролық реакциялар және олардың Қазақстанның энергетикалық потенциалындағы рөлі	10.2.1.8 - радиоактивті зат ұғымын білу; 10.2.1.9 - радиоактивті ыдырау түрлерін білу және қарапайым ядролық реакциялардың (α , β^- , β^+ , γ ыдырауы) теңдеулерін жаза білу; 10.2.1.10 - Қазақстанның энергетикалық әлеуетіндегі ядролық реакциялардың маңызын түсіну
10.1 Химиялық элементтердің периодтық заңы және периодтық жүйесі	Периодтық заң және периодтық жүйе атом құрылысы туралы ілім тұрғысынан. Атомдардың валенттілік және валенттілік мүмкіндіктері. Атомдардың тотығу күйі. Негізгі топшалар мен периодтардағы элементтердің қасиеттерінің өзгеру периодтылығы	10.2.1.1 - периодтық заңның физикалық мағынасын түсіндіру; 10.2.1.2 - атомдардың валенттілік және тотығу дәрежесі ұғымының физикалық мағынасын түсіндіру; 10.2.1.3 - химиялық элементтер атомдарының қасиеттерінің өзгеру заңдылықтарын сипаттау: радиус, иондану энергиясы, электронға жақындық, электртерістілік және тотығу дәрежесі
	Периодтар мен топтар бойынша қосылыстардың қышқылдық-негіздік қасиеттерінің өзгеру заңдылығы	10.2.1.4 - периодтар мен топтар бойынша химиялық элементтердің оксидтерінің, гидроксидтерінің және сутегі қосылыстарының қышқылдық-негіздік қасиеттерінің өзгеру заңдылықтарын түсіндіру.
	Периодтық заңның ғылымның, техниканың дамуы және қоршаған дүниенің химиялық бейнесін түсіну үшін маңызы	10.2.1.5 - периодтық жүйедегі орнына қарай химиялық элементтер мен олардың қосылыстарының қасиеттерін болжау; 10.2.1.6 - периодтық заңның ашылуымен байланысты ғылыми дамудың негізгі бағыттарын санамалау
10.1 Химиялық байланыс және заттың құрылысы	Химиялық байланыс түрлерінің біртұтас электрондық табиғаты. Коваленттік химиялық байланыс. Коваленттік химиялық байланыстың қасиеттері. Коваленттік байланыстың түзілуінің донорлық-акцепторлық механизмі.	10.1.4.1 - алмасу және донор-акцепторлық механизмдер арқылы коваленттік байланыстың түзілуін түсіндіру; 10.1.4.2 - коваленттік байланыстың қасиеттерін сипаттау; 10.1.4.3 - H_2 , Cl_2 , O_2 , N_2 , HCl , NH_3 молекулалары үшін Льюис диаграммасын құру

	Көрсету No2 «Графит, алмаз, көміртек оксидінің (IV) кристалдық торларының үлгілері»	
	Атомдық орбитальдарды будандастыру (sp , sp^2 , sp^3 будандастыру) және молекулалардың геометриясы.	10.1.4.4 - будандастыру түрлерінің айырмашылығын түсіндіру; 10.1.4.5 - BF_3 , CH_4 , NH_3 , H_2O , $BeCl_2$ мысалында заттардың қасиеттерінің молекулалардың электрондық және кеңістіктік құрылымына тәуелділігін түсіндіру.
	Электртерістігі және байланыс полярлығы	10.1.4.6 - атомның электртерістігі ұғымының физикалық мағынасын түсіндіру және оның негізінде химиялық байланыстың түрін болжау
	Иондық химиялық байланыс және иондық кристалдық торлар. Металлдық байланыс және металдық кристалдық торлар. Демонстрация №3 «Натрий хлориді, мыс кристалдық торларының үлгілері»	10.1.4.7 - иондық байланыс қарама-қарсы зарядталған иондардың электростатикалық тартылуы нәтижесінде пайда болатынын түсіну; 10.1.4.8 - $NaCl$, CaO , MgF_2 , KH қосылыстары үшін Льюис диаграммасын құру; 10.1.4.9 - металдық байланыстың табиғатын және оның металдардың физикалық қасиеттеріне әсерін түсіндіру
	Сутектік байланыс. Жай және күрделі заттардың қасиеттерінің химиялық байланыс түріне және кристалдық торға тәуелділігі. Зертханалық тәжірибе No1 «Байланыстың әртүрлі типтері бар заттардың молекулаларын модельдеу. Кристалл торлары әртүрлі заттардың қасиеттерін зерттеу»	10.1.4.10 - сутегі байланысының түзілу механизмін түсіну; 10.1.4.11 - кристалдық торлардың типтері мен байланыс түрлері әртүрлі қосылыстардың қасиеттерін болжау
2-тоқсан		
10.2 Химиялық реакциялардың заңдылықтары	Химиялық реакциялардың классификациясы	10.2.1.7 - химиялық реакцияларды процестің бағыты, саны және құрамы, әрекеттесуші заттардың химиялық элементтерінің тотығу дәрежесінің өзгеруі және реакция өнімдері бойынша жіктей білу;
	Қарапайым, екілік және күрделі бейорганикалық заттар қатысатын тотығу-тотықсыздану реакциялары	10.2.3.1 - заттардың формулалары арқылы элементтердің тотығу дәрежесін анықтай алу; 10.2.3.2 - электронды баланс әдісі арқылы тотығу және тотықсыздану теңдеулерін құра білу.
	Тұз балқымалары мен ерітінділерінің электролизі. Демонстрация №4: «Өнеркәсіптік процесс электролизінің бейне көрсетілімі: мыс, алюминий, хлор және натрий гидроксидінің өнеркәсіптік өндірісі».	10.2.3.3 - ерітінді мен балқыма арқылы электр тогы өткенде болатын процестерді зерттеу және түсіндіру; 10.2.3.4 - электролиттердің ерітінділеріндегі және балқымаларындағы электродтарда түзілетін электролиз өнімдерін болжау; 10.2.3.5 - балқымалар мен ерітінділердің электролизі процестерінің сызбаларын құра білу; 10.2.3.6 - электролиз өнімдерінің массасын, көлемін (газын) есептей алу

	Қышқылдар, сілтілер, тұздар ерітінділерінің рН. Тұздардың гидролизі. Зертханалық тәжірибе №2 «Қышқылдардың, гидроксидтердің, тұздардың қасиеттерін зерттеу. Тұздардың гидролизі».	10.3.4.1 - ерітінділердің рН мәндері бойынша қышқылдар, гидроксидтер және тұздар ерітінділерінің сапалық құрамын дәлелдеу; 10.3.4.2 - сапалық құрамы бойынша тұз ерітіндісінің ортасын болжау
	Химиялық реакцияның жылу эффектісі және оның маңызы. №5 демонстрация: «Экзо-эндотермиялық реакциялар»	10.3.1.1 - химиялық реакцияларды жылу эффектісі бойынша жіктей алу; 10.3.1.2 - химиялық реакциялардың жылу эффектінің маңызын түсіндіру; 10.3.1.3 - химиялық реакцияның жылу эффектісін есептей алу
10.2 Кинетика	Химиялық реакциялардың жылдамдығы. Химиялық реакциялардың жылдамдығына әсер ететін факторлар. Зертханалық тәжірибе №4 «Химиялық реакция жылдамдығының әртүрлі факторларға: температураға, концентрацияға, қысымға тәуелділігін зерттеу»	10.3.2.1 - химиялық реакциялардың жылдамдығына температураның, концентрацияның, қысымның әсерін тәжірибе жүзінде зерттеу; 10.3.2.2 - химиялық реакциялардың жылдамдығының өзгеруіне факторлардың әсерін түсіндіру; 10.3.2.3 - әрекеттесуші заттардың концентрациясы мен температураны өзгерту кезіндегі реакция жылдамдығының өзгеруін есептей алу
	Катализаторлар және ингибиторлар. Катализ: біртекті және гетерогенді. Қазақстанда каталитикалық химияның дамуы	10.3.2.4 - катализатор мен ингибитордың химиялық реакция жылдамдығына әсерін түсіндіру; 10.3.2.5 - біртекті және гетерогенді катализдің механизмін түсіндіру; 10.3.2.6 - Қазақстандағы каталитикалық химияның дамуын білу
10.2 Химиялық тепе-теңдік	Химиялық тепе-теңдік және оның ығысу шарттары. Ле Шателье-Браун принципі.	10.3.3.1 - тепе-теңдіктің ығысуына әртүрлі факторлардың әсерін эксперименттік түрде зерттеу; 10.3.3.2 - температураның, концентрацияның және қысымның өзгеруінің химиялық тепе-теңдікке әсерін болжау; 10.3.3.3 - тепе-теңдік константасы үшін өрнектерді құра білу
3-тоқсан		
10.3 Металдар мен бейметалдардың жалпы сипаттамасы	Металдар және бейметалдар: химиялық элементтер және жай заттар. Металдар мен бейметалдардың (атомдардың, иондардың), кристалдық торлардың құрылыс ерекшеліктері, периодтар мен топтар бойынша металдар мен бейметалдар және олардың қосылыстарының қасиеттерінің өзгеру заңдылықтары. Көрсету №6: «Металдар, бейметалдар және олардың қосылыстарының үлгілері; металдардың кристалдық торларының	10.2.1.11 - металдар мен бейметалдардың құрылымдық ерекшеліктерін сипаттау: радиусы, иондану энергиясы, электрондардың жақындығы, кристалдық торлар; 10.2.1.12 - периодтар мен топтар бойынша металдар мен бейметалдардың және олардың қосылыстарының қасиеттерінің өзгеру заңдылықтарын болжау

	үлгілері»	
	Металдар және бейметалдар: негізгі физикалық және химиялық қасиеттері. Металл кернеуінің электрохимиялық қатары. Зертханалық тәжірибе No5 «Типтік металдардың, бейметалдардың және амфотерлік элементтердің химиялық қасиеттері»	10.2.1.13 - металдар мен бейметалдардың негізгі физикалық қасиеттерін түсіндіру; 10.2.1.14 - электрохимиялық кернеу қатарындағы металдардың орналасу принципін түсіну; 10.2.1.15 - металдар мен бейметалдардың химиялық қасиеттерін сипаттайтын реакция теңдеулерін жазу; 10.2.1.16 - типтік металдардың, бейметалдардың және амфотерлік элементтердің химиялық қасиеттерін эксперименталды түрде зерттеу
	Табиғатта металдардың, бейметалдардың және олардың қосылыстарының кездесуі.	10.2.1.17 - металдар мен бейметалдардың және олардың қосылыстарының табиғатта таралуы туралы білу; 10.4.1.1 кейбір металдар мен бейметалдардың және олардың қосылыстарының қоршаған ортаға әсерін зерттеу
	Тірі организмдердің тіршілік әрекетіндегі металдар мен бейметалдардың биологиялық рөлі	10.4.1.2 - тірі ағзалардың тіршілік әрекетіндегі металдар мен бейметалдардың биологиялық рөлін түсіндіру
10.3 Ең маңызды s-элементтер және олардың қосылыстары	Химиялық элементтердің периодтық жүйесіндегі s-элементтердің орны, атомдарының құрылымдық ерекшеліктері, металдық, тотықсыздандырғыш қасиеттерін салыстыру	10.2.1.18 - s-элементтердің атомдарының құрылысына қарай олардың жалпы қасиеттерін түсіндіру; 10.2.1.19 - s-элементтердің металдық, тотықсыздандырғыш қасиеттерін салыстыру және реакция теңдеулерін жазу
	Натрий, калий және олардың ең маңызды қосылыстары: физика-химиялық қасиеттері, алынуы, қолданылуы, биологиялық рөлі Көрсетілім No7 «Натрий, калий, кальцийдің сумен әрекеттесуі; натрий, калий, кальций иондарын сапалық анықтау (жалынды бояу)»	10.2.1.20 - натрий, калий және олардың маңызды қосылыстарын алу әдістерін білу; 10.2.1.21 - натрий, калий және кальцийдің сумен әрекеттескенде химиялық белсенділігінің айырмашылығын түсіндіру; 10.4.1.3 - натрий және калий қосылыстарының биологиялық рөлін түсіндіру
	Кальций, магний және олардың ең маңызды қосылыстары: физикалық және химиялық қасиеттері, биологиялық рөлі.	10.2.1.22 - кальций, магний және олардың маңызды қосылыстарының негізгі қасиеттерін сипаттайтын реакция теңдеулерін құру; 10.2.1.23 - натрий, калий, кальций иондарына сапалық реакцияларды зерттеу; 10.4.1.4 - кальций мен магний қосылыстарының биологиялық рөлін түсіндіру
	Су кермектігі және оны жою әдістері. Қазақстан қойнауындағы сілтілі және сілтілі жер металдарының табиғи қосылыстары	10.4.1.5 - су кермектігін және оны жою жолдарын түсіндіру; 10.4.1.6 - Қазақстанда кең таралған сілтілі және сілтілі жер металдарының табиғи қосылыстарын білу; 10.2.2.1 - металдар мен олардың қосылыстарының генетикалық байланысын көрсететін химиялық теңдеулерді пайдалана отырып, реагенттің немесе өнім затының массасын, мөлшерін есептеу.
10.3 Ең маңызды d-элементтер	d-элементтердің периодтық жүйедегі орны, атомдар	10.2.1.24 - d-элементтердің периодтық жүйедегі орнын атомдарының құрылымына сүйене отырып түсіндіру; 10.4.1.7 - Қазақстандағы мыс, мырыш, темір, хром және

және олардың қосылыстары	құрылысының ерекшеліктері. Қазақстандағы мыс, мырыш, темір, хром және олардың қосылыстарының кен орындары	олардың қосылыстарының кен орындарын атау
	Мыс, мырыш және олардың ең маңызды қосылыстары.	10.2.1.25 - мыс, мырыш және олардың маңызды қосылыстарының қасиеттері мен қолданылуын түсіндіру; 10.2.1.26 - Cu^{2+} , Zn^{2+} иондарын тани білу
	Хром және оның қосылыстары	10.2.1.27 - хром және оның қосылыстарының қасиеттері мен қолданылуын түсіндіру
	Темір және оның қосылыстары. Зертханалық тәжірибе №6 « Fe^{2+} , Fe^{3+} иондарын танудағы сапалық реакциялар»	10.2.1.28 - темірдің және оның қосылыстарының сипатты физикалық-химиялық қасиеттерін, алынуын сипаттау; 10.2.1.29 - Fe^{2+} , Fe^{3+} иондарын тани білу
	№1 практикалық жұмыс «Темір (II) және (III), мыс (II), мырыш, хром (III) гидроксидтерін алу, гидроксидтердің қышқылдар мен сілтілерге қатынасын тексеру».	10.2.1.30 - темір (II) және (III), мыс (II), мырыш, хром (III) гидроксидтерін тәжірибе жүзінде ала білу және олардың қышқылдармен және сілтілермен әрекеттесуін зерттеу.
	Коррозия түрлері және оның алдын алу шаралары	10.2.3.7 - коррозияның түрлерін, оның пайда болу себептерін білу және оның металл конструкцияларының қызмет ету мерзіміне кері әсерін түсіндіру; 10.2.2.2 - құрамында қоспалары бар реагенттермен металдармен жүретін химиялық реакциялардың теңдеулеріне, сондай-ақ теориялық мүмкін болатын өнімнің практикалық шығымына негізделген есептеулер.
4-тоқсан		
10.4 Ең маңызды р-элементтер және олардың қосылыстары	р-элементтердің периодтық жүйедегі орны, олардың атом құрылысының ерекшеліктері. Алюминий және оның қосылыстары	10.2.1.31 - атомдардың құрылысы тұрғысынан р-элементтер мен олардың қосылыстарының топтар мен периодтардағы қасиеттерінің өзгеру заңдылықтарын түсіндіру; 10.2.1.32 - алюминий оксиді мен гидроксидінің амфотерлік қасиеттерін оқу; 10.2.1.33 - алюминий мен оның қорытпаларының қолданылуын сипаттау
	Көміртек, кремний және олардың ең маңызды қосылыстары. Көміртектің, кремнийдің және олардың қосылыстарының табиғатта таралуы. Көрсету №8 «Активтендірілген көмірмен еріген заттарды сіңіру (адсорбция)»	10.2.1.34 - көміртектің, кремнийдің және олардың қосылыстарының физика-химиялық қасиеттерін оқу; 10.2.1.35 - көміртегі тотығымен улану қалай болатынын түсіндіру және алғашқы көмек көрсету әдістерін сипаттау
	Азот молекуласының құрылысы мен қасиеттерінің ерекшеліктері. Аммиак, аммоний тұздары. Ортофосфор қышқылы және фосфаттар. Тыңайтқыш ретінде азот және фосфор	10.2.1.36 - азоттың төмен химиялық белсенділігін молекула құрылымына сүйене отырып түсіндіру; 10.2.1.37 - газ тәріздес аммиак пен оның сулы ерітіндісінің алынуын және химиялық қасиеттерін сипаттайтын реакция теңдеулерін жазу; 10.4.1.8 - азот оксидтерінің атмосфераға, нитраттардың топырақ пен су ресурстарына әсерін талдау; 10.4.1.9 - азот пен фосфор қосылыстарының қоршаған ортаға әсерін азайту шешімдерін ұсыну;

	қосылыстарын қолдану. Азот оксидтерінің, нитраттардың және фосфаттардың қоршаған ортаға экологиялық әсері. No2 практикалық жұмыс: Аммиак алу, аммиак пен аммоний тұздарының сулы ерітіндісінің қасиеттерін зерттеу	10.2.1.38 - ортофосфор қышқылы мен фосфаттардың физика-химиялық қасиеттерін оқу
	Күкірт, оның оксидтері мен қышқылдары, сульфаттар және олардың қасиеттері	10.2.1.39 - құрамында күкірті бар қазба отындарын жағу кезінде күкірт диоксидінің түзілуін сипаттау; 10.4.1.10 - қышқыл жаңбырдың түзілуіндегі күкірт диоксидінің рөлін және оның қоршаған ортаға әсерін түсіндіру; 10.2.1.40 - сұйылтылған және концентрлі күкірт қышқылының қасиеттерін салыстыру; 10.4.1.11 - тамақ өнімдерін консервілеуде күкірт диоксидін қолдануды түсіндіру
	Галогендер. Хлорсутек, тұз қышқылы және хлоридтер. Йодтың адам өміріндегі биологиялық рөлі. Қазақстан тұрғындарының денсаулығын йод тапшылығынан туындайтын аурулардан қорғау шаралары	10.2.1.41 - топтағы галогендердің физикалық және химиялық қасиеттерінің өзгеру заңдылықтарын түсіндіру; 10.2.1.42 - тұз қышқылының химиялық қасиеттерін оқып, қолдану салаларын білу; 10.4.1.12 - адам ағзасындағы йодтың биологиялық рөлін білу және Қазақстанда йод тапшылығына байланысты аурулардың пайда болуын түсіндіру, осы мәселені шешу жолдарын ұсыну.
	Практикалық жұмыс No3 «Кейбір аниондарға сапалық реакциялар» тақырыбына тәжірибелік есептер шығару.	10.2.1.43 - хлорид, бромид, йодид, сульфат, карбонат, фосфат, нитрат, силикат иондарының сапалық реакцияларын білу; 10.2.1.44 - аниондарды анықтаудың тәжірибелік жоспарын құру және оны тәжірибеге енгізу
10.4 Бейорганикалық қосылыстар мен қорытпаларды өндіру	Қазақстандағы түсті және қара металдар мен олардың қорытпаларын өндіру	10.2.3.8 - өнеркәсіпте металдарды алу әдістерін білу; 10.2.3.9 - ғылымда, техникада және күнделікті өмірде қолданылатын аса маңызды қорытпалардың: шойын, болат, жез, қола, мельхиор, дуралюминий композицияларын атаңыз; 10.2.3.10 - шойын мен болатты алу әдістері мен қасиеттерін сипаттау; 10.4.1.13 - Қазақстандағы химиялық өндірістің экологиялық мәселелерін түсіндіру
	Контактілі әдіспен күкірт қышқылын алу	10.2.1.45 - күкірт қышқылының өнеркәсіптік өндірісінің байланыс процесін сипаттау және оның өнеркәсіп үшін маңызын білу
	Аммиак, азот қышқылы өндірісі	10.2.1.46 - аммиак пен азот қышқылын өнеркәсіптік өндіру әдістерін және оның өнімдерінің қолдану салаларын сипаттау
	Қазақстанның силикат өнеркәсібі	10.2.3.11 - шыны және цемент өндіру процесін және оларды қолдануды сипаттау
	Қоршаған ортаның химиялық және металлургиялық өндіріс қалдықтарымен ластануы	10.4.1.14 - химиялық және металлургиялық өндіріс қалдықтарының қоршаған ортаға әсерін бағалау

1) 11 сынып

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің тақырыптары/мазмұны	Оқу мақсаттары

1 тоқсан		
11.1 Органикалық химияға кіріспе. Органикалық қосылыстардың құрылысы теориясы	Көміртек атомының құрылыс ерекшеліктері. Гибридизация. Химиялық байланыстың электрондық табиғаты және сипаттамалары органикалық қосылыстарда. Көрсету №1 «Органикалық заттардың үлгілері (май, керосин, этанол, глицерин, глюкоза, сахароза, парафин, мақта, ағаш)	11.4.2.1 - көмірсутектердегі көміртектің гибридтенуін зерттеу; 11.4.2.2 - көміртек атомының құрылымдық ерекшеліктерін және C-C байланысын түзу қабілетін түсіндіру
	А.М.Бутлеровтың органикалық қосылыстардың құрылыс теориясының негізгі ережелері. Изомерия және гомологиялық қатар	11.4.2.3 - теориясының негізгі ережелерін білу А.М. Бутлеров; 11.4.2.4 - көмірсутектердің эмпирикалық, молекулалық, құрылымдық және кеңістіктік формулаларын ажырату; 11.4.2.5 - изомерия түрлерін атау және изомерлердің формулаларын құрастыру: құрылымдық, байланыс орны, функционалдық топтар және классаралық
	Бос радикалдар туралы түсінік және олардың тірі организмдер тіршілігіндегі маңызы	11.4.2.6 - бос радикалдардың құрылымы туралы түсінік қалыптастыру; 11.4.2.7 - радикалдардың тірі ағзалар тіршілігіндегі ролін білу
	Органикалық заттардың классификациясы және номенклатурасы. Зертханалық тәжірибе №1 «Метан, этан, этилен, ацетилен, бензол, метанол, этанол, сірке қышқылы молекулаларының шар тәрізді үлгілері»	11.4.2.8 гомологтық қатарлардың түзілуін түсіну; 11.4.2.9 - гомологтардың қасиеттеріндегі айырмашылықтар мен ұқсастықтарды түсіндіру; 11.4.2.10 - қосылыстардың құрылымдық формулаларын құрастыру және оларды IUPAC номенклатурасы бойынша атау
	Органикалық қосылыстардың табиғаттағы және адам өміріндегі маңызы. Органикалық химияның дамуындағы қазақстандық ғалымдардың ролі	11.4.2.11 - органикалық қосылыстардың адам өміріндегі маңызын түсіну; 11.4.2.12 - қазақстандық ғалымдардың органикалық химияның дамуына қосқан үлесін түсіну
11.1 Көмірсутектер және олардың табиғи көздері	Алкандар. Көрсету №2 «Метан, этилен, ацетиленнің жануы; каучук, каучук, эбонит үлгілерімен таныстыру»	11.4.2.13 - әртүрлі алкандардың жану процесін зерттеу және олардың отын ретінде қолданылуын түсіндіру; 11.4.2.14 - алкандардың жану өнімдерін білу және олардың қоршаған ортаға әсерін бағалау; 11.4.2.15 - жану өнімдерінің негізінде заттың молекулалық формуласын анықтау; 11.4.2.16 - элементтердің массалық үлестеріне және олардың буларының салыстырмалы тығыздығына негізделген органикалық заттардың қарапайым және молекулалық формулаларын табу.
	Циклоалкандар	11.4.2.17 - циклоалкандардың гомологтық қатарын, құрылысын, химиялық және физикалық қасиеттерін қарастыру; 11.4.2.18 - изомерлердің формулаларын құрастыру, IUPAC бойынша заттарды атау
	Алкандар. Полиэтилен. Резеңке. Зертханалық тәжірибе: №2 «Этилен, ацетилен, май үлгісі және бензолдың калий перманганаты және бром	11.4.2.19 - қанықпаған көмірсутектердің гомологиялық қатарын, құрылымын, физикалық және химиялық қасиеттерін, оларды алу әдістерін қарастыру; 11.4.2.20 - полимерлену реакцияларын тұжырымдай білу (полиэтилен, полипропилен, поливинилхлорид)

	суы/йод ерітіндісіне қатынасы»	
	No1 практикалық жұмыс: «Этиленнің қасиеттерін алу және зерттеу»	11.4.2.21 - этанолдан этилен алу және оның физикалық және химиялық қасиеттерін зерттеу; 11.4.2.22 - алкендерге сапалық реакцияларды білу (қанықпау)
2-тоқсан		
11.2 Көмірсутектер және олардың табиғи көздері	Алкадиендер.	11.4.2.23 - алкадиендер құрылысы мен қасиеттерін білу; 11.4.2.24 - құрылысына қарай алкадиендер қасиеттерін түсіндіру; 11.4.2.25 - диендер (изопрен) полимерлену реакциясы өнімдерінің шар тәрізді үлгілерін жасау.
	Алкиндер	11.4.2.26 - алкиндердің гомологтық қатарын, құрылысын, физикалық және химиялық қасиеттерін, оларды алу әдістерін қарастыру
	Ареналар және олардың туындылары	11.4.2.27 - электрондардың делокализациясы тұрғысынан бензол молекуласының құрылымын түсіндіру; 11.4.2.28 - бензол және оның гомологтарын алу реакцияларын құрастыру; 11.4.2.29 - бензолға және оның гомологтарына тән қасиеттерді сипаттау; 11.4.2.30 - бензолдың органикалық синтезде қолданылуын білу
	Көмірсутектер мен олардың туындыларының генетикалық байланысы	11.4.2.31 - органикалық қосылыстардың негізгі кластарының генетикалық байланысының диаграммасын құру; 11.4.2.32 - өнім шығымын, реагенттің (көлем, масса) мөлшеріне қарай реакция өнімінің мөлшерін (көлемін, массасын) есептеу.
	Көмірсутектердің табиғи көздері және олардың Қазақстандағы кен орындары. Газды, мұнайды және көмірді өңдеу. Қазақстандағы мұнай-газ және көмір өнеркәсібінің дамуы. Қазақстандағы өндірістің, өңдеудің экологиялық аспектілері	11.4.2.33 - көміртегі бар қосылыстарды отын ретінде пайдалануға болатынын білу; 11.4.2.34 - картадан Қазақстандағы көмір, мұнай, табиғи газ кен орындарын анықтау; 11.4.2.35 - экстракция процесін сипаттау және шикі мұнайды айдау процесінің маңыздылығын түсіну; 11.4.2.36 - шикі мұнайды айдау өнімдерін қолдану салаларын білу; 11.4.2.37 - қазбалы отын қоры шектеулі екенін түсіну; 11.4.2.38 - көмірсутекті отынды жағу қоршаған ортаның ластануына және оның климатқа әсерін білуі
3-тоқсан		
11.3 Құрамында оттегі бар органикалық қосылыстар	Құрамында оттегі бар органикалық қосылыстардың классификациясы, номенклатурасы	11.4.2.39 - спирттердің, альдегидтердің және кетондардың, карбон қышқылдарының, күрделі эфирлердің функционалды топтарының құрылымын сипаттау; 11.4.2.40 - спирттердің, альдегидтердің және кетондардың, карбон қышқылдарының, күрделі эфирлердің құрылымдық формулаларын құрастыру және оларды IUPAC бойынша атау.
	Алкогольдер. Бір атомды және көп атомды. Фенолдар Зертханалық тәжірибе Зертханалық тәжірибе No3 «Спирттердің суда ерігіштігі, спирттердің жануы, бір атомды және көп атомды спирттерге сапалық реакциялары»	11.4.2.41 - изомерлердің классификацияларын атайды және формулаларын құрастырады: спирттер үшін құрылымдық, функционалды топтар және классаралық; 11.4.2.42 - спирттер мен фенолдарды алу әдістерін білу; 11.4.2.43 - спирттер мен фенолдардың химиялық қасиеттерін сипаттайтын реакция теңдеулерін құру; 11.4.2.44 - спирттер мен фенолдардың қолдану аймақтарын атау; 11.4.2.45 - спирттердің адам ағзасына ұлы әсерін зерттеу

	Альдегидтер. Кетондар. Карбон қышқылдары. Практикалық жұмыс No2 «Құрамында оттегі бар органикалық заттарға сапалық реакциялар».	11.4.2.46 - альдегидтер мен кетондардың құрылымдық формулаларын жазу, оларды IUPAC бойынша атау; 11.4.2.47 - альдегидтер мен кетондарды алу реакцияларының теңдеулерін жазу; 11.4.2.48 - альдегидтер мен кетондарды тәжірибе жүзінде тану; 11.4.2.49 - альдегидтер мен кетондардың тотығу және тотықсыздану өнімдерін атау; 11.4.2.50 - карбон қышқылдарының физикалық қасиеттерін және алу әдістерін түсіндіру; 11.4.2.51 Карбон қышқылдарының химиялық қасиеттерін сипаттайтын реакция теңдеулерін жазу
11.3 Құрамында оттегі бар органикалық қосылыстар	Күрделі эфирлер: қарапайым және күрделі. Майлар Сабындар мен жуғыш заттар. Қазақстанда сабын және жуғыш заттар өндірісі. Көрсету No3 «Сабын және кір жуғыш ұнтақ ерітінділерін индикаторлармен сынау»	11.5.1.1 - жай және күрделі күрделі эфирлерді алу реакциясының теңдеуін жазу; 11.5.1.2 - майлардың құрамы мен құрылымын білу; 11.5.1.3 - майлардың қызметін түсіну; 11.5.1.4 - майларға сапалық реакцияны жүргізу; 11.5.1.5 - майлардың гидролизі мен сабындану өнімдерін атау; 11.4.2.52 - карбон қышқылдарының, күрделі эфирлердің, сабынның, синтетикалық жуғыш заттардың қолдану аймақтарын атау; 11.4.2.53 - табиғатты синтетикалық жуғыш заттармен ластанудан қорғау қажеттілігін түсіну
	Көмірсулар. Классификация. Биологиялық рөл. Моносахаридтер. Глюкоза. Фруктоза Дисахаридтер. Сахароза. Лактоза. Полисахаридтер. Крахмал. Целлюлоза. Зертханалық тәжірибе No4 «Тамақ өнімдеріндегі крахмалды анықтау»	11.5.1.6 - глюкоза, фруктоза, рибоза, дезоксирибоза, сахароза, крахмал және целлюлоза молекулаларының формулаларының айырмашылығын білу; 11.5.1.7 - глюкозада функционалдық топтардың болуын тәжірибе жүзінде анықтау; 11.5.1.8 - глюкозаның спирттік және сүт қышқылымен ашыту реакцияларының теңдеулерін құру; 11.5.1.9 - крахмалға сапалық реакцияны жүргізу; 11.5.1.10 - сахарозаның, крахмалдың және целлюлозаның гидролиз өнімдерін атау; 11.5.1.11 - крахмал мен целлюлозаның құрылысы мен қасиеттерін салыстыру
4-тоқсан		
11.4 Құрамында азот бар органикалық қосылыстар. Гетероциклді қосылыстар. Нуклеин қышқылдары.	Амины. Анилин	11.4.2.54 - аминдердің классификациясы мен номенклатурасын білу; 11.4.2.55 - аммиак, амин және анилиннің құрылымы мен негізгі қасиеттерін салыстыру; 11.4.2.56 - аминдер мен анилиннің физикалық қасиеттерін түсіндіру; 11.4.2.57 аминдер мен анилин алу реакция теңдеулерін жазу
	Амин қышқылдары. №4 демонстрация: «Амин қышқылдарында функционалды топтардың болуын дәлелдеу»	11.5.1.12 - аминқышқылдарының тривиальды және жүйелі атауларын білу; 11.5.1.13 - аминқышқылдарының молекулаларының құрамы мен құрылысын сипаттау; 11.5.1.14 - аминқышқылдарының амфотерлік табиғатын қарастыру
	Белоктар Демонстрация №5 «Белоктардың еруі және тұнбасы, белоктардың денатурациясы; белоктардың жануы (жүн немесе құс қауырсындары)» Зертханалық тәжірибе №5 «Белоктардың түсті реакциялары»	11.5.1.15 - α-амин қышқылдарынан белок алу кезінде пептидтік байланыстың түзілуін түсіндіру; 11.5.1.16 - ақуыз гидролизінің өнімдерін білу; 11.5.1.17 - белоктардың қызметін білу; 11.5.1.18 - белоктарға денатурация және сапалық реакцияларды білу

	Нуклеин қышқылдары Демо №6 «ДНҚ және РНҚ молекуласының моделі»	11.5.1.19 - нуклеин қышқылдары туралы жалпы түсінік және олардың жіктелуін білу; 11.5.1.20 - ДНҚ мен РНҚ құрылымдарын салыстыру; 11.5.1.21 - ДНҚ мен РНҚ-ның биологиялық рөлін түсіндіру; 11.5.1.22 гендік инженерия мен биотехнологияның маңыздылығын түсіну
11.4 Жасанды және синтетикалық полимерлер. Адам өміріндегі химия	Жасанды және синтетикалық полимерлер: пластмассалар, каучуктар, талшықтар. Қазақстандағы полимер өндірісі. No7 демонстрация «Пластиктердің, синтетикалық каучуктардың және талшықтардың үлгілерімен таныстыру»	11.4.2.58 - «мономер», «элементар бірлік», «олигомер», «полимер», «полимерлену дәрежесі» ұғымдарын ажырату; 11.4.2.59 - полимерлену және поликонденсация реакциясының теңдеуін құру; 11.4.2.60 кейбір полимерлер мен пластмассалардың қасиеттері мен қолдану аймақтарын атайды; 11.4.2.61 - пластмассалар мен талшықтарды тәжірибе жүзінде тану; 11.4.2.62 - Қазақстанда шығарылатын полимерлердің түрлерін білу
	Витаминдер мен гормондар туралы түсінік. Биогенді органикалық заттардың рөлі.	11.5.1.23 - адам ағзасындағы витаминдердің, гормондардың қызметін сипаттау; 11.5.1.24 - кейбір витаминдердің табиғи көздерін білу
	Химия және өмір. Экологиялық мәселелер	11.4.1.1 - «Жасыл химияның» 12 қағидасын атап, түсіндіру; 11.4.1.2 - атмосфераның, гидросфераның және литосфераның ластану көздерін білу, ғаламдық мәселелерді шешу жолдарын ұсыну; 11.4.1.3 - «парниктік эффект» мәселесі мен озон қабатының бұзылуы арасындағы айырмашылықты түсіндіру; 11.4.1.4 - Қазақстанның химия өнеркәсібінің әртүрлі салаларындағы экологиялық проблемаларды болжау және оларды шешу жолдарын ұсыну

10-сынып

Бөлімше	Тақырып	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
Молекулалық биология және биохимия	Жердегі тіршілік үшін судың маңызы.	10.4.1.1 - Жердегі тіршілік үшін судың іргелі маңызын түсіндіру
	Көмірсуларды жіктеу: моносахаридтер, дисахаридтер, полисахаридтер. Химиялық құрылымы. Көмірсулардың қасиеті және қызметтері.	10.4.1.2 - көмірсуларды құрылымы, құрамы және қызметтері бойынша жіктеу
	Липидтердің құрылымдық компоненттері. Майлардың химиялық құрылысы мен қызметтері.	10.4.1.3 - майлардың химиялық құрылысы мен қызметтерін сипаттау
	Нәруыздарды құрамы (жай, күрделі) және қызметі бойынша жіктеу. Нәруыздардың құрылымдық деңгейлері мен құрылысы. Нәруыз денатурациясы мен ренатурациясы. Зертханалық жұмыс «Нәруыздардың құрылымына әртүрлі жағдайлардың әсері (температура, pH)».	10.4.1.4 - нәруыздарды олардың құрылымы, құрамы, атқаратын қызметтері бойынша жіктеу 10.4.1.5 - түрлі жағдайлардың нәруыздар құрылымына әсерін зерттеу
	Биологиялық нысандарда нәруыздың болуы. Зертханалық жұмыс «Биологиялық нысандарда нәруыздың болуын анықтау».	10.4.1.6 - биологиялық нысандарда нәруыздың болуын анықтау

	Репликация механизмі. ДНҚ. Мезелсон мен Сталь тәжірибесі. Чаргафф ережесі.	10.4.1.7 – дезоксирибонуклеин қышқылы репликациясы үдерісін сипаттау
	РНҚ молекуласының құрылысы мен қызметтері. Матрицалық (ақпараттық) рибонуклеин қышқылы. Рибосомалық рибонуклеин қышқылы. Транспорттық рибонуклеин қышқылы.	10.4.1.8 - рибонуклеин қышқылы типтерінің құрылысы мен қызметтерін ажырату
	рибонуклеин қышқылы және дезоксирибонуклеин қышқылы молекулалары құрылысынның ұқсастықтары мен айырмашылықтары.	10.4.1.9 - рибонуклеин қышқылы және дезоксирибонуклеин қышқылы молекулаларының құрылысын салыстыру
Жасушалық биология	Жасуша органоидтерінің құрылысы мен қызметтерінің ерекшеліктері. Жасушаның негізгі компоненттері: жасуша қабырғасы, плазмалық мембрана, цитоплазма және оның органоидтары (мембранасыз, бірмембраналы және қосмембраналы). Ядро. Жасуша-ның негізгі компоненттерінің қызметтері.	10.4.2.1 - электронды микроскоп арқылы көрінетін жасуша органоидтерінің құрылысы мен қызметтерінің ерекшеліктерін түсіндіру
	Жасуша мембранасының құрылымы, қасиеттері және қызметтері арасындағы байланыс. Жасуша мембранасының сұйық - мозаикалық моделі. Мембраналық нәруыздардың, фосфолипид-тердің, гликопротеиндердің, гликолипидтердің, холестеролдың қызметі. Зертханалық жұмыс «Жасуша мембранасына әртүрлі жағдайлардың әсері». Бактерия, саңырауқұлақ., өсімдік және жануар жасушаларының құрылым ерекшеліктері мен қызметтері.	10.4.2.2 - жасуша мембрана-сының сұйық кристалды моделін пайдаланып, жасуша мембранасының құрылымы, қасиеттері және қызметтері арасындағы байланысты орнату
2 тоқсан		
Заттардың тасымалдануы	Беттік аудан мөлшерінің көлемге қатынасының диффузия жылдамдығына әсері. Эритроцит жасушасы беттік аудан мөлшерінің, көлемге қатынасының маңызы. Зертханалық жұмыс «Жасушаның беттік аудан мөлшерінің көлемге қатынасын анықтау».	10.1.3.1 - беттік аудан мөлшерінің көлемге қатынасының мәнін есептеу
	Пассивті тасымалдау механизмі:қарапайым тасымал, мембраналық каналдар арқылы диффузия, жеңілдетілген диффузия Белсенді тасымалдау механизмі	10.1.3.2 - пассивті және активті тасымалдау механизмдерін салыстыру
Тыныс алу	Аденозинүшфосфор қышқылының құрылысы мен қызметі	10.1.4.1 - аденозинүшфосфор қышқылының құрылысы мен қызметтерін сипаттау
	Аденозинүшфосфор қышқылының синтезі: глюкозаның анаэробты және аэробты ыдырау кезеңдері.	10.1.4.2 - анаэробты және аэробты тыныс алу барысындағы аденозинүш-фосфор қышқылы синтезін салыстыру
	Метаболизм түрлері. Энергетикалық алмасу кезеңдері.	10.1.4.3 - метоболизмнің түрлерін атау

		10.1.4.4 - энергетикалық алмасу кезеңдерін сипаттау
	Митохондрияның құрылымы мен қызметтері. Митохондрия құрылымдары мен жасушалық тынысалу үдерістерінің өзара байланысы.	10.1.4.5 - митохондрия құрылымдары мен жасушалық тынысалу үдерістерінің өзара байланысты орнату
Бөліп шығару	Су мөлшерін реттеу. Нысана мүшелер. әсер ету эффектісі. Гипофункция. Гиперфункция.	10.1.5.1 - су мөлшерін бақылаудағы антидиуретикалық гормонның (АДГ) ролін түсіндіру
	Адам денесіндегі қан мен басқа сұйықтықтарды жасанды тазарту. Диализ әсерінің себептері,. Диализ әдістері: перитонеальды, гемодиализ.	10.1.5.2 - диализ механизмін түсіндіру
	Созылмалы бүйрек жетіспеушілігі. Диализ және бүйрек трансплантациясы. Артықшылықтары мен кемшіліктері.	10.1.5.3 - бүйрек трансплантациясы мен диализдің артықшылықтары мен кемшіліктерін талқылау
3-тоқсан		
Жасушалық цикл	Өсімдіктер мен жануарлардағы гаметогенез. Гаметалар. Гаметогенез кезеңдері. Өсімдіктердегі спорогенез және гаметогенез.	10.2.2.1 - өсімдіктер мен жануарлардағы гаметалардың қалыптасу ерекшелігін түсіндіру
	Онкологиялық жаңа түзілулердің пайда болуы. Обыралды жағдайлардың туындауына әсер етуші факторлар	10.2.2.2 - жасушалардың бақылауға бағынбайтын бөлінуі нәтижесінде обырдың түзілуін түсіндіру
	Қартаю. Қартаю үрдісі туралы теориялар	10.2.2.3 - қартаю үдерісін түсіндіру
Тұқым қуалаушылық пен өзгергіштік заңдылықтары	Модификациялық өзгергіштік. Белгілердің өзгеруіндегі вариациялық қатарлар. Зертханалық жұмыс «Вариациялық қатар мен қисыққа құрылған модификациялық өзгергіштікті зерттеу».	10.2.4.1 - модификациялық өзгергіштіктің заңдылықтарын зерттеу
	Белгілердің тұқымқуалауындағы цитологиялық негіздер. Дигибридті будандастыру кезіндегі хромосомалардың тәуелсіз ажырауы Жыныспен тіркесіп тұқым қуалау. Есептер шығару.	10.2.4.2 - дигибридті будандастыру; жыныспен тіркескен тұқым қуалаудың цитологиялық негіздерін есептер шығаруда қолдану 10.2.4.3 - жыныспен тіркескен тұқым қуалауға есептер шығару
	Аллельді және аллельді емес гендердің өзара әрекеттесуі. Комплиментарлық. Полимерия, көп аллелділік. Кодоминанттылық. Көп аллельділік.	10.2.4.4 - аллельді және аллельді емес гендердің өзара әрекеттесуін салыстыру
	Кенеттен және индукцияланған мутация. Гендік, хромосомалық, геномдық мутациялар. Модельдеу «Адам кариогрaммасын құру. Геномдық мутацияны оқып білу».	10.2.4.5 - мутагенез себептерін және мутация түрлерін зерттеу
	Хромосомалар санының ауытқуына байланысты адамның хромосомалық аурулары	10.2.4.6 - хромосомалар санының ауытқуымен байланысты адамның хромосомдық ауруларын (аутосомдық және жыныстық) сипаттау
Эволюциялық даму Селекция	Кладограммалар. Түсінік «Соңғы	10.1.1.1 - Жер бетінде тіршіліктің

негіздері. Тірі ағзалардың алуантүрлілігі	әмбебап жалпы ата тек». Кладограммалар мен филогенетикалық ағаштардың айырмашылығы. Кладограммалар мен филогенетикалық ағаштардың эволюциялық маңызы.	қалыптасу кезеңдерін және сызбаларын сипаттау 10.1.1.2 кладограммалар мен филогенетикалық ағаштарды түсіндіріп беру
	Селекция әдістері арқылы ауыл шаруашылық өсімдіктері мен жануарлардың қолтұқымдарын жақсарту тәсілдері. Гибридизация (будандастыру). Полиплоидия. Жасанды мутагенез.	10.2.5.1 - селекция әдістері арқылы ауыл шаруашылық өсімдіктері мен жануарлардың қолтұқымдарын жақсарту тәсілдердің зерттеу
	Тұқымқуалайтын өзгергіштік пен эволюция арасындағы өзара байланыс. Тұқымқуалайтын өзгергіштік – эволюция негізі. Комбинативтік өзгергіштік, мутациялар. Табиғи сұрыпталу. Тіршілік үшін күрес. Гендер дрейфі. Популяциялық толқындар.	10.2.6.1 - тұқымқуалайтын өзгергіштік пен эволюция арасындағы өзара байланысты түсіндіру
	Эволюцияның дәлелдемелері. Салыстырмалы-анатомиялық, молекулалық – генетикалық эмбриологиялық, палеонтологиялық, биогеографиялық, биохимиялық, дәлелдемелер.	10.2.6.2 - эволюцияның дәлелдемелерін талдау
	Түр түзілудің механизмі. Түр түзілудің оқшаулаушы механизмі. Түртүзілудегі репродуктивті оқшаулану. Полиплоидия және гибридизация.	10.2.6.3 - түр түзілудің негізгі механизмдерін жіктеу
	Антропогенез кезеңдері. Проантроптар. Архантроптар. Палеоантроптар. Неоантроптар	10.2.6.4 - антропогенездің кезеңдерін атау
4 тоқсан	Орталық жүйке жүйесінің құрылысы. Мидың құрылысы мен қызметтері. Жұлынның құрылысы мен қызметтері.	10.1.7.3 - жұлын мен мидың құрылысы мен қызметтерін оқып білу
Координация және реттелу	Холинергиялық синапстың құрылысы мен қызметі арасындағы байланыс. Холинергиялық синапстың мысалында синапстық берілудің механизмі	10.1.7.4 - синапстың құрылысы мен қызметі арасындағы байланысты орнату
	Механорецепторлардың түрлері. Пачини денешігі мысалында рецепторлардың тітіркендіргіштің өзгерісіне жауап беру реакциясы.	10.1.7.5 – механорецепторлардың тітіркендіргіштің өзгерісіне жауап беруін сипаттау
Қозғалыс	Көлденең жолақты бұлшықет ұлпаларының құрылысы. Миофибрилла құрылысы (саркомерлер, актин, миозин т.б.). Бұлшықет талшықтарының жиырылу механизмі.	10.1.6.1 - көлденең жолақты бұлшықеттердің құрылымы мен бұлшықеттің жиырылу механизмінің өзара байланысын түсіндіру
	Жылдам және баяу жиырылатын бұлшықет талшықтарының ортақ қасиеттерін, орналасуы мен құрылысы.	10.1.6.2 - жылдам және баяу жиырылатын бұлшықет талшықтарының ортақ қасиеттерін, орналасуы мен құрылысының байланысын орналастыру
Биофизика	Биомеханиканы робототехникада қолдану. Инженерлік биомеханика (экзоқаңқа, робототехника т.б.).	10.4.4.1 - биомеханиканы робототехникада қолдалынуын зерттеу

	Медициналық биомеханика (протездеу т.б. Эргометриялық биомеханика (оптимизация т.б.)	
	Жүрек автоматиясының механизмі. Жүректегі қозудың өту жылдамдығы. Жүрек бұлшықеттерінің жиырылғыштығы. Электрокардиография, оның диагностикалық маңызы.	10.4.4.2 - электрокардиограмманы қолдана отырып жүрек автоматиясы механизмін түсіндіру
Биотехнология	Микроағзаларды өндірісте, ауыл шаруашылығында, медицинада, тұрмыста қолданудың артықшылықтары мен кемшіліктері. Гендік инженерияның маңызы.	10.4.3.1 - биотехнологияда қолданылатын тірі ағзалардың артықшылықтары мен кемшіліктерін талқылау
	Полимеразды тізбекті реакцияны қолдану. Медициналық диагностикалауда, әкелікті негіздеуде, тұлғаларды дербестендіру медицинасында, гендерді клондауда, Дезоксирибонуклеин қышқылын секвенирлеуде мутагенезде полимеразды тізбекті реакцияның маңызы.	10.4.3.2 - полимеразды тізбекті реакцияның таксономияда, медицинада мен криминалистикада және маңызын сипаттау
	Гендік модификацияланған ағзаларды қолданудың оң және теріс тұстары. Гендік модификацияланған ағзаларды қолданудың этикалық сұрақтары.	10.4.3.3 - гендік модификацияланған ағзаларды қолданудың этикалық сұрақтарын талқылау

11-класс

Бөлімше	Тақырып	Оқу мақсаттары
1 тоқсан		
Молекулярлық биология және биохимия	Антиген мен антидененің әрекеттесу механизмі	11.4.1.1 - антиген мен антидененің әрекеттесуін түсіндіру
	Фермент пен субстраттың өзара әрекеттесуі. Ферментативті катализде белсенді орталықтың рөлі. Зертханалық жұмыс «Иммобилизациялаудың ферменттердің белсенділігіне әсерін зерттеу».	11.4.1.2 - фермент-субстрат комплексінің түзілу механизмін түсіндіру
	Транскрипция. Трансляцияның кезеңдері.	11.4.1.3 - нәруыз биосинтезі үдерісі кезеңдерін сипаттау
	Генетикалық кодтың қасиеттері: үшөрімділігі, көптігі, әмбебаптығы, бірін-бірі жаппайтындығы.	11.4.1.4 - генетикалық кодтың қасиеттерін түсіндіру
Қоректену	Хлоропластың құрылымдық компоненттері және олардың қызметтері. Фотосинтездің пигменттері. Зертханалық жұмыс «Әртүрлі өсімдік жасушаларында фотосинтездеуші пигменттердің болуын зерттеу».	11.1.2.1. - хлоропластың құрылымы мен қызметі арасындағы өзара байланысты орнату
	Фотосинтездің жарық кезеңі. Фотофосфорлану.	11.1.2.2 - фотосинтездің жарық кезеңінде өтетін үдерістерді түсіндіру

	Фотосинтездің қараңғы кезеңі. Кальвин циклі.	11.1.2.3 - фотосинтездің қараңғы кезеңінде өтетін үдерістерді түсіндіру
	Фотосинтездің жылдамдығына әсер ететін факторлар. Фотосинтездің шектеуші факторлары: жарық толқынының ұзындығы немесе жарық интенсивтілігі, көмірқышқыл газының концентрациясы, температура. Зертханалық жұмыс «Шектеуші факторлардың фотосинтездің интенсивтілігіне әсерін зерттеу».	11.1.2.4 - фотосинтездің шектеуші факторларын зерттеу және түсіндіру
	Хемосинтез. Фотосинтез бен хемосинтез үдерістерін салыстыру.	11.1.2.5 - фотосинтез және хемосинтез үдерістерінің ерекшеліктерін салыстыру
2 тоқсан		
Заттар тасымалы	Натрий-калий сорғысы мысалында белсенді тасымалдың механизмі	11.1.3.1 - натрий-калий сорғысы мысалында белсенді тасымалды түсіндіру
	Заттар тасымалдануының симпласттық, апопласттық, вакуолярлық жолдары және олардың маңызы. Заттар тасымалдануының симпласттық, апопласттық, вакуолярлық жолдары және олардың маңызы.	11.1.3.2 - заттар тасымалданудың симпласттық, апопласттық, вакуолярлық жолдарының мәнін түсіндіру
	Су потенциалы. Зертханалық жұмыс «Түрлі концентрациялы тұз ерітінділеріндегі жасушалардың су потенциалын анықтау»	11.1.3.3 - түрлі концентрациялы тұз ерітінділеріндегі жасушалардың су потенциалын зерттеу
Координация және реттелу	Биологиядағы басқару жүйесі. «Басқару жүйесі» ұғымы. Температураның/көмірқышқыл газының/оттегі газының деңгейлерінің реттелуі мысалында кері байланыс принципі.	11.1.7.1 - биологиядағы басқару жүйесін сипаттау
	Гормондардың әсер ету механизмі. Инсулин мен эстроген мысалдарында гормондардың нысана - жасушаларға әсер ету механизмі	11.1.7.2 - гормондардың әсер ету механизмін түсіндіру
	Өсіргіш заттар. Өсіргіш заттардың өсімдіктерге әсер ету механизмі. Ауксин әсері. Зертханалық жұмыс «Ауксиннің тамырдың өсуіне ықпал етуі».	11.1.7.3 - өсімдіктердің өсуіне стимуляторлардың (өсіргіш заттар) әсер етуін зерттеу
Көбею	Гаметогенез. Адам гаметогенезінің сатылары.	11.2.1.1. - адам гаметогенезін түсіндіру
	Сперматогенез бен оогенезді салыстыру.	11.2.1.2 - сперматогенез бен оогенездің айырмашылығын түсіндіру
3 тоқсан		
Өсу және даму	Бағаналы жасушалар ұғымы және олардың қасиеттері (қайта жаңаруы, жіктелуі). Бағаналы жасушалардың түрлері: эмбрионалды және соматикалық. Практикада қолданылуы. Этикалық аспектісі.	11.2.3.1 - бағаналы жасушалардың мамандану үдерісін және олардың практикалық қолданылуын түсіндіру
Тұқым қуалау-шылық пен өзгергіштік заңдылықтары	Дезоксирибонуклеин қышқылының кездейсоқ мутациясы. генетикалық үдеріс қателері: репликация.	11.2.4.1 - дезоксирибонуклеин қышқылы рекомбинациясы мен мутациялардың арасындағы байланысын табу

	Халықаралық «Адам геномы» жобасы. Адамның геномдық Дезокси-рибонуклеин қышқылын секвенирлеу. Жоба аясында жүргізілген зерттеулердің маңызы.	11.2.4.2 - Халықаралық «Адам геномы» жобасының маңызын талқылау
Жасушалық биология	Жасушалардың негізгі компоненттерін анықтау. Зертханалық жұмыс «Жасушалардың негізгі компоненттерін микрофотографиялар қолданып сипаттау».	11.4.2.1 - микрофотография қолданып жасушалардың негізгі компоненттерін анықтау және сипаттау
	Органелдердің сызықтық ұлғаюын есептеу. Оптикалық және электронды микроскоптардың үлкейту және айқындау мүмкіндіктері арасындағы айырмашылықтар.	11.4.2.2 - жасушалардың компоненттерінің нақты мөлшерін анықтау
Биотехнология	Грамм оң және грамм теріс бактериялар және олардың құрылыс ерекшеліктері.	11.4.3.1 - грамм оң және грамм теріс бактерияларды салыстыру
	«Рекомбинантты дезоксирибонуклеин қышқылы» ұғымы. Рекомбинантты дезоксирибонуклеин қышқылының алу тәсілдері. Рекомбинантты дезоксирибонуклеин қышқылының қолданылуы.»Клондау» ұғымы.	11.4.3.2 - рекомбинантты Дезоксирибонуклеин қышқылын алу тәсілдерін түсіндіру
	Ағзаларды клондау тәсілдері	11.4.3.3 - ағзаларды клондау тәсілдерін түсіндіру
	Ферменттердің медицинада, химияда және өнеркәсіпте қолданылуы.	11.4.3.4 - ферменттерді медицинада, өнеркәсіпте қолдану мүмкіндігін талқылау
4 тоқсан		
Биомедицина және биоинформатика	Электромагниттік және дыбыс толқындарының адам ағзасына әсер ету ерекшеліктері.	11.4.4.1 - электромагниттік және дыбыс толқындарының адам ағзасына әсерін түсіндіру
	«Биоинформатика» ұғымы. Биоинформатиканың құралдарын зерттеулерге қолдану.	11.4.4.2 - биоинформатиканың рөлін сипаттау
	экстракорпоральды ұрықтандыру (ЭКҰ) әдісі және оның маңызы. экстракорпоральды ұрықтандырудың этикалық аспектілері.	11.4.4.3 - экстракорпоральды ұрықтандыру (ЭКҰ) әдісінің маңызын түсіндіру
	Моноклоналды антиденелердің маңызы. Моноклоналды антиденелердің өндірісі. Моноклоналды антиденелер көмегімен ауруларды диагностикалау және емдеу.	11.4.4.4 - ауруларды диагностикалау және емдеуде моноклоналды антиденелерді қолдануды түсіндіру
Биосфера, экожүйе, популяция	Түрлердің биоалуантүрлілігі. Харди - Вайнбергтің генетикалық тепе-теңдік заңы. Сирек кездесетін және жойылып бара жатқан өсімдіктер мен жануарлардың түрлерін қорғау.	11.3.1.1 - экожүйенің биоалуан түрлілігі мен тұрақтылығы арасындағы өзара байланысты орнату
	Жергілікті экожүйедегі ағзалардың саны мен таралуын анықтауда түрлі статистикалық әдістерді қолдану. Жергілікті экожүйенің биоалуантүрлілігін анықтауда кездейсоқ іріктеу әдісінің маңызы. Зертханалық жұмыс «Талдаудың статистикалық әдістерін қолдану арқылы өз аймағының экожүйесінің жағдайын анықтау».	11.3.1.2 - өз аймағының экожүйесін статистикалық талдау әдістерін пайдаланып зерттеу

Адам іс-әрекетінің қоршаған ортаға әсері	Ғаламдық жылыну: себептері, салдарлары және шешу жолдары. Модельдеу «климаттың ғаламдық жылынуының компьютерлік моделі»	11.3.2.1 - мүмкін болатын климаттың жаһандық жылыну салдарын болжау
	Қазақстанның экологиялық проблемалары және оларды шешу жолдары.	11.3.2.2 - Қазақстанның экологиялық проблемаларының шешу жолдарын ұсыну

**Жалпы орта білім беру деңгейінің 10-11-сыныптарына арналған
«Биология « оқу пәнінен үлгілік оқу бағдарламасы**

«Биология « пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі :

- 1) 10- сыныпта – аптасына 2 сағат, оқу жылында 68 сағат ;
- 2) 11- сыныпта – аптасына 2 сағат , оқу жылында 68 сағат.

Ұзақ мерзімді жоспар

10-сынып

Бөлімше	Тақырып	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
Молекулалық биология және биохимия	Жердегі тіршілік үшін судың маңызы.	10.4.1.1 - Жердегі тіршілік үшін судың іргелі маңызын түсіндіру
	Көмірсуларды жіктеу: моносахаридтер, дисахаридтер, полисахаридтер. Химиялық құрылымы. Көмірсулардың қасиеті және қызметтері.	10.4.1.2 - көмірсуларды құрылымы, құрамы және қызметтері бойынша жіктеу
	Липидтердің құрылымдық компоненттері. Майлардың химиялық құрылысы мен қызметтері.	10.4.1.3 - майлардың химиялық құрылысы мен қызметтерін сипаттау
	Нәруыздарды құрамы (жай, күрделі) және қызметі бойынша жіктеу. Нәруыздардың құрылымдық деңгейлері мен құрылысы. Нәруыз денатурациясы мен ренатурациясы. Зертханалық жұмыс «Нәруыздардың құрылымына әртүрлі жағдайлардың әсері (температура, pH)».	10.4.1.4 - нәруыздарды олардың құрылымы, құрамы, атқаратын қызметтері бойынша жіктеу 10.4.1.5 - түрлі жағдайлардың нәруыздар құрылымына әсерін зерттеу
	Биологиялық нысандарда нәруыздың болуы. Зертханалық жұмыс «Биологиялық нысандарда нәруыздың болуын анықтау».	10.4.1.6 - биологиялық нысандарда нәруыздың болуын анықтау
	Репликация механизмі. ДНҚ. Мезелсон мен Сталь тәжірибесі. Чаргафф ережесі.	10.4.1.7 – дезоксирибонуклеин қышқылы репликациясы үдерісін сипаттау
	РНҚ молекуласының құрылысы мен қызметтері. Матрицалық (ақпараттық) рибонуклеин қышқылы. Рибосомалық рибонуклеин қышқылы. Транспорттық рибонуклеин қышқылы.	10.4.1.8 - рибонуклеин қышқылы типтерінің құрылысы мен қызметтерін ажырату
	рибонуклеин қышқылы және дезоксирибонуклеин қышқылы молекулалары құрылысының ұқсастықтары мен айырмашылықтары.	10.4.1.9 - рибонуклеин қышқылы және дезоксирибонуклеин қышқылы молекулаларының құрылысын салыстыру

Жасушалық биология	Жасуша органоидтерінің құрылысы мен қызметтерінің ерекшеліктері. Жасушаның негізгі компоненттері: жасуша қабырғасы, плазмалық мембрана, цитоплазма және оның органоидтары (мембранасыз, бірімембраналы және қосмембраналы). Ядро. Жасуша-ның негізгі компоненттерінің қызметтері.	10.4.2.1 - электронды микроскоп арқылы көрінетін жасуша органоидтерінің құрылысы мен қызметтерінің ерекшеліктерін түсіндіру
	Жасуша мембранасының құрылымы, қасиеттері және қызметтері арасындағы байланыс. Жасуша мембранасының сұйық - мозаикалық моделі. Мембраналық нәруыздардың, фосфолипид-тердің, гликопротеиндердің, гликолипидтердің, холестеролдың қызметі. Зертханалық жұмыс «Жасуша мембранасына әртүрлі жағдайлардың әсері». Бактерия, саңырауқұлақ., өсімдік және жануар жасушаларының құрылым ерекшеліктері мен қызметтері.	10.4.2.2 - жасуша мембранасының сұйық кристалды моделін пайдаланып, жасуша мембранасының құрылымы, қасиеттері және қызметтері арасындағы байланысты орнату
2 тоқсан		
Заттардың тасымалдануы	Беттік аудан мөлшерінің көлемге қатынасының диффузия жылдамдығына әсері. Эритроцит жасушасы беттік аудан мөлшерінің, көлемге қатынасының маңызы. Зертханалық жұмыс «Жасушаның беттік аудан мөлшерінің көлемге қатынасын анықтау».	10.1.3.1 - беттік аудан мөлшерінің көлемге қатынасының мәнін есептеу
	Пассивті тасымалдау механизмі: қарапайым тасымал, мембраналық каналдар арқылы диффузия, жеңілдетілген диффузия Белсенді тасымалдау механизмі	10.1.3.2 - пассивті және активті тасымалдау механизмдерін салыстыру
Тыныс алу	Аденозинүшфосфор қышқылының құрылысы мен қызметі	10.1.4.1 - аденозинүшфосфор қышқылының құрылысы мен қызметтерін сипаттау
	Аденозинүшфосфор қышқылының синтезі: глюкозаның анаэробты және аэробты ыдырау кезеңдері.	10.1.4.2 - анаэробты және аэробты тыныс алу барысындағы аденозинүш-фосфор қышқылы синтезін салыстыру
	Метаболизм түрлері. Энергетикалық алмасу кезеңдері.	10.1.4.3 - метаболизмнің түрлерін атау
		10.1.4.4 - энергетикалық алмасу кезеңдерін сипаттау
	Митохондрияның құрылымы мен қызметтері. Митохондрия құрылымдары мен жасушалық тынысалу үдерістерінің өзара байланысы.	10.1.4.5 - митохондрия құрылымдары мен жасушалық тынысалу үдерістерінің өзара байланысты орнату
Бөліп шығару	Су мөлшерін реттеу. Нысана мүшелер. әсер ету эффектсі. Гипофункция. Гиперфункция.	10.1.5.1 - су мөлшерін бақылаудағы антидиуретикалық гормонның (АДГ) ролін түсіндіру
	Адам денесіндегі қан мен басқа сұйықтықтарды жасанды тазарту. Диализ әсерінің себептері., Диализ әдістері: перитонеальды, гемодиализ.	10.1.5.2 - диализ механизмін түсіндіру

	Созылмалы бүйрек жетіспеушілігі. Диализ және бүйрек трансплантациясы. Артықшылықтары мен кемшіліктері.	10.1.5.3 - бүйрек трансплантациясы мен диализдің артықшылықтары мен кемшіліктерін талқылау
3-тоқсан		
Жасушалық цикл	Өсімдіктер мен жануарлардағы гаметогенез. Гаметалар. Гаметогенез кезеңдері. Өсімдіктердегі спорогенез және гаметогенез.	10.2.2.1 - өсімдіктер мен жануарлардағы гаметалардың қалыптасу ерекшелігін түсіндіру
	Онкологиялық жаңа түзілулердің пайда болуы. Обыралды жағдайлардың туындауына әсер етуші факторлар	10.2.2.2 - жасушалардың бақылауға бағынбайтын бөлінуі нәтижесінде обырдың түзілуін түсіндіру
	Қартаю. Қартаю үрдісі туралы теориялар	10.2.2.3 - қартаю үдерісін түсіндіру
Тұқым қуалаушылық пен өзгергіштік заңдылықтары	Модификациялық өзгергіштік. Белгілердің өзгеруіндегі вариациялық қатарлар. Зертханалық жұмыс «Вариациялық қатар мен қисыққа құрылған модификациялық өзгергіштікті зерттеу».	10.2.4.1 - модификациялық өзгергіштіктің заңдылықтарын зерттеу
	Белгілердің тұқымқуалауындағы цитологиялық негіздер. Дигибридті будандастыру кезіндегі хромосомалардың тәуелсіз ажырауы. Жыныспен тіркесіп тұқым қуалау. Есептер шығару.	10.2.4.2 - дигибридті будандастыру; жыныспен тіркескен тұқым қуалаудың цитологиялық негіздерін есептер шығаруда қолдану 10.2.4.3 - жыныспен тіркескен тұқым қуалауға есептер шығару
	Аллельді және аллельді емес гендердің өзара әрекеттесуі. Комплементарлық. Полимерия, көп аллелділік. Кодоминанттылық. Көп аллельділік.	10.2.4.4 - аллельді және аллельді емес гендердің өзара әрекеттесуін салыстыру
	Кенеттен және индукцияланған мутация. Гендік, хромосомалық, геномдық мутациялар. Модельдеу «Адам кариогрaммасын құру. Геномдық мутацияны оқып білу».	10.2.4.5 - мутагенез себептерін және мутация түрлерін зерттеу
	Хромосомалар санының ауытқуына байланысты адамның хромосомалық аурулары	10.2.4.6 - хромосомалар санының ауытқуымен байланысты адамның хромосомдық ауруларын (аутосомдық және жыныстық) сипаттау
Эволюциялық даму Селекция негіздері. Тірі ағзалардың алуантүрлілігі	Кладограммалар. Түсінік «Соңғы әмбебап жалпы ата тек». Кладограммалар мен филогенетикалық ағаштардың айырмашылығы. Кладограммалар мен филогенетикалық ағаштардың эволюциялық маңызы.	10.1.1.1 - Жер бетінде тіршіліктің қалыптасу кезеңдерін және сызбаларын сипаттау 10.1.1.2 кладограммалар мен филогенетикалық ағаштарды түсіндіріп беру
	Селекция әдістері арқылы ауыл шаруашылық өсімдіктері мен жануарлардың қолтұқымдарын жақсарту тәсілдері. Гибридизация (будандастыру). Полиплоидия. Жасанды мутагенез.	10.2.5.1 - селекция әдістері арқылы ауыл шаруашылық өсімдіктері мен жануарлардың қолтұқымдарын жақсарту тәсілдерін зерттеу
	Тұқымқуалайтын өзгергіштік пен эволюция арасындағы өзара байланыс. Тұқымқуалайтын өзгергіштік – эволюция негізі.	10.2.6.1 - тұқымқуалайтын өзгергіштік пен эволюция арасындағы өзара байланысты түсіндіру

	Комбинативтік өзгергіштік, мутациялар. Табиғи сұрыпталу. Тіршілік үшін күрес. Гендер дрейфі. Популяциялық толқындар.	
	Эволюцияның дәлелдемелері. Салыстырмалы-анатомиялық, молекулалық – генетикалық эмбриологиялық, палеонтологиялық, биогеографиялық, биохимиялық, дәлелдемелер.	10.2.6.2 - эволюцияның дәлелдемелерін талдау
	Түр түзілудің механизмі. Түр түзілудің окшаулаушы механизмі. Түртүзілудегі репродуктивті окшаулану. Полиплоидия және гибридизация.	10.2.6.3 - түр түзілудің негізгі механизмдерін жіктеу
	Антропогенез кезеңдері. Проантроптар. Архантроптар. Палеоантроптар. Неоантроптар	10.2.6.4 - антропогенездің кезеңдерін атау
4 тоқсан	Орталық жүйке жүйесінің құрылысы. Мидың құрылысы мен қызметтері. Жұлынның құрылысы мен қызметтері.	10.1.7.3 - жұлын мен мидың құрылысы мен қызметтерін оқып білу
Координация және реттелу	Холинергиялық синапстың құрылысы мен қызметі арасындағы байланыс. Холинергиялық синапстың мысалында синапстық берілудің механизмі	10.1.7.4 - синапстың құрылысы мен қызметі арасындағы байланысты орнату
	Механорецепторлардың түрлері. Пачини денешігі мысалында рецепторлардың тітіркендіргіштің өзгерісіне жауап беру реакциясы.	10.1.7.5 – механорецепторлардың тітіркендіргіштің өзгерісіне жауап беруін сипаттау
Қозғалыс	Көлденең жолақты бұлшықет ұлпаларының құрылысы. Миофибрилла құрылысы (саркомерлер, актин, миозин т.б.). Бұлшықет талшықтарының жиырылу механизмі.	10.1.6.1 - көлденең жолақты бұлшықеттердің құрылымы мен бұлшықеттің жиырылу механизмінің өзара байланысын түсіндіру
	Жылдам және баяу жиырылатын бұлшықет талшықтарының ортақ қасиеттерін, орналасуы мен құрылысы.	10.1.6.2 - жылдам және баяу жиырылатын бұлшықет талшықтарының ортақ қасиеттерін, орналасуы мен құрылысының байланысын орналастыру
Биофизика	Биомеханиканы робототехникада қолдану. Инженерлік биомеханика (экзоқаңқа, робототехника т.б.). Медициналық биомеханика (протездеу т.б. Эргометриялық биомеханика (оптимизация т.б.)	10.4.4.1 - биомеханиканы робототехникада қолданылуын зерттеу
	Жүрек автоматиясының механизмі. Жүреkteгі қозудың өту жылдамдығы. Жүрек бұлшықеттерінің жиырылғыштығы. Электрокардиография, оның диагностикалық маңызы.	10.4.4.2 - электрокардиограмманы қолдана отырып жүрек автоматиясы механизмін түсіндіру
Биотехнология	Микроағзаларды өндірісте, ауыл шаруашылығында, медицинада, тұрмыста қолданудың артықшылықтары мен кемшіліктері. Гендік инженерияның маңызы.	10.4.3.1 - биотехнологияда қолданылатын тірі ағзалардың артықшылықтары мен кемшіліктерін талқылау
	Полимеразды тізбекті реакцияны қолдану. Медициналық	10.4.3.2 - полимеразды тізбекті реакцияның таксономияда,

	диагностикалауда, әкелікті негіздеуде, тұлғаларды дербестендіру медицинасында, гендерді клондауда, Дезоксирибонуклеин қышқылын секвенирлеуде мутагенезде полимеразды тізбекті реакцияның маңызы.	медицинада мен криминалистикада және маңызын сипаттау
	Гендік модификацияланған ағзаларды қолданудың оң және теріс тұстары. Гендік модификацияланған ағзаларды қолданудың этикалық сұрақтары.	10.4.3.3 - гендік модификацияланған ағзаларды қолданудың этикалық сұрақтарын талқылау

11-класс

Бөлімше	Тақырып	Оқу мақсаттары
1 тоқсан		
Молекулярлық биология және биохимия	Антиген мен антидененің әрекеттесу механизмі	11.4.1.1 - антиген мен антидененің әрекеттесуін түсіндіру
	Фермент пен субстраттың өзара әрекеттесуі. Ферментативті катализде белсенді орталықтың рөлі. Зертханалық жұмыс «Иммобилизациялаудың ферменттердің белсенділігіне әсерін зерттеу».	11.4.1.2 - фермент-субстрат комплексінің түзілу механизмін түсіндіру
	Транскрипция. Трансляцияның кезеңдері.	11.4.1.3 - нәруыз биосинтезі үдерісі кезеңдерін сипаттау
	Генетикалық кодтың қасиеттері: үшөрімділігі, көптігі, әмбебаптығы, бірін-бірі жаппайтындығы.	11.4.1.4 - генетикалық кодтың қасиеттерін түсіндіру
Қоректену	Хлоропластың құрылымдық компоненттері және олардың қызметтері. Фотосинтездің пигменттері. Зертханалық жұмыс «Әртүрлі өсімдік жасушаларында фотосинтездеуші пигменттердің болуын зерттеу».	11.1.2.1. - хлоропластың құрылымы мен қызметі арасындағы өзара байланысты орнату
	Фотосинтездің жарық кезеңі. Фотофосфорлану.	11.1.2.2 - фотосинтездің жарық кезеңінде өтетін үдерістерді түсіндіру
	Фотосинтездің қараңғы кезеңі. Кальвин циклі.	11.1.2.3 - фотосинтездің қараңғы кезеңінде өтетін үдерістерді түсіндіру
	Фотосинтездің жылдамдығына әсер ететін факторлар. Фотосинтездің шектеуші факторлары: жарық толқынының ұзындығы немесе жарық интенсивтілігі, көмірқышқыл газының концентрациясы, температура. Зертханалық жұмыс «Шектеуші факторлардың фотосинтездің интенсивтілігіне әсерін зерттеу».	11.1.2.4 - фотосинтездің шектеуші факторларын зерттеу және түсіндіру
	Хемосинтез. Фотосинтез бен хемосинтез үдерістерін салыстыру.	11.1.2.5 - фотосинтез және хемосинтез үдерістерінің ерекшеліктерін салыстыру
2 тоқсан		
Заттар тасымалы	Натрий-калий сорғысы мысалында белсенді тасымалдың механизмі	11.1.3.1 - натрий-калий сорғысы мысалында белсенді тасымалды түсіндіру

	Заттар тасымалдануының симпласттық, апопласттық, вакуолярлық жолдары және олардың маңызы. Заттар тасымалдануының симпласттық, апопласттық, вакуолярлық жолдары және олардың маңызы.	11.1.3.2 - заттар тасымалданудың симпласттық, апопласттық, вакуолярлық жолдарының мәнін түсіндіру
	Су потенциалы. Зертханалық жұмыс «Түрлі концентрациялы тұз ерітінділеріндегі жасушалардың су потенциалын анықтау»	11.1.3.3 - түрлі концентрациялы тұз ерітінділеріндегі жасушалардың су потенциалын зерттеу
Координация және реттелу	Биологиядағы басқару жүйесі. «Басқару жүйесі» ұғымы. Температураның/көмірқышқыл газының/оттегі газының деңгейлерінің реттелуі мысалында кері байланыс принципі.	11.1.7.1 - биологиядағы басқару жүйесін сипаттау
	Гормондардың әсер ету механизмі. Инсулин мен эстроген мысалдарында гормондардың нысана - жасушаларға әсер ету механизмі	11.1.7.2 - гормондардың әсер ету механизмін түсіндіру
	Өсіргіш заттар. Өсіргіш заттардың өсімдіктерге әсер ету механизмі. Ауксин әсері. Зертханалық жұмыс «Ауксиннің тамырдың өсуіне ықпал етуі».	11.1.7.3 - өсімдіктердің өсуіне стимуляторлардың (өсіргіш заттар) әсер етуін зерттеу
Көбею	Гаметогенез. Адам гаметогенезінің сатылары.	11.2.1.1. - адам гаметогенезін түсіндіру
	Сперматогенез бен оогенезді салыстыру.	11.2.1.2 - сперматогенез бен оогенездің айырмашылығын түсіндіру
3 тоқсан		
Өсу және даму	Бағаналы жасушалар ұғымы және олардың қасиеттері (қайта жаңаруы, жіктелуі). Бағаналы жасушалардың түрлері: эмбрионалды және соматикалық. Практикада қолданылуы. Этикалық аспектісі.	11.2.3.1 - бағаналы жасушалардың мамандану үдерісін және олардың практикалық қолданылуын түсіндіру
Тұқым қуалау-шылық пен өзгергіштік заңдылықтары	Дезоксирибонуклеин қышқылының кездейсоқ мутациясы. генетикалық үдеріс қателері: репликация.	11.2.4.1 - дезоксирибонуклеин қышқылы рекомбинациясы мен мутациялардың арасындағы байланысын табу
	Халықаралық «Адам геномы» жобасы. Адамның геномдық Дезоксирибонуклеин қышқылын секвенирлеу. Жоба аясында жүргізілген зерттеулердің маңызы.	11.2.4.2 - Халықаралық «Адам геномы» жобасының маңызын талқылау
Жасушалық биология	Жасушалардың негізгі компоненттерін анықтау. Зертханалық жұмыс «Жасушалардың негізгі компоненттерін микрофотографиялар қолданып сипаттау».	11.4.2.1 - микрофотография қолданып жасушалардың негізгі компоненттерін анықтау және сипаттау
	Органелдердің сызықтық ұлғаюын есептеу. Оптикалық және электронды микроскоптардың үлкейту және айқындау мүмкіндіктері арасындағы айырмашылықтар.	11.4.2.2 - жасушалардың компоненттерінің нақты мөлшерін анықтау
Биотехнология	Грамм оң және грамм теріс бактериялар және олардың құрылыс ерекшеліктері.	11.4.3.1 - грамм оң және грамм теріс бактерияларды салыстыру
	«Рекомбинантты дезоксирибонуклеин қышқылы» ұғымы. Рекомбинантты	11.4.3.2 - рекомбинантты Дезоксирибонуклеин

	дезоксирибонуклеин қышқылының алу тәсілдері. Рекомбинантты дезоксирибонуклеин қышқылының қолданылуы.»Клондау» ұғымы.	қышқылын алу тәсілдерін түсіндіру
	Ағзаларды клондау тәсілдері	11.4.3.3 - ағзаларды клондау тәсілдерін түсіндіру
	Ферменттердің медицинада, химияда және өнеркәсіпте қолданылуы.	11.4.3.4 - ферменттерді медицинада, өнеркәсіпте қолдану мүмкіндігін талқылау
4 тоқсан		
Биомедицина және биоинформатика	Электромагниттік және дыбыс толқындарының адам ағзасына әсер ету ерекшеліктері.	11.4.4.1 - электромагниттік және дыбыс толқындарының адам ағзасына әсерін түсіндіру
	«Биоинформатика» ұғымы. Биоинформатиканың құралдарын зерттеулерге қолдану.	11.4.4.2 - биоинформатиканың рөлін сипаттау
	экстракорпоральды ұрықтандыру (ЭКУ) әдісі және оның маңызы. экстракорпоральды ұрықтандырудың этикалық аспектілері.	11.4.4.3 - экстракорпоральды ұрықтандыру (ЭКУ) әдісінің маңызын түсіндіру
	Моноклоналды антиденелердің маңызы. Моноклоналды антиденелердің өндірісі. Моноклоналды антиденелер көмегімен ауруларды диагностикалау және емдеу.	11.4.4.4 - ауруларды диагностикалау және емдеуде моноклоналды антиденелерді қолдануды түсіндіру
Биосфера, экожүйе, популяция	Түрлердің биоалуантүрлілігі. Харди - Вайнберттің генетикалық тепе-теңдік заңы. Сирек кездесетін және жойылып бара жатқан өсімдіктер мен жануарлардың түрлерін қорғау.	11.3.1.1 - экожүйенің биоалуан түрлілігі мен тұрақтылығы арасындағы өзара байланысты орнату
	Жергілікті экожүйедегі ағзалардың саны мен таралуын анықтауда түрлі статистикалық әдістерді қолдану. Жергілікті экожүйенің биоалуантүрлілігін анықтауда кездейсоқ іріктеу әдісінің маңызы. Зертханалық жұмыс «Талдаудың статистикалық әдістерін қолдану арқылы өз аймағының экожүйесінің жағдайын анықтау».	11.3.1.2 - өз аймағының экожүйесін статистикалық талдау әдістерін пайдаланып зерттеу
Адам іс-әрекетінің қоршаған ортаға әсері	Ғаламдық жылыну: себептері, салдарлары және шешу жолдары. Модельдеу «климаттың ғаламдық жылынуының компьютерлік моделі»	11.3.2.1 - мүмкін болатын климаттың жаһандық жылыну салдарын болжау
	Қазақстанның экологиялық проблемалары және оларды шешу жолдары.	11.3.2.2 - Қазақстанның экологиялық проблемаларының шешу жолдарын ұсыну

Жалпы орта білім беру деңгейінің 10-11-сыныптарына арналған «География» оқу пәнінен үлгілік оқу бағдарламасы

«География» оқу пәні бойынша оқу жүктемесінің жоғары шекті көлемі:

10-сыныпта – аптасына 1 сағатты, оқу жылында 36 сағатты;

11-сыныпта – аптасына 1 сағатты, оқу жылында 36 сағатты құрайды

Ұзақ мерзімді жоспар

10-сынып

Бөлімше	Тақырып	Оқу мақсаттары

1-тоқсан		
1. Географиялық зерттеу әдістері		
1.1 Жалпы географиялық әдістер	Зерттеу әдістерінің түрлері	10.1.1.1 - зерттеу тақырыбына сәйкес салыстыру, сандық, аудандастыру әдістерін қолдану
2. Картография және геоинформатика		
2.1 Картография	Заманауи картографиялық әдістер	10.2.1.1 - тақырыпқа сәйкес картографиялық зерттеулер әдістерін қолдану
2.2 Геоинформатика негіздері	Географиялық деректер базасы	10.2.2.1 Microsoft Excel бағдарламасының қолданысымен тақырыпқа сәйкес географиялық деректер базасын құрастыру
	Географиялық деректерді визуализациялау.	10.2.2.2 статистикалық деректерді талдау нәтижелері бойынша картограммалар мен картодиаграммаларды жасау
3. Табиғатты пайдалану және геоэкология		
3.1 Табиғатты пайдалану	Табиғатты пайдалану түрлері	10.3.1.1 табиғатты пайдаланудың қажеттілігін түсіндіріп, түрлерін (шаруашылық тұрғысынан) анықтау, графикалық түрде ұсыну
	Табиғатты тиімді пайдаланудың қағидаттары	10.3.1.2 - тиімді табиғатты пайдаланудың қағидаттарын анықтау;
2-тоқсан		
3.2 Геоэкологиялық зерттеулер негіздері	Геосфералардың ластануы	10.3.2.1 – геосфералардың ластану себептері мен салдарын мысалдар арқылы анықтау
	Геоэкологиядағы антропогендік факторлар	10.3.2.2 - табиғатқа әсер ететін антропогендік факторларды топтастыру және графикалық түрде ұсыну; 10.3.2.3 - геоэкологиялық үдерістерде географиялық қабық заңдылықтарының рөлін анықтау;
	Ғаламдық экологиялық проблемалар	10.3.2.4 - ғаламдық экологиялық проблемаларды шешудегі әлемдік тәжірибені зерттеу;
	Қазақстанның экологиялық проблемалары	10.3.2.5 – Қазақстанның әртүрлі аймақтарындағы экологиялық мәселелерді анықтау және оларды шешудің мүмкін жолдарын түсіндіру
3-тоқсан		
4. Геоэкономика		
4.1 Геоэкономика негіздері	Геоэкономиканың зерттеу пәні мен өзектілігі	10.4.1.1 - геоэкономика бағытының мақсаты мен міндеттерін, негізгі категорияларын түсіндіру; 10.4.1.2 - елдер мен аймақтардың экономикалық дамуындағы географиялық кеңістіктің рөлін анықтау(қазақстандық компонентті қосымша қамту негізінде);
	Шаруашылықты ұйымдастырудың аумақтық факторлары	10.4.1.3 - шаруашылық салаларын орналастыруда кеңістіктік (аумақтық) факторларды талдау;
	Дүниежүзілік шаруашылықтың құрылымы	10.4.1.4 - дүниежүзілік шаруашылықтың салаларын заманауи орналастыру факторларын талдау;
	Дүниежүзі елдерінің экономикалық даму көрсеткіштері	10.4.1.5 - дүниежүзі елдерін шаруашылық құрылымы бойынша жіктеу; 10.4.1.6 - дүниежүзі елдерін экономикалық даму деңгейі бойынша жіктеу;
	Қазақстан Республикасы экономикалық дамуындағы мақсатты	10.4.1.7 - Қазақстан Республикасы үшін тиімді шаруашылықтың құрылымын, шаруашылық салаларының арақатынасын, шаруашылығының аумақтық құрылымын, экономикалық дамуындағы тиімді көрсеткіштерді анықтау

	көрсеткіштер мен индикаторлар	
5. Геосаясат		
5.1 Геосаясат негіздері	Геосаясаттың өзектілігі	10.5.1.1 - геосаясаттың мақсаты мен міндеттерін, зерттеу пәнін, негізгі категорияларын түсіндіру; 10.5.1.2 - негізгі геосаяси объектілер мен субъектілерді анықтау;
	Дүниежүзінің геосаяси кеңістігі	10.5.1.3 - дүниежүзінің геосаяси кеңістігін талдау
	Геосаясаттағы географиялық факторлар	10.5.1.4 – мемлекеттердің геосаяси жағдайына ісер ететін әртүрлі факторларды анықтау
	Мемлекеттік аумақтың морфологиясы	10.5.1.5 - мемлекеттік аумақтың морфологиялық ерекшеліктерін талдау және жіктеу;
4-тоқсан		
6. Елтану		
6.1 Дүниежүзі аймақтары	Кешенді географиялық аудандастыру	10.6.1.1 - дүниежүзінің түрлі белгілер бойынша физикалық географиялық, тарихи-мәдени, саяси-географиялық, геосаяси аудандарға бөлінуін түсіндіру; 10.6.1.2 - дүниежүзінің тарихи-географиялық аймақтарын, олардың құрамы мен ерекшеліктерін, географиялық сипаттамасын шығармашылық түрде ұсыну
6.2 Дүниежүзі елдерді салыстыру әдістері	Салыстырмалы елтану	10.6.2.1 - дүниежүзі елдерін салыстыруда қолданылатын белгілерді анықтау; 10.6.2.2 - көрсеткіштердің бірі бойынша графикалық түрде дүниежүзі елдерінің рейтингін көрсету (таңдау бойынша); 10.6.2.3 - жиынтық көрсеткіштер бойынша есептелінетін дүниежүзі елдерінің индекстері мен рейтингтерін сипаттау (есепке/бағалауға алынатын көрсеткіштер, бағалау субъектісі, нәтижелерінің қолдану аясы); 10.6.2.4 - жиынтық көрсеткіштер бойынша есептелінетін дүниежүзі елдерінің рейтингтерін графикалық түрде көрсету; 10.6.2.5 - елдің рейтингте орналасқан орына әсер ететін географиялық, әлеуметтік, экономикалық және саяси факторларды анықтау (таңдау бойынша рейтингтің басында, ортасында және соңында орналасқан үш елдің мысалында)
7. Адамзаттың ғаламдық проблемасы		
7.1 Ғаламдық проблемаларды шешу	Ғаламдық проблемалардың географиялық аспектілері	10.7.1.1 - адамзаттың дамуындағы проблемаларын топтастыру; 10.7.1.2 - ғаламдық проблемалардың критерийлерін анықтау; 10.7.1.3 - ғаламдық проблемалардың себептері мен салдарын анықтап, топтастыру; 10.7.1.4 - ғаламдық проблемалардың аумақтық көріністерін анықтау
11-сынып		
Бөлімше	Тақырып	Оқу мақсаттары
1-тоқсан		
1. Географиялық зерттеу әдістері		
1.1 Жалпы географиялық әдістер	Зерттеу әдістерінің түрлері	11.1.1.1 - зерттеу тақырыбына сәйкес географиялық сараптама әдісін қолдану 11.1.1.2 - зерттеу тақырыбына сәйкес expertтік бағалау әдістерін қолдану
2. Картография және геоинформатика		
2.1 Картография	Заманауи картографиялық әдістер	11.2.1.1 - тақырыпқа сәйкес электронды картографиялық ресурстардың мүмкіндіктерін пайдалану (сандық карталарды оқу, олардың қолданысымен географиялық объектілер мен аумақтардың орналасуын, сандық және сапалық көрсеткіштерін анықтау, сипаттау және талдау)

2.2 Геоинформатика негіздері	Геоақпараттық зерттеу әдістері	11.2.2.1 геоақпараттық әдістер мен геоақпараттық жүйелер (ГАЗ) технологиялары-ның ерекшеліктерін, басқа ғылымдар мен өндіріс салаларымен байланыстарын түсіндіру;
	Географиялық деректер базасы	11.2.2.2 - компьютерлік бағдарламаларды қолданумен тақырыпқа сәйкес географиялық деректер базасын құрастыру
	Географиялық деректерді визуализациялау.	11.2.2.3 - компьютерлік бағдарламаларды қолданумен тақырыптық картасызбалар жасау
3. Табиғатты пайдалану және геоэкология		
3.1 Табиғатты пайдалану	Табиғатты пайдалануды реттеу	11.3.1.1 - табиғатты пайдалану түрлерінің заңнамалық тәртіппен бекітілген нормаларға сәйкестігін анықтау (жергілікті/аймақтық компоненттің негізінде);
	Табиғатты қорғауда жеке тұлғаның рөлі.	11.3.1.2 - жеке тұлғаның табиғатты пайдаланудағы рөлін анықтап, «экологиялық ізін» есептеу;
2-тоқсан		
3. Табиғатты пайдалану және геоэкология		
3.2 Геоэкологиялық зерттеулер негіздері	Қоршаған ортаның антропогендік өзгеруі	11.3.2.1 - қоршаған ортаның антропогендік өзгерістерін жіктеу;
	Қоршаған ортаның сапасы	11.3.2.2 - қоршаған орта сапасының көрсеткіштерін жіктеу; 11.3.2.3 - дүниежүзі елдерін қоршаған ортаның сапасы бойынша жіктеу;
	Геоэкологиялық жобалау	11.3.2.4 – қоршаған орта мәселелерін анықтап, оларды шешудің мүмкін жолдарын ұсыну (жергілікті/ аймақтық компоненттің негізінде);
3-тоқсан		
4. Геоэкономика		
4.1 Геоэкономика негіздері	Қазақстан Республикасы аймақтарының геоэкономикалық жағдайы мен әлеуеті	11.4.1.1 - Қазақстан аймақтарын шаруашылығының салалық және аумақтық құрылымы мен экономикалық даму көрсеткіштері бойынша салыстырып талдау; 11.4.1.2 - Қазақстан аймақтарының экономикалық даму әлеуетін анықтау(өз аймағы негізінде);
	Геоэкономикалық даму стратегиялары	11.4.1.3 - Қазақстан аймақтарын экономикалық тұрғыда дамыту жөнінде стратегиялардың жобаларын ұсыну (өз аймағы негізінде);
5. Геосаясат		
5.1 Геосаясат негіздері	Заманауи геосаяси үдерістер	11.5.1.1 - қазіргі заманның геосаяси үдерістерін түсіндіру;
	Қазақстанның геосаяси жағдайы	11.5.1.2 - Қазақстанның геосаяси жағдайына кешенді баға беру;
	Қазақстанның геосаяси қауіпсіздігі	11.5.1.3 - Қазақстан Республикасының геосаяси қауіпсіздігіне әсер ететін факторларды анықтау; 11.5.1.4 - Қазақстанның басқа мемлекеттермен және ұйымдармен ынтымақтастық бағыттарын анықтап, олардың маңыздылығын түсіндіру
4-тоқсан		
6. Елтану		
6.1 Дүниежүзі аймақтары	Дүниежүзі аймақтар картасында Қазақстанның орны	11.6.1.1 – Қазақстан Республикасының физикалық-географиялық, тарихи-географиялық, саяси-географиялық және геосаяси аймақтарында орналасуын анықтау; 11.6.1.2 – глобализацияның Қазақстанның географиялық аймақтар арасындағы орнына әсерін анықтау
6.2 Дүниежүзі елдерді салыстыру әдістері	Қазақстанның халықаралық салыстырулардағы орны	11.6.2.1 - жиынтық көрсеткіштер бойынша есептелінетін индекстер мен рейтингтердегі Қазақстан орнының динамикасын зерттеу (таңдау бойынша бір рейтингтің мысалында); 11.6.2.2 - Қазақстанның жиынтық көрсеткіштер бойынша есептелінетін рейтингтерде орналасқан орына әсер ететін

		географиялық, әлеуметтік, экономикалық және саяси факторларды анықтау (таңдау бойынша бір рейтингтің мысалында);
	Қолданбалы елтану	11.6.2.3 - қолданбалы елтанушылық ақпараттың маңыздылығын, субъектілері мен тұтынушыларын анықтау; 11.6.2.4 - түрлі мақсатты аудиториялар үшін кешенді дүниежүзі елдерінің кешенді елтанушылық сипаттамаларды әзірлеу және шығармашылық түрде ұсыну (елдер мен ұсыну формасы – таңдау бойынша)
7. Адамзаттың ғаламдық проблемасы		
7.1 Ғаламдық проблемаларды шешу	Ғаламдық проблемаларды шешу жолдары	11.7.1.1 – әртүрлі елдердегі жаһандық мәселелерді шешу мысалдарын анықтап, олардың ерекшеліктерін түсіндіру 11.7.1.2 - Қазақстанның аумағында көрініс тапқан ғаламдық проблемаларды анықтау; 11.7.1.3 – Қазақстанға әсер ететін ғаламдық мәселелерді және шешу жолдарын анықтау

**Жалпы орта білім беру деңгейінің 10-11 сыныптарына арналған
«Дүниежүзі тарихы» пәнінен үлгілік оқу бағдарламасы**

«Дүниежүзі тарихы» оқу пәні бойынша оқу жүктемесінің жоғары шекті көлемі:

- 1) 10-сынып – аптасына 1 сағат, оқу жылында 34 сағатты;
- 2) 11-сынып – аптасына 1 сағат, оқу жылында 34 сағатты құрайды.

10-сынып:

Бөлім	Бөлімше	Тақырып	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан			
Өркениет: даму ерекшеліктері	Өркениет: зерттеудің теориялары мен әдістері	«Өркениет» түсінігі	10.1.1.1 тарихи оқиғаларды, процестер мен құбылыстарды түсіндіру үшін «өркениет», «өркениет типі» терминдерін қолдану;
	Өркениеттердің жіктелуі	Өркениеттің дәстүрлі (аграрлық) түрі: көшпелі және отырықшы-егіншілік	10.1.2.1 өркениеттің дәстүрлі түрінің ерекшеліктерін түсіндіру;
		Өркениеттің индустриалдық даму кезеңі	10.1.2.2 шаруашылық қызмет пен өркениеттік даму арасындағы байланысты талдау;
		Өркениеттің постиндустриалды даму кезеңі	10.1.2.4 өркениеттің постиндустриалды дамуының ерекшеліктерін түсіндіру;
		Ежелгі әлем өркениеті	10.1.2.2 шаруашылық қызмет пен өркениеттік даму арасындағы байланысты талдау; 10.1.3.1 ежелгі өркениеттердің ерекшеліктерін оларға тән белгілерін салыстырмалы талдау негізінде анықтау;
		Африка, Америка, Австралия және Океанияның дәстүрлі өркениеттері	10.1.2.2 шаруашылық қызмет пен өркениеттік даму арасындағы байланысты талдау;

	Әлем өркениеттерінің тарихы	Әлемдік діндер және өркениеттердің дамуы	10.1.3.6 әлемдік діндердің даму кезеңдері мен ерекшеліктерін сипаттау; 10.1.3.7 әлемдік діндердің философиялық негіздерін түсіндіру;
	Өркениеттердің өзара әрекеттесуі	Өркениеттер әрекеттестігінің сауда-экономикалық аясы Өркениеттер әрекеттестігінің дипломатиялық аясы Өркениеттер әрекеттестігінің әскери-саяси аясы Мәдениеттер диалогі	10.1.4.1 себеп-салдарлық байланыс ты анықтай отырып, әлемдік сауданың өркениет дамуындағы рөлін анықтау; 10.1.4.3 өркениеттерді жақындас тыру факторы ретінде дипломатия ның маңызын анықтау; 10.1.4.4 қазіргі өркениеттің дамуындағы дипломатияның рөлін анықтау 10.1.4.5 ежелгі және орта ғасырлардағы жаулап алушылық жорықтардың себептерін түсіндіру; 10.1.4.8 өркениеттердің жетістіктерін зерттей отырып, мәдениеттердің өзара әрекеттестігі мен өзара ықпалын сипаттау;
2-тоқсан			
Этникалық және әлеуметтік процестер	Антропогенез және этногенез	Адамның шығу тегі теориялары Этностардың пайда болуы туралы теориялар	10.2.1.1 антропогенездің теорияларын жүйелеу және тұжырымдау 10.2.1.2 тарихи оқиғаларды, процестер мен құбылыстарды түсіндіру үшін «этнос», «этногенез», «ұлт» ұғымдарын қолдану; 10.2.1.3 этногенездің теорияларын жүйелеу және тұжырымдау; 10.2.1.4 Л.Н. Гумилевтің этностардың пайда болуы мен дамуы туралы ғылыми көзқарастарының ерекшеліктерін зерттеу
	Әлем тарихындағы этносаралық қатынастар	Әлемнің этникалық картасы: өткен заманда және қазіргі уақытта Этносаралық қатынастар: проблемалары және қарама-қайшылықтары Этносаралық қатынастар: бейбіт өзара әрекеттестік	10.2.1.5 әлем картасын пайдалана отырып тарихи кезеңдердегі этникалық процестерді түсіндіру; 10.2.1.6 қазіргі кездегі ассимиляция мен саны аз этностардың жойылып кету себептерін анықтау; 10.2.2.1 тарихи оқиғаларды, процестер мен құбылыстарды түсіндіру үшін «ұлтшылдық», «шовинизм», «нәсілдік кемсітушілік» терминдерін қолдану; 10.2.2.4 ұлтаралық қатынастарды реттеудегі халықаралық ұйымдардың рөлін талдау; 10.2.2.5 қазіргі кездегі интеграциялық процестердің
	Қоғамның әлеуметтік	тәсілдері Социогенез туралы теориялардың алуан түрлілігі	тиімділігін бағалау; 10.2.2.6 ұлтаралық келісімнің қазақстандық үлгісінің мысалында этностар арасындағы бейбіт әрекеттестіктің мүмкіндігін дәлелдеу 10.2.3.1 тарихи процестерді түсіндіру үшін «социогенез», «формациялық әдіс», «өркениеттік әдіс» ұғымдарын қолдану; 10.2.3.2 социогенез теорияларын жүйелеу және тұжырымдау

	ұйымдасуының тарихи формалары	Қоғамның әлеуметтік ұйымдасуының тарихи формалары	10.2.3.3 қоғамның әлеуметтік ұйымдасуының тарихи формаларын, оларға тән белгілерін анықтай отырып түсіндіру; 10.2.3.4 қазіргі қоғамның әлеуметтік стратификациясын зерттеу
3 - тоқсан			
Мемлекет, соғыс және революциялар тарихынан	Мемлекеттің тарихи типтері, формалары және саяси режимдер	Мемлекет түсінігі. Мемлекеттің пайда болу теориялары	10.3.1.1 тарихи оқиғалар мен процестерді түсіндіру үшін «мемлекет», «билік», «басқару институты» терминдерін қолдану;
		Мемлекет формаларының эволюциясы: ежелгі кезеңнен бүгінгі күнге дейін	10.3.1.3 тарих контекстінде мемлекеттік құрылыс формасының өзгеруінің заңдылықтарын анықтау және талдау; 10.3.1.4 мемлекеттердің тарихи формаларына тән белгілерін анықтай отырып, салыстыру
		Саяси режимдердің типтері	10.3.1.5 деректерді талдау негізінде саяси режимдер түрлерінің мықты және әлсіз жақтарын анықтай отырып, салыстыру;
	Әлем тарихының барысына әсер еткен әскери - саяси оқиғалар	Антикалық кезеңдегі әлемдік империялардың қалыптасуы	10.3.2.1 деректерді қолдана отырып грек -парсы соғыстарының мысалында ерте империялардың пайда болу процесін түсіндіру; 10.3.2.2 антика дәуірінде империялардың пайда болуының себептері мен салдарларын талдау;
		Ғұндардың жаулап алушылық жорықтары ежелгі заманнан ортағасырларға өтудің бір факторы ретінде	10.3.2.4 халықтардың ұлы қоныс аударуының жағымды және жағымсыз салдарларын анықтау;
		Араб шапқыншылықтары мен Крест жорықтары	10.3.2.6 дәйекті қорытындылар жасай отырып, араб шапқыншылықтары мен мен крест жорықтарының себептерін анықтау;
		Еуразия картасының өзгеруіне Шыңғысхан жорықтарының ықпалы	10.3.2.8 моңғол шапқыншылығы ның Еуразиядағы ұлттық мемлекеттердің қалыптасу процесіне әсерін талдау;
		Еуропаның өзгеруіне Наполеон жорықтарының әсері	10.3.2.10 наполеон соғыстары мен Еуропа мемлекеттеріндегі капиталистік дамудың ілгерілеуі арасындағы себеп-салдарлық байланысты орнату;
		XX ғасырдағы дүниежүзілік соғыстардың халықаралық қатынастар жүйесіне әсері	10.3.2.12 тарихи құжаттарды талдау негізінде Бірінші және Екінші дүниежүзілік соғыстардың себептері мен салдарларын түсіндіру; 10.3.2.13 Версаль-Вашингтон және Ялта-Потсдам жүйелерінің тиімділігін және олардың қазіргі заманға әсерін бағалау;

	Революциялар қоғам өзгеруінің факторы ретінде	Буржуазиялық революциялар индустриалды қоғамның құрылуының катализаторы	10.3.3.1 аграрлы қоғамнан индустриалды қоғамға өту заңдылықтарын тұжырымдау; 10.3.3.2 буржуазиялық революциялардың нәтижесіндегі әлеуметтік құрылымдағы өзгерістерді түсіндіру; 10.3.3.3 революциялардың жағымды және жағымсыз салдарларын бағалау
		Социалистік революция әлеуметтік теңдік идеяларын жүзеге асырудың радикалды әдісі ретінде	10.3.3.3 революциялардың жағымды және жағымсыз салдарларын бағалау;
		Қазіргі кездегі революциялар: себептері мен салдары	10.3.3.7 Шығыс Еуропадағы «барқыт» революцияларының мазмұны мен нәтижелерін талдау; 10.3.3.8 «араб көктемі» және «түрлі-түсті революциялардың» ішкі және сыртқы факторларын анықтау; 10.3.3.9 қоғамдық мәселелерді шешудің революциялық тәсілінің салдары жайлы қорытынды жасау
4 - тоқсан			
Мәдениеттің дамуы	Адамзаттың мәдени мұрасын сақтап қалу жолдары	Адамзаттың тарихи-мәдени мұрасын сақтап қалудағы ЮНЕСКО-ның қызметі	10.4.1.1 ЮНЕСКО қызметін мысалға ала отырып тарихи-мәдени мұраны сақтау жолдарын түсіндіру; 10.4.1.2 ЮНЕСКО-ның Әлемдік мұра нысандар тізімі ескерткіштерінің мысалында тарихи-мәдени мұраның маңыздылығын анықтау
		Әлемнің ең ірі	10.4.1.3 әлемнің ең ірі мұражайларын зерттеп,
		мұражайлары: адамзаттың тарихи зердесінің қазынасы	ерекшелік- терін анықтау; 10.4.1.4 әлем халықтарының тарихи-мәдени мұрасын зерттеу және сақтап қалудағы мұражайлардың рөлін түсіндіру;
Өнер – қоғам дамуының бейнесі		Тарихи процестер контекстіндегі өнердің бағыттары мен стильдері	10.4.2.1 қоғамдағы өзгерістерді түсіну үшін «абстракционизм», «модернизм», «постмодернизм», «авангардизм», «футуризм», «кубизм», «сюрреализм», «экспрессионизм», «гиперреализм», «хайтек» терминдерін қолдану; 10.4.2.2 өнердің стильдері мен бағыттарының дамуына қоғамдық процестердің әсерін анықтау;
		Зманауи өнердің даму тенденциялары	10.4.2.4 өзгерістер пен сабақтастықтарды анықтай отырып, қазіргі кездегі өнердің даму тенденцияларын анықтау; 10.4.2.5 бұқаралық мәдениеттің ерекшеліктерін түсіндіріп, оның қазіргі қоғамға әсерін талдау
Қазіргі қоғамның рухани-		Жалпыадамзаттық адамгершілік құндылықтардың қалыптасуы	10.4.3.1 деректерді талдау негізінде адамзаттың рухани-моральдық құндылықтарының қалыптасуы кайнар көздерін анықтау
		Тарихи оқиғалар контекстіндегі құндылықтардың өзгеруі	10.4.3.2 дәйекті қорытындыларды жасай отырып, қоғамның тарихи даму контекстіндегі рухани-адамгершілік құндылықтардың өзгеруінің мысалдарын зерттеу; 10.4.3.3 қоғамның моральдық құндылықтарын қайта бағалауға септігін тигізген XX ғасырдың тарихи оқиғаларының ерекшеліктерін анықтау

адамгершілік құндылықтары	Жаһандану жағдайындағы рухани-адамгершілік құндылықтардың өзгеру мәселесі	10.4.3.4 қоғамның тұрақты дамуы үшін қазіргі әлемнің жалпыадамзаттық адамгершілік құндылықтардың маңызын түсіндіру; 10.4.3.5 жаһанданудың ұлттық-мәдени дамуға әсерін талдау;

1) 11-сынып:

Бөлім	Бөлімше	Тақырып	Оқу мақсаттары. Білім алушылар тиісті:
1-тоқсан			
Өркениет: даму ерекшеліктері	Экономикалық жүйелердің тарихи типтері: өзгеріс пен сабақтастық	Экономика және экономикалық жүйелердің типтері	11.1.1.1 мемлекеттердің экономикалық даму ерекшеліктерін талдау үшін «экономика» және «экономикалық жүйе» ұғымдарын қолдану;
		Дәстүрлі (аграрлық) экономика	11.1.1.3 мемлекеттердің мысалында экономиканың дәстүрлі (аграрлы) түріне тән белгілерін анықтау;

		Нарықтық экономика	11.1.1.4 экономикалық жүйелердің түрлері туралы білімдерін пайдалана отырып, экономикалық дамудың ерекшеліктерін түсіндіру;
		Жоспарлы (социалистік) экономика	11.1.1.6 мемлекеттердің мысалында жоспарлы (социалистік) экономикаға тән белгілерін анықтау
	Мемлекеттің экономикалық дамуына табиғи-географиялық фактордың әсері	Экономиканың аралас түрі	11.1.1.4 экономикалық жүйелердің түрлері туралы білімдерін пайдалана отырып, экономикалық дамудың ерекшеліктерін түсіндіру; 11.1.1.7 экономиканың аралас түріне тән белгілерді анықтай отырып, оған көшудің себептерін зерттеу
		Табиғи-географиялық факторларға қарай мемлекеттердің шаруашылық мамандандырылуы	11.1.2.1 мемлекеттер мен аймақтардың шаруашылық мамандануының қалыптасуындағы табиғи-географиялық фактордың рөлін негіздеу
		Мемлекеттердің экономикалық дамуындағы табиғи-географиялық шектеуші факторларға төтеп берудің тарихи мысалдары	11.1.2.2 экономиканың дамуындағы табиғи-географиялық шектеуші факторларға төтеп берудің амалдарын зерттеу; 11.1.2.3 қазіргі заман тарихында шектеуші табиғи-географиялық факторлар жағдайындағы мемлекеттердің сәтті экономикалық дамуының мысалдарын тұжырымдау
		Мемлекеттердің экономикалық даму деңгейі бойынша жіктелуі	11.1.3.1 мемлекеттер мен аймақтардың әрқелкі экономикалық дамуының тарихи алғышарттарын анықтау;

	Қазіргі кезеңде әлем елдерінің экономикалық даму деңгейі бойынша жіктелуі	Жекелеген мемлекеттер мен аймақтардың кедейшілікке және экономикалық артта қалушылыққа төтеп беру жолдары	1.1.3.3 мемлекеттердің кедейшілік мәселесін шешуге бағытталған іс-әрекетін зерттеп, оның тиімділігін анықтау;
2-тоқсан			
Саяси-құқықтық процестер	Құқықтық мемлекет және азаматтық қоғам	Құқықтық мемлекет түсінігі	11.2.1.1 мемлекеттердің саяси-құқықтық жүйесінің дамуының қазіргі тенденцияларын түсіндіру үшін «құқықтық мемлекет» ұғымын қолдану;
		Құқықтық мемлекет принциптерінің	11.2.1.3 мемлекеттердің мысалында құқықтық мемлекеттің қалыптасу жолдарын талдау;
		жүзеге асырылуының тарихи тәжірибесі	11.2.1.4 мемлекеттердің мысалында құқықтық мемлекет принципіне ретінжүзеге асу ерекшеліктерін салыстыру;
		Азаматтық қоғам түсінігі және жалпы сипаттамасы	11.2.1.6 мемлекеттердің саяси-құқықтық жүйесінің дамуының қазіргі тенденцияларын түсіндіру үшін «азаматтық қоғам» ұғымын қолдану;
		Азаматтық қоғамдағы үкіметтік емес ұйымдар	11.2.1.8 азаматтық қоғамның қалыптасуы мен дамуында үкіметтік емес ұйымдардың рөлін анықтау; 11.2.1.9 мемлекеттердегі үкіметтік емес ұйымдардың қызметін бағалау
	Әлемнің қазіргі саяси жүйесі	Әлемнің саяси жүйесінің өзгеруі	11.2.2.1 Ялта-Потсдам халықаралық қатынастар жүйесінің ыдырау себептерін талдау; 11.2.2.2 әлемнің биполярлы жүйесінің ерекшеліктерін сипаттау
		Әлем құрылысының постбиполярлық жүйесі	11.2.2.3 қазіргі кездегі халықаралық қатынастарды сипаттау үшін «постбиполярлық жүйе», «көпвекторлы саясат», «бір полярлы әлем» ұғымдарын қолдану;
	Қазіргі кездегі бейбітшілік пен қауіпсіздікті сақтау мәселесі	Халықаралық қауіпсіздікке төнген қазіргі кездегі қауіп-қатерлер	11.2.3.1 тарихи оқиғалар мен процестерді түсіндіру үшін «сепаратизм», «терроризм», «фундаментализм», «экстремизм», «миграция», «босқын» терминдерін қолдану;
		Бейбітшілік пен қауіпсіздікті сақтауда мемлекеттердің бірлескен әрекеттері	11.2.3.3 бейбітшілік пен қауіпсіздікті сақтауға бағытталған халықаралық ұйымдардың қызметін талдау;
3 - тоқсан			
Қоғамдық-саяси ойдың дамуы	Жаңа заман және қазіргі кездегі қоғамдық ойдың эволюциясы	Жаңа заман және қазіргі кездегі қоғамдық ойдың негізгі бағыттары	11.3.1.1 қоғамдық ойдың дамуын түсіндіру үшін «либерализм», «ұлтшылдық», «социал-демократия», «марксизм», «экзистенциализм», прагматизм», «позитивизм» түсініктерін қолдану; 11.3.1.2 қоғамдық-саяси ойдың дамуы үшін Ағартушылық дәуір идеяларының маңыздылығын бағалау;

		М. Ганди және оның бейбіт жолмен қарсыласу идеясы	11.3.2.1 Үндістанның ұлттық тәуелсіздікке жетудегі бейбіт жолмен қарсыласу идеяларының маңыздылығын анықтау;
XX ғасырдағы бостандық пен әділеттілік үшін күресушілер		Мартин Лютер Кингтің ұлы арманы	11.3.2.3 қоғамдық-саяси өмірдегі тұлғаның рөлі жайлы қорытындылар жасау;
		Н. Манделла – апартеидке қарсы күресуші	11.3.2.5 азаматтық құқықтар үшін күресте тұлғаның белсенді азамат-тық позициясының маңыздылығын бағалау;
	XX ғасырдағы – ХХІ ғасырдың басындағы көрнекті саясаткер-реформаторлар		Мұстафа Кемал Ататүрік –Түрік Республикасының негізін қалаушы
		Франклин Делано Рузвельт және оның «жаңа бағыты»	11.3.3.3 мемлекет тарихындағы тұлғаның рөлі жайлы қорытындылар жасау; 11.3.3.4 бейбіт және соғыс кезеңіндегі Ф. Рузвельттің ішкі және сыртқы саясатының ерекшеліктерін анықтау
		Шарль де Голль: Франция ұлылығының қайта жаңғыруы	11.3.3.3 мемлекет тарихындағы тұлғаның рөлі жайлы қорытындылар жасау; 11.3.3.5 Франциядағы әлеуметтік-саяси процестерді түсіндіру үшін «голлизм» ұғымын қолдану; 11.3.3.6 Ш. Голль қызметінің мысалында мықты президенттік билік институтының маңыздылығын дәлелдеу
		Дэн Сяопин – көрнекті қытай реформаторы	11.3.3.8 ҚХР мысалында жоспарлы экономикадан нарықтық экономикаға көшу себептерін талдау
		Ли Куан Ю и Махатхир Мохаммад: «үшінші әлемнен бірінші әлемге»	11.3.3.10 Сингапур және Малайзия мысалында мемлекет модернизациясының ерекшеліктерін салыстыру
		Н. Назарбаев және модернизацияның қазақстандық моделі	11.3.3.11 қазақстандық модернизация үлгісін құрастыру және жүзеге асырудағы Қазақстан Республикасының Тұңғыш Президентінің рөлін бағалау; 11.3.3.12 «Қазақстан - 2030», «Қазақстан - 2050» стратегияларының мысалында мемлекет дамуын ұзақ мерзімді жоспарлау қажеттілігін дәлелдеу;
4 тоқсан			
		Жазу мен кітап бастыру – адамзаттың ұлы жетістіктері	11.4.1.1 тарихи даму контекстіндегі әлем халықтарының жазу түрлерін жіктеу;
		Мектептегі білім беру: заманнан бүгінгі күнге дейін	11.4.1.3 адамзат тарихы контекстінде мектептегі білім берудің дамуындағы өзгерістер мен сабақтастықтарды сипаттау; 11.4.1.4 мектептегі білім берудің заманауи үлгілерін, оның ерекшеліктері мен артықшылықтарын анықтай отырып салыстыру

Білім мен ғылымның дамуы	Білім алу бүкіл адамзаттық құндылық ретінде	Жоғары білім беру жүйесі: өткені мен бүгіні	11.4.1.6 жоғары оқу орындарының пайда болу тарихын, олардың ортақ даму тенденцияларын анықтай отырып зерттеу;
	Ғылыми-техникалық прогресс	Ғылыми-техникалық прогресстің тарихи кезеңдері	11.4.2.1 мемлекеттердің әлеуметтік-экономикалық дамуын талдау үшін «өнеркәсіп революциясы», «ғылыми-техникалық революция» ұғымдарын қолдану; 11.4.2.2 мемлекеттердегі өнеркәсіп революциясының ерекшеліктерін анықтап, олардың ұқсастықтары мен айырмашылықтарын анықтау;

Қазіргі заманғы ғылыми технологиялар	Ғылыми-техникалық прогресс және ерекшеліктерін түсіндіру үшін «ғылыми-техникалық қазіргі заманның прогресс» ұғымын қолдану; жаһандық проблемалары	11.4.2.4 әлеуметтік-экономикалық процестердің
	Қазіргі кездегі ақпараттық технологиялар	11.4.3.1 қоғамның дамуына ақпараттық технологиялардың әсерін зерттеу; 11.4.3.2 адамзат өркениетінің дамуы үшін ақпараттық технологиялар саласындағы жетістіктердің ықтимал салдарын болжау 11.4.3.3 робототехника және космонавтиканың мемлекеттердің бәсекеге қабілетті дәрежесіне әсерін зерттеу;

**Жалпы орта білім беру деңгейінің 10-11 сыныптарына арналған «
Құқық негіздері» пәнінен үлгілік оқу бағдарламасы**

«Құқық негіздері» оқу пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі:

1) 10-сыныпта аптасына 1 сағат, оқу жылында 34 сағат;

2) 11-сыныпта аптасына 1 сағат, оқу жылында 34 сағатты құрайды.

Ұзақмерзімді жоспар

1) 10 сынып:

Бөлім	Бөлімше	Тақырыптар	Оқыту мақсаттары. Білім алушылар тиісті:
1-тоқсан			
Мемлекет және құқық	Мемлекет және құқық туралы негізгі ұғымдар	Құқықтың негізгі белгілері мен функциясы	10.1.1.1 - құқық белгілерін қорытындылай отырып ұғымын түсіндіру; 10.1.1.2 - құқықтың функционалдық маңызын нақты мысалдар арқылы ашу
		Құқық жүйесі. Мемлекет құқықтың ерекше субъектісі ретінде	10.1.1.3 - құқық жүйесі және оның негізгі элементтерін түсіндіру (құқық нормалары, сала, ішкі сала, құқықтық институт); 10.1.1.4 - мемлекетті құқық және құқықтық қатынастың негізгі субъектісі ретінде анықтау
	Құқықтық мемлекет, азаматтық қоғам	Құқықтық мемлекет түсінігі және оның принциптері	10.1.2.1 - құқықтық мемлекеттің принципте рін айқындау;
		Азаматтық қоғам түсінігі, оның негізгі элементтері мен институттары	10.1.2.2 - конституциялық принциптер негізінде азаматтық қоғамның элементтері мен институттарын ажырату;
	Адам құқықтары түсінігі	Адам құқығы түсінігі және оның негізгі түрлері	10.1.3.1 - тұлғаның құқықтық мүмкіндіктері түсінігін көрсете отырып, адамның құқығы мен бостандығы ұғымдарын түсіндіру; 10.1.3.2 - адам және азаматтың құқықтары мен бостандықтарын жіктеу (саяси, азаматтық, әлеуметтік, экономикалық және мәдени); 10.1.3.3 - адам құқықтары саласындағы халықаралық құжаттардың маңыздылығын бағалау (Адам құқықтарының жалпыға бірдей декларациясы, Азаматтық және саяси құқықтар туралы халықаралық пакт, Экономикалық, әлеуметтік және және мәдени құқықтар туралы халықаралық пакт)
	Сот төрелігінің принциптері. Құқық қорғау органдары	Сот төрелігінің принциптері	10.1.4.1 - сот төрелігінің принциптерін нақты мысалдар келтіре отырып түсіндіру
Қазақстан Республикасының құқық қорғау органдары		10.1.4.2 - Қазақстан Республикасының құқық қорғау органдарының функциялары мен құқықтық мәртебесін анықтау	
Жобалық-зерттеу жұмысы		Мемлекет және құқық формаларының эволюциясы	
2-тоқсан			
Жария құқық	Қазақстан Республикасының конституциялық құқық жүйесі	Қазақстан Республикасы конституция	10.2.1.1 - Конституциялық құқық институт тарын құқықтық норма жүйесі ретінде түсіндіру; 10.2.1.2 - Конституциялық құқықтың

		лық құқығының институттары	қайнар көздерін анықтау және олардың міндеттерін түсіндіру (Конституция, Конституциялық заңдар, Конституциялық Кеңестің актілері және тағы басқалар)
	Әкімшілік құқық жүйесі	Қазақстан Республикасындағы мемлекеттік басқарудың құқықтық реттелуі	10.2.2.1 - мемлекеттік басқарудың құқықтық реттелу ерекшеліктерін графикалық сызба құру арқылы түсіндіру
	Экологиялық құқық негіздері	Экологиялық құқықтың құқықтық реттелу түсінігі мен нысаны	10.2.3.1 - экологиялық құқықтың құқықтық реттеу ұғымын және нысанын түсіндіру; 10.2.3.2 - экологиялық кодекс негізінде өзекті экологиялық проблемаларды шешудің құқықтық жолдарын ұсыну
	Қылмыстық құқық жүйесі	Қылмыстық кодекс қылмыстық құқықтың негізгі қайнар көзі ретінде	10.2.4.1 - қылмыстық кодекстің мазмұны мен құрылымын анықтау; 10.2.4.2 - нақты өмірлік жағдаяттарды қылмыстық құқық нормаларына сәйкестендіру
		Қылмыстық құқық бұзушылық және қылмыстық жауапкершілікке тартылатын тұлғалар	10.2.4.3 - нақты мысалдар арқылы қылмыстық теріс қылық пен қылмысты қоғамдық қауіптілік дәрежесіне сәйкес сипаттау; 10.2.4.4 - кәмелетке толмағандарды қылмыстық жауапкершілікке тарту ерекшеліктерін құқықтық жағдаят мысалында анықтау
		Қылмыстық жаза түсінігі және одан босату шарттары	10.2.4.5 - жеңілдететін және ауырлататын мән-жайларды ескере отырып қылмыстық құқық бұзушылықты бағалау; 10.2.4.6 - адамның қылмыстық жауаптылықтан босатылу шарттарын айқындау
	Қазақстан Республикасының сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрес жүйесі	Қазақстан Республикасындағы сыбайлас жемқорлыққа қарсы күреске бағытталған құқықтық және саяси актілер	10.2.5.1 - сыбайлас жемқорлыққа қарсы бағдарламалық-саяси және құқықтық актілердің негізгі ережелерін түсіндіру; 10.2.5.2 - нақты жағдаяттарды талдау кезінде сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрес туралы заңның негізгі ережелерін пайдалану
Жобалық-зерттеу жұмысы		Жария құқық салалары ерекшеліктерінің сипаттамасы.	
3-тоқсан			
Жеке құқық	Азаматтық құқық жүйесі және оның негізгі институттары	Азаматтық құқықтың принциптері мен субъектілері	10.3.1.1 - Қазақстан Республикасының азаматтық құқығының қайнар көздерін түсіндіру (Азаматтық кодексі, заңдар, заңға тәуелді актілер, Азаматтық кодексін толықтыратын және нақтылайтын ережелер); 10.3.1.2 - азаматтық құқық субъектілерін анықтау
		Азаматтық құқықтың объектілері	10.3.1.3 - азаматтық құқық объектілерін олардың елеулі белгілері бойынша ажырата білу; 10.3.1.4 - нақты мысал негізінде жеке мүлктік емес құқықтардың ерекшеліктерін анықтау
		Мәміле түсінігі және оның түрлері	10.3.1.5 - құқықтық жағдаят мысалында мәміле ұғымын және оның түрлерін түсіндіру
		Меншік құқығы түсінігі және оның қорғалуы	10.3.1.6 - мысалдар келтіре отырып, меншік құқығы ұғымын және оның негізгі

			өкілеттілігін түсіндіру; 10.3.1.7 - құқықтық жағдаятты (казусты) талдай отырып, меншік құқығын қорғау жолдарын түсіндіру
		Міндеттемелік құқық	10.3.1.8 - заң терминдерін пайдаланып, міндеттемелік құқықтың мәнін ашу; 10.3.1.9 - міндеттемелердің орындалуын қамтамасыз ету тәсілдерін құқықтық жағдаятты талдай отырып анықтау
	Тұтынушылар құқығы туралы заңнама	Қазақстан Республикасында тұтынушылар құқықтарының заңды түрде бекітілуі	10.3.2.1 - Қазақстан Республикасының тұтынушылар құқығы туралы заңына сәйкес құқықтық қатынастар субъектілерінің құқықтары мен міндеттерін анықтау; 10.3.2.2 - заң терминдерін пайдалана отырып, тұтынушылардың құқықтарын қорғау жолдарын нақты жағдаяттық мысалдармен (казустармен) түсіндіру
	Отбасы құқығы жүйесі	Қазақстан Республикасындағы отбасы құқығының қайнар көздері	10.3.3.1 - отбасылық қарым-қатынастар саласындағы нормативтік құқықтық актілердің қажеттілігін түсіндіру («Қазақстан Республикасының неке және отбасы туралы кодексі», «Қазақстан Республикасының бала құқықтары туралы заңы»)
		Қазақстан Республикасында отбасылық қарым-қатынастардың құқықтық реттелуі	10.3.3.2 - Қазақстан Республикасының отбасылық қарым-қатынастарының құқықтық реттелуінің негізгі ұғымдары мен принциптерін түсіндіру; 10.3.3.3 - әртүрлі өмірлік жағдайларда балалар құқықтарының жүзеге асырылуын зерттеу
	Еңбек құқығы жүйесі	Қазақстан Республикасында еңбек қатынастарының құқықтық реттелуі	10.3.4.1 - Қазақстан Республикасы еңбек қатынастарын құқықтық реттеудің негізгі ұғымдары мен принциптерін түсіндіру;
	Жобалық-зерттеу жұмысы		Жеке құқық – адамның табиғи құқықтары мен бостандықтарының жүзеге асуының кепілдігі
4-тоқсан			
Іс жүргізу құқығының негіздері	Қылмыстық іс жүргізу құқығының негіздері	Қылмыстық процестің міндеттері мен принциптері	10.4.1.1 - қылмыстық процестің негізгі міндеттері мен қағидаттарын түсіндіру
		Қылмыстық процесс субъектілері	10.4.1.2 - қылмыстық процесс субъектілерін ажырату
		Қылмыстық іс жүргізу құқығындағы сот талқылауының негіздері	10.4.1.3 - Қазақстан Республикасының Қылмыстық іс жүргізу кодексіне сәйкес сот талқылауының негіздері бойынша білімін шығармашылық түрде көрсету
	Азаматтық іс жүргізу құқығының негіздері	Азаматтық процестің міндеттері мен принциптері	10.4.2.1 - азаматтық процестің негізгі міндеттері мен принциптерін талдау
		Азаматтық процестің субъектілері	10.4.2.2 - азаматтық процестің негізгі міндеттері мен принциптерін талдау; 10.4.2.3 - кәмелетке толмағандардың азаматтық процеске қатысу ерекшеліктерін анықтау
	Әкімшілік іс жүргізу құқығының негіздері	Әкімшілік процесс түсінігі, міндеттері мен принциптері	10.4.3.1 - әкімшілік процесс ұғымын, оның міндеттері мен принциптерін түсіндіру; 10.4.3.2 - әкімшілік процесті жүзеге асырудың құқықтық негіздерін анықтау

Жобалық-зерттеу жұмысы		Құқыққа қатысты процестер кадамдарының сипаттамасы.	
Халықаралық құқық	Халықаралық жария құқығы	Халықаралық жария құқығы түсінігі	10.5.1.1 - халықаралық жария құқық ұғымын түсіндіру және оның реттейтін қоғамдық қатынастар саласын анықтау
	Халықаралық құқықтағы адам құқықтарының қорғалуы	Қазіргі халықаралық құқықта адам құқықтарын қорғау меха-низмдері мен процедуралары	10.5.2.1 - қазіргі халықаралық құқықтағы адам құқықтарын қорғауды жүзеге асыратын органдар мен ұйымдарды анықтау
Жобалық-зерттеу жұмысы		Адам құқықтарын қорғау жөніндегі қазіргі заманғы халықаралық ұйымдар.Жүктеу	

2) 11 сынып:

Бөлім	Бөлімше	Тақырыптар	Оқыту мақсаттары Білім алушылар тиісті:
1-тоқсан			
Мемлекет және құқық	Заң шығару, құқықтық мәдениет, мемлекет қоғамның саяси жүйесінде	Заң шығару жүйесі	11.1.1.1 - нормативтік құқықтық актілердің негізгі элементтерін анықтау; 11.1.1.2 - нормативтік құқықтық актілердің әзірленуі, қабылдануы мен күшіне ену процесін зерттеу
		Заңдылық және құқықтық тәртіп. Құқықтық сана және құқықтық мәдениет	11.1.1.3 - заңдылық және құқықтық тәртіп ұғымдарын нақты мысалдармен түсіндіру; 11.1.1.4 - заңдарды білу және оларды орындаудың әлеуметтік пайдалылығы мен қажеттілігін түсіндіру
		Мемлекет қоғамның саяси жүйесінде	11.1.1.5 - қазақстандық қоғамның саяси жүйесінің негізгі элементін анықтау
	Қазақстан Республикасында құқықтық мемлекет пен азаматтық қоғамның дамуы	Қазақстан Республикасы - құқықтық мемлекет	11.1.2.1 - Қазақстан Республикасының саяси-құқықтық актілері (Қазақстан Республикасының 2030 жылға дейінгі құқықтық саясатының тұжырымдама-сы (Қазақстан Республикасы Прези-дентінің 2021 жылғы 15 қазандағы № 674 жарлығы), Адам құқықтары және заңның үстемдігі саласындағы одан арғы шаралар жоспарын бекіту туралы (Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2022 жылғы 28 сәуірдегі № 258 қаулысы) негізінде құқықтық мемлекеттің принциптерінің жүзеге асырылуын түсіндіру
		Қазақстан Республикасында азаматтық қоғам институттарының дамуы	11.1.2.2 - Қазақстан Республикасы азаматтық қоғамының негізгі функционалдық қажеттілігін түсіндіру;
	Қазақстан Республикасын да адам құқығын қорғау	Қазақстан Республикасында адам және азаматтың құқықтары мен бостандықтарының қорғалуы	11.1.3.1 - нақты мысал келтіре отырып, Қазақстан Республикасының адам және азаматтың құқығы мен бостандықтарын қорғау механизмін түсіндіру; 11.1.3.2 - азаматтардың құқығын қорғайтын (адвокат, медиатор және тағы басқа) тұлғалардың функциялары мен құқықтық мәртебесін анықтау
		Қазақстан Республикасындағы ювеналды юстиция	11.1.3.3 - Қазақстан Республикасындағы кәмелетке толмағандардың құқығын қорғау механизмдерін нақты жағдаяттар мысалында түсіндіру
		Мүмкіндігі шектеулі тұлғалар	11.1.3.4 - Қазақстан Республикасындағы мүмкіндігі шектеулі адамдардың құқығын

		құқықтарының қорғалуы және жүзеге асырылуы	жүзеге асыру және қорғау механизмдерін нақты жағдаяттар мысалында түсіндіру
	Сот жүйесі	Сот жүйесі және судьялардың мәртебесі	11.1.4.1 - сот жүйесі элементтерін анықтау және оны графикалық түрде көрсету; 11.1.4.2 - судьялар мәртебесі және олардың қызметінің кепілдемесін ашып көрсету
Жобалық-зерттеу жұмысы		Қазіргі кезеңдегі Қазақстан Республикасының құқық жүйесі және мемлекеттік органдар жүйесі.	
2-тоқсан			
Жария құқық	Қазақстан Республикасын дағы азаматтық және сайлау	Азаматтық - Қазақстан Республикасы конституциялық құқығының институты	11.2.1.1 - азаматтық ұғымын ашу; 11.2.1.2 - қазақстандық азаматтықты алу және азаматтықтан айырылудың негіздемелерін нақты мысалдар арқылы түсіндіру
		Қазақстан Республикасындағы сайлау құқығы	11.2.1.3 - Қазақстан Республикасы сайлаушыларының және сайлау процесінің басқа да субъектілерінің құқықтары мен міндеттерін анықтау
	Әкімшілік құқық бұзушылық түрлері	Қоғамдық тәртіпке және адамгершілікке қол сұғатын әкімшілік құқық бұзушылық түрлері	11.2.2.1 - Қазақстан Республикасының әкімшілік құқық нормаларына сәйкес адамдардың әрекетін саралау
	Жер құқығы негіздері	Жер құқығының құқықтық реттелу түсінігі мен нысаны	11.2.3.1 - жер құқығының құқықтық реттеу ұғымы мен нысанын түсіндіру; 11.2.3.2 - Қазақстан Республикасының Жер кодексі негізінде жерге меншік құқығы, пайдалану құқығы, және басқа да құқық түрлерін ажырату
	Қылмыстық құқық бұзушылық түрлері	Адам және азаматтардың конституциялық және басқа да құқықтары мен бостандықтарына қарсы қылмыстық құқық бұзушылық	11.2.4.1 - Қазақстан Республикасының қылмыстық құқық нормаларына сәйкес адамдардың әрекетін саралау
		Қоғамдық қауіпсіздік пен қоғамдық тәртіпке қарсы қылмыстық құқық бұзушылық	11.2.4.1 - Қазақстан Республикасының қылмыстық құқық нормаларына сәйкес адамдардың әрекетін саралау
	Сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылық үшін жауапкершілік	Сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылық үшін тәртіптік, әкімшілік және қылмыстық жауапкершілік	11.2.5.1 - сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықты басқа құқық бұзушылық түрлерінен (заңсыз сыйақы алу, алаяқтық) ажырату; 11.2.5.2 - Қазақстан Республикасының сыбайлас жемқорлыққа қарсы заңнама нормаларына сәйкес адамдардың әрекетін саралау
Жобалық-зерттеу жұмысы		Мемлекеттік билік пен басқару органдарының қызметін реттеудегі жария құқықтың рөлі	
3-тоқсан			
Жеке құқық	Азаматтық құқықтағы келісімшарттар мен міндеттемелердің жекелеген түрлері	Сату-сатып алу келісімшарты. Айырбас және сыйға тарту келісімшарты	11.3.1.1 - келісімшарттың ерекше белгілерін айқындай отырып мазмұнын түсіндіру; 11.3.1.2 - келісімшарттың негізгі шарттарын нақты мысалдар арқылы түсіндіру
		Жалға беру келісімшарты. Тұрғын үйді жалдау. Қарыз	11.3.1.1 - келісімшарттың ерекше белгілерін айқындай отырып мазмұнын түсіндіру;

		келісімшарты. Сақтандыру келісімшарты	11.3.1.2 - келісімшарттың негізгі шарттарын нақты мысалдар арқылы түсіндіру
		Мұрагерлік құқық	11.3.1.3 - мұрагерлік құқықтың құқықтық реттелу ұғымы мен нысанын түсіндіру;
	Тұтынушылар құқығының жүзеге асырылуы	Қазақстан Республикасындағы тұтынушылар құқығын қорғау механизмдері	11.3.2.1 - қылмыстық, әкімшілік, азаматтық кодекстердің жеке нормаларын қолдана отырып, тұтынушылар құқығын қорғау механизмдерін түсіндіру; 11.3.2.2 - нақты мысалдар келтіре отырып сатушы (өндіруші, орындаушы) және басқа да жұмысты орындаушы (қызмет көрсету) тұлғалардың құқығы мен міндеттерін анықтау
	Авторлық құқық негіздері	Авторлық және сабақтас құқықтың құқықтық реттелу түсінігі мен нысаны	11.3.3.1 - авторлық және сабақтас құқықтарды құқықтық реттеу ұғымы мен нысанын түсіндіру;
	Отбасы құқығы институттары	Отбасы. Ерлі-зайыптылардың құқықтары мен міндеттемелері	11.3.4.1 - ерлі-зайыптылардың жеке және мүлктік құқықтары мен міндеттерінің мазмұнын нақты мысалдар арқылы түсіндіру
		Ата-анасының қамқорлығысыз қалған және жетім балалардың құқығы мен мүддесін қорғау түрлері	11.3.4.2 - жетім балалар мен ата-анасының қамқорлығысыз қалған балалардың құқығы мен мүддесін қорғау формаларын айқындау
		Отбасы мүшелерінің алименттік міндеттемелері	11.3.4.3 - алименттік қатынастардың субъектілерін және алименттік қатынастардың пайда болу негіздерін құқықтық жағдаяттар мысалында анықтау
	Еңбек құқығының базалық нормалары	Еңбек қарым-қатынасы субъектілерінің құқықтары мен міндеттемелері және олардың мемлекеттік кепілдіктері	11.3.5.1 - еңбек құқығын қамтамасыз ету тәсілдерінің тиімділігін құқықтық жағдаяттар мысалында бағалау; 11.3.5.2 - кәмелетке толмағандардың еңбек құқығын жүзеге асыруын зерттеу
		Еңбек дауларының қаралуы	11.3.5.3 - жеке және ұжымдық еңбек дауларын қарастыру механизмдерін құқықтық жағдаяттар мысалында анықтау
	Жобалық-зерттеу жұмысы		Жеке меншік құқықты қорғауды қамтамасыз етудегі жеке құқықтың рөлі.
4-тоқсан			
Іс жүргізу құқығының негіздері	Қылмыстық іс жүргізу құқығының институттары	Қылмыстық қудалау - қылмыстық іс жүргізу құқығының институты	11.4.1.1 - қылмыстық қудалауды жүзеге асыру шарттарын түсіндіру
		Кәмелетке толмағандардың қылмыстық құқық бұзушылығы бойынша іс жүргізу	11.4.1.2 - кәмелетке толмағандардың қатысуымен болатын қылмыстық құқық бұзушылық істері бойынша іс жүргізу ерекшеліктерін айқындау
		Алқабилер соты ұғымы және оның қызметінің негіздері	11.4.1.3 – Қазақстан Республикасы алқабилер соты қызметінің құқықтық негіздерін анықтау
	Азаматтық іс жүргізу құқығының институттары	Талап қою іс жүргізуінің негіздері	11.4.2.1 - талап қою шарттарын түсіндіру; 11.4.2.2 - талап қою арызын оның мазмұны мен формасына қойылатын шарттарға сәйкес құрастыру
		Азаматтық іс жүргізу құқығындағы соттық талқылаудың негіздері	11.4.2.3 - Қазақстан Республикасының азаматтық іс жүргізу кодексіне сәйкес соттың істі қарау негіздері мен

			ерекшеліктері бойынша білімдерін шығармашылық түрде көрсету
	Әкімшілік іс жүргізу құқығының институттары	Әкімшілік құқық бұзушылық бойынша істерді қарастыратын уәкілетті органдар	11.4.3.1 - әкімшілік құқық бұзушылық бойынша істерді қарастыратын уәкілетті органдардың (лауазымды тұлғалардың) құзыретін құқықтық жағдаяттар мысалында ажырата білу
		Әкімшілік іс жүргізу құқығындағы соттық талқылаудың негіздері	11.4.3.2 - әкімшілік құқық бұзушылық бойынша соттың істі қарау ерекшеліктері туралы білімдерін шығармашылық түрде көрсету
Жобалық-зерттеу жұмысы		Қазақстан Республикасында азаматтық құқықтарды қорғау әдістері	
Халықаралық құқық	Қазақстан Республикасы халықаралық құқық субъектісі	Халықаралық актілер негізінде Қазақстан Республикасы азаматтары құқығының жүзеге асырылуы	11.5.1.1 - Қазақстан Республикасы таныған халықаралық құқықтың қайнар көздері негізінде Қазақстан Республикасының халықаралық құқығы мен міндеттемелерін түсіндіру; 11.5.1.2 - Қазақстан Республикасы азаматтарының шетелде адам құқығы, еңбек қатынастары, білім беру салалары бойынша құқықтарын жүзеге асыруын халықаралық актілер негізінде зерттеу
Жобалық-зерттеу жұмысы		Қазақстан Республикасының құқықтық жүйесінде халықаралық құқық нормаларын іске асыруЖүктеу	

Қазіргі заманғы оқу бағдарламалары тек қана пән бойынша міндетті базалық білім минимумын қамтып қана қоймай, сонымен қатар қолданбалы курстар арқылы мазмұнды кеңейту мүмкіндігін де қарастыруы қажет.

Пән бойынша оқу бағдарламаларының жобалары мынаған бағытталған:

- оқыту мазмұнын жүйелеу және жаңарту;
- пәнаралық байланысты қамтамасыз ету;
- заманауи педагогикалық технологияларды қолдану;
- кешкі мектеп білім алушыларының жас ерекшеліктері мен жеке қажеттіліктеріне бейімдеу.

Қолданбалы курстарды енгізу көздейді:

- практикалық бағыттағы курстар есебінен білім беру кеңістігін кеңейту (мысалы, «Физика және тұрмыстағы техника», «Кәсіпкерліктің негіздері», «Ақпараттық технологиялар»);
- қазіргі еңбек нарығында қажетті кәсіби және өмірлік дағдыларды қалыптастыру;
- ерте кәсіби бағдар мен сыни ойлауды дамытуға жағдай жасау;
- білім алушылардың оқу іс-әрекетіне деген ынтасын арттыру.

Осылайша, базалық пәндік бағдарламалар мен қолданбалы курстарды ұштастыру іргелі дайындық пен практикаға бағытталған оқыту арасындағы тепе-теңдікті қамтамасыз етіп, кешкі мектеп жағдайында ерекше маңызға ие болады.

Кешкі мектептерге қолданбалы курстарды енгізу білім алушылардың мүмкіндіктерін айтарлықтай кеңейте алады, олар кәсібін өзгерткісі келетін жұмыс істейтін ересектер немесе практикалық дағдыларды алғысы келетін

жоғары сынып білім алушылары болуы мүмкін. Мұндай курстар білімдегі олқылықтарды толтыруға, еңбек нарығындағы бәсекеге қабілеттілікті арттыруға және тіпті кәсіпкерлікке жол ашуға көмектеседі.

Бұл неліктен маңызды?

- **Еңбек нарығы үшін өзектілігі:** Заманауи еңбек нарығы үнемі өзгеріп отырады, сондықтан нақты, қолданбалы дағдылары бар мамандарға сұраныс жоғары. Кешкі мектептер осы өзгерістерге жедел ден қойып, жұмыс берушілердің қажеттіліктеріне тікелей жауап беретін курстарды ұсына алады.

- **Икемділік және қолжетімділік:** Кешкі мектептер дәстүрлі түрде күндізгі сабақтарға қатыса алмайтындарға бағытталған. Осы форматтағы қолданбалы курстар құнды білім алуды кең аудитория үшін қолжетімді етеді.

- **Практикалық бағыттылық:** Теориялық академиялық бағдарламалардан айырмашылығы, қолданбалы курстар білім мен дағдыларды дереу қолдануға бағытталған, бұл білім алушыларға өз күш-жігерінің нәтижелерін тез көруге мүмкіндік береді.

- **Мотивацияны арттыру:** Өмірде немесе жұмыста қолдануға болатын нақты дағдыны алу мүмкіндігі оқуға деген ынтаны айтарлықтай арттырады.

- **Әлеуметтік интеграция:** Қолданбалы курстар қоғамның әртүрлі топтарынан шыққан адамдарға өз жағдайларын жақсарту үшін құралдар ұсыну арқылы экономикаға интеграциялануға көмектеседі.

Қандай курстарды ұсынуға болады?

Курстарды таңдау жергілікті еңбек нарығының қажеттіліктері мен ықтимал білім алушылардың мүдделерін талдауға негізделуі керек. Міне, бірнеше бағыттардың мысалдары:

- **Цифрлық дағдылар:**

- Компьютерлік сауаттылық негіздері: компьютерді жаңадан меңгеріп жатқандар үшін.

- Кеңсе бағдарламаларымен жұмыс (Word, Excel, PowerPoint): көптеген кеңсе кәсіптері үшін таптырмас құрал.

- Веб-дизайн/әзірлеу негіздері: қарапайым сайттар құру, CMS-пен жұмыс.

- Цифрлық маркетинг: SMM, контекстік жарнама, SEO негіздері.

- Графикалық дизайн: Adobe Photoshop, Illustrator бағдарламаларында жұмыс істеу негіздері.

- **Жұмысшы мамандықтары:**

- Электромонтаж жұмыстары: электр негіздері, электр жабдықтарын монтаждау және жөндеу.

- Сантехникалық жұмыстар: сантехниктің базалық дағдылары.

- Дәнекерлеу жұмыстары: дәнекерлеу негіздері (мысалы, электр доғалық).

- Тұрмыстық техниканы/электрониканы жөндеу: ақауларды диагностикалау және жою.

- Автослесарлық іс: автомобильдерді жөндеу негіздері.

- **Сервистік мамандықтар:**

- Шаштараз өнері/маникюр негіздері: сұлулық саласына қызығушылық танытатындар үшін.

- Аспаздық іс: базалық аспаздық дағдылар.

- Тігу және пішу: киім тігу, жөндеу.

- Қонақ үй ісі/туризм курстары: қонақжайлылық индустриясында жұмыс істеу негіздері.

- **Кәсіпкерлік дағдылар:**

- Шағын бизнес жүргізу негіздері: ЖК қалай тіркеу керек, салық салу негіздері, бизнес-жоспарлау.

- Қаржылық сауаттылық: жеке қаржыны басқару, инвестициялау негіздері.

- **Енгізу бойынша ұсыныстар:**

- **Сұранысты зерттеу:** Ықтимал білім алушылар мен жұмыс берушілер арасында сауалнама жүргізіп, ең сұранысқа ие бағыттарды анықтаңыз.

- **Бизнеспен ынтымақтастық:** Курс бағдарламаларын әзірлеу, практика орындарын ұсыну және түлектерді кейіннен жұмысқа орналастыру үшін жергілікті компанияларды тартыңыз.

- **Білікті оқытушылар:** Тиісті салалардан тәжірибелі мамандарды шақырыңыз.

- **Практикалық жабдықтар:** Мектептерді практикалық сабақтарды өткізу үшін қажетті жабдықтармен және материалдармен қамтамасыз етіңіз.

- **Икемді кесте:** Курстарды кешкі уақытта, демалыс күндері немесе модульдік форматта ұсыну арқылы білім алушылардың жұмысбастылығын ескеріңіз.

- **Сертификаттау:** Жұмыс берушілер мойындайтын сертификаттау жүйесін әзірлеңіз.

- **Ақпараттық науқан:** Кешкі мектептер ұсынатын жаңа мүмкіндіктер туралы халыққа белсенді түрде хабарлаңыз.

Кешкі мектептерге қолданбалы курстарды енгізу — бұл адами капиталға және тұтастай қоғамның дамуына салынған инвестиция. Бұл адамдарға табысты мансап үшін қажетті дағдыларды алуға және өмір сапасын жақсартуға мүмкіндік береді.

Параграф 1. Қолданбалы пәндерді енгізу:

Универсалды қолданбалы курстар (Soft Skills):

- **Оқушының қаржылық сауаттылығы:** Ақшаны қалай пайдалану керек, бюджет не үшін қажет, банктік карталар, несиелер және салықтар деген не.

- **Уақытты жоспарлау және ұйымдастыру:** Білім алушыларға мақсаттармен, дедлайндармен жұмыс істеуді, жоспар құруды және ешбір істі кейінге қалдырмауды үйрету.

- **Көпшілік алдында сөйлеу және өзін-өзі таныстыру өнері:** Сенімді қарым-қатынас, шешендік өнер және өзін-өзі көрсету дағдылары.

- **Жобалау қызметі және зерттеу жұмысы:** Идеяны қалай ойлап табу, оны жобада іске асыру және нәтижені таныстыру.

- **Медиа-сауаттылық және сыни ойлау:** Фейктерді, жаңалықтардағы манипуляцияларды қалай тану және ақпаратты талдау.

Технологиялар және цифрлық сауаттылық:

- **Бағдарламалау негіздері:** Тілдер: Scratch (5–7 сыныптар үшін), Python (8–11 сыныптар үшін). Практикалық есептерді шешу, қарапайым ойындар мен қосымшалар жасау.

- **Сайттар құру және веб-дизайн:** HTML, CSS, JavaScript негіздері – өзінің алғашқы сайты немесе портфолиосын жасау.

- **Робототехника және электроника:** Arduino, LEGO Mindstorms жинақтарымен жұмыс, алгоритмдер мен схема техникасының негіздері.

- **3D-модельдеу және басып шығару:** Tinkercad, Blender бағдарламаларымен танысу, модельдерді практикалық жасау және оларды басып шығару.

- **Киберқауіпсіздік және цифрлық гигиена:** Өз деректерін қалай қорғау керек, фишингке қалай түспеу керек және сенімді парольдерді қалай орнату керек.

Экономика, құқық және бизнес:

- **Кәсіпкерлік негіздері:** Идея қалай туды, ол неге айналды, өз жобаңнан қалай ақша табуға болады.

- **Әлеуметтік желілердегі маркетинг және жарнама:** Instagram, TikTok, YouTube арқылы идеялар мен өнімдерді ілгерілету.

- **Жасөспірім құқықтары:** Заң бойынша не істеуге болады және болмайды, өзін қалай қорғау керек, бұзушылықтар кезінде қайда жүгіну керек.

Ғылым және техника:

- **Тұрмыстағы физика:** Қарапайым эксперименттер: шамдар, микротолқынды пеш, тоңазытқыш және т.б. қалай жұмыс істейді.

- **Бізді қоршаған химия:** Қауіпсіз заттармен реакциялар, өнімдердің құрамын талдау, тұрмыстық химия.

- **Денсаулық биологиясы:** Дене құрылысы, тамақтану, физикалық белсенділік және аурулардың алдын алу.

Шығармашылық және өзін-өзі көрсету:

- **Білім алушыларға арналған графикалық дизайн:** Canva, Figma бағдарламаларымен жұмыс, композиция және визуалды ойлау негіздері.

- **Креативті жазу және сторителлинг:** Қызықты әңгімелерді қалай жазу керек – шығармалардан сценарийлерге дейін.

- **Бейне монтаждау және блог жүргізу:** CapCut, Adobe Premiere Rush бағдарламаларында монтаждау, түсіру және бейнемен жұмыс істеу негіздері.

Жеке даму:

- **Эмоционалды интеллект және өзін-өзі реттеу:** Өз эмоцияларын түсіну, стрессті басқару және басқалармен жақсы қарым-қатынас жасау.

- **Кәсіптік бағдарлау:** Мүдделер мен қабілеттерді зерттеу, болашақ мамандықтармен танысу.

Параграф 2. Оқу материалын контекстке енгізу: нақты өмірден мысалдар мен тапсырмалар, мамандықтарды ескере отырып

Қолданбалы курстарды оқу пәндеріне де біріктіруге болады.

Математика

Контекст: бухгалтер, инженер, талдаушы, сәулетші, сатушы

- **Тақырып: Пайыздар.**

- **Тапсырма:** 39 990 теңге тұратын телефонға 15% жеңілдік қанша болатынын есептеңіз. Басқа фирманың ұсынысымен салыстырыңыз.

- **Мамандық:** сатушы-кеңесші, маркетинг.

- **Тақырып: Аудандар мен көлемдер.**

- **Тапсырма:** Жасөспірімге арналған бөлмені (10 м²) жобалаңыз, еденнің, қабырғалардың ауданын және жөндеу құнын есептеңіз.

- **Мамандық:** интерьер дизайнері, құрылысшы.

- **Тақырып: Сызықтық теңдеулер.**

- **Тапсырма:** 100 теңге + километр үшін 25 теңге тарифы бойынша таксиге бару қанша тұратынын есептеңіз.

- **Мамандық:** логист, экономист.

Информатика

Контекст: бағдарламашы, жүйелік әкімші, деректер талдаушысы, дизайнер

- **Тақырып: Алгоритмдер.**

- **Тапсырма:** Баристаның кофе дайындау бойынша әрекеттерінің алгоритмін (блок-схема) құрастырыңыз.

- **Мамандық:** әзірлеуші, технолог.

- **Тақырып: Кестелер және деректер базалары.**

- **Тапсырма:** Сыныптастарыңыздың қызығушылықтарын көрсете отырып деректер базасын жасаңыз, қызығушылықтар бойынша сүзгі жасаңыз.

- **Мамандық:** HR-менеджер, маркетинг, талдаушы.

- **Тақырып: Графикамен жұмыс.**

- **Тапсырма:** Canva немесе Figma бағдарламаларында мектеп іс-шарасының афишасын әзірлеңіз.

- **Мамандық:** дизайнер, маркетинг.

География

Контекст: туризм, экология, логистика, метеорология

- **Тақырып: Климаттық аймақтар.**

- **Тапсырма:** Әртүрлі климаттық аймақтарға экспедиция үшін киім мен жабдықты таңдаңыз.

- **Мамандық:** саяхатшы, логист, гид.

- **Тақырып: Ресурстар географиясы.**

- **Тапсырма:** Логистиканы ескере отырып, Алтайдан Қытайға астық жеткізу маршрутын құрастырыңыз.

- **Мамандық:** логист, СЭҚ экономисі.

Химия

Контекст: фармацевт, тамақ өндірісінің технологы, эколог

- **Тақырып: Қышқылдар мен негіздер.**

○ **Тапсырма:** Танымал сусындардың рН деңгейін зерттеңіз. Олардың қайсысы тіс эмалін бұзатыны туралы қорытынды жасаңыз.

○ **Мамандық:** стоматолог, диетолог.

• **Тақырып: Химиялық реакциялар.**

○ **Тапсырма:** Кір жуғыш ұнтақтың жұмысын модельдеңіз: қандай заттар кірмен реакцияға түседі?

○ **Мамандық:** химик-технолог, тұрмыстық химия инженері.

Әдебиет және орыс тілі

Контекст: журналист, блогер, заңгер, сценарист

• **Тақырып: Сөйлеу стильдері.**

○ **Тапсырма:** Сайттан жаңалықты «TikTok тіліне» және керісінше қайта жазыңыз. Қандай стилистикалық тәсілдерді қолданғаныңызды түсіндіріңіз.

○ **Мамандық:** копирайтер, SMM-менеджер.

• **Тақырып: Эссе-ойтолғау.**

○ **Тапсырма:** ЖОО-ға немесе тағылымдамаға түсу үшін мотивациялық хат жазыңыз.

○ **Мамандық:** оқушы, ізденуші.

Биология

Контекст: дәрігер, диетолог, жаттықтырушы, эколог

• **Тақырып: Ас қорыту жүйесі.**

○ **Тапсырма:** Белсенді өмір салтын ұстанатын оқушының рационын құрастырыңыз. Калориялар мен БЖУ теңгерімін ескеріңіз.

○ **Мамандық:** нутрициолог, спорттық дәрігер.

• **Тақырып: Иммунитет.**

○ **Тапсырма:** «Тұмау маусымында қалай ауырмау керек» тақырыбында мектеп стендіне арналған инфографика әзірлеңіз.

○ **Мамандық:** санитарлық дәрігер, эпидемиолог.

Тарих және қоғамтану

Контекст: заңгер, саясаттанушы, кәсіпкер, мемлекеттік қызметкер

• **Тақырып: Сайлау құқығы.**

○ **Тапсырма:** Сынып президентінің мектеп сайлауын модельдеңіз: сайлауалды бағдарламалар мен үгіт-насихат жасаңыз.

○ **Мамандық:** саяси технолог, депутат.

• **Тақырып: Конституция.**

○ **Тапсырма:** Конституцияның жасөспірімдерге қатысты баптарын (білім, еңбек, құқықтар) табыңыз.

○ **Мамандық:** заңгер, құқық қорғаушы.

Мұны практикада қалай қолдануға болады:

• Тапсырмаларға нақты рөлдерді қосу: «өзіңді сәулетші деп елестет», «сен SMM-менеджерсің», «сен дәрігерсің».

• Шағын жобалар жасау – маршрут құру, нұсқаулық жазу, жарнаманы модельдеу.

• Пәнаралық байланыстарды пайдалану: химия бойынша жоба, АКТ бойынша презентация және математика бойынша есептеулермен.

- Мамандық өкілдерін тарту: экскурсиялар, сұхбаттар, онлайн-кездесулер.

Параграф 3. Сұранысқа ие құзыреттіліктер бойынша қысқа мерзімді модульдерді енгізу (компьютермен жұмыс, құжат айналымы, презентациялар, еңбек құқықтары).

Модульдерді енгізу мақсаты:

- Білім алушыларды мектептен тыс өмірге дайындау: жұмысқа орналасуға, өз бетінше жұмыс істеуге, базалық цифрлық өзара әрекеттесуге.
- Айқын пайдалылығы есебінен мотивацияны арттыру.
- Тең бастапқы жағдайларды қамтамасыз ету – әсіресе сыртқы курстарға қол жеткізе алмайтындар үшін.

Ұсынылатын модульдер (шамамен құрылымы):

1. Компьютермен жұмыс және цифрлық сауаттылық

- **Ұзақтығы:** 6–10 сағат
- **Мақсаты:** кез келген мамандықта қажетті базалық АТ-құзыреттіліктерді меңгеру.

- **Мазмұны:**

- Компьютер құрылымы және операциялық жүйе
- Файлдармен, бұлтты сервистермен жұмыс (Google Drive, Яндекс.Диск)

- Антивирустар, жаңартулар, қауіпсіздік
- Excel және Word бойынша кіріспе курс
- Онлайн-қарым-қатынас этикетінің негіздері

- **Мамандықтар:** кез келген кеңсе қызметкері, әкімші, көмекші, оқушы.

2. Құжат айналымы және іскерлік хат алмасу негіздері

- **Ұзақтығы:** 6–8 сағат
- **Мақсаты:** құжаттармен және ресми қарым-қатынаспен жұмыс істеуді үйрету.

- **Мазмұны:**

- Іскерлік стиль деген не және хаттарды қалай жазу керек
- Сауалнамалар, өтініштер, түйіндемелерді толтыру
- Қызметтік жазбаларды, бұйрықтарды, қолхаттарды құрастыру және ресімдеу

- Құжат үлгілерімен жұмыс
- Электрондық қолтаңба, PDF, сканерлеу, мөрлер
- **Мамандықтар:** хатшы, офис-менеджер, бухгалтер, оқушы, басшы көмекшісі.

3. Презентациялар және визуалды ақпарат жасау

- **Ұзақтығы:** 6–10 сағат
- **Мақсаты:** ақпаратты түсінікті, әдемі және тиімді ұсынуды үйрету.
- **Мазмұны:**
- Canva, PowerPoint, Google Slides: негіздері
- Презентация құрылымы: идеядан бастап соңғы слайдқа дейін

- Визуалды мәдениет: түстер, қаріптер, композиция
- Медианы қосу (бейне, диаграммалар, анимациялар)
- Аудитория алдында жобаны таныстыру
- **Мамандықтар:** маркетинг, педагог, оқушы, жоба менеджері, блогер.

4. Еңбек құқықтары және құқықтық сауаттылық негіздері

- **Ұзақтығы:** 6–8 сағат
- **Мақсаты:** жасөспірімдерді өз құқықтарын қорғауға және міндеттерін түсінуге үйрету.

Мазмұны:

- Еңбек шарты деген не: қызметкердің құқықтары мен міндеттері
- Еңбекке жас шектеулері
- Ең төменгі жалақы, тағылымдама, демалыс, жұмыстан шығару
- Еңбек құқықтары бұзылған кезде қалай әрекет ету керек
- Қайда жүгіну керек: еңбек инспекциясы, жедел желілер
- **Мамандықтар:** барлығы (әсіресе қосымша жұмыс және алғашқы жұмыс үшін маңызды).

Ұсыну форматы:

- Интерактивті сабақтар: теория минимум, практика максимум
- Шағын жобалар мен кейстер: «Тағылымдамаға сауалнаманы толтырыңыз», «Өзіңіз туралы презентация жасаңыз», «Интернеттегі қауіпсіздік чек-листін әзірлеңіз»

- Мамандық өкілдерінің қонақ дәрістері
- Шағын жобаларды қорғау немесе қорытынды презентация

Енгізу нәтижелері:

- Білім алушылар нақты әлемге дайын – құжат ресімдей алады, жобаны қорғай алады, түйіндеме жібере алады.
- Жасөспірімдердің сенімділігі мен дербестігі артады.
- Болашақ туралы түсінік қалыптасады: «Мұны қайда қолдана аламын?», «Маған не ұнайды?».

Параграф 4. Икемділік және вариативтілік

Модульдік құрылым деген не?

Модуль – бұл қысқа мерзімді, тақырыптық жағынан аяқталған оқу блогы (мысалы, 6–12 сағат), ол:

- бір нақты тақырыпты немесе дағдыны қамтиды;
- нақты мақсаты, нәтижесі және қорытынды жұмыс форматы бар;
- бейімделудің (техникалық, гуманитарлық және т.б.) бір бөлігі болуы мүмкін;
- білім алушылардың таңдауына қолжетімді.

Білім беру траекторияларының (бейімделудің) нұсқалары:

Техникалық бейімделу

Технологияларға, инженерияға, бағдарламалауға қызығатындар үшін.

Модульдер мысалдары:

- Бағдарламалау негіздері (Python)

- Робототехника және Arduino
- 3D-модельдеу және басып шығару
- Алгоритмдік ойлау және логика
- Кестелермен жұмыс және деректерді талдау (Excel, Google Sheets)
- Киберқауіпсіздік және цифрлық гигиена

Нәтиже: шағын жоба: «Автоматтандырылған суару жүйесі», «Интерактивті сайт-портфолио» және т.б.

Гуманитарлық бейімделу

Болашақ журналистер, заңгерлер, психологтар, педагогтар үшін.

Модульдер мысалдары:

- Креативті жазу және сторителлинг
- Құқықтық сауаттылық және еңбек құқықтары
- Журналистика және медиатексттер
- Көпшілік алдында сөйлеу негіздері
- Эмоционалды интеллект және коммуникация
- Құжаттық жоба форматындағы тарих

Нәтиже: эссе, бейнеподкаст, құқық қорғау жобасы, сөйлеу немесе ролик.

Кәсіпкерлік / практикалық-бағытталған бейімделу

Білімді іс жүзінде қолданғысы келетіндер, бизнеске қызығатындар үшін.

Модульдер мысалдары:

- Қаржылық сауаттылық
- Кәсіпкерлік негіздері: идеядан жобаға дейін
- Дизайн-ойлау және стартап-жоба
- SMM және әлеуметтік желілерде ілгерілету
- Құжаттармен жұмыс және түйіндеме жасау
- Жобаларды басқару (Agile, Scrum жеңілдетілген түрде)

Нәтиже: бизнес-жоспар, шағын бренд, цифрлық портфолио, командалық жоба.

Эко/әлеуметтік бейімделу

Волонтерлікке, экологияға, тұрақты дамуға бағытталған білім алушылар үшін.

Модульдер мысалдары:

- Экологиялық мониторинг және жобалар
- Әлеуметтік жобалау
- Урбанистика және ортаны абаттандыру
- Көмек психологиясы және волонтерлік
- Тұрақты дамудың жаһандық мақсаттары (БҰҰ)
- Әлеуметтік мәселелерді командалық шешу

Нәтиже: экожоба, мектеп акциясы, әлеуметтік бастама.

Мұны қалай іске асыру керек:

1. Модульдер каталогы: Қысқаша сипаттамасы, сағат саны және қорытынды жұмыс форматы көрсетілген қолжетімді модульдер тізімі жасалады.

2. Білім алушылардың модульдерді таңдауы: Білім алушылар (немесе ата-аналарымен бірге) бір семестрде 1–2 модульді таңдайды – қызығушылықтары бойынша немесе бейімделу аясында.

3. Қорытынды презентация/портфолио: Модульдер аяқталғаннан кейін білім алушылар нәтижелерін ұсынады: жобалар, презентациялар, есептер.

4. Тәлімгерлік: Әр бейімделу үшін куратор (мұғалім немесе шақырылған маман) болуы мүмкін.

Параграф 5. Элективті курстар

Элективті курс деген не?

Элективті курс – бұл таңдау пәні, ол:

- практикалық және қолданбалы тақырыптарды қамтуы мүмкін;
- білім алушылар тобының сұранысы бойынша қалыптасады;
- модульдік құрылымы бар (8-ден 20 сағатқа дейін);
- оңай бейімделеді және жаңартылады;
- жобамен немесе нәтижені көрсетумен аяқталады.

Білім алушылардың қызығушылықтары бойынша бейімделетін элективтердің мысалдары:

Веб-дизайн және UX/UI негіздері

- **Топтың қызығушылықтары:** IT, дизайн, цифрлық шығармашылық
- **Тақырыптар:**
 - Веб-дизайн принциптері: түстер, торлар, типография
 - Figma және Tilda бағдарламаларымен жұмыс
 - Лендинг және портфолио жасау
 - Юзабилити негіздері
 - Адаптивтілік, мобильді нұсқалар
- **Нәтиже:** өз сайтының дизайн-жобасы (мысалы, портфолио, мектеп клубының сайты)

Тұрмыстық техниканы жөндеу және қызмет көрсету

- **Топтың қызығушылықтары:** инженерия, қолданбалы еңбек, механика
- **Тақырыптар:**
 - Үтік, шәйнек, фен, зарядтағыш қалай жұмыс істейді
 - Жөндеу кезіндегі қауіпсіздік
 - Электр және дәнекерлеу негіздері
 - Ақауларды диагностикалау және жою
 - Құрылғыларды бөлшектеу және жинау
- **Нәтиже:** жөнделген құрылғы немесе оқу стенді

PR, жарнама және SMM

- **Топтың қызығушылықтары:** гуманитарлық ғылымдар, блогерлер, журналистер, медиа
- **Тақырыптар:**
 - Имидж және бренд деген не
 - Продвижение үшін посттар мен стористерді қалай жасау керек

- Мақсатты аудитория және онымен жұмыс
- TikTok және Instagram PR құралдары ретінде
- Сәтті жарнамалық кейстерді талдау
- **Нәтиже:** мектеп іс-шарасы немесе жеке жоба үшін PR-науқан

Фотография және визуалды сторителлинг

• **Топтың қызығушылықтары:** өнер, визуалдар, шығармашылық балалар

• **Тақырыптар:**

- Композиция, жарық, ракурс
- Телефонмен жұмыс және камераның базалық параметрлері
- Lightroom немесе Snapseed бағдарламаларында өңдеу
- Фото тарихы және визуалды әңгіме
- Фотожобалар және көрме

• **Нәтиже:** фотокөрме, цифрлық портфолио

Өмірге арналған аспаздық минимализм

• **Топтың қызығушылықтары:** практикалық жасөспірімдер, тұрмысқа және дербестікке бағытталған

• **Тақырыптар:**

- 15–20 минутта не дайындауға болады
- Ас үйдегі қауіпсіздік
- Өнімдерді дұрыс сақтау
- Тамаққа арналған бюджетті жоспарлау
- Аспаздық лайфхактар

• **Нәтиже:** «рецепт-бук» немесе шағын шоу/тағамды таныстыру

Hand-made негіздері және қолдан жасалған шешімдер

• **Топтың қызығушылықтары:** DIY, шығармашылық, экология, крафт

• **Тақырыптар:**

- Апсайклинг: заттардың екінші өмірі
- Ағашпен, тоқымамен, қағазбен жұмыс
- Үйге арналған пайдалы ұсақ-түйектер жасау
- Жәрмеңкелер және бұйымдар бойынша шағын бизнес

• **Нәтиже:** жұмыс көрмесі, мектеп жәрмеңкесіне қатысу

«Өмір мектебі»: күнделікті өмірге арналған пайдалы дағдылар

• **Топтың қызығушылықтары:** барлық білім алушылар

• **Тақырыптар:**

- Түйіндемені қалай жасау және сұхбаттан өту
- Банктік карта және онлайн-төлемдер қалай жұмыс істейді
- Тұрғын үйді қалай жалға алуға немесе билетті қалай сатып алуға

болады

- Мемлекеттік органдармен қалай қарым-қатынас жасау керек
- Жанжалды жағдайда не істеу керек

• **Нәтиже:** чек-парақтар, симуляциялар, сарапшылармен шағын сұхбаттар

Топтың қызығушылықтарына бейімделу – қалай іске асыру керек?

1. Оқу жылының басында білім алушыларға сауалнама жүргізу (Google Form немесе қағаз сауалнама).

2. «Курстар пулын» құру – педагогтар мен сыртқы мамандар тақырыптар ұсынады.

3. Икемді формат: бір модуль = 6–10 сабақ, модульдерді біріктіруге болады.

4. Қызығушылықтар бойынша топтарға бөлу: 5–15 адам – ең қолайлы.

5. Курс соңындағы жоба – көрсетуге, пайдалануға немесе қорғауға болатын нәрсе.

Қызығушылықтар бойынша элективтердің артықшылықтары:

- Білім алушылар таңдау мен өз мүдделерінің маңыздылығын сезінеді.
- Дерек қолданылатын дағдылар қалыптасады (кейін емес, қазір).
- Командалық жұмыс және креативтілік дамиды.
- Мамандықтарды қауіпсіз ортада сынап көру мүмкіндігі.

Параграф 6. Жобалық және практикалық-бағытталған қызмет:

Оқу жобасы деген не?

Оқу жобасы – бұл зерттеушілік-практикалық қызметтің бір түрі, онда білім алушылар:

- нақты мәселені немесе тақырыпты таңдайды;
- оны еңбек немесе әлеуметтік сала контекстінде зерттейді;
- шешім әзірлейді (презентация, өнім, бастама, макет);
- нәтижені аудитория алдында қорғайды.

Оқу жобаларының тақырыбы: еңбек және әлеуметтік мәселелер

1. «Оқушының еңбек құқықтары: алданып қалмау үшін біл»

○ **Мақсаты:** жасөспірімдердің жұмысқа орналасу кезіндегі құқықтарын зерттеу, бұзушылықтардың нақты жағдайларын анықтау.

○ **Өнім:** «Жұмысқа қалай орналасу керек және алданып қалмау» кітапшасы немесе инфографика.

○ **Кезеңдері:**

- Еңбек кодексін талдау (кәмелетке толмағандар бөлімі)
- Жұмыс істейтін жасөспірімдермен / заңгерлермен сұхбат
- Ұсыныстар әзірлеу

2. «Жұмысқа орналасу симуляциясы: түйіндемеден сұхбатқа дейін»

○ **Мақсаты:** жұмысқа қабылдау кезінде құжаттарды ресімдеуді үйрену.

○ **Өнім:** түйіндемесі, мотивациялық хаты және сұхбат жазбасы бар портфолио.

○ **Кезеңдері:**

- Жұмыс берушілердің талаптарын зерттеу
- Түйіндеме және ілеспе хат жазу
- Сұхбатты инсценировкалау (бейне/рөлдік ойындар)

3. «Шағын бюджет: ЕТЖ (ең төменгі жалақы мөлшері) қалай өмір сүру керек»

- **Мақсаты:** ең төменгі күнкөріс деңгейі, ең төменгі жалақы және оларды қалай басқару керектігін түсіну.

- **Өнім:** кестелік бюджет + қорытындылар/жағдайларды жақсарту жобасы.

- **Кезеңдері:**

- Бағаларды талдау, тұрғын үй, тамақ, көлік шығындарын есептеу
- Бір айға бюджет құру
- Қаржылық сауаттылық бойынша идеялар әзірлеу

4. **«Көрінбейтін еңбек: біздің күнделікті өмірімізді кім қамтамасыз етеді?»**

- **Мақсаты:** қоғамдағы көрінбейтін (жиі төмен жалақылы) еңбектің маңыздылығын түсіну.

- **Өнім:** фотокөрме, бейнеролик, эссе.

- **Кезеңдері:**

- Әдетте назар аударылмайтын мамандықтарды зерттеу (аула сыпырушылар, кассирлер, тазалықшылар)

- Мамандық өкілдерімен сұхбат
- Қорытындыларды визуалды түрде ресімдеу

5. **«Волонтер – тегін емес, жүрек қалауымен»**

- **Мақсаты:** әлеуметтік жауапкершілік деген не және адамдар неліктен волонтерлікпен айналысатынын зерттеу.

- **Өнім:** шағын науқан немесе көмек акциясы.

- **Кезеңдері:**

- Волонтерлік ұйымдармен танысу
- Волонтерлердің мотивтерін талдау
- Мектеп немесе жергілікті қайырымдылық акциясын ұйымдастыру

6. **«Менің алғашқы мамандығым: өз қолыммен кәсіптік сынақ»**

- **Мақсаты:** өзін нақты мамандықтың өкілі ретінде сынап көру.

- **Өнім:** мамандықтың мәнін көрсететін шағын жоба (сайт, макет, іс-шара жоспары және т.б.).

- **Кезеңдері:**

- Мамандықты таңдау және оның міндеттерін сипаттау
- Өкілмен сұхбат
- Кәсіби тапсырманы имитациялау

7. **«Әлеуметтік мамандықтар – болашақтың мамандықтары ма?»**

- **Мақсаты:** адамдарға қамқорлық жасаумен байланысты мамандықтардың (мұғалім, медик, әлеуметтік қызметкер, психолог) рөлін зерттеу.

- **Өнім:** постер, баяндама, бейнепрезентация.

- **Кезеңдері:**

- Статистиканы, еңбек нарығының трендтерін жинау
- Бұл мамандықтардың қоғамдағы құндылығын талдау
- Қорытындыларды таныстыру

8. **«Армандағы жұмыс: шындық vs күту»**

○ **Мақсаты:** мамандықтар туралы идеалды түсініктерді сыни тұрғыдан қайта қарау.

○ **Өнім:** салыстырмалы постер немесе бейне.

○ **Кезеңдері:**

▪ Танымал мамандықтарды таңдау (блогер, дизайнер, айтишник)

▪ Пікірлер, сұхбаттар, тәжірибе бойынша

артықшылықтарын/кемшіліктерін талдау

▪ Шындықты визуалды түрде көрсету

Іске асыру форматтары:

• Топтық немесе жеке тәсіл

• Пәнаралық жобалар (мысалы, тарих + құқық негіздері + экономика)

• Сұхбаттар және нақты кейстер – сыртқы сарапшылармен жұмыс

• Мектеп жобалар фестивалінде нәтижелерді таныстыру

• Оқушы портфолиосына сабақтан тыс жұмыстың қорытындысы

ретінде қосу

Виртуалды экскурсиялар, кәсіпқойлармен сұхбаттар және шеберлік сыныптары – бұл оқуды нақты, өзекті және шындыққа жақын ететін интерактивті форматтар. Олар әсіресе кәсіптік бағдарлау, элективті курстар және 8–11 сыныптарға арналған жобалық қызмет аясында пайдалы.

Қазақстанда виртуалды экскурсиялар, әсіресе кәсіптік бағдарлау, білім беруді цифрландыру және мамандықтарды танымал ету аясында пайда болып, дамып келеді. Міне, білім алушылар үшін виртуалды экскурсияларды таба немесе ұйымдастыра алатын ең өзекті және пайдалы ресурстар мен бастамалар:

1. Kasipker.kz «Цифрлық Кәсіптер Академиясы» (ҚР Оқу-ағарту министрлігі)

○ **Сайт:** <https://kasipker.kz>

○ **Не бар:**

▪ колледждерге, өндірістерге және нақты жұмыс орындарына виртуалды экскурсиялар;

▪ мамандықтарды көрсететін интерактивті бейнелер;

▪ қазақ және орыс тілдерінде қолжетімді;

▪ soft skills және кәсіптік бағдарлау бойынша курстар мен материалдар.

○ **Мысал:** электрик, автомеханик, киім дизайнері, аспаз қалай жұмыс істейді – қысқа, жанды бейнелер форматында.

2. ЦОПП (Озық кәсіптік даярлау орталықтары)

○ **Қайдан іздеу керек:** өңірлер бойынша – Қазақстанның әрбір ірі қаласында осындай орталықтар құрылуда.

○ **Олар не ұсынады:**

▪ колледждер мен оқу шеберханаларына экскурсиялар;

▪ онлайн-экскурсиялар мен вебинарлар;

▪ кәсіптік сынақтар мен шеберлік сыныптары;

▪ білім беру мекемелері бойынша VR-тур.

○ **Өңірлік сайттардың мысалдары:**

- Алматы қаласының ЦОПП
- Шығыс Қазақстан облысының ЦОПП (білім басқармаларының сайттарынан іздеңіз)

○ **Кеңес:** тікелей немесе мектеп арқылы хат жазыңыз – олар ынтымақтастыққа дайын және экскурсияларға қол жеткізуді қамтамасыз етеді.

3. ҚазМұнайГаз, Қазпошта, ҚТЖ және басқа да ірі мемлекеттік компаниялар

○ Кейбіреулері онлайн ашық есік күндерін, соның ішінде білім алушылар үшін өткізеді:

▪ Қазпошта – логистикалық орталықтарға және хаттарды сұрыптауға бейне-экскурсиялар көрсетті.

▪ ҚазМұнайГаз – бұрғылау платформасы мен кеңселер бойынша VR-экскурсиялар жариялады.

▪ Қазақтелеком – кәсіптік бағдарлауды қоса алғанда, цифрлық сауаттылық бойынша жобалар.

○ Ресми YouTube-арналарында немесе жаңалықтар бөлімінде іздеңіз.

4. ҚР ЖОО және колледждері

○ Қазақстанның көптеген колледждері мен университеттері кампустар, зертханалар және факультеттер бойынша виртуалды турлар ұсынады.

○ **Мысалдар:**

▪ Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ – факультеттер бойынша, әсіресе химия-техникалық факультет бойынша VR-тур;

▪ Назарбаев Университеті (Nazarbayev University) – интерактивті онлайн ашық есік күндері;

▪ Торайғыров университеті (Павлодар қ.) – «Болашақ мамандықтары» бейнеэкскурсиялар циклі.

5. YouTube-арналар және жобалар

○ «Еңбек ортасы» (Қазақстан) – мамандықтар туралы ішкі бейнесюжеттер

○ «BilimLand», «Atameken TV», «EL ARNA» – қазақ және орыс тілдерінде кәсіптік бағдарлау бейнелерін жасайды

○ «Мамандықтар әлемі» / «Мир профессий» – мамандықтар бойынша қысқа бейнелер сериясы (TikTok және YouTube-тан іздеңіз)

Бұл форматтарды енгізу мақсаты:

- нақты кәсіби әлемнің қалай құрылғанын көрсету;
- көзқарасты кеңейту және мамандық таңдауға көмектесу;
- жеке оқиғалар мен тәжірибе арқылы білім алушыларды ынталандыру;
- күндізгі экскурсиялардың мүмкін еместігін өтеу.

Қалай қолдану керек:

- Элективті және сабақтан тыс сабақтарға қосу
- Білім алушылар үшін виртуалды мамандық маршруттарын жасау (мысалы, «кәсіптер апталығы»)

• **Тапсырмалар:** «Экскурсия бойынша есеп жасаңыз», «Екі мамандықты салыстырыңыз», «Қатысушымен сұхбат дайындаңыз»

Формат 1: Виртуалды экскурсиялар

• **Бұл не:** ұйымдар, өндірістер, зертханалар, мәдени кеңістіктер бойынша онлайн-саяхаттар, жұмыс ортасына ену.

• **Мысалдар:**

○ «IT-компанияда бір күн» – бағдарламашы мен дизайнердің әңгімесімен кеңсе бойынша экскурсия.

○ «Нан қалай жасалады» – нан зауыты бойынша маршрут: ұннан бастап қаптамаға дейін.

○ «Театрдың сахна сырты» – актер, костюмер, дыбыс режиссерімен backstage.

○ «Кәсіптер қаласы» – оқушы өзін әртүрлі рөлдерде сынап көретін виртуалды симулятор.

• **Нені зерттеуге болады:**

○ жұмыс орны қалай құрылған;

○ қандай технологиялар қолданылады;

○ командада кім неге жауапты;

○ қандай дағдылар қажет.

Формат 2: Кәсіпқойлармен сұхбат

• **Бұл не:** әртүрлі мамандық иелерімен диалог немесе жанды әңгіме форматындағы әңгімелер, онлайн немесе офлайн.

• **Мамандықтар мысалдары:**

○ Жас дәрігер: «Медицинаға қалай түсу керек және күйіп қалмау керек?»

○ Маркетинг маманы: «SMM-ші шынымен не істейді?»

○ Зауыттағы инженер: «Қолмен және ақылмен жұмыс істеу – бұл біз туралы»

○ Кәсіпкер: «Өз ісінді 5000 теңгеден қалай бастау керек»

○ Педагог: «Неліктен мен мектептен кетпедім»

• **Өткізу форматы:**

○ Zoom/Teams-сұхбат;

○ подкаст түріндегі жазбалар;

○ сұрақ қою мүмкіндігі бар интерактивті сессиялар.

• **Тапсырма:** сұрақтарды алдын ала дайындау және кездесу қорытындысы бойынша қысқаша есеп/презентация жасау.

Формат 3: Шеберлік сыныптары (ШС)

• **Бұл не:** білім алушылар дағдыны, құралды, тәсілді – «қолмен» немесе цифрлық түрде меңгеретін практикалық сабақтар.

• **ШС мысалдары:**

○ «40 минутта сайт жаса» (веб-дизайнер)

○ «Құлаққапты қалай жөндеу керек» (техника шебері)

○ «Өз команданың логотипін жасаймыз» (графдизайнер)

○ «Түйіндеме және ілеспе хат жазамыз» (HR)

○ «Заңда қалай адаспау керек» (заңгер жасөспірім құқықтары туралы айтады)

- «Телефонда түсіру және монтаждау» (блогер, бейне жасаушы)

Нәтижесі:

- Оқушы нақты дағдыны меңгереді;
- Шағын жоба жасайды (сайт, видео, логотип, түйіндеме және т.б.);
- Жұмысын өз портфолиосына қоса алады.

Мектепке қалай енгізуге болады:

1. Білім алушылардан сауалнама аламыз: қандай мамандықтар мен тақырыптар оларға қызықты.

2. Мамандарды табамыз: ата-аналар арқылы, жергілікті қоғамдастықтар, түлектер, онлайн-платформалар арқылы.

3. Іс-шаралар циклын жоспарлаймыз: айына 1-2 кездесу.

4. Білім алушыларды дайындаймыз: сұрақтар әзірлейміз, шағын топтарды қалыптастырамыз.

5. Нәтижені тіркейміз: фотосуреттер, презентациялар, мектеп сайтындағы жазбалар, есептер мен рецензиялар.

Қазіргі қоғам мен экономиканың даму жағдайы білім мазмұнына жаңа талаптар қояды. Әлеуметтік маңызды міндет атқаратын кешкі мектептер білім алушыларды тек базалық біліммен ғана емес, сонымен қатар еңбек нарығында сұранысқа ие қолданбалы құзыреттермен қамтамасыз етуі тиіс.

Оқу бағдарламаларын жетілдіру мынадай бағыттарды қамтиды:

- білім алушылардың жеке білім алу қажеттіліктері мен өмірлік жағдайларына бейімдеу;
- кәсіби және өмірлік дағдыларды дамытуға бағытталған практикаға бағдарланған модульдер мен қолданбалы курстарды енгізу;
- аймақтық ерекшеліктер мен әлеуметтік-экономикалық жағдайларды ескеру;
- функционалдық сауаттылықты қалыптастыруға ықпал ететін пәнаралық байланыстарды күшейту.

Оқу бағдарламалары жобалары және қолданбалы курстарды енгізу
Негізгі бағыттардың бірі – базалық жалпы білім берумен қатар қолданбалы бағыттағы курстарды ұштастыруға басымдық берілген жаңа буын оқу бағдарламалары жобаларын әзірлеу. Мұндай курстарды енгізу мынадай нәтижелерге қол жеткізуге мүмкіндік береді:

- білім алушылардың оқу іс-әрекетіне деген ынтасын арттыру;
- кәсіби бағдар мүмкіндіктерін кеңейту;
- түлектерді қазіргі еңбек нарығының нақты жағдайына даярлау;
- еңбек, кәсіпкерлік және әрі қарай білім алуға қажетті құзыреттерді қалыптастыруға жағдай жасау.

Жалпы алғанда, кешкі мектептердегі оқу бағдарламаларын еңбек нарығының талаптарына және білім алушылардың қызығушылықтары мен қажеттіліктеріне сәйкес жетілдіру – уақыт талабы. Бұл бағыттағы ғылыми-әдістемелік ізденістер оқу процесінің тиімділігін арттырып қана қоймай, білім алушыларды өмірлік дағдылармен және кәсіби құзыреттермен қамтамасыз етуге мүмкіндік береді.

Оқу бағдарламаларына қолданбалы курстарды енгізу – білім сапасын жаңа деңгейге көтерудің, білім алушылардың ынтасын оятудың және оларды болашақта еңбек етуге, кәсіпкерлікке және үздіксіз білім алуға бейімдеудің маңызды тетігі болып табылады. Осылайша, кешкі мектеп түлектері қоғамның әлеуметтік-экономикалық дамуына белсенді үлес қоса алатын, бәсекеге қабілетті тұлға ретінде қалыптасады.

ҚОРЫТЫНДЫ

Кешкі мектептерді трансформациялаудың халықаралық және отандық тәжірибесін талдау бұл білім беру түрін қоғамның заманауи талаптары мен қажеттіліктеріне бейімдеудің өте қажет екенін көрсетті. Шетелдік тәжірибе кешкі мектептердің дәстүрлі орта білімнен тыс қызметтердің кең спектрін ұсынатын икемді білім беру орталықтары ретіндегі әлеуетін көрсетеді. Олар қашықтықтан оқыту технологияларын сәтті біріктіріп, кәсіби қайта даярлау бағдарламаларын іске асырады және ересектер мен жұмыс істейтін жастарды оқыту үшін инклюзивті орта құрады.

Қазақстанда жекелеген бастамаларға қарамастан, кешкі мектептерді трансформациялау процесі бастапқы кезеңде. Отандық тәжірибеге шолу тәсілдердің бытыраңқылығын және аймақтық ерекшеліктер мен білім алушылардың білім беру қажеттіліктерін ескеретін бірыңғай жүйелі тұжырымдаманы әзірлеу қажеттілігін көрсетеді.

Ұсынылып отырған трансформацияның тұжырымдамалық негіздері қызметтің инновациялық модельдерін және іске асырудың нақты тетіктерін әзірлеуді көздейді. Бұл оқыту мазмұны мен нысандарын қайта қарауды, сондай-ақ нормативтік-құқықтық қамтамасыз етуде елеулі өзгерістер енгізуді талап етеді. Кешкі мектептерге оқу жоспарларымен, әдістерімен және форматтарымен тәжірибе жасауға, сондай-ақ қосымша ресурстар мен серіктестіктерді тартуға мүмкіндік беретін икемді заңнамалық базаны құру маңызды.

Табыстың басты шарты — ұйымдастыру-әдістемелік қамтамасыз ету. Заманауи әдістемелік ұсыныстарды, тәрбие бағдарламаларын және, ең бастысы, педагогикалық кадрларды жүйелі даярлау мен біліктілігін арттыру — мұның бәрі мұғалімдерді жаңа парадигмада жұмыс істеу үшін қажетті құралдармен қамтамасыз етеді. Педагогтар әр түрлі аудиториямен жұмыс істеуге, цифрлық технологияларды қолдануға және жекелендірілген тәсілдерді қолдануға дайын болуы керек.

Кешкі мектептерді трансформациялаудың күтілетін нәтижелері:

- Халықтың барлық топтары үшін білім беру сапасы мен қолжетімділігін арттыру;
- Мектептен тыс қалудың азаюы;
- Ересек халықтың білім деңгейінің өсуі;
- Түлектердің еңбек нарығындағы бәсекеге қабілеттілігін арттыру.

Өзгерістердің тиімділігі нақты белгіленген критерийлер мен көрсеткіштер негізінде бағаланатын болады, мысалы, үлгерім деңгейі, оқуды аяқтағандардың пайызы, түлектерді жұмысқа орналастыру пайызы, сондай-ақ білім алушылар мен жұмыс берушілердің қанағаттану деңгейі.

Жалпы, кешкі мектептерді трансформациялау — бұл білім беру жүйесін жаңғыртуға және бүкіл өмір бойы үздіксіз оқытуды қамтамасыз етуге бағытталған стратегиялық маңызды міндет. Бұл өзгерістерді сәтті іске асыру кешкі мектептердің ересектерді оқыту жүйесінің негізгі элементтеріне

айналуына, адами капиталдың дамуына және қоғамның тұрақты әлеуметтік-экономикалық прогресіне ықпал етеді.

Трансформацияның тұжырымдамалық негіздері үш негізгі бағытты қамтиды:

1. **Теориялық-әдіснамалық тәсілдер** – ересектерге арналған білім беру жүйесін заманауи педагогикалық тұжырымдамалар мен үздіксіз білім беру теорияларына сүйене отырып жаңарту.

2. **Әдістемелік ұсыныстар** – оқу жоспарларын бейімдеуді және оқытудың инновациялық әдістерін қолдануды қоса алғанда, білім беру процесінің сапасын арттыру үшін практикалық құралдарды әзірлеу және енгізу.

3. **Ғылыми-әдістемелік аспектілер** – бағдарламалар мазмұнын еңбек нарығының талаптарын және білім алушылардың білім беру қажеттіліктерін ескере отырып жетілдіру, бұл түлектердің сұранысқа ие дағдыларға ие болуына кепілдік береді.

Әдістемелік ұсыныстар мен үлгілік оқу жоспарлары (ҰОЖ) ересектер контингентінің қажеттіліктеріне бейімделген білім беру сапасын арттыруға бағытталған бірыңғай кешенді құрайды.

- Әдістемелік ұсыныстар теориялық және практикалық негізді қалайды: жекелендіру, икемділік және қарқындылық қағидаттарын айқындайды.

- Үлгілік оқу жоспары осы қағидаттарды іске асыратын практикалық құрал болып табылады: ол білім беру мазмұнын оңтайландырады, бағдарламаларды қысқартып, тығыздайды, практикаға бағытталған курстарды қамтиды.

ҰОЖ мен әдістемелік ұсыныстарды бірлесіп қолдану:

- білім беру мазмұнының еңбек нарығының талаптарына сәйкестігін;
- білім алушылардың қызығушылықтары мен қажеттіліктерін ескеруді;
- түлектердің табысты әлеуметтенуі мен бейімделуін қамтамасыз етеді.

Осылайша, кешкі мектептер бағдарламаларының мазмұнын ғылыми-әдістемелік аспектілер негізінде жетілдіру — білім беру сапасын арттырудың негізгі шарты. Бұл практикаға бағытталған курстарды біріктіру және жұмыс берушілермен серіктестік арқылы қол жеткізіледі, бұл түлектерге өзекті және сұранысқа ие құзыреттер алуға мүмкіндік береді.

- Білім алушылардың оқуға деген ынтасын арттыратын және мектептен тыс қалу пайызын төмендететін қызығушылықтары мен қажеттіліктерін ескеру.

- Түлектердің әлеуметтік бейімделуін қамтамасыз ету, бұл кешкі мектептердің негізгі мақсаттарының бірі болып табылады.

Осылайша, ғылыми-әдістемелік аспектілер оқу бағдарламаларын икемді және тиімді құралдарға айналдыруға мүмкіндік береді, олар білім алушыларды емтихан тапсыруға ғана емес, сонымен қатар қоғамға және еңбек нарығына табысты интеграциялауға да дайындайды.

ПАЙДАЛАНЫЛҒАН ДЕРЕККӨЗДЕРДІҢ ТІЗІМІ

1. Қазақстан Республикасының 2007 жылғы 27 шілдедегі «Білім туралы» № 319-III Заңы (кейінгі өзгерістері мен толықтыруларымен). <https://adilet.zan.kz/rus/docs/Z070000319>
2. «Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың, бастауыш, негізгі орта және жалпы орта, техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандарттарын бекіту туралы» (ҚР Оқу-ағарту министрінің 03.08.2022 ж. № 348 бұйрығы). <https://adilet.zan.kz/rus/docs/V2200029031>
3. «Қазақстан Республикасының бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім берудің үлгілік оқу жоспарларын бекіту туралы» (ҚР Оқу-ағарту министрінің 08.11.2012 ж. № 500 бұйрығы). <https://adilet.zan.kz/rus/docs/V1200008170>
4. «Бастауыш, негізгі орта және жалпы орта білім беру деңгейлерінің жалпы білім беретін пәндері мен таңдау курстары бойынша үлгілік оқу бағдарламаларын бекіту туралы» (ҚР Оқу-ағарту министрінің 16.09.2022 ж. № 399 бұйрығы). <https://adilet.zan.kz/rus/docs/V2200029767>
5. «Қазақстан Республикасында мектепке дейінгі, орта, техникалық және кәсіптік білім беруді дамытудың 2023-2029 жылдарға арналған тұжырымдамасын бекіту туралы» (Қазақстан Республикасы Үкіметінің 28.03.2023 ж. № 249 қаулысы). <https://adilet.zan.kz/rus/docs/P2300000249>
6. «Орта, техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім беру ұйымдары үшін білім алушылардың үлгеріміне ағымдық бақылауды, аралық және қорытынды аттестаттауды өткізудің үлгілік қағидаларын бекіту туралы» (ҚР Оқу-ағарту министрінің 18.03.2008 ж. № 125 бұйрығы). <https://adilet.zan.kz/rus/docs/V2300032306#z6>
7. «Білім беру ұйымдарында «Адал азамат» тәрбие бағдарламасын бекіту туралы» (ҚР Оқу-ағарту министрінің 30.07.2024 ж. № 194 бұйрығы).
8. «Мектепке дейінгі, орта, техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім беру, тиісті типтер мен түрлердегі қосымша білім беру ұйымдары қызметінің үлгілік қағидаларын бекіту туралы» (ҚР Оқу-ағарту министрінің 31.08.2022 ж. № 385 бұйрығы). <https://adilet.zan.kz/rus/docs/V2200029329>
9. «Педагогтерді аттестаттауды өткізу қағидалары мен шарттарын бекіту туралы» (ҚР Оқу-ағарту министрінің 27.01.2016 ж. № 83 бұйрығы). <https://adilet.zan.kz/rus/docs/V1600013317>
10. «Педагог кадрлардың біліктілігін арттыру курстарын, сондай-ақ педагог қызметін курстан кейін сүйемелдеуді ұйымдастыру және өткізу қағидаларын бекіту туралы» (ҚР Оқу-ағарту министрінің 28.01.2016 ж. № 95 бұйрығы). <https://adilet.zan.kz/rus/docs/V1600013420>
11. «Бастауыш, негізгі орта және жалпы орта білімнің жалпы білім беретін оқу бағдарламаларын іске асыратын білім беру ұйымдарына оқуға қабылдаудың үлгілік қағидаларын бекіту туралы» (ҚР Оқу-ағарту министрінің 12.10.2018 ж. № 564 бұйрығы). <https://adilet.zan.kz/rus/docs/V1800017553>

12. «Білім беру ұйымдарын бағалау критерийлерін бекіту туралы» (ҚР Оқу-ағарту министрінің 05.12.2022 ж. № 486 бұйрығы). <https://adilet.zan.kz/rus/docs/V2200031053>

13. «Мектепке дейінгі, орта, техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі, қосымша білім беру ұйымдарында психологиялық-педагогикалық сүйемелдеу қағидаларын бекіту туралы» (ҚР Оқу-ағарту министрінің 12.01.2022 ж. № 6 бұйрығы). <https://adilet.zan.kz/rus/docs/V2200026513/compare>

14. «Кәмелетке толмағандардың істері және олардың құқықтарын қорғау жөніндегі комиссияның қызметі туралы үлгілік ережені бекіту туралы» (Қазақстан Республикасы Үкіметінің 11.06.2001 ж. № 789 қаулысы). <https://adilet.zan.kz/rus/docs/P010000789>

15. «Балаларды зорлық-зомбылықтан қорғау, суицидтің алдын алу және олардың құқықтары мен әл-ауқатын қамтамасыз ету жөніндегі 2023-2025 жылдарға арналған кешенді жоспарды бекіту туралы» (Қазақстан Республикасы Үкіметінің 31.08.2023 ж. № 748 қаулысы). <https://adilet.zan.kz/rus/docs/P2300000748>

МАЗМҰНЫ

Кіріспе	3
1 Кешкі мектептердің қызметін трансформациялаудың тұжырымдамалық негіздері	7
2 Кешкі мектептердегі білім сапасын арттыру бойынша әдістемелік ұсынымдар.	38
3 Еңбек нарығының талаптарын және кешкі мектеп білім алушыларының мүдделері мен қажеттіліктерін ескере отырып, оқу бағдарламаларының мазмұнын жетілдірудің ғылыми-әдістемелік аспектілері.	60
Қорытынды	362
Пайдаланылған дереккөздердің тізімі.	364